Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

21937

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS

Opera quæ exstant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscriptorum Codicum collatione castigatior facta est.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

GENEVÆ,
Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXIV.

ILLVSTRISSIMO

PRINCIPI FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

FLAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: námque primùm tota operis πραγματία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio, & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd nõ ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^ti Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos τῶν ἀλλότριος offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους A πόλεμον συγκατα μέγιστον, ὃ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἦν, οὐ μὴν ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγήτων, οἱ μὲν ὲ παραγενόμενοι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παραγενόμενοι ἢ, ἡ κολακεία τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μῖσος τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τὴν B ἀλήθειαν, ἀμελέτητα ἢ αὐτοῖς ὄντα τὴν ἱστορίαν, ὅπου μὲ κατηγορίαν, ὅπου ἢ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ ἢ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ὑδαμοῦ, προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀπέστειλα πρότερον, ἀφηγήσασθαι, ἰώσηπος ματθίου παῖς, γένει ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ C πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκαίως ἐξ ἀνάγκης. ἠλυμβύσε γὰρ ὡς ἔφην μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέσῃ τοῖς κατοικοῦσι, ἀνημάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀναταλήν. ἐπειδὴ ἰουδαῖοι D μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν ἅπαν ἠρέμει, μετὰ δὲ πάντα θορύβων μὲν γέμοντα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλείαν ὀρέγοντας ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἦρα μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην παρεῖδεῖν πλαζομένην ὅπη τυγχάνοι τοῖς πράγμασι τὴν E ἀλήθειαν, καὶ παρθόις μὲν, καὶ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀσυγχύτους τε γνῶναι δι' ἀκριβείας ἐμῆς ὑπομελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἕλληνας ταῦτα καὶ ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπὸ στρατιάν γεγενημένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείᾳ, ἢ πλάσμασι. καὶ τοίνυν ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones auribus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retrò barbaris ãtea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioseph̃us Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum èst, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ ipes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, illa nescire. At qui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum rex extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hierosolymis defudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas rex extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consultò differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dùmodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorúmque latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solam nostram ciuitatem cõtigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandémque in extremum miserię deiici. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quæstibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in scribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiríque apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimverò noua quidém neque antè cognita memoriæ tradere, suíque temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, nonqui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summáq; ope negotia colligenda sunt, obmutescũt:

τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, ἢ τὸ σκοπτὸν δοκοῦσιν ἐμοὶ παραμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλως μοι τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δ' ἀεὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς αὐτοὶ μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικρῶν νενικηκότες. ἔτι τὸ μῆκος ἀμφισβητῶ τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἵμαι ταπεινουμένου τοῦ κατορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ἐμοὶ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίουσι τὸ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων δίκαιον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοῖς δ' ὅπῃ τοῖς πράγμασι λόγους αἁρμόσω τῇ πεπαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δίδους ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτὴν φασὶν οἰκεῖα καθεῖλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὅτι τὸν ἅγιον ναὸν ἐλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας τῖτος καῖσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆς στασιαστῶν φευγεύμενον, πολλάκις δ' ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑφυπεθέμενος, καὶ δίδους τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὀλοφυρόντες συκοφαντοῖν, δίδοτε συγγνώμην τοῦ τῆς ἱστορίας νόμου συγγνώμῃ τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅτι πλεῖστον τε δὴ δαιμονίας συνέβη πρωτελθεῖν, καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἥττους μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων ἄπορος, εἰ δὴ τις ἀλλόφυλος, ὡς τἀληθὲς εἰπεῖν, ὁδυρμῶν ὑπερβατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκείσθω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καίτοι γε ὑπομήσας μ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς ἐλλείπουσι λογίοις, οἳ τηλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγυμνασμένων, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ἀποδείκνυσι τοῖς πάλαι πολέμοις, τούτων μὲν κάθιστα κεῖται τοῖς φιλοπονωτέροις ἐπιρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ πράξει. αὐτοὶ γὰρ τὰ ἀσυρίων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἦν καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγορευμένα, καί τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἥττονται δυνάμεως ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἑαυτῶν ἄζηλον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου μὴ τὸ συντυχεῖν τοῖς πράγμασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν ἐναργῆ, μὴ τὸ φιλεῖσθαι παρ' εἰδόσιν, ἀγαθὸν ἦν. τόγε μὴν μνήμῃ τὰ προϊσορηθέντα δίδοται, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτῶν συνεῖναι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος γὰρ, οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τοῦ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. καίγε μὴν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀναθήσω. τοῖς γὰρ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κέχλικεν διαθέσεως τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λάλος,

πρὸς γὰρ τὴν ἱστορίαν ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μὴ πολλοῖς πόνοις τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφιλωκότα παρέν-

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς τοιάδε ξεις τῆ ἡμετέραν γεφύρειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' Ἕλλησιν ἀμελεῖται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔθνη κατέλαβον, καὶ πῶς μετανέστησαν, νῦν ἄκαιρον ὠήθην εἶναι, καὶ ἄλλως περιττὸν, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῆ προγόνων συνετάξαντο μετ' ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων ἐπεῖνα τῆ πατρίᾳ φωνῆ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου ἢ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐνταῦθεν τὴν ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων ἢ τὰ μὲν τὸ κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μετ' ὀσης αὖ ἐξεργασίας δυνάμην, δίειμι. τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπαδραμῶν συντόμως. ὡς Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυμα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ξ΄ισὶ, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῆ Ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείας διαστασιάσαντες, εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους, καὶ Πομπήϊον. καὶ ὡς Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτερ καταλύσει τὴν δυναστείαν αὐτῆ, ἐπαγαγὼν σύστιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὸν Ἡρώδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστε μὲν Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, Κυιντιλλίου δ' Οὐάρου, κατὰ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τ νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κ' κίσιον, & ὅσα περὶ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέρων ὑπὲ τοῖς κασίου πταίσμασι δείσας περὶ τὴν ὅλων, ἐστρατήγησεν ἐφ' ἑαυτῷ τὸν πόλεμον. & ὡς οὗτε μετὰ τὸ πρεσβυτέρου τ παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅση τε χερσὶν Ῥωμαίων στρατιᾶ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν. & ὡς τὴν πόλεων αὐτοῖς, αἱ μὲν ὁλοχερῶς & κατὰ κράτος, αἱ δ' ἐξ ὁμολογίας ἔλαβεν, ἔνθα δὴ καὶ περὶ τ Ῥωμαίων διαταξίας ἐν πολέμοις, καὶ τὴν ἄσκησιν τῆ στρατιωτῶν, τ τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τοὺς τ Ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τ χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν τῆ ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὑφὲ ἓν δὲ τῆ ἐμαυτῦ τὰ συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

Ἐπειθ' ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῆ πραγμάτων, θνήσκει μὲν νέρων, διαστασιάσας ὑπὲ ἱεροσολύμων ὡρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀπέλκεται. τά τε γλυφόμενα περὶ ταύτης αὐτῆ σημεῖα, καὶ τὰς ὑπὲ Ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῆ στρατιωτῆ ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται. καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὑπὲ διοικήσει τῆ ὅλων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐς ἀσπάθη τὰ Ἰουδαίων, ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς. καὶ ὡς ἀφ' ἁς ἀπὸ τ Αἰγύπτου πλοῦς, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅπως τε τὰς δυνάμεις, & ὅπου συνήγαγε, καὶ πόσαις & ὅπως ἐν τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παντὸς αὐτῆ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, & πόσα χώματα, προβόλους τε τῆ τειχῶν, & τὰ

A concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historię veritas, quę à Grę-
cis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis discesserint, quásque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius esse temporis, & prętereà superuacaneũ existimaui: quoniam multi ante me Iudęorum de maioribus huius gentis verissima composuerunt
B & nonnulli Grękorum, quę illi scripserant, patria vòce prosecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historię principium sumam, quo scriptores eorum & prophetę nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quę verò ętate mea sunt antiquiora, summatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cùm triennium séxque
C menses eam tenuissel, ab Asamonię filiis expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentię finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente.
D Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Cestium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaserint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curámque rerum, &
E vtriusque Galilææ spatia, & naturam finésque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúsque & fõtes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celauerim, cùm scientibus eas relaturus sim. Deinde, quòd iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quòd eo disponendę reipublicę gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status
F seditionibus agitatus sit: quóque modo tyrannis succubuerint, eorúmque inter se discordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsente seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, siue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templíque dispositionem: ad hæc arę spacium, mensurámque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septémque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes pronocauit. Differam verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus euerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τήν διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ θωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἐθη τε ἑορτῶν ἐνια, καὶ τὰς ἱερὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ οἷον τὸ τοῦ ναοῦ τὸ ἄγιον, οὐδὲν ἔστιν ὑποκρυπτόμενος, ἔστε τοῖς πεφωραμένοις. ἔπεστι δὲ ἐξεμὶ τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις τῖτος σῶσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ὅτι δεξιὰς τοῖς σασπάζοντας προκαλέσατο ἐφικείνων τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰ συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες εἰάλωσαν. παραλείψω δὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν ἁλισκομένων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐν τῷ πυρὸς ἁρπαγῇ, τήν τε ὅλης πόλεως ἅλωσιν, τὰ τε τούτοις σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε αἰχμαλωτισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς οἷ ἕκαστοι τύχῃ διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων κατέσκαψαν. πῶς δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστρέψατο, τήν τε ὑποστροφὴν αὐτὸ τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα συνελαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὑπεναντίοις τὰ πράγματα, καὶ συμφορὰν τῶν πολέμῳ καταλιπών, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τ' ἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀσύγραφα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τὴν ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἐν ᾧ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prędandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatẽ per annos tres, séxq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantę cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Κεφάλαιον α'.

Στάσεως τῶν δυνατῶν ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο πρὸς ὅλης συείας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἔκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς πρὸς δυναστείας, ἐπάγει τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέρεντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, ὀνίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ὑπερατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρῶμενον, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένος πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸ ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καθέρατος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πτολεμαίῳ προσεχόντων αἰρεῖ. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αὐτὸ λιν ἐπαφεὶς τοῖς στρατιώταις. αὐτὸς καὶ τ' ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν σιδλεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν σναγιασμῶν ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μιῶας ἑξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πλὴν οὐ πάνυ καὶ χώραν δηλώσομεν. ἀντίοχος μὲν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, καὶ τὰ ἁρπαγὰ, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μῆνιν ὧν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ σὺς ὑπὸ-

θηθύειν τῷ θωμῷ. πρὸς ἅ πάντες μὲν ἠπείθουν, A
ἐσφάττοντο ἢ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βακχίδης ὁ
πεμφθεὶς ὑπ' ἀντιόχου φεύσαρχος τῇ φυσικῇ πρὸς-
λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ πρόσταγμάτα πρὸς ἀνο-
μίας ἐξέμιαε παρέλιπεν ὑπερβολὴν, καὶ κατ' ἄν-
δρα τοὺς ἀξιολόγους ἀνιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡ-
μέραν ἐπιδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει μίσει
τοῖς ὑπερβολαῖς τῆς ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς B
ἀμυνὴν τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ ἀ-
σαμωναίου τῆς ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνο-
μα, συναγαγόμενος μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ
υἱοὺς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν βακχίδην.
καὶ πρόσχημα μὲν θεῖσας τὸ πλῆθος τῆς φευ-
γόντων εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσχωρούντων δ' ἀπὸ
τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι,
καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγοὺς,
καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δ' ἀπὸ τῆς C
φιλοφρονίας εἰς δυναστείαν, καὶ θέμενος τὰ ἀπαλλα-
γὰ τῆς ἀλλοφύλων ἀρχῆς τῆς σφετέρων ἐκόντων,
τελευτᾷ ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῆς παίδων κα-
ταλιπὼν τὰ ἀρχεῖα. ὁ δ', ἐπεὶ γὰρ ἠρεμίσειν ἀν-
τίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεκρότει
δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φι-
λίαν, καὶ τὸν ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὰ χώρα εἰσβα-
λόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέσειλεν. ἀπὸ δ' D
θερμοῦ τε κατορθώματος, ὥρμησεν ὅπως τὰ ἐν τῇ
πόλει φρουρὰν, ὅπως γὰρ ἐκκόπτοι, καὶ σκάλαν
ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνῳθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς
τὰ κάτω. τοῦτο δ' τῆς ἄκρας τὸ μέρος, ἄκρα κέ-
κληται. κυκλώσας δ' τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον
ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς
τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς
τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν πρότερον μεμιασμέ-
νων, βωμόν τε ᾠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῆς ἐνα-
γισμοῦ ἤρξατο. λαμβανούσης δ' ἄρτι τὸ ἱερὸν κα- E
τάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν ἀντίοχος. κλη-
ρονόμος δ' τῆς βασιλείας υἱὸς, καὶ τῆς πρὸς ἰου-
δαίους ἀπειθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συνα-
γαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππέας δ' εἰς
πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δ' ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει
διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὰ ὀρεινά. βηθσουρὰν μὲν
οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δ' τὸν τόπον ὃς καλεῖ- F
ται βεθζαχαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰού-
δας ὑπλίτας μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δ' συνά-
ψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ,
περιδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ
τε μεγάλῳ, καὶ βαρυχρύσοις περιτειχίσμασι κε-
κοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτὸν τὸν ἀντίοχον εἶ-
ναι, τῆς τε ἰδίων ἐπέχει πολὺ, καὶ διακόψας τὸ στίφος
τῆς πολεμίων, διὰ τὸν ἐλέφαντα διλιώσεν. ἐφικέ- G
σθαι μὲν οὖν τοῦ δοκουῦτος εἶναι βασιλέως, οὐκ
ὀλίγος τε ἦν τοῦ ὕψους. ὁ δ' τὸ θηρίον ὑπὸ τῶν
γαστέρα πλήξας, διπκατέσκεψεν ἑαυτὸν, καὶ συμπε-
πτωκὼς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγά-
λοις ἐπιβαλέσθαι, θέμενος ἀκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ
ζῆν. ὁ γε μὲν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη ἦν εἶναι τὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἔλυσεν
ἂν ὁ τολμήσας, τοῦ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δ'
καὶ πληθὼν τοιαύτη τῆς ὅλης παρατάξεως. καρτερῶς μὲν γὰρ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obtecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem itetum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: arámque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè v. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turríque maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum superemineret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat, & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

sed à regiis secunda fortuna vsis, numeróque præstantibus superati sunt: multísque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibíque dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factísque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12. cap. 18.

πλήθει ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοῖς λοιποῖς ἔχων ἰούδας, εἰς τὴν γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ὑποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύουσαν εἰς τὴν συρίαν.

CAP. II. De successionib. principum à Ionatha vsq; ad Aristobulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron tubactis præsidiis: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim pòst Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multísque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanũ susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 12.

ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἰωάννης ὑπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ ἀντίοχου φρονούντων.

Κεφάλαιον β'.

Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ὑπηκόους, καὶ δορυφορικῆς ἧττον ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν ἀντίοχου παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. ὁ μὲν τὴν Συρίαν ἦρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ζύφων δὲ ὁ τύραννος ὑπήκοος μὲν ὢν τοῦ ἀντίοχου παιδὸς, ὑπεβουλεύετο δ' αὐτῷ πρόφασιν ὑποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ὅτι ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δὲ γηραιὸς ἀφηρημένος τὴν πρεσβύτατον, αἱρεῖ μὲν ζαρά τε καὶ ἰόππην, καὶ ἰάμνιαν τὴν πρόσοικον, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἄκραν τὴν φρουρῶν κρατήσας. αὖθις δὲ γίνεται καὶ ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ ζύφωνος, ὃν ἐν δίκῃ πρὸ τῆς ὑπὲρ μήδους στρατιᾶς, ἐπιλύρκει. ἀλλ' ἐν εὐσυσκόπῳ τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν ζύφωνα. μετὰ δὲ πολὺ γὰρ ἀντίοχος κενδεβαῖον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσαντα τὴν ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τοῖς γήρᾳ ὢν, νεανικώτερον ἀφηνίασε τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοῦ υἱεῖς ἐπ' αὐτὸν μὴ τὴν ἐρρωμένεστάτην ἐκπέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ καὶ τοῖς ὄρεσι περιλοχίσας, πάσας κρατεῖ ταῖς ὑπιβουλαῖς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τὴν μακεδόνων ὑπηκοΐαν, μὴ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίους ἀπαλλάττει. θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ὑπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ ἀμβεβοῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ὑπὲ τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. θορυβουμένοις δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὑποδυόμενος εἰς τὴν πόλιν ἐπείσατο, πλεῖον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μνήμην τῶν πατρώων κατορθωμάτων, καὶ μῖσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως διεσκεδασμένων ἤδη τῶν ὑρκανόν.

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔδαξε τὴμα ἀνεχώρησεν, ὅπῃ τι τῆς
ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται.
κομισάμενος ἢ τὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνην ὑπανε-
νὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ ταχέως ὅπῃ πολε-
μαῖον ὥρμησε τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελ-
φοῖς. προσβαλὼν ἢ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα
κρείττων ἦν, ἡττᾶτο ἢ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πο-
λεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς ἐπὶ προπαλῶν ὅπῃ τοῦ τείχους εἰς δύσ-
νοπτον ἠνίζετο, καὶ δυσκρήμνιεῖν εἰ μὴ θᾶττον
ἀπανασαίη ἀπεπείλει. πρὸς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν
ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσήει, καὶ δέος. ἡ ἢ μήτηρ, ὑ-
δὲν ἔτε πρὸς τὰς αἰκίας, ἔτε πρὸς τὸν ἀπειλου-
μένον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ
κατικτυπόλει τὸν παῖδα, μὴ πρὸς τὸν αὐτῆς ὕβριν
ὀπικλαθέντα, φείσασθαι τοῦ δυσεβοῦς, ὡς αὐ-
τῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανα-
σίας ἕξ, διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς
παρηνόμησεν. ὁ ἢ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη
τὸ πρόσταγμα τῆς μητρὸς, καὶ καθακούσειε τῆς ἱκε-
σίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὰν ἢ κατίδοι
τυπτομένην τε καὶ ἀπαρατρεπομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τοῦ
πάθους ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ δὴ ταῦτα τὴν πο-
λιορκίας, ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀρ-
γεῖται πρὸ ἑβδομάσιν ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέ-
ραις. καὶν τούτῳ πολεμαῖος ἀνέθεις τῆς πολιορκίας
ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννην σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύ-
γει πρὸς ζηνώνα τὸν ὀπικληθέντα κοτυλᾶν, φιλα-
δελφείας δὴ ἦν τύραννος. ἀντίοχος ἢ κατ' ὀργὴν
ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν,
ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσο-
λύμοις. ὁ ἢ τὸν δαυΐδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλου-
σιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ἐκ τρι-
χίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανί-
σησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις τάλαντοις,
καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιου-
σίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅπῃ μήδους
στρατεύσας, καιρὸν ἀμυύνης αὐτῷ παρεῖχεν, αὐθέως
ὥρμησεν ὅπῃ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ δὴ,
ὑπολαμβάνων διῤῥήσειν τὴν μαχιμωτέρων. μεθέ-
βλεν μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἐπὶ ἢ
στόμα ἔχαιζιν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς οἷς τὸ χου-
θαῖον ἔθνος οἰκῆσαι τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσο-
λύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ ἢ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε καὶ ὀ-
λίγας, καὶ δωρεὰν ἔμείσατο. προελθὼν ἔ
μήκει σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἐστι σεβαστὴ πόλις
ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν
αὐτὴν ἀποτειχίσας, τοῖς ἱεῖς ἐπέστησε τῇ πο-
λιορκίᾳ, ἀριστόβουλον ἔ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν
ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς ποσοῦτον προῆλθον αἱ κατὰ
τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀνθρώπων. ἐ-
πικαλοῦντο ἢ βοηθὸν, ἀντίοχον τ' ὀπικληθέντα ἀσε-
βέστιον. καὶ ἐκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν πρὸ
ἀριστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως
διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δὲ ὅπῃ
τὴν σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τά, τε πλήθος πόλιν εἰς τὸ
τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν
τε καθανάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξανδρα-

& is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra
Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur.
Hyrcanus autem paternum honorem pontifi-
cis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddi-
dit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul
& fratribus adiumento futurus: caſtellúmque
aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat,
iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim
quoties premeretur, matrem eius fratréſque
in murum productos, palàm vt poſſent con-
ſpici, verberabat: eoſdémque præcipitandos,
niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vn-
de Hyrcanum quidem plus timor ac miſericor-
dia, quàm iracundia commouebat. Mater ve-
rò eius nihil plagis, aut intentata nece perter-
rita, manus protendens, filium precabatur,
ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio:
ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo pro-
poſitam immortalitate duceret meliorem,
dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum
ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioan-
nes autem nunc obſtinationem matris co-
gitans, ac preces eius audiens, ad irruendum
impellebatur: modò verberari eam lacerarí-
que conſpiciens, effœminabatur: totúsque
plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta
obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſe-
ptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iu-
dæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum
dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis re-
quiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum ma-
tre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Co-
tylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyran-
num. Antiochus autem ob ea, quæ per Simo-
nem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit e-
xercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyr-
canum obſidebat. Ille autem patefacto ſepul-
chro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ab-
latíſque inde pecuniæ plus quàm tribus mil-
libus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis
ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, pri-
múſque Iudæorũ priuatis opibus alere peregri-
na cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando An-
tiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus
ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciui-
tates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus
eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam qui-
dem & Samæam cum proximis, nechon &
Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper
his Chuthæorum gentem, adiacentia fano lo-
ca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt
Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & I-
dumææ non paucas alias ciuitates, & præ-
terea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò
vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciui-
tas ab Herode rege condita, ex omni eam
parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum
& Antigonum obſidioni præfecit. Quibus ni-
hil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui
erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuo-
tam carnem cogerétur attingere. Igitur An-
tiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium
cognominatum. qui cùm prompta eis volun-
tate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſu-
peratur, & ille quidem ad Scythopolim vſque
perſequentibus eum, memoratis fratribus ef-
fugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitu-
dinem iterum intra murum concludunt, & expu-
gnata ciuitate ipſam diruũt: & habitatores eius

Am. lib. 13. cap. 15.

Am. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multisque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullã dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quàm maximè petiuit, plúsque in honoré fratris assẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: necenim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

Κεφάλαιον γ'.

Πρὸς ἢ τὰς δυσφορίας αὐτός τε ἰωάννης, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει ςάσιν τῶν ἐπιχωρίων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, εἰς πρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττηται. τὸ λοιπὸν δ' ὑπήκοος ὢν ὑδαμονίᾳ ἰωάννης, καὶ κρατῶν τὸν ἀρχιερωσύνης, ἐν ἔτεσιν ὅλοις ἑξήκοντα ἔτεσιν, ὧν πέντε μέσι τελευτᾷ, μακαριςότατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὸν τύχην. ἕξ γοῦν τὰ κράτιςα δύο τὰ μόνος εἶχε, τόν τε ἀρχιερωσύνην, τό τε ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνης, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δεξαμβήσει κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὸν καταςροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυδαμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτήν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριςόβουλος τὸν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, προσέθετο μὲν διάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοςὸν καὶ ἑβδομηκοςὸν πρῶτον ἔτος, ἀφ' οὗ μιᾶς ἕξεις, ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῶν ἢ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αὐτόχρονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦκεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἵρξασι δήσας, δεσμοῖ ἢ κατὰ τὸν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε κατὰ μικρὰ διαφθεῖραι δεδεμένον. περιέρχεται ἢ αὐτὸν ἡ πόσις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτόχρονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ κατὰ τέτον ἐκ δολερῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐνεπιδύσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπίσει τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριςόβυλος, ἅτε δὴ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, ἐδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιημένων. ὡς δ' ὁ αὐτόχρονος λαμπρὸς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριςόβυλον. τὸν ἢ αὐτόχρονον ὅτι τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐνὸν μάλιςα κοσμημένον προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τὰδελφοῦ. καὶ τέτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τοῦ βασιλεῖ τὸν τε πομπὸν τῶν ὁπλιτῶν ἐδήλουν, καὶ τὸ φρόνημα τοῦ αὐτόχρονου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρὰ μετὰ μεγίςου συντάγματος ἀναβήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν κρατεῖν. τέτοις καὶ μικρὸν ἄκων ὑπίδυσιν ἀριςόβυλος, καὶ προνοῶν ἢ μηδ' ὑποπτίαν φανερὰς ἡμῖν, καὶ προσφαλίζ πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίςησι μὲν τὸν σωματοφύλακας ἐν πύλῃ τῆ ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον καλεμένῃ, αὐθις

ὥθις δ' ἀντωνία μετονομασθείση, προστάξας ἀνόπλου μὴν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δ' τὸν ἀντίγονον, εἰ μετὰ ὅπλων προσοίσι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προπεμψομένους ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανοῦργος ἡ βασίλισσα συνετίθετο μετὰ τῶν ὑπηβόλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δ' πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, ἅτε πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, ἅτε μὴν τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ὑπιδὼν ἔκπαλαι κωλυθείη. νυνὶ δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ ἀγάθεος μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὑπόδειξιν. ἠμύμνος δ' κατὰ τὴν σκοτεινὴν παρόδον, ἣ στράτωνος καλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ὑποδείξας, ὅτι πᾶσαν δύνοιαν καὶ φύσιν, κόπτει ἀγαθολὴ, καὶ οὐδὲν ἔτι τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυὸν, ὃ τῷ φθόνῳ μέχει παντὸς ἀντέχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ καὶ ἰούδαν; ἐσσαῖος ἦν ἠμύμνος, ὡς ἔστιν ὅτε πλάσας ἢ ψευσθεὶς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παριόντα ἀγὰ τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, παπαὶ, νυνὶ ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ ἀντίγονος ὑτοσὶ σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν, στράτωνος πύργος εἵμαρτο. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ὄζει, ὥρα δ' ἦν τῆς ἡμέρας ἤδη τέτταρες, ὅθι δὴ χρόνος ἐκκρούει τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ σωτηρίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγονος ἠγγέλλετο καὶ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος καλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὠδαλίῳ κωμαρεία. τοῦτο γοῦν τὸ μάντιν διέβρεξεν. ἀριστοβούλῳ γε μὴν δίκης ἡ θεὸς τοὺς μύσους μεταμέλεια, νόσον ἐνοκτεῖσα. καὶ θεὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τὸν ψυχὸν ἔχων ἀεὶ ταραττόμενον, σωτηκετο, μέχρι τῶν ἀπλάγχνων ὑπ' ἀκράτου ἡ λύπης ἀπαρτεμνόμενον, ἀθρόον αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τὶς τῶν θεὸς τῇ θεραπείᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ θορυβῳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, καὶ φαγεδαίοις ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ φόνου αὐλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπεξέχεεν. ἠρθη δ' θύθις οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ὑπόπτης τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπηπατακεισαντος τὸ αἷμα. τῆς δ' βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλουμένῃ καὶ διαζομένῳ, τάληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας ὅσον ἰσχὺν αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, ὡς ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ μεταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγυοῖς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μητρὸς κατάκειτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαυτείσω κατὰ μέρος τοὺμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον τοῦτο,

A

B

C

D

E

F

G

post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis aditet: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis tacerent, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm alio discussurus sit libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, meatúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem necis eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraescit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleuisset oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matríque damnatam ánimam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant:

neque iam meorum viſcerum inferias fortuna derideat. His dictis ilicò moritur, cùm nó plus anno regnaſſet. Vxor verò fratre eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contétum ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidiis poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmque Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem congreſſus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidiis totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebríſque præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit, nequaquã tamen victoriis lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónã pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiã mortuo daturos veniã, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiã Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerunt. qui cùm his maiorum præmiorum ſpe facilè paruiſſet, veniſſétque cum exercitu, miſcentur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtroſque tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autẽ peditum mercenariorum millibus excepit, cũ haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene ſibi cupientium, aduerſę autem partis eſſent equitũ tria millia, peditumq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μικρὸν ταῖς ἐκ τῆς ἰδίας ἀπολαύχνων χοαῖς ἐπεγοητεύθω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, ἀθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτόν. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν Ϛ' καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα φρονημάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λάθυρον ὀνομαζόμενον Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν ἀσωχὶν ἡρηκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν Πτολεμαίων, ἡττᾶτο δὲ πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ὀδίᾳ ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆς ὧδε Ἰορδάνου, Τὰ πλούσια δὲ τῆς Θεοδώρου τοῦ Ζηνῶνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ὀξέως ὁ Θεόδωρος, Τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ὑποσκελὲς αἱρεῖ, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὰ ὠδάλια, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ Γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὰ αὖθις ὑφ' Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγειπτιάδα ὀνομασθεῖσαν. ὀξανδροποδισαμένῳ δ' ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς δυσχίαις αὐτῷ στάσις ἄπεται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὀνηβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ὄντες, σύεσις γὰρ ἐν ἐδέχετο μισθοφόρους, ὀχλῶν τὰ ἔμφυτον αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀφανίας ἤπειτο. καὶ ταύτῃ ἐλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὀπιτάξας, ἀνέστρεψεν ὀπὶ ἀμαθοῦντα. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς δυσχερείας αὐτὸ καταπλαγήτος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ἀβόδᾳ τῷ ἀράβων βασιλεῖ πρωτοκρησάντι κατὰ τὴν γαυλανίτιν, ἐνέδρας αὐτῷ ὑπομενούσης, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν σωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων σωτειρεῖσαν. ὀφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει δ' συμφορᾶς πάλαι μισουῦ τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, Ϛ μάχαις ἐπαλλήλοις ἐλάττονα πεντακισμυρίοις Ἰουδαίων ἀπέκτεινεν ἐξ ἔτους. οὐ μὴν ὑφαίνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτῷ βασιλείαν ἀπαλίσκων, ὡς τε παυσάμενος τῆς ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει θέλγεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, Ϛ τὸ τέρπου τὸ ἀνώμαλον. πιστωθεμένῳ τε τὸ ὄρκον, τί ἂν ποιήσας κατασείλειεν αὐτούς, ὠθούμενοι ἔλεγον. νεκρῷ γὰρ ἂν ὀφθαλμοῦ μόλις τῷ τοσαῦτα δράσαντι. ἅμα δὲ Ϛ τὸν δίκαιον ὀνομάζοντα δημότιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὧδε· σύμμαδέχεται δ' ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρ-

λῶν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ Δίνοουῦ ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆς δ' ἑναπτῶν ἱππεῖς μὲν ἦσαν ξιφίλιοι, πεζῶν δὲ,

μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν A
διαπρυόντων οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τοὺς παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι θυμῷ, ἔτ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διακρίνοντες ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τοῦ ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. B
χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς διατάξεως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ συνεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοι ῥοπὴν ἐνέκλινε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταρρεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τοῦ συμμάχων, κατ- C
έθετο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δὲ πρὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμέσελιν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν εἰς ἱεροσόλυμα. προὔπιπτε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὰ τοῦ ὠμότητος. τοὺς γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας D
τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκαταικείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεωρᾶτο. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὥς τε τοῦ ἀποστασιαζῶν καὶ τοῦ θορυβοῦντος νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τὸ φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀ- E
φθὲν μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποιήσας, ἀπεπαύσατο τοῦ ὅπλων.

millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφάλαιον δ'.

CAPVT IV.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

Κίνεται δὲ αὖτε πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ καὶ διονύσιος ὀνομασθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφος ὢν, τελευταῖος δὲ τοῦ ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ὀνομαστὶ τοὺς ἄραβας ὡρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παρείου, καὶ τοῦ ἰόππης ἀγχιαλῶν διαφράττει φάραγγι βαθείᾳ. F
πρὸ δὲ τῆς τάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνοις πύργοις ἐνετείχισατο, τὰς δυμῆρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸ τάφρον χώσας, διήλαυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δὲ ἐν δευτέρᾳ τοῦ πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν δύδις ὅτι τοῖς ἄραβας ἦει. τοῦ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν G
μάχην, ἔπειτα τοῦ ἵππον ἐξαίφνης ὑπισχνεῖται, μυρία δ' οὐ τὸ ἀριθμόν· ἀτάκτους ὑπιππεῖ τοῖς πρὸ τὸν ἀντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης, ἕως μὲν πρωΐ ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ περ ἀϊδίου ὑπὸ τοῦ ἀράβων φονεύομενοι, πίπτοντος δὲ, καὶ γὰρ πρωτοπορεύων ἀεὶ τοῖς ἱππεμβόλοις ἐβοήθει, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ, ὑπό τε τῆς διατάξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

RVrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec ramen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem tex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis sæpe in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autẽ in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damascum Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nāque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sactas leges temerarent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd fetuentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine tum mouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltra parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. hisnimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

[A] [B] [C] [D] [E] [F] [G]

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαίρει τῷ ὀλιγεδείων ἀναλωθῶσαι συνέβη πολὺ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ δέχε τὸ φεὸς πτολεμαῖον τὸν μιννάιου μῖσος, ἀρέτην ἐπάγοντες, ἢ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ὅδε ὅπὶ τὴν ἰουδαίαν, ἢ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος ἦ, φύλλαν ἐλών, ὅπὶ γέρασα ἦει πόλιν, τῷ διοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ξισὶ τοῖς φρουροῖς φρεβόλοις ὑποτειχίσας, δέχε μάχης τὸ χωρίον φδαλαμβάνει. καταφέρεται ἦ ἐς γαυλανίτιν, ἢ σελεύκειαν, ἢ τὴν ἀντίοχου φάραγγα καλουμένην, φρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἐλών, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ φρεισθήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ἵνα πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶ ἔθνους φρουσδέχθη δέχε τὴν δικαιοσύνην, ἢ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίαις ἦ φρεισόδοις πυρετῷ ἐνοχλέμενος, φήθη δέχεσύσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος φραγμάτων, διὸ δὴ στρατείας ἀκμέρεις ἑαυτὸν ὅπλισιν, ἐ βιαζόμενος φδὲ δύναμιν τὸ σῶμα φρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀφύλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, βασιλεύσας ἑπτὰ φρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείφει ἦ τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νῶν ὑπακοῦσαι τοὺς ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτὸ μακρὰν ὑποδέουσα, ἢ τὰς φδανομίας αἰδισταμένη, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν φροσηγάγετο. ἢ ὑπὲρ μέρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὸ τ' ἀρχῆς τὸ γύναιον, δέχε δόξαν δυσεβείας. ἠκείβου γὸ δὴ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, ἢ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν φρεσβύτερον ὑρκανὸν, δέχε τε τὴν ἡλικίαν ὑποδείκνυσι ἀρχιερέα, ἢ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ἢ ὡς τε ἐνοχλεῖν φρὸς τὸν ὅλων, τὸν ἦ νεώτερον ἀριστόβουλον, δέχε θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. φδαφύονται ἦ αὐτῇ ἐς τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συῖταγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦν δυσεβέστερον εἶ τῷ ἄλλων, ἢ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρους ἀφηγεῖσθαι. τούτοις φρόσθεν δή τι φροσεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη φρὸς τὸ θεῖον. οἱ ἦ τὴν ἁπλότητα τ' ἀνθρώπου κ' μικρὸν ὑπόντες, ἤδη ἐ διοικηταὶ τῷ ὅλων ἐγένοντο, διώκειν τε, ἐ καταγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε ἢ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲ ὑποπαλαύσεις τ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ ἦ ἀναλώματα, ἢ αἱ δυχέρειαι, τ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τῷ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, δπλασίονα κατέσησε, ἢ ξενικὸν συνήγαγε ἀπολίγων, ὡς μὴ μόνον κρατυύεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ ἢ φοβερὸν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσαις. ἐκράτει ἦ τῷ μὲ ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν τινα τῷ ὀνησήμων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγονότα, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι φδὲ τῷ ἀνασαυρωθέντων ὑπὸ τῶ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆγον ἦ τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ ἢ τοὺς ἄλλους δέχειρίσασθαι, τῷ παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, αἰτ-

ρουμένοις οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. φρόφασιν ἦ ἀριστοβούλῳ τῷ κινδυνεύοντων οἱ φρέχειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πειθῇ τ̃ μητέρα, φείσασθαι μ̃ δι' τὸ ἀξίωμα τ̃ ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτὰς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληφεν, ἐκ τ̃ πόλεως. οἱ μ̃ ὖν δι' εὐθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν κατὰ τ̃ χώραν. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ὅτι τάχιστα στρατιὰν, παρήνει μὴ ὑποδέξασθαι μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένῳ. πυνθανόμενος δ' τ̃ ἀρμενίων βασιλέα παρασκευάζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνῆκε καὶ δώρεις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἅπαντας ἀφικόμενος εἰς τὰς οἰκοι ταράξας, ἐμβεβληκὼς εἰς τ̃ ἀρμενίαν λουκόλλου. καὶ τότε νοσούσης ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τ̃ καιρὸν ἁρπάσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε δι' πολλοὺς καὶ πάντας δήμους διὰ τ̃ θερμότητα, κρατεῖ μ̃ τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τ̃ ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τοῦ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας C ἀριστοβούλου καθείρξυσιν εἰς ἀντωνίαν. φρούριον δ' ἐστὶ τῷ βορείῳ κλίματι τ̃ ἱερᾶ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν δ' προσηγορίας, ὅτε κατέσαντος ἀντωνίου, καθάπερ ἀπό τε τ̃ σεβαστῆς, καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππας, πόλεις ἕτεραι μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τ̃ ἀριστόβουλον, δ' ταχίστῃ καταλύσεως, πάντα διοικήσασα τοῦ ἀρχιερέως ἔτεσιν ἑπτά. ἐκλη- D θέντος μ̃ ὖν τ̃ ὅλων ὑρκανός, ᾧ ἐζῶσα τ̃ βασιλείαν ἐπεχείρησε. δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. γνόμης δὲ αὐτοῖς περὶ τ̃ ὅλων συμβολῆς περὶ ἰερειχοῦντα καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τ̃ ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τ̃ ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μ̃ τῶν συμμειναντων φθάνει συμφυγὼν ὅτι τοῦ ἀντωνίαν, καὶ κυκλώσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ὖν ἡ ἀριστόβουλου γυνὴ μ̃ τῶν τέκνων, ἀμελεῖ πρὶν ἀπηκέσθαι πάθους, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μ̃ ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν E δ' ἐκ τ̃ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τούτοις ἀλλαγῆναι ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τῶν λαῶν θερμῶς φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀσπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μ̃ γὰρ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τ̃ ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta repit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

ΔΕος ὖν τοῖς τε ἄλλοις τῶν ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα αὐτοπάτορι πάλαι διαμισουμένῳ. ἦν δ' ὖν οὗτος ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τ̃ ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τῶν ἔθνους. ὁ αὐτὸς ὖν ἅμα καὶ τ̃ ὑρκανὸν ἀρέτα προσφυγόντα τῶν βασιλεῖ τ̃ ἀραβίας, ἀναπεισας τ̃ βασιλείαν ἐπῆλθε, καὶ τ̃ ἀρέταν δέξασθαί τε τ̃ ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τ̃ ἀρχιερ. πολλὰ μὲν τ̃ ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τ̃ ὑρκανὸν, παρήνει δέξασθαι. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ἕτερα λαμπρᾶς προεστῶτα βασιλείας, ὑφορᾶσθαι χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι ὖν ὑρκανὸν, στερηθέντα τ̃ κατὰ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προσκαθισάσας ὖν ἀμφοτέρας, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ σωτήριῳ φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν καλουμένην πέτραν διασώζει. βασιλείου αὖτη δ' ἀραβίας ὄχθη. ἔνθα τῷ ἀρέτᾳ τ̃ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

MEtus verò & alios eius inimicos præter ipem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hyrcanũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

Ant. lib. 14. cap. 2. 3. 4.

multis dictis multisque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus vtrisque, vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καθορμιλήσας, πολλοῖς δ' ἐλπίσας [illegible] Θεὸν, δωρῶν δύναμιν αὐτῷ περιθεὶς τὴν [illegible] αὐτόν. ἰὼν δ' αὖτις, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πλήθει εὐάλλε, θεὸς ἰὼ ἀντέχειν ἀριστόβουλος, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς [illegible] ἐσόλυμα, συνελήφθη, κἀν ἔφθη κ' πρότερος ληφθεὶς, εἰ μὴ σπουδῇ ὁ μαῖον στρατηγὸς ἐπανασὰς αὐτῷ τοῖς περὶ [illegible] πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρμάτων [illegible] πομπηίου μάγνυ, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. [illegible] ἡμόμενος δ' εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφατως ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, & τούτοις μετὰ ἱππέων καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἅρμαιον ἐπείχθη. παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, φρέσβεις δ' θέως ἦκον ἀφ' ἑκατέρων ἱκετήριοι, ἐκάτερα δεσμὸν βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὁπόταν δὲ δικαίῳ, τὰ παρὰ ἀριστοβούλῳ τετρακόσια τάλαντα τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὁπλιπρυκεύει θεὸς πάντα, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίους καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, & πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐπιόντι τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν ἣν τὴν δύναμιν ὁπλισάμενος ἐξέπεσε τοῖς πολεμίοις, & περὶ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἐφ' ὀκτακισχιλίους ἔπεσε, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα ὑρκανὸς ἦν καὶ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαρπάσαντες μισθοφορὰν ὅπλοις τοὺς ἐναντίους τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπήϊος ὅπλων τ' συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθάνουσι, καὶ δίχα δώρων, αἷς καὶ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλουν, μισεῖν μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπως τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῇ τέρπῃ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. ὁ μὲν δὴ ὁ ἀριστόβουλος ὑπέρει, πεποιθὼς τῇ σπείρᾳ δωροδοκίᾳ, ὡς ἀρίωνα τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἦν, βασιλικώτατα κεκοσμημένος ἑαυτόν. ἀναβὰς δὲ πρὸς τὰς θερμοπύλας, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις πεπυσμένος τῷ χήματος, ὑπὸ διοσπόλεως χωρεῖ πρὸς ταῦτ' ἀναγκάσας πομπήϊος, πολλὰ μὲν δὴ θεὶ ὑρκανὸν ἱκετεύοντα, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστοβούλῳ, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλῆς ὢν τ' συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δ' παρελαύνουσι πέλλαν, & σκυθόπολιν, ἦκαν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἰόντων, ἀπὸ σας συμπεφευγότα τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τεῖχος δὲ ὄρει φερόμενον τῇ πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένον ὑψηλοῦ καὶ μάλα, κατέβαινεν αὐτὸν ἐκέλευε. τῇ δ', ἰὼν μὲν ὁπλιτεύοντα δεισποπώτερον, ἐξαναστάσιον μᾶλλον, ἢ ὑπακούσαι. καθάπερ δ' τὸ πλῆθος ἐρρώσθη, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σπείσασθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθόμενος κάθεσιν πρὸς πομπήϊον, καὶ πολλὰ περὶ τῶν δικαίων ἄρχειν διαλεχθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τε τῆς ἀφορμῆς ἀφεκαλούμενος καταβαὶς, καὶ ἀχολωθεὶς περὶ τῶν δικαίων, ἄπρακτον μὴ κωλύοντος τὸ πομπήϊον μένος δ' ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ κατῆκε μὲν, ὡς δυσανάντητον πομπήϊον παντ' ὀπίσεσθαι αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ ἀφαιρεῖσθαι δόξειε ἑαυτὸν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴτοι πομπήϊος ἐξίσασθαί τε τῆ φρυρείων ἐκέ- A
λευσεν αὐτὸ, καὶ ὡς ἄγγελμα τῆ φρουράρχων ἐχόν-
των μόνας πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ὑπογολαῖς,
ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἐκάσοις γράφειν ἀνχωρεῖ, ποιεῖν τε
τὰ προσταχθέν, ἀγανακτήσας ἤ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱε-
ροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπή-
ϊον. ὁ δ', ὡ ἴω ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, δι-
ὰϊος εἴπετο, & προσπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ μιθρι-
δάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ πρὶ ἱεριχοῦντα,
ἔνθα τὸ δ' ἰουδαίας πότατον, φοίνικά τε πάμπολυν,
καὶ βάλσαμον φέρει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ὑπτέμνοντες B
τὰ πρέμνα συλλέγουσι κῆ τοῖς ὄμμασι δακρύων. καὶ
στατοπεδευσάμενος ἐν τῆ χωρίῳ μίαν ἡμέραν, ἕω-
θεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς ἤ
τὴν ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπέστη, χρημάτων
τε ὑποχέσει, καὶ τῆ μετὰ δ πόλεως ὑπηξέπειν καὶ ἑ-
αυτὸν, καλεσαμένου κατασέλλει τὸν πομπήϊον. ὁ
μὲν τι τῆ ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν γὰρ ὑπὸ τῆ κο- C
μιδῆ τῆ χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀρι-
στοβούλε φρονοῦντες, ἐδὲ ἐν τῆ πόλει δέχονται. πρὸς
ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀριστόβουλον μὲν ἐ-
φρούρει, πρὸς ἤ τὴν πόλιν ἐλθών, πρειρώπει ποῖ
προσβάλλη, τὴν τε ὀχυρότητα τῆ τειχῶν δυσμε-
ταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὴν περὶ τοῦτον φάραγγα φοβε-
ρὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς δ φάραγγος, ὀχυρώτατα τετει- D
χισμένον. ὡς τε τῆ ἄστεος ἀλισκομένου, δ' ὑτέραν
εἶ καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, διαποστῶτος
δ' ὑπὸ πολλὴν χρόνον, στάσις τῆ ἔνδον ἐμπίπτει, τῆ
μὲν πρὶ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύ-
σθαι τὸν βασιλέα, τῆ ἤ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων,
ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ ἤ τούτοις εἰ-
κῆει δέος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῆ ῥωμαίων δύτα-
ξίαν. ἡττᾶτο ἤ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν E
ἀνεχώρει, & τὴν συνάπτουσαν ἐῶ αὐτὸ τῆ πόλει γέ-
φυραν ἀποκόψαντες αὐτοχεῖν εἰς ἕκατον παρεσκευά-
ζοντο. τῆ ἤ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίοις τῆ πόλει, καὶ
τὰ βασίλεια ὡς δεδόντων, δτὶ μὴ ταῦτα πομπήϊος
ἵνα τῆ ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πείσωνα, εἰσπέμπει με-
τὰ στρατιᾶς. ὃς δ' ἁλαλαβὼν φρουρᾶ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
τῆ εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων ὐδένα λόγοις ἔπει-
σε συμβῶναι, τὰ πέριξ εἰς προσβολὰς ὠξέπιζεν, F
ἔχων τοὺς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπουοίας, καὶ τὰς
ὑπηρεσίας προθύμους. αὐτὸς ἤ κῆ τὸ προσάρκτιον
κλίμα τὴν τε ταφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν
ὕλην συμφορύσης τῆς δ' ιωάμεως. χαλεπὸν δ' ἴω
τὸ ἀναπληρωῶ, δι' βάθος ἄπειρον, & τῆ ἰουδαίων
πάντα τρόπον εἰργόντων αὐωθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε
τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπτη-
ρῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς παντὸς ἔργου ἔχε τὴν θρησκείαν
χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς
κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑπὲρ G
μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμύνονται κῆ τοῖς σάββασιν.
ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους
ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῆ χώματι, κῆ προσαγαγὼν
τοῖς ἐν τύρῳ κομιδεῖσας μηχανὰς, ἐπειρᾶτο τοῦ
τείχους. ἀπέσειλον ἤ οἱ προβόλοι τοὺς καθυπερθε
κωλύοντας. ἀπεῖχον δ' ὑπὲ πλεῖον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τε κῆ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Aristobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam ttadidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia neminí eorum qui in templum confugerant, pacẽ perſuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõſilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſsámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſetque labor imperfectus, niſi Põpeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotísque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil cerimoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligétissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcédere ausus est Syllę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiũ purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriísque tantùm finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Matisam: itémque Azotũ, & Iamniam, & Aretusã:

ἔνθα δὴ τ῾ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος τάττε ἄλλα τ῾ καρτερίας τοῖς ἰουδαίοις ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠδαλύσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀφλουμένοις. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι κατ᾽ ἡμέραν, καὶ οἱ ἁγνισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τάξεις ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ἀφεὶς τῷ σωμᾶ φονευόμενοι, τῶν κατ᾽ ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέστησαν. ζήτῳ γὰρ μὴν τῆς πολιορκίας, μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ πρῶτος ὑπερβὰς τὴν τὸ τεῖχος, σὺν λαῷ λιῷ φαῦστος κορνήλιος. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φεσύλιος καὶ φάβιος. εἵπετο γὰρ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον ζῆφος, καὶ ἀφειρόντες παντα χῆ τοις ἰουδαίοις, ἔκτεινον, οἷς μὴν τῷ ναῷ προσφθάνοντας, οὓς γὰρ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπάντας βλέποντες, ἀθορύβως ὑπὸ τῆς θρησκείας ἔμειναν. ἀπενδοῦντες γὰρ, καὶ θυμιῶντες ἀπροσφάτοντο, καὶ τ᾽ πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν ἡθέμενοι. πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀπιστασιαστῶν ἀπηρεύοντο, καὶ κατ᾽ τῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἀπειροι, καὶ τὰ πρὸ τὸ τεῖχος δὲ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέπρησαν, καὶ συγκατεφλέγοντας. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπηρίθμησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ᾽ ὀλίγοι μὲν παίν νεκροὶ, ζαυμαπαὶ δ᾽ ἐγένοντο πλείους. ὑδὲν δὲ ἔτος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τ᾽ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς πρὶ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ᾽ ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρεῖναι τῷ ἀρχιερεῖ, τά τ᾽ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, καὶ τ᾽ ἱερᾶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε δ᾽ οὔτων, οὔτ᾽ ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν δ᾽ ἀλώσεως ἡμέραν, καθαρᾶς τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τὰς εἰς ἔθος ὁλοτελεῖν θυσίας, αὖθις ὑποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ὅτε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρεχόντα, καὶ διότι τὸ κατὰ τ᾽ χώραν πλῆθος ἀπέστησεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ὅπερ λιῷ προσῆκον ἀγαθῷ στρατηγῷ τ᾽ λαὸν σύνοια πλέον ἢ δέει προσηγάγετο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ θεῖος αὐτῷ. καὶ τοῖς μὲ αἰτιωτάτοις τὰ πολέμου πελέκει κολάζῃ. φαῦσον γὰρ καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτὸν γενναίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τήτε χώρᾳ καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπέταξεν φόρον. ἀφελόμενος δὲ τὸ ἔθνους, καὶ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ᾽ ἐκεῖνο καιρῷ ῥωμαίων στρατηγῷ καθατεταγμένῳ, αἰ νεῦ σὶ χρηματίζουσαι τῶν κατὰ τὴν κοίλην συρίαν ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τῶν ἰδίοις ὅροις ἀφεῖλκυσεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ γάδαραν, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένην, χαδαίτῃ τινὶ τ᾽ ἰδίων ἀπελευθέρων δημοτείαν χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, καὶ μέρισαν, πρὸς αἷς, ἄζωτον, καὶ ἰάμνιαν, καὶ ἀρέθουσαν,

ὅπτον, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν καὶ σαμάρειαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἢ καὶ τὰς Γαλλίους, Γάζαν, Ἰόππλεν, Δῶρα, καὶ A
τὴν πάλαι μὲν, Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον δὲ
μεγαλοπρεπῶς κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ Ἡρῴδου βασιλέως λαμπροτάτοις
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. ἃς
πάσας τοῖς ἐνοικοῦσι δοὺς πολίταις, κατέταξεν εἰς τὴν
συμμαχικὴν ἐπαρχίαν. Γαλλοῦς δὲ ταύτῃ τε καὶ τὴν Ἰου-
δαίαν καὶ τὰ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου σταυρῷ διέτ-
μησεν, καὶ δύο τέλματα, αὐτὸς δὲ χιλιάσι εἰς Ῥώμην B
ἐπείγετο, τὴν αἰσθόμενον ἄγων μετὰ τῆς γλυκείας αἰχμαλω-
σίας. δύο δ' ἦσαν αὐτοῦ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ ἔδρασε. συὼν δὲ τῇ ἀδελφῇ
ὁ νεώτερος Ἀντίγονος, εἰς Ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφαλ. ϛ'.

Κατὰ τοῦτο σπεῦσας εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλεῖν, τὴν
μὲν πέτρας εἶργεν ἡ δυσχωρία. ἐπόρθει δὲ C
τὰ πρὸ πέλας, κἀν τούτῳ ἦν κακοπαθῶν. ἐλιμώττε γὰρ
ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο ὑρκανὸς ἐπεβοήθει δι' αὐτοπαθείας
ταπεινὸν εἶδος πέμπων, ὃν Γ καθῖπεν σπεῦσας ὅτε συνή-
θη πρὸς ἀρέτην, ὅπως ὅτι χήμασι ἄλλοις διαλύσαιτο τὸν πό-
λεμον. πείθει δ' ὁ Ἀρέτας, χιλιάσια δοῦναι τάλαντα, καὶ
τὸν μὲν σπεῦσας ἄγειν τὴν Ἀραβίας τὰ δύναμιν. ὁ δὲ
Ἀντίπατρος τὸν Ἀριστοβούλου παῖδων πρεσβύτατον Ἀλέξανδρον
χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρὺς ἦν ὑρκανῷ, καὶ
τὴν Ἰουδαίαν κατέτρεχεν. ἔδοξε δὲ αὐτῷ τάχιστα καταλῦσαι
αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταρριφὲν ὑπὸ Πομπηίου τεῖχος D
ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάρρει προσελθών, εἰ μὴ
Γαβίνιος εἰς συμμαχίαν πεμφθεὶς σπεῦσαι ἀνέδεκτο, τά τε
ἄλλα γνησίως ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν φόβον δυνα-
μίν τε πλείω συνείλεγμένος, εἰς χιλίους μὲν ὁπλίτας,
χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὀπίσθεια τῶν
χωρίων ἐτείχιζεν, Ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ Μα-
χαιροῦντα πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρεσι. Γαβίνιος δὲ μὴ E
μάσσοις δὲ στρατιᾶς μέρος αὐτόνομον προπέμψας, αὐτὸς
ἕπετο τὸ ὅλον ἔχων δυνάμεν. οἱ δὲ περὶ Ἀντίπατρον
ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ἰουδαίων, ὧν μάλι-
στος ἦρχε καὶ Πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ μάρκον
Ἀντώνιον ἠμύνοντο, ὑπείκοντα Ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ
πολὺ παρεῖναι ἅμα τῇ φάλαγγι Γαβίνιος. ἐνεμβάλλει δὲ
τῷ τῶν πολεμίων δύναμιν ἐκ παρασκευῆς Ἀλέξανδρος
ἀνέχωρει, καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων γενόμενος, ἀνακα-
λεῖσθαι συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὸ μέχρι ἑξακισχιλίους F
ὁπλιτῶν, ὧν χιλιοι μὲν ἔπεσον, χίλιοι δὲ ἑζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς Ἀλεξάνδρειον. Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπεὶ
δὲ πολλοὺς εὗρεν ἱστάμενος δυμόρους, ἀνεκελεύετο συγ-
γνώμης τυγχάνειν, πρὸς τὴν ἡττηθέντων, πρὸς μάχης
αὐτοὺς προσαγαγόμενος. ῥᾴδιον δὲ μετ' ἐκεῖνον φρονηματίσαι
ὁπλιτείας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς καταλείπειν ἐρυμα-
κὰ κατὰ τάχος ἀρίστου τοῦ μάχην, ὁ Ἀντώνιος μάρκος
Ἀντώνιος, πολλαχοῦ μὲν γενναίως φανείς, ἐδαμοῦ δὲ G
ὕστερος. Γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαρπάσαντας τὸ φρούριον κατα-
λιπὼν, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις, καὶ
διὰ ἄμβους, τὰς δὲ κατεστραμμένας, ἀνακτίζων. συνε-
πολίσθησαν γοῦν τούτου κατὰ δίκαιον, καὶ Σκυθόπολις τε,
καὶ Σαμάρεια, καὶ Ἀνθηδών, καὶ Ἀπολλωνία, καὶ Ἰάμνια,
καὶ Ῥαφία, καὶ Μάρισα, καὶ Δῶρος, καὶ Γαζαρα,

nechon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. *Ant. lib. 14. cap. 9.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudeámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quam in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Macharunta non longè ab Arabiæ montibus muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum confertã hostium multitudinem sustinere non poterat, abcessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs vrgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscì delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio marris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis, quarto Hiericho, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nõ multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces cõtra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositò, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v. m. propè verò ad duo millia in quendam tumultum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, petrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Imperum autem Romanorum suprà quam poterat, per biduum remoratus postremò capitur, & cũ Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Lxmt. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνῆεσαν. μὴ ὢν δὲ τοῦτων ἀπαμύνειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον, ἐπέρρωσε τὸν πολιορκίαν, ὡς τε ἀλέξανδρος ἱκετεύοις πρὸ τῶν ὅλων, ἀπεκηρυκεύετο πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμμαχικὰ φρούρια παραδιδοὺς, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιροῦντα. αὐθις δὲ καὶ τὸ ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀναδύσης τῆς ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσπευδεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ἀντίπατρου πολέμου. παρῆν δὲ, μειλιασομένη τὸν γαβίνιον, κατὰ δίος τῆς δὴ τῆς ῥώμης αἰχμαλώτων, τῶν τε αὐδενὸς, καὶ τῶν ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν καθαγαγὼν, καὶ τὸν τῶν ἱερῶν ἀρχιερωσύνην αὐτῷ, καθίστησι τὸν ἄλλων πολιτείαν, δὴ τροσασία τῶν ἀείσων. διῆλε δὲ παῦ τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις τροσῆξας, τὸ δὲ γαδάρεις. οἱ δ' ἵνα σωτελῶσιν εἰς μαθουῦτα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχουῦτα κεκλήρωτο, καὶ τρὶ πέμπτῳ σέφωρις ἀπεδείχθη πόλις ἡ γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ ἐξ ἐνὸς δήμοκρατίας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διφκουῦτο. μετ' ὀ πολύ γε μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων, ἀεισόβουλος ἀποδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἰουδαίων δήσασίσι, τοὺς μὲ, δὴ νεμουῦτας μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲ τρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ὑπὸ σπουδὴν καὶ ἀπονίᾳ καὶ στρατιᾷ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει δὴ μαχαιροῦντος. ἐκ τὸν μὲν ἄχλυσον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπιπολάθυν, καὶ ἡμερίνης συμβολῆς μάχει πολλῇ μὲν οἱ σὺν τ' ἀρισόβουλον διεκαρτέρουν ἡνιῶς ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, σὺν δὲ δισχιλίους ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀεισοβύλῳ δξακόψαντες τ' φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελάυοντας· ἔνθα δὴ τὸν πρώτῳ ἐπέρα ὁ βασιλεὺς τοῖς ἱερεπίοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἰῶ ἄλλων συναθροίσειν δύναμιν, ἀνοχλοῦντα τῷ πολέμῳ διδόντος, καὶ τὸ φρούριον καλῶς ὠχύρω. προσαπεσόντων δὲ ῥωμαίων, δὴ δύο ἡμέρας ἀντέχων ἐπὶ δύναμιν, ἁλίσκετο, καὶ μετ' ἀπηγόνων τ' παιδὸς, ὃς ἀπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης δὴ γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ἀπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δῶρα εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δι' ὁπισόλων δηλώσαντος, τῇ ἀεισοβύλου γυναικὶ τοῦτο αὐτὴ τ' ἀποδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὁμολογηκέναι. γαβινίῳ δ' ὁπὶ πάρθους ὁρμημένῳ στρατεύειν γίνεται πολέμαιος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' εὐφράτου, κατῆλθ εἰς αἴγυπτον, ὁπηνίκα εἰς ἅπαντα χρώμενος τ' στρατιᾷ, ὑρκανῷ καὶ ἀντιπάτρῳ καὶ χρήμασι, καὶ ὅπλοις, καὶ σίτῳ, καὶ ὁπικούρεις, ὁ ἀντιπατρος προσῆγε. καὶ τοὺς τούτῳ ἰουδαίους φρουρεμένους τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεῖσαι γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης συείας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀποστῆσαι ἀλέξανδρος ὁ ἀρισοβούλου μείζω

μηνίσιον ἢ συγκεστῶσα: δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς A
κατ' τ χώραν ῥωμαίους ἀνελεῖν. φοβ ὁ γαβίνιος δείσας, ἤδη ἢ παρὼν ἀπ' ἀρχῆς τοῖς τηδε θορύβοις ἐπεισῆλθε, δηλ τινας μ τῶν ἀφεστώτων ἀντίπατρον φρονίμους μετέπεισε, συνέμενον ἢ ἀλεξάνδρῳ ξεῖς μυριάδες, καὶ ἐκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὅτως ἔξεισι φοβ μάχιμοι, ὑπλίτων δ' οἱ ἰουδαῖοι, καὶ συμβαλόντων φεβ τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μ ἀναιρεθῶσαν. τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. ὁ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱερο- B
σόλυμα, φοβ τὸ ἀντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τ πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ μιθριδάτην καὶ ὀρσάνην φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μ ἀπέπεμψε, ὡς δὴ ἢ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ὑποδρᾶσαι. καὶ τοῦτο κρῶσσος αὐτῷ δόκιμος ἐλθών, παραλαμβάνει συρίαν. ἔπειτ εἰς τ ὅπλ πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ναῷ χρυσὸν πάντα περιεῖλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέσχετο πομ- C
πήιος. δόξαν ἢ τ δυσφημίαν, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτῷ. φοβ ὧν, ἃ νῦν καιρὸς λέγειν. πάρθοι ἢ μ τ κρῶσσον ὑπεδέχοντο εἰς συρίαν ὡρμημένους, ἀνεκόπη κάσσιος εἰς τ ἐπαρχίαν δόκιμος φυγών. φοβ ἐποιήσάμενος δ' αὐτῷ ὅπλ ἰουδαίων ἦρτο. καὶ ταριχαίας μ ἐλὼν, εἰς ξισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται κτείνει ἢ τ πεισθόλαον, τοὺς ἀρίστου βούλου στασιαστὰς τὰ τῶν φόνων ἢ ἰδ σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τ ὑπ' ὀνόματι ἐξ ἀραβίας κύπριν τοῦνομα, τέσσαρες μ υἱεῖς γίγνονται. φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις ἡρώδης, φοβ οἷς ἰώσηπος καὶ φερώρας, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ἢ τοῖς πανταχῆ δυνατοῖς φιλίαις τε καὶ ξενίαις, μάλιστα φοβ ἐπεμηχάνατο τὸν ἀράβων βασιλέα, ὅστε τ ὁπλομαίαν. καὶ πείσει τ φοβ ἀριστόβουλον ἀείλετο πόλεμον, ἐκείνῳ ὡς δὴ καθοπλίσων ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσσιος ἢ κ σωθήκας ἠσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀναλήσας ὅπλ τ δύσφεσιν ὑπέστρεψε, D
πάρθους ὁπλομαχήσων, ἐξ ὧν ἐν ἑτέροις ἐρεῖμεν.

Κεφάλαιον ζ.

ΚΑῖσαρ ἢ πομπηΐου καὶ τ συγλήτου φυγόντων τὸν τ ἰόνιον ῥώμης καὶ τ ὅλων κρατήσας, λύσει μ τῷ δεσμῷ τ ἀειὶ σθένον. ὡς δὲ δοὺς δ' αὐτῷ δύο τάγματα, κ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ φοβ τ ἰουδαίων, δι' αὐτῷ φοβ σάξεσθ. φθάνει ἢ ὁ φθόνος, καὶ τὸν ἀειὶ σθένη φοβ θυμίαν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τ τὰ πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλῶν μὴν ὑδὲ ταφῆς ἐν τῇ πάτρῳ μετεῖχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρὸς αὐτῷ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖται ἢ κ ὁ υἱὸς αὐτῷ ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ σκιπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπηΐου τοῦτ' ἐπιτάξαντος, E
καὶ ἡμομβρίης κατηγορίας φοβ τ βήματος, ὧν ῥωμαίους ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτῷ πτολεμαῖος ὁ μιννάου παυσανίαν, ὃς ἐπεράτῃ τ ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ὑποστάσας τ ἀειὶ σθένη γυναικὸς ἀντίγονον, κ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ φοβ τ πατέρα ἀπήγαγεν. ἀλλὰς δ' ἔρωτι γαμεῖ τινὰ νεωτέραν, κ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶ

& maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuertit (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat: & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum: Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatē sibi sociauit: eiúsque fidei cómendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Ant. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit is Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

Ant. lib. 14. cap. 14.

Ant. lib. 14. cap. 15.

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum terna circiter millia secum mouit. Excreuit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius emituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent milici, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vtróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem forè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissimémque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

παῖδες δ' αὐτῶν κτείνῃ. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μὲν γάμῳ τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀπολλὰν τὸν υἱόν, καὶ διὰ τὸν γάμον, καὶ διαφανέστερος ἦν περὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπηίου τελευτὴν μετέβαλε, καὶ εὐθὺς κρίσας κρείττονα τὴν περὶ Καίσαρα σπουδὴν ἐποιεῖτο, μαθὼν ὡς ἤγγικε τὴν Αἴγυπτον δυνάμεως ἐπιμιξίας ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας καὶ τὸ πλούσιον ἐμβολῶν, ἐν ἀσφαλεῖ κατέχετο, τοῖς τε Ἄραψιν ξένος ὢν ἔπεισεν ὑπουργῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἄχρι Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας παρώρμησε δὲ καὶ τοὺς ἐν συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπως τὸν βοηθείαν, τόν τ' ἔποικον τῶν λιβάνου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, ἀλ' οἷς αἱ τούτων πόλεις ἑτοίμως συνεφέψαντο τῷ πολέμου. καὶ θαῤῥῶν ἤδη μιθριδάτης τῇ προσχωμῇ δ' ἀντιπάτρου ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μὴ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν. γίνεται δὲ κἀν τῇ προσβολῇ ἀγαθὸς μάστατος ἀντίπατρος. τὸ δὲ καθ' αὑτὸν μέρος τοῦ τείχους διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μὴ τῷ σφετέρῳ αὐτῶν. καὶ πηλούσιον μὲ ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, εἴργον αὖθις οἱ τῶν ὀνίων προσαγορευομένων χώραν κατέχοντες. ἦσαν δὲ ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος διὰ μάχου μὲν κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγιστα δεῖα τῇ δυνάμει προσαγεῖν. ὅθεν δὴ οἱ μὲν τῶν μέμφεσ ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑπάσιοι δὲ προσέθεντο μιθριδάτῃ. καὶκεῖνος ἤδη τὸ δέλτα διελθὼν, συμβαλλουσῶν λοιπῶν αἰγυπτίων εἰς μάχην καὶ χάσεν, ὃς ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ προτάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περιελθὼν αὐτοπάτωρ πρῶτ' ἀμφὶ τὸν ποταμοῦ. τῷ δὲ καθ' ἑαυτὸν, ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀγδοήκοντα δὲ μόνους τῷ ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ ἕῳ τῶν ὀκτακοσίους σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀβάσανος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῷ αὐτοπάτορι κατορθωμάτων. ὁ δὲ, τότε μὲν τὴν αἰδέσιμα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τὴν ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδύνους ἐπήρκεσεν. ἐν οἷς πᾶσι φιλοπολεμώτατος ἀγωνιστὴς γεγόνει, καὶ πολλὰ ξωθεὶς καθόλου χρόνον τὸ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ κατασταθμὸς τὰ κατὰ τὴν αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβεβαίωσεν ὑρκανῷ.

Κεφάλαιον ή.

ΚΑτὰ ταῦτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρῆν, γίνεται φιλοδοξίας αὐτοπάτορι μείζονος προσκοπῆς αἴτιος. δίον γοῦν ἐπολύρτης περὶ τὰ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῆς πρὸς πομπήϊον διαφορᾶς, καὶ περὶ τὸν ἀδελφὸν τὴν σπουδὴν ὠμότητα μεμφόμενα, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' ὅτι τούτους ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς φιλανθρωπότατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφῶν πάσης ἀπολαύσειν τῆς παρούσης, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῖ διὰ κόσιν ἐξυβρίζοιεν. καὶ ὅτι τὴν εἰς αἴγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ A
κατὰ δέος τῶν πάλαι διαφορῶν, καὶ τὴν πρὸς τὸ πομ-
πήϊον φιλίαν διαπιπράσκοιμι. πρὸς ταῦτ' ὁ Ἀντί-
πατρος ἀποῤῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ πρὸς μὲν τῆς εἰς καίσαρα
εὐνοίας, οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγυίᾳ γὰρ τὸ
σῶμα, σιωπῶντος. ἀπιστοῦντος δ' θαυμάζειν τὴν τόλ-
μαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ ῥωμαίων δ' ἐπι-
τέτου, καὶ τὸ νεωτερισταῖς εἶναι, καὶ σασιώδης, αὐτὸς B
παῤῥησίαν ἔχων, ὧδε τὰ ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν
ἐπεχείρησεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ
τινός, ὃν ἀγαπᾷν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφιέσθαι
πραγμάτων οὐ τοσούτων δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις
σασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν ὄντων
ταῖς ἀφορμαῖς. Τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν
ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, ἀντιπάτρῳ
δ' ἐξουσίας αἵρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ὅπως τῷ τιμή-
σαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θήσοιτο, πάσης ὅπλῖ- C
τας ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ περισπιτυχαίει
τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα.
τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καίσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ
καπιτωλίῳ χαραχθησομένας, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης
σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐπόμνημα. ἀντίπα-
τρος δ' καίσαρα περπέμψας ἐκ τῆς συρίας, εἰς ἰουδαίαν
ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πα- D
τρίδος ὑπὸ πομπηΐου κατεσκαμμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τὴν
χώραν θορύβους ὅπλων κατέστελλε, ἀπειλητὴς ἅμα
καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανοῦ φρονοῦν-
τες, ἐν ὅλβῳ, καὶ καθ' ἡσυχίαν διώσονται, τῆς τε ἰδίων
κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δ' πείθοιν-
το ταῖς ψυχρᾶς ἐλπίσι τῶν νεωτερίζειν ὅτι κέρδεσιν
οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειρασουσιν αὖτι κηδε-
μόνος δεσπότην, καὶ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον,
ῥωμαίους γε μὲν καὶ καίσαρα, πολεμίους ἀνθ' ἡγεμό- E
νων, καὶ φίλων. ἃ γὰρ αὐξεσθαι μεταχινούμενον ἐκ τῆς ἀρ-
χῆς, ὧν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δ' ταῦτα λέγων δ' ἑαυ-
τὸν καθίστατο τὴν χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτε, καὶ
βασιλείας ἀτονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τῶν παίδων τὸ
πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῆς πέριξ, στρατηγὸν
καθίστησι. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἐσέτι-
λεν εἰς τὴν γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δ' ὢν φύσει δρα-
στήριος, ὕλην εὐθέως δείκνυσι τῆς φρενήματι. καταλα- F
βὼν οὖν ἐζηκίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ περισχὴ τῆς
συρίας κατέχοντα μετὰ μεγίστης σίφοις, αὐτόν τε σύλλα
βὼν, ἀπέκτεινε, καὶ πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα
τοῖς σύροις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν
ἀνά τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς
εἰρήνην αὐτοῖς παρών, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς.
γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος,
ὅτι συγγενεῖ τῷ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦν-
τι τὴν συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦν- G
τα, καὶ φασάηλος φιλοτιμεῖτο τὴν ἀγαθὴν ἔριν, τὰς
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνουστέρους καθιστάμενος, καὶ
δι' αὐτῶ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειροκάλως
εἰς τὴν ἐξουσίαν ὑβρίζων. ἔνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boníque aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poscceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens, hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente co-
lebatur, & honores ei tanquam rerum domi-
no omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea
minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Ve-
rùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in
ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus,
quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordeba-
tur adoleſcentium gloria, maximéque rebus ab
Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius
per ſingula facta prædicantibus augerentur: à
multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſo-
lent, quibúſque Antipatri eiúſq; filiorum pro-
bitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd
Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo con-
tentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſe-
deret. & quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges
producat? Nec enim eos vel ſimulare iam pro-
curationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto:
cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæo-
rum legem tantam multitudinem peremiſſet
Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc pri-
uatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem
tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum,
quæ indamnatos occidi non ſinerent. His pau-
latim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum
autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Hero-
dem iubet accerſiri: atque ille & patris mo-
nitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, fir-
mata priùs Galilæa præſidiis, ad regem profi-
ciſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel
derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret,
vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar
adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos
deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit,
qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij
crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem,
qui eum diligeret, per ſe quoque id cupiens, ab-
ſolutionem decernit. Atque is inuito rege eua-
ſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, ne-
quaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet ac-
citus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyr-
canus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, &
vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe Hæc au-
tem rex vera eſſe exiſtimãs, quid ageret neſcie-
bat: quoniam potentiorem inimicum videbat.
Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Sy-
riam itémque per Samariam declaratus eſſet
Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem,
ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in
timorem extremum incidit, iamiámque illum
contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum.
Neque opinione deceptus eſt. Namque Hero-
des intentatæ ſibi accuſationis iracundia, con-
flatam militum multitudinem in Hieroſoly-
mam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret.
Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater
fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe
vindictam minis tantùm, ſólaque indigna-
tione metiretur: regi autem parceret, ſub quo
ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea
quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur:
quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, ne-
que triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò
eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bel-
lorum reputanda viderentur, iniquitatem
militiæ conſideraret: neque omnino de
victoria bene ſperaret, qui cum rege con-
greſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

A λῶ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ ὡς ἅπαντων αὐτῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τῆς θεοῦ ὑρκανὸν διανοίας, ἢ πίστεως τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν εὐθαλείαις φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῶν νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ φασκήλου κατορθώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δόξης προέχοντες. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐν τοῖς βασι-
B λείοις βασκαίνων ἠρέθιζον, οἷς ἦν τὸ τῶν παίδων, ἢ τὸ ἀντιπάτρου σωφρονιστὸν προσῆτο, λέγοντες ὡς ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ δωρεὰ χωρήσας τῶν πραγμάτων καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτῷ βασιλεῖς ὑπερέφων; ἢ δὲ δὴ εἰρωνεύεσθαι τοῦ ὑπερφρονοῦντος αὐτοὺς ἔτι, φανεροὺς δ' εἶναι δεσπότας παρωσαμένους ἐκεῖνον. εἶτε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ὑπηκόλαστος αὐτοῖς, τοσούτους ὡς τὸν ἰουδαίων νόμον ἀπήρκεσεν ἡρῴδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ὤφειλεν, ἀλλ' ἐν ἰδιώτης, δεῖν ὅτι δίκαιον ἥκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτοῦ τε
C καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οὐ κτείνειν ἀκρίτους οὐ ἀφιέντα. τούτοις καὶ μᾶλλον ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. ἐπὶ τοῦ ὀργὴν τελευταῖον ἐκρήξας, ἐκάλει κελεύσμενον τὸν ἡρῴδην. ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῶν πραγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, αἴρει, φρουρεῖς ἀγαλαβὼν πρότερον τοῦ γαλιλαίας. ἦρε δ', μὴ καρτερῶν στίφος, ὡς μήτε κατάλυσιν δόξειεν ὑρκανὸν αἰδοῖ ἄρχων
D δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δὲ καῖσαρ δείσας πρὸς τὴν νεανίαν, μήτι πρὸς τοῖς ἐγκλήμασιν ἐπληφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς ἀγγελοῦντας ἀπαρρήτως, ἀπολύειν ἡρῴδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δέ, καὶ ἄλλως ὠμοτρόπους, ἠγάπα μὲν ἡρῴδην, ἀποψηφίζεται. ἐπὶ ὃς ὑπολαμβάνων ἄκοντας τοῦ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, πρασκευαζόμενος ἐπ' αὐτὸν
E ὑπακοῦσαι καλοῦντι. ἐπὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεσθαι τὸν ἡρῴδην λέγοντες, καὶ ἀποστασιάσοντα κατ' αὐτοῦ. πιθόμενος δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς εἶχεν ὅτι χρὴ δρᾶν, ὡς ἐώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ σέξτου καίσαρος καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη κοίλης συρίας καὶ σαμαρείας, ἐ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τοῦ ἐν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἕκατον δίους κατέπεσεν, ὅσον οὔπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς. ἐ δὲ δὴ μέρτος
F οἰόσεως. ὁ δὲ ἡρῴδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸ τοῦ δίκης ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας, ὅτι ἐπορθοῦλύμων ἦγε καταλύσων τὸ ὑρκανόν. καὶ ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ προεξελθόντες ὅτε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλασαν αὐτοῦ τοῦ ὁρμοῦ, ἀπαλοιῶντες αὐτὸν ἀπειλῆ καὶ ἀπατάσει μόνῃ μεῖναι, φείσεσθαι δὲ τοῦ βα-
G σιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως προῆλθε. δεῖν τε εἰ κληθεὶς ὅτι δίκην παρέξων, καὶ δεῖ δ' ἀφέσεως διὰ χάριτος εἶναι, καὶ μὴ πρὸς τὸ σύνθρονον ἀπαιτᾶν, δεῖ δὲ σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὴ λογιστέον εἴη πολέμου ῥοπὰς βεβαιοῦσθαι τῷ θεῷ, πλείον ἐστὶ στρατιᾶς τὸ δίκαιον. διὸ δὴ δεῖ νίκης ἐ χείρων καὶ πάνυ δέλτιον ἐστὶ, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, ἐ συνέφορον, ἐ πολλάκις μὲν διεργάτην. χαλεπὸν δὲ οὐδὲ

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

nunc,

πατα, πλὴν ὅσον πονηρῶς συμβούλοις χρώμενος, διεστέ- A
ρεν αὐτὸν σωσαι τὰ δικήματος. πείθει δ' ἢ τούτοις ἡρώδης
ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτὰρκεις ἔξειν, καὶ τὸ τ' ἰσχὺν
ἐπιδείξασθαι πρὸ ἔθνους. καὶν τούτῳ γένηται ἀφεῖ ἀπάμειαν
ταραχὴ ῥωμαίοις, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, κεκιλλίου βάσσου
δίχα τὸ εἰς πομπήιον δύνοιεν, δολοφονήσαντος
σίξτου καίσαρα, καὶ τὴ ἐκείνου δύναμιν ὠφελαβότος, τὸ
δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὅπι τιμωρία τῷ φόνου
βάσσῳ συμβαλόντων μὲ πάσης τὰ δυνάμεως, οἷς καὶ B
δίχα τὸ ἀπρομήθιον, καὶ δίχα τὸ ἀφελοῦντα καίσαρα, φίλους
ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος δίχα τῶν παίδων ἔπεμ-
ψε συμμαχίαν. μπικιννιμβίῳ δ' τῷ πολέμου, μέρος μὲ
ὑπὸ τὰ ἰταλίας, σίξτου ὠφελήσαντος δίχα.

Κεφάλαιον Θ.

ΣΥρίας δ' ἢ ῥωμαίοις κὴ τῶν τὸ καιρὸν ὁ μέγας
πόλεμος, καστίῳ καὶ βρούτῳ ἄφνω κτηνάτων δόλῳ καίσαρα καταχρόνια τὰ ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζέκα καὶ μηνὰς C
ἑπτά. μεχὶς ἢ δεῖ τῷ φόνῳ θυμοῦντι κινήματος, καὶ
δίχα σαλθέντων τὰ δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείας ἐ-
χώρει, ὡς ὁ συμφέρον ὑπελάμβανε. καὶ δὴ καὶ κάσ-
σιος εἰς συρίαν, καταλαφθόμενος τὰς ὠφελ' ἀπάμειαν δυ-
νάμεις. ἔνθα βάσσῳ τε μέρκον, καὶ τὰ δίεσ ὦτα ταῖς μάζα
δίχα λάξας, ἐλεύθερος μὲ ἀπάμειαν τὰ πολιορκίας, ἀ-
γόμενος δ' αὐτὸς τὰ στρατιᾶς ἐπὶ φοίνικα τὰς
πόλις, καὶ ὠφελὰ δύναμιν τὰς ἐκατοντάρξεις ποιόμενος. κα- D
λεῦσιν ἢ καὶ ἰουδαίους εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα,
δίσας αὐτίπατρος τὰ ἀπορίλιῳ τῷ κασσίῳ, τοῖς τε ἰδίοις
ὀφείλων εἰς ὠφελίαν τὰ χρήματα, καί που ἄλλους τὰ
ἐπιτηδείων κὴ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ περὶ τὰ δίαφό-
ρων. ὅπως ἤπιφλον ἡ ἀνάγκη. φρῶτος δ' ἀπεμερίζατο
κάστιον ἡρώδης, τὰ ἑαυτῶ μοῖραν ἐκ τὰ γαλιλαίας κο-
μίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ δίχα τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φί-
λος ἦν. τοὺς ἢ λοιποὺς εἰς βεθλεντίνα καπίσας, αὐταῖς E
ἐθυμοῦτο τὰ πόλεσι. σόφραν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑ-
τέρας τὰ ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲ
εἰς μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ἀπέδωσεν εἰσάπαξ.
ἐπέσχεθε τὴν τε τότε, καὶ τὴν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν
αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας κάσ-
σιον. ἀμὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασσίου, τ' χρέ-
στος ἐπεμνημόνευεν αὐτίπατρον, καὶ ἢ τῶ πολλάκις συ-
πηρέτης δίαβυλλίῳ αἰσχυνόμενος, ἀπόδοσιν ἀπέλεῖν τὸν
ἐμπόδιον αὐτὰ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. αὐτίπατρος ἢ τὸν F
τε ἰσχυὸν καὶ τὸ πανοῦργον τὰνδρὸς ὑποδείσας, ἀφαιρεῖ
τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν δίαβουλλον
ἄμυναν. φωραθεὶς ἢ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῷ αὐτιπά-
τρου παίδων ἀφανίσεται. τὸν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρου-
ρὸν φασιήλον, καὶ ἡρώδην πεπισμένον τὸ ὅπλα,
πολλαῖς δαπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκγοητεύσας, ἀφυλακ-
πτὰς αὐτῷ ποιεῖς τὸν πατέρα πείθει χωρεῖν. πάλιν
γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πειθανὸς μέρκον τὸν
τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ἅρμητο κτείναι μάλι-
χον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συνάντος ἢ τῶ ποιεῖς κάσσιον G
καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρι τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ,
κάσσιος καὶ μέρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τ' συρίας,
ἐπὶ δὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἔδοξε συμ-
βεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἁπάσης ἐπιμελη-
τὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἱππικὴν δόντες.

nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniqui atis intentasset. Fauit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & insidiis Malichi. *Ann. lib. 14. cap. 20.*

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea áque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis argués Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescēte & Antonio cum Bruto & Cassio bellū gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnū momentum, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa;

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: víxque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quód timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἧ τῆ τῶ πολέμω καταλυσιν ὅπω λείξειν κάσσιος ὑπεσχέτο τὴ ἰυδαίας βασιλέα. σωιέδη δ' αὐτιπάτρω, τήν τε ἰσχὺν τῆ παιδὸς, καὶ τὴ ἐλπίδα αὐτῶν ἀπωλείας ἡγεμόνας. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δῦναι φάρμακον αὐτιπάτρω. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τὴ μαλίχυ ὠφελημίας ἡγούμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος αὐὴρ ὢν ἀφηγήσει πρὸς μάχην, καὶ τῆ ἀρχικῆ ἀνακτησαμένος τε ὑρκανὸν, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τῆ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀριθμὸς ἔπειθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ὑπὲρ δὲ προμήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ παρῆν αὐτίκα ἀγαγὼν ὅτι πομπὴ τῆ πατρὸς κηδείας ἐτέλεσεν. ἐπεὶ δ' ὅτι σαμάρειαν, ἔσεισε τεταραγμένην, κατεστήσατο τὴν πόλιν. ἔνθα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς ἦν, ἐπεὶ γὰρ διδυμικῶς τὴ ἔφοδον μάλιχος, ἐκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνδύνοις τοῖς ὅπιχωρίοις. ὁ δὲ τῆ προφάσεως καταφρονήσας, καὶ τῆ προσάσσοντος, εἰσέρχεται δι' νυκτός. καὶ πάλιν μάλιχος προσιὼν, ἔκλαιεν αὐτιπάτρον. ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις ἡρώδης τὴ θυμὸν ἐπίσχων, καὶ κατοίκω δὲ ὀπισθόλων τὴ τῆ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο, ὡς ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῆ μετέπεμψε τὴ φονέα τῆ πατρὸς αὐτεπισείλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προστάξειν ἡρώδη βοηθεῖν εἰς πρᾶξιν δικαίαν. καὶ πειδὴ λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῆ συνέπεσαν οἱ παλαιόθεν δυνατοὶ, δωρέας τε, καὶ στεφάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τότον τὴν τιμωρίαν τὴ κρείττονα ἀφώρισε. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, τὸν ἐν τύρῳ γόνον, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα πρὸς τοῖς τυρίοις, ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν δασπράναν παρεσκεύαζετο. παρῆκεν δ' αὐτὸν ἡ σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανασήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, κατασὶς τῆ πρὸς ἀντώνιον πολέμω παρασκευῆ, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δίκαιος. ἐπεγέλα ἄρα τὰ χρεὼν αὐτὲ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρώδης παρεσκεύαζε αὐτῆ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καλεῖνον ὅπι δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἑνὶ τῆ οἰκετῆ τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ὅπι τὴν τῆ δείπνου παρασκευὴν· τῆ δ' ὄντι παρεσκευῆν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν ὅπι τὴν ἀνδραν. καὶ κεῖνοι τῆ κατὰ σὶς παραγγέλτων ἀναμνησθέντες ὅπι τὸν περὶ τῆς πόλεως ἀγῶνα ἐξῆεσαν ξιφήρεις. ἔνθα πρὸς αὐτὸν τὸν μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιρεῦσιν. ὑρκανὸς δὲ θορυβήμα μὲν ἐκλυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκών, ἡρώδην διηρώτα τὶς ὁ κτείνας εἴη μάλιχον. ὑποκειναμένου δέ τινος τῆ χιλιάρχων τὸ κατὰ σὶς πρόσταγμα, κάσσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ὅπλοβουλον ἀνελών. εἶτε δὴ φρονῶν ὑρκανὸς οὕτως, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῆ πρᾶξι χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἐμοὶ. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν οὕτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Κασσίου

Κεφάλαιον ι.

A

Καισὶς ὁ ἀναχωρήσαντος ἀπὸ τῆς συρίας, πάλιν, κάσας ἐν ἱεροσολύμοις γίνε), ἕλικος μὲν στρατιᾶς ἐπανασάτος φασαήλῳ, καὶ κρίτ τὸ ὑπὲρ μαλίχου τιμωρίαν ἀμύνεσθαι θέλοντος ἡρώδῃ εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρώδης ὁ ἔτυχε μὲν ὢν τότε φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ καμμικὸν, ὁρμημένος ὁ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατείχετο. καὶ τούτῳ φασάηλος καθ' ἑαυτὸν ἕλικος φθειρόμενος, ὑρκανον ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἕλικι συμπράξειε, καὶ ὅτι φθορὰν τὸν ἀδελφὸν τὸ μαλίχου τὰ φρέατα καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτῷ τι πρὸς τὸν ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναρρωσθεὶς, τάττα ἄλλα φθυλαμβάνῃν, καὶ κεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἐκεῖθεν ἀφῆκεν. ἐξήλασε ὁ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μυρίωνα τὸν τυρείων τύραννον ἤδη ζῆα κατεσχηκότα τὴν ἐρυμάτων. τοὺς B ὁ ληφθέντας τυρείους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἐφ' οἷς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὐνοιαν ἑαυτῷ φθορὰ τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος φθασιαζόμενος. ὁ ὁ μυρίων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ καισίου, τυραννίσι πᾶσαν ἐξελαβόντος τὴν συρίαν. κατὰ ὁ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιγόνῳ τῷ αριστοβούλε, καὶ τὸ πλέον ἐξὸ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τὸ καθόδου. χορηγὸς δ' ἦν ἀπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιγόνῳ, πρὸς C τούτους ἡρώδης ἀντιταξάμενος δὴ τὴν ἐμβολὴν τὴν ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ᾠκείωντο ἐξὰ τὴν πρὸς ὑρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τὴν ἐπιχωρίων, ἀπ' ἄσημον, δοκεῖς σπαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν ἀντίπατρον. τότε ὁ γάμος τὴν ἀλεξάνδρε τὸ αριστοβούλε θυγατέρα, θυγατρὶδῆν τε ὑρκανὸ μυριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ ὁ κάσιον πρὸς φιλίππους ἀπελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅτι ὁ τὰ ἀσίαν ἀντώνιος, πρεσβευομένων τὴν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορησόντες φασαήλε τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτὰς κρατεῖν τὴν πραγμάτων, ὄνομα ὁ μόνον πρεσείναι ὑρκανῷ τιμιον. πρὸς ἃ παρὼν ἡρώδης, καὶ τεθεραπδυκὼς ἃ ἐλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἅτε διέθηκεν, ὡς D μηδὲ λόγου τὴν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ἅτω διελύθησαν. αὖθις ὁ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντιόχειαν δάφνιν ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τὴν κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευταὶ τοῖς ἀξιώμασι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τὴν ἀδελφῶν. ὑπὲρ ὧν ὁ μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπαρεσκεύαζε ὑρκανῷ δῆλε τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανὸν διεπιστεύθη τοῖς E δυτικωτέροις ὄντας ἄρχειν. τὸν ὁ, τοῖς πρὸ τὸν ἡρώδην πρεσβεύσαντος, ἡδεῖς, ὧν ὁ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παρὼν ὑπὸ αὐτοκράτορος δεχθεὶς ὑπ' αὐτοκράτορι φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τεθαρρηκὼς ἀποδείκνυσι τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν δυνάμενον. πρεσταλεσαντέντων ὁ τὸν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν F

CAP. X.

De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium veniissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percōtabatur Hyrcanū, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodē, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἵργνυσιν, ὃς καὶ αὐτὸν ἔμελλεν ἀπολεῖν ὥρμησε. τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. θορύβου δὲ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνεται τὰ πρῶτα. χιλίους γὰρ πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος δηλονότι ἱεροσολύμων ὁρμησόμενος. ὁδηλονότι τούτους κελεύσας, ἐκπέμπει τὴν ἀρχοντα τῶν τυρίων, κολάζειν ὅσους ἂν λάβῃ, συγκαταθέσθαι τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸν κατασταθεῖσι τετραρχαις. ὁ δὲ τούτοις πολλὰ παρήνει παρελθὼν ὅπως τὴν αἰγιαλὸν ἡρώδης σῶν ὑρκανῷ, μηδὲ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιοι, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γένωνται φιλονεικήσαντες ἀκαίρως. ἦν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτοῦντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, καὶ οἱ ἁλόντες θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. ἀμελῶς δὲ οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὴν μὲν τὴν πόλιν σωζεσθαι ὁρῶντες, παρώξυναν τὸν ἀντώνιον, ὡς καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

Κεφάλαιον ια'.

Μετὰ δὲ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῶν πάρθων σατράπης σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συείαν καὶ χόντος, λυσανίας ἀναδεδειγμένος ἤδη τὴν ἀρχὴν, τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαῖος δ' ὢν ἐκεῖνος μυναίου, πείθει τὸν σατράπην ὑποσχέσει χιλίων ταλάντων, καὶ πεντακοσίων γυναικῶν, καταλαβεῖν ὅπως βασιλεία τὸν ἀντίγονον, καταλύσας δὲ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦλθε κατὰ τὸν ῥωμαίων, βαρζαφάρνην δὲ ἔμελλε τὰ μεσογείᾳ πορεύεσθαι κελεύειν. τὴν δὲ ὑπὸ θαλαττίων τύριοι, πάκορον ὑποδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων καὶ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δὲ οἰνοχόῳ τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοίραν τῶν ἵππου φύλακος, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τὰ τῶν πολεμίων, καὶ πόρους ἃ δεῖ βοηθήσοντα αὐτῷ. τὸν δὲ λυπούμενον τὸν κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι σωδεξάμενοι πόρῳ αὐτῷ, προθύμους ἑαυτοὺς ὅτι τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ὅτι τὸν καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ θορυβώδης συμβολῆς, ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους, καὶ διώξαντες ὅτι ἱεροσολύμων ἐθεον. θορυβούμενοι δὲ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. ὑρκανὸν δὲ καὶ φασαήλ δεξαμένων αὐτοὺς κρατερῶς σίφει. μάχη καὶ τὴν ἀγορὰν συρρήγνυται. καθ' ὃν χρόνον θορυβούμενοι τοῖς πολεμίοις οἱ περὶ ἡρώδην, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φρουρὸς αὐτῷ ἄνδρας ἑξήκοντα τὸν πλησίον οἰκείας ἐγκατέστησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ σασπάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπρησιν. ἡρώδης δὲ τὸ δῆμον πολλὰς κατ' ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, αἱρεῖ συμβαλών, καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις καὶ λόχους, φόνος ἦν ἀδιάλειπτος. ἐνεστώσης δὲ ἑορτῆς, ἣν πεντηκοστὴν καλοῦσι, τότε πρὸς τὸ ἱερὸν πᾶσα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθουσα τῶν ἀπὸ τῆς χώρας αἰσθημάτων τὸ πλέον ὁπλιτῶν. ἐφ' ᾧ φασαήλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δὲ μετὰ τῶν πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοῖς πολεμίοις ὅπλα δραμοῦσιν ἀσυντάκτοις καὶ τὸ πρόσαντες, πλείστους μὲν ἀνῄρει, ῥᾳδίως δὲ πάντας. καὶ τοὺς μὲν, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συνελείσθη. καὶ τῇ τῷ δ' ἀλλαντὶ μὲν ἀντίγονος ἐκάλει, πάκορον εἰσαφεῖναι. φασαήλος δὲ πεισθεὶς τῇ πόλει ξενίᾳ τὸν πάρθον εἰσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων, πρὸς

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. lib. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodéque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autẽ in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in fanũ, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorũ Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingẽtis equitibus Parthum recepit,

πρὸς

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆ παύσαντι λύσιν, τὸ δ' ἀ- A prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano. quo minus suspectus esset nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quóque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præcius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofsilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

ληθὲς, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύων αὐτόθεν ἐπεισε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου, καὶ παραγνοῦντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἄπιστους εἶναι τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσι δ' ὑρκανὸν ὡσαλαβὼν καὶ πάκορος, ὡς ἦττον ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' ἡρώδῃ τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς B ἐπέμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύς τε καὶ τὴν γαλιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεῶτας, καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐντυγχάνουσι πανούργως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπεκελεύοντο. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευσε. τοῖς δ' ἄφθησις γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἰς τι τῆς παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τὴν τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῆς χιλίων ταλάντων, C καὶ ὡς ἀντίγονος ταῖς πλείσταις τῆς παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθοις. ὅτι δὲ προλοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ προέμενον ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' ἦν ἔτι λόγος ἐν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐτῶν ἔβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραγνῶντος ὀφελίου φεύγειν, πέπυστο γὰρ ἔτι σαραμάλλα τὸν πλουσιώτατον τότε σύρων τὴν συρίαν τὰ D πάντα βουλῆς ὅλην, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῇ σαφεστάτῃ προσελθὼν ἀντιρρις ὠνείδιζε τὸν ἐπιβουλεύσαντα, καὶ μάλιθ' ὅτι χρήματων ἕνεκεν. πλείω γὰρ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχνεῖτο, ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα πανοῦργος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκυασάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι' ὀλίγου δὲ τῆς καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο σασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα πρὸς τὴν ἐπιορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους. ἐν ᾧ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβούλευσε συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολε- F μίους ἐμπεπωκέναι τὰ μεμυσμένα τῶν ἐπιβουλῶν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τῶν πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. ὅτε γὰρ ἐαλωκέναι τοὺς πολεμίους αὐτὰς, μὴ προέχειν ἐκ ἐπιβουλεύειν, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο φασάηλος. ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσέτι ὑρκανοῦ θυγάτηρ μαριάμμη συνεστῶσα γυναικῶν καταπολοῦσα, μὴ προσέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι δὲ τῆς προὶ πάκορον σκεπτομένων πῶς ἂν κρύφα τὸν ἐπιβουλεύειν, οὐ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε εἶναι ἀνδρὸς οὕτω δυνατοῦ προληφθέντα, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτωρ ὅτι ἰδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῆς πολεμίων. ἀμφότεροι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

desponsatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quam Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcaniquidẽ auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus vnquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga respiuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, cóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μὴ τῆς μητρὸς, μηδὲ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν παραστάξας ὀδύνειν, αὐτὸς ἀσφαλὴς μὴ τῷ θεραπόντων ἀνοκωπεῖ τοῖς βαρβάροις. καὶ πολλοὺς κἀπᾶσαν παροξυνὼν ὑποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέροις κατὰ τὸν φυγὴν παρθῶν Ἰουδαίοις ἐπείχεσεν, ἀναχλήσαντας μὲν διὰ μακρῶς, ὑπὸ δὲ ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ταξαμένους ὑπομόνως πολεμοῦ χείρον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλὰς αὐτῶν ὑποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι κόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην ἀνέδειματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τὴν μὲν οὖν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατ' ὀλίγον γενομένῳ τῆς Ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, σωτεύδοντι τοὺς πολλοὺς τῷ ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αὖ τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δ' ὡσεὶ χίλιοι. πειθεὶς οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους κατ' χρείας ἀφῆκεν αὐτὰ τὴν Ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταλαβὼν, εἰς τὸ φρούριον διεσώζεται. καταλιπὼν δὲ ἐνταῦθα τοῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ παρασκευὴν πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν Ἀραβικὴν πέτραν ἀπῆλθε, παρθοι δὲ εἰσελθόντες εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπ' ἁρπαγὴν ἐπόμενοι, τῷ φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ἦν δ' ἐπλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν Ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προαπεστάλκει, καὶ τῶν αὐτοῦ προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅπῃ τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε καταιῆσαι βασιλέα ἀπόγονον, ἀλλὰ καὶ σαδδουκαῖον αὐτῶ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀγαγέσθαι. ὁ δὲ ὑρκανὸς μὲν προαπεστειλεν αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δύναιτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. τὸν φασάηλον δὲ ἀρετῆς ὑπερέχει, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρῳ καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγχυνέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κατ' τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεύσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐμπλήσειε τὸ ξαῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτὸν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρόν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νικᾶν εἶπεν ἄθυμος ἄπειμι, τὸν μετελθόντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. πάρθοι δὲ καὶ τοι δημοτικώτατοι ὢν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίσασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀπάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίων. ἡρώδης δὲ σωτερώτερον ἤλαυνεν

εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπιχόμβους A
χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πεισθὲν
ὑπὸ φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων ἅλπισε πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ τὴν πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄν-
δρα γένοιτο, καὶ τοῦ δανεῖσαι δωρεὰν μικρολογώτερος, δα-
νείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τοῦ λυτρωμένου
παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήνητο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτά-
ταλαντα ἢ μᾶλλον ἕτοιμος τριακόσια δανεῖναι, παρεσκευάσμενος
τυείοις παρακαλοῦντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ αὐτο- B
δικὴν ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης
φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ οὐδὲ παρ' ἀρχὴν ἤνεγκε φι-
λίας μνήμασιν. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῷ μάλιχος, παρ-
πέμψας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, παρεστήσατο ἀπα-
τρίσειν, παραφάσει μὲν χρώμενος παρθίοις, ὑπηκρυκεύ-
σατο γὰρ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδου τὰ ἀράβιας. τῷ δ'
ὅτι παραμενοῦντος καταχεῖν τὰ ἀντιπάτρου χρέα,
καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀπαρκέσειν χρή- C
ζουσι τοῖς τέκνοις ὑσωπείαν. συμβούλοις δ' ἐ-
χρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ὑποχρεῶν τὰς ἀντι-
πάτρου παρακαταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν γὰρ αὐτῷ
οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας
ὁρῶν, δι' ἃ φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὑποκει-
νάμενος, ὡς ὑπηρόρου τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ'
αἴγυπτον. ἐν τούτῳ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τοῦ ὑπο-
χωρίου ἱερῶν αὐλίζεται τοὺς ὑπολειφθέντας ἀναλα- D
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν παραγενόμενος, τὰ
περὶ τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτοῦ ἀπαγγέλλεται. παρα-
λαβὼν δὲ πένθος ὅσον οἷόν, ὡς ἀπεθήκατο φροντίδων,
ἦει πορρωτέρω. καὶ δὴ βεβαίως ὁ ἄραψ μεταγνόσας,
ἔπεμψε δρόμῳ τάχους τοὺς ἀναληψόντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἔφθανε δὲ ἐν τούτοις ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐ-
φορμουμένων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τὴν E
τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες,
πέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν
εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπά-
τρας, στρατηγὸν ἐλπιζούσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζε-
το. ἐμεγαλοψυχοῦντο δὲ τὰς παρακλήσεις τοῦ βασιλί-
δος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας, μή-
τε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει.
κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό- F
δρα τοῦ πρὸς κάσσιον πολέμου ταραχωμένου. δι-
αχθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φί-
λων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται
τριήρεις μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κα-
ταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ
μὲν τὴν παρὰ φιλίαν ἐντυγχάνει ἀντωνίῳ, καὶ τὰς
τε αὐτοῦ, καὶ τῶν γονέων συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι
τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρᾷ καταλιπὼν πολιορ- G
κουμένους, δεῖ χειμῶνος πλεῦσαι ἐπ' αὐτὸν ἱκέ-
της. ἀντωνίου δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἴκτος,
καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δ'
ὅλον, καὶ δεῖ τὴν αὐτοῦ τῶν παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε
τότε βασιλέα καθίσαι ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐ-
τὸς ἐποίησε τῆς ἀρχῆς. ἐπῆγε δ' ἐκ ἔλαττον τῆς εἰς
ἡρώδην φιλοτιμίας, ἢ πρὸς αὐτὸν ἀμφορά. τοῦτον
γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet pignori oppositi ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curatum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: cíque tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidè iunctæ cũ Antipatro dexteræ, tũ verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regẽ constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchã antea fecerat. Non minus autém quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur.

Ant. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is diffidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἔν εἶχεν ἕτοιμότερον αὐτῷ τὰς ἀντιπάτρου στρατείας ἀναπτόμενον, ἃς κατ' ἄγυπτον αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδιώνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὲν καὶ τὸ ἡρῴδου δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐν ᾗ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐδόξαζον ἡρῴδην, τάς τε παρῴους εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξιόντες, ὅπου δ' κινδύνῳ ἄμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν οὐ μόνον διωμόχθη θᾶττον, ἀλλ' ὅτι καὶ δόξαν παρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίοις ἐπηρείαν. τὸ δὲ συγκλητικὸν πρὸς ταῦτα κινηθὲν, ὡς παρελθὼν αὐτοκράτωρ, ἐπὶ πρὸς τὸν καὶ παρθων πόλεμον βασιλέα ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐψηφίζοντο πάντες. λυπείσης δὲ τὴν βουλὴν, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρῶτον δὲ συνέβαινε τοῖς ἄλλοις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου δὲ βασιλείας ἡμέρᾳ, αὐτοκράτωρ εἰστία αὐτόν.

Κεφάλαιον ιϛ'.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. lib. 14. cap. 23.

EOdem verò tempore Antigonus apud Masadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ant. lib. 14. cap. 24.

Παρὰ δὲ τὸν χεῖνον τῶτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείως διαρκεμένους, ἀπανίζοντας δ' ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν δισχιλίοις τῶν οἰκείων, διανοεῖν ἐβεβούλευτο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τὴν εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μᾶλλον μεταμέλειαν. καὶ ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ θεὸς τὴν νύκτα δ' ὁδὸν ἐπέβη πλεῖστον ὕσαι. τῶν γὰρ ἐμβοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων οὐκ ἔτ' ἔχρηζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξήεσαν ἤδη τοῖς θεοῖ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. ὁ μὲν ἐν ἅπασιν δυσάχουν, ἔσι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πάσχοντες ἀνέστρεφον. κἀν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ὑπ' συρίας παρθους ἀνείργειν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς θεοῖ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρεύμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετ' πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμεῖξαι καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τῶν ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγωνοχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δι' γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίῳ τε καὶ σίλωνος, οἷς ἄλλους ὑπ' αὐτωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συνεπάγειν ἔπεσεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς δι' πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' αὐτοῦ διεφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρῴδης ἰσχύος ἐπόρει, θεοῖσιν δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλεῖον ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προὔκειτο μὲν οὖν τὰ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

προτερον, ὡς μὴ χωρῶντος ἔτι ἱεροσολύμων, καὶ τάττει τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σιωῆπε ὁ κὴ σίλων ἀσμενίως τῆς ἀπαναστάσεως προφασιν εὑρών. ὡς ὁ προσέκειντο ἰουδαῖοι διώκοντες, ἔτι τάττει ἡρώδης ἐκδραμὼν μετ' ὀλίγου σίφυος, ξένης τ' ταχέως, κὴ σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἱόππην ἑλὼν, πρὸς τὴν μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. κὴ τὸν ἔτι χωρίων, ὃς μὲν, παρρώα φιλία προσῆκεν, οἷς ὁ, τὸ αὐτὸ κλέος, οἷς ὁ τὸ δι' ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή. πλείους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως εὐβάλε. δυσκίνητος ὁ ἤδη δύναμις ἤθροιτο. προϊόντα δ' αὐτίγονος ἐπήρθη, ταπεινὰ δεια τὸν παρόδων προλοχίζων. ἐν οἷς ἀδὴν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἐβλαπτεν. ἡρώδης ὁ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ὡδ' ἁλαβὼν ῥᾳδίως, & θρῆσαν τὸ φρούριον, ἦει πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σιωῆπε ὁ αὐτῷ τὸ μὴ σίλωνος στρατιωτικὸν, & πολλοὶ τῷ ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἰσχὺν καταπλαγήτες. στρατοπεδ δυσαμένῳ ὁ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τὸ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε κὴ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι ὁ κατὰ ςῖφος ἐκθέοντος, ἀπεπειρῶντο τῆς πρώτης φάλαγγος. ἡρώδης ὁ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ἔτι τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρίοι τὸ δήμου, κὴ ἔτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμυνόμενος, δώσων ὁ κὴ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηςίαν. ἐπεὶ ὁ ἀντιπαρηγόρουν οἱ πρὸς τὸν αὐτίγονον, ὅτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινας, ὅτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς ἀπὸ τὸ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ ὁ, ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ κὴ σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν διάνοιαν. ὑπισχνούμενος γὰρ πολλοῖς στρατιώτῃ, παρὰ ἐν ὑπατικὰ ἀναβολὰν, κὴ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἅπαντεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινωτάτους εἰς τοὺς ὑπατικοὺς τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸς τὴν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῷ πρὸς αὐτίγονον προπαρασκευασαμένων, σπένει τε τὸ στρατόπεδον, κὴ ἀναχωρεῖν ἐπείγετο. ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἠγεμόσι, κὴ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε κάματος κὴ ἀπορίας κὴ τῆς συσκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῷ τὰς ὑποσχέσεις. κὴ μὴν τὴν δόσιν, οὐδέπω ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, ταυτὶ αὐτοῖς ὑπατικὰ ἀφορίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἴς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ λιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς πρὸ σαμάρειαν, ὡκειωτὸ ὁ ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, κὴ οἶνον, κὴ ἔλαιον, κὴ βοσκήματα καταγειν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀντίγονος, διέπεμψε πρὸς τὴν χώραν, εἴργειν κὴ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, κὴ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ' ὅτι τῶν ὀρέων ὡδ' αφυλάσσοντες τοὺς ταπεινὰ δια σκοπούμενος. ἡ μὲν ἡρώδης ἦρχεν. δέκα ὁ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκὴ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἐχρυσαν κὴ μεθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ὅτι τὴν ἱεριχοῦντα ὡδήγησεν. κὴ τὴν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem potitis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis derecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret, simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebát, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè niteretur, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in spelunCis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte peremptа, cæteri trans fluuiũ dissecti sunt: & Galilea metu est purgata, nisi quòd in spelUncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in spelUncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem spelUncæ in prærUptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac peranguStos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω δείσκει. πεντακοσίους δὲ τοὺς ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ γλωσσῇς. αὐτοὺς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβών. ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἐκεχειρώτου μὲν ἐν φρεσὶν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερίσουσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέφθειρεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αὐτόνομος ὢν τῆς σίλωνος δωροδοκίας, ὑποδέξασθαι τὴν στρατιὰν μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπεύων αὐτόνομον. καὶ ῥωμαίοις μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀειμένοις πρὸς ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθείη πρὸς αὐτῶνος. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ δ' γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτῶνος φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδρωτάτῳ διανύσας, ἀκμὴν ἐπιλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πολλὴν δ' ἐν ἀφθονίᾳ τὴν ἐπιτηδείων, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃσαὶ, οἱ πολλὴν τῆς χώρας καταῤῥέχοντες, καὶ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ὑπηκόους. πρωτέμψας δὲ πεζῶν τεῖα τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ δ' λοιπῆς δυνάμεως. καὶ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μὴ ἐν τῷ ὅπλων ἀπλοΐτων, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δ' θράσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ διώνυμον κέρας τῆς ἡρώδου ξέπονται, προελθὼν δ' ταχέως ἡρῴδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, προσβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δ' διώνυμον ἐμπίπτων, ἀπέκοπτε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τοὺς κατὰ σόμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. οἱ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἵποντο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἔδει διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῆς πεπονημένων ὀπώρας ἀπέδιδου, διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σαθμούς. φερώνῃ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῆς ἀδελφῆς ἐπέστελλε τῆς τε ἀσφαλείας αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρεῖον. καὶφερῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν δὲ τούτῳ, πρὸς μὲν ἀθλιώνας διῆγε αὐτόνιος. βεντίδιος δ' ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, κατασήσασθαι πρότερον ὅπισθεν, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐξεράτιζεν. τὰ δὲ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνοις ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας δὲ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῆς πέτρα κατατείνει εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὀρθο-

ὀρθιος ὑπερέπεσα τ χαράδρας. ὥστε τ βασιλέα μέ- A
χρι πολλῶ δ' ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, τε-
λευταῖον δ' ὀπτιοίᾳ χρήσασθαι σφαλερωτάτῃ. τοὺς γὰρ
ἀλκίμους καθιμῶσι ἐν λαρνακίοις εἰσιεῖ τοῖς σομίοις. οἱ δ'
ἀπείσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν ὑλυσιν, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βουληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ πείσαι τινας
ἡρώδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ' ἐθελου-
σίας δ' οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δ' πολλοὶ
τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θανατον. ἐνθα καὶ τῶν γη- B
ραιῶν τις ἑπτὰ παίδων πατὴρ μὴ τ μηδὸς, δεομένοις
τοὺς παῖδας ὑπερθέσθαι σφίσιν ἐξελθεῖν ὅτι δεξιᾷ κλεί-
νῃ ζόφῳ τοιῷδε καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵ-
στατο πρὸ τοῦ σομίου, καὶ τ ἀεὶ προϊόντα τῶν υἱῶν ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑπόπλω δ' ἡρώδης ὑποβλέπων, τῷ τε πάθει
συνεχέετο, καὶ τῇ φρεσβύτῃ δεξιαὶ ὤρεγε, φείσασθαι τῶν
τέκνων παρακαλῶν. ὁ δ' πρὸς ὀδὲν ἐνδοιὰς τ λεγομέ- C
νων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν ἡρώδην εἰς ταπφότη-
τα, ὅτι τοῖς παισὶν ἀναιρεῖ καὶ τ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν
κατ' τ κρημνῶν τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρρι-
ψεν. χρῆται μὲν οὖν τὰ πλάγια, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ἡ-
ρώδης. καταλιπὼν δ' τ στρατὸν μοῖραν ὅσην ἀποχρήσειν
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπανάστασεις, καὶ πολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲ τε-
χιλίους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' ἀντίγονον. ἔνθα
πρὸς τ ἀποχώρησιν αὐτῶν λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν D
θορυβεῖν τ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμαῖον τὸν
στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δ' τὴν
χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
σερεύνητα τῆς χωρίων. πυθόμενος δ' ἡρώδης τ ἐπα-
νάστασιν, ἀλλ' ταχέως ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲ αὐτῶν πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φεύγια δ' πάντα πολυορκίας ἀξε-
λῶν, ὅπερ ἦν μεταβολῆς εἰσπροσέταξε τῶν τῆς
πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ' πάρθων μὲ ἐξελη- E
λαμένων, αἰχμαλώτου δ' πακόρου, βεντίδιος ὑπεῖλαν-
τος ἀντωνίου συμμάχοις πέμπει ἡρώδῃ καὶ ἀντιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τ στρατηγὸν
μαχαιρᾶν ἀντίγονος ἱκέτευε δι' ὑπουλῶν ἑαυτῷ βοη-
θὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ τε τῆς ἡρώδου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυόμενος, καὶ χρήματα
δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ', ὡ γὰρ κατεφρόνει τὸ πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρώδου διδόντος, εἰς μὲν
τὴν προθυμίαν, οὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκινούμενος δὲ
φιλίαν, κατάσκοπος ἦλθε τῆς ἀντιγόνου πραγμάτων, ἡ- F
ρώδῃ μὴ πειθθεὶς ἀποξέπεσε. προσαδόμενος δ' αὐτὸ
τὴν δόλιον ἀντιγόνου, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισε,
καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις οὗ
δούμενος μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς ἡρώδην
ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν δυμπρίαν τεθυμωμένος, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους ἀνῄρει, μηδεμίαν τῶν ἡ-
ρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς ἀντιγονείοις χρώ-
μενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπαίνας ἡρώδης, ὥρμησε
μὲν ἀμυνάσθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας G
δ' τῆς ὀργῆς ἤλασεν πρὸς αὐτάνιον κατηγορήσοντα τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ' ἐν ὑπολογισμῷ τῶν ἡμαρ-
τημένων γινόμενος, ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασι-
λέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῷ διαλλάττει. ὁ μὲν ἡρώ-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem mittit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túnque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans

velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa tractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus profiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctꝰ dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem réliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

δης ἐπαύσατο τ θεὸς αὐτόνιον ὁρμῆς. ἀκμήσως ἢ αὖτ μᾶ πολλῆς δυνάμεως θεραπολεμοῦντα σαμοσάτοις, πόλις δ' ἔστιν Ἀφράτη πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τ καιρὸν ὁπτιδέιον ὁρῶν θεός τε ὑπίδεξιν ἀνδρίας, καὶ τῷ μᾶλλον ἀρέσασθαι τ αὐτόνιον. γίνε) γοῦν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὰ δ' ἀποτεμόμενος λείας, ὡς τε τ μὲν αὐτόνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τ ἀρετῆς αὐτ, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, & πολὺ θεοθεῖναι τε ἄλλως αὐτ, & ταῖς εἰς τ βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐτίοχον δ' τὸν βασιλέα ἀναγκαδῶναι τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

Κεφάλαιον ιγ'.

Κατὰ τότω θραύεται τὰ κατ τ ἰουδαίαν πρόδε θεάγματα. καταλελοίπει μ, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅτι τῶν ὅλων, ὧν ἐγχείρισε μηδὲν μέχρι τ ἐπανόδου αὐτ ἀδικεῖν πρὸς αὐτόχρονον. ὁ γὰρ δὴ βέβαιον εἰς μαχαιραν σύμμαχον, οὓς ὧν ἔδρασεν. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ ἐγκελευσμάτων ὅτι ἰεριχοῦντος ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, αἷς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦει δ' τ σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τῷ θέρους. ὑπεδεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυσχωρείαις τῶν ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, πάλαι γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανεὶς, & τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρε). νεοσύλλεκτοι γὰρ ἦσαν τ συείας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἀνεκέκραστο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλεμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμε δυνάμενον. ἀπηγόρευ δ' οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, ἀλλὰ θεοῆλθε δ' εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρῶν ἀκίσασθαι τ ἰώσηπον. κατάσας γοῦν τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτῆς φερούσης τὰδελφῷ διδόντος. τὰ δ' τ Γαλιλαίας μετὰ τὴν αὐτόχρονον νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ πρώδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν, θεσσάροντας εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ θεσσέχοντες αὐτόχρονοι. μετεβάλλετο δ' πολλὰ καὶ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς αὐτειχίζε τι τῶν ἐρυμάτων, γιθθᾶ καλεῖται. τούτων δ' ἐπεπο πέπυστο πρώδης, μὲν γὰρ τὴν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτόνιος μὲν κατασήσας ὅτι τ συείας σύστιον, καὶ θεσξάξας πρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτόχρονον, αὐτὸν εἰς ἀγκῶνα αὐεχώρησε. σόσιος δ' δύο μὲν τάγματα θεραπέσετ λεν εἰς ἰουδαίαν πρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δ' μὲν λαμπῆς δυνάμεως ἠκολούθει ἀφόδρα. ὅτι δ' πρώδῃ κατ τὴν θεὸς αὐτόχειαν διάφορον, ὄνδρα σαφεῖς τὸν τῷ ἀδελφῷ θάνατον θεσημαίνοντ, καὶ μετὰ χῆς ἐμφοβήτη τῆς κοίτης, εἰσήσαν ἄγγελοι τ συμφορᾶς. ὁ δ' ὀλίγον μὲν θεσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τῷ πένθους ὑπερθέμενος, ὅτι τοῖς ἐχθροῖς ἠπείγετο. ποιέμενος δ' τὴν πορείαν ὑπὲρ δυνάμιν, καὶ διανύσας ὅτι τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῶν ὧδε τὸ ὄρος θεσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δ' ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν ἡμέρας θεμείνας μίας, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοῖς τε πολεμίοις ὑπαντιάσασιν εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ξέπεται. & θεσβαλλεμὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δ' ἑλεῖν χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ πλησίον ἐστρατοπεδεύθη) κώμας. ἐπεὶ δ' αὖτ μετ' ὀλίγας μ ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δεύτερον παρ' αὐτανίῳ τάγμα σωτέμιξε, δείσαν- A
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, ἤδη νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤει δρᾶν ἐφιέντος. ἀπαδόων ἡ τάχιστα
τοῖς ταδελφοῖς φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμό-
νιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς,
καὶ θεοφιλὴς ἀτυ δόξαν ἀπήνεγκατο. πολλοὶ μὲν
γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεισιάθησαν τ
ἑσπέραν. ἀφαλυθέντος δὲ τῶν συμποσίων, μετὰ τὸ πάντας
ἐξελθεῖν, αὐθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ κιν-
δύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ὅτι τῷ μέλλοντι πολέμῳ
κρίνας εἶη σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρα- B
ταιάν. καὶ τῶν ἀντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν
καταδρέχοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων,
κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφό-
δρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πέλτοις
ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταπιτρώσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων, πέλτῃ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀ-
κοντίζεται. βελόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμη C
τῶν σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει προέχειν δοκεῖν, πάπ-
πον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπαθῶν ὅπλ σαμάρειαν ὅπ-
πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἕνεκα μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πο-
λίχνας καταστρέφεται. δισχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐταῖς δια-
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν ὅπ τὸ
στρατόπεδον. ἤδιστο δὲ πρὸς τὴν καλουμένην κανᾶ D
κώμην. προσεγίνετο δὲ αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ
πλῆθος ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς ἐφεστηκότος, καὶ τῆς
ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μίσος τὸ πρὸς ἀντίγονον,
οἱ δὲ ὅπ τοῖς αὐτὰ καταδρᾶσαι κεκινημένοι. τοὺς
γε μὲν πολλοὺς ἐνῆγε ὅπ θυμία μεταβολῆς ἄλο-
γος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ πρὸς πάπ-
πον, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε πρὸς τὴν ὁρμὴν
ὑποδείσαντες αὐτῷ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γε- E
νομένης δὲ τῆς συντάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς
ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ μέσων τὸν φονευ-
θέντος ἀδελφὸν συμβαλλόμενος, ὡς αὖ πίσαιτο τοὺς
ἀρίστους τὸν φόνου, ταχέως τὴν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, καὶ
μετ' ἐκείνους ὅπ τὸ σωτηρίας ἀεὶ τρεπόμενος ἅπαντ-
τας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τὴν μὲν εἰς τὴν
κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμητο, τὸν δὲ F
προσκειμένου τοῖς ὑσάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπει-
ρους. συνεισέπιπτε δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲ
ὁπλὴν οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δὲ ἦν ὑπερθεν ἀμυ-
νομένων κατάπλεα. καὶ πειδὴ πρὸς ἔξω θεν,
τὰς οἰκήσεις ἀναρράττων εἶλκε τοῖς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς
μὲν πολλοῖς ὅπικαθεστώσιν τοῖς οἴκοις, ἀθρόως ἀνή-
ρει, τοὺς ὑποφεύγοντας δὲ τὴν ἐρειπίων, οἱ στρατιῶται ξι-
φήρεις ἀπεδέχοντο. καὶ ἐστιν ὅτε ἐστρώθη νεκρῶν πλῆ-
θος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ἀποφερκνῆναι τοῖς κρατοῦσι.
ταύτην τὴν πληγὴν ἐν λύγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν
ὅπισυλλεγόμενον αὖπαν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς G
ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπεδά-
σθη. καὶ αὐθέως τῇ νίκῃ τεθαρρηκὼς ἡρώδης ὅπ τὴ-
ν ἐσπέραν ἐλάσειν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφο-
δροτάτῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς κα-
θ' ὁλοκλήρου, καὶ ἤττης τῆς αὐτίγόνου κατέστη. βουλομένῳ
καταλιπεῖν ἤδη τὴν πάλιν ἡρώδης ὁ πρὸς ἑσπέραν ἤ-
δη τοῖς φίλοις κεκμηκότας ὅπ θεραπείᾳ τοῦ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque similis casus euenit vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conserere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodò plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autẽ subter fugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacernata est, vt etiã victoribus ipsis trãsitus obstrueretur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statímque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer cum sequebatur. Et priùs quam in balneum peruenirent, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncat: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetit: muriisq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: cíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercito congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobari, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidé occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lóginquis transuectionibus adiuuari disposuit, ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederétur, Romanorum tamé peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A δ᾽ αφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς λιὼ ἔτι θερμὸς ἐκ τῆ ἐπλων λουσόμενος ἦει σεπιωπικώτερον. εἰς χεῖρ αὐτῆ παῖς εἵπετο, ἡ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῆ τις ἐκτρέχει τῆ πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, ἡ τρίτος, ἡ ἕξης πλείους· ὅτοι καταπεφοβήσαν μὲν ἐκ τ ἀθροίσεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡρμισμένοι. τέως ἢ ὑποπεπηχότες, ἡ δεδιαθαίοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ᾽ ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅπ ἢ τὰς ἐξόδους ἐχώρεων. τῆ μὲν οὖν ἄλλων, οἷς ἕξ παρῆν τύχοι ὁ συλληφόμενος τοὺς ἄνδρας, ῥᾳδίη ἢ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δεδραφόντουσι πάντες. τῆ δ᾽ ὑστεραία, πάππον μὲν τὸν ἀντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀνῄρητο ἢ ὅπ τῆς ἐπιτάξεως, πέμπει τινὶ κεφαλὴν φερώρα τῆ ἀδελφῆ, ποινὴν τῦ φονευθέντος αὐτῆ ἀδελφοῦ. ἡ γὰρ ἦν λιὼ, ὁ τὸν ἰώσηπον ἀνελών· λωφήσαντος ἢ τῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ὅπ ἱεροσολύμων, ἐ μέχει τῦ τείχους ἀγαγὼν τινὶ δύναμιν, σωνήγαγε ἢ αὐτῆ τεῖχον ἔτος ἕξ ἐ βασιλεὺς ἐν ῥώμη ἀπεδέδεικτο, ποῆ τῦ ἱεροῦ στρατοπεδεύεται. ταύτη γὰρ λιὼ ὀλίμαχον, ἡ καθ᾽ ὃ πρὶν εἶλε πομπήϊος τινὶ πόλιν. ἀνελὼν ἢ εἰς ἔργα τινὶ στρατιᾶ, ἐ τιμὼν τὰ ποδεάσεια, τεῖα μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργοις ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αἰχμαλωτίσαντας τῆ ἑταίρων ὅπ τῆ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τινὶ ἀλεξάνδρου τῦ ἀριστοβούλου μετιὼν θυγατέρα καθωμολογημμένου, ὡς ἐφαμμ αὐτῆ, ἐ ταφέργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑφῆφαίη τοὺς πολεμίους. γήμας ἢ ὑπέστρεφεν ὅπ ἱεροσολύμων μὴ μείζονος δυνάμεως. σωνῆπτε ἢ αὐτῆ ἡ σόσιος, μετὰ πλείσης σεπιᾶς, ἱππέων τε ἐ πεζῶν, ἰὼ ποδεκπέμψας δεξὰ τῆς μεσογείου, τινὶ πορείαν αὐτὸς δεξὰ φοινίκης ἐποιήσατο. σωναθροισθείσης ἢ ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππέις ἢ ἑξακισχιλίους δ᾽ χα τῆ ὑπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος ἦσαν ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τῦ βορείᾳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τ συγκλήτου δόγμασι, δ᾽ ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσιος ἢ αὐτωνίῳ τῆ πέμψαντι τινὶ ὑπ᾽ αὐτῆ σεπιᾶ ῥᾳδίη σύμμαχον. τῆ ἢ ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ ὅσοι τ μὲν ἀθροιζόμενον τὸ ἀθετέστερον, δαίμονα ἐ πολλῷ θειωδέστερον τὸν τελευτήσοντα ποὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει· ἡ τῆ ἁλμυροτέρων κατὰ σίφος ἦσαν ληστείᾳ πολυτρόποι, ἡ μάλιστα ποῆ τινὶ πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ἐπιτήδειος τροφή. τῦ γε μὴν μαχίμου τὸ διατεταγμένον ἐτέτακτο ποὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωνοῦντας, εἶργον ἀπὸ τῦ τείχους, ἡ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα καινοτόμουν. ἐ οὐδενὶ ἦτος, ὡς ἐ τοῖς μεταλλείαις ποιῆσαι τῆ πολεμίων. τῆ ἢ βασιλεῖ, ποὸς μὲν τὰς ληστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δ᾽ ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐπόδρομάς. ποὸς ἢ τὴν τῆ ὀπτικείων ἀπορίαν, αἰ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῆ ἢ μαχομένων ποὸς τῆ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης ἀδήμιαν καταλιπόντων ὑφῆφολλύ. φανερῶς μὲν οὖν ὑ συνεῤῥήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπ ποὸς ὕπτιῳ τῆ θανάτῳ. δεξὰ ἢ τῆ ὑπ᾽

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καθάσειαθλεῦαί τι τὸ τεῖχος, ἕτερον αὐτοχύσιν. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν, ὅτε ὀπτανείοις ἐκάμνον, εἰς ἕκατον ἀντιχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως ἀθεκαθεζομένης, πάντα μὲν διέμενεν τὴν πολιορκίαν, ἕως τοῦ πρώδου τινὲς δεκαλέκτων ὑπερβαῖεν τὸ τεῖχος θαρρήσαντες, ἐκπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαι σοασίου. πρῶτος ὃ τὰ πρὸς τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς διανάμεως ὑπιχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τοῦ μὲν ῥωμαίων ὅτι τὴ τειβῆ τῆς πολιορκίας διωρχομένων, τὸ δ' ὑπὲρ πρώδου ἰουδαϊκοῦ, μισέντος ὑπολιπέσθαι ἀσθένοντος αὐτόπαλον. ἐσφάττοντο δ' πανπληθεῖς, ἔντε τοῖς γενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τοῦ ναοῦ προσφεύγοντες. οὐ δ' ἦν γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι γε προσπέμποντος τὸ βασιλέως, καὶ φείσεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμισότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῆσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπίπτει δ' τοῖς σασίου ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατὴς, καὶ ἀπεῖπεν ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναικά τε καὶ φευγάδα ἐλεύθερον ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁμῶς δεθεὶς ἐφυλάττετο. πρότοια δ' τοῦ ἡρώδη κρατοῦντι τοῦ πολεμίων τότε, κρατῆσαι καὶ τοῦ ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν ὅσον θέαν τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ κοῦ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δ' βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἀφεκαλῶν, τοῖς δ' ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀπέσελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τοῦ νίκου ὑπολαμβάνων, εἰ τοῦ ἀθεάτων παρ' αὐτοῦ ὀφθείη. διεκώλυσε δ' ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τοῦ πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δικτεινάμενος πρὸς σόασιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τοῦ πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅπι τοσούτων πολιτοῦ φόνῳ, βρεχὺ καὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κείνοι. τὸ δ', ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὑπερέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τοῦ ἰδίων χρημάτων τοῖς μισθοῖς ἑκάστοις. ἔστε τε τοῦ λοιποῦ ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτου, ἀναλόγως δ' τοῖς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δ' αὐτὸν ἐδωρήσατο σόασιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον, σόασιος δ' χρυσοῦν ἀνάθεις τοῦ θεοῦ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτου ἀντίγονον αὐτοκράτορα. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μέχρις ἑκάτης δι' ψυχρᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀνδρείας πέλεκις ἐκδέχεται. βασιλεὺς δ' ἡρώδης δικαίνας τὸ κοῦ τὴν πόλιν πλῆθος, τοῖς μὲν τὰ αὐτοῦ φεισησάντας, δυσεέρους τοῖς τιμῆς καθίσατο, τοῖς δ' ἀντιγονίους, αἱρεῖ, καὶ κοινὴν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον κατανομὴν δοὺς, ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὲν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ ἀντώνιος τοῦ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤττων ἦν τοῦ πᾶσι τῆς ὀπιθυμίας. κλεοπάτρα δ' διεξελθοῦσα τοῦ γῆν καὶ τοῦ ἑαυτῆς ὡς μηδένα τοῦ ἀφ' ἁμάτος

Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quàm muri aliqua pars diueretur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis motas iras: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus exaduersarius euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etiã ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut tenectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cõpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa minuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis tertæ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa complenit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunia abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: A Syrorúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interiret, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros B tantósque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi statim condonatus est.

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν ὥρει τὰς ἔξωθεν ἐφόνα, Ⓒ τὰς ἐν τέλει σύρων διαβαλοῦσα πρὸς τὸ αἴτιον, αἰσχρῶς πείθεν, ὡς ἂν τῷ κτήσεων εὐκόλως ῥᾳδίως χρωμένη δεσπότις. ἐπὶ ᾧ σκηνίνεσα τὴν πλεονεξίαν ὅτι ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ὑφῆγάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδιον Ⓒ μάλιστα ἀναιρεθῆναι. μέχει γοῦν τῆς πρὸς αγμάτων ὑπνοδύσας ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δ' οὕτων ἔχειν φίλους εἴη, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῷ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱερειχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἑλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γιομένη κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις εὐφράτου τὴν ἀντώνιον ὑπερβαλοῦσα παρθος, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀκεῖθεν μεγάλας μὲν αὐτῆς τιμὴν δυσμένειαν δωρεαῖς ἡρώδης ἐκμειλίσεται. μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ὑπόρραγμα χωρία ὀκτακοσίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐνιαυτόν. προπέμπει δ' αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ κατακοσμήσας. καὶ μετ' ὀλίγον, παρῆν ἐκ παρθων αἰτώνιος, ἄγων ἀρχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴ δὲ τῶν χρημάτων, καὶ τῆς λείας ἁπάσης, ὁ παρθος δύσις ἐχωρίσθη.

CAP. XIV. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. Ant. lib. 15. cap. 5.

CONcitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, E magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit F multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctísque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam G confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant pleraque reperunt. Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, seriùs quā vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit: præpositi

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟΥ̃ δ' ἀκτιακῆ πολέμε συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲν ἡρώδης αἰτωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε τὰ ἄλλων τε καὶ ἰουδαίαν ἁπάλλαγμένος θορύβων, καὶ κεχειρωκὼς ὑρκανίαν, ὃ δὴ χωρίον ὁ αἰτιῶνος κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὲν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταλαχεῖν τῶν κινδύνων αἰτωνίῳ, τῆς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἐφαμιλλουμένης, πείθει τὸν αἰτώνιον, ἡρώδη ἐμπισεῦσαι τὸν πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἡγήσηται δεσπότης, Ⓒ θατέρων τῷ δυνασῶν καταλύσας τὸν ἕτερον. ἔρρεψε μὲν τοι καθ' ἡρώδιον τὸ βούλημα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τὸν πολεμίων ἀγῶν, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαίσιον αὐτοῖς πρὸ διόσπολιν, ἐκράτησέ τε καὶ τοὺς καρτερῶς αὐτῷ ταξαμένους. πρὸς δὲ τὸν ἦτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῶν ἀράβων, Ⓒ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἀνέμενον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μὴ δυνάμενος ἡρώδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο προμηθέσερον ἀφηγεῖσθαι τὸν πόλεμον, Ⓒ στρατόπεδον ἐκέλευσε τειχίζειν. ὁ μὲν ὑπέμενε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρωΐα νίκῃ πεθαρρηκότες, ὥρμησαν ὅτι τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρώτον ἐμβολὴν ἔφευγον τας, ἐδίωκον. ὑπερβαλόμενος δὲ ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῆς κανάθων ὑπεχωρίους αἰεὶ ἀθυμοτέρους, ὃς ἦν αὐτὸ τῆς κλεοπάτρας στρατιῶν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τὸν τούτων ὑπόθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος πρὸς περῳδὴν καὶ δύσβατα χωρία, ἔχοντας τοὺς ἡρώδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῷ πρεσχόντες, αὖτανδρον εἶλον οἱ ἄραβες, μετ' ὀλίγον δὲ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, παρῆν τῆς χειρὸς ὕσεως. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τὴν ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπειθεῖς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίου τοῦ συμβολῆς γενομένης, ἐκ τοῦ ἀθλιώτατον ὄντα τοῦ Ἀθηναίου δόλου ἐπιμηχανήσασθαι μόνοι τοῖς Ἄραψι αὐθις ἀεὶ τὴν χώραν καταλαμβάνουσιν, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὅπερ πέπτωκεν συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος τῆς βασιλείας ἑβδόμου, ἀκμάζοντος τοῦ περὶ Ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένου ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα, δισμυριάσιν μὲν πλῆθος ἀπέφηνεν, ἀνθρώπων δὲ τριάκοντα μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ηὐλίζετο. καὶ τούτῳ τοῖς Ἄραψι, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, θερμολογοποιοῦσα τοῖς σκυθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης Ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυμάμενοι τοῖς πρέσβεις, οἳ δὴ καὶ Ἰουδαίων ἐτύγχανον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὰ ἐμβολὴν καταπλαγὴν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον σωματωθὲν πρώην, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὅτι τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε. Φαλλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμᾶς καθάπτεσθαι θεός, πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἐφοδον πάσχειν, ἀνεπίφρον. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀπέχω καταπτήσσειν τοῖς πολεμίοις μετὰ τὸν σεισμὸν, ὥστ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἅπαξ δίκαιον τοῦτο καθεῖναι τῇ δουλείᾳ δίκας ἡμῶν. εἰ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῖν συμφοραῖς ἥκομεν. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐκ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. ἔστι γὰρ τὸ δυσχεῖν, ἔστι τὸ ἀνιᾶσθαι καὶ ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδίοις ἐπαμυνόμενοις εἰς ἑκάτερον τοῦ τύχου. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ἀποδειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατοῦντων, ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ καθ' ὃ τοῦ εἰκὸς νῦν ἁλώσονται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τε ἔμοιγε καὶ τὸ δοκοῦν ἀδυνατοῦν ὑμᾶς πρὸς ἅπαξ θαρρεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πρὸς τοῦ ὄντος κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχειν ἡ Ἀθηναίων ἐπίβρα. νῦν δὲ ὁ ὄκνος ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκοῦν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν ἔτους ἔχειν, εἰ δὲ τοῖς ἔργοις ἐλεῖν τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ἔστι ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὴν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, ἐδὲ φθονήσαι τις ἄραβα τῶν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότην γιγνόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταράσσετω τὰ τῶν ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γενόμενον σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβῃ διαφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῶν χθονίων δεσμῶν προήλθετο ἄν τι σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ γὰρ ταῦτα, διεγραφὴν ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δύναται τοῦ σφετέρου μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι πεφυκὼς ὁ πόλεμος; τέρας μὲν τοι μέγιστον ἁλώσεως

torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerátisque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portẽtum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

Amm. lib. 25. cap. 6.

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talésque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobísque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Verùntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

γεγονέναι τοῖς ἐχθροῖς, ἃ αὐτομάτως ἐπὶ δόξῃ χρηστῆς ἀλλοφίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, & ταῦτα τῷ θεῷ θύοντα περὶ τοῦ πολέμου κατέσπευδον. ἀλλ' ἐξαφόβως ἔχωμεν τὸ μέγα ὄφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀήττητον δεξιάν. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτῶν τοῖς παρεσπονδηκόσι, εἰ δὴ ἀποδύσαντες ἡμεῖς περὶ τῶν πατρίων ἀνδρῶν ἀγωνιοῦμεν. ἴσως ἐκ γυναικὸς, ἐδὲ τέκνων, ἐδὲ γὰρ κινδυνεύσης πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πρέσβεων ἀμυνούμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τὰ ζῶντων ἡμῶν ἄμεινον. θαρσικινδυνεύσω γὰρ κἀγὼ χειρούμενος ἰδίων πειθομένοις. εὖ γὰρ ἴσθε τὴν ἑαυτῶν αὐθρίαν αὐτοὺς ἀπολεῖν, ἐὰν μὴ θεσπεσία τινὶ βλαβῶσι. Τούτοις θαρρήσας τὸ στρατὸν, ὡς ἑώρα θεοθύμους ἔθνει τῷ θεῷ, καὶ μὴ τὴν θυσίαν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μὴ ἀνδρώμενος. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδέλφειαν, ἐγγὺς τοῦ πολεμίου, θεὸν τὸν μεταξὺ φρουρὸν, θεὸς αὐτοὺς ἐκεροβολίζειν, βελόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι τινὰς θεσπεσιμφότας, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. Τούτους μὲν οὐκ ἀπεκρύσαντο ταχέως· οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ λόφον κατέχον. αὐτὸς γὰρ καθ' ἡμέραν θεφάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέταττε, & φρυκαλείτο τοὺς Ἄραβας. ὡς δὲ ὑδρίας ἐπεξήει, δεινὴ γάρ τις αὐτοῖς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεοῦ τὸ πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἔλθεμος αὖος ὢν τοῦ ὕδατος, θεσπελθὼν ἐπαράασεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. ἐν τούτῳ συναναλαβόντες, ἐξίασιν ὅτι τὸ μάχιμον ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων θεῖπον, ἐλείποντο δὲ τῷ θεσθυμίᾳ, καί τοι δι' ἀπόγνωσιν ἡ νίκης, ἦσαν & αὐτοὶ θαρραλέοι. δύο μέχρι μὲν αὐτεῖχον, ἐ πολὺς ὢν αὐτῶν φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἐφθη σωσωθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. Τούτους θερεχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θεοκατέπεγλυ ἡ δίψα, τῷ ὑδάτων δεῖλεπόντων. ἐφαπφαίνει δὲ θρασυβουλομένους ὁ βασιλεὺς, & λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπιέζε. τῶν δὲ ἀνίων ἐκκαόντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείριζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διεθεῖναι, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅτι μέχρι, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτη δὲ πληγὴ τῆς ἀραβίας ἀμυνούμενος, καὶ σβέσας τὴν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, θεοῦκοψεν ὡς τε καὶ θεοσέπης ὑπὸ τοῦ ἔθνους αἱρεθῆναι.

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δύθεως ἡ περὶ τὴν ὅλων θεαγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν τοῦς αὐτωνίου φιλίαν, καίσαρος ἤδη περὶ ἄκτιον νικῶντος. παρεῖχε μὲν τοι δίους πλέον, ἢ ἔπαχεν. ἐπεὶ γὰρ ἐκλασκέναι καίσαρ αὐτώνιον ἔκρινεν, ἡρώδου συμβάντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῷ κινδύνων ἔλεγεν, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἵνα διατρίβοι καίσαρ, θεόσεισιν αὐτῷ δέκα δραδήματον, ἢ μὲν ἐσθῆτα & τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, αὐτίκα μὲν

αὐτίκα

ὑπῆρχε δίων, ἐγὼ μέν, ὦ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῆς Ἰουδαίων βασιλεὺς ἡρημένος, ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γενέσθαι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἂν ὑποκρυψαίμην εἰπών, ὅτι πάντας ἂν με μετὰ τῆς ὅπλων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄρχοντες. καὶ συμμαχίαν μέν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τλιὼ ἐν ἀκτίῳ πληγεὶς, κατέλιπον τὸν ἀργέτλιν. ἡγούμενος δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμεν σύμμαχος, μίαν εἶ λέγων τῆς παρόντων διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ἐκ ἀπιλόντι, καὶ χρήματα, καὶ τεῖχη πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. τῇ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἱκέται, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κράτιν χαρισάμενος. σωπῶ μαι δὲ ἀντώνιε, καὶ τεθνηκα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ δίκαιόμα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τλιὼ ἀρετλιὼ τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προύλαβον ἐξετασθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, ἢ τινὸς ἡγούμενος. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασιλεῦε τλιῶ βεβαιότατον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, ὅτου φιλίας πρῶτος ἄμεμπτος. πειρῶ δὲ καὶ τοῖς δυτυχεστέροις δίκαιόμεν πιστὸς, ὡς ἐγωγε λαμπροτάτας παρὰ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ. καταρχεῖς δὲ ὡς ἔοικεν ἀπολίτας, διόμοι γε φέρει βεντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. τλιῶ μέν σοι δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγάλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. Τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ ὠφθεὶς αὐτῷ τὸ δίκαιόμα, δόγματι διεσήμανε τλιῶ δωρεᾶ, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δεόμενος ἐπιμελεῖσθαι αὐτὸν, ἐζητεῖτο τινὰ τῆς ἀντωνίου φίλων ἀλέξασθαι, ἱκέτλιν ἡγούμενον. ἐνίκα δὲ ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαυτόμολον, οἷς διεκεχρήσατο τλιὼ δέσποιν. μετὰ δὲ ταῦτα πορδόμενον ἐπ' αἰγύπτου δεῦρο συείας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡράδης, τότε πρῶτον καὶ σωπεπάσατο ποιουμένῳ πρὸς πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασί τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δωχίαν πάντα διέδωκε. προύνοησε δὲ καὶ τῆς αὐδρὸς πορδομένοις μέχει πλουσίου ὕδωρ ἀφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, ἐδὲ ἔστιν ὅπη τῆς ὑπερδολίων ἐνεδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρεῖσι, πολλῷ βραχυτέρων ἡρῶδη πρὸς ἑῴαν βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. ἀλλὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου τεθνεώτοιν, ἀ μόνον αὐτὰ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τλιῶ τε ὑπὸ κλεοπάτρας δοτομηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξω θεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δὲ τούτοις τ' ἀζώτου, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππεν, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, πεντακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus essES, nisi Arabes prohibuissent. Verumtamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumēti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum defectui. Nam cùm auxilij minus commodatem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem, quā si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur properās, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: si quidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & gratia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringētos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

A ἐδορυφόρει κλεοπάτρα. ὑφ' ἧς ὅτως ἀπῆρψ αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῦ λαμβάνοντος. μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἀκτιάδα τὴν προσέθηκεν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ καὶ τὴν τραχῶνα καλούμενον, καὶ τὴν συνεχῆ ταύτῃ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὰ λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ὑφ' ὃν ἐλῄστευον ἐπαφεῖς τοῖς ἐκ τῆς τραχῶνος λῃσταῖς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ὅπλα καρῶνα τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὰ συμφορὰν αὐτῶν καίσαρι. καῖσαρ δὲ γνοὺς, ἀνέπεμψεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. στρατώσας οὖν ὕαρον, καθῆρέ τε τῶν αἰτιῶν τὴν χώραν, καὶ ἀφῃρεῖτο ζηνόδωρον, ἣν ὑπὸ καίσαρος, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅθεν ἡ δαμασκὸν, πρόσοδον δίδωσι. κατέστησε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπιζόπον, ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπιζόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων πρόσθεν μεῖζον ἦν, τοῦτο μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγρίππαν, ὑπ' ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. ἔνθεν ὅπλα πλεῖον μὲν εὐδαιμονίας προσέκτησεν. εἰς μεῖζον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

B

C

D

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinetiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum conçauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam

E δειμάμενος πόλιν, δύο τοῖς μέγιστοις καὶ εὐκαλλεστάτοις οἴκοις, οἷς ἐδὲ ναὸς πῃ συνεχείνετο, προσηγόρευσεν ἀπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸ δὲ ἀγρίππειον. ἀλλὰ καὶ ἐν οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν, καὶ τὰς κλήσεις εὐηύξησε, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῶν τὰ φιλότιμον. ἐν μὲν γε τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ὅπλα σταδίους εἴκοσι, καὶ κατάγων ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε σεβάσματος τοῦ καίσαρος μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος σταδίων ἡμισταδίων, τὸ ἄσυ ἀναβασιν ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῇ παρέσχεν δυνομίαν. ὅπλα τούτοις δωρησάμενος τὸν καίσαρες αὐτὸν ἑτέραν προσθήσει χώραν. ὁ δὲ, κἂν ταύτῃ ναὸν αὐτοῦ λευκῆς μαρμάρε καθιδρύσατο πλησίον τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρεος εἰς ἄωρον ὕψος αἰωρεῖται. πρόσω δὲ τὴν ὑπαὶ ειον λαγόνα, σωτηρεῖς ἄντρων ὑπανοίγει, δι' ὧν βαραθρώδης χρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ὑπορρῶγα καθυείται, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλάτου, καὶ τοῖς καθιμῶσι τε πρὸς ἔρευναν γῆς, ἐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὰ δὲ ἄντρα καὶ τὰς ἐξωθεν ῥίζας ἀναπέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γλύφεις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσι ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

F

G

longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

εἰ τοῖς

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν Ἱερίχοῖ A
μεταξὺ κώμης τῆ φρουρίῳ, καὶ τῆ πρώτων βασι-
λείων, ἀλλὰ καταδυσωπήσας ἀμείνω & χρησι-
μώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῆ αὐτῆ ὠνόμα-
σε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, ἐν ἔσῃ ὅν τινα τ βα-
σιλείας ἀπρεπέστερον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς
γυμνὸν ἐάσας, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε
ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆ τὰς τιμὰς ἐπέξε-
χεε, & πολλαῖς πόλεσιν ἐνέδρυσατο καίσαρα. καὶ- B
δὴ δὲ καὶν τοῖς Φιλαδέλφοις πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν,
σράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὄχθῃ δὲ λιθίᾳ τὴ χω-
ρίου ἐξαδὴν δυναμένῃ τὸ φιλότιμον αὐτῆ, πᾶ-
σαν αἰθίοπος λάμπρῳ λίθῳ, & λαμπροτάτοις ἐκόσ-
μησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλό-
νουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν
ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἴη συμβέβηκε τὴν Φοι-
νίκην ἀλίμενον, ὡς παίτα τὸν τὴν φοινίκην ἐπ' ἀργυ- C
ρίου Φοινικίοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει ὄχθῃ τὴν ἐκ
λυβὸς ἀπειλὴν, ᾧ καὶ μετεώρως ἐπανειζόντι τηλικῦ-
τον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥς τε τὴν
ὑποφρίττειν τὴ κύματος, ὅπι πλεῖσον ὀχλοποιῶ
τὸν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι,
καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τῆ
πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν ᾧ τοῖς μυχοῖς αὐ-
τῆ, βαθεῖς ὅρμους ἑπτέρους. καθάπαν δὲ ἔχων αἰτι- D
φεάσουσα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τὴν δυσχέ-
ρειαν. ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλω-
τον ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅπι μηδενὶ
δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον
εἰρήκαμεν τῆ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀρ-
γυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖσοι, μῆ-
κος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑπτέα, εὖρος δέκα, τινὲς
δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἕτως ἤ- E
δη τὸ ὑποφέχον τῆ πελάγους τεῖχος ὅπι ἑξακοσίους
πόδας νηρεύετο. ὧν οἱ ἑκατὸν, πεφεσταδόμηντο
πρὸς τὴν ἀνακοπὴν τῆ κύματος, πεφυκυῖα χοῦν
ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ Φειδίοντι λιθί-
νῳ τείχει. τῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίσοις, ὧν ὁ
πρόσχων καὶ Δρουσαλλίσατος ἀπὸ τῆ καίσαρος πρε-
γόνου, δρυσίων κέκληται. ψαλίδες δὲ πυκναὶ
πρὸς καταγωγὴν τῷ ἐνορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐ- F
τῷ πᾶν κύκλῳ νάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατὺ πε-
ίπατος. ὁ δὲ εἰσπλους βόρειος, ἀφελεώτατος γὰρ ἀπ-
έμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ὅπι τὸ στόμα τος κολοσσοὶ
ζεῖς, ἑκατέρωθεν ὑπερεκείμενοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν
ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος νασὸς ἀνέχει,
τοὺς δὲ ἐκ δεξιᾶ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τῆ
καὶ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. πρόσκεῖς δὲ
οἰκίαι τῷ λιμένι λαμπρᾶ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατα-
τείνουσι ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῆ ἄστεος, πρὸς ἓν σχῆ- G
μα μεμετρημένοι, & τῆ στόματος ἄπικρις ναὸς καίσα-
ρος ὅπι μεγάλου, κάλλει καὶ μεγέθει σχήμασι,
ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ἐκ ἐλάσσων τῆ ὀλυμ-
πίου διός, ᾧ καὶ πρόσκεισθαι, ῥώμης δὲ ἴσος ἦρα τῇ
κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὸν λιμένα,
τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ,
τὸν τιμὸν τῆ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμα-
σεν αὐτὸν. ταῦτα τὸν λοιπὸν τῷ ἔργων ἀμφιθέαζον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vium præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsarææ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque tenuatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim, cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manufactus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuertoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multúsque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios ſi ſa-

A

B

C

D

E

F

G

κὴ θέατρον, κὴ ἀμφιθέατρον ἄξια τ' ἀγωνισμάτων ἐποιήσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας κατέστησε μεγάλους, ὁμώνυμα ἐπάλεσεν ἀπὸ τῆς κλήσεως, φιλότιμος αὐτὸς ἆθλα μείζονα προθείς, ὅτι τ' ἐκατοστῆς ἑνενηκοστῆς & δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν αἷς ἐμόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ' αὐτοὺς, κὴ οἱ τρίτοι τῆ βασιλικῆ πλούτου μετελάμβανον. ἀναιτίους δ' & ἀνθηδόνα τὴν ὑπ' ἀλλήλων κατηνειφεῖσαν ἐν πολέμοις, ἀγχίπτολιν προσηγόρευσε. κὴ δι' φίλου δὴ καθ' ὑπερβολὴν διάνοιας, κὴ ὅτι τῆς πύλης ἐκάλεσε τὸ ὄνομα, ἵνα αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατασπάσασι. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. & γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, κὴ πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τ' βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν Ἀντιπατρίδα. κὴ τὸ καθ' ἱερειχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διαφέρον τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσφυῶς Κύπρον. φασαήλῳ δ' τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ὃ τό, τε ὕψωμα, κὴ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῆς ἑξῆς διηλώσομεν. κὴ πόλιν ἄλλην κτίσας κὴ τὸν ὑπὸ Ἱεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. ἐδωδοὺς δ' ἀφθόνως, ἔς τε οἰκείους φίλους, ἀδὲ τῆς αὐτῆ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὑπερτειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δ' μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπόντα Ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε δ' φιλοτιμώτερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκραν φύγοις περιέσχεν, ἐπλήρωσε δ' τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῖ ἔνδον τῆ εἰκημένων ὄψιν εὖ λαμπρὰν, ἀλλὰ κὴ τοῖς ἔξωθεν τείχεσι, κὴ θερμοῖς κὴ ψυχροῖς, περικεχύσθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν δ' μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, κὴ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτου μαρμάρου, τοῖ ἄκρου διέλαβεν. ἦν γὰρ ὅλη τὸ χωρίον ὀρθίως ὑψηλόν. κὴ παντοίως ποικίλον. κατεσκεύασε δ' & περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῖ τε ἀποσκευὴν κὴ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὡς τε πάνυ ἔχειν, πόλιν ἔνι δοκεῖν τὸ ἕρυμα, τῇ περιγραφῇ δ', βασίλειον. τοσαῦτα δ' οὐ κτίσας, πλείοσιν & τὴν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ζιπόλει μὲν γὰρ κὴ δαμασκῷ & πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δ', τεῖχος, ἐξέδρας τε κὴ στοὰς, κὴ ναοὺς, κὴ ἀγορὰς, ἔκτυπα κατασκευάσας κὴ τύρῳ, σιδῶνί τε μὲν κὴ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δ' τοῖς θαλαττίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρήνας πολυτελεῖς. ἀφθόνως δ', ἀφείσυλα, θαύμασι τὴν τε ἐργασίαν & τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ' οἷς ἄλση κὴ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ δ' πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, & χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δ' ἐπιτηδείοις τε κὴ δίκαιον ἐδωρήσατο προσόδοις, κατατάξας, ὥσπερ κῶος, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ χάρις. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. κὴ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ δὲ κὴ πολλάκις. ἐμπρησθὲν δ' τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ſi ſa-

Σαμίους δωρεάς, ἢ τὴν δι' ὅλου τὴν Ἰωνίας; ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δωφιλείας. ἀλλὰ ἀθληταί, καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Νικοπολῖται τε, καὶ τὸ κατὰ Μυσίαν Πέργαμον, ἀνάπλεῳ τῶν ἡρῴων δώρων ἀναθημάτων; ἢ ἡ ἀντιοχέων τῶν ἐν Συρίᾳ πλατεῖαν, ἀνάπλεῳ ὄντα ὑπὸ βορβορυγῦ, κατεστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ὄντων ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς σκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῆς εὐπαθούντων ἡμῶν ἐκείνοις. τὸ δ' ἧλείοις χαρίσθαι, καὶ μόνον κοινὸν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἅπασι τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἓν ἡ δόξα τῆς ἐν ὀλυμπιάσιν ἀγώνων διῆκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορεῖα χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑποῤῥέον, καὶ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπιτυχὲ πενταετηρίδος εἰς Ῥώμην ἁπλοῦν ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρος χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐκλιπεῖν. ἀνύστου δ' αὖ εἴη χρεῶν ἀγαλύσις, ἢ φόρων ἐπανέξινσις, καθάπερ Φασηλίταις καὶ Βαλανεώταις, καὶ τοῖς ἄνω Κιλικίας πολιχνίοις, ταῖς ἐτησίοις εἰσφοραῖς ἐπανεκόμισε. πλεῖον γε μὴν αὐτοῦ τὸ μεγαλονοίας ἔθαρσυνεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὄνειδος, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, διεργάζεσθαι τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώμασι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγως, καὶ γενναῖος ἀεὶ θηρευτὴς ἦν ἄριστος ἀεὶ θηρώμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. εἰ δὲ καὶ συνέφορος ἦν ἡ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων ὄντων. πολεμιστὴς ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τῶν γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστήν τε ἰδυβολώτατον, καὶ τοξότην δυσοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπαίσιος ἔπαιεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς πταισμάτων ἐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν, ἢ προπετείᾳ στρατιωτῶν ἐγένετο.

Κεφάλαιον ιζ.

ΤΑ᾽ς γε μὴν ὑπαθρίους δυσχερείας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον αἰσθηροῖς ἐνέμεσησε, καὶ κακοδαιμονᾶν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, πρὶ μὲν μάλιστα ἐπαιδεύσεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος μὲν ἰδιώτης ὢν ἔσχε γαμετὴν, ἐκ γένους μὲν ἱερατολύμων, λεγομένη δὲ ὄνομα, γαμεῖ Μαριάμμην τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ σασαθῆναι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δ' ὑπὲρ τὸν Ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δοκούσης ἰόν αὐτάδελφον ἔλαβε ταῖς Μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς καταίνας. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ Παρθυαίων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑποψίαν ὑπουλῆς αἰτίλεν, ὃν ἠχμαλωτίσατο μὲν Βαρζαφάρνης καταδραμὼν συείαν, ἐζητήσαντο δὲ κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμοεθνεῖς, καὶ εἶχε τούτοις ἐπείδη παρῃνέσει μὴ ἀβλαβῆ πρὸς ἡρῴδην, ἐκ αὖ παραπώλετο. δέλεαρ δὲ αὐτῷ θανάτου τὴν ἡνίας ὁ γάμος κατέστη, τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ θρασὺν τὸ παῤῥησίας ἐφιέμενος, ἦλθε. παρώξυνε δὲ ἡρῴδην, ἐκ αὐτὸς ἀνεπιτήδειος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret. cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporísque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII. De dissidio Herodis cũ filiis Alexandro & Aristobulo. Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit potestatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij, vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorũ causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verùm mortis eius illicebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius pa-

triam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insi mulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus, Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupuisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῷ δ' ὑπὲρ μὲν Μαριάμμης τῶν τέκνων αὐτῷ ἠμυνθύων. δύο μὲν θυγατέρες, ξεῖς δ' ἦσαν υἱεῖς, ἡ τύχη ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδὸς ὁμήλιξ, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, δι' ἃ τε τὴν μητέραν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύσοντι γεγένηται αὐτῷ. τὸ δὲ τέκνων ἰσχυρότερον, ὁ μὲν Μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐπικαίων ἡρῴδην λαβερώτερος, ὡς μηδενὸς τῷ δι' ἃ τὴν συμφορὰν λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ μῖσος εἰς αὐτὸν ἡ Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνης πρὸς αὐτὴν ἦν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῆς πρὸς μητρὸς ἀλογίας, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κατὰ τὸ πάππον ὑρκανὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ἐδρᾶ γὰρ τούτοις καθάπερ ὄντος παιδὸς ἐφεῖστο. δοὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκμῇ δικαίᾳ, μετὰ δὲ τὴν πρώτην κτείνας ἀριστόβουλον. ἐπειδὴ τὸ ἱερὸν εἰσῆλθε λαμβάνοντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἄθρους ἐπεδάκρυσε τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲν οὖν ὁ παῖς δεῦρο νυκτὸς, εἰς Ἱεριχοῦντα. ἔνθα δὴ κατὰ τὸν τοῦ ἁλμυροῦ βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. δεῦρο ταῦτα πρῴδην τε ὠνείδιζεν ἡ μιριάμμη, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ, δεινὰς ἐξύβιζε λοιδορίας. ἀλλ' ἐμὲ, πεφίμωτο τοῖς ἐμοῖς. δεινὴ δὲ γὰρ γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὸν, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν συνῳδυάζομεναι, καὶ κατηγορῶσαι διότι τοῦ εἰκόνα τοῦ ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς ἀγρίππαν αὐτοκράτορα, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν δόξειεν ἑαυτὸν ἀνδρὶ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκῆπτος ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτυπούμενος ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τοῦ κλεοπάτρας δεινότητα. διὰ δὲ λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀπῆρτο, καὶ μάλχος ὁ ἄραψ. ἁ γὰρ ἀφαιρήσει γαμετὴς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἰώσηπον τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸν δὲ καὶ δι' ἃ τὸ κῆδος δίνους, ἐπιτρέπεται τοῦ γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτοῦ εἰ κἀκεῖνον ἀπολοῖτο. ὁ δὲ ἰώσηπος ὕπ' ἀκοπόθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆς βασιλέως ἐπιδεικνύμενος τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς δὲ ἀποθανὼν αὐτῆς ἐπομόσαι δι' ἀχθῶν, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν ἡρῴδην, πολλά τε περὶ τοῦ πρὸς αὐτοῦ πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐφαίνετο ποτὲ γυναικὸς ἄλλης πάνυ χρεὼν εἶναι τὰς πρὸς ἰώσηπον ἐντολὰς ἐπεδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείναι με προσέταξας. ἐκφρων δι' ὀργὴν ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον λοῦ, καὶ ἃ οὐ πάντων ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τοῦ ἐντολὰ φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειν αὐτὸν, ἐνθυσιάσας τῷ πάθει, ὁ τῆς καίσης ἐξαλλόμενος, αὖθις ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελέγετο. καὶ τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κομιεῖν εἰς τὰς ἀγκοινὰς ἁρπάσασα, τοῦ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐπμανεὶς, ἀθρόον κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' αὖθις εἴπετο τῷ πάθει, καὶ τὸ θυμοῦ παυσάμενος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ λοῦ ἐπεγένετο τῆς ὀλιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ἀλλὰ δι' ἀκράτειαν ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλλαγον τοῦ λύπῃ ἔχε, τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρουσίαν διαθέσει. κληρονομῶσι δὲ τῆς μη- A
τρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὸ μύσος ἔννοιαν λαμβάνον-
τες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν
ὅτι ῥώμης παρὰ δόμιον. πλέον δέ, ὡς εἰς ἰουδαίαν ὑπέ-
στρεφαν. συνῆδρωτο δ' αὐτοῖς ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθε-
σις. ὅτι δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν τηθίδος σα-
λώμης, ἣ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δέ, ἔγημε
ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. B
προσελάμβανον ἤδη τοῦ μίσους καὶ παῤῥησίαν. ἐν δὲ τοῖς
θεάτροις αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον,
καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς
ὅπως βουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱοῦ. ὁ δὲ ἀρχε-
λάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν συμβουλεύοιτο, τοῦ πεν-
θεροῦ προποιθὼς, ἵνα ὅπως κατηγορήσῃ
αὐτοῦ κατηγορήσῃ. ἀναπλησθεὶς δὲ τοῦ διαβολῶν ἡρώδης ὥσπερ ὅπλοπει-
χισμα τοῖς υἱοῖς, καταγεῖ τὸν ἐπ' ἀμφοῖν δωρεὰν ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἀρχέταν. τοῖς δὲ ἀφό- C
ρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτου μηδὲν ὁρῶντες προκόπτοντα, διὰ τὴν αὐτοῦ δυσφύειαν ἐκ ἐπιφέρων
τὸ ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῳ δὲ τοῦ ἀναρῶν, τὸ ὀργὴν
ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλ-
λον. ὁ δὲ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐσπουδάζετο, δει-
νότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις,
διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐκπυδάζό-
μενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ, τοῖς ὑπηδείοις
φημίζειν καθιεὶς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς D
ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ δὴ ἐν ταῖς διαθή-
καις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασι-
λεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου,
καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώ-
μενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅπως τὴν μα-
ριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ
τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν
βασιλέα καὶ πρὸ θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπεργάσατο. τὸν E
γοῦν ἀλέξανδρον σύρας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, καὶ ἐφ'
ἑαυτῷ φαρμακείας, ἔκρινεν ὅπως καίσαρος. ὁ δὲ δώρων
μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαίως ἐμπειρότε-
ρον αὐτιπάτρου, καὶ ἡρώδου φρενιμώτερον, τὰ μὲν ἁ-
μαρτήματα τὰ πατρὸς αἰδημόνως ὑποσείλατο. τὰς δὲ
αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν
ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοιῶτα τοῦ κινδύνων, ὅτως
ἤδη τότε ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀπιμίαν ἀ- F
πωδύρετο. σωτήριον δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσαι τὸ σωφρόνως, ἢ σοφοὶ λόγοις ἰσχύς. ἐν δὲ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ
τὸ τελευταῖον φάμενος, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς
ὄφελον, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγε μὲν εἰς
δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς
ὑπογνῶναι μὲν αὐτοῦ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ
ἡρώδῃ εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅπι τούτοις ἦσαν,
ὥστε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν G
δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ
ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τοῦ μὲν
ἐγκλημάτων ἀφικέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας
ἐκ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ αὐτιπάτρος
ἡ τῷ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέ-
χθειαν ἐκ ἐξέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delationibus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium structurentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adduxit Antipatrum ex Dotide susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse crimini-
bus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleusam delatus esset, suscepit eum benignissimè Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & vsque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. donatum. Postea verò quàm Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribúque filiis propè astantibus causam reddit profectionis: multáque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: &, quod regno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctiùs copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tréque filios meos reges designo, huiúsquæ sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, sedi tionum contentionúmque causas ex contubernalium nasci malitia: hósque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tamen nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, necnon etiam pietatem. nam neque senex ad eò sum, vt de me citò desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem verò ita coluimus, vt in longum nos æuum progressuros esse credamus, quòd si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos habeo: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta fugerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profectò mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, méque his esse concordem. Vos autem, ô boni filij, sacram primùm retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, méque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deúmque oro vt conferret iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus, singulos benignè consalutauit,

ὡς ἦ πρὸς κιλικίαν ἀπαντῶν κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, ἐπέστειλε μὲν αὐτοῦ φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τῆς γαμβροῦ σωτηρίας διαλεγόμενος, καὶ τῆς διαλλαγῆς ἐφησθέντος, ὡς αὐτῷ ἐπέκειτο γεγραφὼς τοῖς ἐν ῥώμῃ φίλοις, συλλαμβάνειν ἅπαντας τῷ ἀλκίμῳ ἀλεξάνδρῳ. ἔπεμπεν ἢ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι τεσσαράκοντα ταλάντων. ὡς ἢ εἰς ἱεροσόλυμα πρώτης ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸ λαὸν, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ υἱοῖς ἅπασι παρόντας, ἀπελογεῖτο ὧν εἰς τὸ δυσθυμίας. καὶ πολλὰ μὲν εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ, πολλὰ ἢ καίσαρι κατασταθέντι τὸν οἶκον αὐτοῦ τετραγμένον, καὶ μεῖζόν τε τοῖς ἐμοῖς ἅπασι τῆς βασιλείας τέλειν ὁμόνοιαν, ἣν αὐτὸς ἐφαρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαιοῦντα τὸ διαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ ἢ μετὰ τοῦ συμφέροντος ἑαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας ὑποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς ἅπαντας ἡγεῖσθαι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς ἢ, δύναμις τέλειον διαδόχοις ἀφίξενεῖ. τὸ γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. οὓς ἢ καίσαρ μὲν ἰδίωσε, καθίσησι ἢ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀνωμάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἐγὼ ἢ κατὰ φρισβεῖον. ὁ γὰρ τοσοῦτον διαφανεῖ τὸν τοῦ παρ' ἡλικίαν θερμοδρόμου, ὅσον ὁδοιπόρει τὸ ἀπομόνομον. οἷς γε μὴν ἐκάστῳ σωτείναν δήσει συζυγίας καὶ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, καὶ τὰ ὁμονοίας ἐκείνοις ἐγγυητὰς κατασήσομαι, σαφῶς ὅτι μὲν ὑβρις, ὅτι τὰς ἔριδας, καὶ τὰς φιλονεικίας, ἀμυνῶσιν αἱ τῶν συνδιατεινόντων κακοπάθειαι, κἂν ὦσιν ἕτοιμοι, τηρεῖν τὰς τοργάς. ἀξιῶ ἢ ὑμᾶς τούτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ἡγεμόνας, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι τὰ παρόντος. ὑ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς ἀποδίδωμι. ἐγὼ τῶν μὲν ἡδέων, ὡς ἀρχόντες ἀπολαύουσι. τὸ βάρος ἢ τῶν ἀναγκαίων, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ἢ ἕκαστος τὴν τε ἡλικίαν, καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, καὶ τὸν δυσέβειαν. ἔστε γὰρ ἕτως εἰμὶ γέρων, ὡς τ' ἂν ἀπελπισθεῖμι ταχέως, ἔστε εἰς ζυφὸν ἐκδιαιτόμενος, ἢ καὶ νέος ὑποτεμνεται. τό, τε θεῖον οὔτω τε θερμοδρόμῳ, ὡς τε ἂν ἐπὶ μήκιστον βίου προελθεῖν. ὁ ἢ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θερμοδρόμων ἐπὶ τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι καὶ παρ' ἐκείνων δίκας. ὑ γὰρ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν, ἀνακόπτω τὸν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ὅπως ἄμεινον ἢ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς παιδὰς θεάσους ἐφόδιον. εἰ γε μὴν ἕκαστος ἐνθυμηθείη τῶν προσιόντων, ὅτι χρησὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τὰ ἀμοιβὴν, σασπάζων ἢ καὶ παῖδα τῶν θερμοδρόμων τὸ κακόηθες ἀόσητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τούτοις τὰ τῶν ἐμῶν ἡγῶν. κὴ γὰρ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ἢ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ θηρίοις αἱ στοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμᾶς διαλλαγὰς καίσαρα, τέλειον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπιτάσσειν καλούμενα, μείνατε ἀδελφοί. δίδωμι ἢ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἤδη καὶ θεραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τῷ ὑῶν, διέλυσε

πλῆθος, τοῖς μὲν, συνδιχομήνυς τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέναι προσποιουμένοις. σωαιρεῖ δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἴσους, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις διανοίας ἔχοντας ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρωμένον αὐτιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον. αὐτίπατρος δὲ ἐν τῷ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυθεῖν τε ἥδει, καὶ πολλὰ τῶν πανούργων χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐπάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὀλιγότητα πᾶν τὸ ναπθὲν ἐν ὅτι γλώσσης, καὶ παροξύνοντες μᾶλλον, ἐπέκειντο πολλοὶ, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύοντο κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, ἀθέως ἐν παρ' αὐτιπάτρῳ, καὶ μὴ προσηκόντως μετέβαινεν ἀπὸ αὐτιπάτρου πρὸς ἡρώδην. ὅτε δ' ἁπλῶς φθονερὸς ὁ νεανίας, ἀνυπόδητος ἦν, ἀλλ' εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μετρίως παῤῥησιαζόμενον μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. καθεὶς δ' αὐτίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, κἀκ τῶν φημιζομένων ἔν τι διελεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν αὐτὸν μὲν φίλων ἢ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκεύαζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἀνφέρειν τῶν ἀπορρήτων, καὶ τὸν αὐτιπάτρου βίον, ἵνα μὴ ἁμάρτοι τῆς εἰπὼν κακίας μυσήριον. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρήμασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κατειργάσατο, πεποίηκει προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων φῶτας. πάντα γὰρ ἀφελουμένως δραματουργῶν, τὰς πρὸς ἡρώδην ὁδοὺς τοῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προσωπεῖον ὑπουλόμενος, καθιεὶς δὲ μιμητὰς ἑτέρους. κἂν πεισθὲν ἀπαγγελθεῖη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔπειτα κατεσκεύαζεν ἡ συχὴ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δὲ εἰς ὑπουλίαν ἐφήγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τὸν πατρὸς ἐφεδρεύειν ἀλέξανδρον. ἡδὺ γὰρ ὅτι πίστιν ἐχορήγει τοῖς διαβολαῖς, ὡς ὁσιολογούμενος αὐτίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις ἡρώδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον αὐτιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλινον δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπαγμάτων, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γυνή. πάντα γὰρ αὐτίπατρος ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν αὐτιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῶν, μηχαναῖς χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὅτι ταῖς ἐλπίσιν, ἐστεράπδουν αὐτίπατρον ἤδη. συναφίσα δ' ἕκαστον, τὰ βασιλέως προσάγματα, ὡδηγεῖλαντος τοῖς πιστοτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσέχειν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν ὁ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ἡδὺ γὰρ βασιλέων τοσοῦτον κῆσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὴν ἀπ' αὐτοῦ φόβον ἔχειν, καὶ μὴ προσκύσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὰ δ' μειράκια, τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει παρὰ τὴν

populúmque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui catissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam inculabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctatúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ fæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationísque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: verterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sib[illegible]

Ant. lib. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐπέπιπτον αὐτοῖς, ἀδεῶς δὲ ὑπὲρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωιέι δὲ κ) μικρὰ τὰ τοιαῦτα φύσμασι, & πρὸς τὸ λυπῆν μᾶλλον ἐξαχύνετο. ἐτέθηκε δὲ πρὸς αὐτὰ, κ) τὸ θεῖον φέρωραν αὐτάδελφον ἐθρωδῶς, & τὸ τηθίδα σαλώμην, ὡς αἱ γαμετὴ ἴσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κ) παροξυνῶν. σωήργει δὲ κ) πρὸς ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ γλαφύρα θρασυλογοῦσα τὴν αὐτῆς δυσγένειαν, & ὡς πασῶν τὸ κ) τὸ βασίλειον εἴη διαπρεπὲς, κ) πατέρα μὲν ἀπὸ τηθυος, κ) μητέρα δὲ, ἀπὸ Δαρείου τοῦ ὑστάσπεως ἔσται. πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τὴν τε ἀδελφὴν τοῦ ἡρώδου, & τὰς γυναῖκας, ὧν ἐκάστη δι' ὑμορφίαν, ἀλλ' ὑπὸ γήμου πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς αὐ ἐφιεμένου τε πατρίως ἰσονομεῖν πλείοις, κ) τῷ βασιλέως ἡδονῇ πλείοσιν ἐν πᾶσαν δὲ τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, κ) τὴν λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τὴν δὲ σαλώμην, κ) τοι πενθερὰν οὖσαν, αὐτὸς ἀριστοβούλου ἑαυτῷ διεγάσασθαι, ὁρμισμένην, κ) φεύγειν ὅλως ἐκ γλαφύρας βλασφημίας. ὠνείδιζε δὲ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, & ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτης, ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. ταῦτα κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. ἐφέστιθει δὲ ὅτι κ) τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τὴν βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς δὲ κωμῆς γραμματεῖς, ὑπομειδιῶντας, ὡς παιδευομένους ὑπεμείλασ. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν ἡ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγειλεν τῷ ἡ. σφόδρα δ' ἦν ἀξιόπιστος κ) γαμβρεῦσι λέγουσα. κ) τις ἑτέρα διαβολὴ συνέβαλλεν, ἡ τὸν θυμὸν ὑπεκαύσασα τοῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀπαγαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, κ) κατοιμώζειν ὑπερωμένους αὐτῷ. πολλάκις δ' αὐτὸ διαδιδόντος τῷ μιριάμμης ἐθνῆτον τινὰ τοῖς μεταγυνέραις γυναιξὶν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτὴ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχει φείσονται ἑαυτοῖς, ἐκ τειχῶν πεποιημένοις. διὰ ταῦτα, κ) τοι τὸ φρόνημα τῷ νεανίσκων ὑποδίσας, ὅμως ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσπαλεσάμενος αὐτοὺς, κ) δὲ εἰς ῥώμην ἐκπλεύσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἐπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ δ' ἐνουθέτησεν ὡν πατὴρ, κ) φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῷ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δ', τὰς μὲν διαβολὰς ἀπιστοῦντο, ψευδεῖς εἶ λέγοντες, πεισθῆναι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τῷ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. ἐ δὲ ὀφείλειν τοὺς παραψευσομένους αὐτῷ, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα πεισαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χρόνου φόβον διεκρούσαντο, τὴν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα πίστιν προσέλαβον. ἔγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθρὰν, κ) τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι κ) χαλεποὶ, φερώρας δὲ μείζων, ὡς πάσης μὲν κοινωνεῖ τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσοδους δὲ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τὴν δὲ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ

δῶρον.

θεον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχην, αἰτησάμενος A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri
παρὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι- beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique connubio dignatus erat, so-
κήσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικός, μιᾷ τῶν τοῦ ἐκείνης rore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post
παλαιτέρων, ὀκτὼ περὶ ἑξακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' illius mortem, despondérat ei filiarum suarum
ἐπιθέσθαι φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον θεᾷ ἔρωτα maximam, trecentis talentis in dotem da-
δέλης. ἐφ' ᾧ χαλεπῶς ἤνεγκε ἡρῴδης, τῷ μὲν θυγατέρα tis. Sed regale matrimonium Pheroras, an-
τοῦ θεοῦ παρθέναι ὕστερον ἀναρπάσαντι σωίζδιξεν ἀ- cillæ amore captus, refugerat. quamobrem
δελφιδοῦ. φερώρᾳ δ' μετ' ὀ πολὺ τῷ ὀργῇ αἰεί, δι- B iratus Herodes, filiam nuptum dedit fra-
δοὺς συγγνώμῃ τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δ' κ παλαι μὲν, tris filio, qui post a Parthis occisus est.
ἐπὶ ζώσης τ βασιλίδος, ὑπὸ βουλέσθαι αὐτοῦ φαρμά- Mox autem morbo Pheroræ venia data, indi-
κοις. τότε δ' πλεῖσοι μηνυταὶ θεσπίσαι, ὡς καίπερ gnationem remisit. De hoc autem erat vetus
φιλαδελφότατον ὄντα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ἐπαχθῆναι opinio, quòd etiam viua regina Herodem op-
τοῦ λεγομένων κ δίος. πολλοὶ δ' τοῦ τ' ὑπονοίᾳ βα- primere voluisset veneno. Sed tunc plurimis
σανίσας, τελευταῖον ἦλθεν ὅτι τοῖς φερώρα φίλοις, ὧν delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum
ὑπεβάλλετο μὲν, αὐτικρὺς ὡμολόγησεν ὑδείς, ὅτι δ' τῷ quæ audisset, adduceretur ad metum. Ita-
ἑρμῆλαι ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ἀποδραίη παρ- que de multis qui suspecti erant habita quæ-
ασκευάζεσθαι. συμμέτοχος δ' τῆς σκέψεως αὐτοῦ καὶ C stione, postremò ad Pheroræ amicos venit,
καὶ φυγῆς, κοσόβαρος ὁ σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν quorum nulla quidem fuit de maleficiis aper-
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι μοιχείᾳ τῇ θατέρου διαφθα- ta confessio, quòd cum amica subrepta in
ρέντος. ἐπὶ δ' ἐλαθέρα διαβολῆς, ὑδὲ σαλώμη. κ γὰρ Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius
αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Con-
γάμου ποιησάμενος θεὸς συλλαῖον, τὸν ὀβάδα τῶ ἀρά- D uicta autem & in hoc, & in omnibus quæ
βων βασιλέως ἐπίτροπον, ὃς δ' ἐχθίστατος ἡρῴδῃ. Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus
διελεχθεῖσα δ' κ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκά- soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum
λει, συγγνώσκειν, κ αὐτὸν δ' φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀ- transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres
φείλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε δ' ἐπ' ἀλέξαν- erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique acculabatur qui modò acculauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam,

De vita namque periculum regis quæstiones A breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentísque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos D socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas atte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, E exitiabilis gener meus? aut vbi parricidate caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono marito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicij, & de filia quæstionem tecum haberem, quã F tui tuæq; dignitatis contemplatione illi despõderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum G eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis

Am lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ὁ βασιλέως, ὁ μὲν τὴν ψυχὴν κίνδυνος ὑπετίθετο. ὀργὴν ἢ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τὴν ἀκαταπάτων τινὶ θεὸν βλέπειν ἡμέρως, εἰ μὴ τοῖς φίλοις ἀπίστως ἔτος. πολλοῖς γοῦν αὐτὴν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, καὶ θεὸς οὐδὲν εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τὸν λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπανέβη ἢ αὐτίπατρος εἰς τὴν συμφορὰς ἀλεξάνδρῳ, καὶ τίφος; ποιήσας τὴν συγχύσεων ἐν ἔτι ἦν τινα ἀλλοίωσιν παρέλιπε. θορύβου γε δὴ θεὸς τοσοῦτον δέος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τὴν τεραρχείας αὐτὸν, καὶ τὴν συνταγμάτων, ὥστε ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τὸ ἀλεξάνδρου ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ θεὸς βάσανον ἐχώρει τὴν φίλων αὐτοῦ. σιγῇ ἢ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, μηδὲν ὑπὸ τὸ συνειδὸς πόντες. οἱ ἢ ὑπὸ τὴν ἀλγηδόνων φύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τε αὐτῷ μὴ ἀρίστου τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι κινήσεώτα πατρὸς εἰς ῥώμην ὑποδρασίαν. τούτοις καθάπερ ἐπιθανοῦσι, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀνάγκης ἐχεδλασμένοις, ὁ βασιλεὺς ἔδοξεν ἡδέως, ὡς ἀμυθίαν λαμβάνων τοῦ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ ἢ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ἐμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τέσσαρας καὶ τὴν ἐχθρὸν βίβλους συνταξάμενος, μαρτυρεῖ μὲ τὸν ὅπλων, κοινωνοὺς ἢ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτοῦ, οὐδὲ ἢ πάντων φερώραν, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ γυναῖκά ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένου. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδη, πολλὰ δεινὰ καὶ τοῦ δυνατοῦ βοῶσαι, καὶ δὴ τόχους εἰς Ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται παρὰ τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν θυγατρὶ δείσας. γίνεται ἢ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα εὐμηθὴς, καὶ τέχνη τινὶ τῷ βασιλέως ἀπειλὴν διαφυγόντα. συμβαλὼν γὰρ δι' ἡδέως αὐτῷ, ποῦ ποτέ ἐστιν ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ ἢ τινὶ πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἵν' ταῖς ἐμαυτοῦ χερσὶ διαπαρέξω. παρεθήσω ἢ τινὶ θυγατέρα μου τὴν καλὴν συμφίω. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τοῦ σπέρματος, ὅτι τοιοῦτον γέγονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ σὲ τὸν βουλευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ἀπὸ καπαδοκίας, ὡς τὸν δώρησον πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ ἢ σοῦ παρὰ τὰς θυγατρὸς ἐξετάσων, ἵν' κἀκείνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων συνεγύμνασα. νῦν ἢ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλεύτεον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τοῦ κολάζειν υἱὸν βέλτιον ἀτονώτερος, ἀμείψομεν τὰς δεξιὰς, καὶ γλυκάνομεν τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι. τούτοις παρεκομπάσας, καὶ περ ὡδὲ ταραγμένου ἡρώδου, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφίσας κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. λαμβάνει ἢ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τοῦ στρατηγήματος, καὶ κατ' μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ φερώραν μετῆγε τινὶ αἰτίαν. ὡς ἢ ἐώρα πιστὸν τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἦν μήποτε τὸ μειρακίου ὑπὸ τοσοῦτον εἴη πονηρῶν βουλευόμενον, οὐχ ὑπὸ τοῦ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς αὐ εἰς τηλικοῦτον μίσος περιέστησεν, ἀπολαῦον μὲν τῆς βασιλείας, ἐλπίζον ἢ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αἰα-

ἀπαντῶντας, καὶ τὸ ἦθος ἀπὸ τούτων διαπλάττοντας, καὶ τὸ μὲν ἡλικίας ἀκόλαστον, διὰ τοιαύτης μεταχειριζόμενοι. ἔλεγε γὰρ τοῦτον ἐξαπατᾶσθαι μὲν, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους δὲ λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας ἀναστρέφεσθαι ταῖς λεγομέναις πρόφασι. καὶ τὸν μὲ πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπαινεῖν μᾶλλον. πρὸς δὲ φερώρας παροξύνεται. τῇ γὰρ παραφερομένῃ βιβλίων, ἐξῆν ἰδεῖν ὑπόθεσις, ὃς κατιδὼν τοῦτο τῷ βασιλέως ὀξύρροπον, καὶ τὸν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν ἑαυτῷ διαφθείρων εὐνοιαν, τὴν δι' ἀσφαλείας ἐπορίζετο. κατιλείψας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέφευγεν ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, ἐκ ὀφθαλμῶν ἔφη πῶς αὐτὸν ἐξαρτήσαιτο, τοσούτοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἐπεδείκνυτο τῷ βασιλέως ἐπίβουλος, καὶ τὸν παρόντων τῆς μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γενησόμενος, εἰ μὴ βούλοιτο τὸ παρὸν ἐς τὰς ἀρτήσεις ἀφεὶς, προσομολογήσαι μὲ τὰ κατηγορημένα, συγχωρεῖν ἢ αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα ἔφασαν αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερώρας, καὶ καταπροδίδωσιν αὐτὸν, ὡς αὖ οἰκειότατος φαίνοιτο, μελάθρῳ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσαπιδεῖ τοῖς πρόσθεν πᾶσιν, ὡς πολλαχοῦ ἔτυχε, συγχωρῶν μὲν αὐτόμολος, καὶ μικρὰν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, διαφθορέα γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παροξυνθεὶς δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ἀδυνάτου, ἧς αἴτιον εἶη τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. ἀδυσώπητος δὲ κατήγορος καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώρας ἀρχέλαος, ἔτυχε γὰρ ἤδη παρεστηκὼς, καὶ τὸν πρόσθεν κατὰ μικρὸν ἐλλείπων ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τοῦ ἀμείνονος ὑπομεμενηκὼς πάθη, τὸ δὲ φύσεως δίκαιον. εἰ γὰρ τοῖς βασιλείοις, ὥσπερ εἰ μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, καὶ τὸ βαρὺ, ὑπερπονοῦντι μὲ ἐκ χρείας, θεραπεύειν ἢ προσήκειν. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, πρόσθεν μὲν ὅτι φερώρᾳ μαλίστ' ἐδίδου μὲ αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς ἀλέξανδρον, καὶ τὸ θυγατέρα ἁρμόζεσθαι, ἀπεῖπεν ἔφασκεν. ὡς δὲ ἔσπευδεν πρόσθεν αἰτιωσάμενος ἀρχέλαον τὸν τοῦ μειρακίου, καὶ πάλιν αὖτις μηνοειδῶς τὸ θυγατέρα, σφόδρα ἢ ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ᾧ ἐβούλετο συμπαίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε, πάλιν ἀλεξάνδρου. ἐπεὶ δὲ ποιεῖσθαι τὴν ἐς αὐτὸν τὸ δὴ γαμβρίας δίκαιον. φαμένου τοῦ βασιλέως δώσειν ἕξειν παρ' αὐτοῦ τὸ μὲν, εἰ μὴ λύσειν τὸν γάμον, ὅπερ μὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, σφαλομένης δὲ ὅτι ἐκ τοῦ μειρακίου τὸ γυναικὸς, καὶ ἀφαμένους μὲ ἔσεσθαι δυσέκτημα τῷ ἁμαρτήμασιν. ἀπαρραλόγιστον ἦ, ἀρίστας δὲ εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως. μᾶλλον τοσούτοις δὲ γίνεσθαι τὰλαινα πάθεσιν οἰκείοις ἀφειστωμένους, καταδύει μᾶλλον ἀρχέλαος, ἀλλαττόμενος τε, καὶ διαλλάσσειν τῷ νεανίσκῳ τὸ πατέρα. δεῖν μᾶλλον πάντας ἅμα πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, κἀκεῖθεν ἀλλεξόμενον. ἐπεγράφετο γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ ἀφὲ πάντων. τὸ μὲ ἐν ἀρχελάου στρατόπεδον, δὲ ἐ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, φέρας εἶχε. μὴ ἢ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν διανοίᾳ καὶ φιλοφρονήσει δηλοῦν. ἀπόντα ἢ αὐτὸν ἡρώδης διορίσαι ταλάντων ἑβδομήκοντα δόσεως, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀλλίθῳ, καὶ δυσὶ χοίροις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῇ τε φίλων ἐπιμίσιον ἔκρισεν κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai

B prævalere, quam honestè non posset, ex imprudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis sviolvisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia cõfiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ve-

C niam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appararet, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur feciſſe, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse

D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò graviora perpessum, naturale ius dicebat antepositum vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat

E iratus, filiámque ab eo distractam secum abductum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quo-

F que ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubiò tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai consiliũ, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem munetibus talentorũ septuaginta, solio quoque gemmis ornato, &

G eunuchis, & cõcubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorũ eius quẽque pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis callíditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam ci-
tius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire.

Ant. lib. 16. cap. 11.

Nec enim

ὀφείλειν ἢ, καὶ οἱ συγγενεῖς πάντες ἀδελφοῦ παῖδα πάντας ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἐδωκότα ἀφθῆ ἢ ὑπὸ τῆ πράξεως καὶ τῆ δυνάστου, μέχρι καὶ μετ' ὀλίγον ἢ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν παραγίνεται τις ἀρχελάου τραπέζης τῶν δυνατωτάτων ἀνὴρ ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευόμενος ἀλεξάνδρῳ ἐπιβουλὰς ἀίζηλος, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ πρὸς τὸν λαὸν, δύρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὁ δὲ αὐτὸν χρόνον ἐπὶ πολὺ αὐτῆ τῆ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἢ πρὸς ἡδονὴν δῶρα ἐνεγκών, δίλεαρ ὢν ἐθηρᾶτο, καὶ φιλοτιμίαν πλείω λαβὼν, ὑδὲν ἧττον τῆ καθαρὰ δόσει, εἰ μὴ ἐμποδίσαιτο τὴν βασιλείαν. ἀδελφὸν δὲ τῶν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δ' αὐτῶν λόγων, ἢ ψεύδεσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἢ συνιδὼν τὴν πρόθεσιν, καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς αὐτὸν, φίλος εἰ τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ δὴ ὁ βασιλεὺς τὴν παῤῥησίαν, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἰσότιμον τὴν ἀπαρτίαν. ὁ ἢ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας κατεῖδε τοῖς τῶν ἀδελφῶν διαφοραῖς, καὶ ὅπως διέκειτο ἕκαστος ὁ πατὴρ, αὐτοπάτωρ μὲν ξενίᾳ προσεκεκλήκει φιλίᾳ ἢ ἀλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψεύστην μὲν ἐνόμιζεν αὐτὸν εἶναι καὶ ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ἐν δοκιμασθεὶς ἐδέχθη. σεαυτὸν ἢ ἐποίει διάφορον ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἢ ἀποπειρασθέντων προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνεται ἢ προσηνὴς, μισθωτὸς αὐτοπράτωρ, καὶ προδότης ἀλεξάνδρου μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν ἀδελφῶν τοὺς ἀμφιβόλους ἐᾷ τὴν ἐλπίδα. ἀλεξάνδρῳ ἢ, εἰ γεγαμηκὼς ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλεῖ συνοικῶν, ἰσόμοιρος ἔχεις τὴν ἀρχὴν τὴν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μητρυιᾶς φορμὸν ἔχων ἀρχέλαον. λύει ἢ πρὸς τὸ μέγεθος τὸ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μᾶλλον ἐπεγελώμενος ἀλέξανδρος, ἅτε καὶ αὐτοπάτωρ ὢν, ἐπίστευεν αὐτῷ καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν τὴν μητρυιὰν. ἦν ἢ δοκοῦσιν εἰ μὴ αὐτὸς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δύρυκλῆς, οἷα εἰρὼν τε καὶ συναλγῶν ὑπεκρίνετο. ταῦτα ἢ αὐτὰ καὶ τὸν ἀριστόβουλον εἰπὼν ἐδελέαζε καὶ τὴν παῤῥησίαν μεμψίσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέροις ἤχθετο φέρων αὐτοπάτορα τὸν ὑπόῤῥητα. προσῆν ἢ δ' ἐπιβουλὴν ὡς ἐπιδρυόντων αὐτῷ τὰ ἀδελφὼ μόνον οὐ διαφερόντων ἤδη τὰ ξίφη λαβὼν ἢ δορυφόρων πλῆθος, ἐπαγωγὸς τῷ αὐτοπάτορι τὸν πατέρα. τὸ ἢ τελευταῖον ἱκετεύσας τὸν ἀριστόβουλον καὶ ἀλέξανδρον θανάτου, κατήγορος αὐτῷ δεῖ ἐκείνος γίνεται. καὶ προσελθὼν, αὐτοδιδόναι τὸ ζῆν ἐκέλευε πρὸς ἢ, τὸ εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν ξενίας αὐτοπαρέχεται πάλαι. ὁ ἐπ' αὐτὸν ἀκοντίσας φόρος, καὶ τὸ ἀλέξανδρε τετονῶσθαι δόξαι, ἐμπεσὼν αὐτὸς γεγονέναι τῷ ταχέως συνεργῶν ἐκπεσεῖν εἰς ἢ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς ἐν ἀγαπᾷ βασιλεύειν πρὸς ἢ τὸν ἀλλοτρίου, καὶ μὴ τὸν ἐκ μητρὸς αὐτοῦ τοιοῦτο ἐκείνης ἀρχὴν ἀναδήσας, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰσάγει δεξιόχειρ, αὐτοπάτορι τῷ φθάρῃ πλείω ἐκπώσαν αὐτῷ βασιλείαν προτείνων. τιμωρίαν μὲν αὐτὸν τοῖς ὑρκανῦ καὶ μαριάμμης δώσων.

ὀρθῶς

A ἀρέσκειν αὐτῷ διαδέξασθαι παρὰ τοιούτου πατρὸς τὴν ἀρχὴν, δίχα φόνου. πολλὰ δὲ εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ τρόπον ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. περὶ μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας γενομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι τοῦ πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα διὰ ἀγένειαν ἀδοξῶν. κατὰ δὲ τὰς θήρας, προσκρούειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας δὲ, προσσαίνειν εἴρων. πανταχοῦ δὲ ἀμείλικτον εὑρίσκειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον Ἀντιπάτρῳ. B δι' ὃν ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κρατήσας τῆς ἐπιβουλῆς. κτείναντι δὲ εἶναι σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν Ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, πρὸς ὃν διαφεύξεσθαι ῥᾳδίως. ἔπειτα Καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν Ἡρώδου τρόπον. οὐ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ παραστήσεσθαι πεφρικὼς τὸν ἐφεστῶτα πατέρα, οὐδὲ φθέγξασθαι περὶ τῶν αὐτοῦ μόνον ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας τροφὰς καὶ πράξεις, τὰ δι' αἵματος πορισθέντα C χρήματα ἀναλωθείη. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας, οἵοι, καὶ τὰς θεραπευθείσας πόλεις, ἐπὶ τίσιν. ζητήσειν δὲ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βασιλείας μύση πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐ κριθήσεσθαι πατροκτόνος. τοιαῦτα κατὰ Ἀλεξάνδρου τερατευσάμενος ὁ Εὐρυκλῆς ἐπῄνει πολλὰ τὸν Ἀντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη φιλοπάτωρ, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τῆς ἐπιβουλῆς ἐμπόδιον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πρώτοις κατεσταλμένος, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριοῦται, καὶ πάλιν D λαβὼν καιρὸν Ἀντίπατρος, ἑτέρους κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπέπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι Ἰουκούνδῳ καὶ Τυραννίῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μέν ποτε τοῦ βασιλέως γενομένοις, τότε δ' ἔκ τινων προσκρουμάτων ἀποπεπτωκόσι τῆς τάξεως. ἐφ' οἷς Ἡρώδης ὑπεραγανακτήσας, εὐθέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῶν διαβληθέντων ὡμολόγουν. προσεκομίσθη δέ τις, πρὸς τὸν Ἡρώδου φρούραρχον ἐπιστολὴ παρὰ Ἀλε- E ξάνδρου, παρακαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φρουρίῳ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παράσχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτην Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι Διοφάντου, γραμματεὺς δ' ὁ Διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν παραχαράξας, τελευταῖον ἐπὶ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον Ἡρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν διαβε- F βλημένων, ἀλλὰ καίτοι τοὺς ἐλέγχους εὑρίσκων ἀσθενεῖς, τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μέντοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους Εὐρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τὴν ἀκριβῆ φήμην φθάσας εἰς Καππαδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ παρὰ Ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ διαλλάξειεν Ἡρώδην Ἀλεξάνδρῳ. διάρας δὲ εἰς G τὴν Ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. δὶς γοῦν ἐπὶ Καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ στάσεως ἐμπλῆσαι τὴν Ἀχαΐαν, καὶ περιδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου ποινὴ περιῆλθεν. ἄξιον δὲ

decere ſucceſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari, & proſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Euryclem verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperiétem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque

Ant. lib. 16. cap. 13.

αὐτοῦ δοῦναι τὴν πρώτην διάφασιν τῆς ἀπολογίας. ἡ δὲ ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλέξανδρον, ἡ κατ' αὐτὸν δι' ἡνιόχου κομιδῆ ὀλιγωρήσας, παιδαγωγοῦντι τῷ βασιλεῖ, ἐφ' ὧν ἐμαίνετο, ὄρκους μεθ' ἁπλοΐας. ἐξ ὧν τὴν μεγαλοψυχίαν ἔδειξεν. ὁ μὲν γὰρ πρώτους ἀνέλυσε. μόνον δὲ ἐν τῷ κοινῷ ἀκροατηρίῳ ἐπομόσαντος πρώτης, ἡ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπεσὼν ἦν, καὶ συναγανακτῶν. παρόξυνεν ἢ αὐτὸ ἡ σαλώμη τὸν ἐπὶ πᾶσι τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γὰρ συμπάσχειν τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος. θέλων, οὖσαν εὐνοϊκῶς ἡ μητρυιᾷ, δεξιώμενον τιμᾶν, σέβειν αὐτὸν παραινῶν. ἐπεὶ δὲ ἀλέξανδρον μὲν βασιλέα, κτείνειν αὐτὸν δεδεμένον ἐφ' οἷς ἡ θεὸς ἔσωσεν, συλλαμβάνειν τῷ ἄρχοντι μηχανᾶσθαι συνεδόκουσαν, λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ὑπόρρητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐχθρὸν ὄντα. τοῦτ' ἐπὶ πλείστοις θυμὸν χαμαζομένοις τοῖς νεανίσκοις ἐπιβάπτειν. ἡ δὲ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὸν παράπονον ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερύσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, ἡ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς καίσαρα δεξιὸν ὄχος, ὁλόμισόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγεγραμμένας τὰς μηνύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καίσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὥστο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τὴν τε ἐξ ἀρχῆς ἐξουσίαν. ἀπηγορεύει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθίσας, εὖ μάλα τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ καινὰ συνεδεύοιτο, τῆς τε ἰδίων συγγνώμης, ἡ τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειν τὴν ὑπόθεσιν. κἂν μὲν ἐπίχωρα κτείνειν. ἂν δὲ μόνον ὧν δρασμὸν βεβουλευμένους, κολάσειν μετρίως. τούτοις ἡρώδης πείθεται, ἡ ἀγομένους εἰς βηρυτὸν ἔνθα ὁ καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. παρεδρεύουσι δὲ οἱ ἡγεμόνες, γεγραμμένοις αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, ἡ οἱ μετὰ πεδάνιον πρέσβεις. συνῆν δὲ ἡ βολούμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἑστιατορ οἱ τῆ βασιλέως συγγενεῖς ἡ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης ἀνείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρώδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ παρήγαγεν εἰς τὴν ἐπίλυσιν μέλλοντος ἐνδώσειν. ᾔδει γὰρ ὅτι ἡ μόνον ὀφθέντας ἐλεήσοντας πάντας. εἰ δὲ δὴ, ἡ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. κατὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τὴν μὲν ἐπιβουλὴν ἀδεῶς, ὡς οὐ διαφευγόμενος εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, ἡ σκώμματα ἡ ὕβρεις, ἡ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ ἡ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνειδόσιν ἀπέφαινεν. ἔστιν ὅτε μηδενὸς ἀπολογουμένου ἐπαιτιασάμενος ὡς αὐτὸς ἀλλοιοῖτο, ἡ νικῶν νίκην παρὰ κατὰ τέκνων, ἐπιτρέπει τὴν γνώμην ἔχεσθαι. ἡ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφαίνατο, κατακρίνειν μὲν τῆς νεανίσκων, ἀλλ' οὐ θάνατον. οὐ γὰρ εἶ θεμιτὸν αὐτὸ, τέκνων πατρὸς ὥστε τέκνων; ἐπεὶ δὲ τέκνα ἀπώλειαν ὑπενθήσεσθαι. σύμφορα δ' αὐτῷ ἡ οἱ δύο πρισβύται γνώσεσθαι, ἡ τοὺς

ὕστερον

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ μὲν οὖν Βολύμνιος ἦ δ' ὃς συνθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον καταψηφίσασθαι τῷ μειρακίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦν σύμπασα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σκηδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὴν τοι ὑπελάμβανεν ἐσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν ἡρώδην. ὁ δὲ σύεφας τοὺς ἑαυτοῦ εἰς τύφον, κἀκεῖθεν ὀλίγα πλοῦσας εἰς καισάρειαν, βέβαιον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐπενόει. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα πέρων, ἔχων μὲν σφόδρα σωφρόνως καὶ φίλον ἀλέξανδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖσιν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ὅσα μὴ φεισόμενος τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος, τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμόνες ἄρα ἦσαν δοκεῖς, ὃς τις καὶ τῷ φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἶτα φέρωρα καὶ σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πῶς δύνει τούτοις καὶ τοῖς τέκνοις, οἳ σε τῶν γνησίων προκόπτοντες δεδοίκασιν, ἐᾶν αὐτοκράτορα καταλείπεσθαι μόνον, τὸν αὐτοῖς δυσμενέστατον ἀφεῦρόμενοι βασιλέα, σπεύσαι μοὶ τοῖνυν, μή ποτε καὶ κείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τοῦ ἀδελφῶν θάνατος. οὐ γάρ ὅστις ὃς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τοῦ δ' ἡγεμόνων καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦτ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασιλεὺς δίθεως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τοῦ ἐκ τῆς αὐλῆς τὶς κουρέων, τύφων ὄνομα, παρεκπηδήσας ἔκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτοῦ μειωτὴς γίνεται. καμὲ γοῦν ἔφη πέρων ἐπέπεισθεν, ὅταν θεραπεύω τοῦ ξυροῦ σε δεξιήσασθαι, μεγάλας τέ μοι παρὰ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἤρων δὴς, τόν τε πέρωνα συὼ τοῦ παιδὶ, καὶ τὴν κυρίαν βασάνοις διήλεγχε. καὶ τοῦ μὲν ἀρνουμένου, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῖ σκέλους τὸν πέρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκεῖνος δόντος ἔφη, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν πάντων αἰτίας περιπλάσαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ τε ἡγεμόνων καὶ πέρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιρεθῆναι μὲν τοῦ κυρίους, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὄντας ὑπὸ πόρρω τῆς καισαρείας, φρουρεῖσθαι ὑπεκέλευσε. καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοῖς νεκροῖς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐπέλθοντες ἀναχομισθῆναι τὸ φονεύειν, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctíque post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, ille persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem ciúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni. Cumque illi pernegarent, tonsor autē ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno aut sepeliendos. His finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Amm. lib. 16. cap. 13.

Κεφάλαιον ιη'.

CAP. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.

Ἀντιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὴν ἀρχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπηγείρετο, πάντων ὑπεραμυνόντων, ὅτι τοὺς ἀδελφοὺς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπεσωρύττειν ἔδει. ὑπεκούρει δὲ καὶ δίος ὁ μέτειον, αὐξανομένῳ ὁρῶντι τὴν ἀπηρημένων ῥῦσαν.

Antipatrum verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odiū, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eū non mediocris solicitabat, crescente soboleperemptorum

Antiq. lib. 17. cap. 1. 2.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiáque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autẽ magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit : Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius : tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam : eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissiméque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigunt Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pherotam tetrarcham adiutorem haberet licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorũ ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire autus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράτης
Ⓒ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης τῆς σαλώμης
θυγατρὸς, ἡρῴδης τε καὶ ἀγρίππας Ⓒ ἀριστόβουλος υἱοὶ,
θυγατέρες δὲ ἡρῳδιὰς Ⓒ μαριάμμη. τὴν μὲν ἐκ Γλαφύρας ἡ-
ρῴδης μὲν τὸν θεσσικὸν ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν,
ὡς αὐτὸν ἀπολέσειεν ἀλέξανδρον. τὴν δὲ ἀριστοβούλου δὲ Βερνίκην συνώ-
κισε θείῳ τῆς μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν γὰρ σαλώμην ὄντα
δυσφορον, ξυνοικοῦμενος ὁ ἀντίπατρος, τοῦτον ἐπεσεμνα-
τύσατο τὸν γάμον. ταῦτα δὲ ἡ φερώρα, δώρεις τε καὶ
τὰ ἄλλας θεραπείας, Ⓒ τοῖς καίσαρος φίλοις, ἃ ὀλίγα
πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οὕτω τοῦ σατορνῖνον ἐν συνεχείᾳ πάντες ἐθαύμασαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ
δωρεᾶς. ἐμισεῖτο δὲ διὰ τοῦτο πλεῖον, ὡς ἐν ὀλίγῳ τὸν
μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ
δίος. συνέβαινε δὴ τοῖς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον
αὐτοὺς γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δι-
δοὺς. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δια-
δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶ-
χεν, ὀρφανοὺς μελλήμονα τῆς ὀρφανοῦ, καὶ τοῦ δὴ τοῖς ἀπο-
ρημένοις μετάνοιαν συμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς
ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς
τε, καὶ τοὺς φίλους, ὧν δακρυσάμενός τε τὰ παιδία, Ⓒ
δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς
πατέρας τούτων, σκυθρωπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦ-
τα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεος ὀρφα-
νίας. πειρῶμαι δὴ εἰ Ⓒ πατὴρ ἐγνώμην ἀτυχέστατος,
πάππος γοῦν φανοῦμαι μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κη-
δεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγ-
γυῶ δὴ τοῦ μὲν σοῦ φερώρα, θυγατέρα, τῷ πρεσ-
βυτάτῳ τῷ ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα μὴ
αὐτῷ κηδεμὼν ἐναγχώτος, τῷ σῷ δὴ παιδὶ αὐτοπα-
τρὶ τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, χρήσιον γὰρ αὖ ἔσται πα-
τὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ὁ ἐμὸς
ἡρῴδης λήψεται, θεὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάπ-
που. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν
γνώμην, ἣν δυσκόλως μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύ-
χομαι δὴ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις δὴ
συμφέρον τὴν ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνοις,
τούτοις παιδία ταυτὶ, γαλλιωτέρους δηδεῖν ὄμμασιν, ἢ
τοῖς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ τούτοις εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ
τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δέξιας, ἔπειτα καταστα-
σάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον.
ἐπωχώθη δὲ εὐθὺς ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπα-
σιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ ἑῷ καὶ τοῦ πα-
τρὶ, τιμὴν τῷ ὀρφανῶν τιμῶν, ἑαυτῷ καταλύσειν, αὖθις
τε κινδυνεύσειν περὶ τῷ ὅλων, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ καὶ
φερώρᾳ ὅπως τὴν ἀρχὴν βεβαίαν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου
παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸν μίσος, καὶ τὸν τῷ
ὀρφανῶν ἔλεον, ἐν τῷ ἔθνους, ὅσον τε αὐτοῦ ζώντων, καὶ
ὅσα μνήμη τοῦ ἰουδαίους τῷ δι' αὐτὸν ἀπολωλό-
των ἐν ἀδελφῶν. ἐγὼ δὴ πάντα τεύξειν δηλητήριον
τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπόπτως πανούργως, ἔδεισε τὸν
πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινού-
μενον ἀθέως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν αὐ-
τὸν, μὴ στερῆσαι αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μὴ δὲ αὐτῷ
μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλους.
οὐ γὰρ κρατήσειν τῷ πραγμάτων, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ
πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστῇ ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβαλὼν δὲ πολλῆς ὕσης ἠξίου τὸν βασιλέα, μεταθεῖναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, ἡρῴδης δὲ ἐκ Μριάμμης τῆς ἀρχιερέως θυγατρός, ἀντίπας δὲ καὶ ἀρχέλαος, ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος κλεοπάτρας, ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος, Φασάηλος. ἐγήμοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀπέκνους, ἀνεψιαί τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, τὰς ἐκ Μριάμμης. ὅσης δὲ πολὺ προσώπου τῆς γυναικός, ὁ ἀντίπατρος ἐδέετο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτοῦ παρέσχε περὶ τῶν ἀπηρημένων, μή ποτε κἀκείνοις γένοιτο τῶν ἀντιπάτρου δικαβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκινάμενος, ἀπελαύνει τὸν ἀντίπατρον. αὖθις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ τοῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο καὶ αὐτῷ μέν, τῷ Ἀριστοβούλου συνώκισε θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατρί. καταμάθοι δ' ἄν τις ὅσον ἴσχυσεν ἐν τούτῳ κολακεύων ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ Σαλώμου ἐν ὁμοίοις ὢσαι ἀποτυχεῖν. ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περ οὖσαν ἀδελφήν, μὴ πολλὰ δι' Ἰουλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσαντα γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μηδὲν ἔχθιστόν οἱ ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνώκισεν, καὶ τὴν θυγατέρων αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ ἀλεξᾷ παιδί, τὴν δὲ ἑτέραν, τῷ πρὸς μητρὸς αὐτοκράτορος θείῳ. τὴν δὲ ἐκ Μριάμμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν αὐτοκράτορ εἶχεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον. δικόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὑπὶ βεβαίοις μᾶλλον ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεπιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος ὑποπτεύσασθαι μὲν δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβερὸς εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνήργει δὲ καὶ φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συῤῥαγμα καὶ τοῦ αὐλοῦ, ὃ νεωτερισμὸν ἐκίνησε θορύβοις. ἡ γὰρ φερώρα γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα τοῦ ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τὸ βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τὸ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προσέβλεπε. μισήματα γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. μόνη δὲ ὁμονοίας αὐτῇ ἀντίπαλος ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ διέβαλλε τὴν συνοδον, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ πράγμασιν εἴη. γνοῦσα δὲ ἐκείνα τοῦ δικαβόλου καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν ἡρῴδης, τὰ μὲν φανερὰς συνόδους, καὶ τὰ φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, ζηλωτοῦντες δὲ ὑπεκείνοντο δὲ διαφερομένοις πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως, ὡς συνυπεκείνετο καὶ ἀντίπατρος, ἐν τῷ φανερῷ προσκρούων φερώρᾳ. συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ κῶμοι νυκτερινοί, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ ἀλλοτρίωσις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων, καὶ πάντ' ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν, καὶ μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ φερώρα γυναῖκα.

esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phaselum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores suae filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem; cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge carituram, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expederēt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupuisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem, neque quomodo mulierē plecteret inueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheτοῦτον γὰρ πλέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν· ἀθρόους γὰρ συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ καὶ ἀνθρώπῳ κατηγόρει, καὶ τὸ εἰς ἅπαντας αὐτῷ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ καθασκευάσοι πολέμιον, ἐνδυσαμένῳ φαρμάκοις. τελευταῖον δ', εἰς φερώραν ἀναστρέψας τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφόν, ἢ τὴν γυναῖκα. τὸ δὲ θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, ἐκ ἔχων ὅπη χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' αὐτόπαζον, ὡς παρηγγέλη, μήτε τὴν φερώραν γυναῖκα, μήτε αὐτόν, μήτε ἄλλῳ τινὶ τὴν ἐκείνης ἀγαλλίασθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, ὡς μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα δὲ, διευκτέρους συὼ ἐκείνους. καὶ διδοικὼς ὑπτιεῦσα τὸ σαλώμης, προαγματεύεται δι' αὐτῆς τὴν ὀπὶ τὴν Ἰταλίας φίλων, τὴν εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτοῦ. γεγαφότων γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτόπαζον πεμφθῆναι δι' ἐχέτου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ ἐπὶ μελλήσας ἐξέπεμψε, διευκτείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τὴν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν αὐτόπατρος ἐγέγραπτο. αὐτοπάτρου δὲ ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τε τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἐπῆλθε δὲ καὶ συλλαῖος ὁ ἄραψ ὅτι ῥώμης, ἡμελημένως μὲν τὴν καίσαρος πρόσταγμάτων, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς αὐτόπατρον, πρὸς ὃν διδύμῳ νικολάῳ, τάχιον. ὑπ' μικρῷ δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀγὼν τὸν αὐτοῦ βασιλέα. τοῦτον γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, καὶ σόεμον, τὴν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ ἐν καθ' ἡρώδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρώδης, ἀφίσησί τε ὑπὸ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ ἃ αὐτὸς τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ὑπὸ δοὺς, ἐπὶ καὶ κατηγόρει φαβᾶτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, ἃ τὴν ἐκείνου, τὴν δὲ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς ἦν παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται πρόδοτης συλλαίου τῶν ἀπορρήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόιντον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ τεθεράπευτο ὑπὸ κόιντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ὢν ἄραψ. συλλαμβάνει δ' ὁ θεὸς, οὐ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὄντων παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόιντον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρώδην ἀνελεῖν. ἔτοι μὲν οὖν ἀνακριθέντες, καὶ δεδεμένῳ σατορνίνῳ τῷ διέποντι τὴν συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Κεφάλαιον ιθ.

ΗΡώδης δ' οὐ φερώραν, διαζόμενος ἀπαλλαγὴν τῆς γυναικὸς, ὑδὲ ἐπενόει μηχανὴν, δι' ἧς αὖ τιμωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλὰς τὲ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαλώσας, συὼ αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὸν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δ' ὑδὲ πρὸς νόσῳ τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτοῦ πνας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ

νοσῶ

νοσεῖ φερώρας, δυείσκετο ὃ ἡρῴδης μεζιώτερος, καὶ A
γὰρ ἥκει πρὸς αὐτὸν, & συμπαθῶς ἐθεράπευεν,
ὑμιλῶ ὑπερίσχυσε τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀ-
λίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας
ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν
ἀπελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εἰς
Ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ
ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης,
ἕνα μὴν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων. B
τοιοῦτον ἐξέρχεται τέλος. μετέβαινε δ' ὅπη τὸν αὐ-
τίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θανάτου
ἀρχηγὸν λαβοῦσα. τῷ τούτου γάρ τινες ἀπελευθέ-
ρων, καταφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσε-
νεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τε τὴν γυναῖκα, τῷ δ' οὐκ εἰθὼς
ἐσκευασμένον. φαγόντα δ', οὐδὲως εἰς τὸν νόσον κα-
ταπεσεῖν. ἀγωχέναι τε προ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μη- C
τέρα ταύτης, & τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς ἀραβίας,
φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ φε-
ρώρᾳ, διαφθορέα δ' αὐτὸ τούτου, θανάσιμον συλλαίου
προσχρηματευσαμένου, ταύτῃ γὰρ ἰδίᾳ γνώριμον· πλη-
γεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε
καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν τῇ
ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν
τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν αὐτιπάτρου μητέ-
ρα. ταύτης δ' ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεζήτει D
πρόσω τὴν ἀλήθειαν ὅπη ζητῶν. ἡ δ' γυνὴ, τήν τε φι-
λίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, & τὰς ἐκεί-
νου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους,
ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτίπατρος συνεκείνας πίνοιεν ὑπο-
σκρέφοντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα
μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχά-
νειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δ' δού-
λας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δ' πα- E
ρὰ πάσας τὰ προειρημένα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ
συνθήκην, αὐτίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δ' ὑπο-
χωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς δια-
λαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς
ἡρῴδης διαβήσεται, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἐ γὰρ φείσα-
σθαι μὴ μριάμμου, καὶ τοιῶν ἐξ ἐκείνης, ἑτέρου τινὸς, ὥστε
ἄμεινον εἶναι, ὡς ῥᾳστα φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις
δ' ὑποδυομένου, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτίπατρον εἰπεῖν,
ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πα-
τὴρ, φθάσαι δ' ἂν ἴσως & τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι F
βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε,
πόθεν δ' ἂν ψευδῶς τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὸν ὑπόλοι-
πον δι' ὅλης δεσποτῶν ψευδόμενον. ὑποβλαστάνειν δ' ἂν τὰς
τοῦ ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφηρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, & τῶν ὅλων
τέκνοις ἐλπίδα. δεδοικέναι γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τινὰ παίδων μὴ
τοῦ τελευτῆσαι, ἀλλὰ τὸν μριάμμης ἡρῴδου γεγραφέ-
ναι. καὶ τοῦτό γε παντάπασι σφόδρα γήρᾳ οἰόμενον G
αὐτοῦ καὶ διαθήκας μηδὲν κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν
μηδένα τοῦ θρόνου ὑπολιπεῖν. ὄντα γε μὴν τῷ πώποτε
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι μι-
σάδελφον. δῆναι γοῦν αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τάλαντα,
ὅπως μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τοῦ δ' εἰπόντος, τί γὰρ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonſtrata eſt. Nam & venit ad eum, & humaniſſimè curatum voluit: ſed morbum ſuperare non quiuit: intra dies enim paucos eſt mortuus. Quem licèt vſque ad vltimum vitæ diem dilexiſſet Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremiſſet, fama vulgatum eſt. Verùm eius corpore in Hieroſolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clariſſimáq; funus ſepultura dignatus eſt. Vnus quidem interfector Alexandri & Ariſtobuli, hunc exitum vitæ ſortitus eſt. Tranſiit autem in Antipatrum autorem pœna ſceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem triſtes adiiſſent, fratrem ipſius Pheroram veneno intereceptum eſſe dicebant. nam quendam ei cibum obtuliſſe coniugem ſuam, & non eo quo ſolebat modo conditum: eóque ſumpto illum morbo protinus eſſe correptum. Veniſſe autem ante biduum, matris ac ſororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dediſſe mortiferum Syllæi conſilio: namque illi notam fuiſſe. Perculſus igitur plurimis ſuſpicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæſtioni ſubiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum cauſa eſt, vindicet. Hoc rex initium nactus, perſequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúſque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare ſoliti eſſent, ſeruis omnibus excluſis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ ſeparatim ſingulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de cauſa Romam quidem Antipater ex compoſito, Pheroras verò trans flumen ſecedere curauiſſet. Nam ſæpe illos in ſermone dixiſſe, quòd poſt Alexandrum & Ariſtobulum ad ipſos eorúmque coniuges tranſiturus eſſet Herodes. Nec alicui poſſe parcere, qui Mariamnę eiúſque filiis minimè pepercilſet: ideóque melius eſſe, ab hac belua quàm longiſſimè fugere. Sæpe autem dixiſſe matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipſe iam canus eſſet, patet in dies ſingulos iuueneſceret, ſeſe fortaſſe priùs quàm regnare incipiat morituũ: aut ſi vnquam ille deceſſerit (quando autem iſtud futurum?) voluptatem ſibi ſucceſſionis omnino fore breuiſſimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc eſt Alexandri & Ariſtobuli filios: ſibi autem filiorum quoque ſpem ademptam eſſe patris iniuria: qui non eorum quenquam poſt mortem ſuam regni ſucceſſorem, ſed Mariamnes filium ſcripſiſſet hæredem. Quæ quidem in re prorſus eum ſenectute delirare, ſi teſtamento ſuo ſtandum arbitraretur. ſe namque vt ex eius progenie nemo ſupereſſet curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuiſi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odiſſe. Denique nuper ſibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donaſſe:

Ant. lib. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo vinos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depositá, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque videnti consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te meruerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionẽ.

αὐτὴν ἐβλάπτομεν; ὅτοι γε ἐνεδρεύειν τὸν αὐτίπατρον, εἰ δὲ παῖδ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐᾶσεν γε ζῆν· ἀλλὰ ἀμήχανον εἰς φυγεῖν ἔτι φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνιέμεν, ἐξέσται ἢ φανερῶς, ἐὰν χώρημά ποτε αὐδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι φερώρας βεβούλευτο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὅπως δυσὶ μὲν ἢ πᾶσιν ἡράδης τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἑκατὸν τάλαντων. μόνῳ γὰρ αὐτοκράτορι ἀπέλειπτο τοῦτο αὐτῷ. δὲ τοσοῦτον εἰς τὸν φρενῶν ὁ θυμὸς ἀφείδα τῶν αὐτοκράτορος μητέρα· καὶ γὰρ μνώσας αὐτοῦ παντὸς ἐκ διεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἰδίων τάλαντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς ἢ φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων, ἔτι μέλει δηλαδή. ἐπτοῆτο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑποψίαν ἐξερεθίζετο, πολλούς τε τῶν ἀναιτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, διδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων παραλίπῃ. καὶ τοῦτο τρέπεται πρὸς τὸν σαμαρείτην αὐτίπατρον, ὃς ἦν δεύτερος αὐτιπάτρου. βασανίζων ἢ αὐτὸν ἔκνουν, ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν αὐτίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτόν, διά τινος τῶν ἑταίρων αὐτιφίλου. λάβοι ἢ παρ' ἐκείνου, θεοδόσιος ὁ θεὸς αὐτιπάτρου, καὶ παραδοῖ φερώρᾳ. τούτῳ δὲ ἐντεῖλαι τὸν αὐτίπατρον, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς δόξειε ῥώμῃ τῆς ὑποψίας κεχωρισμένος. φερώραν ἢ παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει ἢ αὐτὴν ἀπὸ τῶν τόκων, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάσουσα. πρόνοια ἢ ὡς ἔοικε θεοῦ μετιόντος αὐτίπατρον, οὐκ ὀπὶ κεφαλὴν, ἀλλ' ὀπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν ἢ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἐρώτα δ' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτήν, εἰ μὴ ἔπι τὰληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ ἢ τύχοι εἰλατο διαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφῳ καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλιποῦσα μικρόν. καί τι γὰρ εἶπεν ἔτι φείδομαι τῶν ὑποῤῥήτων, φερώρα τεθνεώτος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς αὐτίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεός, μάρτις ἐμοὶ τ' ἀληθείας, πλανηθῆναί μὴ δυνάμενος. ὅτε ὑπὸ θνήσκοντι φερώρᾳ παρεκαθέζου διδαχρυόμενος, τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἢ πολύ γε ἔφη νοῦν τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ διήμεπτον, τὸν οὕτω στέργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν ὄντως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτι πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἄτιμον, σὺ ἢ ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτιπάτρου καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ βλέποντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖστον μὲ εἰς τὸ πυρώσαντος αὐτὸ, κατενέγκασα, θραχὺ ἢ ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα, καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσπομίζει τῷ πυξίδα θραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τὸ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅτι τῶν μητέρα τὸν αὐτιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετῆρεν. κἀκεῖ-

χάκεῖ-

κἀκεῖνοι τ' ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' αἰγύπτου τ' πυξίδα ὡμολόγουν, κ' λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ὢν ἀλεξανδρείᾳ. ὡς δ' ἐπὶ πλεῖστον οἱ ἀλεξάνδρου κ' ἀριστοβούλου δαίμονες ἄπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε κ' μεταίτιοι τ' ἀδήλων ἐγίνοντο, τοίς τε πορρωτάτω τ' ὑποψίας ὄντας, ἔφερον εἰς τοὺς ἐλέγχους. δείσασα δ' ταῦτα κ' ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ μαριάμμη, κ' ὅτι βουλῆς σωίσαιτο. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' κ' μητρῴας τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ὄντα δεύτερον ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Κεφάλαιον κ'.

Ἐπὶ τούτοις, ὁ βάθυλλος, εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῷ ἀντιπάτρῳ βεβαιωσόμενον. ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δ' ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, κ' χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθήσας μὲν ὁ γυναικὸς ὁπλίσαιτο κ' τὸν βασιλέως. παρῆν δ' ὁ βάθυλλος ὅτι τὸν πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς κ' τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ὑπ' αὐτοπάτορος. ἦσαν δ' ἀρχέλαος κ' φίλιππος βασιλέως παῖδες, ὅτε ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη κ' φρονήματος μεγοί. τούτους ἐπαναπαύοντας αὐτοῦ τ' ἐλπίσιν, ὑποσκευάσας ἀπόδοξον αὐτοπάτορος, ἃς μὲν πλάσας κατ' αὐτῶν ὑπολάς ἐξ ὀνόματος τῶν ὅτε ῥώμης φίλων, οἷς δ' πείθει γράψας διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλέξανδρον κ' ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, ὡς τε τὸν μετάκλησιν ἀναγκαῖον. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, κ' τοῦτο μᾶλλον ἔφασκον αὐτοπάτορα. ἐπὶ δ' κ' ὡς τὸν ὑποδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μύων, τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ὑπολάς, ὁ ὡς τοσοῦτον τέως αὐτοπάτωρ μὲν τοῦ πατρὸς, ὡς τῶν ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶ τῶν γραφομένων, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. τηνικαῦτα γε μὲν τοῖς γεγραφόσι κ' τῶν ἀδελφῶν πλείονα δωρεὰς χρήματα, συμφέρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, κ' στρωμνὰς ποικίλας, σκεύωματά τε ἀργυρᾶ κ' χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ κεκμηλίων, ἵνα τοῦ πλήθει τὰ εἰς ταῦτα δαπάνης τοῖς εἰς ἐκεῖνα μισθοῖς ἐκκαταχρύψῃ. δισχίλια γὰρ ἀναλώμασε τοῖς αἰλωΐσκε τάλαντα, κ' τούτων μείζων ὑποφασις ἦν, ἢ τοῖς συλλαβὸν δίκη. πάντων δ' αὐτοῦ τότε ὁ ἐξαχυθέντων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παρασκευὴν, αἱ δ' ὑπολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κατέγνωσαν, ὅμως ἀδὴς τοῦ εἰς ῥώμην ἀφικνεῖσθαι ἀπήγγειλεν αὐτοῦ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καί τοι μεταξὺ τοῦ ἐλέγχου, κ' δ' ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον τοῖς αὐτὸν ἐκ παντὸς μίσους ἦν, ἅπαντας κ' τοὺς ἀπαγγέλλειν τοιαῦτα μόνους οἱ ἀπηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. χαίρει γὰρ ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν διαγγελλόμενος, κ' ὡς ὑπὸ καίσαρος μὴ τιμῆς ὑπολυθείη. βασιλεὺς δ' εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀπόδοξον τὸν ὑπόβουλον, κ' διὰ τοῦτο μή ποτε τοιούτοις φυλάξηται, δι' ὑποφολῶν αὐθυποκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

Cap. XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensi & victis.

POst hæc etiam Bathyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam successuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adoundo, vitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducènta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quódque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timéntque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quàm expultam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, cúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memorauí, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autē prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præbæret calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque maturè se patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissúsque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúsque auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solúsque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quisquam deductus est, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua dilaturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatúsque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicē, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū

A κὴ ἀπολύσειν ἐδήλου. θήσεσθαι γὰρ αὐτὸ κὴ τὰς πρὸς
τὴν μητέρα μέμψεις ἐπανειχθέντος. ὁ γὰρ ἡγούμενος τὴν ἐκβολὴν
τῆς μητρὸς αὐτίπατρος. πρότερον μὲν ἐν εἰλήφει τὴν περὶ
τὸν Φερώρα τελευτὴν ὀδυρόμενος ἐν ταράττι, κὴ μέγιστον
ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὀρθῶς καθύμνουν,
ἐῶ γὰρ ὡς ἔοικεν, ὅτι ἀξιάμπρια τῆς ὑπερβολῆς ἡ σύγχυσις,
κὴ ὁ Φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ὑπηρέτην. ἤδη γὰρ κὴ φόβος ἐπῆει τις αὐτὸν τὴν τετελεσμένων, μή ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. τότε γὰρ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐῶ προφάσεως μὲν ἕνεκα τοῦ πατρὸς ὑπερόλου, πράγματος μὲν ἕνεκα ἀπόδυσιν. ὡς γὰρ εἰς κελένδερεις κατέπλει, λαμβάνει τὴν αὐτὸν ἔννοια τὴν περὶ τὸν μητέρα κακῶν, προμαντευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἣν αἰτίαν ἐξέβαλεν αὐτὸς τὸν μητέρα. δεδίεσαν γὰρ μή ποτε προσθήκην γένοιτο τῷ κατ' ἐκείνης ἐγκλημάτων. οἱ δὲ
C ἀσκεπτότεροι, κὴ τὸν πατρίδα προτιθέντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοπάτορι σκοπουῦντες, ἐπείγεσθαι παρήνουν, κὴ μὴ τῇ μελλήσει δώσειν τοῖς παροῦσι μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς ἐγκαλοῦσι δ' ἀφορμὴν. κὴ γὰρ νῦν εἶπ κεκίνηται κατ' αὐτὸν δῶρα τὸν ἐπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶ δι' ἀδήλους ὑποψίας, προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, κὴ μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὸν βασιλείαν ἐπ' αὐτοῦ μόνῳ σαλεύουσαν. πείθεται τούτοις, σὺν θεῷ γὰρ τὸ δαιμόνιον. κὴ ἐγκαθήσας τὸν σεβαστὸν, εἰς τὸν λιμένα τῆς καισαρείας κατάγεται. παρυπλεύσασε δὲ αὐτὸν δόξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκβεβηκότων, κὴ μηδενὸς προσιόντος τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὄλισος, κὴ τότε φανεῖσα τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κὴ αὐτοπάτορος φήμης ἐπλήρωτο, κὴ μένος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν αὐτίπατρος. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερον τῆς ἐκείνου πλοῦτος ὅτε ῥώμης, ὅτε ἀπιότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παρουσία ὑπεκρύπτετο, κὴ τῇ δόξει τεθνηκὼς ἔνδοθεν, σοβαρὸς εἶ τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' οὐ λυσιτελεῖ, οὐδὲ ἐκ τῆς παρεχόντων ἀνάδυσις. ἐκ σαφὲς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῆς οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δεῖ τῶν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπαλλοῦ. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἰπὶ κὴ πεφώρασται, δεδυσωπάσειν ἀναισθησίᾳ κὴ δόλοις, ἅπερ οὖν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φραξάμενος οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῆς φίλων, ὅτοι γὰρ ὑβεσθέντες ὅτι τὸ πρώτου πυλῶνος εἰρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς συείας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δὲ εἰσεισι πρὸς τὸν πατέρα, κὴ τῇ τόλμῃ θαρσήσας ἑαυτὸν, ἤγγισεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, κὴ τῷ κεφαλῷ παρακλίνας, ἔσιν ἐξεβόησε κὴ τοῦτο παῤῥοκτόνε, τὸ σὸν πλέκεσθαί μοι θέλειν, ἐν τηλικούτοις αἰτίαις ὄντα. φθείρε δυσσεβὲς ἀπὸ κεφαλῆς, μηδέ μου ψαύσης, πρὶν ἀποσκευάσασθαί σε ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, κὴ δικαστὴν ἀκαίρως ἥκοντα, ἄφαρ. ἴθι, κὴ σπέ-

τῆς ἀπολογίας εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τῶν παρωργισμένων. ὁ δὲ ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρινάμενος, ὑπέστρεψε. θορυβούμενος δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ γυνή, ἃ τότε μὲν ἀνεπύθοντο, ἐν ὑπόψει τῆς ἀπολογίας ἕως. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖται δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, ἐφ' οἷς καθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα τῷ Οὔαρῳ, καὶ τοὺς μηνυτὰς ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινές, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν διάδηλα. ἐπείπερ ἀσφαλέστατα πάντα ἐκείνῃ ἐδόκει πατεῖσθαι, μὴ δόλῳ τινὰ πρὸς αὐτὸν, ἢ μή τινα ποθέσει δόλῳ καίσαρος διώκαμψ. τούτων συνὼν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντιπάτρου εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν ἀφυλλὶς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρός, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. δύναμαι δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀπεράτους εἰς τὸν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὐτὸν σιγᾶν ἐγκελεύων, πρὸς τὸν καιρὸν εἶπεν. ἀλλ' ὅπ μὲν καὶ σὺ καρὲ, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλη κρίνει πέπεισμαι. ἐγὼ δὲ δοῦλα δ' μὴ καμοῦ μισήσῃς τὴ τύχῃ, καμὲ κείνῃ πάσῃ ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με δρᾶν τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἄτοπα μαρουὶς, καὶ φιλοσοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρωτίστους βασιλείας τὸ ἐπ' νέοις ἀξιώσας, καὶ πρὸς οἷς ἐν ῥώμῃ τεθραμμένοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεύσιν ἑτέροις, εὗρον ὑπεβάλλοις, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ δρασδόχῳ, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐπορεζόμην. τὸ δ' μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμῆς ἀφρεμπλιαδὲν ἀπέξηκα λίαν ἐμοῦ τὴν κόρην. ἐδόκει γὰρ αὐτὸς πολιὸν ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐφαρμόσθη, βασιλεῖ τ' οὐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ δρᾶ παροξυντίας γλυκὺς, δίκαιά τε βελτιόμενος, ὅτι κατεγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερρυμμένον, καὶ παρασάμενος τοῖς ἐκ βασιλίδος μοι γεγυμνασμένοις, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς δρασδόχον. ὁμολογοῦμαί σοι καρὲ τὸν ἐμαυτὸ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοῖς μοὶς ἐκείνοις κατ' ἐμαυτὸ παρώξυνα, δίκαιας αὐτὸν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπατρον. καὶ τί μὴν ἐκείνοις δύναμέτησα τηλικοῦτον, ἡλίκον τοῦτον; ὡς ἐζῶν μὲν, ὀλίγα δεῖν παρεχώρησα τὴν ἐξουσίας, φανερῶς δὲ ταῖς δρασθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς δρασδόχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάντων ἔρεμα, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων αἰδῶ, πλείονι δ' νεῖ εἰς ῥώμην, ἐδωκα τεσσάκοντα τάλαντα, καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τὴν γῆς μόνον ὡς σωτῆρα τῷ πατρὶ παρεθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐνέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον θηρίον; ἀλλὰ φθέγξεταί τι τολμήσει ὁ παροξυντὸς, καὶ πάλιν δόλοις τὸν ἀλήθειαν ἀποκαλύψῃ ἐλπίζῃ; καρὲ, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προρῶμαι τὸν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ἀπίθανον ὀλοφυρμόν. οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι τοῖς δύειν τὸ σῶμα. οὗτός ἐστιν ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpondere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tùmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cũ Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit: pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſque conſtitui, meæ ſaluti hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm latis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eſque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demouſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet A
inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret : hic propugnator & ſa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror.. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſem- B
per infenſi ſunt : ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem fi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
juſſit exponere. Inter hæc autem Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat : Tu pater meas partes C
defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
ras? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſatum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immaniſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq; E
filiis antepoſueris, vnúſque regem declaraueris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum luori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuíſque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me F
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me crimina-
tionibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra marí-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas : in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit : ſolum autem Herodem,

κὴ μὴ μέ τις ἐνεδρεύοι φοβούμενον. ἦν ὁ ταμίας τῆς
ὕπνου, κὴ χορηγὸς τ' ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος
τ' ὅτι τοῖς ἀπηνθμένοις λύπλει, κὴ βλέπειν ἐστὶ τ' ζῶν-
των ἄνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωμα-
τοφύλαξ. ὅτου ἀναμνησθῶ ἔκαρε τὸ πανοῦργον ἐν ἐκάσῳ
ἑ τῷ ὑποκείσιν, ἀπιστία με τὸ ζῆν εἰσέρχεται, ἑ
θαυμάζω πῶς ἔτι καθαρὸν ὄπιθεν διέφυγον. ἀλλ'
ἐπειδὴ δαίμων τὰς ἐξερημοῖ τ' ἐμὸν οἶκον, κὴ μοι τὰς
φιλτάτους ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μ' ἐγὼ τ' ἄδικον
εἱμαρμένην, ἑ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τ' ἐρημίαν. ἀφ-
φοβήσει δ' ἐλπὶς ἀνήσας ἴσμον αἷμα, κἂν ἐξ παντὸς
μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ. ταῦτα λέγων, αὐτὸς μ'
ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δ' ἐνὶ τ' φίλων, λέξαι
τὰς ὑποδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ αὐτίπατρος ἐπαρὰς
τ' κεφαλῆς, ἐμοὶ γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τ' ποδῶν τῶν
πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμοῦ πεποίησαι τ' ἀπολο-
γίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύ-
λακα ἀεὶ παντὸς ἐχυπέρα. τεκμήρια δέ μου ἑ ὑποκεῖσιν λέγεις, τ' ἀσέβειαν. πῶς οὖν ὁ πανοῦργος, ὅπως
ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνθυμοῦμαι, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν
οὐδὲν ἀνθρώποις ῥᾴδιον, τηλικοῦτον μέσος συνεπιλα-
ζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς
ἐφορᾷ πάντα, κὴ ταχοῦ παρέσειν. ἢ τὸ μὲν ἀδελ-
φῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς ἔτι μετῆλθε τ' εἰς σὲ
κακοβελίας; τί δέ με κὴ παρώξυνε κ' σοῦ; βασιλείας
ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μ' ἔστις; ἐγὼ δὲ ἐσεφρό-
μιλν; φόβος ἦν σὲ τις ἄλλος; ἀλλὰ μᾶλλον σὲ πρῶν, ἐπ-
εροις φοβερὸς ἦμεν. ἔνδεια χρημάτων; κὴ τίνι μᾶλλον
ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ δὲ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώ-
πων ἐνθυμούμην, κὴ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνήμερον πάν-
τερ, ἐν αἷς ταῖς σαῖς ὀργυσίαις ἐνικήθην; ὃν κατήγα-
γες μᾶλλον ὡς ἔφης αὐτὸς, προέκεινας ἢ τοσούτων τέκ-
νων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὃν βολὴν ἢ τῶν
ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὑπέρθυμος. ὦ μάλας ἐγὼ
τῆς πικρᾶς ἀποδημίας, ὡς πολλὴν ἔδωκα καιρὸν τῷ
φθόνῳ, ἑ μακρὸν τοῖς ὑπεβουλεύουσι διωρίαν. σοὶ δὲ
πάτερ, κὴ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλάβῃς
τὸ σὸν γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτις τῆς δυ-
σεβείας, κὴ ὁ τῆς οἰκουμένης δεσπότης καῖσαρ, ὁ
φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ'
αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τοῦ ἐνθάδε ψευδοῦς ἀπολογίαν πιστό-
τερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοσοργίας τεκμηρίοις χρῶ-
μαι. μέμνησο δ' ὡς οὐκ ἔστιν ἔπλεον, ὅτις ἀμφιλλοῦσαν τὴν
ἐμφιλλοῦσαν τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν.
σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν
δοῦναι τῷ φθόνῳ. παρείμι δ' ἀπὸ γῆς κ' θα-
λάσσης, οὐδὲν ἐλαμὴν παθὼν ὁ πατροκτόνος, ἀλλὰ
μάτην τοῦτο ὠφέλημα τῷ τεκμηρίῳ. κατηγόρημαι
γὰρ κ' θεοῦ θεοῦ σοὶ πάτερ, κατηγωσμένος
δὲ δέομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πίστευε. ἀλλὰ
κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδύνατε δι' ὅλου ἐμοῦ
σπλάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσησθε ὀλοφυρμοῦ τ' μι-
αρᾶς σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω ὑπο-
πτεύειν ἀβασανίστως. ταῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, κὴ δα-
κρύων ἐκόσμει, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, κὴ τὸν θάρσος
εἰς οἶκτον προυκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς πρὸς τὴν

ἀδελφὴν

δάκρυον διεκρατεῖτο, τοὺς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπιστάμενον. ἐν τούτῳ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τὸ ἀντιπάτρου προειπὼν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ διαχέας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα, περιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς ταῖς ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πατρὶ φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀποσχέσθαι, προσελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μηνύσεις ἑξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ περὶ φερώρα κατεσχετλίαζεν, ὅτι κἀκεῖνον ἀντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῷ βασιλεῖ διαφθείρας, ὅλον τοῦ μύσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ἀποδείξας, καταπαύει τὸν λόγον. οὔαρος δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ θεός ἐστί μοι τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκειτο σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσί τινι τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακειμένων δεσμώτῃ πιεῖν. τοῦ δὲ παραχρῆμα τελευτήσαντος, ὁ μὲν οὔαρος, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ἐπίβουλος ἀντίπατρος εὑρίσκεται. τῶν γὰρ ἀντιφίλου τις οἰκετῶν ἧκεν, ἐπιστολὰς κομίζων ἀπὸ ῥώμης παρὰ ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς τοὔνομα. καὶ παρὰ μὲν ταύτης ἐπέσταλτο βασιλεῖ, τὰς παρὰ σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας εὑρηκέναι γράμμασι, πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' εὔνοιαν. αἱ δὲ τῆς σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως περιεῖχον πικροτάτας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας ἀντίπατρος, καὶ τὴν ἀκμὴν διαφθείρας, ἔπεισεν ἡρώδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σου τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμην ἐσκευασθεισῶν, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. περιαλγὴς δὲ ἦν ὑπὸ τοῦ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀποκτείνας δι' ἀντίπατρον, οὐκέτι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὡρμημένος δὲ ἐπὶ τὸν ἀντίπατρον, ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ. περὶ μέντοι τῆς ἀκμῆς, καὶ τῶν κατὰ σαλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπέστειλε καίσαρι, τήν τε διαθήκην αἰτήσας μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀποδείκνυσιν ἀντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. διαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους ἀντίπατρος. καίσαρι δὲ σὺν ταῖς διὰ χρημάτων δωρεαῖς, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, περὶ πεντακόσια. ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα σαλώμην τὴν ἀδελφήν. ἐν μὲν οὖν ταῖς διαθήκαις, ταῦτα διωρθώσατο.

Κεφ. κα.

Προῄει δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τῶν ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων.

A quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, mul- B to minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptísque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphi- D li Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola E enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Ita- F que non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa suppliciũ: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem G post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

Cap. XXI. De Aquila aurea, mortéque Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. cap. 8.

Morbus autẽ ingrauescebat, quòd eũ senectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi dissererent, rumor subitò peruagatur, regem serè iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondederunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quærerentur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnę subditis, cęteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cũ sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

λεῖ μὲν γὰρ ἤδη χρεὼν ἐπῆν ἑβδομηκοντούτῃ, τὰ παρεπόμενα δὲ τῇ τε ψυχῇ τοῦ θεοῦ τὴν τέκνων συμφορᾶς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσιέσθαι. τῆς νόσου δὲ λαβούσης ζῶν ἀπήπατος, ὃν ἐκ ἐν παρέργῳ, ῥᾳδίως ἂν φονεῦσαι νομίσας. γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς ταύταις καὶ δημοτικῆς ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἀξιωμένοι δόξης, Ἰούδας τε υἱὸς Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργάλου. Τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσήεσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ὀσημέραι τῶν ἡβώντων στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυθανόμενοι τοῖς ἀθυμίαις ὑπερκείμενα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίεσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ἔπιπρεπέστατος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα καταπαῦσαι. ἀθέμιτον γάρ ἐστι, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατασκευάσει γὰρ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρήνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταί, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καί τις ἡμῖν κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων ἀποθνήσκειν. τοῖς γὰρ εὖ τελευτῶσιν, ἀθανάτου τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐκ θεοῦ ἀμοιβὴν αἰώνιον ὑπάρχειν. τοῖς δ' ἀμυνεῖς, καὶ αὐτῆς σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τοῦ δὶ ἀρετῆς, τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ ἀποθνήσκειν ὁβασιλεύς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἔτι τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων, κοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξεκόπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη δὲ ταχέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, καὶ περιαθροίσας νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυθανομένῳ δ' αὐτῷ εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τοῦ πατρίου νόμου. τί δ' οὕτω μεγάλως διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλείονων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσι μετὰ τοῦ τελευτῆσαι. διὸ τούτοις ὁ βασιλεὺς δὴ ὑπερβολῇ ὀργῆς, κρείττων τῆς νόσου γενόμενος, συνάγει εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ πρὸφασιν τοῦ νόμου πειραζόντων τι μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ ὀλίγα πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοῖς ὑποθεμένοις τοῦ πρᾶξαι, ἔπειτα τοῖς ἐν αὐτῇ συλληφθεῖσι κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τοῦ ὀργῆς ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατακαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῷ συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπελεῖν. ἔνθεν ἀπὸ τοῦ θείου πάθους ἡ νόσος ὀξυλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμείζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ὑπιφανείας ὅλης, καὶ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, καὶ τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τῆς τε ἠτρίας φλεγμονὴ, καὶ δ' ἀιδοίου σηπεδὼν, σκώ-

σκώληκα γεννῶσα. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δὲ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς γοῦν τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρρόην θερμοῖς ἐχρῆτο. ταῦτα δὲ ἔξεισι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δέ ἐστι καὶ πότιμα. δόξαν δὲ ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὡς τεθνεὼς ἀνέστρεψε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γενομένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκέλευε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς Ἱεριχοῦντα παραγίνεται, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς ἐπιβουλὴν ἀθεμίτου πράξεως. τοὺς γὰρ ἀφ᾽ ἑκάστης κώμης ἐπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Ἀλεξᾶν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὸν μὲν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι᾽ ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπιτάφιον σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπειδὰν ἐκπνεύσω, τάχιστα κτείνατε περιστήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ᾽ ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ πρέσβεων ἧκον ἐπιστολαὶ, δι᾽ ὧν Ἀκμὴ μὲν ἀνῃρημένη κελεύσαντος Καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δὲ Ἀντίπατρος κατάκριτος. ἔγραφόν γε μὴν ὡς εἰ καὶ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατὴρ, ἐπιτρέποι Καῖσαρ. ὁ δὲ, βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἀνήνεγκεν. αὖθις δὲ, καὶ γὰρ ἐνδείᾳ τροφῆς, καὶ βηχὶ σπασμώδει, διετείνετο τῶν ἀλγηδόνων. ἡ δὲ αἴσθησις, φθάσαι τὴν εἱμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μῆλον, ᾔτησε καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ἀποτέμνων ἐσθίειν. ἔπειτα περιαθρήσας μή τις ὁ κωλύσων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα κατασχών. οἰμωγὴ δὲ εὐθὺς ἤρθη μεγίστη κατὰ τὸ βασίλειον ὡς οἰχομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας Ἀντίπατρος, ἀναθαρρεῖ τε, καὶ γεγηθὼς τοὺς φύλακας ἱκέτευεν, ἐπὶ χρήμασιν ἀφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δραμὼν ἀνήγγειλε τὴν ἐπιβουλήν. ἀνέκραγεν δὲ ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ παραχρῆμα πέμψας τοὺς δορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν Ἀντίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ προστάξας ἐν Ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν Ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν Ἀντίπα γράφει, τετράρχην δὲ Ἀντίπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, ἐπιβιοὺς πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ᾽ οὗ μὲν ἀποκτείνας Ἀντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ᾽ οὗ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

A vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Callirœn aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, B effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. C Cùm autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. D Hos viros qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. E Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia tussísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex F mortuus esset, excitatus est. Eoque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam regi velociter nunciauit. *Ant. lib. 17. cap. 10.* Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem G Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximatúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deique beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. prætérea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

εἰναί τις ἕτερος. ὃς τις γε κατεσκευάσατο βασιλείαν, ἐφ' ὅσον ὢν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ τὴν γνώμην τοῦ τελευτοῦντος αὐτὸ τὸ στρατήγημα, προσελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς Ἰδουμαίου, ἔλυσε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθεῖσα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλωσε ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱππέα ἐξέχοντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ τὸν σφραγῖδα δακτύλιον φέρων τοῦ βασιλέως τύπος δὲ μόνος, τόν τε βασιλέα κατεδυσώπει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκάλει, τιμῶντα ὑπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις εὐεργέτιν, ὅπως ἐν ἡσυχίᾳ πολλὰ πρὸς τὸ ἥδιστον δυνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὸν ὅπως λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τὸ τραχωνος, καὶ τὴν γειτνιεώντων χωρίων κληρονόμος, τετραρχης δὲ ὡς προείπομεν αὐτὸν, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις δὲ βασιλείας συσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διέτασσε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἰ καίσαρα, τὰ μὲν λοιπὰ καὶ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττεσθαι δὲ διὸ ἐχώρει δὴ ἀρχελάῳ συνηδομένοις, καὶ καὶ σῖφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπεχρεοῦτο μὲν τὴν ἑαυτῶν δύνοιαν, συνηύχοντο δὲ καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐξεκόμιστο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προεθήκατο, συμπομπεύοντα τῇ νεκρικῇ κλίνῃ μὲν, ὅλη χρυσοῦ ἦν ἐξηλημένος, στρωμνὴ δὲ, ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον τοῦ δεξιᾶ. καὶ περὶ μὲν τὴν κλίνην, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον σῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοξιάρχοις ἀκολουθοῦντες· ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῆς οἰκετικῆς καὶ ἀπελευθέρων ἀρώματοφόροι. σαδίοις δὲ διομίσθη τὸ σῶμα διακοσίοις, εἰς ἡρώδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐποίησε. καὶ τὸ μὲν περὶ ἡρώδην, τοιοῦτον ἔχει πέρας.

ΦΑΒΙΟΥ

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α'. A

ΑΡΧΕΛΑΟ ὁ νέων ἦρξε θορύβων, ἡνίκα ὅλη ῥώμῃ ἀποδημίας αἰτίαν. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸ ὁπτάφιον ἐσίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών (ἔθος ὂν τοῦτο οὐδὲ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἐσιᾶν ἐν ἀσφαλεῖ καιρῷ. εἰ γὰρ οὐ καλίποι τὰς ἐκ ὅσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, προέισι δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα πο- B κίλας αὐτὸν ἀφημίας ὁ λαὸς ἀπεδέχετο. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, ἐν χρυσοῦ θρόνῳ δεξιωσάμενος, καὶ τε ἀσφαλῆ ἐν ἐπεδείξατο περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς δύναμιν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν θεραπείας, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φειδόμενός γε μὲν ὅλη τοῦ παρόντος, ἐ μόνον ἔφη τὴν ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀνόματον, ἕως αὐτῷ καίσαρ ὁπικυρώσῃ τὴν βασιλείαν, ὁ κρ τὰς ὅλας θήκας τῶν ὅλων δεσπότης. ὑπὲρ γὰρ ὧν ἐπεχείρησε C τὸν τραπεζῶν τὸ διάδημα περιαπτέσθαι αὐτῷ, δέχεσθαι τοῦ μὴ τοσοῦτον, καὶ τὴν δύναμιν ὥσπερ τοῖς τραπεώταις, ἕως ἂν τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τῶν κρατύντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. ἀπειλήσειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανερῶς τοῦ παρὸς ἀμείνων. ὅπερ τέως ἡδόμενον τὸ πλῆθος, δίκαιος ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐδόων, ὅπως φίζειν τὰς εἰσφοράς. οἱ δ', αἴρειν τὰ τέλη, τινὲς δ' ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δὴ ἑ- D τοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν δωχίᾳ αὖ.

Κεφάλαιον β'.

ΕΝθὰ δὴ πρὸ δείλην ἀθροισθέντες ἐν ὀλίγοι τὸ νεωτερίζειν προαιρούμενοι, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅλη τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, καταλοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δίκῃ τὴν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἐπὶ τὸ E πένθος, οὐκ ὑποσκαλμόν, ἀλλ' οἰμωγαὶ δικαιρύσιοι, καὶ θρηνῶν ἐγκέλευστος, κοπετοί τε πρὸς ἐχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ προαπολέσθαι.

TVRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romã proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autẽ mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã redegit nã qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templũ. Ibíque variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eísque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit; & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait, nõ potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. Ant. lib. 17. cap. 12.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque pium optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen cum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: milloque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numerò aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus ille corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos discesserunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsaris eæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vique ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-

Ant. lib. 17. cap. 13.

ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiã petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodun. que principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

A τιμωρεῖν ἢ αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τοῦ ὑφ' ἡρώδου τεθνηκότων χρήματα. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασταθέντα παύειν ἀρχιερέα. προσήκειν γὰρ αὐτοῖς ὁσιωτέρου αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. πρὸς ἃ παροξυνόμενος μὲν ἀρχέλαος, ἀπειχέτο ἢ τῷ ἄμυναν τὸ τῆς φυγῆς τὸ ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καταχρεωθείη τῷ κινήματι. διὸ πᾶσι μᾶλλον ἤθελε κατασκέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπιπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τοῦτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ σασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅτι σωφρονισμοῦ προσιοῦσιν, ἐνίει ἢ πολλοῖς ἀρχέλαος, πάντα ἢ πρὸς ὀργὴν ἀπεκρίναντο. ἦλοι τε ἦσαν οἱ παρεμίσγοντες εἰ πλήθοις ὅπλα βοηθοῦντο. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἐπισάσης ἑορτῆς, φάσκα ὃ δὴ τοῖς ἰουδαίοις καλεῖται, πολύ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἀπειρος ἐκ τῆς χώρας λεὼς ὅτι τὴν θρησκείαν. οἱ ἢ δὲ σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συμεισήεσαν ἑσμὸν τῇ σάσει πορίζόμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, μὴ ὅλον τὸ πλῆθος δραμεῖν τὴν νόσον, ἐπιπέμπει μὲν ἀπείρας χιλίαρχον, πρὸς ἄξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς σάσεως καταχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παρεξιὼν, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τὴν ἀπείρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ ἢ χιλίαρχος ἐκφεύγει ξαμμαίας μόγις. ἔπφθ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινὸν γεγονότος, ἐξάπτοντο πρὸς τὴν θυσίαν. ἐμοὶ μὲν ἀρχελάῳ δίχα φόνου καθεκτὸν ἔπι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὴν ἢ σπασιαν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλῳ, τοὺς μὲν πεζοὺς, δεδὲ τὸ πόλεως ἀθρόους. τοὺς ἢ ἱππεῖς, αὐτὰ τὸ πεδίον. οἱ θύσιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προσιόντες, διαφθείρουσι μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἶπον ἢ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον αὐτοὺς ἀναχωρεῖν εἰς οἶκον, καὶ πάντες ὤχοντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων ποπλᾶ καὶ πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆλθε πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ὀπίτροπόν τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεπῆλθε ἢ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ αἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιοῦσαι ὡσεὶ τὸν διαδοχὴς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες ὡσεὶ τοῦ καὶ τὸ ἱερὸν παραυομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

Συναντᾷ δ' αὐτοῖς καὶ καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἰὼν, ὅπως φυλακὴν τῶν ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσω τοῦτον ἐλθεῖν, ὃν διὰ πολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἁρπαχαριζόμενος, ἐπ' ὀπὶ τὰς ἄκρας ἐπιθύσειν, ἔστε τὰ τιμιώτατα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάου. μέχρι ἢ τῆς καίσαρος δοκιμάσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέτριβε ἢ ὅπως τὰ καισαρείας. ὡς ἢ τὰ ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς ἀπόχειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην ἀπῆχθη, δεδοικὼς ὅπως ἱεροσολύμων ὁρμήσας, καθαλαμβάνῃ τὰ βασίλεια. ἐπιστέπεμπόμενος τὰς τε φρουραρχὰς καὶ διοικητὰς. ἐπέφρατο διερευνᾶν τοῖς τῶν χρημάτων ἀναλώσεσι, τάς τε ἄκρας καθαλαμβάνειν. ἐμοὶ μὲν οἱ φρούραρχοι τὰ ἀρχελάου κατημέλουν ἐπόλων,

ἐμοῦν

ἔμφυτον ὑ φρεσιῶντες ἔκρασα, Ϲ τῳ φρεσὶν ἀναπθέν- A
τες κάισαει μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφάλαιον λ'.

Κἂν τούτῳ πάλιν αὖ πάτρας ἀμφισβητῆ περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξιση, ἀξιῶν τ ὑπὸ διαθήκης τὴν διαθήκην εἶ) κυρωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγρα-πτο. συλλήψεως δ' αὐτῷ περιέπεκτο σαλώμη, ἣ πολλοὶ τ σὺν ἀρχελάῳ πλεόντων συνῆγον. ἐπήνει ὑ τ μητέρα, ἢ τὸν ἀδελφὸν νικολάϊ πτολεμαῖον, ῥωτῶν B
εἶ) δοκῶντα, διὰ τ παρ' ἡρώδη πίστιν. ἐγεγόνει γὰρ δὴ τ̃ φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὴν ὑπεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, δι' ὃν ἢ τοὺς νεθε-τωτας, εἶκειν ἀρχελάῳ καὶ τὸ φρεσβεῖον Ϲ τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μαθόντα ὑ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ ἀπωδὴ τῆ συγκλυτῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν C
ἀρχέλαος. ἢ προηγμένως μὲ ἕκαστος αὐτονομίας ἐ-πθύμει, στρατηγῷ ῥωμαίων διοικωφόρις, εἰ ὑ τούτου διαμπερὲς ἀνύσειεν, βασιλεύειν αὐτίπαν ἤθελον. συνήργει ὑ αὐτοῖς εἰς τοῦτο ἢ σαβῖνος δι' ὑπόκρισιν, κατηγορήσας μὲ ἀρχελάου πολλὰ κάισαει, πολλὰ δ' ἐπαγγείλας αὐτί-παν. συντάξαντες ὑ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώ-μην, ἐπεχείρησαν κάισαει, Ϲ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, ταῦτα κεφάλαια τῆ ἑαυτῶ δικαίων γράψας, ἢ τ̃ δι- D
κτύλιον τῶ πατρὸς ἢ τοῖς λόγοις, εἰσεπέμπει διὰ πο-λεμαίου. περισκοπούμενος ὑ ὁ καῖσαρ τὰ πρὸς ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τ βασιλείας, ἢ τὸ πλῆθος τ̃ προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρώδου γυναι-κὸς. προσαναγνοὺς ὑ ἢ τὰ πρὸς ἀγρίππαν ἢ σαβῖνα, περὶ τού-των ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲ ἀθροίζει τῆ ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ ἢ τ̃ ἐξ ἀγρίππα ἢ ἰουλίας τῆς θυγα- E
τρὸς θετὸν παῖδα γαΐου, ὡρίστου ἐκάθισεν, ἀποδίδωσι ὑ λόγον αὐτοῖς. ἐνθα καθεσθεὶς ὁ σαλώμης υἱὸς αἰτίπα-τρος, ἵν ὑ τῆ ἐναντιρρήσων ἀρχελάῳ δεινότατος εἰ-πεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲ λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατέφρονεῖσθαι ὑ νεῶ τῆ κάισαρος ἀκοῆ. ὃν δικαίως τ̃ διαδοχῆς ἡ προέμενον, εἰ γε μὴ τ̃ ἡρώδου τελευτῶ ἐγκαθέζοις μᾶλ' ὑποπέμψας τοὺς F
προδιδόντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας ὑ ὅτι θεάτρῳ ἢ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τ̃ στρατιᾶς ἀμείψας, ἢ προκοπὰς χαλκάμβους, ἔπ ὑ τῆ δήμῳ πάντα καταδύσας, ὅσων ὡς πρὸς βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, ἢ τοῖς ὅτι μεγίστας αἰτίας ὑπὸ τῆς παρ-θόλμους λύσας, νεῶ ἥκει πρὸς τὸν διατόπτην σπουδὴ αἰ-σόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῆ τὸ σῶμα, ἢ ποιῶν ἡ τ̃ πραγμάτων ἀλλὰ τ̃ ὀνομάτων κύριον κάι-σαρα. προσωνείδιζε ὑ, ὡς ἢ τὸ πένθος καθειρωνεύσατο G
τῆ παρθένου, μεθ' ἡμέραν μὲ ὑπερημερίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπλιν, νύκτωρ ὑ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ ἢ τ̃ παρηχλεῖ τὸ πλῆθος ἐκ τῆς ὑπὸ τούτοις ἀγα-νακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. ἢ τὸν ἀγῶνα παντὸς τ̃ λό-γου ἐναπηρείσατο τῆ πλήθει τῆ πρὸς τὸν ναὸν φονευ-θέντων ἐς ἑλληνίδα μὴν ἐφ' ἑορτὴν, πολλὰ ὑ τ̃ ἰδίαις θυσίαις, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, ἢ τοσοῦτον ἐν τῆ ἱερῷ στρατευθῆ νεκρῶν πλῆθος, ὅσον ἂν ἄλλοφυλος ἐσώ-ρευσε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταῦτα μὴν τ̃

sed in obseruando singula quæque perseuera-bant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Ar-chelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quo-que de regno certabat, posteriore superius Hero-dis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promise-rant. Ducebat autem secũ matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Hero-dem probata, nonnihil videbatur esse momẽ-ti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. O-ratori autem Irenæo propter dicendi acrimo-niam plurimum confidebat. vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audien-dos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quo-bus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes suique iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Arche-laum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque di-gesta crimina Salome & cæteri, qui cum eâ sen-tirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrísque anulum per Ptolemæum, rationésque admini-strationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem se-cum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte di-cerentur, vbi & regni magnitudinem, multitu-dinémque redituũ animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Variae Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrip-pâ ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi co-piam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (is aque is erat orator acerrimus eorum, qui ad-uersabantur Archelao) accusationem propo-suit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex esset effectus, & apud aures modò Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successio-nis expectare noluisset. Nam post Herodis mor-tem, quibusdã, vt diadema sibi imponerent su-bornatis, regis eũ more in solio aureo residentẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim cõ-donasse promotiones: & insuper his omnia an-nuisse populo, quæ velut à rege impetranda pe-tiissent: maximorúmque reos crimínum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista feci-sset, modo regni vmbrã à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum pa-tris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personam cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comessationes vsque potaret. Deniq; seditio-nem vulgi ex hac indignatione conflatã esse di-cebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæsi fuerant, as-truebat. Hos enim ad diẽ festũ quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tãtúmque in templo funerũ esse congestũ, quantũ nullum ab exteris illatũ bellũ implacabile congessisset. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. Ant. lib. 17. cap. 14.

SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defeciſſe nuncientes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam veniſſet, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

ὡμότητα προσπεφάμενον αὐτῷ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χείρων τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκρατὴς ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῶν, ἢ ὅτε ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδει διάδοχον, τοιαῦτα μηδὲν τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ μέμφασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων παθῶν παντός. εἰ μήτοι γε κρυερώτερα τῶν κάμνοντας κείσιν πιθέσθαι τις, ὅποι χειροβοηθήσαι βασιλείας Ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὴν παρανομηθεῖσιν ἢ ποταπόν γε ἄρα αὖ ῥᾳδίως λαβόντα τὴν ἀρχὴν παύσαιεν, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσοῦτος ἀπορηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν Ἀντίπατρος, καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν παραστησάμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, καταπαύει τὸν λόγον. ἀνίστατο δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δικαζόντων αὐτὸν καίσαρος. τῶν δὲ ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἀξίαν, διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς διαθήκης. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὡς ἐπὶ τῇ διαθήκῃ τῶν ὅλων ἀπαχρεῶν τὴν ἐξουσίαν, οὐδήπου πρὸς κληρονόμους εἶναι ἐσφάλλεσθαι σωφρονῶν ἂν ἤρειτο καὶ τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ Νικολάου, παρελθὼν ὁ Ἀρχέλαος, προσπίπτει τοῦ καίσαρος γόνασιν παυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀνίστησιν, εἶπέ τε μὲ ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, καὶ μὴν τὸ βέβαιον ἀπέφαινε. διαλύσας δὲ τὰς συνέδρους εἰς τὴν ὑστεραίαν ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν πρὸς ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ κατασῆσαι τινὰ διάδοχον, εἴτε μὴ παύσῃ τῇ γνώμῃ διανέμειν τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ὄχλησις τὸ πλῆθος τῶν προσώπων. πρὶν δὲ ὁρίσαι τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ Ἀρχελάου μήτηρ Μαλθάκη νοσήσασα. θάπτει δὲ αὐτὴν σὺν πολλῇ δαπάνῃ καὶ πομπῇ. ἐπὶ δὲ τούτοις ὄχλησις τοῖς Ἰουδαίων ὅσος ἀσεως. λεὼς προθυμούμενος ἄρας, ἀνέβη γὰρ δὴ μὴ τὸ Ἀρχελάου πλῶν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς παρακινοῦντας καθέξων, ἐπειδὴ προῆλθον λεὼ τὸ ἔθνος ἐκ ἠρεμοῦσιν, ἐν τῷ πρὸ τριῶν δεῖ συρίας ἀγομάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

Κεφάλαιον ε'.

ΕΠελθὼν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει πανστρατοπεδίας. τοῖς τε γὰρ φρουροῦσι παραδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διαρρύνα, πεποιθὼς ἐ μόνον τοῖς ὑπὸ ῥάκῳ καταλελειμμένοις στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχε τῆς πλεονεξίας. ἐπὶ δὲ τῆς πεντηκοστῆς, ἥτις καλεῖται παρ' ἑβραίοις ἑορτὴ ἰουδαϊκὴ ἑπτὰ μυομένων ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γὰρ πλῆθος ἄπειρον ἐκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ἐπὶ ἰορδάνῃ περαίας. ἐπῆρεν δὲ πλῆθει τε καὶ προθυμίᾳ ἀνδρῶν, ὁ γηγενὴς ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαὸς.

διαπεμψάντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕια μέρη, ξιχῆ στρατοπεδεύουσι, πρός τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματος, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τῷ ἱππόδρομον. ἡ δὲ ξίτη μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν, προσκαθεζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρὸς τὸ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχῶς τοὺς ἀγγέλους ἔπεμπε πρὸς ἑαυτόν, ἐπαμυνεῖν ἐν τάχει δρόμῳ, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τὸ τάγμα τος. αὐτὸς δὲ ὅτι τὸ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου διαφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσχυε τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις, διχειρεῖν τοὺς πολεμίους. διὰ ἔκπληξιν γὰρ οὐδὲ εἰς τοὺς στενωποὺς καταβαίνειν ἐθάρρει. διαπτάντες δὲ οἱ στρατιῶται, περιπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχῃ καρτερᾷ τοῖς ἰουδαίοις συνέπεσον. ἐν ᾗ μέχρι μὲν οὐδὲν καθύπερθεν ἐπήμυνε, παρεμεῖναν ἐμπειρίᾳ πολεμίων ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅτι τὰς στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτοῖς ἠφίεσαν τὰ βέλη, σωρεύοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμυνάσθαι ῥᾴδιον ἦν, ὅτε τοὺς συνάδην μαχομένους ὑπομένειν. καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπρησθῆσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῆς ὑπὸ φλογὸς ἐξαίφνης περιεχθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τὸ τεῖχος κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῶρ ἐφθασον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ὑπὸ τῷ τειχῶν ἦλθον εἰς τοὺς ῥωμαίους, διμαχείρισοι ἀγὰ τὴν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῆς μὲν ἀπολωλότων, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ σωθέντων, ἐρήμῳ τῷ τοῦ θεοῦ θησαυρῷ περιστάντες οἱ στρατιῶται, ἐξ ἑξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦτε τὸ ἔργον, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπισωίσησε ῥωμαίοις, καὶ περιχόντες τὰ βασιλεία, ἅπαντας ἠπείλουν ἀναιρήσειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπεκύοντο γὰρ ἄδειαι τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ τοῦ τάγματος ἐξιέναι. συνελάμβανον δὲ αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μὴν πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τε καὶ γράτος ἦσαν τοῦτοις. ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, ῥοῦφος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐπεκράτουν τῇ πολιορκίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα προσβάλλοντες τοῦ φρουρίου. καὶ τοῖς περὶ τὸ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γένεσθαι, δι' ἃ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸ πάτριον αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν. ἠπίστει δὲ τοῖς ὑποχέσεσι, καὶ τὸ σφαῖρον αὐτῶν, δέλεαρ εἰς ἀνδρεῖαν ὑποπτεύων. ἅμα δὲ καὶ τιὼ δι' ἀρὰς βοηθείαν ἐλπίζων, διέφερε τιὼ πολιορκίαν.

Κεφαλ. ε'.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν, πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὰς βασιλέως ἀφορμὰς ἀπεκρούετο, καὶ μάλιστα τὴν ἰδουμαίαν διχίλιοι τῶν ὑπ' ἡρῴδου πάλαι στρατευσαμένων συνάδην ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ὑπὸ τῶν ἐρυμοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ὑποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πιστοῖς

& tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiáque in occiduo prope regiam tractu, circumiessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognomine, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrísque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore dissectis, thesauro Dei defensóribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vt corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Atium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

συμπλοκήν. ἐν ᾗ συμφορᾷ καὶ γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκίου τοῦ κατασχόντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχιλῃστοῦ, ἡγ χειρωθέντος ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως, συσπάσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τε δυνασείαις ζηλωτὸν ἐπιχείρει. καὶ ᾗ τε περσίαν, σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθώς, ἀνετέθη μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. περιὼν δὲ μετ' ὠμότητος ληστῶν, τά τε ἐν ἱεριχοῖ βασίλεια κατέπιμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἑαυτῷ ποιούμενος ἐμπιπρᾷ. κἂν ἐφθάρη πᾶσαν οἰκησιν διαφερόντως κατασκευήν, εἰ μὴ γράτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τε ξαχαιώτας ταξάτας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπεξέπεσε τὸν ἄνδρα. τὸν μὲν ἐν τοῖς πεζοῖς, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ τῶν σὺν αὐτῷ ἀναφθόνητα δὲ ὀρθῶς φαραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δὲ, καὶ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια καὶ βηθαραμάθου, σασπασάντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τῆς περαίας. τότε δὲ ποιμένα τὸν αὐτοκρατορεύσαντα βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόγγαιος ὀνομάζετο. φυσᾷ δὲ αὐτὸν τὸ ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. τοῖς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοῖοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζυξας ἐνόπλων, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ὅτι τὰς καταδρομὰς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεὺς, τὰ σπουδαιότερα ἐπῄει τῶν πραττομένων. τότε μὲν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, ἐπὶ μείζοσι δὲ ὕστερον ἐπὶ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν κατασχὼν σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγούμενον μᾶλλον, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ὅστις ἰουδαίων εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρουν προσελθεῖν, κατ' ἀμμαοῦντα. οἳ δὲ ἦσαν καὶ ὅπλα διακόμιζον τῷ στόματι. τὸν μὲν ἑκατοντάρχην αὐτῶν ἄριστον, καὶ πεντηκοντάρχους τοὺς γενναιοτάτους κατέπειρσαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γεφύρου σωτὴρ τοῖς σεβαστηνοῖς βοηθοῦσιν ἐξέφυγον. πολλὰ δὲ τοιαῦτα τοὺς ὁπλιτικοὺς, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μέχρι χρόνου οἱ μὲν ἕξεις ἐχειρώθησαν, ὑπ' ἀρχελάου τοῦ ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἓξ δύο, γράτῳ καὶ πτολεμαίῳ προσπεσόντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ προσεχώρησε καὶ δεξιᾷ. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐδέξατο. τότε δὲ λῃστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐάρῳ δὲ ἀξιωθέντα τὰ παρὰ σαβίνου καὶ τὴν ἡγεμόνων γραμμάτων, φόβου τε αὐτῷ τὸ στράτευμα ὅλου παρῆν, καὶ ἀναδύεσθαι ὅτι τὴν βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς ἴλας τέσσαρας ἱππικὰς, ὅτι πτολεμαΐδος ἦν, ἐκεῖσε ἐξῆγε, καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ἐπικούρους συνελέγειν. προσελάβε δὲ καὶ τοὺς ἐκ βηρυτίων ἐπερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτοῦ παρῆν, καὶ κατὰ τὸ σφέτερον ἦθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἐν ὀλίγῳ ἄλων δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέχρις τὸν σπαπὰς ἐπέμψεν εἰς τὴν γαλιλαίαν γειτνιάσαν τῇ πτολεμαΐδι,

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. Ant. lib. 17. cap. 16.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum pediúmque peruenit, statim exercitus partē in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dimisit,

καὶ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τ̃ αὐτ̃ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαν- A
τας ξέπε) καὶ σαπφώων πόλιν ἑλών, αὐτὴν μ̀ ἐμπ-
ρησι, τοὺς δ̀ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζε). μ̀ δ̀ τ̃ ὅλης
δυνάμεως, αὐτὸς ἀαρος εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν
πόλεως ἀφείκετο, μηδὲν ἐν τοῖς τ̃ ἄλλων θορύβοις
ἀδικεκινηκυῖαν δῆρων. αὐλίζεται δ̀ ἀφέ τινα κώμην,
ἄρην καλουμένην, κτῆμα δ̀ ἰω πτολεμαίκ, καὶ δι' τοῦτο
ὑπὸ τ̃ ἀράβων διηρπασθη, μισιώντων καὶ τοῖς ἡρώδου
φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ ἀφείσι κώμην ἑτέραν ἐρυ-
μνὴν, ἰω ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε ἀφοσόδους πάσας B
ὅσας ἐπιτύχανον. πυρὸς δ̀ καὶ φόνε πεπλήρω παν-
τα, καὶ ἀφὸς τὰς ἁρπαγὰς τ̃ ἀράβων οὐδὲν αὐτεῖχε. κα-
τεφλέγη δ', ⊂ ἀμμαοῦς φυγόντων τ̃ οἰκητόρων, ἀάρου
δ' ὀργὴν τ̃ ἀφὶ ἄρειον ἀποσφαγήντων, κελεύσαντος.
ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα ἀφελθών, ὀφθεὶς τε μόνον. μ̀
δ̀ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τ̃ ἰουδαίων διεσκέδασε.
⊂ οἱ μ̀ ᾠχοντο φυγόντες εἰὰ τ̀ χώραν, δεξάμενοι δὲ C
αὐτὸν οἱ κ̀ τ̀ πόλιν, ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τ̃ ἀπο-
στάσεως, αὐτοὶ μ̀ μηδὲν ἀδικκῆσαι λέγοντες, δι' ἃ δ̀
τ̀ ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορ-
κηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀπο-
στᾶσι. ἀφοϋπλισάμενοι δ̀ αὐτ̀ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς
ἀρχελάε, καὶ σὺν ῥέφῳ γράτῳ, ἄγοντες ἅμα τ̀ βασι-
λικὸν στρατὸν ⊂ τοὺς σεβαστηνοὺς, οἵτε ἀπὸ τ̃ ῥωμαϊκ̃
τάγματος τ̃ συνήθη ξόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, D
ἤδ̀ εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν ἀάρῳ, ἀφεξῆλθε τ̃ ἐκ
πόλεως ὅπ̀ θάλασσαν. ἀάρος δ̀ μοῖραν τ̀ στρατιᾶς ὅπ̀
τοὺς αἰτίους τ̃ κινήματος ἐπεμπε ἀφὲ τ̀ χώραν, καὶ
πολλῶν ἀγαθῶν, τοὺς μὲν ἧττον θορυβώδ̃ς φανείσας
ἐφῆρει, τοὺς δ̀ αἰτιωτάτους, ἀνεσαύρωσε ἀφὲ δι' χι-
λίους. ἠγέλη δ̀ αὐτῷ ἀφὲ ἐ ἰδ̃μαίαν ἔτι συμμένειν
μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἀράβας δῆρων ἀ συμ-
μάχων ἦθος ἐχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθ̃ι στρατευομένους,
καὶ πέρα τ̃ αὐτῷ ἀφαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας E
ἔχθει τ̃ ἀφὸς ἡρώδην ἀποπέμπεται. μ̀ δ̀ τ̃ ἰδίων
ἀδικημάτων, ὅπ̀ τοὺς ἀφεσῶτας ἠπείγε. καὶ εἶνοι φθὰν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβουλεύσαντος, σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. ἀάρος δὲ, τ̃ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς
αἰτίας, τοὺς δ̀ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ὅπ̀
καίσαρα. καῖσαρ δ̀ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινας δ̀ τ̃
τ̃ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι ἀφε-
στήκοντες ἡρώδ̃ κ̀ γένους, κολάσαι ἀφέστα ξεν, ὅτι κ̀ F
τ̃ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἀάρος μὲν οὖν τ̃τον τὸν
τρόπον κατασκάμμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρου-
ρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ ἀφότερον τάγμα, εἰς ἀντόχειαν
ἐπάνεισιν.

Κεφάλαιον ἡ.

ΑΡχελάῳ δ' ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο
δίκη ἀφὸς ἰουδαίους, οἱ ἀφὸ τ̃ ὑπερασέως ὅπ-
ξέψαντος ἀάρε, ὡρίσθ̃ς ἐξελήλυθέσαν ἀφὶ τ̃ ἔθ- G
νους αὐτονομίας. ἦσαν δ̀ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες.
συμπαρεῖσαν δ̀ αὐτοῖς τ̀ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκ-
τακισχιλίους. ἀθροίσαντος δ̀ καίσαρος συνέδριον τ̃ ἐν
τέλ̃ ῥωμαίων, καὶ τ̃ φίλων ἐν τ̃ κ̀ τὸ παλάτιον ὑπόλ-
λωνος ἱερ̃, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτ̃ θαυμασίῳ πολυ-
τελείᾳ κεκοσμημένον, μ̀ μὲν τ̀ ἀριστοβούλ̃ τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἐστι, συὶ δ̀ τοῖς φίλοις αὐτ̃κρις ἀρχέ-
λαος. τ̃ δ̀ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἰδέσεως,

amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephoris ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitu aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

CAP. VIII. De ethnarcha Iudęorũ instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

ROmæ autem Archelao alia tursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum perituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatũ, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cũ amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secreti erant.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudóre Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni ævo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio ciuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquã verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

A συμβεῖσαθαι μὲ ἀρχελάῳ δι᾽ μῖσος ⸂καὶ φθόνον οὐχ
ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τ̃ κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος
αἰδούμενοι. ὅθεν τότοις παρῆν κ̀ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς
ἀρχελάε, εὐσεβεμφθεὶς κατ᾽ ἔνοιαν ὑπὸ οὐάρε, δυοῖν
ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσαθαι, κἂν δι᾽ ἀνέμπη τ̃ πρώ-
δε καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλῆρε τινὸς ἀξιω-
θεῖναι. ὅπερ ἁπὰν ἢ λέγειν τοῖς κατηγόρεις τὰς πρώδου
ἀδικομίας πρῶτον διεξῆεσαν, ⸂ὡ βασιλέα λέγοντες,
ἀλλα τ̃ πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐνίκων ἂν
τύραννον. πλείους γὰρ αὐτὸν μιφθίους ὑπ᾽ αὐτε τοιαῦτα
πεπονθέναι τοὺς καταλελοιθότας, ὥς ⸂μαχαίρᾳ τὰς
ὁπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ ⸂ μόνον τὰ σώματα τ̃
ὑποτελῶν, ἀλλὰ κ̀ τὰς πόλεις. τὰς μὲ γὰρ ἰδίας
λελωβῆθαι, τὰς ἢ τ̃ ἀλλοφύλων κεκοσμικέναι, ⸂ τὸ δ᾽
ἰουδαίας αἷμα κεχαρίθαι τοῖς ἔξωθεν ἐθνεσι. αἰτία ἢ τῆς
παλαιᾶς δυσαιμονίας, κ̀ τῆ παρίων νόμων, πενίας τὸ
ἔθνος κ̀ ἀδικομίας ἐχάτης πεπληρωκέναι. καθόλε τε
πλείους ὑπομεμφικέναι τὰς ἐξ ἡρώδε συμφορὰς ἐν
ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ μ̀ τ̃
ἐκ βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ⸂παθον οἱ πρόγονοι, ξέρξε
βασιλεύοντος ⸂παρασραφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι ταπει-
νότητος, ⸂ τ̃ δυσυχεῖν ἔθνες προελθεῖν, ὥς ⸂ ὑπομένειν τ̀
πικρᾶς δουλείας κ̀ ἀκαθοχὴν αὐθάρετον. ἀρχέλαον γὰρ
τ̃ τηλικότε τυράννε παῖδα, μ̀ τ̃ τῷ παρὸς τελευτὴν,
βασιλέα τε προσερεῖν ἑτοίμως, κ̀ συμπενθῆσαι τὸν
ἡρώδε θάνατον αὐτῷ, κ̀ σωφρόνως προὶ τ̀ ἀκαθοχῆς.
τ̃ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν ἡρώδε,
προοιμιάσαθαι τ̃ βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ.
κ̀ τοσαῦτα μὲ παρεσκέναι θύματα προὶ τ̀ ἀρχῆς τῷ
θεῷ. τοσούτοις ἢ ἐμπεπλικέναι τεκεῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορ-
τῇ. τὰς μιφθέντας ⸂ ἐν τῷ τοσότον κακῶν,
εἰκότως ἐπεσράφθαι ἤδη ποτὲ προὶς τὰς συμφορὰς, ⸂
πολέμε νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς κ̀ προσώπε δέχε-
θαι. δεῖθαι ἢ ῥωμαίων, ἐλεῆσαί τε τὰ ⸂ ἰουδαίας λείψα-
να, κ̀ μὴ τὸ προὶὸν αὐτ̃ ἀπορρίψαι τοῖς ὠμῶς προσ-
ουσι. συνάψαντας ἢ τῇ συείᾳ τ̃ χώραν αὐτῆ, διοικῆν
ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὅπερ δείξεσθαι γὰρ ὡς οἱ νῦν ⸂ασιώδες
ὁλοβαλλόμενοι κ̀ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μᾶλλον ἡ-
γεμόνας. ἰουδαῖοι μὲ οὖν ⸂ ἐν τ̀ κατηγορείας, κατέλιξαν
εἰς τ̃ τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰτιᾶται ἢ νικόλαος, ⸂ πεδίοις
μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει ἢ τ̃ ἔθνους
τότε δύσαρκτον κ̀ δυσπειθῆ φύσει προὶς τοὺς βασι-
λέας. σωφρόνειν ἢ ⸂ τοὺς ἀρχελάε συγγνώμεις, ὅσου
προὶς τοὺς κατηγόρεις ἀφεις ἥκειεν.

Κεφάλαιον ϑ.

Τότε μὲν ⸂ ἐν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε
τὸ συνέδριον. μ̀ ἢ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ
μέρεσ τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ διέδωσιν ἐθναρχίαν
προσερεῖπων, ὑποκόμενός τε κ̀ βασιλέα ποιήσειν, ⸂ τ̀
ἄξιον, ἑαυτὸν ⸂ δείξαντα. τὸ ἢ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς
δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρώδε διέδω-
κεν μὲν φιλίππῳ, τινὶ ἢ ἀντίπατρε τῶν προὶς ἀρχέλαον
ἀλφισβητούντων προὶ τ̀ βασιλείας. ἐκυρώθη ἢ ὑπὸ τού-
τῳ μὲν, ἥτε τραχὼν, κ̀ γαλλαία, προόδος δέκα σίων ταλάντων. βαταναία τε ⸂ τεάχων, αὐρανίτις
τε, κ̀ μέρη τινὰ τῶν ζηνώνος οἴκου τὰ προὶ ἰάμνιαν,

προ-

προσόδου ἔχοντα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τε- A
ταγμένα. ὁ δ' ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε καὶ ἰουδαία
πᾶσα, καὶ σαμάρεια λοιπόν, κεκωφισμένη τετάρτῳ μέρει τῶν
φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἔθνος εἶναι. πόλεις
δὲ ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβα-
στὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς γὰρ ἐλληνίδας γάζαν
καὶ γάδαρα, καὶ ἵππον ἀποτεμνόμενος τῆς βασιλείας,
προσέθηκε συρίᾳ. προσόδου δὲ λοιπὸν τῷ ἀρχελάῳ δοθεί- B
σης χώρας, τριακοσίων ταλάντων. σαλώμη δὲ πρὸς οἷς
ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ διαθήκῃ κατέλιπεν, ἰαμνίας τε καὶ
ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀποδείκνυται διαθέσις, χα-
ρίζεται δὲ αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια.
συνῆλθε δὲ ἐκ πάντων, ἐξήκοντα προσόδου τάλαντα. τῆς
δὲ οἴκου αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῶν δὲ
ἄλλης ἡρῴδου γῆς, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ διαθή- C
κῃ κομίζετο. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις,
καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυ-
ρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μέρος δὲ τῆς οἰ-
κου, ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τῆς αὐτοῦ καταλιφθείσαν ὑφ' ἡ-
ρῴδου δωρεὰν ὅσα χιλίων ταλάντων, δύο τινὰ τῶν
λειμμάτων εἰς τὴν τοῦ κατοιχομένου τιμὴν ἐξελόμενος.

Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelis idem Cæsar constituit: regiámque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eásque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defunctis.

Κεφάλαιον ι.

Caput X. De subditicio, talsóque Alexandro, eóque deprehenso. Ant. lib. 17. cap. 18.

Κατὰ τοῦτο νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ἔσφεις
δὲ ἐν σιδῶνι ὑπό τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπελευ-
θέρων, διὰ ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέ- D
ξανδρον τὸν ἀμαρτόντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τῆς λή-
ψεως, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ
πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ὅπως ἄμωμος, ὑφ' ᾧ διδα-
χθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ αἱρέσιν αὐτῷ τε
καὶ ἀριστοβούλῳ, διὰ οἶκτον σκληρότητος αὐτοὺς ὁμοίων
ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις γοῦν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους
ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς
μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑποβολὴν
ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐ- E
τῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς δικαιαρχίαν, δῶ-
ρά τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ ἰουδαίων λαμβάνει, καὶ
καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων φερομένων
φίλων. προσελήλυθει δὲ εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορ-
φῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἐωθεότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς
ὑπισαμένους, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ἐν
ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄ- F
πλετον εἰς τοὺς στενωποὺς, δι' ὧν κομίζοιτο. καὶ δὴ
προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλοι, ὥστε
φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰ-
δίοις δαπανᾶν ἀναλώμασι. καῖσαρ δὲ γνώσκων ἀκρι-
βῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο δὲ ὑφ'
ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, σωτῆρα μὲν καὶ φρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρω-
πον τῆς ὁμοιότητος ἀπατᾶν. διδοὺς δέ τι καὶ πίστεως τῇ
ἱλαρωτέρᾳ ἐλπίσι, κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς G
ὑπισαμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν
νεανίσκον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν τὸ σχῆμα καὶ τὰς
διαφορὰς τοῦ προσώπου. τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότε-
ρόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύν-
ταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ
λεγομένων. τοῖς γὰρ πιθανομένοις ἦν ἀριστοβούλου,
σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, διαλελεῖφθαι δὲ ὑπ-

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde transmissus, ibíque ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremò delatus Dicæarchiam, multíque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorũ angustias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis' ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim per contantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret ca A
uendo insidias : minus enim se circumueniri
posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vi-
tam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ
fraudis prodidisset autorem. Id autem se factu-
rum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur : &
Iudæum indicat : qui formæ suæ similitudine
abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona
ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, B
quanta vnus Alexander non accepisset. Risit his
Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter
habitudinem corporis, remigum numero in-
seruit, suasorem verò eius interficiendum cen-
suit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ
precio satis esse iudicauit.

Cap. XI. De Archelai exilio. Ant. lib. 17. cap. 19.

ETHnarchia verò suscepta, memor discor-
diæ superioris Archelaus, non solùm Iu-
dæis, sed etiam Samaritensibus crudeliter abu-
sus est. Nonóque principatus sui anno legatis
contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse
quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ C
ciuitatem : patrimonium verò eius fisco Cæ-
saris adiudicatur : quem quidem prius quàm
euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi som-
nium vidisse commemorant : Nouem spicas
plenas & maximas à bobus comedi somnia-
uerat : accitos deinde vates, Chaldæorúmque
nonnullos, quidnam illo putarent indicari
somnio, consuluerat. Aliis autem aliter inter-
pretantibus, Simon quidam Essenus genere,
dixerat spicas annos arbitrari, bouésque re- D
rum mutationes : eo quòd agros arando verte-
rent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem
illum esse tot annos, quot significasset nu-
merus aristarum : varias autem rerum muta-
tiones expertum, esse moriturum. Hísque au-
ditis, Archelaus quinque diebus pòst ad cau-
sam dicendam est euocatus. Dignum autem
memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphy-
ræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum re-
gis referre : quam cùm Alexander prius ha-
buisset vxorem, frater huius de quo loquimur, E
Herodis filius regis, à quo ille interfectus
est, sicut iam designauimus, post illius mor-
tem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque de-
functo domum reuersam, domíque apud patrem
in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus
vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt
eam statim repudiata coniuge sua Mariamne,
sibi copularet. Hæc igitur breui tempore post-
quam in Iudæam redijt, videre visa est super- F
stantem sibi Alexandrum dicere : Satis fuerat ti-
bi Libycum matrimonium : sed tu illo non
contenta, rursus ad meos penates reuertetis a-
nimosissima viri tertij, & quod grauius est, mei
fratris iuncta matrimonio. Equidem non dis-
simulabo contumeliam, téque licèt inuitam
recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix
biduum superuixit.

Cap. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos. Ant. lib. 18. cap. 1. & 2.

IGitur Archelai finibus in prouinciam reda-
ctis, procurator Coponius quidam eques G
Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potesta-
te mandata. Hoc disceptante, Galilæus qui-
dam, Simon nomine, defectionis arguebatur : quia indigenas increparet, si tribu-
tum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem pro-
prium sectæ sophistæ, nulla in re similis alus. Et-
enim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

πηδῆς ἐν κύκλῳ τὰς ὑπηκόους φυλακὴν ὁμόσαι. ἦν δὲ ὑπὸ χεῖρα ἀεὶ διεζευγμένους. ὑπολαβόμενος ὁ αὐτὸς κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη ὧδε καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύσαι τὸν αἰσχροκερδῆ τε πλάσαντα τηλικαῦτα. καὶ πεῖσαι αὐτὸν ἐπιλῦσαι εἰπὼν, ἔπειθ' ὡς καίσαρα, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἐπιδείκνυ), καταχρησάμενον αὐτῷ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καίσαρ ὅτι τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ὀλιγίαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν αἰσχροκερδῆ δέ, ἐπειδὴ συνῆν αἰσχρολογίᾳ. μηλίοις δ', ἡρκεσεν ὀκτὼ μνᾶς αὐτοῖς τὰ ἀναλώματα. Κεφ. ια.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ κατ' οὐδὲν τῶν πάλαι διαφορῶν, οὐ μόνον Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ συμῤῥύσει χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς καίσαρα, ἔτους δὲ ἀρχῆς ἐνάτου φυγαδεύεται εἰς βιέννην πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, καὶ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐκατάκλυσις). πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν σάκχις σίτια, πλήρεις καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων τινὰς, ἐπεπύθετο τί σημαίνειν δοκοίεν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σήμαινε τοῖς ἑαυτοῦ τὸν χρόνον ἔφη. τοὺς μὲν σάκχις, ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς σχημάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀναστρεφομένους ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τοσούτων ἀριθμὸν, ὁπόσοις δ' σχημάτων μεταβολαῖς χρώμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μετὰ πέντε ἡμέρας, ἐκλήθη. ἀξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἣν πρὸ μὲν τοῦ θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γενομένη τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, ἔπειτ' ἐκ διεζευγμένου, ὑὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' ἧς καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν. μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, συνῴκησεν ἰόβᾳ τῷ βασιλέως λιβύης, ἐκ τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύσασαν ὧδε πως παρὰ θεασάμενος ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, ὅτι τοσοῦτον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε ὠδαχρήμα τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μυριάμμην ἀποπεμψάμενος ἐκείνῃ ἀγάγετο. ὠδηγημένη δ' εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τὴν ἀφίξεως χρόνον, ἐδόξεν ὅπως αὐτὰ τὰ ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχει μὲν ὁ κατὰ λιβύην σοι γάμος, σὺ δὲ καὶ ἀρχελαΐδα τούτῳ, πάλιν ὅτι τὸν ἐμὸν ἐξίας αἰσχύμης ἕνεκα ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν ὦ δύμηρα τὸν ἐμὸν πρεσβύτερον. πολλὰ δὲ προσδιόμενα τοῦ ὕδατος, ἀπολήψομαί σε καὶ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δὲ σημήνασθαι τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν ἀποτεταφίσης ὑπὸ τοῦ τῆς ἱππικῆς ὧδε ῥωμαίοις τάξεως πρωτοστάτου πέμπει), μέχρι τοῦ κτίσαι λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ. ιβ.

ΕΠὶ τούτου τὸν ἀνὴρ γαλιλαῖος ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγε τοὺς ὑπηκόους, κακίζων, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν οἷόσπερ θνητοὺς δεσπότας. ἰοῦδ' ἦν σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις ὁμοτροπίας. ἔστι γὰρ ὧδε παρ' ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν, αἱρετισταὶ φαρισαῖοι, τοῦ δὲ σαδ-

ἀνηρῶν. ζῆλον ἢ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότατα ἀσκεῖν, ἐστὶ- A
τοῦ κακῶν), ἰσοθέοι μὲ γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι ἢ καὶ πρὸ
ἄλλων πλέον. ἔτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν διαφέ-
ρονται, τὴν ἢ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑπο-
πίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμους μὲ ὑποφίαι παρ'
αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες ἀ-
παλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, εὐπλοεῖς ἡγοῦν), καὶ τοῖς
ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν οἰκειοῦσι. τὴν μὲν γάμου, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς
ἀναβλάστησιν, ἵνα ἀπομένωσι. τοῖς ἢ γυναικῶν ἀσελγείας B
φυλακτόμενοι, καὶ μηδεμίαν πρὸς πίστιν μένοι τὴν πρὸς
ἕνα πίστιν, καταφρονεῖται ἢ πάντα, καὶ θεσμόν παρ'
αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, ὃ δὲ ἔστι δίκην τινὰ παρ'
αὐτοῖς ὑπέχοντα. νόμος γὰρ τοῖς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιοῦσι
δημόσιον τὰ τάγματα τὰ ἑαυτῶν, ὥστε εἰ ἄπασι μήτε
πενίας ἀναισθησία φαίνεσθαι, μήτε ὑπερβολὴ πλούτου.
τὴν ἢ ἰδίαν κτημάτων ἀπαμερισμένων, μίαν ὥσπερ
ἀδελφοῖς ἅπασι οὐσίαν εἶ). κηλίδα ἢ ὑπολαμβάνου- C
σι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλιφῇ τις ἄκων, σπήχεται τὸ σῶμα·
τὸ γὰρ αὐχμεῖν, εὖ καλὸν πέφυκεν, ἀλυχειμονεῖν τε
ἀγαπῶντες. χειροτονητοὶ ἢ οἱ τῶν κοινῶν ὀπτιμάται, καὶ
ἀδιαίρετοι πρὸς ἅπαντα εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.
μία ἢ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' οἰκίᾳ μετοικοῦσι
πολλοί, καὶ τοῖς ἐπέρωθεν ἥκουσιν ἁπλοῦς, ἀναπέπτα-
ται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὓς οὐ
πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνήθεις ἤδη. διὸ καὶ πο- D
οῦνται τὰς ὁδοιπορίας, ἀδὲν μὲν ὅλως ὀπτομιζόμε-
νοι. σκεῦος ἢ τοῦ λῃστοῦ ἔνοπλον. κτήματον ἢ ἐν ἑκάστῃ πό-
λει τῶν τάγματος ἐξαίρετος, τὴν ξένων ὑποδέχονται.
ἐσθῆτα ἢ καὶ ὑπόδημα. καταπολὺ ἢ καὶ ἀπ-
μὰ σώματος, ὁμοίων τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις
παισίν. ἔστι ἢ ἰδίωτας, ἔστι ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν
ἢ διαφθαρῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ διαπεσθῆ-
ναι τῇ χρόᾳ. οὐδὲν οὖν ἀλλήλοις ἔστιν ἀγοράζουσιν,
ἔστι πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῇ χρείᾳ ἕκαστος τὰ E
παρ' ἑτέρου, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον εἰσπομίζεται,
κἀκεῖθεν ἢ τῆς εἰσόδου, ἀμοιβαίως ἢ μεταλή-
ψεις αὐτοῖς παρ' ὧν αὐ ἐθελήσουσι. πρός γε μὴν τὸ
θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν ἢλιον ἀνασχεῖν τὸν ἄλιον, οὐ-
δὲν φθέγγονται πρὸ βεβήλων. πατρίους δὲ τινας εἰς
αὐτὸν ὕμνους ἄσασιν ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. μὴ τι-
νας πρὸς αὐτοῖς ἕκαστοι τέχνας ἔχουσιν, ἐπὶ τὸ θερμανθῆ-
ναι σπεύδοντες, κἀ μέχρι πόρρω ὥρας ἀγαλλόμενοι F
σωτείνοις, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χω-
ρίον. ζωσταὶ μέν τε σκεπάσμασι λινοῖς, ὅπως ἀπολούσωνται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ ταῦτα
πάντες οἰκήσεως, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἵνα μηδεὶς
ἄλλου εἰσόδων ἔστιν ἑστίας ἀφειδεῖν. αὐτοὶ τε
καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, εἰσφοιτῶσι
τὸ δειπνητήριον, κἀ καθίσαντων μιᾷ τάξει, ὁ
μὲν σιτοποιὸς, ἐπὶ τάξει ἑκάστῳ ἄρτους. ὁ ἢ G
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑκάστου ἑνὸς ἑκάστῳ πα-
ρατίθησι. πρόσκεινται ἢ ὁ ἱερεὺς τῆς εὐχῆς,
κἀ γεύσασθαί τινα πρὶν ἢ δύχης εὐθύνεται. ἐπισπόνδει
σιτίων ἐπ' ὀλίγον πάλιν, ἀρχόμενός τε, κἀ παυό-
μενος, μεμνήσεσθαι τὸν θεὸν, εἰς χαριστὴν ἢ ἑστίᾳ.

ducæi. tertiùm verò quod etiam probabilius habetur, Eſſeni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam verò ſeruare, neque cupiditati ſuccumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt: non quia coniugia vel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præſtare: legémque ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum eſſet omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus abſtergent: quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candida. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Denique tanquam conſuetiſſimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc eſt quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In ſingulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cæteráque vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultúſque corporis omnibus pueris, in metu & ſub cura magiſtri agentibus par eſt. Nec verò veſtitum ſiue calceos mutant, niſi aut omnino cõſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autẽ inter ſe mercantur aut vendunt: ſed egenti quiſque quod habet præbens, refert ab eo quod ipſe non habet: quamuis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipuè circa Deum religioſi ſunt. Namque ante ſolis ortum nihil profani loquuntur, ſed ei patria quædam voto celebrant, quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt ſinguli artes, à curatoribus diſmittuntur. Cumque ad horã quintam ſtudioſè fuerint operati, rurſus in vnũ congregantur: lineíſque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta in eadem ſecreta coeunt, quò neminem alterius ſectæ hominem ſpirare conceſſum eſt, ipſíque purificati, velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum ſilentio reſidentibus, piſtor quidem panes ordine vnum autem vaſculũ ex vno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos anteuenit: neque guſtare quẽquam fas eſt, niſi priùs Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij vota reperunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm deſinunt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, A in opere vſque ad veſperam verſantur. Similitérque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interueniſſe repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quáinque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio. ſed per annum integrum extrinſecus cómoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. E Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maximè verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nūquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſēper diligere, & habere propoſitum cōuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram ſeruare ab iniuſtis compendiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neq; profanis eorum quippiam publicare, etiam ſi intētata quiſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autē latrocinia, & conſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπέστα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἔρπουσι. δειπνοῦσι δ' ὑποδεχθέντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὐδὲ θόρυβος μολύνει. τὰς δ' λαλιὰς ἐν τάξει ὧδ' ἀλλήλοις ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῆς ἐνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τοῦτο δ' ἄπνοον, ἡ διαπαντὸς νῆψις, καὶ τὸ μεταδίδοσθαι παρ' αὐτοῖς ἐφοφὲν καὶ ποτοῦ, μέχρι κόρου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔξιν ὅπη μὴ τῶν ὁπωμελητῶν τοῖς προσαιτοῦσιν ἐπαρκοῦσι. δύο δ' ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐλεημοσύνη καὶ ὀργή. βοηθεῖν τε τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ φοβᾶσθαι ὑπερημμένους ἐφέλκειν. τὰς δ' εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι πωλεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ πιστεύεσθαι δ' ἐκτόπως ἀεὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἐρευνῶνται. τοῖς δ' ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐ δι' θύρας ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὸν αὐτὸν ὑποτιθέντες δίαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ' οὗτος τῆς ἐκτὸς πείρας ἐγκρατείας δῷ, προσιέναι μὲν ἐγγύον τῇ διαίτῃ, καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ μεταλαμβάνεται δ' εἰς τὰς συμβιώσεις εὐθέως. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερείας δοκίμασιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτι εἰς τὸν ὅμιλον ἐγχείνεται. πρὶν δ' τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνῦσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν σεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγγέλου. μισήσειν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ φυλάξειν πᾶσι, μάλιστα δ' τοῖς κρατοῦσιν. ἐὰν γὰρ δίχα θεοῦ τευχθῆναί τινι τὸ κράτος. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ τι ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐνδῦσαι, ἢ τι πλέονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμφύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σφρενάλλεσθαι χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν αἰσχίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετῆς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μεμύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. θεοὺς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' λῃστείας, καὶ συγγράμματα ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος. ὁ δ' ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ἀπόλλυται.

Τοῖς δὲ

τοῖς μὲν ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, ἀδύνατον τὸν ἀφ' ἑτέρων τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύνασθαι μεταλαμβάνειν. πονηρεύεται γὰρ ἡ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἑκάταις αἰσθόμενοι αὐτοὺς ἐλάβομεν, ἱκανὴν δὴ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. φεῖς δὲ τὰς κρίσεις, ἀνεξιβίαστοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οἱ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὀφειλόμενον ὑπ' αὐτῶν οὐκ ἀπαίτησιν. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δίκαι γοῦν συγκαθεζομένων οὐ καλοῦσί τινες ἀκύρωσιν τῆς ψήφου. καὶ τὸ πῦρ σβεσθὲν εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, καὶ τῇ ἑβδόμῃ ἔργον ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. ἐ μόνον δὲ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἅψασθαι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεύους τι μετακινῆσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι. τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεόσυτοις, καὶ ἀνακαλύψαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τὰ θεοῦ, θαλλόυσιν εἰς φῶτον, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καθάπερ δὲ φυσικῆς ὕσης τῆς τοῦ σωματικῶν λυμάτων ἀπαλλάσσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διῄρηται δὲ καὶ χρόνον τῆς ἀποκρύσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεζονέστεροι τῶν νεωτέρων ἐλαττοῦνται, ὡς τὸ εἰ φαύσειαν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφερόντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τοῖς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν διατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας πρόσοιτο, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασι τοῖς ψυχαῖς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ προβλήμενοι, καὶ λυγιζόμενοι, καμόμενοί τε, καὶ πλώμενοι, καὶ διὰ παντὸς ὁδὸν δύοντες τῆς βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσεμνήθων, ἢ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεύσαι ποτὲ τοὺς ἀγριζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταγελῶντες τῶν τοὺς βασάνους προσφερόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφῆσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ δὲ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδὲ ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶ τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην ἐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φορτίσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐνιδρυθείσας ἑλκούσας τινὶ φυσικῇ καταπωμφίας. ἐπειδὰν δὲ αἱ θάνατον τῆς καρπὸν δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπολλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sedetint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dextram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus relcuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita illico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententias, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem reddhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſactis videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel uegligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi portò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἀγαθᾶς, ὁμοδοξοῦντες πᾶσιν Ἑλλήνων, δοκοῦσι μοι κατὰ τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαγωγὴν ταύτην ἀπονεῖσθαι, καὶ χώρην, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ἓν ἀεὶ ζέφυρος, ἠπίως ἐκπνέων ἀναψύχει. ταῖς δὲ φαύλαις, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζοντες μυχὸν, γέμοντα πικρείαις ἀθλήσεσιν. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπονεῖμαι. ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῆ χῶρον, ἔνθα καὶ παλαιόμυθοί τινες μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, φαντάζεσθαι μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς σπουδὴν ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτροπὴν. τοὺς τε μὲν ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδα τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν. τῆς τε κακῶν ὁρμῆς δίεσθαι τοὺς ὁρμὰς δίεσι, φοβουμένους, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφίξειν. τοιάδε μὲν οὖν ἐστιν περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνούμενοι, βίβλους ἱεράς, καὶ ἁγνείας ἀγνείαις, καὶ προφητῶν ἀπορρήτοις ἐμπαιδοτριβόμενοι. ἀνάπλεον δ' ἔστιν ὅτε καὶ τὰς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δ' καὶ ἕτερον ἐστιν αὖ τάγμα, ὁ θάτερα μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διαιτᾷ δὲ τὴν κατὰ γάμον ὄρεξιν. μέγιστον γὰρ ὑποκύπτειν οἴονται τὸ βίου μέρος τὴν ἀκαθαρσίαν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δ' εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἀνελπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τοι τριετίᾳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τὸ δυάδαν γίνεσθαι, ἔπειτα ἀγόνται. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐ συνελεύσονται, σύδε ἐκκυμένοις, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένοις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν οἱ περίζωμα. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῆδε τὸ τάγματος. δύο δ' τῆς δευτέρας, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην αἵρεσιν εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προσάπτουσι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖον δεῖ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δ' εἰς ἕκαστον, καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχὴν δ' πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δ' εἰς ἕτερον σῶμα, τὴν δὲ τῶν ἀγαθῶν μόνην. τὴν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δ' τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τὸ κακὸν, ἢ ὁρᾶν τίθενται. φασὶ δ' ἐπ' ἀνθρώποις εἶναι τὴν αἵρεσιν, τὸν καλὸν καὶ τὸ κακὸν ἑκατέρῳ προκεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν γνάμῃ ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσπίπτειν. ψυχῆς τε τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶφαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

ἢ πρὸς

bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἢ πρὸς

ἀπὸ δημιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπλωεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. Τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

A & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ηʹ.

Τῆς Ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. Σαλώμη μὲν τελευτήσασα, Ἰουλίᾳ τῇ Καίσαρος γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοινικῶνας καταλιπεῖν. μεταβάσης δὲ εἰς τιβέριον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὰ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν αὐγούστου τελευτήν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς δὲ μησὶν ἕξ καὶ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις, ὅτε Ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, πετραίδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον Ἰουλίας.

B C

CAP. VIII. De Pilati regimine. *Ant. lib. 18. cap. 5.*

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιʹ.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὕστερος ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλοῦντες. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην τὰ πραχθὲν ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. ὑβρὶν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκην εἶδος. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν καὶ τὴν πόλιν ἀθρόοις ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δὲ ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, πρωΐας καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἐπὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινεῖσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. φρὶς ἅπασ δ' ἐξισοιχεῖ τὴν φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνδύει. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, τοῖς αὐχένας προκλίναντες, ἑτοίμοις εἰς αἱρεσιν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον προβλιβῆναι. ὑπερθαυμάσας δ' ὁ πιλάτος τὸν τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ δὲ ταῦτα, τὰ πραχθὲν ἑτέραν κίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς κατωγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τὸν πιλάτου παόντος εἰς ἱεροσόλυμα, πρὶς ἀπτὸ βῆμα κατεβόων. ὁ δὲ, πρὸ δὲ εἰ δὲ αὐτῷ τὰ πραχθὲν, καὶ τὰ πλήθει τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας καὶ ξίφει μὴ χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῆς πληγῆς, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

Ant. lib. 18. cap. 7.

CVM curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem consulcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens A multitudo conticuit: atque ob hoc acculator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari; celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat acculator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant lib. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præfide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè E ibuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Belcum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. lib. 15. cap. 15.

πρὸς ἢ τὴν συμφορὰν τῶν ἀπηρημένων κατὰ πλῆθος τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιδ'.

Κἂν τούτῳ κατήγορος ἡρώδε τῷ τετράρχου Ἀγρίππας υἱὸς ἀριστοβούλε, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, προσῆλθε θεὸς τιβέριον. τῷ ἢ μὴ προσδεξαμένῳ τὴν κατηγορίαν, μένων ὅπη ῥώμης, τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, ἅτε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας αἰτεῖνας φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, ἀποθανόντος τιβερίου. τοῦτο τὸς τὸν οἰκέτην αὐτοῦ διαγγέλλῃ τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἴρχνυε τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν ὅπη μιᾶς ἐξ ὧν διεμωτηείω, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, ϛ ἓξ μησὶν ἕξ.

Κεφάλαιον ιε'.

Ἀποδεχθεὶς ὁ γάϊος καῖσαρ, αὐτίκα τε τὸν δεσμὸν τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸ φιλίππου τετραρχίας, τοῦτ' ἔστιν, καὶ δίδωσι βασιλέα. παραγινόμενος ὃ εἰς τὸν ἀρχιὼ ἀγείωπας, φθόνῳ τὰς ἡρώδε τῆ τετράρχε διήγειρεν ὀπθυμίας. ἐνῆγε ὃ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τὴν ἀργίαν, καὶ φαμένη ὡς ἀφ' τὸ μὴ θέλεσθαι πλεῖν ὅπη καίσαρα, σεείσεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὲ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτε βασιλέα ἐποίησεν, ὅπου γε αὐ ἐκεῖνον δίκαιωσήσειεν ἐκ τετράρχε. τούτοις αἰαπεισθεὶς ἡρώδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' ἑ τ' πλεονεξίας ὀπτιμᾶται φυγὴν εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὲ αὐτῷ κατήγορος ἀγείππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνε προσέθηκε γάϊος. ϛ ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ις'.

Γάϊος ὁ καῖσαρ ὅπη τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε ἀγλυφες ἀπτὸν ἀνδρῶν ἀνεστομῆσαι τὰ παρίδια. ἐκτεῖναι ὃ τὴν ἀσέβειαν, ϛ ὅπη ἰουδαίους. πατρώιον γοῦν μὲν σταπαῖς ὅπη ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς αἰδεσιμίτας αὐτῷ, προσάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀπολεῖν, ϛ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεῷ ὃ ἄρα τῷ προσαγμάτων ἔμελλε. καὶ πατρώιος μὲν σωὴ τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τ' συείας συμμάχοις, εἰς τ' ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τ' ἀντιοχείας. ἰουδαίων ὃ, οἱ μὲν πίστουν ἔτι τ' τῷ πολέμῳ φήμαις, οἱ ὃ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τ' ἄμυναν. τάχυ ὃ ἐχώρει δεῖ πάντων τὸ δέος. ἤδη γὲ ὅσης εἰς τ' πτολεμαΐδα τῆς σταπαῖς, πρόσεισι δ' ἡ πόλις αὕτη τ' γαλιλαίας φῶδαλιος κ' τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσμήν. περιέχεται ὄρεσιν, ἐκ μὲν τῆ πρὸς ἀνατολὴ κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῆ τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ ὃ τῆ μεσημβρινῆ, τῆ καρμήλῳ διέχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῆ δ' ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ἔ καλέσι κλίμακα τυείων οἱ ὀπιχώριοι, καὶ τοῦτο δ' σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῆ δ' ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλεως ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ὄζιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῷ

πάπυρον

τόπον ἐκατὸν πηχῶν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ψαμμον, ὡς ὅταν σκαφαὶ πολλαὶ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρέντων μὲν ὥσπερ ὑπὸ σπουδῆς τότε τὴν ἀπ' αὐτοῦ, τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τῇ δὲ μεταλλον πᾶσαν διθέως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὴν τῆς χυθεῖσαν ὕαλον B ἐν τῷ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιοῦτόν ἐστιν φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων ἀρξάμενοι, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδεὴς, τὴν μὲν στρατιὰν, καὶ τοὺς αἰδεσιμάτας, ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν C Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τήν τε ῥωμαίων διέξοδον δυνάμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ ὑποτεταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιστασεσθαι πρὸς τοῦτο, ἀφεδὸν ἀφισαμένων καὶ μεθ' ὕβρεως. τὴν δὲ τὸν D νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τὸ δίκτυλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, ἐν κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὲν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. παραβαὶς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, δοκῶ δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, ἂν ἐγὼ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπέστασομαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος παῖ ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν E ἑτοίμως ἔχειν. καταφείλας ἡ ὁ πετρώνιος αὐτοῖς τὴν βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τῶν ῥωμαίων, οἷς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπῃ τοῦτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσήει τὸν πετρώνιον, τῆς τε ὑπερ- F βαλλούσης θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμως διακειμένου. καὶ τότε μὲν ἀπρακτοι διελύθησαν. τῇ δ' ἑξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον ὑπεφείλει, τήν τε ῥωμαίων ὑπατοτεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοῖς καίου θυμοῖς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀπειλήν. πρὸς δὲ μη- G δεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἰώσηπος καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄπορον μείνας, καὶ γὰρ ὥραν ἀπόρου πεντήκοντα ἡμέρας ἀρχὰς διέτριβεν αὐτοῖς τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ ἐκκινδυνευτέον ἐμοῖ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος

centum ferè cubitorum ſpaciũ, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vibibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæſarem,ac vobiſcum ſaluabor liben- A
ter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum : atque illinc confeſtim miſit ad Cæſarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gens ſupplicaſſet : quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendã. Seruare ſiquidem ipſos legem patriam : & nouis præceptis vehemen- B
ter obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem , quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri:alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes, proſperè nauigauerunt:denique ante ſeptem & viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem Cæſaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui C
comminantia ſcripta portabant.

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

Ant. lib. 19. cap. 3.

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus , menſibus ſex , rapitur in regnum ab eo exercitu , qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem , referentibus conſulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo , mandat tribus cohortibus vrbanis , vt eſſent præſidio ciuitati , & ipſe frequens in Capitolium conuenit : & propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, D
volens imperium ad optimates reducere : vt ſicut olim ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit interim , vt Agrippa adueniret: quem cùm & ſenatus in concilium , in caſtra Claudius euocaſſet,vt ſcilicet eo ſtrenuo adiutore vteretur in quibus res poſceret , videns Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad ſenatum miſit , indicantem ſuum propoſitum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu E
raptus ſit , & iniquum eſſe, ſi militum erga ſe ſtudia tam religioſa deſereret , imò tutam aliter ſuam non eſſe fortunam:iam enim ad inuidiam ſatis fore,quod in regnum vocatus ſit. deinde adminiſtrare paratum eſſe rempublicam , non, vt aliquis tyrãnus,ſed vt princeps benignus:ſufficere ſibi quippe honorem nominis. De ſingulis autem negotiis communem omnium ſtare ſententiam. nam & ſi non natura eſſet modeſtus , locuples tamen moderandæ poteſtatis exemplum Caij morte eſſe propoſitum. Quæ F
cùm detuliſſet Agrippa,reſpondit ſenatus,quaſi qui militi ſuo boniſque conſiliis fideret,nolle ſe ſubire voluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo , Claudius rurſus miſit Agrippam,nunciantem eis, ſe non poſſe adduci,vt eos proderet , quorum conſenſu in imperium eſſet accitus. Inuitum autem ſe inituru eſſe pugnam aduerſus eos , cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum G
eſſe locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas eſſe, propter illorum peruicaciam,patriam ciuili cæde fœdari.Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educẽs gladium:Commilitones,inquit,quibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus,& cõcurrere aduerſus propinquos noſtros

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μὲν ὑμῶν ἑκόντος, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως ὑπεδύσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν, ὀλιγωρήσας τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. καὶ ταῦτα λαβὼν τὰ γράμματα ἐκ τῆς πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν εὐθέως ἐπιστέλλει καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βέλοιτο πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. ταύταις ταῖς ἐντολαῖς ὁ σφόδρα μετρίως χαίρων ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν περανίῳ θανάτῳ, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲν τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμαδιῶναι ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες διὰπλόοις ἔφθασαν τοὺς περὶ τούτου λαβεῖν πέρανσιν ἐντολὰς, ἐπὶ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, ἢ τὰς καθ' ἑαυτοῦ.

Κεφαλ. ιη.

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων, σεντίου σατορνίνου, καὶ πομπωνίου σεκουνδου, τεσσαράς συμμαχούσας στείρας ὁπλιτῶν φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ ἀπὸ τοῦ ὠμφαλοῦ τῆς γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπασθεὶς δὲ ἀειστοκεφάλου, ὥσπερ οὖν πάλαι διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν, ἠκολούθει ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη δὲ τηνικαῦτα φρουρεῖσθαι τὴν ἀγρίππαν, τοῦ τε σύγκλητον καλοῦσαι εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἃ δέοι, χρήσιμος αὐτοῖς γένοιτο. κἀκεῖνος σωισθεὶς τῇ ἤδη τῇ δυνάμει καίσαρα, πρὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν πρεσβευτὴν πρὸς τοὺς σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τοῦ αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιωτῶν ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τῶν ἐκείνων αὐτὸν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, ὅτε ἀσφαλὲς τὴν αὐτοῦ τύχην κείνοι. καὶ δὲ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ὁπωσοῦν ἔχει. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τοῦ ἀρχὴν, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι δὲ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τοῦ δὲ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἐπιδώσειν. εἰ δὲ καὶ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθέναι, δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἀφ' τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προδοῦναι μὲν τοῖς εἰς αὐτὸν ὀμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δὲ ἄκων, πρὸς οὓς ἥκιστα βέλοιτο. δεῖν μὲν τοι προαποδειχθῆναι τοῦ πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ δὲ ὅσιον ἀφ' τοῦ αὐτοῦ κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιανθέντας τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τοῦ συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀνασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου

συγ-

συγγλυῶν ὁρμᾶν; ἔχοντες μὲν αὐτοκράτορα μηδὲν A
μεμφλῶαι δυνάμενον, τοσαῦτα ἢ δίκαια πρὸς ἃς μὴ
τῷ ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν ἀφ' ἡσης
ὥρμησε τῆ βουλῆς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐφελκόμενος.
οἱ ἢ ἀπαξίδαι ὠδαχρῆμα μὲν πρὸς τὴ ἀπόλειψιν
ἀσθενῶς ἔχον. αὖθις ἢ ὡς ἀπροφὴ σωτήριος ἐκ κα-
τεφαίνετο, τῷ τῷ στρατιωτῷ ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς
κλαύδιον. ὑπλίτων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶ τείχους γυμνοῖς B
τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τῷ τύ-
χῳ. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοῖς προάγοντας, πρὶν
γνῶναι τῷ ὁρμῷ τῷ στρατιωτῷ κλαύδιον, εἰ μὴ
προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνημα τῆς
προάξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τῷ ὁρμῷ
τῷ ὅτι τοὺς ἀπατείδας λελυσσηκότων, ἀπολέσας δ'
οὓς τὸ κρατεῖν ὅτι πλεῖστον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς.
ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶ στρα-
τιωτικῶ, προσδέχεταί τε τῷ σύγκλητον εἰς τὸ στρα-
τόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐ- C
τίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστή-
ρια. ὃ τὸν ἀγρίππαν δ' ὅλου ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ
βασιλείᾳ πάσῃ, προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστε
θείσας πρώδῃ, τραχωνίτιν καὶ αὐρανίτιν, χωρὶς ἢ τού-
των ἑτέραν βασιλείαν τῷ λυσανίᾳ καλουμένῳ. καὶ τῷ
μὲν δήμῳ, δραχμάτι τῷ δωρεὰ ἐδήλε, τοῖς ἀρχου-
σι ἢ προστάξεν ἐγχαράξαντας δέλτους χαλκαῖς τῷ
δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται ἢ αὐτὸς D
καὶ τὸν ἀδελφὸν πρώδην, ὁ ἢ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ὢν βερ-
νίκη συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκιδί.

Κεφάλαιον ιϑ'.

ΤΑχέως ἢ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτος ἀ-
γρίππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ
εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρ-
ξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν,
ἀνάλυτον τῷ ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' E
ἔφθη πρὶν ὑφῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ,
διβασιλευκὼς μὲν ἔτη ξία, προτερον ἢ τῷ τετ-
ραρχιῶν τεσσὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηνιάσμενος, καταλείπει
ἢ ξεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγεννημένας, βερ-
νίκην, μυριάμμην, δρύσιλλαν. υἱὸν ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀ-
γρίππαν, ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασι-
λείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὁπότερον πέμπει F
κούαντιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μη-
δὲν ὠδαχινοῦντες τῷ πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ
ἔθνος διεφύλαξαν. μεθ' οὗτον καὶ βασιλέων τ' χαλ-
κίδος ἡρώδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελ-
φιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρ-
κανόν, ἐκ ἢ τῆς προτέρας μυριάμμης ἀριστόβουλον.
τεθνήκει ἢ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰ-
διώτης, καταλιπὼν ἰωτάπλη θυγατέρα. ἔτοι μὲν ἦν G
ἦσαν ὡς προεῖπον, ἀριστοβούλε τῆ ἡρώδου παῖδες. ἀρι-
στόβουλος ἢ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μυριάμμης ἡρώδῃ γε-
γόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ ἢ ἀλεξάνδρου γυνὴ, θ'
μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μεθ' ἢ τῷ ἡρώδε τε-
λευτῷ, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος
εἰς τὴν βασιλείαν τ' θείαν, τ' ἀγρίππαν. υἱὸν ἀγρίππα. θ' ἢ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖ τ' ὑπερόπλιον ὑπὸ
σαλεξάνδρου κύμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse pater occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ susceptit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: ficque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gænian vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorū petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymã, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

A

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον κ'.

Συνελήλυθότος γὰρ τὸ πλῆθος ὅπῃ τ' ἑορτ' τῆς ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, & π' ῥωμαϊκῆς αὐτείρας ὑπὲρ τ' τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἐφεστώσης (ἔνοπλοι γ' ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ὑφεφυλάτ]ιον, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος σωθεισμένον) εἷς τις τ' στρατιωτῶν ἀσυσχέμονος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀχημόνως, προσεπαπέστρεψε τοῖς ἰουδαίοις τ' ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τοῦ κυμάνου, κολάζειν τ' στρατιώτην. οἱ δ' ἥττον νήφοντες τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες τῶν τ' ἐθνους, ἐχώρουν ὅπλα μάχιμα, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. & κύμανος δείσας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπει. τῶν γ' τ' στοᾶς ὑπεχομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ ξαπίντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ δίεφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη γ' ὠθὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων & συντριβέντας, ὑφ' τοῦ μείζους ἀποθανεῖν. γένεσθαι γ' τὴν ἑορτὴν πένθος μὴ ἄλλῳ τῳ ἔθνει, θρῆνος γ' καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει γ' ταύτην τ' συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατ' γὰρ τὴν βαθυρὰν δημοσίαν ὁδὸν, στεφανός τινος δ' ἅλις κομισθέντος ὑποσκήνιον κομιζομένην, διήρπασαν λησταὶ προσπεσόντες. κύμανος γ' πεμπτέμψας, τοὺς ἐκ τῆς πλησίον κώμης δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀπάγειν πρὸς αὐτὸν, ὑπολαβὼν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, δυρὼν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι γ' ὡς ὅλης αὐτοῖς τ' χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συναλκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς παρασκευὴν ὅπλων κύμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τ' θεὸς εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξυβρίσαντα μὴ ἀνεπιδίκητον ἀπιέναι. ὁ γ', ὡς γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συμφορῶν, ἐξίησι πρεσβύτην τε τῶν στρατιωτῶν, καὶ δι' μέσων τῶν ἀπωμοσιῶν ἀπαχθῆναι τοῦ θεοῦ θανάτῳ κελεύει. & ἰουδαῖοι μὲν ἀνέχωσιν. αὖθις γ' γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ γὰρ τ' γημὰν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τ' σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅπῃ τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖσοι μὲν ἐκ τ' γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι γ' αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἰκέτευον, ὡς ἂν ἐπὶ κέρδει τάδοις εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀναβαίτα, πιμωρήσασθαι τοὺς ἀρίστους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀναλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν ἐν ὁ δευτέρῳ τοῖς ἐκείνων ἱκεσίαις τ' ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπρόσκοπος, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν γ' τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τ' περονυμφίου, τὰ πλήθη συνετάραξε, & τ' ἑορτὴν ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀσχάτηνοι. καὶ μηδενὶ

τῷ ἀρ-

τῆς ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τὸ λῃστρικοῦ δ' αὖτῆς & σασιώδους, δεινάρου τὸς υἱὸς ἐλεάζαρος & ἀλέξανδρος ἦρχον, οἳ τοῖς ὁμόροις τῆς Ἀκραβατινῆς τοπαρχίας προσπεσόντες, αὐτούς τε αὐτῶν μυρίους ἡλικίας φειδὼ ποιούμενοι, & τὰς κώμας ἀπεπίμπρασαν. κούμανος δ' ἀκούσας ταῦτα, καὶ λαβὼν ἀπὸ τῆς καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῆς μὲν τὸν ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείους δ' ἀπέκτεινε. τοὺς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῆς πολεμεῖν ἕτοιμος σπουδῆς ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῆς ἱεροσολύμων ἐνδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῆς κεφαλῆς καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, & μὴ δι' ἓν εἰς σμυρνᾶς ἅπασαν, ὅτι ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνει. ἐλέησαν δ' αὐτὰ παῖδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε & γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐνδικίαν γαλιλαίου ἀπολέσθαι. τούτοις πειθέντες οἱ ἰουδαῖοι, ἀνελύθησαν. ἐτράποντο δ' πολλοὶ πρὸς ληστείαν διὰ τὴν ἀδειαν. καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῆς θερσυτέρων ἐπανασάσεις. καὶ τῆς σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς νομίδιον κυαδράτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς συρίας, εἰς τύρον ἀπαγθησόμενοι, δίκην τινὰ παρὰ τῆς πορθησάντων τὴν χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δ' καὶ οἱ γνώριμοι τῆς ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξας μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς διὰ τὸν φόνον, ἄτιον δ' τῆς ἀπροσδοκήτων κούμανον γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῶν σφαγίων ἐπεξελθεῖν. κουαδράτος δ' τότε μὲν ἀκριβείας ὑπόθεσθαι φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ἀφίκηται, διερευνήσειν ἔφασκε. αὖθις δ' προελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν ἀφικόμενος πόλιν, δίκουσε τῆς σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῆς ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετασχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο δ' ἑτέρους τῆς δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, τόντε τούτου παῖδα ἄνανον, καί τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως δ' καὶ σαμαρέων τοὺς ὀνομαστοτάτους. παρήγγειλε δ' καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευσι τῆς χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῆς γεγονυμένων. ταῦτα διαθεραξάμενος κατὰ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, & καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆει. κατὰ δ' τὴν ῥώμην καίσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ καὶ ἀγείππας ἐνθύμως ὑπαγανιζόμενος ἰουδαίοις, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῆς δυνατῆς παρῆσαν, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦς, ζῆν αὐτὸν ἐκέλευσε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεύσας, κέλευσε δ' δεσμώτην ἀναπεμφθῆναι εἰς ἱεροσόλυμα, ἵνα δοθῇ ἰουδαίοις πρὸς ἀρχὴν ἐκδόσεως, καὶ θεωρήσαντα τὴν πόλιν, ὅτου τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. μὴ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ὑπέρσπων, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει,

duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertíque ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædari fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter frattem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cõuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

τε γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ὃν ὁ χαλκίδος, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γλυκυλίου τε ἀρχίαν. αὕτη ἦν βαταναία καὶ τραχωνίτις καὶ γαυλανίτις. προσῆκτο δὲ καὶ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν ἀβιληνὴν γλυκυλλίνην ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξισὶ καὶ μησὶν, πρὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τὸν ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τε ἀγριππίνης τὸν γυναικὸς ἀπάτας, ὅτι κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τῆς πρώτερας γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ζυγοθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πετίνης αὐτωνία.

Κεφάλαιον κβ'.

Ὅσα μὲν οὖν νέρων δι' ἐφορολυμῶν διδαμονίας τε καὶ πλούτου παραφερόμενος ἐξύβρισεν εἰς τὸ τύχοι, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετέστησε τὸ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνικὸν, καὶ θέατρον, ἐπιδεῖν δὲ ὄχλου πᾶσιν ὀδὶ παραλείψω. ῥέψομαι γὰρ ὅτι τὰ ἰουδαίοις καθ' αὐτὸν γλυκύμορα. τὰ μὲν γὰρ μικρὰν ἀρμυρίαν, δίδωσι μὲν βασιλοῦσι ἀριστοβούλῳ τῷ ἡρώδου τῇ δ' ἀγρίππα βασιλείᾳ, τέσσαρας πόλεις προσέθηκε σὺν τοπαρχίαις ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα καὶ τὴν περαίαν, τραχωνίτιν δὲ καὶ βερενικίδα καὶ γαλιλαίας. εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς ἰουδαίους, φιλικὰ κατέστησαν ὀπίσσω. ὀδὶ τὴν ἀρχιλῃστοῦ ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τοὺς χώρας διωσάμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τὸν δὲ ἀπὸ ἀρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν, καὶ τὸν ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐκόλασεν, ἄφεσίν τι πλῆθος λαῶν.

CAP. XXII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. Ant. lib. 20. cap. 12.

COnuertat autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos

Κεφάλαιον κγ'.

Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μιγνύμενοι τῷ πλήθει, καὶ τὰ ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἐνύττον τοὺς διαφόρους, ἐπόντα πεσόντων, μένοντες ἐγίνοντο τὰ ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὸ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὢν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπεκτίννυτο πολλοί, καὶ τὴν συμφορῶν ὀφόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένου. προεσκοπεῖτο δὲ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσετίθεσαν ἐπὶ πίστει ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ τὴν φυλακὴν ἀνῄρουν. τοιοῦτον τὴν ὀπιθυλλούντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τύχη. συνέσῃ δὲ πρὸς τούτοις ἕτερον πονηρόν, χρεὼν μὲν καθαιρόντων, τὴν γνώμαις δὲ ἀσεβίστερον, ὅπερ οὐδὲν ἧττον τὴν σφαγέων, τὴν διὰ μανίαν τὸν πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονῶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅπερ τούτοις

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀπὸ στάσεως ἐπὶ καταβολὴν, πέμψας A
ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.
μείζονι δ' ταύτης πληγῇ ἰουδαίους ἔπαισεν, ὁ αἰγύπτιος
ψευδοπροφήτης. ὡς γὰρ ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν,
ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπειδὼς αὐτῷ, πε-
ριξ ἐρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἀπατηθέντων. ἔπει-
γων δ' αὐτοὺς ἀπ' τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον
ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν
βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ B
τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσι δο-
ρυφόροις. φθάνει δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιά-
σας μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνε-
φήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὥς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν
μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, σχεδὸν δὲ
πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος σπεδασθέν.
ὅπη τὴν αὐτὴν, ἕκαστον ἀπελαθεῖν. κατασκαλμένων δὲ
καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον
μέρος ἐφλεγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συνα- C
χθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἔπειθον, καὶ πρὸς ἐλευθε-
ρίαν παρεκέλευον, θάνατον ὑπαπειλοῦντες τοῖς πειθαρ-
χοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρε-
θήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαι-
ρουμένους. μερίζοντο γὰρ εἰς τὴν χώραν καὶ λό-
χους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐ-
τοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε
τῆς ἀπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλα- D
σθαι. καὶ δὴ μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζε-
το. ἕτερα δὲ ταραχὴ συνίσταται πρὸς καισάρειαν, τῶν
ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρι-
ασιν στασιαστάντων. οἱ μὲν γὰρ ἡξίουν, σφετέραν εἶ-
ναι τὴν πόλιν, ἰουδαίων γενομένην τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες, ἣν
γὰρ ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν
οὐκ ἀρνοῦμενοι ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν E
πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς
ἐγκαθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. ἀλλὰ ταῦ-
τα μὲν ἠμφισβήτουν ἑκάτεροι. προῆλθε δὲ αὐτοῖς
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι
παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ὅπη μάχοιτο. ὅτε γὰρ ἰου-
δαίων οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς κατέχειν, οἷοί τε
ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἄρχος ἐδόκει ἰουδαίων ἐλατ-
τοῦσθαι. προεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ.
τὸ δ' ἑλληνικὸν τῇ θρασυτάτῃ τῶν στασιωτῶν ἀμυνῇ. τὸ γὰρ F
πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐν συρίᾳ ἦν
κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρονεῖν ἦν ἀνα-
στέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρω-
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντας κολάζειν μάστιξι καὶ δεσ-
μοῖς. οὐ μὴν τά γε πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίᾳ
τοῖς καταλειπομένοις ἀπαρακόπτως ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλ- G
λον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ
ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀπαχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομέ-
νων, ὑπέμψας τοὺς στρατώτας, ἀπῄρει συχνοὺς,
ὧν διαρπαγὴν συνέβη καὶ τὰς οἰκίας. μηνύσης
δὲ τῆς στάσεως, ὑπλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί-
μους, ἔπεμψε πρέσβεις ὅπη νέρωνα, διαλεξομένους
πρὸς τὸν δικαίων.

Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenientis quippe in prouinciam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eósque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutrae prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum vitibus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Ant. lib. 20. cap. 12.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδεξάμενος ὁ Φῆστος τούτῳ τὴν ἐπιτροπὴν φῆστος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπέζησεν. τοὺς γοῦν ληστὰς συνέλαβε τοῖς πλείστοις, καὶ διέφθειρεν ἐπὶ ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁ κακὸς φῆστος ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν ζῆλον ἐζηλώσατο τῶν πραγμάτων. ἀλλ' ἔστι τις λωβὴ κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. ἐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὰ ἐκάστων ὑπάρχοντα, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείας δεδεμένους ὑπὸ δ παρ' ἑκάστοις βεβλημένους τῶν προτέρων ἐπιτρόπων, ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πυκνὸς ἐγκατελείπετο. τοιγαροῦν καὶ τὴν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὴ οἱ δυνατοὶ τὸν ἀλβῖνον προσελάμβανον, ὥς τε τὸ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τῷ δημοτικῷ δ τὸ μὴ χαίρειν ἡσυχία πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δ τὴν πονηρὸν, ἴδιον σῖφος ὑπερζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος προσεῖχεν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις δ, πρὸς ἁρπαγὰς τὴν μετεῖον κατεχρῆτο. συνέβαινε δ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπ' ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλῶς δ, δίκην τὸ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὴν ἀξίαν κολάσεως. καθόλου δ ἡ παρρησία πάντων προεκέκοπτο, τυραννὶς δ ἦν δι' πλειόνων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἁλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. ζήτουν δ ὅτι τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον καὶ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὄπτι τιμωρίᾳ καταλείπων πεμφθεὶς δῆμος, ὅτε ἁρπαγῆς τινὰ ζῆτον, ὅτε αἰτίας παρέπεμπεν. ἦν δ ἐν τοῖς ἐλεεινοῖς, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς, αἰσχρότατος. ὅτε δ περὶ τὴν ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, ὅτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιώτερος ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧ τὸ μὲν κατ' αὐθέντα καρδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους αὐθέντους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐ ἐπήρυξεν αὐτὰ τινὶ χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ὅλῳ γοῦν τινὶ ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθείσας συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν προσδιέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ προσεβλήθησαν αἱ πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τῶν φλώρα. ἀγομένου δ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, προεσὰς ὁ δῆμος ἐν ἐλάττοις τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τῶν ἐθνῶν συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκπερᾶσαι. ὁ δ παρὼν, καὶ τῷ κεστίῳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τινὶ ὁρμὴν τῷ πλήθους καταστεῖλαι, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρα καταπαύσειν μετεώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς αὖ-

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XXIV. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quires nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

εἰς ἀντιόχειαν. ὁ δὲ πέμπει τὸν αὐτὸν μέχρι καισαρείας A
Φλώρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει θυμούμενος
ἐποίζετο, ᾧ μόνῳ συκρύπτειν τὰς αὐτῷ κακονομίας ὑ-
πελάμβανεν, εἰρήνης μὲν γὰρ ὄσης, κατηγόρους ἔχειν δίκαι
καίσαρος ἰουδαίους προσεδόκα. πεφροντίδωκε δὲ
δόξασιν αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ φθεῖραι τὸ ἔλεγ-
χον αὐτῷ ἀπὸ τῶν μειζόνων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀν ἀποτρέ-
ψειε τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμ-
φοράς. B

Κεφάλαιον κέ.

ΕΝ δὲ τούτῳ οἱ καισαρίων ἕλληνες, νικήσαντες
πρεσβείᾳ νέρωνι τὸν πόλεως ἄρχειν, τὰ δ' κρίσεως ἐ-
κόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὸ ἀρχεῖον ὁ πό-
λεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τὸν νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτα-
καιδεκάτῳ δὲ τὸν ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μη-
νός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτῶν συμφορῶν, οὐκ ἀ-
ξίαν ἔχε προφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συνα- C
γωγὴν ἔχοντες πρὸς χωρίον, ὃ διαπότης ἰῶν τις ἕλλην
καισαρεὺς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεδάσαντο,
πολὺ πολλαπλασίονα δὲ ἀξίας διδόντες. ὡς δ' ὑπερο-
ρῶν τὰς δήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἐπὶ τοῦ προσῳκοδόμει
τὸ χωρίον οἰκῆνος, ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος,
στενὴν δ' καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐ-
τοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπη-
δῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' οὗτος εἶργε τὸν βίας D
φλώρου, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, συν-
οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου
ταλάντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον
τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν,
ἔξεισι τὸν καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν
σπουδὴν αὐτοῦ ἔσεσθαι, ὥσπερ ἄδειαν πεπρακὼς ἰουδαίοις
τοῦ μάχεσθαι. τῇ δ' ὑπισχνεῖται ἡμέρας ἑβδομάδος ὕστε-
ρον τῷ ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σπασα-
σὴς τὴν καισαρεὺς χάρακα κατασκέψας, καὶ ὥδε τὴν E
εἴσοδον αὐτῷ θέμενος, ἐπέθυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς ἰου-
δαίους εἰκότως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τὰ
νόμιμα, μεμιαμμένῳ δὲ τῷ χωρίῳ. τὸ μὲν οὖν δύσαθες
καὶ θρᾶσον, ὅπου τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ὤφε-
λεῖν. τὸ σασιῶδες δὲ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον, ἐξε-
καίετο πρὸς μάχην. ὥδε σκευασμένοι δὲ εἰσήεσαν
οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. τὸν γὰρ ὄπιθύσαντα πε-
ριπεπόμφεσαν ἐν σωτάγματος, καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ F
συμβολή. προσελθὼν δὲ ἰακωβῦδος ὁ διακωλύειν πε-
ζαρχὸς ἱππάρχης, τῷ τε χάρακι αἴρει καὶ καταπαύει
τὴν σάσιν. ἠττωμένων δὲ αὐτῶν τῆς τῶν καισα-
ρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν
εἰς ναρβατα. χώρα τις αὐτῶν ἔτω καλεῖται, σταδίους
ἑξήκοντα διέχουσα τῶν καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην
δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν,
ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἐκέ-
λευον, ἀδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. G
ὁ δὲ μὴ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπώμενος ὡς τῶν
τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῷ
ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μέντοι, καὶ τοὺς

Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Cap. XIV. De Floro sæuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes fecesserunt in Nabatæa: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, direpta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ eũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve cum, in quem tam grauia maledicta iecíſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in preſentem effundere contumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtẽdere. His dictis extertita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate perurgilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſque ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtitérũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ iuciſſe malſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos prodiderint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβήσας ἐκπολέμησιν τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας δεῖται τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ, ἕξακις ἑπτακισχίλια τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. συγχύσις δὴ λαβοῦσα εἶχε τὸν δῆμον, καὶ σωὼ θορυβοῦντες εἰς τὸ ἱερὸν βοᾶις ὀλοφυρτικοῖς, καὶ τὸ καίσαρος αὐτοκράτορος ὄνομα, καὶ τῆς φλώρε τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸν φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν διφέροντες ἐπήτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαπωρῶ. τούτοις μὲν οὐδὲν ἔμελε τῆς φιλαργυρίας, ἀλλ' ὅτι τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωρμήθη. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τῆς πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ ταραχῆς αἴτια λῦσαι τοῖς ἀρχαίοις, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ τραπᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅτι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῷ δείει καὶ τῇ ἀπειλᾷ φοβήσῃ τὴν πόλιν. ὁ δῆμος προϋπαντήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπάντα τοῖς τραπώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλῶρον θεραπευτικῶς ἐποιήσαντο παρασκευάσαι. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἔτυχε λοιδόρησαν ἀρρᾳδῶς, εἰρωνεύεσθαι τοὺς νεῶν φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ ἄνδρας εἶναι καὶ παῤῥησιαστὰς, σκώπτειν μὲ αὐτὸν καὶ παράγειν. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελεύθερος. ἔτι καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα τῇ τῶν καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀσπάσασθαι τὸν φλῶρον, ἢ τοῖς τραπώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πειθήνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετ' δέους καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δ' ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωσιμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τῆς ἀμνηστίας, εἰ μὴ προσαίροιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠλιγαρχικοῖς ἠτιοῦτο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναί τινας θρασυτέρους, ἐν δὲ ἡλικίαν ἀφρονεστάτην ἀμήχανον δὲ τὴν ἡμαρτηκότων τὸ ἀκριβὲς ἰδεῖν ἑκάστου μετανοοῦντος τε, καὶ δι' ἃ ἐδόθησαν ἀρνουμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς κοινῆς τοῦ ἔθνους εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις φείσασθαι τῆς πόλεως, καὶ μᾶλλον ὀλίγοις τοῖς πολλοὺς ἀκαταστάτους, συγγνώμην καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς τραπώταις διαρπάζειν τε τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ θυμὸν κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ὠλιγαρχίαν, οὐ μόνον ἐφ' οὓς ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῇ στενωπῷ, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, ξόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ὅτι τὸν

& cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis

φλῶρον

φλῶρος ἦγον, οὓς μάστιξι προσαικισάμενος, αἰσχρῶ- A
σιν ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἑκκαιδεκάτης ἀπολομένων τὴν ἡμέρας
ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέ-
χοντο) μυρίους καὶ ἑξακοσίους συνῆχθη. βαρυτέραν
δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῶν ῥωμαίων ὠμότη-
τος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν,
ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήμα-
τος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ μὴ τὸ γένος ἰουδαῖοι,
ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

Κεφάλαιον κε'.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας B
ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅ-
πως ἀλεξάνδρῳ, συνηθείᾳ πεπισευμένῳ τὴν ἀγυ-
πτίων ὑπὸ νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δ' ἀδελ-
φὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναι ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν
ἀδικομένην τῆς στρατιᾶς ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆλθε
πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωμα- C
τοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσα-
σθαι τῆς φόνου. καὶ ὁ μὲ ὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῆς ἀναιρουμέ-
νων, ὔτε εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἀδικαλύσης, ἀλλ' εἰς
μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς ὑποβλέπων,
παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τῆς στρατιᾶς ἐλύσησε καὶ κατ' τῆς
βασιλίδος. ἃ μόνον γοῦν ἐν ὀμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο
τοῖς ἀλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖ-
λον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὸ βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. D
κἀκεῖ διευκτέρουσα μὴ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρα-
τιᾶς ἔφοδον. ἐπεδήμει. ἦ δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν
ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένοις, ἢ
πισὶν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ τριάκοντα
ἡμερῶν, ἃς ἀποδώσειν μέλλοντι θυσίας, οἴνου τε ἀφέ-
ξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα
βερνίκη, γυμνόποις τε πρὸς τῷ βήματος ἱκέτευσε τὸν
φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τ' E
ζωῆς κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπτακαιδεκάτῃ
μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑπαύσῃ τὸ μὲ πλῆθος
ἐφορμηθῆναι, εἰς τὴν ἄνω συνέῤῥυσεν ἀγορὰν, καὶ
βοαῖς ἀχαμοῖς περὶ τῶν ἀπολωλότων αἰωδύροντο. τὸ
πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὀνείδη φωναί. πρὸς
ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας
περιέῤῥηξαντο, καὶ προσέπιπτον ἑκάστοις, ἐδέοντο παύ-
σασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αὐτοὺς παροξύνειν τι τὸν F
φλῶρον προθύμως. ἐπειδὴ δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ
τε τῆς ἀδικαλουμένων, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι
τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

Κεφάλαιον κζ'.

Ὁ δὲ σβεσθείσης τὴν ταραχῆς ἦλθεν, καὶ πάλιν αὖ-
τὴν ἀνάψαι προσηυτρεπίζετο, τούς τε ἀρχιερεῖς
σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπεμψάμενος, καὶ μόνον ἔφη τεκ-
μήριον ἔσεσθαι, τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ
προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας αἰουσι G
στρατιώταις. παρεκελεύοντο δ' οὗτοι πρᾶγμα. τῷ δ' ἔτι συνε-
καλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τ' ἀφ'
ἑκατὸν ἄρχας, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυ-
τοῖς, μήτε αὐτεπαγὲς ποιεῖσθαι τοῖς ἰουδαίοις, κἂν τι καὶ ἀνα-
φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱε-
ρὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπεδέχοντο τοὺς ῥωμαίους παρε-
κάλουν καὶ πρὸ αὐτῶν τοῦ πάθους, τὰς πρεπούσας δεξιώσεις.

Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodéique corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sícque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarent.

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes intercidерunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

A Τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπειθῆ, & ὀλίγοι τοὺς ἀπροσδοκήτους τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρῳδοί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προπίπτοντες, κατικετεύουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. Τοῖς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων & κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ὀλιγωρίας πλημμελείας, προδοσίαν τινὰ τῇ πατρίδι ταῖς ὑπεναντίοις ὁρμοῦσι πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώταις φέρειν ὠφέλειαν τὸν ὑπὸ Ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προσελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλόρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τινὰ ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδῆσειν δ' αὐτοὺς τινὰ πατρίδα, & τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δῆλον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀσεβείας ἔξω. Τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δ' αἰδοῖ κατέσειλαν. ἔπειτα ἐξηγούμενοι, μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπεὶς ἰόντων, καὶ πλησίον γενόμενοι ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκεκριμένων, οἱ στασιασταὶ φλόρου κατεβόων. τοῦτο δ' ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, προσιόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς κατεδιῴκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσειν ἑκάστου ἀπολιδοῦντος, βεβαιοτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, πρὸς δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ & κλιβόμενοι πλήθει πρὸς ἀλλήλων ἐφαίζοντο, καὶ οὐδὲ νεκρὸς τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάντες ἀναιδῶς τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ δίχα τῆς βεζεθὰ καλουμένης, ἀπώθουν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τότε ἱεροῦ καὶ τῆς Ἀντωνίας. ὡς δὲ καὶ φλῶρος ἐφίεμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ βραχύτερον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διεμάρτανε γε μὲν τῆς ὁρμῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἀπτώτοις ὑπεραφεὶς, εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ ἑστῶτες ὅλῃ τῇ τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, & ὀχυρὰν τὴν στοὰν τῶν πρὸς ἑσπέραν ἐμφράξαι πλῆθος ἀθρόησαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ διῆσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ ὅλης τῆς ἀντωνίας, ἀναβαίνουσι διὰ τῶν συνεχῶν στοᾶν τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔφυγε τὴν φλώρου πλεονεξίαν· ἦν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐπιθυμῶν, καὶ ὀλίγα τοῦτο παρελθεῖν ὁρμῇ εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπεράσησαν αἱ στοαὶ,

τὴν

τ ὁρμὴν ἀπέδαπη. ἡ μέγα πεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς ἡ τ βελὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τ πόλεως ἔφη, φρουρεῖν δ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην αὐ ἀξιώσωσι. τὴν δὲ πᾶσι δεῖ ἀσφαλείας Ⓒ τ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μὴ μὴν τὰς τ μαχησαμένας. ἐκὼς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς, διὰ ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τ σπεῖραν, ὡς ἠξίωσαν μὴ δ λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A

ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Κεφαλ. κβ.

Ἕτερον δ ὑπεβολιὼ τῷ πολέμῳ προεζόμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ὑπόσασιν καταφυδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τ μάχης θεὶς αὐτοῖς, ἡ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. ὑμεῖς δ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε ἡ βερνίκη τῷ κεστίῳ περὶ ὧν φλῶρος εἰς τὴν πόλιν παρεμύθησεν, ἔγραφον. ὁ δ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἡμερῶν C ἐβουλεύετο. Ⓒ τοῖς μὲν αὐτῷ ἐδόκει κέσιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τ ὑπόσασιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους κατασήσοντα ἰουδαίους, ἡ συμμίσοντας. αὐτὸς δ πρεσβείαν τινὰ τῶν ἑταίρων τ κατασκεψόμενον τὰ πράγματα, ἡ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανὸν, ὃς ἀπὸ δ ἀλεξανδρείας ὑποστρέφοντι προσυτυχὼν ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ ἡ ἰαμνίαν, τὸν D πέμψαντα ἡ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, Ⓒ ἡ βελὴ πᾶσα, ἐξεκρέμη τὸν βασιλέα. μὴ δ τ εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, ἡ τὴν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. ἐκὼς ὢν ἠναγκάζετο μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δ τὴν ὀργὴν εἰς ἃς ἦλθεν ἰουδαίους μετάφερε, ζητοῦντα αὐτῶν ἐκλόμενος τὰ φρονήματα, ἡ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι πάσχειν, δ ἀμωσὶν ὑποῤῥίπτων. οἱ E μὲν οὖν ὡς αὐ ὄντες ἔκκειται, Ⓒ δεῖ αὐτῷ κτήσεις ὑπομένοντες εἰρήνην, συνίεσαν δυνοϊκὴν τ ὑπάπλησιν τ βασιλέως. ὁ δ δῆμος ὡς τῷ ἱεροσολύμων, ὅτι ἑξήκοντα σταδίους, ἐδέξιστο τὸν ἀγρίππαν, ἡ τὸν νεαπολίτανόν. ὀλοφύρονται δ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προσελθοῦσαι, ἡ ἐκὼς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἱκέτευε. τῷ τε νεαπολίτανῳ καταβόων, ὅσα F πάσχειν ὑπὸ φλώρου, ἡ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, ἡ ἐπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δ' ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολίτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι προελθεῖν μέχρι τοῦ σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἰκοντας, μόνῳ δ ἀπεχθανομένους φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς G πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, ἡ πολλὰ μὲ εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην παρεκελεύσατο, ἡ τὸ θεοῦ προσκυνήσας δοον ἦλθε τὰ ἅγια, πρὸς κέσιον ἐπανῆκε. τὸ δ πλῆθος

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediẽdum Romanis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulierés: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, viderétque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis patêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & manifestudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impediisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere consisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discetiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas [illegible]is, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse graviter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τῆς Ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπόμνυον, πρέσβεις καὶ φλώρου πέμψειν ἐξίου περὶ τούτων, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, καταπτῆναι ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοῖς καταρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαιντε; σὺ δὲ ἔφη τὸν καταρξάμενα. φανεροὶ ἦ ὅσιον ἂν ἡμεῖσιν, εἰ τῷ πρεσβείαν τὸς ἀποκωλύοι. ἀγείπατα ἦ τὸ μὴ χειροτονεῖν φλώρου κατηγόρους, ὅπῃφοιον ἐδόκει. τὸ δὲ διδιδὸν ἦ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπηδήσας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. σφᾶς καλεσάμενος ἦ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀδελφισμένος ἐν δεξιᾷ τῷ ἀδελφῷ βερνίκῃ, ὅπι τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ὑπερῳ τῷ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, ἐς γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν εἶδον πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον ἐς εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν σπουδάζοντας, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. δεινὰς γὰρ ἐστὶ τὰ δέοντα ποιεῖν παῖς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ ἦ ταῖς μὲν ἡλικία τῶν δὲ πολέμων κακῶν ἀπείρατος, ταῖς ἦ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἷσιν ἦ πλεονεξία τὸς πρόσω ἄγει, καὶ τὸ φθορᾷ τῶν ἀφανεστέρων ἐκ τὰ σφέτερα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑτέρων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ φθαρῶσιν, ᾠήθην δεῖν ὅπι τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδὶς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ αἰτίας ὅπι τῶν ὑπόσασιν ὠρμημένοις, ἔνεστι καὶ μετὰ τῶν ἐμῶν φθάσαντα τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ ἦ παρέσται καὶ πρὸς τὰς ἀκοὰς ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ φθᾷ πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ὑπερόπτων ὕβρεις, καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια ξαγῳδοῦσιν. ἐγὼ ἦ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ἐστε, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύζω τῶν συμπλοκῶν τῶν φάσεων. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνὸν τῶν ἐλευθερίαν. εἰ ἦ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, δεινὰ ἦ πρὸς τὺς ἡγεμόνας ἡμάρτηκε. καὶ γὰρ ἐκείνων μετεωριζόντων, αἴρεσιν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε ἦ ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἢ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ὑπερόπτων ἐγκλήματα. θεραπεύειν ἦ ἐν ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν ἦ τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τὺς ἐξονειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσα φανερῶς ὑδὲν ἦ ὕστερα τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν εὐκαταλλήλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἰσχυρὸν τοῖς ἀδικοῦσιν γίνῃ ἀκατεσπή. φέρε ἦ δή τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας αἰτιάσασθε χαλεπούς, ἀλλ' ὡς ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, ὐδὲ καῖσαρ, καὶ οὐ αἰρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐκ ἐντολῆς ἥκει τις πονηρὸς ἀνὰ ἀνθρώπων, ὐδὲ γὰ

τοῦ ὑπὲ

τοις ὑπὸ τὴν αἰτωλίαν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπολέπουσιν, ἀλλ' ἀδὴ ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν σαφῆ ῥᾴδιον. ἄτοπον γὰρ δι' ἕνα πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, τηλικούτοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ὅτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάτευσε μόνος ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀλλοδαποὺς εἰκὸς ἐπιμελέστερους. κινδύνου δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, ὅτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, ὅτε βασάσαι. ἀλλὰ μὲν τόγε νῦν ἐλευθερίας ὑπεθυμεῖν ἄμεινον, δίον γὰρ τὸ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ φεῦ τὸ μηδὲ ἀρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄζιν, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐχεῖν πάντα ὑπὲρ τὸ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους πιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι φεύγουσι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δεηκείμενοι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ δεδοχῆς παρειληφότες, τοῖς πράγμασι δ' ἧσσον τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην αἰθίσασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθηναῖοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὧδε δόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑφ' ἥφαιστον ξέρξην δεδεμένην, καὶ δεδαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς εὐρώπης τὴν χραπιὰν ἀγόντα, δραπέτην ὀλίγαις νέωσι διώξαντες, πρὸ δ' τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, οἰκεῖ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας πρόσταγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρυθύσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ συν ἀλεξάνδρῳ ὧδε παίοντι αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἀλλὰ τὰ ἔθνη μυρία, πλείονος χρήματα πρὸς ἐλευθερίας παῤῥησίας, εἵνεκεν ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ χραπᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ γάλος ὑμῶν διαλυόμενος τοὺς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας εἴδετε κινεῖν τὸν πόλεμον; ἢ φθονεῖτε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μέζονα τὴν ἑαυτῶν ἀδύνασιαν καὶ τὸ μὴ ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοῦσαν εὐπάθειαν κτήσθη πολλάκις, ἢ ἐκείνων ἰσχὺς δι' τῆς οἰκουμένης ἀήττητος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. καὶ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀρκτον, οὐδὲ τὴν μεσημβρινὴν ἔρημον ἐσθνθεῖσα λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνερράτων πρότερον βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus quærimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Morum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri corúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ pertuagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expẽsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metimini vestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliũ quæsierunt orbẽ, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeruitæ moleſtiſſimum eſt. At quanto magis id Græcis: qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes: nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio, vni tantummodo rectori parent, & faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperiorémque multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiúſque capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamé ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab Orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere. idque ſanè ipſum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (ſed Romanorum admirati ſunt hortuerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura ſæpe obtinuêre quàm bellis. Denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum mariſque ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους πῶς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐσὲ πάντων; τί τὸ ἀπροθύμως ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς πῶς ὑφ' ἥλιον πάντων ἐλευθερία ἀπροσκόπως ἐδοκοῦντες, καὶ τοσαύτην γῆν μόνοι χώραν, ἐκ ῥωμαίων ὑπήκουσι ῥάβδοις. τοσαύτας ἢ μακεδόνες, οἱ δικαιότεροι ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀπροϊδήτως. τί ἢ αἱ πεντακόσιαι δ' ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἑνὸς προσκυνοῦσι ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωνίοχους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορηνούς τε καὶ τὰ προὶοικα τὸ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐμνώσκετο δεσπότης. νῦν ἢ, ἑξακισχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ, τὸ πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρωνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδόκια, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί ἢ θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν ἡμέρας πλάτος, ἑπτὰ ἢ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ χρυμῷ τοὺς ὑπερτείνοντας ἀνακόπτουσαν, οὐχὶ διχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ ἢ ἀπὸ τύρου ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι δαλματίας ὑποτεμνομένην, ἐν ἢ ἴστρῳ κατοικοῦντες, ἐ δυοὶ μόνοις τάγμασιν ὑπήκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ ἢ τοσαυτάκις ποὺς ἐλευθερίαν ἀναχαρισάντες δαλμάται, καὶ ποὺς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ὑποσπῶσι, νῦν οὐχ ὑπ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ναυχίαν ἄρουσιν; ἀλλὰ μὴν εἰσί τινας εἰς ὑπόσασιν ὠφέλιμον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρεξιέναι, μάλιστα γαλάτας ἐχέλως τοὺς ὕπο τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀπάτολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, ποὺς ἢ ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς ἢ, τοῖς πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ ἢ, ποὺς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα μὲν ἔρκη ποφυτευμένοι, πέντε ἢ καὶ τριακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς ἢ πηγὰς ὡς αἴ τις εἴποι τῆς δ' δαιμονίας ὑπηχοείοις ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ὅλῃ ὑπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, αὐέχονται ῥωμαίων ποδοσδος ὄντες, καὶ τιμιδόμενοι παρ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν δυδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, ἐ δι' ἀγχύειαν, οὐδὲ δι' ἀφυΐαν, οἵτε διηυέγκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγῆτες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν ὅπλων. τριακοντα ὑπὲρ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις στρατιώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἤβηρσιν ὁ χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης ἑξάσημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, ἐδὲ γάϊτον ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὑπηχοείοις ἀμπωτὶν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ ἐξ νεφῶν

ὀδύσαντες τὰ πυρρίωνα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεῦ ἐρῶ τοῦ πράγματος. πόσους μάχων καὶ τοσούτων ἀπωλισμένων, ἐν τάγμα. τῆς ὑμῶν ἀκοῆ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλὰ μὴν καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' ὅτι γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω τοῦ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τῷ μὲν τύχῳ θανάτου καταφρονῆσαι, τοῖς δὲ θυμοῖς τοῦ ἀγειωτάτων θηρίων σφοδρότερις, ῥᾴδιον τῆς ὁρμῆς ὄρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτοῦ ἔθνος φυγῇ σῴζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι παραπλησίοις θόντες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ὀλίγον ἔλασσονα νῆσον οἰκοῦντας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τῷ τοσούτῳ τῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικούτῳ περιβεβλημένοι δυνάμει, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπου τὴν Ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τῷ ἀπὸ τῆς σατολῆς δυτυχίαν. πάντων δὲ μᾶλλον τοῦ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ γὰρ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν ἀνίχευτες ἀννίβαν, καὶ τῷ ἀπὸ φοινίκων δυτυχίαν, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δεξιᾷ ἔπεσον. ὅτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε μαρμαρεῖται, τὸ μέχρι τῆς ἀψάδος σκηνοῦν φῦλον, οὐδ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τῷ δὲ τρίτῳ τῆς οἰκουμένης μοίρᾳ, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὠκεανῷ μὲν ἀτλαντικῷ τε πελάγει, καὶ σήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀπείρους νέμουσαν αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλῳ. χωρεῖς δὲ τοῦ ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ καθ' ἑαυτῷ ῥώμῃ πλῆθος ζεφοῦσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἐτησίους τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν τοῦ ὀπλαγμάτων ὠσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καίπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὠδαμοῦντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τῷ ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ὀκτωκαιδεκὰ μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς ἐρυθραίας ἀραβίας, ὁμορούς τε ἔσα τῇ ἰνδικῇ, πεντήκοντα μὲν τὰς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, ἄστυ τοῦ ἀλεξανδρείαν κατοικούντων, ὡς ἔστιν ὅτε τοῦ καθ' ἑκάστου κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἂν ἀδοξεῖ, καίτοι πλίνθου ἄπο σεως κέντρον ἔχουσα τὴν ἀλεξανδρείαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, μὲν μεγέθους, ὑπὸς μηκύνει αὐτῆς, τεσσαράκοντα σταδίων, βάθος δὲ ἂν ἔλαττον δέκα. τῷ δὲ σπανίως παρ' ὑμῖν φόρου καθ' ἕνα μῆνα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τοῦ χρημάτων ἔξωθεν,

Pyrenæorum montium eluctati vertices; ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: éstque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impedîre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi honorio ministrant, nihil de his quæ iubentur, licet vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm ea possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A
miniſtrat. Munitur autem vndique aut in-
commeabili ſolitudine, aut importuoſo ma-
ri, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus,
quorum tamen omnium nihil Romana for-
tuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuita-
ti inſidentes, profundam Ægyptum cum illa
Macedonum nobilitate fræuant. Quos igitur
in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſu-
metis? Siquidem omnes qui in orbe habita-
bili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B
ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, &
Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet
adiutores. Porrò nec illi propter irrationabi-
lem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi
tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius
imperio, aduerſum Romanos in bello proce-
dat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C
auxilium, verùm & hoc apud Romanos eſt. ſi-
ne Deo quippe impoſſibile eſſet imperium ta-
le conſiſtere. Conſiderate autem quemadmo-
dũ hæc ipſa erga ipſam religionem immodera-
tio, etiam ſi cum longè inferioribus bellum ge-
ratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficil-
lima, atque eadem tranſgrediendo offendatis
Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si e-
nim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, &
ad nullum actum moueamini, facilè profectò D
capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri ex-
perti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ
deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugna-
bantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem
in bello legem patriam, neſcio propter quid in
reliquum dimiceris. Vna ſiquidem nunc vobis
intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſo-
luatur. Quemadmodum autem aduocabitis in
adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpon-
te violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E
bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus
confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum
ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur,
in manifeſtam vtique captiuitatem volentes
pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet pro-
priis manibus filios veſtros coniugéſque lania-
re, & hanc pulcherrimam inflammare pa-
triam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucra-
biminí vel ignominiam ſuperatorum. Bonum
eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in F
portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non
eo tempore, quo in medias irruetis procellas
trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala
inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione
videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen
iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur.
Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecun-
dum pacta conflictum ire Romanos, aut poſt-
quam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, G
& non in exemplum aliarum gentium ſacram
hanc vrbem inflammaturos, interfecturos au-
tem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim
qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ
habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuenti-
bus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos:
Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vo-
bis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

τῇ ῥώμῃ σῖτον μιῶν τεσσάρων. τετείχισται ἢ φύσει θεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον δρέθη τ' ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμεναι τῇ πόλει ζύγματα, τὴν εὐθενίαν αἰγύπτου ἅμα τῇ μακεδόνων ἀνθηρείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν ὑπὲρ τοῦ πολέμου ἐκ τῆς ἀσκήτου ἀθροίζεσθε συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ τὴν οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις ὑμᾶς φρενῶν ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, ἢ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἴεται θρασυμαχεῖν. οἱ δ', ἔστι δ' αἰτίαν ἄλογον πολεμίῳ συμπλέξουσιν ἑαυτοὺς, ἔτι βουλευσαμένοις κακῶς, ὁ πάρθος ὑπερόψεται. θεσπεσία γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν ῥωμαίοις ἐπεχθῆσαι, ἢ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, κἂν τις ὑπὲρ αὐτὸν ὑπὲ ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὖν ὑπὲ τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ μὴ τοῦτο φοβῶ ῥωμαίοις τεταται. δίχα γὰρ θεοῦ συστῆναι πολιτείαν ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἀκρατὲς, εἰ μὴ θεὸς δυχειρώτους πολεμοίητε, δυσδιοίκητον, μὴ δ' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα ἀναγκαζόμενοι ὑπερβαίνειν ὑποτρέφετε. τεσσεράκοντα μὲν γὰρ τὰς ἑβδομάδων ἔθη, μὴ θεὸς μισήσειαν ἄρχειν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἀλώσεσθε; καθάπερ οἱ θέρους πομπεῖα, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργοὺς ποιησάμενοι τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρξαντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δ' ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, ἃ οἶδα γὰρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀσυσκήτῳ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δ' ὑπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκουσίως τὸ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαυρήνται δ' ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν δ' τὸ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ὑποκόπῃ, φανερὰν ἅλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήσονται. τί δ' κωλύει τὴν ἑαυτῶν χεραὶ σχαζήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὸ φιλαλλήλους πατρίδα ταύτῃ καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ἔσται, τό γε τῆς ἴσης ἀνειδος περιθήσετε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας ταῖς θυέλλαις ὑπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ὑπισχνοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι προίεσιν. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσοικτίζεται. πόλιν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει καὶ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μεξιάσειν, ἀλλ' ἃ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δ' πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ἐδὲ γὰρ καταλειφθέντες φυγῆς δύνασθε τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδικότων ἕξειν. ὁ δ' κίνδυνος, ὦ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἐ γὰρ ἔστιν ὅπη τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν ἕνεκα, καταφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δ' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακόβου-

κακοβουλίαν, πᾶσαν πληρωθήσεται πόλις Ἰουδαϊκῷ φόνῳ. Ἐγὼ μὲν οὖν τοῖς τῦτο πεφάξασιν. εἰ δέ τις μὴ πεφεύξεται, λογίσασθε πῶς θεὸς ὕπτιος φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν εἰώθασιν. εἰσελθέτω δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ τὴν τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τὴν μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἁγίων τηρήσατε. ἀφέξεσθε δὲ καὶ ἔτι ῥωμαίων τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἡττήθητε. μαρτύρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὑμῶν καθυφηκάμενον. ὑμεῖς δὲ βεβουλεύσθε μὲν τὰ δόντα, κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχειν. πεφαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μὴν ὁ ἀδελφὸς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῆς ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνεβόων δὲ, οὐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίων ἤδη πολεμίοις ὄζειν. ὅτε γὰρ τῷ καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον, καὶ τοῖς στοαῖς ἀπεκρύψατε τὰ αἰτήματα. ἀποστήσασθε δὲ αὖ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε τὰς πόλεις, καὶ πείσετε τὴν εἰσφορὰν. εἰ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριον ὄζει, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφάλαιον κδ'.

Τοῦτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ βασιλέως τε τὰ βερνίκης ἀναβαίνειν εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς στοᾶς δομήσεως. εἰς ἓξ γὰρ κώμας, οὗτε ἄρχοντες, καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ μεμιγμένοι, τὰς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τετρακόσια τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τὸν μὲν πόλεμον τότε τῷ ἀπειλῇ, ὅτε κατέσεισεν ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὐτὰ πέμψῃ καῖσαρ ἀδέκτον. πρὸς παροξυνθέντες δὲ, ἐβλασφήμουν εἰς τὴν βασιλέα, καὶ τὴν πόλεως αὐτὸν ὠκείκρυσον. ἐτόλμων δέ τινες τῆς στάσεως, καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτερίζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπηλάκισο, τοῖς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὖτ' ἔπεμπε πρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν δοκιμάσῃ, τὸν τὴν χώραν προδιλογήσοντας. αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τῆς μάλιστα κινήσων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅπῃ φρούριόν τι καλλίμμον μίσασθαι, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δὲ κατέστησαν ἰδίους.

Κεφάλαιον λ.

Ἅμα δὲ καὶ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανία τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς τῆς λατρείας λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν παρὰ δέχεσθαι. τοῦτο δὲ ἦν τῷ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τοῦ γὰρ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπορίψαντος, καὶ πολλὰ τῆς τε ἀρχιερέων καὶ τῆς γνωρίμων παρακαλούντων, μὴ παλιωθῆναι τὸ πάτριον τῆς ἡγεμόνων ἔθος, καὶ ἐπάδοσιν, πολὺ μὲν τῆς σφετέρας πλήθει πεποιθότες,

praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constituatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit quidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præteriret eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes;

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum orualſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permanérentque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiátque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in médium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templi itque patriam, adjhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

A κὴ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων συνήργει μέλλησα ἢ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίστασαν, κὴ τὴν φαρισαίων οἱ γνωριμοι, ὡς ἐπ' ἀπροσδοκήτοις ἤδη συμφοραῖς ἐβεβούλευτο περὶ τῶν ὅλων. κὴ δόξαν ἀποπειρᾶσθαι τῆς στάσιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἐστὶ τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ τεταγμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. κὴ πρῶτον αὐτὸ πολλὰ πρὸς τὸ τόλμημα τῶν ἀποστάσεως χαλεπήναντες κὴ τὸ παλαιότατον ὑπομένειν τὴν πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τὴν προφάσεως τὸ ἄλογον ἐλήγχου. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῆς κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. κὴ ὑ μόνον ὑ ζωοτελείαν θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ κὴ τὰ βλεπόμενα, κὴ τὰ ὠνομασμένα τῶν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα ἐν τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δ' νῦν ἐπιβλέποντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, κὴ μὴ προσδομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένιον, κὴ μὴ τὸ κινδύνῳ καταψηφίσασθαι τῶν πόλεως ἀσεβείας, εἰ μόνοις ἰουδαίοις οὐκ ἔστι θύσαι τοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε προσκυνῆσαι κἂν τις ὅπῃ ἰδιώτης τοῦ ἐνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀναναγκαῖον ὡς ἐριζομένης ἀπανθρωπίας. φοβοῦμαι δ' ὅτε ῥωμαῖοι, κὴ ὁ καῖσαρ ἐκποδὼν γένωνται, δεδοικέναι μὴ τοι μὴ τὰς ὑπ' ἐκείνων ἀποῤῥίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν κὴ τὰ ὑπ' ἑαυτοῖς, ζημίαι τε ἑκάστοις τὴν ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως συνφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας, κὴ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸν φήμιν, διορθώσονται τὸ ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆς πατρίου ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ προγονοι ταῖς ἀπ' ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκε δ' ὑδεὶς τῆς νεωτερίζόντων, ἀλλ' ὑδὲ προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὸν τῷ πολέμῳ μεταβολὴν ὑποπτεύοντες. συνειδότες δ' ἑαυτοῖς, τὴν τε στάσιν ἤδη δυσκαθάρετον ὑπ' αὐτῆς οὖσαν, κὴ τῆς ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀποσκυλάζοντες τὰς αἰτίας. κὴ πρέσβεις ὡς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀνανίᾳ σίμων, οὓς δ' πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς κὴ ἦσαν ὀπίσημοι σαῦλός τε κὴ αντίπας, κὴ κοστόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατ' γένος. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλῆναι μὴ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, ἕως πρὶν γνῶσθαι δυσκαθάρετον, ὁπόσον ἐστὶν. φλῶρος μὲν οὖν τοῦτο δ' εἶναι ἀγγέλιον ἐᾶν, ἕως προηρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, ὑδὲν ἀπεκείνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δ' κηδόμενος ὁπόσης τῆς τε ἀφισαμένων, κὴ προς οὐδὲ πόλεμος ἠνείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν δοκοῦσαν σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν κὴ τὸν μητρόπολιν, ἀλλ' ὑδὲ διπτὸν λυσιτελήσειν τῶν ταραχῶν ὁπόσης ἀνθρωπος, ἔπεμψε τοῖς ἐπαμυνοῦσι τῆς δήμου χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, κὴ βαταναίους, κὴ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγὸ δὲ τῷ ἰωα-

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ A
σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρηνεύων ἠ-
γάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τὸ κάτω γὰρ τὸ
σασιάζον ἐφέρετο, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ
ἐκηβόλοις ἀδιαλείπτως ἐπέχειτο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν
βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὴν κλιμάκων. ἔστι δ' ὅτε καὶ κατὰ
λόχους ἐξέχοντες, συνάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν
οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ B
τούτοις μὲν ἰσάγων τὸ ἱερὸν περίπλους μάλιστα, καὶ τοὺς
μαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον
στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσ-
λαβεῖν. ἐπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φό-
νος ἐγίνετο. ὀγδόῃ δὲ τοῦ καταληφθέντος μέρους εἶχον.
τῇ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος
ἦλιν τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε ζοφὴ τοῦ
πυρὸς λίποιτο, διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφό-
ροις τὰ θρησκείας ἐξέκλεισαν. τοῦ δὲ ἀθενεῖ λαοῦ C
συνεισρυέντας πολλοὺς τῆς στοᾶς ἔνδον, ὕπου γὰρ σκάλην
τοῖς λησταῖς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλα-
βόντες θαρραλεώτεροι ἵππότου τὰ ὀπισθότονος. ἦν τοῦτο
δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις
εἶκον ἐκ τὰ ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ὑπισχνούμενοι, τιμὴ τε αἰα-
νίῳ τῷ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγείπητα καὶ τὰ Βερνίκης
βασίλεια καπέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅπη τὰ ἀρχεῖα
ἔφερον, ἀφαρπάσαντες τὰ συμβόλαια τῶν δα-
νειστῶν, καὶ τὰς εἰσφορὰς ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, D
ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφελημένων,
καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὑπόχρεως ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑπό-
χρεως. φυλάττων δὲ τῆς προσ γραμματοφυλακίῳ, τὸ
πῦρ ἐνῆκαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν,
ὅπη τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὲ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν
ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ἀνωνόμους καταδύντες, διε-
λανθάνουσιν. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ αὐτοτέρω φεύ-
γοντες αὐλὴν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς E
αἰδησίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ
πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν ἐν τῇ
νίκῃ καὶ τοῖς ἐμφρουθεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀπεπαύσαντο. τῇ
δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ὅπῃ
τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ φρουροῦσιν ἡμέρας πο-
λιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ
φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν,
εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαγειμάντες σφᾶς F
αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ τειχῶν ἐπειρῶντο. τῇ δὲ ἔν-
δον πρὸς ἀνδρομέᾳ μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος
τῶν ἐφεστώτων. διὸ ἀμφοῖ δὲ ὅπη τὰ θωράκια, καὶ τοὺς
πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λη-
στῶν ὅπη τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ἕως δὲ νυκτὸς ἦν ἡμέρας
διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσαν
τας ἔνδον οἰομένων ἀνδρία τρεφῆς. τῇ δὲ ἑνδεκάτῃ, κα-
μάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. G

Philippo Iachimi filio. His etgo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoréque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersatios quidem à cultu religionis excluserunt. intet infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in finibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

Κεφάλαιον λβ.

Κατὰ τοῦτο μανάημος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ κα-
λουμένου γαλιλαίου, ὃς ἦν σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὅτε κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνει-
δίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Cap. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decére: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς μάσαδαν. ἔνθα τὴν πρώην τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοὺς τῶν δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπήει εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γλυκύμενος ἤδη τῶν πάντων, διέτασε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία γὰρ ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύττειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δὲ πόῤῥωθεν ὑφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες, ἀναχρημνῶσιν αὐτόν. ἅπερ τὴν ἔχνησαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν σπειρωμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατέπεσε, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν ἀντωκοδομημένον διεφάνη. τὴν γὰρ ἐπιβουλὴν αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τῷ πύργῳ κινηθέντος ὡς ὑπορύττετο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. οἱ μὲν οὖν τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν τόν τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν σφᾶσιν ὁσίους. καὶ δὴ τὸν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις, οἷς μὲν ἐξέπεσεν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεξιὰν αἰτεῖν, ὀνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ δοθείη. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς ἀνάλωτον, ὅτι τοῖς βασιλικοῖς ἀνέφυγον πύργοις, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὴν μαριάμμην. οἱ δὲ πρὶ τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐπύρωσαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκτῃ γοργιαίῳ μηνὸς ἐπράχθη. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅ τε ἀρχιερεὺς ἀνανίας καὶ τὸν τοῦ βασιλικῆς αὐλῆς δεύτερον διάλαθόν τινες ἁλίσκονται, καὶ πρὸς τὴν λῃστῶν ἀναῤῥέονται συνέζευξίαν τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοῖς πύργοις ἐπιχώριοι οἱ στασιάσαι παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἤτε τὴν ὀχυρῶν κατασκοπὴ χωρίων, καὶ ὁ τὸ ἀρχιερέως ἀνανίου φάσματος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὅπλα τοῖς φρονήμασιν ἀπίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἡ μὲν ῥωμαίων ὑποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταφρονεῖσθαι ταύτην οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ μὴ μηδὲν φρόνιμον βίαιον, ἀλλ' οὐκ ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δεῖ τινα τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, πάντα μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, συνέθεντο, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτοῦ. συθαρσὲς δὲ βεβαιότερον προσκινήσαν, ἐνδεῖ τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοῖς ζηλωταῖς ἐπόπλοις ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ὅλη τὰς ὀργὰς λίθοις ἀφιέντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ῥᾳδίως ὅλων τῶν κρατήσειν. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ περὶ τὸν μανάϊμον ἀντέχοντες, ὡς εἶδον πανταχοῦ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὥρμησαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἔκαστος ἴσχυεν. καὶ φόνος ἐφ' ἑκατέρων τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου ἀνεψιὸς τοῦ μαναήμου κατ' γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῶν μασάδας. αὐτόν τε δὴ μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς διαλανθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὀπισθοφύλακα τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ δὲ οὐδὲ δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήρησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ οὐ καταλῦσαι τὸν πόλεμον ἀνέδοσαν, ἀλλὰ ἀνδρίσασθαι πολεμεῖν, μανιάμου ἀπορήσαντος. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στρατιώταις εἰσφέροντι τῆς πολυορκίας ἀνεθαλλούσης, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπαίνοντες, μέχρι μηκέτι αὐτέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔθος δὲ ἦν τῇ ῥωμαίων ἔπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν ἀνεδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τἄλλα ἐπαίσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γοργίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡμυθμένων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕτε ἐπεχείρει τις τῆς στάσεως ὧν αὐτοῖς, ἕτε ἐπέφαινε δόλου τινός. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀπῆρον ἕτε ἀμυνομένους, ἕτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲ ἅπαντας ἀπέσφαξαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου. τοῦτον δὲ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲ ἦν κῶφον. ἐκ δὲ ἀπλήκτου δυνάμεως ἀπαναλωθῆσαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ καταδύντες αἰτίας μὲ ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, ἢ δὲ πόλις πλείστῳ μιάσματι πεφυρμένη, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι μείζονα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ μὴ τὴν ἐκ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπένθουν δημόσια. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῆς μετοχῆς ὡς αὐτὸς ἐφ' ἧς στάσεως δίκας δώσων ἐτετάρακτο. ἐν δὲ σαββάτῳ συνέβη προσχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾗ δὴ τὴν θρησκείαν τῆς ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐπιτείαν. καὶ δὲ αὐτῆς ἡμέρας ἐν ἄρεως, ὥσπερ ἐν δαιμονίᾳ προνοίας, ἀπέσειον κηφῆνες τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς τὸν μίαν ὥραν ὑποσφαγῆναι μὲ ὑφ' ἑαυτῶν. καὶ ἀθυμίαν δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καταφθαρῆναι. καὶ δὲ τοὺς διαφεύγοντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὸ πεδίον.

paucíque ex eis clàm in Maſſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multiſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſalomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixit, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maioti licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea verò quàm ſecundùm pactiones omnes ſcuta gladióſque poſuerunt, neque quiſquam vlteriùs ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſque ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copijs ſiquidē ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas redditurī, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Cap. XIX. De Iudæorū maxima ſtrage Cæſaræ & in omni Syria.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐν τῆς καισαρείας πλησὶν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγειοῦται, καὶ διαμεμιάνται, ὃς τε κώμας τῆς σύριον, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβανίτιδα, καὶ γέδαρα, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρους καὶ ἵππου, καὶ τὴν γαυλανίτιδα προσαιρούντες, τὰς μὲν κατασφάξαντες, τὰς δὲ ὑποφρήσαντες, καὶ εἰς γαδαρὰν καὶ ἵππωνα καὶ γαυλανίτιδα

Eodem autem die, eadémque hora, quaſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes quoque Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iudæi, Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, corúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis consp irantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

ἐχώρων ὅπῃ κέδασαν τ τυχόν, καὶ πολεμεῖσθαι, μᾶλλον τε καὶ καιρίαν. αὐτίκα δ᾽ ἀδὲ σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτῶν ἀδὲ ἀσκάλων. ἀλλ᾽ ὅπῃ ταύτας πυρποληθήσας, ἀνθηδόνα & γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ δ᾽ ἐκάστων τότων τῶν πολέμων ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. καὶ μὲν οἱ σύμπαντες τῶν Ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπῆγεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν τ πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, καὶ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πολεμίους, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τὸν ἐπ᾽ ἑαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ δ᾽ ὅλην τὴν συμπλοκὴν ἐπέχει ταραχή, & πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δ᾽ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δ᾽ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεικάσθαι γὰρ τοὺς Ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς Ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ᾽ ἑκάστοις ἀμφίβολον ὥστε αἰρεῖν τὰς χεῖρας ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προυκαλεῖτο δ᾽ ὅπῃ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων, καὶ τοὺς πάλαι θρασυτάτους εἰς δουλείαν, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν αἱρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, & καθάπερ ἐκ διατάξεως τὰ σκῦλα τῶν αἱρεμένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ὁ πλείσια κερδάνας, ὡς κατηχύτας πλειόνων. ἦν δ᾽ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ γεγεῖς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύναιά τε μήτε τῆς ἐπ᾽ αἰδοῖ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δ᾽ τῶν ἐκάστῳ τετολμωμένων τὸν ὅπῃ τοῖς ἀπεφοιμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ.

ΜΈχει μὲν δὴ τότων Ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, καταλέγοντες δ᾽ εἰς Σκυθόπολιν, τοὺς παρ᾽ ἐκείνῃ Ἰουδαίους ἐπῄροντο πολεμεῖν. τάξάμενοι γὰρ μετ᾽ τῶν Σκυθοπολιτῶν, καὶ τ᾽ ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δ᾽ ὑπόπτῳ θέμενοι τὸν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπωπτεύθη δ᾽ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν Σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μὴ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται πρὸς ἀσπος ἀσφαλείας, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τ ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστον ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τὰς γυναῖκας εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δ᾽ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρεῖς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ Σκυθοπολῖται, τ πίστιν αὐτῶν δελεάζοντες. τῇ δ᾽ τρίτῃ νυκτὶ φυλαττηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δ᾽ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τ ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ χιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δ᾽ ἀφηγήσασθαι & τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν Σαύλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δ᾽ σώματος & τόλμῃ διαφέρων, ὅπῃ καὶ κακῷ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρώην γοῦν ὀσημέραι πολλοὺς μὲν αἱρεῖ τῶν πρὸς τῇ Σκυθοπόλει Ἰουδαίων, ἐρεθιζόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνος ὑπὸ ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. ἐφείρχεται δ᾽ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τῷ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐφεχόντες οἱ Σκυθοπολῖται

κα-

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄλσους, ἀπασάμενος τὸ ξί- A
φος ἐπ' ἀνδένα μὲν ζέπεται τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ
πλῆθος ἀνυπόστατον. ἀναβοήσας ὁ μάλα σκαιωθῶς ἀξιά
γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι το-
σούτῳ φόνῳ συγχωρῶν τὸ θεῖον αὐτοὺς δύνοιαν ὅπως ἀσε-
βήσω. τιγαρῶν οἷς ἄπιστον μὲν δόλῳ ὅμως δ' ὅμως τὸ ἀλλό-
φυλον, ἠσέβηκ' ὁ εἰς ἕκαστα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὲν ὡς
ἀναγὴς χερσὶν ἰδίαις. ἀ γὰρ πρέπον ἐν τῇ τῶν πολεμίων.
τὸ δ' αὐτὸ ἀν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ B
θεοῖς ἀνδρίαν ἔπαρνος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὸ ἐμὸν
αὐχήσῃ σφαγιῶ, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι.
ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι
περισκέπτεται τὰ ἑαυτοῦ ἤθεα. ἦν δ' αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα
καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δ' πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς
ὅπλῳ ἀσάμενος, διελαύνει τῇ ξίφει, μεθ' ὃν ὡς ἄκουσαν
τὴν μητέρα, ἔπι τέτοις τῷ τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα,
μονονυχὶ ὑπαντῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει, ἔπαθόδοντος C
φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν ἤθεαν,
καὶ περίοπτος ἑστηκὼς τοῖς σώμασι, τῷ τε δεξιᾷ ἀπα-
τείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν
ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν
στόμαχος, ἔψυχῆς εὐδάφισμα. τὸ δ' πρὸς ἀλλοφύλους
πίστεως ἕνεκεν, ἀκολάθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς
δὲ τὸν σκυθοπόλιν φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο
τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἐκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ὅπλῃ D
χιλίους ἀσπαλωνῖται, πτολεμαεῖς δ' χιλίους αἰεί-
λον, ἔθνησάν τε καὶ ὀλίγοις. ἔτυχοι μὲν συγγενεῖς διεχέ-
σαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεδρεύειν. ἱππηνοί
τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπε-
σκυδάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δι' φυλακῶν εἶχον. αἵτε
λοιπαὶ πόλεις τὴν συείας, ὅπως ἐκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊ-
κὸν ἢ μίσους ἢ θεοῦ εἶχον.

Κεφάλαιον λε. E

Μόνοι δ' ἀντοχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφεί-
σαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ὅτε ἀνελεῖν τινὰ ἰου-
δαίων ὑπέμειναν, ὅτε δῆσαι, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτε-
ρον πλῆθος, ἀφορῶντες αὐτοῖς πρὸς τὰ κινήματα, τὸ
πλέον δ' ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς οὐδὲν ἑώρων νεω-
τερίζοντας. μεσοῖνοί τε ὅτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐ-
πλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας πρέ-
πεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σωφρόνως δὲ καὶ τὰ ἀρίστα βα- F
σιλείαν ὑπεβάλλοντο καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς δὲ ἐπεπόρευτο
πρὸς κέσιον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοίπει δ'
διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τοὔνομα νόαρον,
σοέμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα καὶ γένος. ἦκον δ' ἐκ τῆς
βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸ ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένος
καὶ συνέσει τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, σπαπαὶ αὐτοῦτες,
ἵνα εἴη γένοις κίνημα καὶ δεῖ σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων G
φυλακὴν, κωλύειν τὰς ἐπανισαμένας. τέτους ὁ νόαρος
ἐκ πέμψας νύκτωρ τῆς βασιλικῶν ἐπαύτῆς τινὰς, ἅ-
παντας αἰρεῖ, τελμήσας μὲν τοῦργον δίκα τῆς ἀγείπ-
που γνώμης, δίκα δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμο-
φύλους ἐλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX. De Iudæorũ alia graui cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plurès autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosquè comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eſſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

διεπόλει τὸ ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὅλον ἀνομῶν, μέχρι πυθόμενος ἀγρίππας, ἀπελεῖν μὲν αὐτὸν ἰδίᾳ ὤκνησεν, ἔπαυσε δ' ὅπλων.

Κεφάλαιον λς'.

Cap. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non

Οἱ δ' ἐν σασιᾷ καταλαβόμενοι φρέαρ, ὃ κεῖται μὲν κύκλῳ, καθύπερθε δ' ὠκοδόμηται, τοῖς μὲν φρυκτοὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δ' ἐρύματα κατέβαλον εἰς γλῶ. κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ ἐν μαχαιρῶν Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπεισθον τοὺς φρυκτωροῦντας ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ ἀδεδιότας φάσιν. οἱ δὲ τὴν βίας ἀφαίρεσιν ὑλαβηθέντες συνέθεντο αὐτοὺς ἀναχωρήσειν ὑποσπονδοι, καὶ λαβόντες πίστιν ἀδεδίδασι τὸ φρέαρ, ὅπερ φυλακὴν κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ὧν σάσις πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὁ χωρίοις, ἀφ' ὧν χρησάμενος πρὸθυμοτάτοις κατὰ τὴν αἰγυπτίων Ἰουδαίους ἀλέξανδρος, χάριν δ' συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δ' αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοὺς διαδόχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν διαιταν, ἤτοι ὑπομισγομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δ' ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἴγυπτον, ἔτε καίσαρ ὁ πρῶτος, ἔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ὑπέμεινε τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῶν ἡμερῶν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δ' ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραχτο, μᾶλλον ἐζήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὲ τῇ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ὅτι νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. κατιδόντες δ' αὐτοὺς οἱ διάφοροι, ὡς ἀχρῆμα ἀνέβων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναστήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δ' ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες, ἦρθη δ' πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὅτι τὸ ἄμυναν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αἶθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοῖς θυμοῖς αὐτῶν ἐπέσχε πρέσβεις ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ἐμέλλε γοῦν δὴ τῶν ὅπλων ἅπτεσθαι σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλευάζοντες δὲ τῶν ἀλαζονείας οἱ σασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν πρέσβεις. κἀκεῖνος σωιδῶν, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ λιβύης. ἐπέτρεψε δ' οὐ μόνον ἁρπαγῆν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δ' ὁρμήσαντες

slew all they met, and ſet fire to their houſes. Which immediately running to the

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῴκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, ἐμίγνυντό τε συγγενέσι. συγγραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμφω ὡπλισμένοις αὐτῶν προστάξαντες, μέχρι πλείστου μὲν ἀντεῖχον. ἅπαξ γὰρ κλίναντες, καὶ ἐδίωκον διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι προσδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. Καὶ ὅτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε ἡλικίας ἐχώρησεν ἱερόν, ἀλλὰ δι' ἁπάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὑπικλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὰ χώρων, πεντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. προσελείφθη δ' ἂν ὅτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐξαπο[illegible] καθικέτειρας ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐκ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τὸ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

Κεφάλαιον λζ'.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κρίσις δ' ἦν ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, παντάχοθεν τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δ' ὁ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλήρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτους, ἄγων ἐξ ἀπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπῆν μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἵπετο δὲ καὶ ὁ σόαιμος μυρίοις, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπόσους συνέλεγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἥττους τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ προθυμίας, καὶ τῷ κατ' Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλισμαῖς ἀνεπλήρουν. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας κρίσις, τά τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κρίσις, ὥρμησεν ὅπως πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διοικεῖ δὲ ὑπὸ τῶν ἐθνους τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, καταπεφόβηντο γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομηκὸς, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπῖπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τῇ ἁρπαγῇ ἐπὶ τῶν ὀρῶν ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὑποχωρηθὲν σωιέσαν κρίσιν, τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸ δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κρίσις ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς ἰόππην, πρὸς ἄξας εἰ μὲν ἑλοιμένη καταλαβοῖ συνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοιντο τὴν ἔφοδον, προσμένειν αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cùm neque illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorúmque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Cestio.

CEstio verò iam quiescendum esse non videbatur, infensis vbique Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperque regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus sequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, plurésque sagittarij, Prolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem scientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Prolemaida discernit. Cúmque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatísque etiam circum eam positis vicis, in Prolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autem ex Prolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militũ præstolarétur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII De pugna Cestij cõtra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sephorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ δὲ ἰουδαίων, δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι. ἡμιναίπαιοι δὲ αὐτῷ ἑδόξαν οἱ μονοβάζῳ τῷ τῆς ἀδιαβιωῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε ἡ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ πηγαίτης νίγερ, ⁊ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀφ' ἱππεῖ τῷ βασιλέως. ἱστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. κ) προσσπεσὸν μὲν οὖν ἀναστέντες οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κρατοῦντι δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὅτι τὰ βαθυφορὰν αὐτοῖς, προσπεσὼν ὁ τοῦ γίωρα σίμων πολὺ τὸ ὑφεγίας ἐπαυράξε, ⁊ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγε εἰς τὴν πόλιν. μόνοντος δὲ τοῦ κεστίου ⁊ χώραν ἔξω ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετάφορα κατειληφότες, ἐπέθεσαν τοῖς παρόδοις, δῆλοι τε ὄντες ἐκ προμήνυτος ἀρξαμένων τῷ ῥωμαίων ὁδοιδύειν. ἔνθα δὴ κεστίος ἀφίππας ἐδὶ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τῶν ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη καθέχοντος, ἐκέλευεν ἀποπειρᾶσθαι τῆς ἰουδαίων λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταδιδάσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῷ ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφερνοῦν.

Κεφάλαιον λη.

ΕΠεμψεν ἐν τῷ παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνους, βορκαῖον τὸ ⁊ φοῖβον, δεξιᾶς τε ἅμα κεῖσθαι, ⁊ συγγνώμην ἅμα ῥωμαίων ἀσφαλῆ αἰτεῖν τῷ ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι αὖ τὸ πλῆθος ἀδείᾳ ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλωνται, τοὺς ἀπ' αὐτῷ προσβάλλοντας ὥρμησαν ἀπελεῖν, ⁊ πρὶν ἢ φθῆναι, τὸ μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος ἐκφυγεῖν. τὸ δῆμον δὲ τοὺς ἐπαναγκάσαντας, λίθοις ⁊ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΕστιος δὲ ὁ πρὸς ἀλλήλους αὐτῷ παρεκλῶ δυκαμεν ἰδὼν εἰς ὑπόνοιαν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, ⁊ ξαπίνης μέσει ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ὅπῃ τὴν καλουμένην σκοπῆ, διέσχεν δὲ ὅσον ἐπὶ τὸ πόλεως σταδίους, ἔσεσθαι μὲν ἡμέρας ἐν ἐπιχείρει τῇ πόλει, τάχα τι καὶ ἅμα τῷ ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διέπεμψε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥπερ ἦν εἰκὰς ὑπερβεβηκυῖα μηνός, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγε εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν ἐν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐμφρουρεῖς ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὴν διάταξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, τῶν μὲν ἔξω μερῶν τὸ πόλεως ᾠκουν, εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέραν, καὶ τοῦτο ἐν αἰσχώσει. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπερεπέρησε τὴν τε βεζηθὰ προσαγορευομένην, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον δοκεῶν ἀγορᾶν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τὰ βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίου πρίσκος, καὶ τὴν ἱππαρχὸν οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου διαφθαρέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τὴν ὁρμήσεως, καὶ ὅλως τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτε πόλεμος ὅδε τοσοῦτον μῆκος προῆλθε, καὶ ἰουδαίοις ἀπιστότων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. εἰ δὲ τούτῳ πολλοὶ τῷ γνωρίμων δημοτῷ, ἀναίῳ τῷ ἰωνάθου παιδὶ πειθόμενοι, ἐπάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑφορώμενος, καὶ μὴ πάνυ πιστεύοντας,

A cæteri equites erant : Iudæi verò vigintiduo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit : ac multos carros B cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum : neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent : vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos : vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt : nam Borcæus vulneratus effugit : populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis : & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem illico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei parefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

CAP. XXIV. De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, ciúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutíque nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo saucìabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à latentibus instantium vim repellere sufficiebant : cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent : viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectíque agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisíque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοῖς μὲν πρῶτοι τὸν ἀναγκαῖον ἀπὸ τοῦ τείχους κατεβάλοντο λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ θρασαίτερον ὑπὸ τῶν πύργων, τοῖς ἀπαπειρωμένοις τὸ τεῖχος ἔβαλλον. πέντε μὲν ἐν ἡμέραις πάντοθεν ὑπεχρέουσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ὢν ἡ προσβολή. τῇ δὲ ἑκτῇ λαβὼν ὁ κέστιος, τὴν τε ὑπηλέκτων συχνὰς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προστάρκτιον ὑπεχρεῖ κλίμα τοῦ ἱεροῦ. ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ στοᾶς εἴργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρέσαντο τοὺς τοῦ τείχους προσελθόντας. τέλος δὲ τὴν πλῆξιν τῶν βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τότε δὲ ῥωμαῖοι πρῶτοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ὑπερείσαντες, καὶ κατὰ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτε ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφεξῆς ἀνεδέξαντο, καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, ἀφειωλίσθαινεν ἄπρακτα. μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακόμοιροι, τὸ τεῖχος ὑπόρυσσον, καὶ τὸ ἱερὸν τῆς πόλεως ὑποπιμπράναι παρεσκεύαζοντο. δεινὴ δὲ τοῖς στασιασταῖς ἐκπλῆξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον συνέβαινεν ὅτι τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθ' ὅσον παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ, προσίεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τὸν κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τῆς πολιορκίας προσελιπάρησε, καὶ σὺν θεοῦ τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δι' ἃς τοὺς πονηροὺς ἀπεστιγμένος ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐκείνης τὴν ἡμέραν ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

ΟΓὼν κέστιος, ὅτε τῶν πολιορκημένων ὑπώπτευσεν ὅτε τὸ φρόνημα τοῦ δήμου σωισθὲν, ἐξαίφνης ἐκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' εὐδαιμοῦσι πλῆθος τῶν ἐλπίδων, ὧν λογώτατα ὑπὸ τῆς πόλεως ἀνεξάλυξεν. ἐπὶ δὲ τὸν ἀδόκητον αὐτῷ ἔκπληξιν ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τὴν ὑσάτην ἐξέδραμον, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲν ἐν ᾧ τῶν καὶ σκοπὸν στρατοπέδῳ αὐλίζεται κέστιος. τῇ δὲ ὑπερασπίσῃ προσπίπτω χωριζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑσάτους αὐτῷ προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ τῆς ὁδοῦ προσιόντες ὑπόπτιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δὲ ὑπερασπίσαι πρὸς τοὺς κατόπιν πεζώσοντας ἐθάρρυν οἱ τελευταῖοι, ἀπείρων τὸ πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πλευρὰν ἐγκειμένους, αἰσχύνην ἂν ὑποιμένουσιν, αὐτοὶ μὲν ὄντες ἐλαφροὶ, καὶ διδοικότες τὴν τάξιν διαφθεῖραι, τοὺς δὲ ἰουδαίους ὁρῶντες κύφους, καὶ πρὸς ταῖς ὑπερδρομαῖς δύσκολως. ὥστε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσι τοὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παράμενοι, καὶ τὴν φάλαγγος σκοτόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ φρόντων μὲν στρατάρχης τῆς ἕκτου λεγεῶνος ἦν, λογγῖνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόλις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπου τὸ πρότερον στρατόπεδον, ἅπαντα πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ὑποβαλόντες. ἐνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ δὲ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεσὰ ἰουδαίων, εἶνω καθ' ἑαυτὸ τε βραδύνων, καὶ ἐὰν ὄπισθεν, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δὲ σωζομωτέρᾳ χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τε στρατιωτικὰ ἀπέλκοντα περικόπτειν προστάξει. διαφθαρέντων δὲ τῶν ὀρίων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς,

τοῦτων

τούτων γὰρ ὅπλα χρείαν παρείχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλῶσι, παρῆγε τὴν δύναμιν ὅπη βαθυτάτας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ μᾶλλον τοῖς δυσχωρείαις ἦσαν ἐπέκειντο. στενοχωρηθέντων δὲ εἰς τὴν καὶ στενὰ καταβάσιν, οἱ μὲν φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατωθοῦντες εἰς τὰ φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεχωρεῖν ὑπὸ τῶν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων παραμυθεῖσθαι ἑαυτοῖς, ὅπως φαλίσιεσθαι τοὺς ἱππεῖσιν ὁ κίνδυνος ἦν. ὅτε γὰρ ἐν τάξει καὶ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἀλλόμενοι, καὶ τὸ παρεῖναι ὅπλα τοῖς πολεμίοις ἱππάσιμον ἐποίει. τὸ δὲ ὅπη θάτερα, χαμαὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὐδὲ ἀσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ὅτε φυγῆς τόπον, ὅτε ἀμύνης εἶχον ὁπόνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, καὶ τοῖς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμοί. αὐτῆχὶ δὲ αὐτοῖς, τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δυνάμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν βαθυτάτην κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ παρεχόντες, ἐφεύγειν αὐτῶν τὴν ἔδοξεν. ἔνθα δὴ Κέστιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ἀπογνοὺς, δρασμὸν ἐβεβούλευτο, καὶ λαμπρὰς τοὺς δυστυχεστάτους στρατιώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, παραστάξας ἀναβαίτας, σημαίας τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων εἶναι, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴονται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀναλαβών, ἡσυχῇ τεσσαράκοντα παρῆσι σταδίους. ἕωθεν δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδεσμον, κἀκείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον παρεληφὼς, καὶ σωτηρίαν ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὥς τε τοὺς στρατιώτας ὑπὸ σκληρότητος καὶ δίψους, τάς τε ἀλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. παρῆλθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις Ἀντιπατρίδος. ἔνθεντα ὡς οὐ κατελάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τάλλά τε ἀπολειφθεῖσαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆλθον ἑαυτῶν, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβληκότες πανσπερμίᾳ, τῶν δὲ ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀπηρικότες. ἱππεῖς δὲ, διακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη δεύτερον μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας. μετὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφοράν, πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπεπήδησαν τῆς πόλεως. καὶ Κόστοβαρος οὖν καὶ Σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν Φιλίππῳ τῷ Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ὢν ἐκείνου τοῦ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἀπεδράτην ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς Κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις καὶ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς ἀντέπαις, ὑποφυγὼν τὴν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. Κέστιος δὲ τοῖς περὶ Σαῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέστειλεν εἰς Ἀχαΐαν πρὸς Νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac vallès tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad XXX. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, ìtémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac CCC. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interèptus sit aliàs indicabimus. Cestius autē Saulum & cæteros in Achaiā ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit A enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit B eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex C Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſine imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo D vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & E trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammans erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in F Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolétiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius G Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia causá que capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſét animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ξέψοντας εἰς φλῶρον. τῷ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κυφίσαι καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφάλαιον μα.

Κἂν τούτῳ διαμισηθεὶς τῇ τῶν ῥωμαίων φθορᾷ πυθόμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίους ἀνελεῖν ἐπανέδοσαν. ἐκαθοῦ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνθεσιμένους δέᾳ τῆς ὑποψίας τοῦτο πεφυλαγμένοι, ῥᾴστην τὴν ὁρμὴν ἐποιήσαντο. ἐδόκει δὲ καὶ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἅπασας πλὴν ὀλίγων ὑπονοίας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τοὺς δὲ ἰουδαίους, ὡς ἂν ἐν ξένῃ χωρίῳ τὴν ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, καὶ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ἐπὶ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφάλαιον μβ.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοῖς μὲν βίᾳ τὴν ἔτι ῥωμαΐζοντων, τοὺς δὲ πλήθει προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τοῦ πολέμου πλείονας. ἦρξεν δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆς τε καθ' ὅλην πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν δὲ τοῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ περ ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα κεῖσε χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆς δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέστησαν τῇ χρείᾳ, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ μείων, ἥτε χρεία τῆς χρημάτων, καὶ τοῦ πλήθους ἐλεάζαρος, ἀνεθαρρήθη τὸν δῆμον, ὡς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν πρὸ τῶν ὅλων. εἰς δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἐτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῆς ἀρχιερέων ἕνα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγρει, γένους δὲ ὢν ἐκ τῆς πρὸς ἰορδάνῃ περαίας, διὸ καὶ περαΐτης ἐπεκαλεῖτο, προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἐμέλλοντο δὲ καὶ ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκεκλήρωτο δὲ αὐτοῖς λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τὴν δὲ γοφνιτικὴν καὶ ἀκραβατηνὴν, ὁ αἰανίου ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδείκνυται, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσέκειτο δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῆς ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆς μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σωφρονεῖν, διώκει τὰ πεπισμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας τῆς ὁπλιτικῶν, εἰδὼς ὅτι πολέμια ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοῖς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ παῦ πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ προσάσοι, τῆς μὲν γραμμῶν ἑβδομήκοντα τοὺς συμφρονεστάτους ὁπλίτας ἐκ τοῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆς δυτελεστέρων διαφορῶν. τὰ γὰρ μείζω προῄμαλα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆς κατὰ πόλιν, ὅπῃ τῶν ἔξωθεν αὐτῆς ἀσφάλειαν ἐχώρει.

καὶ γε-

Ἐ γινώσκων ῥωμαίους πρὸς βαλαμῶντας εἰς τὴν γαλι- A
λαίαν, τὰ πιτήδεια τῆς χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτατάπατα,
καὶ βηρσαβεὲ, Ἐ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ περεκχώ, καὶ ἰαφὰ καὶ
σηγώ, τότε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχέας,
καὶ τιβεριάδα. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν
λίμνην ἀπήλαγα, καὶ τὰ κάτω καλουμένην γαλιλαίαν
ἀπετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τήν τε προσαρ-
ρυομένην ἀχαβαρὼν πέτραν, καὶ σὲφ, Ἐ ἰαμνὶθ, καὶ
μπρώ. καὶ δὴ καὶ τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειάν τε καὶ σω-
γάνην, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις
ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων B
τε δυπόρους ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμως δὴ τὸ πόλεμον
δίκα προσάγματος. ὁμοίως δὲ καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ
λευΐου υἱὸς, κατ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαν-
τος. τοῖς δὲ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα
καὶ προσάντων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ
τῆς γαλιλαίας ὡσεὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς C
πάντας, ἐκ τε τῆς συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγ-
κατασκευαζόμενος ὡπλίζεν. ἔπειτα συνιδὼν ἀπίστιν
τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν μεγυνομένην, δι' πειθοῖ μᾶλλον ἢ
μελέτῃ τῆς ὅπλων, τὸ μὲν διδασκαλίαν ἀπέλιπε τῇ
χρείᾳ διωκομένην. τὸ δὲ δι' πειθὲς ὁρῶν πειθαρχούμενον
ἐκ τοῦ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε
τὴν στρατιὰν, Ἐ πλείοις καθίστατο ταξιάρχοις. στρατο-
πέδου δὲ, ἀπεδείκνυ διαφορὰς, καὶ τούτοις μὲ ὑπέτασσε δε- D
καδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ
μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀδελφοτέρων ἀφηγουμέ-
νοις. ἐδίδασκέ τε σημείων πρόδοσεις, καὶ σάλπιγγος
προσπλήσεις τε καὶ ἀναπλήσεις, προσβολάς τε κερά-
των, καὶ πρωϊαγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον
ὑπερφέρειν ἐν τῷ πρόσθεν, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συνα-
μύνειν. ὅσα τε εἰς πρόδηλα ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώ-
ματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ὅσπερ πρὸς E
τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τὴν ῥωμαίων διάταξίαν δημ-
ηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλ-
λοῖ σώματος καὶ ψυχῆς πρόδηλα, πάσης ὀλίγου δεῖν
τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῆς λαβεῖν τῆς
κατὰ τὸν πόλεμον διατάξεως, εἰ τῆς
συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, κλοπῆς Ἐ λῃστείας,
Ἐ ἁρπαγῆς, τοῦτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος
οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν βλάβην τῆς συνηθεστάτων. διοι- F
κεῖσθαι δὲ κάλλιστα τοὺς πολεμίους, παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν
τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς δὲ οἰκοθεν
φαύλους, καὶ μόνον τοῖς θεοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ
χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει,
καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς πρόταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πε-
ζῶν μὲν ἓξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντή-
κοντα. χωρεῖς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθο-
φόροι πρὸς τετρακισχιλίοις, καὶ πενταικοσίοις. ὁπλίτα-
ις δὲ πρὸς αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώ-
ματος. ἔτρεφον δὲ πλὴν τῆς μισθοφόρων τὴν ἄλλην G
στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῆς γὰρ καταλεγμένων ἑκάστη
τοῖς ἡμίσεις δὴ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοῖς λοι-
ποὺς δὴ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῆς δίαιτης εἶναι κατεῖ-
χεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν δι-
ῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν αὐτιχορηγεῖσθαι πρὸς
τῆς ὁπλίτης τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat; hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadam: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iaminitæ, & Merot in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque operam ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, plurésque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarum, & principia cornuum, & circúdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referens disciplinam, & quòd cum vitis essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tẽpore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrati, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerebat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, minúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretus: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Iisque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in quâ re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuissent, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & Aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Κεφάλαιον μγ.

Ἰοσήπου δ' ὧδε τὰ Ἰωσήπῳ τὰ κατὰ Γαλιλαίαν, ἀνδρίς τις ἐπὶ τὰς ἐπιβουλὰς αἴρει· γεγένητο, υἱὸς Λευΐου Ἰωάννης ὄνομα. πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τὴν ἐπίνοιαν, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν εὐπόρων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πιθανὰ πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸν ἀπατᾶν, καὶ ταύτῃ καὶ τὸν φιλτάτων χρώμενος, ὑποκρινόμενος φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ὑπερθυμίσεως μεγάλων, ζέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὸ ζωπυρεῖν κακουργημάτων. λῃστὰς δὲ ἐκ μοίρης ποιούμενος, ἔπειτα καὶ σωφρόνων εὗρε τὸ τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, προϊόντων δὲ ἀεὶ πλείονα. φεύγοντι δὲ ἐκείνῳ οὐδένα προσλαμβάνειν ἀλλότριον, ἀλλὰ τοὺς ἐξ ἑαυτοῦ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀδιαστήμασι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγετο. μέχρι μὲν οὖν τετρακοσίων ἀνδρῶν τοῦτος συνεστήσατο, οἳ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κωμῇ φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ἤδη τοῦ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἀναστάσειν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατιώτην καὶ μείζονων ἐφιέμενον, ἀνδρεία χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰόσπιππον ὁρᾷ αὐτοῦ σφόδρα χαίροντα τοῦ δράσηρίῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεύσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ ὠφελεῖ τὴν πλησίον ἐπίδοσιν. ἔπειτα συνθεὶς σκληρὸν πανουργότατον, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν Ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δ' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς δὴ τὸν μισθοφόρον ἐξητήσατο. συνανεμένου δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς δὴ πάντως τιμῆς ἡμιαμφόριον. ἔσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε διφορηκίας, εἰς ἀνωνίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἀπορεῖν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τὸν τοῦ ἐργασίαν ὠφελοῦντος. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειν τὸν Ἰώσπιππον αὐτὸς τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃστὰς προστάξειν δυνατώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἀγαγέσθαι τοῦ τὸν στρατηγὸν ἐμβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ ἀφελομένοις τοὺς λῃστὰς, ἀγαβάλοι πρὸς τοῖς ἐπιχωρίοις. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδιδῷ ῥωμαίοις τὰ πράγματα Ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ταὐδὲ ἐξεπλάττετο. καὶ ὃν κομιεῖν ὑπὸ δαβαρίτου τῆς κώμης νεανίσκοι τινὲς τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθιζομένων φυλάκων, ἐπιδραμόντες πτολεμαῖον τὸν ἀγείπτα καὶ βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγε ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες καὶ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργύρων, χρυσοῦ τε ἦσαν ἐξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ ἀφανίσαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἀπέμεσαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῷ τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, πέμπει τὰ κομισθέντα παρὰ τοῦ δυνατωτάτου τῆς ταριχαίας, ἄνδρα, πέμψαι κατὰ κομὴν τῶν δεσπότας προσαγορεύοντος, ὃ δὴ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθαποδοσίας τυχεῖν μείζους

ἐκ τῆς

ἐπὶ τῷ κεκομισμένῳ ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἦ καὶ προσεφάμιλλοι τῷ Ἰωσήπου τιλὶ δόξαν, ὅτι μέλλοι τοῖς Ταριχεάταις τὸν πόλεμον αὐτῷ χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῷ διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότιλον. ἐπλήσθησαν ἦ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥς τε ἅμα τιλὶ ἕω δέκα μυριάδας ἀθροῦ ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνθορυβημένον πολλὰ πρὸς ὀργιλὸν αὐτὸν, καὶ καταλιθεύειν, οἱ δὲ, κελεύειν τὸν προδότιλον ἐπικεράννυσαν. παρώξυνε ἦ τοὺς πολλοὺς Ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τὸς τοῦ Σαπφᾶ, τῶν ἀρχόντων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τῷ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τιλὶ ὁρμιλῷ τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς ἦ καὶ μόνος ἤδη προσφερομένῳ τῷ πυρὶ δρανίσατο, καὶ παραμενόντων φεύγειν τῷ τεσσάρων οἱ παρέμειναν, ἔτι πρὸς τιλὶ καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, ἔτι πρὸς τὸ πλῆθος τῷ ἐφεστώτων καταπλαγείς, προσπεσὼν, περιρρηξάμενος μὲν τιλὶ ἐσθῆτα, καταπασάμενος ἦ τῆς κεφαλῆς κόνιν, δακρύσας ἦ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴλιον ξίφος ὑπαδήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἅπαν μὲ οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα Ταριχαιατῶν οἶκτος λῦε. οἱ ἦ δοπὰ τὴν χώραν, καὶ τῷ πλησίον ὄσους ἐδόκει φορτικὸς ἐλαφρύνεσθαι, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι. προσελθόντων γὰρ ἐκ τοῦ σχήματος εὐθὺ αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῷ ἐγκεκλημένων, ἀλλὰ ὅτι συγγνώμης ποιησομένῳ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ ἦ λεῶ ἡ ταπείνωσις, προσκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τεχνιτῶν τοῖς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτοῦ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠμόζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, ἅτε ἀναπέμπειν ἀρίστοις προσηρούμην, ἅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμενον ποτὲ ἢ φίλον τῶν ὑμῶν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρειν τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν ἦ ὦ Ταριχαῖ) μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὰ κατασκευὴ τείχους χρήζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς ἦ τὸ τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύσας τοῖς ἁρπασμένοις, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προσηλόμην, ἵνα ὑμῖν προβάλωμαι τεῖχος. εἰ ἦ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ ἦ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν διορατὸν. ὅτι τοίνυς οἱ Ταριχαῖται μὲν αὐτὸν ἀπεδέχοντο. οἱ ἦ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπῄνεσάν, καὶ συνεπείλουν. καταλιπόντες ἦ ἑκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διέφερον. καὶ εἷς θαρρῶν ἤδη τοῖς ᾠκειωμένοις, ἔφη ἦ οἱ Ταριχαῖται ὡς τετραχισμένοι. πανὶ τῷ πλήθει παρρησιαζόμενον ὠμίλει. καὶ πολλὰ τῆς προτέρας αὐτῷ κατηγορήσας, ὅτι μὲ τῷ παρόντων Ταριχαίας ἔφη τιχίζειν, ἀσφαλεῖσθαι ἦ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας πόλις. εἰ γὰρ δοκήσειν χρημάτων, εἰ εὐνοήσειν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντων) καὶ τῷ ποιεῖσθαι. ἵνα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῷ ἱππομισθῶν ἀπεσταχώρει, καὶ τὸ διωρισμένον. διῆλθον ἦ ἐπ' αὐτὸν ὁρμῆσαι ἕτοιμοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δημόσιον παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τοίνυς πάλιν

accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem tuum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt 6. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari, vociferans proditorem: plerosque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterrici, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admouesset us exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichcas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde itasserentur inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Tarichcatæ, maximè ciuitatem vestrã munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichearæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Tarichearæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichcam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ tutæ sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis itatarecedebat: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autê

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omB nium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho molichatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia C nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat, properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itiD nere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mandauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque E ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in liteus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas F conſumeretur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus traditurus: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείσας τὸ ὄροφον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυχεῖν. ἃ γὰρ καταλύειν δεῖ τὸν βοῶς σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γερουσιασταὶ σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὐλείαν θύραν κλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ἐφιεὶς ἤκει ὁ τέως τὸ πλῆθος, διαμαλλᾶσθαι μᾶλλον τοὺς εἰσελθόντας, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπως μὲν ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ ἀπαρτὴν ἰωάννῃ παρασχεῖν, ὧν ἀπολαύσας μὴ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρῆν διετρίβετο. καὶ τοὺς μὲν ἀπάταις, τοὺς δὲ χρήμασιν ἐξαφθείρων, ἀνέπεισεν ἀποστῆναι ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεσμένος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, σωτόνως νυκτὸς ὁδὸν διανύσας, ἑωθινὸς παρῆν ἐπὶ τὴν τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπαντιάσαι ἰωάννης ἦλθε, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστεροῦσαν τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ ὧν ἐπεστάλμην, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προστάξειν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀναπεπήδησεν εἰς τὸν ἀγγιαλόν. εἰστήκει δὲ δημιογερῶν ἐπὶ βραχύ τινος ἐξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ἐπιπηδήσας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ἐπιβάλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δι' ὀλίγων φόνον ἀναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τὰς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τῷ ἀγγέλματι πειθόμενοι, ἠρέμησαν. οἱ δὲ κατὰ τὴν πέριξ χώραν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν συσκευάσασθαι, συνηθροίζοντο καὶ τὴν ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. συμβαῖνον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι φάσκοντες κατὰ ἰωάννου τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐθόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, εἶργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι συνιεὶς τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐπιλαβὼν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συν-

συνεφεςῶτας Ἰώσηπος κατ' ὄνομα, τροθύμως ἢ αὐτ- A cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis,
δείκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δήμοται, & ἀλλ' κηρύκων ἀ- quippe alacri animo suos quisque populus in-
πολωσάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν dicabat, præconum voce denunciabat, intra
τὸν Ἰωάνλου, τάς τε οὐσίας ἁρπάσειν & τὰς οἰκίας ἅμα quinque dies eorum qui Ioannem non reli-
τῇ γυναικὶ καταφλέξειν, χιλίους μὲν ἀπέσπασεν εὐθέως, quissent, patrimonia diripienda, domósque eo-
οἱ δὲ φοβηθέντες τὰ ὅπλα πρὸ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν rum cum familiis exurendas. Et tria quidem
αὐτοῦ. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δὲ οὐκ εἰς χιλί- millia statim ab eo reuocauit, qui profugi an-
λιους σύρων φυγάδες, αἰσχελλεν Ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς te pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis
λαθραίους ὁπλίτας ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γοῦν B autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis,
ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, προβάλλων τὸν Ἰώ- transtulit se iterum in occultas insidias ex
σηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέ- apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm
πω τύραννον ἐλθόντα τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκα- missos, Iosephum accusabat, quòd magnum
ταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἦν προφανὴς, ὁ προσεῖ- exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset.
χον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ καὶ φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magi-
λάθρα τῶν Ἰωάννου χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφό- stratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bel-
ρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφί- lum cum Iosepho gereret. decretúmque inter
σαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, & μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρα- C se conceperunt, quo idem Iosephus militum
τηγίας. ὑμῖν μὲν ἄξιον ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. χιλίους administratione decederet: non tamen id satis
δὲ καὶ πενταχοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti
ἄνδρας ἔστειλαν, τόν τε τῶν νομικῶν Ἰώσεδρον, καὶ Ἀνανίαν filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, &
σαδδουκί, καὶ Σίμωνα, καὶ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας εἰ- Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes
πεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ἔτοι τὸν πρὸς τὸν Ἰώσηπον εὔ- eloquentia validissimos: vt eorum scilicet mo-
νοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν παραγένηται, λόγον ὑπο- nitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia
σχεῖν ἐὰν αὐτόν. εἰ δὲ διάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin re-
Ἰώσηπος δὲ παραγενόμενος μὲν στρατιὰν ἐπεσάλπισαν οἱ D manere contenderet, pro hoste haberent. Ami-
φίλοι. τὸν δὲ ἀρπίαν, ὑπὸ προσδήλου, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ci autem Iosepho militem quidem ad eum
λάθρα βεβουλευμένων. δόκει μὴ προφυλαξαμένου, venturum esse perscripserunt, causam verò
τέσσαρες πόλεις εὐθέως πρὸς τοῖς ὁμαφόροις ἀπέστη- non indicauerunt, quoniam secretum fuit ini-
σαν ἐλθόντας, σεπφωείς τε & γάμαλα καὶ γίσκαλα, καὶ micorum eius consilium: vnde factum est, vt
τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν quia præcauere non potuit, quatuor statim ci-
ὅπλων, & χειρωσαμένους στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας uitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas ta-
ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλιτικῷ τοὺς δυνατωτάτους, αὐτὸς ἐπεμψεν men continuò sine armis recepit. captos au-
εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὡς με- E tem quatuor duces cõsiliis armatorúmque for-
ζίους, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς πρεσβεύσαντας ἀπο- tissimos, remisit Hierosolymam: contra quos
λεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν. Ἰωάννου δὲ τὸ λοι- populus haud mediocri indignatione com-
πὸν ἐντὸς τοῦ μεγάλων τειχῶν, ὁ μὲν Ἰώσηπου φόβος motus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριεῖς
παλεσαμένων τῶν ἔνδον ἀρίστιππον τὴν βασιλέα. καὶ τὸν
μὲν μὴ κατασπάσαντος ἐφ' ᾧ συνετέτακτο πρόθεσ-
μίαν, ῥωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκεῖνο τὸν
ἡμέραν φανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν
δὲ, ἀγγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀπόστασις εὐθέως. F
ἐκπεμφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅτι σίτου
συλλογὴν, ἅτε μόνος ἐξορμᾶν ὅτι τοὺς ἀποστάντας,
ἅτε μένειν ὑπέμενε, δεδιὼς μὴ βραδύνοντος αὐτοῦ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ὑδὲ
γὰρ τὴν πόλιν ὅπλων ἐνεργὸν ἔξειν ἔμελλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ προελθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποστάντας. & τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀποκλεί-
σαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλωσι τὸ σκέμμα
τοῖς ὁπλισμένοις, τὰ δὲ ὅπη τῆς λίμνης σκάφη πάντα
συναθροίσας, ἑξακόσια δὲ & τεσσαράκοντα εὑρέθη, &
ναῦται τεσσάρων ἢ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, ἐξῆλθε τά-
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. & ἐσούτου ἀπο-
χὼν τῆς πόλεως, ἐξ ὅσου συνιδεῖν ἢ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς
τὰς ἀλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ
μόνους ἐπὶ τῆς σωματοφυλάκων ἀόπλους ἔχων,

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus CAP. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.
pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat, cúmque tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt : manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit : primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe curitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet : non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat : vtque maturè Tarichеas recurreret, gubernatoribus nauium repletarum imperabat : quóſque euexiſſent in carcerem collocarent : donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iráque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere : ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret : eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἔγγιον ὀφθείσας προσήει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ πρόσθεν, καὶ δόξαν τὰ ὅπλα ξύλα πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστάντες ἱκετηρίας, ἐλεεῖν τε φέσασθαι τὴν πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διαπειλησάμενος αὐτοῖς, καὶ ὀνειδίσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀναμένοι τὸ θεὸς ῥωμαίοις πόλεμον, εἰς σάσεις ἐμφυλίους προαπαλλάσσοιτο τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δυνατώτατα ποιοῖτο τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν κηδεμόνα τὴν ἀσφαλείας αὐτῶν, ἀναρπάσαι παρέδωσιν, καὶ κλείθρα περιβάλοιτο τὴν πόλιν αὐτῶν τοῖς τειχίσασιν, ἀπεσείσθαι τοὺς ὁπλογησαμένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δὲ δύο δέκα τῶν πρώτων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν πεντήκοντα ἀλιάδων ἀνήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἕτερος τῶν βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους πείθει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βεβαιότερον λαβεῖν. ἔπειτα καμοντέρας σκήψεις ὑπερτιθέμενος, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς ὑπὲρ σωθήσεσθαι προσεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὸν πλησιαίτατον, δόξας τάχους εἰς ταριχαίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ βουλευτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βυβλίων ἦσαν εἰς ἑξακοσίους, ὡσεὶ δὲ χιλίους τὴν ὑπὸ τῶν δήμου συλλαβόντων, ἀνήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. ἐκέλευσεν δὲ τὴν λοιπῶν, ἄρτον εἴ μάλιστα τῶν ὄντος ἀσφαλοῦς, κλεῖσόν τινα, καὶ φωνὰς καλέσαντα εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τοῦ ὀργάνου, ὁ Ἰώσηπος ἀπελεῖν μὲν ἠθέλησε προσήκατο, λαβίαν δέ τινα τῶν αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ὑποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλείθρου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν εἶδος ὑποβήσεσθαι μόνος, ἐκέφη. χειλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ὅτι τοῦ σκάφους ὁ κλεῖθρος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ὑποπηδᾶν αὐτὸν ὅτι τὴν τιμωρίαν, ἱκέτευεν ὑπὲρ τῆς ἀκτῆς τοῦ ἑτέραν τὴν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τοῦ ἑτέραν αὐτὸς ὑποκόψειν ἑαυτοῦ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προσῆλθε. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὰ τὴν δῆμον ἀχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν βυβλιάδα προσηγάγετο. μὴ ἡμέρας ὀλίγας, μιᾷ καλὰ σεσωσμένας σωσάμενος ἁλῶν, ἀπέδοσε μὲν ἁρπάσαι τοῖς στρατιώταις. σωσαγαλῶν μοῦ τοι πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε μὴ σέσωσιν ὁμοίως τὴν βυβλιάδα. καὶ δὲ κἀκείνους χάρωσάμενος, ἀνθεῖσαν δὲ ἁρπαγῆς ἠθέλησε, τῇ ὑποδοσῇ τὴν χρημάτων, πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

Κεφάλαιον μδ.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déq; Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant : multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur : & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Etántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat : multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant : feſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autẽ incẽtoribus

Τὰ μὲν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὰ ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ὅτι τὰς πρὸς ῥωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσπεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πανταχοῦ τῆς πόλεως ἐκαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀπείκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεσοῦντος πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατῄφεια τῶν μειρίων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρηνεύουσιν ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασι,

ἐκε-

ἐφαπλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πό- A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſtetioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadæ, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici peremptí ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις λῃ̃ οἷον ἀπόλουμένης πόλεως. Ἀνάνῳ μὲν φροντὶς λῃ̃, καταμιγῆναι ἀφισαμένῳ τὸ εἰς τὸ πόλεμον παρασκευῶν, κόμψας πρὸς τὸ συμφέρον τοὺς τὰ χαυνοτέρα, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἐφεξουσίαν. ἥντινα δ' ἔσχε βίαν. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς οἷς τέλος ἔτυχε δηλώσομεν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν Ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ Γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων συναγαγόμενος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐχώρει, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσπήδα τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηνάλισκε, δῆλος τε λῃ̃ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπ' Ἀνάνου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μετ' ὧν εἶχε καταφυγὼν, κἀκεῖ μένων τὸν Ἀνάνου καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέσεως μένων, σὺν ἐλπίζετο τὴν Ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους ἔχειν τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρούρους τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ἰουδαίαν ἐν τούτοις λῃ̃.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturet, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πάσχοντα, λελῆθμὲν μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος. φανερὰς δ' ὑπερφαίνει καὶ θρασυνόμενος, στρατηγοῦ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον, ἢ τοῖς πολεμίων ἀρεταῖς γεγονέναι τὰ συμβαίνοντα λέγων. φρένωσιν ἢ ἡγούμενος αὐτῷ δεῖν τὸ ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταβαρύνεσθαι τῇ σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δεινὸς πάντως ἐπάνω τοῖς ψυχαῖς ἔχειν, διελέγχετο γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῆς φροντίδων. σκεπτόμενος δὲ τίνι πρόσθεσιν κινεμόνῳ τὰ ἀνατολὰς, ὃς τιμωρήσεται μὲν τοῖς Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη σωννοσοῦντα, μόνον δείσειε οὐκ ἀσφαλὲς τὰς χρείας ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀπαράξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τὰς ἀπὸ νεότητος στρατείας ἐγγεγηρακότα, καὶ προθεραπευθέντα μὲ πάλαι ῥωμαίοις τὰ ἑσπέρια, ὑπὸ γερμανοῖς ταραχομένῳ, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τοῖς λαθάνσαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ κλαυδίῳ παρέχε χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίᾳ θείαμβον καταγεῖν. ταῦτά γε δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σαθρὸν μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ δὲ πίστεως αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὄμπεον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τὰ παρόντα σωτίσεως, τάχα τι καὶ περὶ τῶν ὅλων ἤδη τὸ θεῖ προοικονομουμένῳ, πέμπει τὸν ἄνδρα διελαυνόμενον τιμὴ ἡγεμονίαν τῇ δὴ συρίας στρατεύματον, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπείγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μεταλλάττοντα, καὶ προθεραπεύοντα. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀχαΐας ἔνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τό, τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον σκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ ταῖς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνοὺς ὡδὲ τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

ΙΟυδαῖοι δὲ μὲν τῶν κατὰ πλημμελῆ ἐπημμένοι τῆς ἀδοκήτου εὐτυχίας ἀπρεπεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ἐκπε-

ἐκπειζόμενοι τῇ τύχῃ, προθυμότερον τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν διθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα. πόλις δέ ἐστιν ἀρχαία, τοῦ ἱεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δέ μίσους Ἰουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς ἐγγιεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς ἕξ ἄνδρες, ἀλκῇ τε κορυφαῖοι καὶ σώμασιν, Νίγερ τε ὁ Περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, πρὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ οὐ πάνυ ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε ἀσφαλείας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν Ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς συντόνως ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔπι τὸν ἔφοδον αὐτῶν, προεξῆγε τοὺς ἱππέας, καὶ οὐδὲν ἧττον πρὸς τὸ πλῆθος, ἢ πρὸς τὸν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ὅπη τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέσειλεν. οἱ δὲ πρὸς ἐμπειρίαν μὲν πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε πρὸς λιθωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δυσπειθεῖς καὶ νάρθηκι πάντα πράττοντας ἀντιδασύνεσθαι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ἐρήσονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ὅπη τὸ τεῖχος βιαζομένοις προϊππόνται, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες ταῖς τῶν ἱππέων εἰσβολαῖς ἐξέστησαν, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἱππάσιμον, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνηργάσατο πλεῖστον εἰργάσατο τοῦ ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τοῦ ὑπὸ τῷ δέμῳ συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπέκτειναν ἀπ' ἐσχάτου. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη ἐρήσοιντο κυκλέμενοι, καὶ προσελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία ποιᾷ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαίοι δ' ἐν ταῖς δυσχερείαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ προϊέσθαι σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τοῦ μὲν προσφιλονεικοῦντων τοῖς πάσμασιν, ἀμβλὺ τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τοῦ δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τοῦ ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τοῦ ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ θαυμάσαι τὸ πλέον συὶ τῷ προελεσθαι τοῦ ἡγεμόνων νίγερ δ' ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τοῦ ῥωμαίων ὅπη τῆσδε δ' ἀταξίας ἐτρώθησαν. καὶ μὲν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτην συμφορᾷ κατεῖχον τὰ φρονήματα. μᾶλλον δ' αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερθρῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐβλεπάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ὅπη πλησίον δ' ἀτίμων. ἀλλὰ παρόντες μὲν οὐδὲ ὅσον ἰᾶσθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ὅπισυλλέξαντες, ὀρμητέοι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅπη τὰ Ἀσκάλωνα. παρεῖπετο δ' αὐτοὺς μὲν τῆς ἀπειρίας, καὶ τοῦ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τῇ δὲ αὐτανδρίᾳ τὰς παρόδους προλοχίσαντες,

fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, CCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propior videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam pedibus, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ita multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & mutuum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem sepræter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis: & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrímque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

ἀδόκητοι τ̃ ἐπέδραις ἐμπεσόντες, κ̀ὴ ὑπὸ τ̃ ἱππέων πρὶν εἰς μάχλω συνταξάσθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μ̃ ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ̀ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ⸀ Νίγερ, πολλὰ κ̀ὴ τ̃ φυγὴν δύτολμίας ὑπὲρ ἀθάμβους ἔργα συνελαύνων. δ̀ ἐν μεσημβρίᾳ τ̃ πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δ̀ περὶ τ̃ αὐτόνιον, ὡς μήτε ζῶντα τ̀ ἡγεμόνα, κ̀ὴ γενναιότατον τ̃ πολεμίων θελήσουσιν, ὑπομεῖναι τὸ τεῖχος. φλεγμένης δ̀ τ̃ πύργου, ῥωμαῖοι μ̃ ἀναχωρῆσαι γενηθέντες, ὡς διεφθαρμένου κ̀ὴ νίγερος. ὁ δ̀ εἰς τὸ μυχαίτατον τ̃ φρουρίου καταπηδήσας ὑπ̀ τ̃ πύργου ἐλαυθάνεται, κ̀ὴ μεθ̀ ἡμέραν ζῶντα τοῖς μετ̀ ὀλοφυρμοῦ περὶ κηδείας αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. προελθὼν δ̀, χαρᾶς ἀνέλπιστον πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Οὐεσπασιανὸς δ̀ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τ̃ς ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄστὶ τ̃ συρίας, μεγέθους ἕνεκα, κ̀ὴ τ̃ ἄλλης εὐδαιμονίας, ζήτων ἀδηλότατος ὅπῃ τ̀ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μ̃ πάσης τ̃ ἰδίας ἰσχύος ἐπιδεχόμενον αὐτὸ τ̀ ἄφιξιν κ̀ὴ ἀκρίβειαν τ̀ βασιλέα κατειλήφει, δῆτα πολεμαΐδος ἤπειγε. κ̀ὴ κ̀ῆ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτ̃ τ̀ πόλιν, οἱ τ̃ γαλιλαίας σέβεσθαι νεμόμενοι, τ̃ τῆδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἳ κ̀ὴ τ̃ ἑαυτῶν σωτηρίας, κ̀ὴ τ̃ ῥωμαίων ἰσχύος ἀναντιρρήτου, πρὶν ἀφικέσθαι Οὐεσπασιανὸν, πίστεις τε ἔδοσαν, κ̀ὴ δεξιὰς ἔλαβον, κ̀ὴ παρεδέξαντο φρουρὰν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ὑπεδέξαντο τ̀ ἡγεμόνα, προθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέφοντο κ̀ῆ τῷ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι, τέως μὲν πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε κ̀ὴ πεζοὺς ἀπέδωκεν, ὅσους αὐθέξουσι τ̀ καταδρομὰς, εἶτα ἰουδαίους ἀπέκινδύνευεν ὑπελάμβανεν. ⸀ δὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ̀ σέβεσθαι, μᾶλλον μ̃ ἔσαν τ̃ γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτην ἐπικαιρομένου χωρίου, ⸀ φρουρὰν ὅλης τ̃ ἔθνους ἐσομένου.

CAP. II. Deſcriptio Galilæę, Samariæ & Iudææ.

Κεφάλαιον δ.

Δύο δ̀ ἔσας τὰς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, κ̀ὴ τ̀ κάτω προσαγορευομένην, ἀπέχει μ̃ ἡ φοινίκη κ̀ὴ συρία. διορίζει δ̀ ὑπὸ μ̃ δύσεως ἡ πτολεμαΐς, τοῖς τ̃ χώρας τέρμασι, κ̀ὴ κάρμηλος τὸ πάλαι μ̃ γαλιλαίων, νῦν δ̀ τυρίων ὄρος. ᾧ προσέχει γαμάλα πόλις ἱππέων, ἔτους ἀναρρυομένη, ὑπὸ τοὺς ὑφ̀ ἡρώδου τ̃ βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ὑπὸ δ̀ μεσημβρίας, σαμάρεις τε, κ̀ὴ σκυθόπολις μέχρι τ̀ ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἕω δ̀ ἱππηλή τε, ⸀ γαδαρὶς ὑποτέτμηνται, κ̀ὴ ἡ γαυλανῖτις αὕτη, κ̀ὴ τ̃ ἀγείτονα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δ̀ αὐτῆς τύρῳ τε κ̀ὴ τυρίων χώρᾳ πεφατται δ̀. κ̀ὴ τ̃ μ̃ κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ὑπὸ πτολεμαΐδος μέχρι χαβυλώνης, ἐν τοῖς ⸀ γαλιλαίοις, πολεμαΐς γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνει δ̀. πλατύνει δ̀ ὑπὸ τ̃ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι βηρσάβης, ἣ κ̀ὴ τ̃ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὲ κώμης, αὕτη δ̀ τ̃ τῶν τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δ̀ μέχρι μικρῶν ὑπὸ θελλᾶ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλατύνεται δ̀ ἔσαν τὸ μέγεθος,

A ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundati, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis: & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum B relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrímque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, C magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, D Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam E & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

CAP. II. Deſcriptio Galilæę, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab F Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, cui vicina eſt in locis maritimis G Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiã ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta ſint vtræque magnitudine,

Τούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις περικυκλουμένη, πρὸς πᾶσιν ἀεὶ πολέμων πείραν αὐτέχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, κ' οὔτε δειλίᾳ ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρείᾳ τινὶ χώραν κατέσχεν. εὐφυεῖ δὲ πίονι τε πᾶσα καὶ ὑδάτων, κ' δένδρεσι παντοίοις καταφύτοις, ὡς ὑπὸ τῆς ἀπαθείας προσκαλέσασθαι, κ' τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πεφυτεύθαι γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, κ' μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, κ' τὸ τῇ κώμῃ πλῆθος, πανταχοῦ πολυανθρώπου δόξαν τινὶ δυθυμίαν, ὡς ἐλαχίστων ὑπὲρ μυριακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ κ' τῷ μεγέθει τὴς ὅλης πάσης τῆς περαίας ἡ γαλιλαία, προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ἄλη, κ' συνεχὴς ὅση καρποφόρος. ἡ περαία δ', πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ δαχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀχρειοτέρα. τόν τε μὲν μαλθακὸν τοῦτις, κ' τὸ πάμφορον, κ' τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δ', εἰς ἐλαίας τε κ' ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥσυχα, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ὑπὸ τῶν ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἄλις, εἴ ποτε σπέρνοι σειρίῳ φθίνοντι. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ὑπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ὑπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. κ' πέλλη μὲν ἡ προειρήκαμεν, τὸ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὸ πρὸς ἑσπέραν δ' ἰορδάνης. μεσημβρινὸν δ' αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, κ' πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, κ' σιμωνίτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίᾳ, κ' γερασηνοὶ ὑποτέμνεται. ἡ δ' σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲ τῆς ἰουδαίας ὅτι, κ' τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινάας ὄνομα κώμης, ὑπολήγει τῆς ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δ' τῆς ἰουδαίας κατ' ὀλίγ' διαφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ κ' πεδιάδες, εἰς τε γεωργίαν εὐθαλεῖς, κ' πολύφοροι, κατάδενδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς κ' ἡμέρου μεστά. προσαρδεύεται γοῦν ὑδάτων μὲν φύσει δαψιλεῖς, ὄντα δ' τὸ πλέον. γλυκὺ δ' πᾶν διαφόρως ἐν αὐτοῖς, κ' διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὲ μὴν τεκμήριον ἀρετῆς κ' δυθυμίας, τὸ πλήθειν ἀνδρῶν ἑκατέρα. μεθόριος δ' αὐτῇ ἡ ἀνωθ βορκέων προσαγορευομένη κώμη, πέρας αὖτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὸ νότιον δ' αὐτῆς ὅπη μῆκος μεγεθύνει, προσκυροῦσα τοῖς ἀράβων ὅρεσι, κώμῃ καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὰν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὴν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται. μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες ἐν ἀσκότῳ ὀμφαλὸν τὸ ἄλυ τῆς χώρας ἐπάλεσαν. ἀφόρητος δ' ὑδὲ τῇ ἐν θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς ὠδαλίοις καταπεινουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μεθίζεται δ' εἰς ἑνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχεῖ μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, προεξέχουσα τῆς θερείου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ στόματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ διῄρηνται ταῖς τοπαρχίαις. δεύτερα δ', καὶ μετ' αὐτὰ ἀκραβατταί, θαμνὰ πρὸς ταύταις, κ' λυδδὰ, καὶ ἄμμους, κ' πέλλη, καὶ ἴδουμαία, κ' ἐγγαδδὶ, κ' ἡρώδειον, καὶ ἰερειχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, κ' ἰόππη τῇ προκειμένων ἀφηρημένα,

tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, bonísque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsūt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæi bellum accendi Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis aútem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerétur.

κἀπὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἵ καὶ τὰ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τ῀ ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχει τ῀ τιβεριάδος λίμνης διῆκει. ἀπὸ δ' κώμης καλουμένης ἀρφαῦς, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς ἰουδαίων τε καὶ τ῀ πέριξ χώρας, ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δ' ὑπὸ οὐεσπασιανῷ σταθεῖσα σεπφωρειτῶν βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοί, πλακίδῳ χιλιάρχοντος αὐτῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιροῦνται. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη ἡ παρεμβολὴ αὐλίζεται. περιόντες δ' ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ πᾶσι τὴν χώραν καταλαμβάνοντες, μεγάλα τοῖς περὶ τὸν ἰώσηπον σκάκοσιν ἀξεμώντας, τάς τε πόλεις ἐξωθεν λιμοζόμενοι, καὶ προσιόντας ὁπότε θαρρήσαι αἰκίζοντες. ὥρμησέ γε μὲν ὁ ἰώσηπος ὅλη τ῀ πόλιν, αἰρήσειν ἐλπίσας διὰ αὐτὸς πρὶν δύναμιν γαλιλαίων ἐπισχεῖν, ὡς μὴ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τ῀ ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῷτε βιάζεσθαι, καὶ τὸ μεταπείθειν σεπφωρείτας, ἀσθενίστερος ὀφειθείς. παρώξυνε δ' μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅλη τ῀ χώραν, μὴ ἔτε νύκτωρ, ἔτε μεθ' ἡμέραν ὀργὴ τ῀ ὑπερβαλὴς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, διηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅλη τ῀ χώρας κτήματα, μὴ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀθενεστέρους. πυεὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε ἡ συμφορᾶς ὑδενὸς ἀπείρατος ὅλως. μία γὰ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τ῀ ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφάλαιον ε'.

Ὁ δὲ τῖτος περαιωθεὶς ὑπὸ τ῀ ἀχαΐας εἰς τ῀ ἀλεξάνδρειαν, ὡκύτερον ἢ κατ' χειμῶνος ὥραν, ὤφθη λαμβάνει μὲν ἐφ' ὧν ἔσαλτο δύναμιν. σωυτόνῳ δ' χειμῶνος πορεία, διὰ τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τ῀ πατέρα σὺσι τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δ' τὰ ὀκτωκαίδεκα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζάγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτῷ πεντεκαιδέκατον. τοῦτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπείραι. προσετίθοντο δ' καὶ ὑπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ' ἔπραγ τ῀ ὑπὸ συρίας ἱππέων. τῶν δ' στρατιρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, αἱ δὲ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ' ἑκκαίδεκα, αἱ δὲ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δ' ἑκατὸν εἴκοσι. συχνὸν δ' καὶ ὧδε τῶν βασιλέων συνήχθη συμμαχικὸν, αἱπόχε μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοίμου ὧδε ἀγομένων αἱ δισχίλιους πεζοὺς ἑξότας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τὸ δ' ἄραβος μάλχυ, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅλη πεζοῖς πενταχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν ἑξότας, ὡς τὸν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμηθέντων τῶν βασιλικῶν ἱππέας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δέκα διακοσίων. οἱ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, δεῖ δ' συνάσκησιν πολεμικὴν, ἵν' αἱ δυνατὸ ἀσοιντο τὸ μαχίμου, καὶ μὴ εἰρηνίαν ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ θρυπτόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τ῀ δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

Κὰν

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲ ἂν θαυμάσαι τις αἱ ῥωμαίων τὸ στρατιωτικὸν, ὃ μόνον εἰς τὰς τῦ βίυ χρείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῷ καὶ εἰς τὴν ἄλλην στρατηγικὴν σύνταξιν ἀποβλέψει, γνώσεται καὶ τὴν τοιαύτην ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ὃ δῶρον τύχης. ὃ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῦ ὅπλων ὁ πόλεμος, ὃ δὴ καὶ μόνας τὰς χρείας τὸ χεῖρας κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ σφηρυκώσας, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ὃ δὴ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσι συνεχείαν, ὃ δὴ ἀναμίξεσι τοὺς καιρούς. αἱ μελέται ἢ αὐτοῖς, ὃ δὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν διαλυμίας ἀποδίδυσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ σφοδρυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ὅτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, ὅτε δίος ἐξίστησιν, ὅτε διαπαντὰ πόνος. ἐπεται ἢ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καὶ τῆς ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐ μὴν αἱ μελέται τοῖς πολεμίοις βέλτιον ἀσκητοὺς ἀπεργάζονται. διὸ καὶ τὰς μὲν μελέτας αὐτῆς χωρὶς αἵματος ὠνόμασαν, τὰς δὲ διατάξεις ἢ, μετ' αἵματος μελέτας. ὃ δὲ γὰρ ἐξ ὅτου ἐρωμῆς διάλυτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ὃ πρὶν ἅπλωτας μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' ὡς εἰκαίον, ὃ δὲ ἀνώμαλον ἐλαίουσιν. ὃ δὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετροῦνται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τάττουσι δὲ ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχυς ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὅπη ἢ μὴ μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πυθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλας ἢ ἐνοικοδομοῦνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τῦ βουβόλου κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῆς ὑποζυγίων δυμβρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῆς εἴ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ διάφορα ἴσα τὸ στρατόπεδον, καὶ μίσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνων σκηνὰς τιθέασι, μεσαίτατον ἢ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ παραπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν χειδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγῶν, καὶ ταξιάρχοις, ὅπη δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται ἢ βαλλόμενος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον ὑπονοίας, πλήθει καὶ ὑπιστήμη τῆς πονουμένων. εἰ ἢ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν βαλλεται, βάθος τετραπήχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι ἢ, αὐλίζονται καὶ σωτάξεις ἕκασοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα ἢ αὐτοῖς τὰ ἄλλα, μετ' ἀταξίας αὐτάρκη καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὑπιστισμὸς εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ συντάξεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσειαν αὐτεξούσιον ἑκάστῳ. πᾶσι ἢ ὁμῶ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σφσημαίνουσιν. ὃ δὲ ἔστιν ὅτι γίνεται διχα σφαγέλματος. ὑπὸ ἢ τῷ ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὑπὸ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκασοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μετ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα πᾶν ὅλων, οἱ ταξίαρχαι πάντες. ὁ ἢ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, qui seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõsueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, paríq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tẽtoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiã alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilãdi tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt salutatũ: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda subiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus est, ac vniuersi pariter in-
currunt itémque sese recipiant. Cùm autem
castris egrediendum est, tuba indicium fa-
cit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem instruunt. deinde iterum tuba
vt sint parati significat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta sarcinis onerauerint, velut in
curuli certamine signum expectant. Castra ve- B
rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè
sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et
tamen tertio quoque tuba signo indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes,
ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præ-
co astans, si ad bellum parati sunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos esse se respondent, interroganté-
mque præueniunt: & Martio quodam spi-
ritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otiosè & cum omni decore progredientes
ambulant, suum quisque ordinem velut in bel-
lo custodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti.
Iæuus autem gladius multo est longior, cùm
dexter mensuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem stipant lecti pedites, scuta & lan-
ceas gestant: cætera manus hastas & clypeos
longos, serrámque & corbem & sarculum & D
securim, necnon & habenam & falcem & cate-
nam, triduóque viaticum, vt parum interfit in-
ter onusta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius est longior, & contus
in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la-
ta cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine
differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nullóque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui cir- E
cum ducem versantur. Agmina autem semper
cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itémque armorum varietas. Nihil verò nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter suc- F
cesserit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, benè iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor si cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducésque magis quam ipsæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα γιγνόμενα ἕκαστον ἀγ-
φέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὃ δὴ καὶ ὅταξις
ποιεῖσθαι μέλλοντες, ὑπερέφοντας τὰ ὅπλα, ἵνα οἱ ἄλλοι
πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐπ-
χωροῦσιν ἀθρόοι. ἐξέσαν δὲ τῷ σημαίνοντι ἀδεῶς ὑπο-
σημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, ἡρεμεῖ δ' οὐδείς, ἀλλὰ
ἅμα κἀλύμασι τοῖς μὲν σκευοφόροις ἐπιμελοῦνται, πάντα δ'
ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν ὑπὸ σάλπιγ-
γος ὑποσημαίνοντος παρασκευάζονται. οἱ δ' ἐν τῷ τά-
ξει τὰ ὁπλα, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτιθέντες τὴν
ἀποσκευὴν, ἑτοῖμοι ἅπαντες ὑφ' ἕνα λιγυρὸν ἐξορμῶσι
τάχιστα. ὑποσημαίνεται τοίνυν τὸ τρίτον τὴν παρασκευὴν, καὶ τὰ
τοῖς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἦν δὲ
ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ἔστιν ὅτε καὶ
αἱ σάλπιγγες παρασημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅταν ἐπ-
χουσαί τοὺς δ' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ἵνα μή τι
ἀπολειφθῇ τάξεως. ὅταν κήρυξ ἀξιώσῃ τὴν πολεμί-
χων ἄρχοντας, εἰ θεὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ πάτρῳ
γλώσσῃ, τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ φάσκοντας, κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀν-
πβοῶσι, μέγα τι καὶ θεόθυμον, ἕτοιμοι λέγοντες,
φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καὶ τινος αἰτίου πολ-
μίους ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξήκουσι τὰς
δεξιάς. ἔπειτα προϊόντες, εὐθύμως ἡσυχῇ, καὶ μὴ
κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὸν ἑαυτοῦ ἕκα-
στος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε ἡσφαλισ-
μένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορίοις ἀμφοτέρωθεν.
μακρότερον δὲ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος παλλῆς, τὸ γὰρ δεξιὸν,
δεξιᾶς ἀνδρὸς μὴ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δὲ οἱ περὶ
τὸν ἡγεμόνα ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχας καὶ ἀσπίδα. οἱ δὲ λοιποὶ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἑκά-
μίαν, πρὸς οἷς πρίονα καὶ κόφινον, ἄρμενά τε καὶ σάλπι-
γα. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἅλυσιν, ἡμε-
ρῶν τε ζειῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεῖν τὴν ἀγθο-
φορουμένων ὁρίων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαι-
ρα μὲν ἐπὶ δεξιᾷ μηρῷ, καὶ κοντὸς ὑπερμήκης ἐν χειρὶ,
θυρεὸς δ' ἀμφὶ πλευρὰν ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ μη-
ρυτῆς παρήρτηνται ξύες ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς
μὲν αἰχμὰς, οὐ διαφέροντες δ' ὅσον τὸ μῆκος. κρανία δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. ὑφηνὶ δὲ ὅπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ ἀεὶ τὸν
στρατὸν ὑπάγοντες, τῷ ἐν ταῖς ἵλαις ἱππεῖσιν. πλήν
ρῳ δὲ τῇ ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαιὸν ἡγεῖται. ἑκάστη
μὲν ῥᾳδιουργὸν πορεῖαν τε καὶ κατάλυσις, ἐς δ'
πλων διαφορᾷ. ὑδὲν δ' ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μά-
χαις, ὑδὲ αὐτοχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πατὴς ἔρ-
γου προάγει, τοῖς δοκοῦσιν δ' ἐπιτεταγμένα τὰ ἔργα. πο-
λὺ σφάλλονται μὲν ὀλίγα, κἀν παύσωσι, ῥᾳδίως ἀ-
ναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡσυχίᾳ τε τῷ ἐπὶ τύ-
χης ὑπεξαγμένων, ἀμείνους πρὸς ὑπὸ τοῖς προβου-
λοῦσιν διαμάχεσθαι, ὡς τῷ μὲν αὐτομάτου καλοῦ ἀ-
λεύζοντος εἰς ἀπροβούλευτα, τὰς συμφορὰς δ' κἀν ἀ-
τυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἐχούσης με-
λέτης. καὶ τῷ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, ἡ τοῦ λαβεῖν
ἄρτον ἕξ. τῷ δ' γνώμῃ προσκόπτει
σπουδαίοις, ὑπερβάσεις τοῦ προσκόπτειν βου-
λεύσεως. ὑπερασπάζουσι μὲν οὖν οἱ τοῖς μελέτης
τῷ ὅπλων, ἡ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀλκίμους. προσεπιποιοῦνται δ' καὶ τῷ φόβῳ. οὐ
γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ἡ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης ὀλίγης θανατικαί. οὔτε στρατιᾶς τῷ νόμῳ

φοβ-

φοβερώτεροι. Ταῖς δὲ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥύον-
τὸ δικεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον δ' αὐ-
τῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη
κόσμον εἶ, καὶ ὅτι εὐδιατάξεως ἐν σώματι τὸ ὅλον στρα-
τιόν. ὅπως αὐτῷ συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔτροφοι δὲ
εἶσιν αἱ ἀγκάλαι, ὀξεῖαι δ' ἀκοαὶ μὲν εὐδιγγέλμασιν,
ὄμμα δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν
ἀεὶ πρόχειροι, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, οὐδὲ ἔστιν ὅπου
συστάντες οἱ πλήθεσι ἥττήθησαν, οὐ στρατηγήμασιν, οὐ
δυστοπίαις, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ
κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελὴ μὲν ἄρχει πρά-
ξεως, ἔπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ἔτοιμος πρά-
ξειδος, οὐ θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφάτης, ὠκεα-
νὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόρα-
τον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος ἡ ἡγεμονίας ὅροι;
ἀκόντως γὰρ αὖτις εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἐ-
λαττον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ἐρωμαίους ἐπαινέσαι
σωφρονοῦντος τοῦτον, ὅσον εἴς τε εὐδαιμονίαν τῶν
κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποζεπλεῖν τῶν νεωτερίζόντων.
εἴη δ' αἰ τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς
ἐμπειρίας ἡ ἀγωγή τι ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ,
ὅθεν ὅτι ταῦτα ἐξέβλυ.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ ἐξεῖ-
βων τέως ἐν πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνά-
μεις. ὁ δὲ τ' γαλιλαίαν καταλέχων πλακίδος, ἐπεὶ πο-
λὺ μὲν πλῆθος αἰνήκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο
δὲ ἦν τὸ ἀθενέστερον γαλιλαίων καὶ τ' ψυχᾶς ἀναπεί-
μενον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφεύγον εἰς τὰς ὑπὸ
ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τ' ὀχυρω-
τάτην αὐτῷ ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρή-
σειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ εὐδοξῶ τοῖς ἡγεμόσι,
κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσθη
δὲ καὶ ἐπ' εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τ' καρτερωτάτης αἰχο-
μένης. πολύ γε μὲν ἐλήμβρτε τ' ἐλπίδος. ὑπόντα δὲ
αὐτὸν οἱ ἰωτα πατηνοὶ προαθόμενοι, πρὸ τ' πόλεως
ἐνδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συρραγνύτες ἀδοκήτοις,
πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς
ὑπὲρ κινδυνεύσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἔρ-
ποντας τε χέως καὶ πολλὰς μὲν τρώσασι τ' ῥωμαίων,
ἑπτὰ δὲ ἀναιρεῦσι, σχὼ τὸ μήτε ἀτακτον αὐτῷ τὸν ὑπο-
χώρησιν γλυεῖν, καὶ τὰς πλαγὰς ὑπολαμβ πρεφε-
γμένων πάντοθεν τῷ σωμάτων, τοῖς τε ἰουδαίοις πόρ-
ρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαρρεῖν γυμνή-
τας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῷ ἰουδαίων ἑξὸς ἄνδρες, καὶ
ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν τ' ὅτι τὸν
πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος δρεθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δ' ὁρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς
τὸν γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τ' πτολεμαΐδος, ἐξε-
τάσας τ' στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς
μὲν γε ψίλους τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοξότας προάγειν ἐκέ-
λευσεν, ὡς προσκοποῖεν τὰς ἐξαπιναίους τ πολεμίων
ὑπαδρομὰς, καὶ διερευνῶεν τὰς ὑποπτας καὶ λοχᾶσθαι
δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, περί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης
ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῃ,

terribiles: namque bonos honorando, reos munere in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corporis vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circũduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidẽ sẽper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sẽsẽre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuêre. Nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si [illegible]rates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbelliior turba, animíque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis cõsiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romanæ peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluásque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios secum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat, hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam & alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percellerent, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fugâ dissecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædā penitus desolata, nonnulla quorū habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quā tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, αὐτὸς ἐπέπλησε δέος καταφυγών. οἱ δ' ἀπὸ τῆς τιβεριάδος, ὡς αὖ εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τὸ πόλεμον, βαπ-

A ἢ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες. ἢ μετ' αὐτὰς ὁδοποιοί, τότε σκολιὰ τῆς λεωφόρου κατάθυμά ἢ ἀθυμαλῆ τὰ δύσβατα, ἢ τὰς ἐμποδίας ὕλας προαναιρῶσιν, ὡς μὴ ταλαιπωρεῖτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα κατόπιν ἢ τούτων, τάς τε ἰδίας, ἢ τὰς τῶν ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, & συχνοὺς ὁπλίτας τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. μεθ' ἃς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε ἐπιλέκτους τῶν πεζῶν, & ἱππέων, ἢ τοὺς λοχαγοὺς ἔχων.

B εἵπετο ἢ αὐτῷ τὸ ἴδιον τῶν τάγματος ἱππικόν, ἰδίοι δὲ ἑκάστῳ τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς, τούτοις ἢ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἐλεπόλεις φέροντες ἁρεῖς, ἢ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μεθ' οὕτως, ἡγεμόνες τε & στρατῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις τε πρὸ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἔπειτα αἱ σημαῖαι προῆρχοντο τῶν ἀετῶν, ὃς πάντας ἀρχὴ ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, ἢ ἀλκιμώτατος ὢν. ὁ δὴ ἢ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, ἢ κλιδὼν ἐφ' ᾧ ἂν ἰῶσι τὰ πρακτέα δοκεῖ.

C τοῖς ἱεροῖς ἢ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταί, ἢ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυύνασα. τούτοις παρέπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τῆς τάξιν ὁπισοπούμενος. τὸ ἢ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὁπὸ τοῖς ὀρεῦσι ἢ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν ἢ πάντων τῶν τάγματων, ὁ μιθιος ὄχλος, οἷς ἁρπαγὴ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται ἢ τῶν ἱππέων

D πολλοί. ἔτως ὁλεύσας ἀπαστασιανὸς μὴ τὰ δυνάμεως πρὸς τοὺς ὄρεσι ἀφικνεῖται τὰ γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ εἰκυῖα τε τὰ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας ἐλπὶς ἔμελλεν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἢ & πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐζητεῖτο.

Κεφαλ. ϑ.

E Μετάνοιαν μὲ οὖν τὰ ὅπως ἀσεως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν ἢ πᾶσιν. οἱ γὰρ πρὸ τῶ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ὡς ἀποθὲν τὰ στρατοπέδου πρὸ πόλιν γαῖαν καλεμμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τὰ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε ὕπω τοῖς ῥωμαίοις συμμίξοντας σφίσιν, ὑμόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ ἢ φρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, διασκίδναν ἢ φυγῇ. καταλειπεῖ ἢ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, ἢ καταδὼν ὡς ὕτε δέχεσθαι τοὺς πολεμίους ἀρετὴν ἔχει δύναμιν, & πεπωκότα τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, ἄσμενοί τε αὖ εἰς πίστιν δοῦναι χωρεῖν οἱ πλείους ὁπὶ σπουδῆς, ἐδεδίει μὲ ἤδη πρὸς παντὸς τὰ πολέμου. τότε ἢ ὡς πορρωτάτω χωρεῖζεσθαι τὰ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἢ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα καταφεύγει. ὑεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τῶν γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε ἢ πρώτῃ ἐφόδου αὐτῆ, μαχίμῳ πλήθους ἔρημον καταλαβών, ἢ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβῶντας ἀναιρεῖ, μνήμας τῆς ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιημένων, μίσει τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμη δ' ἢ τὰ κέσιον αὐτῷ παρανομίας. ἐμπιπρᾶσι δ' ὑ μόνον αὐτῆ τῆ πόλιν, ἀλλὰ & τὰς πέριξ κώμας πάσας τε ἢ πολίχνας, αἷς μὴ παντελῶς ἀπολελειμμένας, ἔσι ἢ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

Κεφαλ. ι.

Ο δὲ ἰώσηπος ἰῶ πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν,

ζαπολῶαί ποτε αὐτὸν ᾠόντο. Ϲ κ τοῦτο γε, ὁ δημάρχων αὐτῷ τ γνώμης. ἐώρα μ γὰ οἱ ῥέψει τὰ ἰουδαίων τέλους, κ μίαν αὐτῷ ἤδει σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς ᾗ καίπερ συγγνωσθήσεως παρὰ ῥωμαίοις τεύξεσθαι δοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τ πατρίδα, κ τ ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφει ἐν τοῖς ἐν τέλει τ ἱεροσολύμων διέγνω μ ἀκριβείας τὰ πρόσωπα, ὡς μήτε ὑπὲρ μεῖζον ἐξάρας τ πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ὑποδείσεσθαι ἀπαγγείλας, κἂν μετανοήσαντας ἴσως θεασώμενον, ἵνα τε ἢ ἀπόνδους ἀμύμονι, ταχέως ἀπιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόκαχον πρὸς ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν ἐν ταῦτα ὑπισχνούμενος, πέμπει δι' ταχέως ὅτι ἱεροσολύμων τοῖς τὰ γράμματα κομίζουσιν. ὑπατασιανὸς ᾗ ὥρμητο ἐξαρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῷ πολεμίων συμπεφυγέναι, Ϲ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν ὄντα αὐτῷ, πέμπει πεζούς τε κ ἱππεῖς τοῖς προεξομαλιοῦντας τ ὁδὸν, ὀρεινὸν ὑπάρχοντα, κ πετρώδη, δύσβατόν τε κ πεζοῖς, ἱππεῦσι ᾗ ἀμήχανον. οἱ μ οὖν τέτρασιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, κ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ ᾗ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ ᾗ ἰὼ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ πρώτη φθάνει παρελθὼν εἰς τ ἰωτάπατα ὑπὸ τ τιβεριάδος, κ πεπωκότα τοῖς ἰουδαίοις αἴσιον τὰ πρόσημα.

Κεφάλαιον ια.

Ὑπατασιανὸς δέ τις ἀναγγελίζει τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, κ κατέπειγεν ὅτι τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τ ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ ᾗ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον δύτυχημα τ ἀγγελίαν, κ προνοίᾳ θεοῦ τ σωτικώτατον ἐᾗ δοκοῦντα τ πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθάρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δρόμῳ σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, κ δεκαδάρχην ἐβούτιον, ἄνδρα τῷ θυμῶν κατὰ χεῖρα κ σύνεσιν, θᾶσσον καταλαβεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι δρασθεὶς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς ᾗ μ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τ δύναμιν εἵπετο, Ϲ μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν ᾗ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίοις ἑπτὰ τῆς πόλεως, περιώμυος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσύνοπτος ἐᾗ πρὸς ἔκπληξιν, ἢ Ϲ προσκεφάλαιον τοσαύτη τοῖς ἰουδαίοις κατέχειν, ὡς μηδένα τὸ τεῖχος τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαῖοι δ' δύθυς μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν, δ' ὅλης ὡδὶ δυκόπτες ἡμέρας. διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, κ τείτῃ ἔξωθεν προϊοῦσι τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσαντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γε ὁ ἀπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. ὁρᾶν γὰ ἀνάγκης ὂν πολέμῳ μαχιμώτερον. γὰρ μὴν ᾗ μετ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, ἀντεῖχον ἀπτρὸ τῆς ῥωμαίων. ἐξεπατασιανὸς δυκόπτες πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ ὑσπασιανὸς, τούτοις μὲν τοὺς ἐξότας καὶ σφενδονήτας, κ πᾶν τὸ τῆς ἐκβόλων πλῆθος ὁπλίσας, ἐπέλυσε βάλλειν, αὐτὸς ᾗ μ τῆς πεζῶν

in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderent: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII. Iotapatę obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus

in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus, & cum eo cuncta Iudæorum profiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu ſimul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuiſſet, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis ſauciatis, tredecim interfecti ſunt: Iudæorum autem cùm ſexcenti eſſent vulnerati, ſeptem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. ſed eos quoque pugnaciores experti ſunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, niſi citò viciſſent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreſſione ceſſantibus, etiam Iotapatenorum excurſus agebantur, mutíque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hoſtium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi laſſabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immenſis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi poteſt, vbi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conſpici: Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit: aduocatíſque rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam materiam miſit exercitum: oppidóque propinquis montibus excíſis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúſque ad euitanda iacula deſuper miſſa per vallos diſpoſitis, his protecti aggerem conſtruebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctísque trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circumpoſitis (erant autem omnes centum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulque ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & ſagittarum frequentiſſima multitudo, quæ non ſolum murum, ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium Iudæis inacceſſũ fecêre:

εἰς τὸ προσαντες αὐτόθει καθὸ τ τεῖχος ἦν εὐάλωτον, ἐξίσας ἰώσηπος σὺν τῇ πόλει προπηδᾷ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲν τεῖχος αὐτοὺς, πολλὰ δ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, ὡς ἐλάσσω γε μὴν ὧν ἔδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεκέλευε. καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μᾶλλον, τοὺς δ θράσος ὤπλιζε πρὸς θυ-
μὸν στρατηγουμένους. ταραττόμενοι δ' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διάλυσιν δόντες, ἔκτειναν μὲν πλείους ῥωμαίων, ἑξακοσίους καὶ δέκα καὶ ἑπτά, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ δ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξελθόντες, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ὄντες τὸ πολλὰ λόγον ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ ἡττηθέντες, χρώμενοι δ καὶ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἤτιμον ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν ῥωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δ τῶν ἰωταπατηνῶν, τραχυμαχίαι καρτεραί. καὶ ἔτε ἰουδαῖοι τ τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατερρώσθουν, ἔτε ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τ πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφάλαιον ιβ.

Ἔστι δ ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρως ἀπότομος, ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις προεξαναθενεῖν τ βάθους. ἀπὸ βορέου δ προσιτὴ μόνον, καθὸ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισται. καὶ τοῦτο δ' ὁ ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τ ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κυκλόθεν δ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν οὕτως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. ὑεσπασιανὸς δ τῇ τε φύσει τῶν χωρίων καὶ τ τόλμαις τ ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπτεσθαι τ πολιορκίας, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τ προσβολῆς, δόξαν δ χῶσαι τὸ ἀπρόσιτον τῶν τείχους, ὅθεν συχνομὴν ὕλης σκέπειν παῦ τὸ στράτευμα. καὶ κοπέντων τ περὶ τ πόλιν ὀρῶν, συναλισθείσης δ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν πρὸς ἀλεώραν τ ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, χέρρα διατείναντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχειν ὑπ' αὐτοῖς, ἀδεῶς ἠμύνοντο βλαπτόμενοι τ ἀπὸ τ τείχους βολῆς. οἱ δ τὰς πλησίον ὁδοὺς ἀναστοῦντες, γῆν αὐτοῖς ἀσφαλείπλους προσέφερον, καὶ ξύλα διηρημένων, ἀρχὰς ὑλῶν ἀδεῖς. οἱ δ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τ τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπιφέσαν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ὧν δ καὶ μὴ ἐξικνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐεσπασιανὸς δ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς διαστήσας, τὰ πάντα δ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς ἀπο τ τείχους. ὁμοῦ δ οἵτε καταπέλται τὰς λόγχας ἀερροίζουν. καὶ βαλλιστικοὶ λίθοι μέγεθος ἐκ τ πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων ὀϊστῶν ἀπαμωρύμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τ ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

Cc iij

καὶ γὰρ τῶν ἀράβων τοξότῶν πλῆθος ἀκοντίσαντες, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. ὑπὸ μὲν εἰργόμενοι τοῦ καθυπερθεν ἀμύνεσθαι πρέμνων. ἐπεξέχοντες γὰρ λῃστρικώτερον καὶ λόχας, ἐφ' ἑαυτῶν τε τοὺς ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς χωμυμένους ἔπιπτον, καὶ καθ' ὃ παρείκοιεν σκεῦναι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς χέρρισι συνεπίωσαν, μέχρι συνεὶς ὑεσπασιανὸς τὴν διάρρησιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ ὀχυρώματα τοῖς ἰουδαίοις προσβολὴν παρεῖχε τόπον, ἵνα τὰς σκέπας. καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παρασκευαί.

A Arabum enim sagittariorum manus, & iactillatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

B

Κεφάλαιον ιγ.

Cap. VIII.

Ἐγεωρμᾶτο δὲ τὸ χώμασος ἤδη, καὶ τὴν ἐπάλξιν ὅσον ὕπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν αὐτιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐπέλυσεν ὑψοῦν. τὴν δ' ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν ζωστοῖς βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνωτικὴν διανοεῖται. ἀρυφάκτους πήξαντες κελεύσας, ἐμπεῖσαί τε βύρσαις νεοδέρεσι βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ὑπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, θερμολουθήσοι δ' ἂν αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῶν ἰκμάδων ἐργοίτο, θρασυνόντων τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δὶ ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ σχισταὶ μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ θρασὺ τὸ τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἔνδον τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ὑεσπασιανὸς δὲ, καὶ θρασὺ τὸ παντόργον τῶν στρατηγημάτων, καὶ θρασὺ τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσηπαπαίνων. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ὅτι τῷ τειχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεσαν, καὶ καθ' ἡμέραν ἐμάνθανε συμπλοκαὶ, καὶ καὶ λόχοις, ὅπλοιά τε λῃστικὰ πάσα, καὶ τῷ θρασυτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως ὑεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, δεῖσθαι θρασυναθροίζόμενος ἀπέφαινε τῶν ὅπλιτῶν αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ὑποείκειν τῇ ἀναγκαίων ἐκκαθίειν αὐτὸν, ἢ μάχεσθαι παντὸς ἐπαυθαδισαμένους ἥσσηθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἔσεσθαι καὶ τὴν μάχην, εἰ ἀγλαιῶν αὖθις ἐκτεθυχωμένους ὅπλοισι. φρουρεῖν δ' πάσας αὐτῷ σκέπας τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἓν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πολὺ ἅλος ἀπαίτιον. ἔνδεια δ' ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐ ἔστι κατὰ τὴν πόλιν, τῷ ὀμβρίῳ ἀγαρκυμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δ' ἐποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ θρασὺ τὸ τῶν ὅλων ὅπλοιαν ἓν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ὑπλελοιπότος καθάπαξ ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὅπλιτικὸν ὑπόπλεων, καὶ τὰ φρονήματα θρασυνόμενα τῶν ἀνδρῶν, ἐκλοιμός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐπιτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μᾶλλον τὸ ποτὸν αὐτοῖς ἀνιεμένῳ. εἰ δ' τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελαμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῷ πλέον ἐποίει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη λίμνοις φερόντες ἀπέκαμνον. διεκειμένοι δ' ὕτως

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: quiram recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurfabant: inque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aquâ iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabat, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, laboti cedebant. Hoc autem modo affecti,

Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso A colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum petuenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœ- B ror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Io- C sephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterèáque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperèt, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. ídque factitatum D est, donec eius fraudem vigiles persensérunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne se negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd E si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex nauitempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo seexitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà F cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, G sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulàtibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀπ ἐλαίθαιον τοῖς ῥωμαίοις. ὑπὸ γὰρ τῶ κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, ἢ μετρεμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν ἢ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐξικνέμενοι πολλοὺς ἀπέκτειναν. ἢ ἐπεὶ σπανιστὰς μὲ, ἀπ εἰς μακρὰν τῆ σκιδακείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀπάλης αὐτῶ ὧδε δοθήσεσθαι τ πολιν. ὁ ἢ ἰώσηπος πλάσας μὴ τ ἐλπίδα ταύτην αὐτῶ ἀφαιρέμενος, ἐμβρέξας κελεύει πλείους τὰ ἱμάτια, ἢ καταχρεμάσαι ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, ὡς τε ἀῤῥεῖσθαι πᾶν ὑπαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τῆ ῥωμαίων, ἢ κατάπληξις ἰδία, θεασαμένων εἰς χλοῦν ὑστεῖον ὧδε ἀναλίσκοντας ὕδατος, ὃς μὲ δὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε τ στρατηγὸν ἀπογνόντα τ δι' σκέψεως ἄλωσιν, ἐπεδὴ πάλιν πρὸς ὅπλα τ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπεθυμίας ἰδία. ἀπεγινώσκοντες γὰρ ἑαυτοὺς ἢ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ ἢ καὶ δίψης τ ὑπὲρ πολέμου θάνατον ἠρῶντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος πρὸς τῆδε τῆ στρατηγήματι ἢ ἕτερον ἐνενόησεν εἰς πρόνοιαν αὐτῶ. δι' τινος χαράδρας δυσβάτου, ἢ δι' τοῦτο ὑπὸ τῆ φυλακῶν ἀμελουμένης ἢ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τ φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τ ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, ἢ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντὸς τε ὀπτηδείου τῆ ὑπολοιπόταν αὐτὸ τὴν πόλιν ὑπόρησεν, ἔρπειν τὰ πολλὰ ὧδε τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, ἢ τὰ νῶτα καλύπτειν ναίκεσιν, ὡς εἰ ἢ κατίδοι τὶς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σεναμθόμενοι τ ὀπίνοιαν οἱ φρουροὶ πρὸς τοῖχοις τὴν χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ'.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὴ τ πόλιν ὡς εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ἢ τὴν ἑαυτῦ σωτηρίαν ἀμθόμενος, φρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναμθόμενον ἢ τὸ πλῆθος ἢ πρὸς ἐχυθὲν αὐτῶ, κατακλύσειν, μὴ σφᾶς πρὸς ἐπὶ αὐτῶ μόνῳ κειμένους. ἐπὶ γὰρ τῆ πόλει ἢ σωτηρίας μὴν ἐλπὶς, ἢ ὧδε μένοντος αὐτῦ, παντὸς ἀγωνισομένης δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι ἢ, ὧδε μυδία. φρέπειν ἢ αὐτῶ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθρὸς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὁποτερονδ' ἂν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἰδίαν ἐκ γαλήνης παρῆλθεν. ὑπιβαπίσειν γὰρ αὐτὸν τ πόλιν, μηδενὸς ἔτι δυναμένου τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀπαθαρρῆσαι οἰχομένου. ὁ ἢ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὐτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτ ἔφασκε ποιεῖσθαι τ ἔξοδον. μένων μὴν δ' ἔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλίσκων), σωναπολέσθαι πρὸς τοῦτο. σκοπὸς ἢ τ πολιορκίας ἐξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τὰς τε γὰρ ἐκ τ χώρας γαλιλαίους σωναθροίσειν ἢ τὸ τεῖχος, ἢ ῥωμαίοις ἑτέρῳ πολέμῳ τ πόλεως αὐτῶ ἀπωθήσεσθαι. ἐκ ὁρᾶν ἢ τι ὧδε καθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἶναι νεῦ, πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον δηὶ τ πολιορκίαν, ὡς πλείονα ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ ἢ σκηπτὰ πύθοιντο, πολὺ τ δηὶ τ πόλιν ὁρμῆς ἀπόσειν. ἐπειθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῶ θυμοῦσθαι. παῖδες γὰρ ἢ γέροντες, ἢ γύναια μετ' ὀπτίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῶ, ἢ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, ἢ μὴ κωνυσῶ κοινωνὸν σφίσι τ τύχης μένειν ἱκέτευον, ὑ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἔμοιγε

ἐμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ αὐτῆ. εἰδὲν γὰρ ἧσσον A
πείσεσθαι δεινὸν, ἰωσήπου μένοντος. ὁ δὲ πειθομένῳ ἱ-
κετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δὲ φρουρὰν, πολὺ
μᾶλλον αὐτὸ εἰς τὸ ἀπολείπειν ὁρμῆς ἦν ὁ τῆ ὀδυρομέ-
νων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὸ κοινὸν τῆς πό-
λεως ὑπόλυσιν ὁπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἶπων ἄρχε-
σθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτηρίας, καλὸν δ' κλέος
ἀνταλλαξάμενον τῷ βίῳ, καὶ δράσαντα τὶ γλυκαῖον εἰς
μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα ζέπε). καὶ προελ- B
θὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων, διεσπάσατο τοὺς φρου-
ροὺς, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατέδραμε.
καὶ τὰς μὲν ὅπη τῶν χωμάτων ἔρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν,
διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τῇ δ' ἑξῆς ὁμοίως,
καὶ τῇ ζίτῃ, καὶ ὅπη συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ
ἔκαμνεν. ἀεὶ δ' ἀσιανὸς ἦν τῶν τε ῥωμαίων κακουμένων τ
ἐκδρομαῖς, ζέπεσθαί τε δὲ ὑπὸ ἰουδαίων ἠδυώτο, καὶ
ζαπέντων ὀπιδιώκειν ἔφειτο τῶν ὅπλων ἦσαν βεβαδεῖς,
οἵ τε ἰουδαῖοι ὥρην τὶ παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφυγον C
εἰς τ πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλί-
νειν ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώ-
ποις. ἀδὲν γὰρ ἀλυσιτελέστερον εἶ τ ἀπογνώσεως. ἐκεισ-
βίννυσθαι δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἀπορρυμένας,
ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐσπάνιζε γὰρ μὲν καὶ ῥωμαίοις μὴ
ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν,
ἀλλ' ἐκ προθύμους. τοῖς δ' τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ
ζοῖς ἀπὸ συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ D
τοῖς ἰουδαίοις ἀνέσελλεν. ἠρέμει δ' ἐδὲ τῶν ἀφετηρίων
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι, τ
δ' πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω μένομεν, προσέκειν-
το τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφει-
δοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμη-
κὸς αὐτῶν ἀναλαμβάνοντες.

Κεφάλαιον ιέ.

E

Οὐεσπασιανὸς δ' ἡγούμενος τῷ μήκει τοῦ χρόνου
καὶ τὰς ἐκδρομὰς αὐτοπολιορκεῖσθαι, τ χωμά-
των ἤδη τοῖς χείλεσι προσαζόντων, προσάγειν ἔγνω τ
κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑφορμούμενος δοκὸς, ἴσῳ νηὸς μεγα-
λησίου. ἐσόμων) δ' ὑπάρχει σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριὸς
προβολὴ, ἀφ' ἧ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρη-
ται δ' κάλοις μέσος, ὥσπερ κατὸ πλάστιγγος ἑτέρας δο-
κοῦ, σανιρῖς ἑκατέρωθεν ἐδραίοις ἐσηρεισμένης. αἰωθού-
μενος δ' ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τ αὐτῆ F
ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ὠθιζεισάντων, τύπτει
τὰ τείχη τῷ προσαίροντι σιδήρῳ. καὶ ἐδεὶς ἔτι κρα-
τερὸς πύργος ἢ προβόλος πλατὺς, ὃς τὰς ῥώτας
πλήγας, ἐνίοτε καὶ κατίσχει τ ὁρμῆς. ὅπη ταύτῃ
τῇ προῆγεν ὁ στρατὸς τῆ ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ
τῇ πόλιν ἑλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ προσπαθέζεσθαι ἐλα-
βρὸν ἦν, ἰουδαίων πρεμόντων. οἱ μὲν οὖν τοῖς τε κατα-
πέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τ ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τ ὅπῃ G
τῶν τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγόν-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ σωπήγιζον οἱ τοξόται καὶ
σφενδονηταί. ἐξὸ δ' ταῦτα μηδενὸς τῆ προβόλων
ὑπερβιᾶσθαι τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, χέ-
ρσοις διωκισμένοι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένοι ἀσπίσι,
πρός τε αὐτῆ καὶ τὸ μηχανήματος ἀσφάλειαν.

quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodi.. verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, discissis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam arietè & aliis tormentis bellicis.

IGitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obsideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impéllentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæteríſque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itémque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eaúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi exiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi Qui cùm super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem be-

A Ἐκ τῆ αρώτης πληγῆς, διασείσθη μὲ τὸ τεῖχος, πρω-
γὴ ἢ μεγίστη φόβος τῷ ἐνδοθεν ἦρθη, καθάπερ ἑαλω-
κότων ἤδη. πολλάκις ἢ εἰς τ αὐτὸν παίοντας τόπον, ἐ
ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον ὕπω καθαιρεθησόμενον τὸ τεῖχος,
σοφίζε) πρὸς ὀλίγον τ βίαν τῆ μηχανήματος. σάκ-
κους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσε καθιεμένους, κα-
θ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τ κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτό τε ὑπὲμβο-
λῆ, ἢ διχομηνῖτας τὰς πληγὰς, ἐκλύοιεν τῆ χαυότητι.
τοῦτο πλείσιον διαβρίβιον παρεῖχε τοῖς ῥωμαίοις, καθὸ μ
ξύλοιν τ μηχανὴν, αὐτὰ ἐδυσχέρτων τὰς σάκκους τῆ
ὑπερθεν, ἐκβαλλόντων ἢ τ ἐμβολῆς ὡς μηδὲν κατ'
εὐτυπίαν ἐλαύνεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως αὐτεπινοήσαντες
κόποις οἱ ῥωμαῖοι μάτεως, ἢ δρέπανα δήσαντες ἐπ'
ἄκρων τοῖς σάκκοις ἀπέτεμνον. ἐνεργῶ ἢ ὕπτιος τ ἐλεπό-
λεως γιγνομένης, ἢ τῶν τείχους, νεοπαγὲς ἔδ ἰσχὺν, ἐδὲ
δύνδος ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τ ἐπ πυρὸς ἄμυναν οἱ ἐκ
τ ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀνθάμβοι ἢ ὅσον αὐτῆς εἶχον ὕλης,
ξιχόθεν ἐπεκθέουσι, Ε τούτῳ μηχανήμασι, ἢ τὰ ζέβρα,
ἢ τὰ χώματα τῆ ῥωμαίων ὑπεμπιπρασασαν. ἐ ἢ ἀνε-
μος ἐπεβοήθει, πρὸς τε τ τύλμαν αὐτῆ καταπεπλη-
γότες, ἢ ὑπὸ τ φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθανόμβοι. ξυ-
λῶν γὰ ὕλης, πρὸς ἢ ἀσφάλτε τε ἢ πίσης, ἔτι ἢ θείου,
διέπλατο τὸ πῦρ ὀκυποίας τάχιον, ἢ τὰ πολλῷ καμάτῳ
πεπονημένα ῥωμαίοις, ὀκὶ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

Κεφαλ. ις.

ΕΝθα ἢ αἰὴρ τὶς ὀξεφαὴς ἰουδαῖος, λόγε ἢ μνήμης
ἄξιος. σαμμαίε μὲ παῖς λὼ, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλ-
εῖτο. σαὰβ ἢ πατρὶς αὐτῷ τ γαλιλαίας ἐσῆμειῶτο
πέτρα ἀερόμβος, ἀφίησιν ὑπὸ τὸ τείχους ὀκὶ τ ἐλέ-
πολιν, μὴ τοσαύτης εἴας, ὡς τε ὑποῤῥάξαι τὶ τῶ κεφα-
λῶ τ μηχανήματος, λὼ ἢ καταπηδήσας, ἐκ μέσων
αἱρε) τ πολεμίων, ἢ μὴ πολλῆς ἀδείας ὀκὶ τὸ τεῖχος
ἔφερε. σκοπὸς ἢ πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς γιγόμβος, Ε γυμνῷ
τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμβος, πέντε μ δηπεί-
ρε) βέλεσι, πρὸς ἃ δὲν ἢ τέτων ὑπεσταφεὶς, ὅτε τὸ τεῖ-
χος αἰῤῥη, ἢ θρασύτατος πᾶσι τ ἐπολμίας ἔσχε, τότε τ-
λυπαθόμβος ὑπὸ τ ξαυμάτων μὴ τῶ κριῶ κατέπε-
σεν. αἴρουσι μὴ τέτον ἰφάπσαν ἀδελφοὶ δύο νειρας ἢ
φίλιππος, ἀπὸ ῥωμῆς κώμης, γαλιλαῖοι ἢ αὐτοί. πρε-
πηδῶσι μ εἰς τὰς ὑπὸ τ δεκάτε τάγματος, ἕτω ἢ ῥοί-
ζῳ ἢ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς δραῤῥῆξαί τε
τὰς τάξεις, ἢ ξυναβῦ καθ' οὓς αὐ ἐφορμήσαν ἀπαύ-
μὴ τέτους, ὅτε ἰώσηπος, Ε τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμβους
πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα ἢ τὰς ὑποδύσεις ἅμα
τοῖς ἔργοις ὑφῆναν, τότε σὺμπᾶς Ε τ δεκάτε ξαπέ-
τους τάγμασι, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, Ε τὰ ὄργανα Ε πᾶ-
σαν ὕλην κατέχωσαν. ὀψὲ ἢ δείλαν ἀναζήσαντες,
πρωτῆγον τὸν κριὸν πάλιν, ἢ προσεπονήκει τυπῆ-
μβον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῆ ἀμυνομένων ἐκ αὐ-
τῶ, βάλλει τὸν ἱππασιάρχην βέλει κ τὸν ταρσὸν τ πο-
δὸς, ἢ πτρώσει μὴ δικπολέμου προπλύσαντος
τὸ ἕλκθεν τῆ δράγμάτος, μέτριον ἢ θόρυβον ἐνε-
ποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰ τὸ αἷμα ταραχθέν-
των τῆ πλησίον, φήμη δρᾷ πάντας ἐμπίπλει ὀκὶ τῆ
πληγῆ τῶ στρατηγῶ, ἢ τῆς πολιορκίας οἱ πλείους
ἀφέμβοι, μετ' ἀπωλείας ἢ δίους ὀκὶ τὸν στρατηγὸν

σωιέθεον. πρὸ ἧ πάντων τῖτος δείσας περὶ τῷ πατρὶ A
παρῆν, ὡς τὸ πλῆθος ἡ τῇ περὶ τ' ἡγούμενον δύνοίᾳ, ἡ
τῇ τῶ παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾷσα μὲν οὖν τὸν τε
υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, ἡ τ' στρατιὰν ἔπαυσε τε θορύβε. τ'
γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω γιγόμενος, ἡ πᾶσι τοῖς ἑπομένοις
δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπεύδασας, χαλεπώτερον ἰουδαίοις ἐπήγειρε τ' πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τῶ
στρατηγῶ προκινδυνεύειν ἠθελε, ἡ βοὴ πᾶς κεκραγότες
ἀλλήλοις ὅτι τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ ἧ περὶ τὸν ἰώσηπον, καθάπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆ καταπελ- B
τικῶν ἡ τ' πεζοβόλων, ὅμως ἐκ ἀπεστέποντο τῶ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ ἡ σιδήρῳ ἡ πέτραις τοὺς ὅτι τὰ ῥέρρα τ' κρεῶν ὑπερείθοντας ἐβαλλον. ἡ λύουν μὲν οὐδὲν
ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπλως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τ' σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις
δυσωόπτος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, ἡ τῆ ὀργάνων πόρρωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον λῆ τὸ βλεπόμενον. ἥτε
σὺν τῆ ὀξυβελῶν, ἡ καταπελτῆ βία πολλοὺς ἅμα
διήλαυνε, ἔ τῆ ὑπὸ τ' μηχανῆς ἀφιεμένων πέτρων ὁ
ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, ἡ γωνίας ἀπέθρυπτε
πύργων. ἀνδρῶν μὲ γὰρ ἂν λῆ ἔτος ἰσχυρὸν σῖφος, ὃ μὴ
μέχρις ἐκάτης στρώννυται φάλαγγος, βίᾳ τε ἡ μεγέθει τῶ λίθε. μαθοι δ' ἄν τις τλῆ τῶ μηχανήματος
ἀλκλῆ, ἐκ τῆ ὅτι τῆσδε τ' νυκτὸς γιγομένων. D

Κεφάλαιον ιζ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτε τ' πρὸ ἰώσηπον ἐσώτων αὐτὸ τοῦ τείχος, ἀπαρράσε ἧ τ' κεφαλὴν ὑπὸ
τῆς πέτρας, ἡ τὸ κρανίον ὑπὸ ξιῶν ἐσφενδονήθη σαδίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τ'
γαστέρα, προῆκε ἧ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέσφσεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη λῆ τῶ λίθε βία. τ' μὲ ὀργάνων,
φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῆ ἧ βαλλομένων, λῆ ὁ ψόφος.
ἐπάλληλοι δ' ἐκτύποιν οἱ νεκροὶ κ' τὸ τείχος ρι- E
πτόμενοι, ἔ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο. συνήχουν ἧ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φωνουμένων, αὖ-
τις δ' ἐρρέετο πᾶς ὁ περὶ τ' μάχης θόρυβος, ἡ περιβατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν
ἧ ἐποίουν τλῆ βολὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη, ἡ μᾶλλον ἐπ'
ἐκείνης τ' νυκτὸς, ἔτε εἰς ἀκοῆς, ἔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πλεῖσοι μὲν γε τῆ ὅτι ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλεῖσοι δ' ἐγκύμονος F
ξαυμαστὰ, ἡ μόλις περὶ τ' ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπλως τυπτόμενον. οἱ ἧ φρουρὰ μενοι τοῖς σώμασι, ἡ τοῖς ὅπλοις, τὸ
καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν πρὶν βληθῆναι τὰς ὑπερβατηρίοις ὑπὸ τῆ ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

Υπὸ ἧ τ' ἕω ἐσπασιανὸς ὅτι τλῆ κατάληψιν τ' πόλεως σωῆγε τ' στρατιὰ, ὀλίγον ὑπὸ τ' νυκτερι- G
νῆς πόνε διαναπαύσας. ἑκλόμενος ἧ ὑπὸ τῆ καταῤῥιφθέντων περιασπᾶσαι τοὺς εἴργοντας, τοὺς μὲν γενναίοις τοῖς τῆ ἱππέων ὑποβήσας τ' ἵππων, ἔριχθ διέταξε ἡ
τὰ πεπλωκότα τ' τείχους, παντοθεν πεφραγμένους τοῖς
ὅπλοις, ἡ τοὺς κοντοὺς προέχοντας, ὡς ὁπότε τὰς ὑπερβατηρίους βάλλοιεν μηχανάς, κατάρχοιν τῆς εἰσόδου. κατόπιν ἧ αὐτῆ ἔταξε τῶ περῆ τὸ ἀκμαιότατον.
τὸ ἧ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπιπαρεξέτεινε τῆ τείχει

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitũ quidẽ fortissimos equis depositos trifariã collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secũdum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes dispositi, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ác tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio detinebant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulisset, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, ὡς τὸ μηδένα τῶν ἀναφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυγεῖν. κατόπιν δὲ τούτων ὡρίσησε τοῖς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους δὲ κλίμακας ἀραμένους, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκροβολίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὄπισθεν τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν, εἴξωσι τῆς εἰσόδου. ἰώσηπος δὲ συνεὶς τὴν ὄπνοιαν, ὅτι μὲν τὸ μένοντος τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἴσησι τοῖς γηραιοῖς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. κατὰ δὲ τὰ παῤῥωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐπληρώσατο, ἐπέλαβέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ὑπαφεῖξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. καλλίστων δὲ τὰς ὑπαβατηρίους μηχανὰς αὐτοῖς προπηδᾶν, καὶ σὺν τοῖς ἰδίοις ὀργάνοις ἅπαντας τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, ὡς ὑπὸ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ὑπολωλείας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτης μελλούσης συμφορᾶς θυμὸν προσαναλίσκοντας, ἀναφεῖναι τοῖς δέουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν ἕτερος ἑκάτερον. τὸ δὲ ἄρρεν ὑπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν δὲ εἰς τὴν μάχην μετακεκινημένην τῆς παλαιᾶς φυλακῆς, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοῖς πολεμίοις ξιφήρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, τότε θέλειν τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῆς ἀράβων, ὑψηλόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς ἂν ἀπειλημμένων ἔτι τῆς κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ θηλυνοῖεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, κατακλείει τοῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῶν ἐῤῥιφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, ἀπεκαραδόκει τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῆς ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ἀπὸ συνθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπεστέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς πρὸς τὸν κολλὸν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφέξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν, πρὶν διαβλῦσαι τοὺς διαβαλοῦντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς αἰεὶ, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἐπικινδύνῳ τῶν καὶ σφᾶς αἰδεζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερῥήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πρέσειν, ἢ διαφθείραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον διὰ παντὸς ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀκραφνεῖς διεδέχοντο, καὶ ταχέως ἀπὸ τῶν διαφθειρόντων ἐπέβαινον ἕτεροι, θαλλοντες ἀλλήλοις, καὶ πλουτοῦντες μὲν ἀνώ-

σαντες,

σαντες, τοῖς ὑ θυρεοῖς καθύπερθεν φραξάμενοι, τεῖχος ἄῤῥηκτον ἐκύκλωσαν, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς ἰουδαίους ἀπωθούμενοι, ἤδη τῷ τείχους ἐπέβαινον.

Κεφάλαιον ι.

Ο δὲ ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην, ἡ δὲ ὀξὺ δ᾽φυὲς πρὸς ὑπόνοιαν, ὅταν αὐτὴν ὑπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνωσπικότων. οἱ ὑ ὡς παρεσκευασμένοι ἐχρῶντες μὴ τάχιον πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῷ᾽ ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βεβασόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόντων τῶν ῥωμαίων, διεσπάσατο τὴν τάξιν, καὶ μὴ δ᾽φυῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τῶν τείχους. ῥᾳστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον διὰ κόρσης μέχρι ποδῶν ὑπὸ ταῖς παντοπλίαις διέῤῥει τῶν σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσῃ ταχέως, καὶ ψυχόμενον θᾳδίως διὰ τὴν πόσιν. τοῖς ὑ θώραξι τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τῶν καύσεως ἀπ᾽ ἰλύος. πηδῶντες δὲ καὶ συνῳλίμενοι τῶν ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ ὑ ἕως ἐπὶ τοὺς σφετέρους ποσὶ βιαζομένους, ἀχείρωτοι τοῖς κατόπιν πρόσκυσιν ἦσαν. ἐκέλευε ὑ ὅτε ῥωμαίοις ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς, ὅτε τοῖς ἰουδαίοις σωτηρία. ἀλλ᾽ οἱ μὲ καὶ πρὸ ὀλίγα πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὸ ποὶ αὐτὸ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῶν ῥώμης. οἱ ὑ ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ χρησάμενοι αὐτῷ ἐπίσφαλλον, τὴν ἐφοδὸν ὑποχέοντες τῶν σανίσιν, αἷς ἐπολιθάροντες, ὑπεσύρουσι, καὶ ὅτε τῶν ἕποντων, ὅτε τῷ᾽ ποσὶ βαινόντων τὸ ὀρθὸν ἔμενεν. ἀλλ᾽ οἱ μὲ ὑπλιζόμενοι τῶν ὑπερκειμένων μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ὑ ὑπὸ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δ᾽ ὑπὸ ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν ῥωμαίων, ἕτοιμοι ἦν καὶ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθερωθέντες, ποὸς τὰς βολὰς εὐσχόλουν. πολλὰ ὑ καμνόντες ἐν τῇ ποροβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς ποὸς δείλιν ἀνεκάλεσε. ἔπεσον ὑ τότων μὲ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῷ᾽ ὑ ὑπὸ τῶν ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι ὑ ὑπὲρ ἑξακοσίους ἀνηρίθμησαν. εἰκάδι μὲ ἓν δυσὶ μησὶν, ἡ ποδάτειξις λύ.

Κεφάλαιον ια.

Ο τεσπασιανὸς ὑ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τὸν στρατιὰν ὠδυμυθούμενος, ὡς θυμουμένους εἶδε, καὶ ποροπηδᾶν, ἀλλ᾽ ἔργων δεομένους, ποροσυφώσας μὲ τὰ χώματα, πύργους ὑ ἕξ εἶς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος καταστήσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἐφάλοις τε εἶεν ὑπὸ βελῶν, καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, ὅπλισας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας, καὶ τῷ᾽ ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, ποὸς ὑ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἱ μὲ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, καὶ τὰ θωράκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὅπλα τῶν τείχους ἔβαλλον. οἱ ὑ μήτε κατὰ κόρσης ποροβλήτων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲ ὕψος τῶν πύργων δυσφύκτου ὁρῶντες ἐν χερὸς βέλει, πυρὶ ὑ τῶν ποὸς αὐτῆς σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφευγον ὑπὸ τῶν τείχους, καὶ ποροβάλλειν ἀπειρημένοις ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲ ὑπὸ τῶν ἰωταπάτης, αὐτεῖχον ἕως, ἡμέρας πολλοὶ, καὶ μηδὲν αὐτοκακοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ μὲ κινδύνων ἀπείργειν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentíque oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes turbò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti sancij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorũ causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidẽ altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & ponderc stabiles essent, neque ignibus expugnarẽtur: ásque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itẽque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant: quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur, habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his commit- B tit: eósque paulisper reluctatos in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius C vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interfi- D ciebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timo- E re, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. F Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsuue comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & G sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον ια.

ΚΑτὰ ὴ ταὐτὰς ἡμέρας, ὑεσπασιανὸς ὅπι τινα τῶν τ' Ἰωταπάτης ἀσυχειτόνων πόλιν (ἰάφα καλεῖται) νεωτερίζουσαν, κ) τῶν Ἰωταπατηνῶν ὧδε δόξαν ἀντεχόντων ἐπαγομένην, ξαϊανὸν ὄντα τ' δεκάτης λεγιῶνος ἡγεμόνα σὺν πέμπει, ὧδε δοὺς αὐτῷ χιλίους μὲ ἱππεῖς, πεζοὺς ὴ δισχιλίους. ὁ ὴ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον κατέλαβεν, θεὸς γὰρ τῇ φύσει καρτερᾷ τυχαίνουσα, & διπλῷ θριβόλῳ τετείχιστο, θωρακτικὸς ὴ τοῖς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμοις εἰς μάχην συμβάλλειν, & θεὸς ὀλίγον ἀντισχόντας, ἐδίωξε. συμφευγόντων ὴ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κ) πόδας θεοπεσόμενοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας ὴ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ὑποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς κ) τότε τὸν τ' πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκδιδόντα θεὸς ἀπωλείαν, ἔκδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσχεν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, κ) πολλὰ τοῖς ἐπ' αὐτῷ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο τ' ἱκετείαις. & τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι ὴ τ' δυεῖν κατειλούμενοι θριβόλων ὕζλοι, πολλοὶ μὲ τοῖς ἰδίοις θεσπεσίοντο ξίφεσιν, ἀπαφεῖν ὴ τὸν ῥωμαίων ἔπιπτον, ὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν αὐ ἀθαρρούντες. θεὸς γὰρ τὸ καθυπερπεπῆχθαι τοῖς πολεμίοις, ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων θεοβουσία. πέρας ἔθηκον, ὑ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μύριοι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι κ) δισχίλιοι τ' ἀριθμὸν ὄντες. κενὴν ὴ μαχίμων λογιζόμενος εἶ) τ' πόλιν ὁ ξαϊανὸς, εἰ ὴ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς θλιμμένους ὑπὸ δ'ους, ἀπειθεῖ τῷ στρατηγῷ τ' ἄλωσιν. καὶ σκέλας ἀγχέλους θεὸς ὑεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι μὸν αὐτῷ τὸν ὑπομενοῦντα τὴν νίκην τέλος. ὁ ὴ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς τ' υἱὸν ἐπέμπετο, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων ὴ πεζῶν. ὁ ὴ θεὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν δι' τάχους, κ) διατάξας τὴν στρατιὰν, ὅπι μὲν τῷ λαιῷ κέρως, τ' ξαϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς ὴ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο θεὸς τ' πολιορκίαν. τῷ ὑστρατιωτῷ κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει θεοσφερόντων, θεὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθυπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν θριβολον. ὑπεκδύσαντες ὴ οἱ θεὶ τ' πύον, τ' μὲν πόλεως ἐκρήτησαν τάχεως, θεὸς ὴ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συναφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. κ) γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ θεοσέπιπτον, κ) ἄπο τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ θεοσυχὸν αὐταῖς. κ) μέχρι μ' ἕξ ὡρῶν αὐτεῖχον μαχόμενοι. διαπανηθέντων ὴ τ' μαχίμων, τὸ λοιπὸν πᾶν θος ἦν τοῖς ὑναθείοις, κ) κ' τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ κ) γέροντες. ὐδὲν γοῦν ἄρρεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μ' γυναικῶν ἐξηνδραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναρεθέντων ἀνά τε τὴν πόλιν, κ) ὅπι τ' θεσπέσας ὧδε τάξεως, ἀριθμὸς μύριοι θεὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ ὴ αἰχμάλωτα, δισχίλια & ἑκατὸν κ) ἑξήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δεσίου μηνός.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

Ἐμειναν ἢ ὐδὲ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθρόοι γὰρ ὄντες ἐν ὄρει τῷ καλουμένῳ ὄρει, ὅπερ αὐτοῖς ὅσιον ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔρημον, πολέμιοι δὲ εἶχεν ἀπειλοῦντα ἤτε συνόδους αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ ὐδὲ τοῖς γεγενιῶσι καιροῖς ἐσωφρονίζοντο. φοβοῖς δὲ τὰς ῥωμαίων δυνάμεις ἐν ἀλογίστῳ τιθέμενοι καὶ σφᾶς αὐθάδειαν ὠρρώδουν, καὶ μετέωροι φοβὸς τὰς παρασκευὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει ἢ ὐεσπασιανὸν φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουρᾶς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἰδίᾳ φοβερά. περεάλιον ἦν ἔπαρχον ὄντα τοῦ πέμπτου τάγματος, μετ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν χιλίων πέμπει. τοῦτο φοβηθῆναι μὲν τὸ ὄρος, καὶ συναπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἐδόξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλοσκόπος ἢ τῇ δυνάμει πᾶσαν ἡ ὑπωρείαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνέβη ἢ ὕδατος ἀπορουμένοις τῶν σαμαρέων, ὑπὸ καύματος δεινοῦ, ὥρα ἢ ἰδίᾳ θέρους, καὶ τῶν ὑπαντιδίων τὸ πλῆθος ἀναδράσασθαι, ὡς τινας μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς παυτὸς ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτιμῶντας, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν σωεὶς ὁ περεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν καταγόντας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τῷ δύναμιν ἐν κύκλῳ προϊσάμενος τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὑπὲρ δεξιᾶς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δυσβουλουμένους ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐ πείθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὑπὲρ μυρίους ὄντας. δισὶν μησὶ καὶ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ταῦτα συνέβη τοῖς σαμαρεῦσιν.

Κεφάλαιον κγ.

Τῶν ἢ αὖ τὰ ἰωτάπατα διακαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερῆρτο τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸ ὑποπάσιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τῶν τε ὀλιγότητα τῶν ὑπὸ τὸ πόλεως διαγγέλλων, καὶ τὴν ἀθυμίαν. καὶ ὡς ἀργυρωνία διέκειτο, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις διαπεπονημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἔτι βιάζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δι' αὐ ἀλῶναι, εἴπερ ὑπνοῦτο πρὸς τῷ ἐχάτῳ φυλακῇ, καθ' ἣν αἴτιόν τι τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπερ μάλιστα κεκοπωμένων ἡδὺς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνέβαλλε δέ τι καὶ αὐτῷ τῷ ὥρᾳ ἐπελθεῖν. τῷ ἢ ἰδίᾳ μὲν δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἶδον τῶν ἰουδαίων, καὶ τῷ πρὸς τὰς κολάσεις ὑποφίαν, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς τις τῶν ὑπὸ τὸ ἰωτάπατα, πρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων αὐτέχε, καὶ μηδὲν ὅλως πυρὸς ἀφεῖναι τοῖς πολεμίοις περὶ τῶν ἔνδον εἰπών, αὐτὸς αὐρώθη τὴν θανάτου καταμεδίων. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποίῃ τὸ πρόσθεν, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν ἢ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα πρὸς δικῶν, τὴν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ὅπῃ ἢ τῷ καταλήψιν τῆς πόλεως πλησιάζειν τῷ τραπαί. καὶ ἢ τῷ μυνθεῖσαν ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ὑπεβάνη πῖτος συὼ ἑνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ὑπὸ τὸ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος τινας ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες ἢ τοὺς φύλακας, εἰσέπεσον εἰς τῷ πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σέξτος τὶς περεάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C. eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere nó posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP. XII. De Samaritis à Cerealedeiectis.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiam caperẽtur; si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiẽ habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorum, quantaque superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque Incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

CAP. XIII. Iotapatæ excidium.

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant; multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque anguſtiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiſque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtelláque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

CAP. XIV. Quomodo Ioſeph. captus. vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maximæ pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

A κὴ πλάκισδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατειλημμένης ἤδη τ ἄκρας, & τ πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει τρεφομένων, ἤδη ἤ κὴ ἡμέρας ὄσης, ὅμως ὅπως ἐκ ἀλώσεως τοῖς κατειλημμένοις ἄθησις ἦ. καμάτῳ τε δὴ οἱ πολλοὶ κὴ ὕπνῳ λέλυντο, κὴ τ ὀξυνισαμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπέμβλιττε πολλὴ, κὴ τύχῃ τότε τῇ πόλει ἐπεισελθεῖσα. μέχρι πάσης τ στρατιᾶς εἰσπεσούσης, ἐπὶ μόνοις τ ἤδη κακῶν ἄθησιν ἐξανέστησαν, κὴ τ ἄλλως ὀλίγους ἀναιρεθέντες. ῥωμαίους ἤ κατά τε μικρὸν ἐπὶ τ πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼς εἰσήει τινός, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τ ἄκρας τ λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα κὴ τοὺς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τ ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι δὲ ἐν τοῖς στενωποῖς, κὴ κῇ τ θανάτοις ὑπολιθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐπαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τέτο πολλοὺς, κὴ τῷ πρὸ τοῦ τὸν ἰώσηπον ὀπλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καταδύντες γὰρ ὡς ἀδένα τῷ ῥωμαίων ἀπελεύσεσθαι, τότε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων προείλαντο, κὴ σωσαθησομένης ὅπῃ τὰ καταλήψονται τ πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀπέκτειναν. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τ καταλήψεως ἄθησιν τ φυλάκων διαφυγεῖν ἐφθάσαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῷ προσαρκτίων πύργων μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο. πρεσχεθέντες ἤ τῷ πλήθει τῷ πολεμίων, οὐκ παρῆσαν τὰς δεξιὰς, κὴ τοῖς ἐφεστῶσι τὸ σφαγὴν ὑπῆκον παρέχον. ἀνάμακτον δ' ἐπὶ τοῦ αὐχῆσαι ῥωμαίοις τὸ τέλος τ πολιορκίας, εἰ μὴ κῇ τὸν ἄλλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν ἀντώνιος. ἀπήσκει ἤ ἐξ ἐνέδρας. τ γὰρ εἰς τὰ ἀσύλαγα τῆς συμπεφυγότων (πολὺ ἤ ἔτοι πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τ ἀντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, κὴ βοήθειαν πρὸς ἀσφαλὲς. ὁ ἤ ἀφυλάκτως ὤρεγε τ χεῖρα, κὴ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τ βουβῶνα δόρατι, & διαχρῆμα διεργάζεται. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τ ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀπέκτειναν ῥωμαῖοι. τ ἤ ὑπόπτους ἀνερευνώμενοι τὰς κατὰ σύσεις, τοὺς μὲν ἐν τοῖς ὑπονόμοις & τοῖς σπηλαίοις ἐπέξῆσαν, κὴ δι' ἅπασης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων κὴ γυναικῶν. & τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια σὺν τοῖς δι' ἀκοσίοις συνήχθη. νεκροὶ ἤ κατὰ τ ἄλωσιν, κὴ κῇ τὰς ὕστερον μάχας, συνηριθμήθησαν τεσσαρακισμύριοι. ὁ δὲ σπασιανὸς ἤ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, & τὰ φρούρια πάντα κατασκάπτειν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ὕτως ἑάλω, ξισκαιδεκάτῳ τ νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, παντὸς νικήσιμος.

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαῖοι ἤ τ ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, κὴ σφόδρα τῆ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι, μεγίστη δὲ μοῖρα τ πολέμου λαφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διορύττων, κὴ τοὺς ἀποκρύφους τ πόλεως μυχούς. ὁ ἤ ἄρτι τ πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸν συνελέπτυξε τ πολεμίων, καθάλλεται ἤ εἰς τινὰ βαθὺ λάκκον, ᾧ πλατύ τι ἄσυλον διέζυκτο κὴ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τεσσεράκοντα μὲν τῆς ὑπονόμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, διαδρασκόλου δ' ὑπονόμου ἐκ ὀλίγας ἡμέρας ἀρκεῖν δυναμένου. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεξέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰῶνα ἐζήτει δρασμοῦ ἀφάδυσιν κὴ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φρουρημένων δὲ παντα χόθεν τῶν πύρ-

τὴν πύργων δ' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἐκ λύ, αὖθις εἰς τὸ A
ἀσύλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελαυθάνε. τῇ
δ' ἕκτῃ γυναικὸς ἁλόσης, ἅμα αὐτοῖς μεμύνεται. ὁ δὲ
σπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τε ἰωσήπῳ δοῦ-
ναι κελεύσας, καὶ προσελθεῖν. ἀφικόμενοι
δ', παρεκάλουν ἕτοι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις τε σωτηρίας
ἐδίδοσαν. ὁ μὲν ἐπείθετο. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦ-
τα δεδρακότα παθεῖν, ἐκ τῆς φύσεως τῶν ῥωμαλέων
ἡμέρου, τὰς ὑποψίας σωέλεγεν, ἐδόκει τε ὡς B
ὅτι τιμωρίαν προκαλεμένους, ἕως ἐσπασιανὸς ζῴτου
ἔτι πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσή-
πῳ ὄ σωήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ὅδε, τό τε φύσει
ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οὓς αὖ ἄπαξ ἥλωσι, διέξεισι, καὶ
ὡς δ' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
πρὸς τῶν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ὅπως τιμωρίαν ἀπαγαγεῖν αὐτόν. ἐκείναις γὰρ ταύτῃσι, καὶ
μὴ τῷδε προῖόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρεῖ- C
σθαι μᾶλλον ἄνδρα γυναῖκας. προσετίθει δὲ, ὡς ὕστ' αὖ σπα-
σιανὸς ἐνδρῶν φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τ' κακίστου
προσήματος προσήσοιτο τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὕτ' αὖ αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.
ἐνδιαζόντος δὲ τῷ ἰωσήπου καὶ πρὸς τ νικάνορα, τὸ μὲ
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαῆναι τὸ ἀσύλαιον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τ ἀνδρα
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ὁ τε νικάνωρ προσέκειτο λιπα-
ροῦν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῷ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος D
ἔμαθεν, ἀναμνησις αὐτῷ τὴν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ
προεσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. λύ δ' περὶ κείσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τὴν
γε μὲν ἱερῶν βίβλων ἐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς
αὖ αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὅπι τ τότε
ὥρας ἔνθους ἐγρόμενος, καὶ τὰ φρικώδη τ προφάτων E
ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, προσφέρῃ τῷ θεῷ λε-
ληθυῖαν δίκλυ. καὶ ἐπῳδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη δ' πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη
πᾶσα, ἐγὼ τ ἐμὲ ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μάρτυ-
ρομαι δ' ὡς ὁ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄρειμι δεσπότης.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰου- F
δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἴκοντα τοῖς προκαλέσιν, ἀθρόοι περισπάντες,
ἡ μεγάλα γε αὖ σεναξειεν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφὴς θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ὑποθήσειν ἔπεισας;
ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δ' σωφρο- G
σύνης εἶχες, εἶτα σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔτος
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δ' ὑπ' ἐκείνων, κἂν μὴ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ λήθεται πνὰ σαυτοῦ κατέχειν
ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν τοῦ παρόντος νόμου.
χρήσομαί σοι δεξιᾷ, καὶ ξίφει. σὺ δ' ἂν μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: esséque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem spóte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cúctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíque particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis ecierit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγός, ἐὰν ἧ ἄκων, προδότης τοθνήξη. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανετείναντο ξίφη, καὶ ἀπεῖλεν ἀναιρήσθαι αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐπιθοῖτο. δείσας δὴ τ' ἔφοδον ὁ ἰώσηπος, καὶ προθύσειαν αὐτὸν τῆ τοῦ θεοῦ προστάγματι, εἰ προαπθάνοι τῆς ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὅπη τ' ἀνάγκης. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφῶν αὐτῶν ἐταίρωσι φονῶμεν ἢ τὰ φίλτατα διαπασάζομεν σῶμα καὶ ψυχὴ; ἀλλ' ἄχθομαι τοῖς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιε νόμῳ, τυπτέσιν ὑπὸ τ' κρατουμένων. εἰ μὲ ἦν τ' ῥωμαίων ὑποστρέφομαι σήμερον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τυμοῦ ξίφους, καὶ χρεὸς τ' ἐμοῦ. εἰ δ' ἐκείνοις εἰσέρχεται φεύδω πολέμιε, πόσῳ δικαιότερον αὐ ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσελθοι. καὶ γὰρ ἦλθον ζῶντα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς. θεὶ ὧν πρὸς ἐκείνους διϊσάμεθα. καλὸν ὑπὲρ τ' ἐλευθερείας ὑποθνήσκειν. φημὶ κἀγὼ. μαχομένους μὲν τοι, καὶ ὑπὸ τ' ἀφαιρεμένων αὐτό. νῦν δ' ἔστε εἰς μάχλιν αἰτιβιάζεσιν ἡμῖν, ἔστε αἰχμεύουσι ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' αὖ μὴ δέῃ. τί δ' ἢ καὶ δεδοικότες, πρὸς ῥωμαίους ἐκ αἴρομεν; ἆρα ἐκ θανατοῦ; ἔπα οἷον δεδοίκαμεν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑποπεσόμενοι, ἑαυτοῖς βίαιον θανατησόμενοι; ἀλλὰ δ' ἐλεύσεται ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν πολὺ ἐσμὲν ἐλεύθεροι. γυναῖον γὰρ ἀνελεῖν ἑαυτὸν φήσει τις; ἐμὲ μὲν οὐ, ἀλλὰ ἀηδυνέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τις χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τ' θυέλλης ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὲν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τ' κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τ' κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐστιν ἀσέβεια. τοῦ μὲν γὰρ ζώων ἐστὶν ὅσιον, ὁ θνήσκει μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτὸ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. ὁμοῦ τοῦτο καὶ τοις φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τοῦτο πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τ' ὀφθαλμὸν ἡμῶν τ' ὃν οἰκείαν ἀμαυροῦμεν. τ' γὰρ θεὸν ἂν οἴεσθε ἀγανακτεῖν ὅτ' αὖ ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεὶ, καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. εἶτα αὖ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου ὃ κατέθηκεν, ἢ δόλῳ κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τ' σφετέρου σώματος ἐκβάλλει τ' ὃ κατέθηκεν τῷ θεῷ, λελῆθέναι δοκεῖ τ' ἀδικούμενον, καὶ κολάζειν μέ, τοὺς ὑποδραστὰς οἰκέτας δίκαιον νενόμισαι, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τ' θεὸν, ἢ δοκεῖμεν ἀσεβεῖν; ἆρα ἐκ ἴσε, ὅτι τοῦ μὲν ἐξιόντων τοῦ βίου καὶ τὸν τ' φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν ὃ δὲ τ' θεοῦ χρέος ἐκπονόντων, ὅτ' αὖ ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι δὲ καὶ χῶραι βέβαιοι, καθαραὶ δ' ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χῶρον ἱερὸν λαχοῦσαι τὸν ἀγνώτατον, ἔνθεν ἐν ἑξείης πᾶσι αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἐνοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεοὺς ἐν γόνοις τιμωρεῖται τοὺς πατέρων ὑβρισάς. διὰ τοῦτο

μεμί-

μεμίσηται θεῷ τοῦτο, ἢ θεῷ τῷ σοφωτάτῳ κολάζει νομοθέτῃ. τὰς γὰρ αὐτελούσας ἑαυτοὺς, θεῷ μὲν ἡμῖν, μάχεις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκείνας, καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ὡς ἐσκευάσαντο καθ' ἑαυτοὺς, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἑταῖροι δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσκλύειν τὴν εἰς τὸ κτίσαντα ἡμᾶς δυσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ ἀσφαλὲς καὶ σωτήριον, παρ' οἷς θεὸς τοσούτων ἔργων ἐπιδεξάμενοι τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἐλόντων. ἐγὼ μεταβήσομαι δὴ ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἰ ἐκεῖνοι μὲν ὅπως σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δὲ ἐπ' ἀπωλείᾳ, καὶ γε τῇ ἐμαυτοῦ. τὼ μέντοι ῥωμαίων εἰδράν ἐπιδέχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰ αἰαρεθέντος ὑπ' αὐτῶν, δεδύμως τεθνήξομαι, τὸν τῶν ψυσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων θρέμμάθιον.

A

B

C

Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladíque de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus verà dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, a-

D

E

F

G

Κεφαλ. κς.

Ὁ μὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ πεφεσμένας ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιόντι πρὸς αὐτὸν καὶ προσπίπτοντες ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκάμμα τὸν εἰς ἀναίρεσιν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, ὄλεθρος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόματι καλῶν, τῷ δὲ στρατηλατικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δρασσόμενος τὴν δεξιὰν, ὁτὲ δὲ ἑτέρᾳ δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν ὅπως τὸ ἀνάγκης ἔργον ὑπὸ τῆς σφαγῆς πάντων ἀπεῖργεν, ὥσπερ τὰ καταπυκνωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον αὐτοπρεφόμενος. τῶν δὲ καὶ τὰς ἐχάτας συμφορὰς ἐπὶ τὸ στρατηγὸν αἱρουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ῥᾳδίως ὠλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπέφερον τοῖς, αὐτομάτως παρεῖντο. ὁ δὲ ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ, ὡς ἐπόρησεν ὑπονοίας, ἀλλὰ πίστιν δοὺς τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ἐπεβάλλετο. καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν, φέρε κληρώσας ἀλλήλων σφαγὰς ὑπεξέλωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πίπτέτω. ἐν ὁμοδουλίᾳ πάντων ἔστω ἡ τύχη. μὴ δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας καίεσθω δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μεταγνόντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλήρωτο πείσας. ἑτοίμως δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τῷ στρατηγῷ. ζῶσι γὰρ ἤδιον, ἢ μετὰ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ σὺν (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ συνδεδεμένω μήτε ὑπὸ τῆς κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελευταῖος λίποιτο μιαίνειν τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει κἀκεῖνον ὅπως πίστει ζῶν. ὁ μὲν ἦν ἐκ τῶν ῥωμαίων, καὶ τῆς οἰκείων ὀλοφυγὼν πόλεμον, ὅτι ἀσπασιαστὴν ἦγετο διὰ τὸ νικᾶν ἕκαστος. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅπως θέαν αὐτὸν συνέτρεχον, καὶ τὸ πλῆθος συνεθλίβοντο πρὸς τὸν στρατηγόν, θόρυβος ἦν ποικίλος, τοῦ μὲν χαιρόντων ὅτι τοῦ ληφθέντος, τοῦ δὲ, ἀπειλούντων, τῶν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

bis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui liçèt antè iraſceretur nomini eius, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum verò præter alios & fortis Ioſephi animus in calamitatibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualiſque pridem fuiſſet in præliis reminiſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miſerationem Ioſephi pertraxit: plurimáque ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, quaſi miſſurus cum Cæſari, vt cautiſſimè cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Ioſephus aliquid ei ſoli ſe dicere velle ait. Summotiſque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane tantùm hoc putas, Ioſephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmiſſus à Deo: alioquin Iudæorum legem ſciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quaſi qui Neroni vſque ad te ſucceſſuri ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidem non mei ſolius es tu Cæſar, verumetiam terræ mariſque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam cuſtoditi oportet, ſi ex tempore & ſubitò in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim quidem fidem non habere videbatur, eáque Ioſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridē illum excitante ad imperium Deo, ſceptráque multis præmonſtrante aliis portentis. Sed & in aliis verum eſſe Ioſephū deprehēderat. Altero nanque amicorum qui ſecretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neque Iotapatenis de excidio, neque ſibi de captiuitate quicquam diuinaſſet, vt à ſe iram depelleret: Ioſephus Iotapatenis ait ſe prædixiſſe, quòd poſt diem ſeptimum & quadrageſimum eos maneret exitium, quódque ipſum Romani viuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita, Veſpaſianus vbi vera eſſe comperit à captiuis, etiam quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neque cuſtodiam Ioſepho nec vincula remittebat: veſtimentis autem aliiſque muneribus eum donare benigniſſiméque fouere non deſinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die menſis Iulij Veſpaſianus in Ptolemaida reuerſus, inde in loca maritima Cæſaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: vnde etiam multi ſimul, vt de Ioſepho ſupplicium ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione,

πολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δὲ πλησίον ἀπάμπους αὐτοῦ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τό τε ἡγεμόνιον ἀδείας ἰῶ, ὃς εἰ μὴ φοβεροῦ ὠφίζετο, τότε πρὸς τὸ ὄψιν ἃ ἐνέδωκεν αὐτῷ. μάλιστα δὲ τὸν τίτον ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τοῖς συμφοραῖς ἤρει τοῦ ἰωσήπου, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν ἐν πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δὲ ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε συνδιέθηκε μὲν πλείοσι ἑαυτὸν καὶ πρὸς οἶκτον τὸν ἰωσήπου. πλείστη δὲ αὐτῷ, καὶ διὰ τὰ παρὸν μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

Ὁ μὲν τοι ἰεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι δι' ἀγαλεγθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δὲ ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοῖς ἄλλοις ἅπασι. σὺ μὲν εἶπεν ἰεσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτόμολον εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ δὲ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος ἐκ ἤδειν τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δή; οἱ μὲν νέρωνα μέχρι σοῦ ἡγέμονες μένουσι; σὺ καῖσαρ ἰεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς εἶσθ'. δέσμει δέ με νυῦ ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης δὲ σὲ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ δίκην τιμωρίαν δόμαι φρενῶν μείζονος, εἰ καταψευδόμενός θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὡς ἀληθῆ μὲν ἰεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα περὶ σωτηρίας πανουργεῖν. καὶ πικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τὸ θεοῦ διηνεκέστατος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδήλως. ἀτρεκῆ δὲ τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς κατελάμβανε. τῷ δὲ τοῖς ἀπορρήτοις ὡς δυστυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ὅπι τῷ ἰωταπάτων περὶ ἁλώσεως, ὅτε αὐτῷ πρεμαντεύσατο περὶ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη ἀλαζονευόμενα τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. ἰώσηπος δὲ καὶ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὲν τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῃ ἡμέραν ἁλώσεσθαι ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα δὲ τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ἰεσπασιανὸς ἐπυθόμενος, οὐδενὸς ἀληθῆ, καὶ πίστιν εἶναι περὶ τῷ κατ' αὐτὸν ἦρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν ἐπαίει τὸν ἰώσηπον, ἐθεραπεύετο δὲ καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις χειλίοις φιλοφρονούμενος καὶ πρείστων διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῆς τιμῆς συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

Τετάρτῃ δὲ πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴν καισάρειαν ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ αὐτὸν στρατιαὶ, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τοῦ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. ἰεσπασιανὸς δὲ, τὴν μὲν περὶ τούτου δίκην, ὡς ὑπὲρ

ὡς ὑπ' ἀκείτου χωμυρίου πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχία. τῇ A
δ' ὑστεραίᾳ τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα ἐκάθισεν ὅπου
τ' ἡγεμονείας, ὅπου τὸ δ' ἕκτον ὁρῶν τ' πόλιν. τὸ δ' ἕκατον δὲ
ἐς τ' πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ
στρατῷ τ' ἡγεμόνειαν. ἀλεεινὴ δ' ἐστὶν καὶ ἐκείνη χειμῶνος
ὥρᾳ, καθόσον καὶ πνιγώδης θέρεος ὑπὸ καύματος πε-
φλεγὲς ἔσται ὃ ᾧ θέρος.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κῆ φάσιν ἐκπί- B
πτοντες τ' πολεμίων, καὶ οἱ ἀφυγόντες ἐκ τ' καθε-
στραμμένων, πλῆθος μὲν ὀλίγον, ἀναπτίζουσιν Ἰόππην ὀρ-
μητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεσίου φοίνικος, καὶ
φ' χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀειρόμενοι, μεταβαίνειν
ἔγνωσαν εἰς τ' θάλασσαν πεζάμενοι τε πρὸς πειρατικὰ σκά-
φη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τ' ἐπ' αἰγύπτῳ
πόρον ἐλήιζουν, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πε-
λάγη. ὑεσπασιανὸς δ' ὡς ἔγνω τ' σύναξιν αὐτῶν, πέμπει
πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τ' Ἰόππην, οἳ νύκτωρ ὡς ἀφύ- C
λακτον εἰσέρχονται τ' πόλιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ προηδοντο μὲν
τὴν εἴσοδον, καὶ καθεσθέντες, τ' μὲν εἴργειν τοὺς ῥωμαί-
ους ἀπεζέποντο. συμφυγόντες δ' εἰς τὰς ναῦς, ἐξοτέρω
βέλους διενυκτέρευσαν. ἀλιμενὸς δ' ἔσης φύσει τ' Ἰόπ-
πης, αἰγιαλῷ γὰρ ὑπολίθει ξαχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρ-
θίῳ, βεαχὺ δ' σωνδύοντι κῆ βίας κεραίας ἑκατέρθεν. αἱ
δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ ῥηχεσαι σπιλάδες εἰς τὸ D
πέλαγος, ἔνθα καὶ τ' ἀνδρομέδας δεσμῷ ἔτι δεικνύμε-
νοι τύποι, πιστὸν τ' ἀρχαιότητα τῷ μύθῳ. τύπτων δ' τ'
αἰγιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ θεὸς τ' δεχομένοις πέτρας
ὑψηλὸν αἰακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τ'
ὅρμον ἀπεργάζεται. κῆ τότον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τ' Ἰόπ-
πης, ὑπὸ τ' ἕω πνεῦμα βίαιον ὑπαίτιον. μελαμβόρειον
ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν θεὸς
ἀλλήλαις τ' νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς δ' θεὸς ταῖς E
πέτραις. πολλὰς δ' θεὸς αὐτὸν κῦμα βιαζομένας εἰς
τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πρῳώδη, καὶ τοῖς
ἔσω αὐτῆ πολεμίοις ἐλεεινότερος ὑπαρθεὶς
ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ὧν δ' ὅτε φυγῆς που τόπος, ὅτε
μηδὲν σωτήριον, βίᾳ μὲν αἵμα τ' θαλάσσης ἐξωθουμένους, ῥωμαίων δ' τ' πόλεως φερομένων τοῖς βελῶν
ἐκκλίνειν. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συῤῥηγνυμένων ἠκούετο
τ' σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὁ ψόφος. καὶ τὸ πλῆθος F
οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο,
πολλοὶ δ' τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δ' ὡς κου-
φοτέρῳ τ' θαλάσσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς
ἀναιρῶντες. τὸ γε μὴν πλεῖστον ὑπὸ τ' κυμάτων ἐκφερό-
μενον προὐξαίνετο τ' ὀπῤῥῶξιν, ὡς αἱμαχθῆναι μὲν ὅλη
πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δ' νεκρῶν τ' ᾠδαλίαν. καὶ γὰρ τοὺς ὅλη τ' αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεξῆτες
οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δ' ἀριθμὸς τῶν συμβεβαλέντων
σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι
δ' λαβόντες ἀμαχητὶ τ' πόλιν κατεπάστησαν. Ἰόππην G
μὲν ἔτος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δὶς τὸ ῥωμαίοις ἁλῶναι. ὑεσπασιανὸς δ' ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρασταὶ σωαλι-
σθεῖεν εἰς αὐτὸν, στρατόπεδόν τε ὅλη τ' ἀκροπόλεως ἐ-
γείρας, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μὴ πεζῶν ὀλί-
γων, ἵνα ἐκεῖ μὲν καὶ χώραν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατό-
πεδον. οἱ δ' ἱππεῖς περινομεύουσι τ' πόλιν, καὶ τοὺς πε-
ραίους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τ' Ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

CAP. XV. Ioppe deletus capitur.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen itémque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vocant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati morieban tur. nonnulli autem ferro se interficiêtes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus implerentur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autẽ, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, cúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν ἐν τῇ τὰ προσταχθέντα τῆ χώρᾳ καθ' ἑξῆς ποιοῦντες, καθ' ἡμέραν ἕτερόν τε, καὶ πρόσθεν ἅπασαν.

Κεφάλαιον λ.

Ὡς δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοί, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴθη γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τὰ ἄλωτα, ὠκεία φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὤδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἰσχυροτέρα, προσεχεῖτό γε μὴν τοῖς προσφιλέσι καὶ τὰ μὴ γιγνόμενα. τὸν θανατον δὲ τοῦ Ἰωσήπου ἀλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τοῦτο μέγιστα τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, καὶ μὲν γε οἶκος, καὶ κατὰ συγγένειας οἷς προσήκων ἕκαστος τῆς ἀπολωλότος ἐθρηνεῖτο. τὸν δὲ τῆς στρατηγοῦ πένθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένοι, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλοι, οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐθρήνουν. τὸ δὲ ἰώσηπον ἅπαντες, ὡς ὅτι ζιακοσίων μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τοὺς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δὲ μισθῷ θῆσαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῆς χρόνῳ, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐχαρίζοντο δὲ τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος ἀνείσητο. ζῶν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ μᾶλλον ῥωμαίοις ὄντα πρὸς τῆς ἡμῶν ἢ κατ' ἀχμαλώτου τύχην θεραπείαν, ζωστὸν ὀργῆς ὅτι ζῶντος, ὅσον δυνοίας ὅτι τεθνεῶτα δικαίως πρέσβυν ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναισθησίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς πρόδοσίαν ἐκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παροξύνοντο δὲ τὰ πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γε μὴν πάσχειν ὁ γίνεται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τῆς ὁμοίων φυλακῆς ἄριστον, σκοπούσι κέντρον ἑτέρων ἐγίνετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῆς κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον γοῦν ὥρμων ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῆς ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Tarichеas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Ὁ δὲ σπασιανὸς ἦν καθ' ἱσοτιμίαν τῆς ἀγρίππα βασιλείας, συνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιούσασθαι τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῆς καὶ τὸν οἶκον ὅλβῳ προσαγορεύμενος, καὶ κατασείλας δι' αὐτῆς τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἀφ' ὧν τῆς ἀδήλου καμοσαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατὸν ἐφοδιάζων, καὶ αὐτὸς ἐν δυνοχίαις ἦν, ὅπου δίδοις τῆς θεᾷ χαριστήρια τῆς κατορθωμένων, ὡς ἦν αὐτῷ πιθανὰ μὲν νικητηρίζειν, ἀφεσείας ἦν ἠγγέλλοντο ταραχᾶς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, παντοχόθεν τοῖς ἰουδαίοις καταστρέφεσθαι διηγωνικὼς, τὸν ὅτι τούτοις στρατὸν ἄκμαζον ἠγεῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, συφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον εἰς καισάρειαν, μεταπάξοντα τὸν ἐκεῖθεν στρατὸν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ μείζων τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ἐφαγρύμβους, ἐκδέχεται τὸν υἱὸν. καὶ μετὰ τῶν ταγμάτων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιφίκοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων

κατὰ πνα

κατά τινα ςαθμὸν δυσώπητον τοῖς νεωτερίζουσι. σεννα- A
βεὶς ἀναβάζ). πέμπει ὁ δεκαδάρχην ἀλεξιανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, διαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κῆ τὴν πόλιν, καὶ προφερόμενον ὅτι πίςεις. ἀκηκόει
γὰρ ὡς ὑπεθυμεῖτο μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασασιάζοιτο
δ' ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. προσελάσας δ' ὁ
ἀλεξιανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε κα-
τέβαινε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ B
δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους
ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν ςασιαςῶν οἱ δυνατώτε-
ροι μετ' ὅπλων. ἐζήτει δ' αὐτοῦ ἰησοῦς τὸ ὄνομα, παῖς
σαφάτου, τοῦ λῃςρικοῦ σίφικος ὁ κορυφαιότατος. ἀλέξιανὸς
δ' ὅτε μὲν πρὸς τὰς κατόλας τῆς στρατιᾶς συμβαλεῖν ἀσφα-
λὲς ἡγούμενος, εἰ μὴ τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν
μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀλλὰ δασκιόων τε πρὸς
ἑτοίμους, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεὶς πρὸς τὸ ἀδόκητον τῶν ἰου-
δαίων τόλμημα, φεύγει πεζὸς, ἔτερά τε ὁμοίως πέντε τοὺς
ἵππους ἀπέλιπον, οὓς οἱ περὶ τὸν ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν C
πόλιν, γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας τὰ ἐναντία.

Κεφάλαιον λβ.

ΤΟῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ πρῶ-
τον δακρύοντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρα
τόπεδον, ἐπαγόμενοι δὲ τὴν βασιλέα πρεσβείαν ἱκέτας
ἐς πασιανῷ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δέοιντο, μὴ δὲ τὸ ὀλί-
γων ἀπόνοιαν, ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης φείσασθαι δὲ τῷ D
δήμῳ ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντας ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους μ-
μωρήσασθαι τῆς ἀποςάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρυηθῶσι
μέχρι νῦν ὑπὸ δεξιᾶς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύτας ἐνε-
δίδου τὰς ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι δεδιὼς τὴν ἁρπαγὴν τῶν
ἵππων ἐφ' ὅλῳ ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἀγριππᾶν τὸν
περὶ αὐτὸν τὰ ἀγείππαν ἐώρα. λαμβανόντων δὲ τούτων
τὸν δήμου δεξιὰς, οἱ περὶ τὸν ἰησοῦν, ὡς ἐπὶ ἀσφαλὲς ἡσύ-
χαζον μηδὲν ὑπὸ τῶν τιβεριάδος, εἰς ταριχαίας ἀποδι-
δράσκουσι. καθ' ἡμέραν δὲ σπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, E
προπέμπει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἰαϊανὸν, ὑποπροσθοῦναι
τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δ' ἔγνω τὸν δῆ-
μον ὁμογνώμονα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἦει
πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίξαντες αὐτῷ καὶ μεθ'
ὑφημιῶν ὑπαντήσαντες, σταθμᾷ καὶ διεργάτην ἀναβαλόντες.
τὸν δὲ στρατιᾶς ἐμβεβηκότος πρὸς τὴν εἰσόδων σπουδὴν,
ὡς διαῤῥῆξαι τὸ κῆ τὴν μεσημβρίαν τείχους ἀσπασια-
νὸς κελεύσας, πλατύνει τὴν εἰσβολὴν αὐτοῖς. ἁρπαγῆς F
μήν τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν δι' αὐτὸ ἐφείσατο, συμ-
μένειν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένῳ τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ
ἄλλα πεκακωμένῃ τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀπε-
λάμβανεν. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ τα-
ριχαίων στρατοπεδεύεται. τειχίζει δ' αὐτὴν παρεμ-
βολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμιν τιβε-
ριὰς ἀπὸ ἡμισομένην. σωρρεῖ δὲ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν G
τὸ νεωτερίζον, τῆτε τὸ πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ
πεποιθότες, ἣ καλεῖται γεννησὰρ πρὸς τὴν ὁπλιτι-
κήν. ἡ μὲν δὴ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόρειος ἐστι,
καθ' ἃ μὲν τῇ λίμνῃ περιέχεται, πάντοθεν ὑπὸ τῷ
ὄρει τετείχισο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τὴν τιβερι-
άδος. τὸ μὲν δὴ ἐκεῖ περίβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποςάσεως
δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο.

in quadam manſione conſpicua nouarum re- A
rum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra
ponit: atque hinc decadarchum Valerianum
cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone
oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
audierat enim quòd pacem populus deſidera-
ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
tibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus
vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo de-
ſilijt: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne la-
ceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur.
Sed priuſquam verbum faceret, armati excur-
rêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, re-
ctore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, la-
trocinalis agminis principe. Valerianus au-
tem, neque præter mandata ducis prælio con-
gredi tutum ratus, etiam ſi de victoria cer-
tus eſſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum
multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque
alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúſque
ſocij, veluti pugna non inſidijs captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſenio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque
ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter acci-
dunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ
paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam
exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper
amica Romanis ſentiret: magiſque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vſque ne id fa-
cerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrip-
pam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Ieſus eiúſque ſocij,
tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada con-
ſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróque
die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obu-
iam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
ſti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, eóque
pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen &
iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit:
eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis
habitatores eius poſthac cum reliquis fore con-
cordes: aliíſque modis malis affectam ciuita-
tem ex diſſenſione recreauit.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Ta- CAP. XVII.
richeas caſtra poſuit, muróque firmauit, Tarichearũ
belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd obſidio.
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
cheas confluaret, munitione confiſa ciuitatis,
& lacu qui Geneſar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub
monte poſitam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validiſſimo, ſed minore tamen
quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque virium copia communierat

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe- A
cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregati viderunt, antequam B
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum proiecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sex- C
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos ge- D
neris vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem E
multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incomposíti tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam F
quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi e- G
nim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in

ταριχαίας ἡ αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη ἦν ἐν αὐτοῖς ὅτι τὴν λίμνης παρεσκευασμένα πολλά, ὡς τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τὴν γῆς ἡττωμένοις, κἂν εἰ δέοι ναυμαχεῖν, ἕτοιμα. οἱ δὲ βαλλομένων ἦ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ δὲ ἐπεσπῶ ὅτι ὡς τὸ πλῆθος, ὅτι ὡς τὴν διαταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, ὡς θέοντι, κὴ ὡς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγου τὴν δομήσεως σωθέντες ὡς ἑῶρων τοὺς ὁπλίτας ἀθροιζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀνέφυγον. ὑπεκδιώξαντες ἦ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. κὴ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναιντο, τὰς τε αἰκύρας ἔβαλλον, καὶ συνεισάντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅτι τὴν γῆς διεναμάχουν πολεμίοις. ἐσπασιανὸς ἦ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει ἦ υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ὁ δὲ ὑὸς ἄφρονον δρῶν τὸν τῶν πολεμίων πληθύν, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἦ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἐπεὶ ἦ οἷς ἡσυχὴ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταστηλώτας, ἐν ἑπτὰ ὥρᾳ ἐφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τοὺς ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, κὴ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶν εἰς τοῦτο τῶν ὅλη τὴν οἰκουμένης διαπέφευγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. ἐν ὅσῳ ἐ σώων ἐκείνων ἐν τῇ κακῇ τοιαύτῃ, ἡμᾶς τοῖς δυστυχήμασιν ἐγκάμειν. προθυμίας δὲ ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω κὴ ἐλέπων. δίδυμα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καταπλῆξιν λελυθέναι ἐπιφερόμενον. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἷος πρὸς οἵους ὡδὶ τάξεται, κὴ διότι ἰουδαῖοι μὲν οὐ καὶ σφόδρα θαλμῶσι, καὶ θανάτῳ καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, κὴ πολέμων ἄπειροι, ἐ ὄχλος αὖ ἄλλως, καὶ οὐ στρατιὰ λέγοιντο. τὰ ἦ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, κὴ τάξεως, τί κὴ λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μὲν τοι γε μόνοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ὦ πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ κὴ τίς ὄνησις τῆς διηνεκοῦς στρατιᾶς, ἐ ἂν ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀντιτασσώμεθα; λογίζεσθε ἦ, ὅτι ἐ πρὸς γυμνήτας ὁπλῖ, κὴ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατήγητους ἀγωνίζεσθε. κὴ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πολεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῦ ἦ τὰς πολεμίους, ἐ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ᾖ μάχιμον, ἀνδρεία ἦ, κἂν ἐν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γε ῥᾳδιτάξασθαι ῥᾴδιοι, κὴ θορυβήσειν ἑαυτούς. αἱ ἦ ἀσύντακτοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα κὴ θράσος ἠλίτηται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐημερίας εὔτονα, σβεννύμενα ἦ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν ἦ ἀρετὴ ἐ ἀπείθεια, καὶ τὸ γνήσιον, ὃ κἂν τοῖς ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς πλάσμασιν οὐ μέχει τέλος σφάλλει. Ϲ ὧδε μειζόνων ἢ ἰουδαῖοι ἀγωνιεῖσθε. Ϲ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δύδοξίας, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μὴ τῷ τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν ἀντιπάλῳ τὰ ἰουδαίων περιπίπτειν; σκεπτέον ἢ ὅτι, Ϲ παθεῖν μὲν ἡμῖν ἐδὲν ἀπέκεσον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι ἢ τὴν νίκην δυνάμεθα, Ϲ χρὴ τοῖς ὑπὸ τῶν πατρὸς ἡμῖν πεμπομένοις συμμάχοις φθάσειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ᾖ τὸ κατόρθωμα Ϲ μεῖζον. νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ Ϲ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲ προκατορθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ ἐκείνου παῖς, σπουδαῖοι δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ. Ϲ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ τοῦτον ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἢ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ αὐτὸς Ϲ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλών. μὴ λείπεσθε δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῇ ὁρμῇ ἐμοὶ συνδιακρατεῖσθαι θεῷ συμμάχῳ, καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τὸν ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ'.

ΤΑῦτα τοῦ τίτου δεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου πρὶν συμβαλεῖν ἑαυτοῖς μὴ τεσσαρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤρχαλλον ὡς μεικνύης τὸν νίκης αὐτοῖς δι' τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε ἢ ὐεσπασιανὸς Ϲ αὐτώνιον σίλωνα σὺν διχιλίοις ἑξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυ τὸν πόλεως ὄρος, τὸ ὅπι τοῦ τείχους ἀνείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προτετάκτο τοῖς αὐτῆ πειρωμένοις ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ ἢ τῖτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὰ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ ἢ ἰουδαῖοι καί τοι τὴν τε ὁρμὴν Ϲ τὴν διταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὰ ὀλίγον μὲ ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυστάζοντες ἢ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀναζεπόμενοι, σὺν πανσυδίῃ. πολλῶν ἢ πανταχῇ φονευομένων, διασκιδνανται, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφυγον. τῖτος ἢ τοὺς μὲν κατόπιν προπεμπομένους αἴρει, τοὺς ἢ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς ἢ φθάσας κατὰ σόμα διήλαυνε, πολλοὺς ἢ συμπλοκαὶ πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν ἢ τὰς πρὸς ἀλλήλους φυλὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τοῦ πλήθους διασάμενοι Ϲ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δὲ αὐτοὺς σάσις ἔσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ὑπηχωρίοις δοκεῖ τε τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ἐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δοκεῖ τὴν ἧττων πλέον. ὁ δὲ ἔπηλις πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, Ϲ διωρισμένους ἐκ ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον ὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας ἢ τοῦ τραχὺς τῖτος, ὡ γὰρ ὤν ἄποθεν τὴν τείχους. Ϲ ὦ θεοὶ ἦν ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τὶ συστρατιῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἵνα ἀκούετε βοῆς; ταράζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν δι' ἀφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν

prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem, vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & postcum cæteri cum clamore, tanto spacio fusis quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat, multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapti, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus,

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pu- C gna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

Cap. XVIII De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas definens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuíque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem G præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε πρὸς τ' ταχύ, Ꞓ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῷ μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθ. φθαίην δ' ἐ μόνον χρὴ τὼ τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἧς ἀπάλιχη διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ Ꞓ τῷ ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικήσαι τοσῦτο πλῆθος ὀλίγοι, μὴ τ πόλιν ἕλωμεν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὅπι τὸν ἵππον ἐπαναπηδᾷ, μὴ καθηγεῖται πρὸς τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὼ πόλιν εἰσέρχε), μὴ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. διὸς ἢ πρὸς τ τόλμαν τὼ τόλμαν αὖπ τοῖς ὅπι τῷ τειχῶν ἐπέπεσε, μὴ μάχεδς μὼ, ἢ διακωλύειν, εἰ δὲ μὴ ὑπέμενε. λιπόντες ἢ τ φρυρὰν, οἱ μὼ πρὸ τ ἰησοῦ, διὰ τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅπι τὼ λίμνην καταβέοντες, ὑπαντιάζεσι τοῖς πολεμίοις πρὸ ἐπιπτον. ἀπεκτείνοντο ἢ οἱ μὼ ἐμβάντες τῷ σκαφῶν. οἱ ἢ, τοῖς ἀναχθεῖσι πρόσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς ἢ τῷ κ τὼ πόλιν ἰὼ φόνος, τῷ μὼ ἐπηλύδων, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ ἢ τ ἐπιχωρίων. κ γὰρ ἐλπίδα δέξιαν, μὴ τὸ συνειδὸς, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπέσχεπορτο, μέχρι πότος τοὺς μὼ αἰτίους ἀπολῶν, οἰκτείρας ἢ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. μὴ οἱ μὼ εἰς τὼ λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὼ πόλιν ἐαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῷ πολεμίων ἀπήχθησαν. πότος ἢ, σκωπέμψας τινὰ τῷ ἱππέων διαγελίζε) τῷ παρὼ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ὑφηδεὶς, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, μὴ τῷ κατορθώματι (μέγιστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τὸ πολέμου) τότε μὼ ἐλθὼν πρὸς τειχόντας τὼ πόλιν, φρυρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τὶς ἐξ αὐτῆς, μὴ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὼ λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε πήσειν ὅπι τοὺς καταπεφυγότας. αἱ δ' ἐγένοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, μὴ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λε.

ΗΔὲ λίμνη γλυκυτάτη μὼ τῆς πρόσεχοις χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ἔσα τεσσαράκοντα, Ꞓ πρὸς τέτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμῶς ἐστὶ, μὴ ποτιμωτάτη. μὴ γὰρ ἁλώδους παχύτητος ἔχῃ τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρότητι δὲ πάντοθεν ἀμμαλοῖς ὑπολήγουσα, μὴ ψάμμῳ, πρὸς ἢ διαφανὲς ἀρύσασθαι. ποταμῶ μὼ ἡ κρήνης πρόσπλησις ἐστὶ, ψυχροτέρα δ' ἡ κ λίμνης διάχυσιν ἀεὶ μᾶλλον. μὴ τὸ μὼ ὕδωρ, ἐν ὑπνῳ δὲ χιόνος ἐξαμβλυνθὲν, ὅπερ θέρος νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ὑπιχωρίοις. γλυκὺ ἢ ἐκθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοὺς ἄλλαχε, γεύσιν τε Ꞓ ἰδέαν. μέση ἢ ὑπὸ τὸ ἰορδάνε πάμπτ). μὴ δοκεῖ μὼ ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται ἢ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τ καλουμένης φιάλης. ἡ δ' ὄζιν ἀνιόντων εἰς τὼ ζαχωνῖτιν διὰ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τ ὁδοῦ κ δεξιὸν μέρος ἐκ ἄποθεν. ἐκ μὲ ἓν τ προφερείας, ἑτοίμως φιάλη κέκληται, ζοχοειδὴς ἔσα λίμνη. μᾶλλον ἢ ὅπι χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. αἰνεόμενος ἢ τὸς ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι, διὰ τὸ τετραρχήσαντος ζαχωνιτῶν ἠλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ σῆτε εἰς τὼ φιάλην ἄχυρα, κ τὸ πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γεννᾶσθαι τ ποταμόν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ γε μὼ πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς φορτηγίας πολυτελείας, τὸν ἀγείθπα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶ ῥόμματος ὁ ἰορδάνης ὑπὸ τῶδε τῶ αὐτοῦ, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δ' ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν γεννησὰρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμεξούμενος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ὧδε τείνει δὲ τὴν γεννησὰρ, ὠμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὰρ αὐτῆ τι φυτὸν ἀρνεῖται δι' ἀγαθὴν ποιότητα, καὶ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ γεωμέτροι. τῶ δ' ἀέρος τὸ κρᾶτον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαι μὲν γὰρ φυτῶν τὸ χειμερινώτατον, ἄπειροι τὰ θήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύματι ξέφοντας, συκαί τε, καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν αὖτις εἶποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῆ ὥρων ἀγαθῆ εἶναι, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοποιουμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰ μόνον τρέφει φιλοδόξως τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς, δι' ἐτῶν ὅλου διεγηράσκοντας αὐτοῖς. φερὸς γὰρ τῆ γῆ ἀέρων δύκρασία, καὶ πηγῆ διάρδεται ποτιμωτάτη, καπερναοὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τὸ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γλυκᾶ τῆ κατὰ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνω ὁμοπλήσιον. μῆκος δὲ τὸ χωρίου κατατείνει ὧδε τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπι σταδίους ἑξακοσίους, καὶ εὖρος εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ὑεσπασιανὸς δ' ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ὑπερβήσας ὅσον, ὥστε τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν ἐπανήγετο. τοῖς δ' συμπλαυνομένοις, οὔτε ὅπι γῆν διαφεύγειν ἦν, σκηπτολεμωμένων πάντων, ἔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. ἦσαν γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ ληστρικὰ, φερὸς ταῖς χεδίαις ἀσθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ὑπλέοντες ὀλίγοι φερὸς ἀθρόοις ἐφεστῶτας τοῖς ῥωμαίοις, ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὁμοίως δ' οὐδ' σκαφιπλέοντες ταῖς χεδίαις, ἐσὶ ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοῖς ῥωμαίοις ἔβαλλον λίθοις, καὶ διαξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. σκακοποιοῦντο δ' αὐτοὶ πλέον καθ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ὑδὲν δρῶντες ὅπ μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰρ φερομένους ἔβαλλον, ἐφεστοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλμῶντες, πρὶν δ' ἐᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ συὶ αὐτοὺς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῆ δ' διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δ' ξιφήρεις ὑπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, πνὰς δ' συνέχουσας τ' χεδίας σκαπολιφθέντας μέσους, εἷλον ἅμα ταῖς αλιάσι. τῆ δ' βαπτισθέντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία καταλάμβανε, καὶ φερομβαίνων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἦν αὐτῆ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντάχῃ, μάχεσθαι πάντες ὑπὸ τὸν γλῶ ἠνώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τῆ ἁλιάσιν. σκυλόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῆ κατεκοντίζοντο τῆ λίμνη, πολλοὺς δ' σκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis conseuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX. Tariehæarū excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, impositā manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis vehcterentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autē multi quidē in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasûros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessûros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari : fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt : eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluréque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

A οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅλη γῆς. λευῆ ἰδὼν πεπεδιωμένον αἵματι, πεπληρωμένην νεκρῶν τὸ λίμνιον ἅπασαν διεστόθη γὰρ ἀδιὰς. δ ἀνὴ ἦ τὸ ἐξῆς ἡμέρας τοιοῦτος τὴν χώραν, οὐ μόνε ἡ ὄψις. οἱ μὲ γὰρ ναυαγίων καὶ αἵμα πλοιδήντων ἦσαν σωμάτων. ἐληθόμενοι ἡ μὴ δῶντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον ἐκτοὸς ἰουδαίοις ἀνέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δόξαι μόνοις τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. τέτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ὅλη πόλεως πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον λς.

Οὐεσπασιανὸς ἡ μὴ ἐν μάχῃ, καθίζει μὲν ὅλη τὸ βήματος ἐν Ταριχαίαις. διακρίνων ἡ ὅσα τὸ ὅλη χωρίων, τὸ ἐπηλυν λεών, καὶ ἄρξαι γὰρ ἔδοξε ἐθνικὸ πολέμε, μὴ τὸ ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτοις σώζειν ἀνέπιθε. φαμένων δὲ πάντων βλαβεραὶ ἔσεσθαι τὸ ἄφεσιν αὐτῶν, ἀ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐσερημένους πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ ἐς ἀφ' οὓς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. ἐπασιανὸς δὲ, ὡς μὲ ἔτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθόρον ἦ τὸ ἀφέντων ἐλπίσαι, τὸν δὲ τρόπον ὃ ἀναρίστως αὐτῶν διενοεῖτο. ἐ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὅλη χωρίους. ἀ γὰρ αἰδέσεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. ἐ μὴ πίστεις ὅλη θέσθαι προσελθοῦσιν ἀχ' ὑπέμενεν. ξενίων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν χρὴ ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶ λέγοντες, καὶ χαλεπὰ τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τὸ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς ἀδεσιαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξεῖναι διὰ μόνης τ ὅλη πιθεσθαι φερούσης ὁδ ὧ. τῷ δὲ ταχέως πιστεύσαντων, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τ χρημάτων, ἅπερ ἐπετρέπη χωρούντων, διαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι πλὴν μόχλει πιθεσθαι πᾶσαν, ὡς μήτις ἀποκλίνειεν, συλλείουσι δὲ αὐτὰς εἰς τ πόλιν. καὶ ἐσπασιανὸς ἐπελθών, ἵζησι παῖδας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γηραιὰς μὲ ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ὅλη χιλίους ὄντας, ἀπολεῖν ἐκέλευσεν. τ δὲ νέων ὁπλίτας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τ ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξισμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλήσει, χωρὶς τ ἀχρήστων χαριζόντων. τοὺς γὰρ ἐκ τ τούτε βασιλείας, ἐᾶν ξῆν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βέλοιτο. πωλήσει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, ξαχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοί, καὶ οἱ ἐκ τ γαδαρείτιδος, τὸ πλέον ὡς ξασιασαὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τ εἰρήνης ὀνείδη τ πόλεμον προξένει, ἐάλωσαν χορτασμὸν μιμὸς ὀγδοή.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὴ τῶν ἰωταπάτων ἄλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἕτοι τῷ ἐν Ταριχαίαις ἡττηθέντων προσεχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γισχάλων καὶ τοῦ τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. σωτέρη ἢ τούτοις, καὶ γάμαλα πόλις Ταριχαίων ἄπωκειμένη λίμνης τῆς μεροχωνίτιδος λίμνη. ταύτη διάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα ἢ μῆκος στάδια τείνει ἢ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχει δάφνης χωρίου, ταῦτα ἄλλα ξυφερῆ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ἐφέσαι τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τὸ τῆς χρυσῆς βοὸς νεὼ, προπέμπουσι πρὸς μεγάλῳ. οἱ δὲ ὡς οὐδὲ τοῦτο σωτῆρα, καὶ σελεύκειαν, ὥσπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως, δεξιᾶς ἀγρίππας προσηγάγετο. B C

Κεφάλαιον. β.

ΓΆμαλα ἢ ἐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν ἰωταπάτων. ἔχει γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῆς καταστείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρον τένοντα μικρὸν ἢ ὁμοῦ τῆς ἀποκοπῆς εἰς τὸ μπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ ἔργον τῆς κλήσεως ἀπὸ ἐχόντων τὸ ὁμοιωμα. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ προσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέχει. τὸ καὶ ὑραὶ ἢ, ἀλίγον ἀνασφάλτου τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται τὸ ὄρος, καὶ τοῦτο ὀπισθορσίᾳ σφόδρα κόψαντες τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὀπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἢ τῇ λαγόνι, διόδομμένῃ πεπύκνωται δ' ἑκατέρωθεν ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταβλέπει εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τὸ ὀξύπτερος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότος ἢ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἐξατείνων, ἄκρα τε πόλεως ἰσοῦ ἀτείχιστος ἢ ὑπὸ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸ βαθυτάτιον κατατείνων φάραγγα. πηγὴ ἢ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἀφ' ἣν τὸ ὕδωρ καταλήγει. ἕτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν, D E

QVICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giſchalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autē rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichęas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludéſque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio cassuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsū arcis sine muro ciuitati præbebat, rupéſq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quē oppidū desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêre. Veſpaſianus autem profectus ex Ammauûte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallare nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. foſſas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentiſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque inſuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabant. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὡσονόμις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τὴν καρδίαν ἦσαν. πολὺ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὑπὲρ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα θεσπεμφθεῖσιν ὅπλων πολιορκίαν, αὐτείχιζον ὅπλων μέσας ἐπάνω. ἐστασιασμένος δὲ, ἀφ' ὅτου τὰ ἀμμαοῦς, ἔνθα θερμὴ τῆς πρεσιάδος ἱσραηλιτικῆς (μεθερμολουομένη δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγουσι αὐ, ἐστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων θεὸς ἄσπασιν ὀπτικὸς εἶος) ἀφικνεῖται θεὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τὴν πόλιν οὐχ οἷόν τε ἦν ἕνεκα μεγέθους. θεὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρὰς καθίσησι, καὶ τὸ ἐφικνούμενον ὄρος καταλαμβάνει. τειχισαμένων δὲ ὥσπερ ἔθος τὰ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ ἐρᾶν. καὶ τὸ μὲν κατ' αὐτὰς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' ἐρᾶν. καὶ τὸ μὲν κατ' αὐτὰς μέρος, ὅπερ ἡ ἀνωτάτω τῆς πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἱστρατόπεδον ἔκτει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεπλήρει, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἂν τούτῳ θεοστελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ θεὶ θαῤῥαδόσεως τοῖς ἔνδοθεν πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τὸν στρατηγὸν, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν, ὑπὸ τῶν οἰκείων θάττον θεραπεύθη. ῥωμαίους δὲ ἐπῆρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε θεὶ τῷ βασιλέως, καὶ θεὶ σφῶν αὐτῶν δέος. ἐκ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς θεὸς ὁμόφυλον καὶ τὴν συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ὕστερον ἀγνωθέντας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ τῶν χωμάτων θάττον πλήθει χειρῶν, καὶ τῇ θεσαττομένων ἐθνῶν, θεσσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ θεὶ τὰ χάρπια, καὶ ἰώσηπον, ἦσαν γὰρ ἦσαν τὴν καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας ταῖτζουσιν, ἐπειδὴ μέχει πολλῦ θεὸς τὴν πολιορκίαν αἰθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδωρ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅπλοις μὴ ἐμπορούμενοι. θαρρεσπάσαντες δ' ὅμως, ἐξήγαγον ὅπλα τὸ τεῖχος. καὶ θεὸς ὀλίγον μὲν ἀπημυνάντο τοὺς θεσσάγοντας τὰς μηχανάς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πέτροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ θεσσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἔχοθεν τοὺς κοίλους, ἐμβεβήκεισι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὲρ δὲ τὴν ῥιφέντων εἰσχόμενοι, μετὰ πολλῦ σάλπιγγων ἤχε, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνέῤῥηγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τέως μὲν καὶ τὰς θρώτας εἰσόδους εἰσάμενοι, θεσσατέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀνεῖργον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ξεπόντων, καὶ θεὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως θεσπεμπόμενοι τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὅπλα πεσόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυσχωρία θλιβόμενοι ἀπήρκουν. οἱ δὲ μήτε τὰς καὶ κορυφὰς ἀμυνάθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τὴν σφετέρων θεόσω διαζομένων, ὅπλα τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, θεόσγειον γὰρ ἦσαν, ἀνέφευγον. αἱ δὲ ταχέως κατερείποντο πληρέμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ στέγουσαι. κατίσθε δὲ πολλὰς μία τὴν ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἑκείνας τὰς ὑπ' αὐτάς. τῦτο πλείστους διέφθειρε τὴν ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζάσας ὁρῶντες, ἐπεπήδων τοῖς A
ςέγαις, καὶ πολλοὶ μὲ κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δ' ὑποφεύγοντες, μέρη τ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείους δ' ὁ κονιορτὸς ἄλλυχον ἀπήρθ. σωτηρίαν θεῦ
τέτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τ κῆ σφᾶς ἀμελῆν-
τες βλάβης, ἐπέκειτο φεύγ τε τὰ τέγη τοις πολεμίοις
ἀνῳθῦντες, καί τοι κατολισθάνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς γενω-
νοῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὕπερθεν βάλλοντες, ἔκτει-
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἦν αὐτοῖς, σί- B
δηρον δ' παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. φθάνοντες
γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυναπατόντων
ἐχρῶντο. πολλοὶ δ' ὑποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἐθνησκον. ἦν δ' ὁδὲ ἔξοπίντων
ἡ φυγὴ ῥάδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τῦ κονιορτῦ, μηδὲ ἀλλήλους ὑπιγνώσκοντες αἰετ-
λοῦντο, καὶ φὶ σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δυεί-
σκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τ πόλεως. C

Κεφάλαιον ζ.

Ο Τεσπασιανὸς δ' ἀεὶ φερομένων τοῖς πονεμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλ κατεφθαρμένην
ὁρῶντα φὶ τὴν στρατῷ τ πόλιν, ἐν λήθῃ τε κατ' αὐτὸν
ἀσφαλῶς ἐχομένους, λαθὼν αἴει καὶ μικρὸν ἀνωτάτω τ
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπει τοῖς κιν-
δύνοις μεῖ' ὀλίγων παντελῶς. ἤδη γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ τότε τότος
τότε συμπαρῆν, πεπικῶτα φερὸς μειρακιον εἰς ευείαν D
ἀπεσαλμένος. ξάπτηναι μὲ ἦν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε φρέ-
πον ἡγήσατο, μηθεὶς δ' τ ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονη-
μένων, καὶ τ ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους ἐχόμενος, συ-
νασπίζει μὲ τοὺς ἅμα αὐτῷ τότε σώματα ταῖς πανο-
πλίαις. συνῆκα δ' καὶ κορυφὴν ὑπερέσονται τ πόλεμον,
καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ὑποπτήξας, ἐπέμενε,
μέχρι δ' αμόνιον τὸ φθέγμα τ ψυχῆς σωνοήσαντες
οἱ πολέμιοι, ταῖς ὁρμαῖς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δ' φερο- E
κειμένου, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς
ἕως ἔξω τ τείχους ἐχώρει. πλεῖσοι μὲν ἦν ῥωμαίων καὶ
ταύτῃ ἔπεσον τ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκάδαρχος ἐ-
βέβιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φθρατάξεως, ἀλλὰ
παντάχῃ καὶ φερότερον χρηματότατος φανείς, καὶ πλεῖσα
κακὰ ἰεδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὀνόματι, μεῖ' στρατιωτῶν δέκα φειρεθεὶς ἐν
τῇ ταφρεχῇ, κατέδυ μὲν εἴς τινος οἰκίαν. τῶν δ' ἐν αὐτῇ
δειπαλουμένων φθρὸ δεῖπνον ὅσα κακὰ τ ῥωμαίων, F
ἡ φερὶ σφῶν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, καταφρασάμενος,
δεῖ δ' αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύεσι, νύκτωρ ἐπανίσα,
καὶ πάντας ὑποσφάξας, μεῖ' τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς ῥω-
μαίους διασώζεται.

Κεφάλαιον ε.

Ο Τεσπασιανὸς δ' ἀθυμοῦσαν τε τ στρατιὰν αἰσίῳ
πάθεμάτων, καὶ διότι τέως ἐδαμοῦ τηλικαύτη
συμφορᾷ κέχρητο, τόν τε μεῶν ἀλέον αὐδρεμένους δεῖ G
τῷ τ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, πα-
ρεμυθεῖτο. φθρὸ μὲν τε καθ' αὐτὸν ὑποφελλόμενος, ὡς
μηδὲ τεῶ ἀρχεῶ μέμφεσθ. δοκοίη. δεῖν δ' τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τεῶ τε πολέμε φύσιν ἐννοεῖν-
τας, ὡς ἐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωτὶ φερήνεται. ἡ γὰρ
παλίμπους τύχη φεύσεται. τοσαύτας μέν τοι μυ-
ριάδας ἰεδαίων ἀπολόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαί-
μονι δεδωκέναι συμβολεύ. εὖ δ' ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐφοραῖς, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vigendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recessérunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem quere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquisset, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus,, Barbarísque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem construentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad cum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebãt,

A ἀναίδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς πάσμασιν. ἕξεια γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, καὶ κεῖνος ἄριστος, ὁ καὶ τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μήτε κατὰ θυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν τοι συμβεβηκότα νῦν, ὅτε μαλακισθέντων ὑμῶν, ὅτε πᾶσα ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν. ἀλλὰ καὶ κεῖνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ εἰ) δραμεῖν ἡμῖν αἴτιον ἡ δυσχωρία, καθ' ἃ μὲν ἀγαν τὰς ὑμῶν μέμψαισθε ὁρμὰς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅπη τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὡσεὶ ἔλλειν ἐχρῆν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὰς ἰσαμφίοις τοῖς κινδύνοις ἕπεσθε. κρατοῦντας δὲ τὰ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προσκαλεῖσθε τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ὅπη τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τὰ ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀπροβούλευτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, ἐστὶ πρὸς Ῥωμαίων, οἷ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει καὶ θυμῷ, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ὅπη τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ πρὸς αὐθυμεῖν τῷ παρ' ἀξίαν πάσματι. τὸ δὲ ἀρίστου ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίας χειρὸς δεῖσθαι ζητείτω παραμυθίαν. ὅτε μὲν γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρήσεσθε, καὶ τοὺς ἀπελόντας ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δὲ ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅπη πάσης μάχης, πρόσω εἶναι τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἀπελάμβανε. τοῖς γὰρ μαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσαι τῇ κατορθώματι παρέσῃ, ὡς δὲ λόγῳ τε συμβαίνει, καὶ μεγάλως λογιζόμενοι δὲ ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δέξιας ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι δι' αφεύγειν σιτοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε ταπινότης, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὴν ψυχὰς ἀναπεπλώκεσαν. ἐμὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ πειρᾶσθαι τὸ τείχους οἱ ῥωμαιότατοι, καὶ τὰ μύοντα περιέχοντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τῶν δὲ ῥωμαίων ὑπονωμώντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν πειρωμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἦν ἐκεῖνοι φυλακαὶ, καὶ δι' αὐτῶν ὑπονόμων. ὅσοι γε μὲν δεῖ τὸ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν οἰδείᾳ ἀφθείροντο. παντάχοθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις σωτηρίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφάλαιον ς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τὰ πολιορκίας, τοὺς τὸ ἰταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ὄρθι τῆς μεγάλης πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι δὲ τὸ μὲν ὕψος ὅπη ἑξακοσίους σταδίους αἴρει, μόλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δ' ὅσον ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παῦ τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὁ Ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῆ τε ἄλλη χορηγούμενος ὕλη κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅπη τούτῳ συνειλεγμένου, ἐς πασιανὸς πλακίδιον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιᾶν, καὶ ἀφαιρέσεως, πρὸς εἰρήνην τοῖς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατῆσαν δὲ αὐτεπιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλακίδιος ὡμίλει πλησίον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατῆσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν,

ἵνα

ἵνα ἀφυλάκτῳ τῷ στρατεύσωσιν. ἐπὶ μὲν οὖν τὸ πλακί- A
δε πανήμερον ἀρξαμένων τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν
ὑποκρίνῃ, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου,
τοῖς ἱππεῦσι διαστρέφει. ἐφαμίλλους δ', πλείσους μὲν αὐτῶν
αἱρεῖ, τὸν δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς
αὐόδου. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι ἱερο-
σολύμων ἔφυγον. οἱ δ' ὀπιχώριοι πίστιν λαβόντες, ὅτι
λελοίπει δ' αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς
πλακιδῶ παρέδοσαν. B

Κεφάλαιον ζ.

ΤΩν δ' ὅτι τὴν γαμάλας, οἱ μὲν δυσβολώτεροι μὲν
φύγοντες διελάθανον. οἱ δ' ἀθενεῖς, διεφθείρον-
το λιμῷ. τὸ μάχιμον δ' αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι
δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερβεταίου, ἐξ ἧς ὑπὸ τὴν
πέμπτην καὶ δεκάτην τάγμασιν στρατιῶται τῆς ἑβδόμης
φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν πρόχυτα καὶ τύτιος πύργον
ὑπορύξασιν ἡσυχῇ. τοῖς δ' ὑπὲρ αὐτοῦ φύλαξιν, ὅτε τε C
στόντων ἄφνω, νυὲ γὰρ ἦν, ὅτε προσελθόντων ἐγνώ-
θη. ἐλθόντες δ' οἱ στρατιῶται φεισάμενοι τῶν ὤφε, καὶ
πέντε τοὺς κρατιστάτους ἐκκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑπο-
πεσῶσι. καταῤῥιπτεῖ δ' ὁ πύργος ἐξάφνης μετὰ μεγίστου
ψόφου. καὶ συγκατακρημνίζονται μὲν οἱ φύλακες αὐτοῦ, θο-
ρυβηθέντες δ' οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ
πολλοὺς διεκπαίουσι τολμηρότατοι Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν
οἷς καὶ Ἰώσηπον τὸν ὑπὲρ τὸ παρερρηγμένον τοῦ τείχους ἐπι- D
δισράσκοντα βαλὼν αἱρεῖ. τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἐξασθε-
νούντων ὑπὸ τοῦ ψόφου, ἐξαδρομή τε ἦν, καὶ ποία πολλή,
καθάπερ εἰωθεπλωκότων πάντων τὸν πολεμίων. ἔνθα καὶ
χαρὴς κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπει, πολ-
λῶν δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. Ῥωμαῖοι
γε μὲν, μεμνημένοι τοῦ προτέρου πάθους ἐκ εἰσέ-
βαλλον, ἕως ἕβδομος καὶ εἰκὰς τοῦ προῃρημένου μηνός.
πῶς δ', ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ τὸν πληγῆς ἦν παρ' αὐτοῦ E
ἐπλήγησαν ὀπόνοις Ῥωμαῖοι, τῶν ἱππέων ὅπλ ἐξα-
κοσίους προ οἷς πεζοὺς, εἰσῆρχε δ' εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ.
καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μὴ βοῆς ἐ-
χώρεσεν ὅτι τὰ ὅπλα. δῆλος δ' ἦν εἰσβολῆς ταχέως καὶ
τοῖς εἴσω ἡγουμένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς
γυναῖκας ὑπεραιρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν αἰέφευγον,
μὴ κωκυτοῦ τε βοῆς. οἱ δὲ τὸν τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀ-
διαλείπτως ἐπίπτον. ὅσοι δ' ἀπεκωλύθησαν ὅτι τὸ κο-
ρυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων F
φερομένους ἐξέπιπτον. ἄπειρος δ' ἦν ταναχοῦ φονευο-
μένων ὁ ὄγκος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν
καὶ πεπτωκότων χέόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν
ἄκραν, ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν
δύναμιν. ἦν δ' ἥτε κορυφὴ πάντοθεν πεζώδης καὶ δύσ-
βατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ παντάχόθεν τοῦ
βάθους κατάγεμον, ἀφειειλημμένη κρημνοῖς, κατέτε-
μνόν τε ἐνταῦθα τοὺς πεζαβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς τε G
ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις καταχυλινδοῦντες ἐκάκουν.
αὐτοὶ δ' ἀνύψεις, ὅσαν δυσέφικτοι βέλεσι γίνεσθαι δ' ὑπὸ
ἀπώλειας αὐτῶν ἀπεκρύβη ἕλλα δαιμόνιος, ἃ τοῖς Ῥωμαίων
ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τοῖς δ' αὐτῶν ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια
παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίσασθαι δι' τὴν
βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἐδαφος ἔχοντες,
οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνοντ δ'

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim a Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus. plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem iustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè infoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super ditutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

CAP. III. Excidium Gamalæ.

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate senior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAR. IV. Giscala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptus, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserás multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntẽ, pactione magis subigere ciuitatẽ volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio,

ῥωμαῖοι, ἢ φθειρόντες, ὡς μὴ ἀμυνομένους ἔφθασαν, τοὺς δὲ χεῖρας προέτειναν. ἐτόνει δὲ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅτι πάντας ἡ μνήμη τῆς ὅτι ἡ πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, φθειρόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθεῖα δὲ αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπῆρχεν. συνέβη δὲ τὴν Ῥωμαίων ὀργὴν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῆς ἁλόντων προστέραν φανῆναι. τετρακισχίλιοι μὲν γε τοῦτον ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν μόνον, τῆς Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ Φίλιππος, Ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατάρχησαντος ἀγείπατο τῆς βασιλεῖ φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τὰ πρὸς τὰ ἅλωσιν ὀργαῖς Ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ ἤδη νηπίων ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. Γάμαλα μὲν οὖν ἔτους ἑβδόμου μηνὸς Ἀπελλαίου, τῆς ἀπὸ ταύτης ἀρξαμένης γοργαίου μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφάλαιον η.

Μόνη δὲ Γίσχαλα πολίχνη τῆς Γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονεῖντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισῳφθαρμένος δὲ αὐτοῖς καὶ ὀλίγος λῃστρικὸς ὄχλος, ᾧ τινες καὶ τὸ πολιτικὸν συνενόσουν. εἷς ἦν δὲ οὗτος εἰς τῶν ἀπὸ Γάμαλα, καὶ συνεκρότει λαβίδα τινὸς υἱὸς Ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχείρως μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῆς ἐλπισθέντων προσχωρεῖσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾷ τὸν πόλεμον εἰς δύναμιν ἀφορμῆς ἀποθέσιν. ἐπὶ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτέτακτο, δι' οὗ τυχὸν καὶ προσβαλούμενον τὴν ἀδοσίαν, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖρα τῶν Ῥωμαίων ἐφόβων ἐξεδέχετο. ἦν δὲ καὶ Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως ἵππαρχος, τὸν ἐκπέμψαντος σὺν χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δὲ λεχθὲν ἦν τεῖσμα ἀπαίρειν εἰς συνθόπολιν. αὐτὸς δὲ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τότε συνεχοῦς καμάτου δίδοις ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' εὐθυμίαν τῆς πόλεως τάττε σώματα καὶ τὸ θυμοῦν ὑποθρύψειν οἰόμενος ὅτι τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ἐπὶ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, τοῖς δὲ ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείας μὲν ἔσης τῆς πόλεως, καὶ προσαρχούσης ὅλῃ τῷ ἔθνους, συρρεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῆς ἐκ τοῦ πολέμου διαδιδρασκόντων. τόγε μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δι' κατασκευὴν τειχῶν, ἀμωνίαν δὲ τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δὲ φρονήματα τῆς ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοῖς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήσει τῆς ἀγώνων.

Κεφάλαιον θ.

Τίτῳ δὲ προσπαραμένῳ τοῖς μεγάλοις, δύπειτὴς μὴ ἰὼν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἑλεῖν. εἰδὼς δὲ ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῆς στρατιωτῆς ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἰὼν δὲ αὐτὸς κόσμος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκεῖπτος συναπολούμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίᾳ παραστήσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὸ τεῖχος ἀνδρῶν καταλήμπτους, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διεφθαρμένου ὄχλου, θαυμάζειν ἦρξε πρὸς αὐτούς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἐαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα A
μὴ ὑσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις
ὑπὸ μιᾶ προσβολῇ καταστραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ
δὲ τῆς ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τῆ ῥωμαίων
δεξιᾷ δόξης δυσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν
μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ δὲ συγγνωσὸν, ἐλάθε-
ίας ἐλπίδα, μηκέτι μὴν τὸ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἀπο-
μοῦν. εἰ δὲ ὑ πειθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, καὶ B
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, ὃ
ὅσον ἐδέπω, γνωσθήσεσθαι πεζόμαχον τοῖς ῥωμαίων
μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, δι' ὃ ἐκίνησαν
μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδης ἀγχμάλωτοι. πρὸς
ταῦτα τῆ μὲ δημοτικῶν ὑ μόνον ἂ ἀποκρίνεσθαι τι
μετρίως, ἀλλ' ὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβῆναι. προδείλη-
πτο γὰρ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῆς πυλῶν ἦ-
σαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅτι τὰς σπονδὰς, ἢ
δέξαντο τινας τῆς ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης
αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, ἃ τοὺς ἀπρᾳγ- C
τας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡ-
μέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῆ
ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕ-
τω καὶ τὸ σωτηθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. ἃ ἀγνοεῖν
δ' ὅτι ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὅτιν ἡ τῆς
ἑβδομάδος πρόοδος, ἣν τε τῆ πλησιάζειν αὐτοῦ,
ὐκ ἦτον ἀσεβεῖν τῆ βιαζόντων τ βιασάμενον. φέρειν
δὴ ἐκείνῳ μὲν, ὐδεμίαν βλάβην τὰ τ ὑπερθέσεως. τὴ D
γὰρ αὖ τις ἐν νυκτὶ βουλεύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν
πρεσβεύσαντα πλησφυλάξαι. μέγα δ' κέρδος
αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παραβλῶψαι τῆ πατρίων νόμων.
πρέπειν δὲ τῆ πρὸ προσδοκίαν εἰρήνης χαρίζο-
μένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν ἃ τοὺς νόμους. τοιούτοις
ἐσοφίζετο τὸν τίτον, ὡ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοχα-
ζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει δ' ἑλκα-
ταληφθῆναι πλησχρῆμα τ πόλεως ἁλόσης, ἐν νυκτὶ E
καὶ φυγῆ τὰς ἐλπίδας ἔχων τῦ βίᾳ. θεῦ δ' ἦν τὸ ἔργον
ἄρα τῦ σώσαντος τὸν ἰωάννην ὅτι τὸν τῆ ἱεροσολύμων
ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πειθῆναι τίτον τῆ σκέψει τῆς
ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τ πόλεως πορρωτέρω στρατοπε-
δεύσασθαι πρὸς κυδωνιατῶν. μεσόγειος δ' ὅτι τυρίων,
κώμη καρτερὰ, ὀλίγα μίσης ἀεὶ καὶ πολέμια γαλιλαίοις,
ἔχουσα πλῆθός τε οἰκητόρων, καὶ τ ὀχυρότητα, τ πρὸς τὸ
ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς δ' ὁ ἰωάννης, ὡς ὐδεμίαν F
πρὸ τῆ πόλει ῥωμαίων εὐρὼν φυλακὴν, τ καιρὸν ἁρ-
πασάμενος, ὐ μόνον τοῖς πρὸ αὐτὸν ὁπλίταις, ἀλλὰ καὶ
τῆ ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τ γλυκείᾳς ἀναλαβὼν, ὅπι
ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲ ἓν εἴκοσι σταδίων ὡς
οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον,
ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ὑπὲρ ἁλωσίας
καὶ τῶ ζῆν φόβοις. περαιτέρω δ' προσκόπτοντος ἀπελεί-
πετο, καὶ δειναὶ τῆ ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅ-
σον γὰρ ἕκαστος τῆ οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον G
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶ τῆ πολεμίων, παρεῖναι τε
ἤδη τοῖς ἁλισκομένοις δοκοῦντες ἐπόλυτο,
καὶ προὸς τὸν ἀλλήλων ὐ τῶ δέσμου φόβον ἐπεστρέ-
φοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οἷς ἔφυγον ἀνοσίας
τε ἐπιπλον οἱ πολλοὶ, ἃ προὶ τοὺς λεωφόρους ἢ τ φθα-
νόντων ἕως σωτείρας τοὺς πολλούς. οἶκτος δ' γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Roma-
norum arma operirentur, cùm viderent mul-
to quidem munitiora oppida vno impetu fuis-
se subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam-
si quis impossibilia velle perfecuerat. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò re-
spondere, sed ne ad murum quidem licuit as-
scendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel eqnitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasarum, aut ne-
cessitatem belli renitentibus adhibiturum. Il-
lum tamen diem ludæorum legi oportere con-
cedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, pia-
culum commissuros, ipsúmque Titum: nul-
lum enim illi ex mora esse dispendium formi-
dandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: si-
bi autem magnum esse lucrum, nulla in re de-
spicere patrios mores. Et illum decere, qui pa-
cem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei reli-
gione, quantum pro sua salute solicitus, vere-
batur autem, ne statim capta ciuitate, solus de-
stitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm in-
duciarum causationem Titus admitteret, ve-
rumetiam in superiori parte oppidi castra po-
neret: ad Cydœssam, qui mediterraneus est Ty-
riorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugie-
bat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, ho-
mo quem captiuitatis, itémque salutis me-
tus vrgeret. vltra verò procedente eo, re-
linquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis abe-
rat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, ne-
cessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorũ cursus faciebat, assiduè respectabant, velut in-
stantibus quos fugissent: multíque simul rue-
bant, & circa viam plurimos certamen præce-
dentium conterebat. Miserabile autẽ fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt eum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiêtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, & παιδίων ὀλεθρος ἰδοῦ, καί τινες πρὸς αἰχμαλώτους ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγυιῶν, ἐθάρσησαν μὴ κωυτῶν ἱκετεῦσαι φείσεσθαι. ἀλλ' εὐθέως τὸ ἰωάννου ὠφελήσιμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, & καταφύγειν, ἔνθα καὶ πρὸ τῶν ἀπολεσομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους ἀνὰ ἁρπαγῶσι. τὸ μὲν δὴ πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσπίδασσον. τῖτος δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ὅλη τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αὐτίκα δὲ ἀυτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, αὐδυφήμουν τε, ὡς δυσμενῆ, & φεύγειν, & ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν δὲ ἅμα τὸ τοῦ ἰωάννου φυλακὴν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοῖς ὑπολοιπομένοις τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, ἰωάννου διώξουσαν. οἱ δὲ οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα δραφυγών. τῶν δὲ συναπαραίτων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία χιλιάδων ὀλίγον ἀποδέοντα, ἀπελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τῆς μὲν ἀδικίας ἥμαρτήσαθαι τὸν ἰωάννην τὸν ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχολήσαντι τὸν θυμὸν, ἀθαμίθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῆς αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆει τε αὐδυφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους ἀθρόαν ἅπασαν κελεύσας νόμῳ καταλήψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς ταράσσοντας τὴν πόλιν αἰτίους ἔλλε. πολλοὺς δ' αὖ & ἴδια τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφορὰς ἰδίας, συνδείξαντες αἰτίους εἰσφέροντο τοῖς τιμωρίας ἀξίους. ἄμεινον δὲ εἶδε μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν ἄξιον καταλιπεῖν, ἢ τινα τῆς οὐκ ἀξίων αἰτίου σωσαμένου εἰσελθεῖν. τὸν μὲν γὰρ ἴσως & σωφρονῆσαι δέει κολάσεως, τὸν δὲ τοῖς παρωχηκόσι συγγνώμην αἰδὲ ἁμάρτητον ἀδιάφθορον τὸν δὲ τοῖς ἀθαναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶδε. φρουρᾷ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, & τοὺς εἰρωνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείπειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν ὅπως εἶχε πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασα ῥωμαίους.

Κεφάλαιον ι.

ΕΠὶ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ θᾶσσον ἕκαστον τῆς συμπεφυγότων, μυείοις ὁμίλοις συνηθροισμένους τὰς ἐξωθεν συμφορὰς ἀνεπυνθάνετο. τῆς δὲ τὸ μὲν ἄσθμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, & δήλην τὴν ἀνάγκην. πλαζομένους δὲ κακοῖς, & πεφυγμένους τοῖς ῥωμαίοις φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐς ἀσφαλῶς. ἀλογίστως δὲ εἶδε καὶ ἀχαρίστως, παραβόλως προκινδυνεύειν θεοῖς μὴ χαλᾶν καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα & τὰς ἀχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν μεγάλων, καὶ τὴν λεγομένην διχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μηδὲ τοῖς τὰ θεῖα τοῖς ἀχμαλωτισθεῖσι πάθη, σύγχυσις καὶ μερίς κατέχει τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ δὴ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦτον ἠρυθρία. θεῶν δὲ ἕκαστος δὴ τὸν πόλεμον ἐπῆγε τῆς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀδεῶς καταστρώζων, τ̃ ἢ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τ̃ τῶν ἀπείρων ἀϋσίας, ὡς ἐπὶ αὐ πτερὰ λαβόντες ὑπερθάῤῥησεν ποτὲ ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ δὲ τ̃ τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθέντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταῤῥίψαντες τὰς μηχανάς. τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τ̃ πόλεμον ἤρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, εἰ καὶ τις ὁ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ̃ πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος καὶ ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προεστήκει δὲ τὸ κ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς δὲ ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ πόθος ἀπὸ μεγάλων εἰς μεγίστην, ἀεὶ παρὰ πόθον δὲ ἀπὸ καταρρείας εἰς ἀμμιὰν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρεῖσα τε αὐταῖς, καὶ φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ὑπ᾽ ἀξιᾷ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ἀπὸ ῥωμαίων ἀπέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐν δὲ τῷ ἐρώντων τὸ πολέμου, πρὸς τοὺς ὑπ᾽ εὐμενεῖς εἰρήνης, ἔρις καὶ μάχη. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφυιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συμμίαν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος ἀνεστάσαντο. καὶ πάσης μὲν ἐν παντὶ χῷ. τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῶν ὅπλων ἐπιθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότης καὶ τόλμη μεμείων καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντος δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα συνιστάμενοι καὶ λόχους ὑπὸ λῃστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ἀμότητος καὶ ἀνομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθμοῖς κουφοτέρων δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ φεύγοντες δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τ̃ κακοπαθεῖν, τὰ δὲ μίσει τ̃ ἐθνους, ὀλίγοι ἢ μικρὰ προτιμῶντες τοῖς κακεμμένοις, μέχρι κόρου τ̃ καὶ τ̃ χώραν ἁρπαγῶν ἀθρόοι ἐλθόντες οἱ τ̃ παντὸς συντάγματος ἀρχιλῃσταὶ, καὶ ἠθροισμένοι πομπείας τῖφος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείρουν), πόλιν ἀσυστάτητον, καὶ παρὸν μ̃ ἔθει πᾶν ἀπαραιτήτως διέχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπεισχομένους πάντας, ἀπ᾽ ἀνοίας ἥκειν συμμάχους. οἱ δὲ καὶ δίχα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις ἐξαρκοῦν δυνάμενα, καὶ πρὸς τ̃ πόλεμον, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπεστησάσαν. ἄλλοι τε ἀπὸ τ̃ χώρας λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τ̃ πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρους, ἐδόκουν τι τ̃ δεινῶν παρεῖσαν. οἱ γὰρ μόνον ἁρπαγῆς, καὶ λωποδυσίας τ̃ τόλμαν ἐμέρισαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, ἀ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, καὶ τ̃ ὑπερισχυόντων καθαρχόμενοι. πρῶτον μ̃ γὰρ, ἀνῄρουν ἄνδρα τ̃ βασιλείαν γένους, καὶ τ̃ κ τ̃ πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν. ὑπὸ τούτῳ λαβίαν τινὰ τῶν ὑπατικῶν, καὶ σωφρονέστατον ῥᾳδιουργῆσαι, βασιλικὸν δὲ ἦν καὶ τοῦτον τὸ γένος, πρὸς δὲ τοὺς κ τ̃ χώραν προσκεκτημένους. δεινὴ

Romanorum asserens. propriasque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione infectiam decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus, prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gisçala Cæsáream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos actenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellarct. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione, ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipatri regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam compararent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sorticbantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitú eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésque sacrorum solui grauiter ingemebant.

ὁ καταπλῆξις εἶχε τ δῆμον, ἡ καθάπερ κατεχλημένης τ πόλεως πολέμῳ, τ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς ὁ ἐκ ἀπέχειν τὰ δεσμὰ τ συνειλημμένων, ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχει πολλῶ δυνάζειν αὐθαδίας αὐτ τὸ φυλάσσειν. ἱκανὰς μ γὰρ εἶ ἡ τὰς οἰκίας αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ὠμ ὀλιγάνδρους ὄντας. ἐμέλλ, ἀλλὰ & τ δῆμον ἐπανασήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τ ὕβριν. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτούς, ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῆς εἰς φόνους θρασύτατον, δορκάδος υἱὸν καλεῖτο παῖς ἡ τ ὁπλιτικὸν γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τ εἰρκτὴν ξιφήρεις, ἀποσφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ἐλέγετο μ δὴ τηλικοῦτον, μεγάλων ἀπεψεύδοντο πρόφασιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶεν ἡ τοῖς ῥωμαίοις περὶ ἐλευθερίας τῆς ἱεροσολύμων, καὶ προδότας αὐτομολέας τ κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλ τ ἐπηλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν, ὡς ἀνῃρέθαι ἡ σωτῆρες τ πόλεως γεγυμνῳμένοι. σωιέδη δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥ τὸν δῆμον ταπεινότητος ἡ φόβος, ἐκείνους ὑ ὑποψίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶεν ἡ τῆς χειροτονίας τ ἀρχιερέων. ἀκυροῦν τὰ γνόμ ποιήσαντες, οἷς ὧν ἡ ἐλαδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους ἡ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν σωέργους τῆς ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὁπλιτυχοῦσι τ αἰσχίστας τιμὰς, ὑπακούειν ὦ ἀνάγκη τοῖς ὠνησαμένοις. σωέκρυπτε δὲ ἡ τοὺς ἐν τέλει ποικίλας ὑποψίας, ἡ λογοποιίαις χρῆσθαι ἑαυτοῖς ἐν τ πρὸς ἀλλήλους τ κωλυόντων φιλονικίας ποιούμενοι, μέχει τ εἰς ἀνθρώπους ἐξεμπλάσαντες ἀδικημάτων, ὅπ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ ὕβριν, ἡ μιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπαισχυνθέν τε αὐτοὺς ἤδη τ πλήθους. ἐνῆγε γὰρ ὁ μεγίστας τ ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, & τάχα ἂ διασώσας τ πόλιν, εἰ τὰς τ ὑπουλίων θείας ἐξέφυγε.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΙ ὁ τ νεὼν τῷ θεῷ φρούριον αὐτοῖς, ἡ τῆς ἀπὸ τ δήμου ταραχῆς ποιούμενοι, ἡ καταφυγὴ & τυραννεῖον ὦ αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνητο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία τὸ τῆς συνεργημένων ἀλγεινότερον. ὑπανεγρόμενοι γὰρ τ τῆ δήμου καταπλήξεως, ἡ τῷ αὐτῷ δοκιμάζοντες ἰσχύι, κληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιῆσαι τοὺς ἀρχιερεῖς, ὕσης ὡς ἔφαμεν κατὰ γένος αὐτῆς τ ἐλαδοχῆς. ὦ ὁ θεσπισμὸς ἐκ τοιόσδε ἦν. ὦ ὁ μὲν πάλαι κληρωτὸν ἔφασαν εἶ τ ἀρχιερατεύσοντα. τὸ ὁ ἀληθὲς, τῷ βεβαιοτέρᾳ νόμῳ κατάλυσις, ἡ τύχη πρὸς δωμασίαν, τοὺς ἀρχὰς δ' αὐτῆς καθιεμένοις. & δὴ μεταστεμψάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχεῖμ καλεῖται, ἐκλήρουν ἀρχιερέα λαχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ἐλεγχθεὶς αὐτῆς τῷ ἀδικίαν, φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, ἀνὴρ ἐ μόνον οὐδὲ ἄξιος ἀρχιερεῖ, ἀλλ' οὐδ' ὅπως ἄμωμος σαφῶς, τί ποτε ὦ ἀρχιερωσύνη δι' ἀγροικίαν. ὑπὸ γοῦν τ χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπ' σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατεκόσμουν θεσπιεῖν, τῷ τε ἐθνικὰ πρειθέντες ἱερεῖν, ἡ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὑπ' ἀγνοοῦ διδάσκοντες. χλεύην δ' ὦ ἐκείνοις, & παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς ὁ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπ' ἀθυμουμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆει, καὶ κατέσεισεν τῷ τῆς ἱερῶν πηγῆς καθάλυσιν.

Ταύτῃ τῷ

τούτῳ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλιπεῖν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς A
δὴ τυραννίδος καταλύσιν, ὥρμητο πάντες. καὶ γὰρ οἱ
προὔχειν δοκοῦντες αὐτῶν, υἱὸς ἰώσηπου, & ὁ
γαμαλιήλου συμεὼν, παρεκρότουν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀ-
θρόους, καὶ κατ' ἰδίαν προϊόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πάσα-
σθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθαρὰν τὴν μιαι-
φόνων τὸ ἅγιον. οὔτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, γαμαλᾶ
μὲν ἰησοῦς, ἀνάνου δὲ ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νουθέτησιν
παροξύζοντες ἐν τῇ συνόδῳ, ἐπήγοραν τοῖς ζηλωταῖς. B
τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ὄνπερ ἐσπουδάκεσαν
ἐπαινοῦντες, ἀλλ' ὠζηλωκότας τὰ κρίσιμα τῆς ἔργων, καὶ ὑπερ-
βαλλομένους. καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν,
καὶ πάντων ἀγαναχτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τὸν
ἅγιον, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς φονευομένοις.

Κεφάλαιον ιγ.

ΟΥπω δὲ τοῖς τῶν ἁμάρτων ὡρμημένων, τὸν δυ- C
σεπιχείρητον, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβά-
νειν, κατασκεδὴς ἐν μέσοις ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν
ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἡ καλόν
γε ἔφην ἐγὼ ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὁπτεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
τοιούτοις ἄγεσι καταλήμοντα, & τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας
χώρας ποσὶ μιαφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ θρε-
κείμμος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον κα-
λούμενος τῆς σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, D
μηκέτι πάσῃ τοιαύτῃ γήρως ὑπομένων δυσκλεᾶ θάνατον.
εἰ δὲ δὴ μόνος ἐμοὶ καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ
ψυχὴν ὁπλίσασθαι μόνην ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ & δεῖ ζῆν
ἐν δήμῳ συμφορῶν αἰσθανομένῳ, καὶ παρ' οἷς ἀπόλω-
λεν ἡ τῆς ἐν χρῷ παθῶν ἀπόληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ
ἀπήχθητε, καὶ συνοδόμενοι σιωπᾶτε, & τοῖς φονευομένοις
ὑδὲ ὀδυρόμενοι τὴν ἀναφανδὸν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί
μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ ἐν ἐφάψασθαι ὑφ' ὑ-
μῶν, καὶ ὑμεῖς ἐξ ἀκμαίας; μὴ γὰρ ἐχ ὑμεῖς πρ- E
εϋδόντες τοὺς πρώτους σωτῆρας αὐτῶν, ἔτι ὄντας ὀλί-
γους, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων
πρεμῶντες καθ' ἑαυτῶν ἐστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
πρώτας αὐτῶν ὁρμὰς κόπτειν ὁρμᾶς, ὅτε λοιδορίας κα-
θήπτοντο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπα-
γαῖς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἰ-
κων, λόγος οὐδεὶς. ἐκωλύσατε αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς
ἀναστάτους, & συρομένους διὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς
ἐπεμύνεν. οἱ δὲ & δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν. σφρ- F
γῖδα θέντας, ἐῶ λέγειν ποσὶ καὶ ποδαποὺς, ἀλλὰ ἀκαταπαύστους ἀκούτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς διαφθειρομένοις. ἀ-
πόλωθον δὲ ὁπλίτην τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπεισθη-
μεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκο-
μένης τὸ κρατῆσαν ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴν ἀ-
φῆκεν, ἐχ ὅπως σώσηται τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέρε-
τε πατέσθημα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποθέν-
τες αὐτοὶ τοῖς ἀσεβέσι τοῖς τῶν τολμημάτων καθαιμάς, G
μὴ βαρυπάθε τὴν ὑβροχλιν. καὶ γὰρ νυν πάντως αὖ δὴ
μεῖζον φρύξαι, εἴπα τῶν ἁγίων καταλῦσαι μεῖζον εἶ-
χον. κατεφάτη μὲν ἐν τῷ ὀχυρωτάτῳ & πόλεως, λεγέ-
σθω γὰρ νυν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δὴ
δὴ τετειχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, & τοιᾶ ἐκ-
θεσιν ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ πῶς τὰς

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superasseut. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: vetùm tamẽ sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, éisque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi- F tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dextram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiam sancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quibus

vestras sententias applicatis ? An Romanos A
expectatis , vt sanctis vestris opitulentur ? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum est , vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectísque vulneribus vestris,quod etiam feras bestias facere videmus , non vltum ibitis in hos , qui vos percussêre ? Non suas quisque recordabitur clades , & ante oculos positis quæ pertulerit , ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum o- B
mnium carissima,& maximè naturalis,cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus,tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella , vt in libertate viuerent, pertulerunt , ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent , dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui ? Hoc ipsum bellum quod cum C
Romanis nunc gerimus , verùm commodè an contrà incommodè non referam , palàm quid habet causæ , nisi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes , ad fortunam semel id referunt , cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est , & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo , quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur,quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit,illorum quidem in templo donaria cernere,gentilium verò spolia,qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : cósque viros trucidatos videri , quibus etiam illi post victoriam obtemperassent ? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum , aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire , sanctorum autem ambitum , quamuis procul aspectum perhorrescere : quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur , inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est D
hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula , fortassè reperietur , legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos , hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi , neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium , certum est : idémque omnibus vobis , & ante orationem meam esse persuasum , atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortassè multitudinem eorum , atque audaciam G
reformidant : & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt , ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat : & audaciam plus accendit , quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque superiore vtentur , & quidem cum apparatu , si iis tempus demus.

γνώμας προσδάλπεῖς;ῥωμαίους ἆρα ἀμυνεῖτε, ἢ ἡμῖν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις;ἔχει δ' ἕτω τὰ πράγματα τῇ πόλει,καὶ πρὸς τοῦτον ἤκομεν συμφορῶν,ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι ⸀οἱ πολέμιοι. ἀναστήσατε ὦ τλημονέστατοι,⸀καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ἐπισταφέντες,ὃ καὶ τὰ θηρία δρᾷ ἰδεῖν,τὰς τύπους ἀμυνεῖσθε,καὶ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν,ἃς δὲ ἀπώλεσθε πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενοι,τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν θήξεσθε πρὸς τὰ ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παίδων,⸀καὶ φυσικώτατον,ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ κἂν φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ οὐ πρότερον τοῦτο πάσχοντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους ἐπολέμησαν,καὶ ἔτι τῆς αἰγυπτίων,ἔτε τῆς μήδων δυνάστείας ἠττήθησαν,ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον,⸀καὶ τὰ δεῖ τὰ τῆς προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος,ἐῶ διελέγχειν,πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος,ἢ τἐναντίον,τίνα δ' ἔνεχά ποθ' φασιν;ἐ τὴν ἐλευθερίαν;εἶτα τοὺς μὲν οἰκεμένης δεσπότας μὴ φέροντες,τὴν ὁμοφύλων τυραννον ἀνεξόμεθα ; καίτοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν,ἐπέκεινα τῆς ἀνθρωπίνης τλῶ ἄπαξ ἐπιτεθεῖσαν τύχῃ. τὸ δ' τοῖς οἰκείοις εἶκειν πονηροῖς, ἀγλυκῶν ὅτι κἂν πραυμιμήσων. ἐπειδὴ δ' ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων,καὶ ὑποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν,ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν,ὅτι καὶ ἀλώμεθα ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ μὲν τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν,ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἕτοι.πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον,ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς,⸀καὶ ἀναθήματα βλέπειν.τὰ δ' ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυλημένων καὶ ἐλόντων τλῶ τῆς μητροπόλεως δυσχέρειαν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας,ὧν ἀπέχοντο αἱ πανοικεσίαι κρατήσαντες;καὶ ῥωμαίους μὲν ὑπὲ πώποτε ὑπερβαίνειν τὸν ὅρον τῆς θεβήλων,μηδὲ ὡσιωμένους τι τῶν ἱερῶν ἐνδῶν,πεφεικέναι δὲ πόρρωθεν ὁρῶντας τοὺς τῆς ἁγίων περιβόλους,ἠνυηθέντας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ,καὶ γραφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι,⸀καὶ ἰουδαίους καλουμένους,ἐμπεδιπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμοὺς ἐπὶ τὰς χεῖρας ἐκ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνου ;εἶτα τὶς δέδοικε τὸ ἔξωθεν πόλεμον,καὶ τοὺς ἐν συγκλείσει πολλῷ τῆς οἰκείων ἡμῶν μετειωτέρους;⸀εἰ δὲ αἱ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς φεύγουσι τὰς κλίσεις ἐφαρμόζειν , τάχα ἂν δύσει τὶς ῥωμαίους μᾶλλον ἡμῖν βεβαιωτὰς τῆς νόμων,πολεμίους ἢ τοὺς ἔνδον. ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἐξώλεις οἱ ὑπάρχοντες δ' ἐλευθερίας,καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν ἐκ ἄξιος ὑπονοήσει δίκην. ἀξίαν κατ' αὐτῶν,οἶμαι πάντας εἰκεῖν πεπεισμένους δίκαιον, καὶ πρὸ τῆς ἐμῆς λόγων παρωξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε.κἀκεῖνο λήσουσιν ἢ ἴσως οἱ πολλοὶ,τότε πλῆθος αὐτῶν,⸀καὶ τλῶ τόλμαν,ἐπὶ ἢ ⸀καὶ τλῶ ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα ἢ ὥσπερ σὺν ἐκ τλῶ ὑμετέρων ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξηθήσεται πλέον ἐπισθεμένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς ὑπηρέτηται κατ' ἡμέραν , παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος , καὶ τλῶ τόλμαν ἐξάπτει μᾶλλον. νεῶν, μηδὲν ἐμπόδιον , τότε τόπῳ καθύπερθεν ὄντες, χρήσονται ⸀καὶ μὴ ἐκ ὁμοσκόπῳ , αὖ ἡμεῖς χρόνου διδόμεν.

πρὸς-

πις δύσατε ἢ ὡς ἐὰν προβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσον ἢ τῇ A σωφρόνησει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναιρήσῃ κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀλαφθαρήσονται βέλεσιν οἱ δυσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλείπωμεν. καλὸν ἢ κἂν προσῇ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱερεῖς πυλῶσι, καὶ τῆς ψυχῆς εἰ καὶ μὴ πρὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων προφάσεως. προσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χεῖρα, καὶ ὅπου B δέηταί τις ὑμῶν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν οὐδ' ἡμῶν, ὅπου τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος παρεκελεύετο τὸ πλῆθος ὅτι τοὺς ζηλωτὰς, ἃ ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ θράσει ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. ἃ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς εἰς ἕκαστον συγνώμῃ, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν προηρεῖτο μᾶλλον, ἢ φεῖσθαι ἐν τοιαύτῃ τῶν ἁμαρτημάτων συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ὡς ἑτοιμότατος. C

Κεφάλαιον ιδ.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέταττε τοὺς ὁπλιτικοὺς πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ καθ' ἑκάστην δημοσίᾳ) παρῆξαν ἢ, καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ἐνδενὸς ἐφείδοντο τῶν D προσιόντων. ἀθροίζεται δ' ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέρων, ἀνεπλήρου τὰ λειπόμενα. τῶν μὲν ἄνω τῆς πόλεως ἀνειληφότων ὀργήν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων, τῶν δὲ κάτω τοῦ ἱεροῦ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ὡς ἔσιν ἧς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. σωφρονίσθητε ἢ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἀφιέντες ζόμενοι. κατὰ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐρρώντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, ξαυματίαι ἢ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει καθαιμάσων τὸ θεῖον ἔδαφος, καὶ μόνον αἴ τις εἴποι τὸ ἐκεῖνον αἷμα, μιαίνει τὰ ἅγια. κατὰ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκφέροντες, ἀεὶ προῆσαν οἱ ληστρικοί. τεθυμωμένοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς ζεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μὲν ὑπεστρέφοντο τὸ σφέτερον εἰς τὰς ἐναντίας, καὶ ἐκείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν ἢ ἀναχωρήσαντες εἰς τὸ ἱερὸν, συνέπιπτον οἱ σὺν τῷ Ἄνανον. τοῖς ἢ κατάπληξις ἐμπίπτει στρεφομένοις τὸ πρῶτον προβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, τῷ ἢ Ἀνάνῳ, προβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e- B iúsque sanctis animas profundamus. Præbeho autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescíens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duti se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminùs missis lapidibus semet inuicem appe- rebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus, viam inuitos eos repugnare compellerent, v- niuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidians. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluetetur, néve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum socijs cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitúrum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quàmprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

μὴ σφαγησόμενος εἰσάγειν τὸ πλῆθος, ἀναπληρώσας δ' ὡς πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίσπου δὴ τοῖς θριξὶ φρικώδεις, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τύπους. τῇ παντὶ μὲν οὖν αὐχμὴ παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακήν, ὡς πειόδε. πολλοὶ δ' ἦσαν ὧν ἀξιώματιν ἀφειθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχειν δοκούσιν, μισθάρνοι πενιχρότερος αὐτῶν ἀντὶ, ὅπι τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον κ.

Γίνεται δ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὀλέθρε παραίτιος Ἰωάννης, ὃν ἐφαμὴν ὑπὸ μεγάλων ἀναδραναι, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενον, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε πρᾶγμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τῶν δήμων φρονεῖν ὑποκρινόμενος, συμπαθείᾳ μὲν τῷ ἀνάκτι, βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ὄπτων τὰς φυλακάς. δήλε δ' ἦν τὸ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σπέμμα τῶν δήμων πρὸν καλῶς βεβουλεῦσθαι, πρὸς τοῖς ἐχθροῖς ἐγινώσκετο δι' ὑπό. μηχανώμενος δ' τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, καὶ μέτροις ἐχρῆτο τῆς θεραπείας, εἴς τε τὸ αἴσιον, καὶ τὰς τῶν δήμων φρενῶτας. ἐχώρει δ' εἰς ζυνάντιον αὐτῷ τὸ φιλόπιμον. πρὸς δὲ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ παντα χῆ παρεῖναι μὴ καλούμενον. ἐμφασιν φερούσιας τῆς ἀπορρήτων παρεῖχε. σωφρόνων μὲ δὲ, αἰσθανομένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὸ παρ' αὐτοῖς βεβουλευμένων, πιθανώτερος δ' ἐδόκει ἐν Ἰωάννα φέρειν ὑποψίας τὸ πραγμάλλειν. ὑποσκελίσασθαι μὲν σὺν αὐτὸν οὐ ἐν ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐν πονηρίας. ἄλλως δὲ τῆς ἀσήμων, ὑποζωσμένῳ τε πολλοὺς τῆς συνεδρεύοντων τοῖς ἄλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι φρὸς δύνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ Ἰωάννης ἑτοίμως, δυνήσειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βουλεύ τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύειν δ' τοὺς ὑπεναντίους καὶ χειρὶ, καὶ γνώμῃ. οἱ δ' ἐπὶ τὸν ἄναντον πιστώσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰς ἀπέμπουσι φρὸς τοὺς ζηλωτὰς, ἐπὶ διαλύσεων. ἦν δὲ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαίνειν ἱερὰ, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεφεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ δύνοιας ὁμόσας, καὶ κατ' αὐτῷ, παρελθὼν εἴσω, καὶ καθεσὰς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεῦσαι δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῷ οἱ ἐπὶ τὸν ἄναντον ἐβουλεύσαντο. νυνὶ δ' τὸν μέγιστον ἐκφυγεῖν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις φρονοίητο βοήθεια δαιμόνιος. οὐ γὰρ ἔτι μέλλειν ἄναντον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις φρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος ἐπιλάβῃ τῆς πόλιν. ἀγγελίαν δ' παρηγγελκέναι κατ' αὐτῷ εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἡ κατὰ θρησκείαν εἰσελθόντες, ἢ ὡς βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐκ ὁρᾶν δ' μέχει τίνος ἢ τὴν φρουρὰν ἄσουσιν, ἢ ἐπιθησόμενοι φρὸς τοσούτοις. φρουσεπίθει δ' ὡς αὐτὸς εἰσεμφθεὶς κατὰ θεῖ φρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ διαλύσεως. τὸν δὲ ἄναντον παύσας αὐτοῖς φρυτείνειν, ὅπως ἀπόπλους ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τὸ ζῆν τοῖς φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ πορίζεσθαί τινα

ἐπὶ

πρὸ τῆς ἔξωθεν βοηθείας. τοὺς δ' θαλποµένους ἐλ- A
πίδι συγγνώµης εἰ κρατηθεῖεν, βουλεύεσθαι τῆς ἰδίων
τολµηµάτων, ἢ νοµίζειν ἅµα τῷ µεταγνοεῖν τοὺς ἀδρα-
πότας, δικαίως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι καὶ τοὺς παθόντας.
ἀλλὰ τῆς µὲν ἀδικησάντων δίκης µίσους πολλάκις γίνε-
σθαι, καὶ τὸ µεταµέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς
ἐπ' ἀξυσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις,
φίλους καὶ συγγυρεῖς τῆς ἀπολωλότων, καὶ δήµου τοσοῦτον B
ὑπὸ καταλύσεως νόµων καὶ δικαστηρίων τεθυµωµέ-
νου, ὅπου καὶ ἡ τὶ µέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τὸ
δίκαιον ἀναπτοιοῦντος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα µὲν ἐποίκιλλεν
ἀθρόως διαστόµους. ὁ δ' ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφαν-
δὸν µὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίατο δὲ τοὺς ἰδουµαίους.
ἵνα δὴ καὶ τοὺς ἡγεµόνας τῆς ζηλωτῆς ἰδίᾳ παρέξωµεν, τὸ
αἴσιον εἰς τὸ ὠµότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις
ἐξαρέτους ἔλεγεν. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος µὲν υἱὸς σίµωνος, C
ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆς ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε
τὰ δέοντα, καὶ ἃ νοηθέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς
φαλέκη, ἀµφοῖν δὲ τῶν ἱερέων ἑκάτεροι. ἔτοιµοι πρὸς τὰ
παντὸς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῆς ἀπειλὰς ἀκέσαντες, ἐπὶ δ'
ὡς οἱ πρὸς τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς προειποιήµενοι
ῥωµαίοις δικαλοῦντο, καὶ δὲ τοῦτο ἰωαάννης προσεψεύ-
σατο, µάχει πολλῇ µὲν ὑπόπτως, τὸ τὶ χρὴ πράττειν
εἰς ὄψιν ἔτι καιρὸν σωτηρίας. παρεσκεύαζε µὲν
δὲ τὸ δῆµον δικαιρεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰς µάχεσθαι, αὐτῆς δὲ D
τὸ σιώπωνον τῆς βουλῆς ὑποστέµπαθαι τὰς ἔξωθεν
δικαιείας. πάντα δὲ ἀφθόνως παθεῖν, πρὶν καὶ πυ-
θέσθαι τινὰ τῶν συµµάχων, ἔδοξε δ' ὅµως δικαλεῖσθαι
τοὺς ἰδουµαίους. καὶ γράψαντες δικαιολίᾳ σιώπωνον, ὡς
ἄνανος προδιδοίη ῥωµαίοις τὴν µητρόπολιν ἐξαπατή-
σας τὸν δῆµον. αὐτοὶ δ' ὑπὸ τὴν ἐλευθερίας δόξαν ἅπαντες
ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖντο, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς
βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ µὴ βοηθήσειαν ἐκεῖνοι
ταχύ, αὐτοὶ µὲν ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ E
πόλις δ' ὑπὸ ῥωµαίοις φθάσει γλυφήν. τὰ δὲ πολ-
λὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς
ἰδουµαίων δικαλέσθαι. προεβλήθησαν δ' ὅπλων
ἀγγελίαν, δύο τῆς δρασηείων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκα-
νοὶ, καὶ πεῖσαι πρὸ πραγµάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιµώ-
τερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς µὲν δὴ ἰδουµαίους
αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησοµένους, ἅτε θορυβώδες καὶ F
ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε µετέωρον πρὸς τὰ κινήµατα, καὶ
µεταβολῆς χάριν, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τὸ δεο-
µένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς
ἀθρόας ἐπειγόµενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγε-
λίαν, εἰς ὃ µηδὲν ἐλλείποντες προθυµίας οἱ πεµφθέν-
τες, ἐκάλεῖτο δ' αὐτῆς αἰτίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς
τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουµαίων παρῆσαν.

Κεφάλαιον ις.

Οἱ δὲ πρὸς τὴν δικαιολίαν, καὶ τὰ ῥηθέντα πρᾶξαι τὸ G
ἀφιγµένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐµµανεῖς περι-
εσθέν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκπρυσον τὴν σπατιάν.
ἤθροιστο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τὸ ἀγγέλµατος, καὶ
πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς µητροπόλεως ἥρπαζον
τὰ ὅπλα. σπανταχόθεν δὲ εἰς δύο µυριάδας. πα-
ρεγένοντο πρὸς τὰ ἱεροσόλυµα, χειµῶνι πάσαρ-
σον ἡµέρᾳσον, ἰωαάννῃ τε, καὶ ἰακόβῳ παισὶ σωσᾶ.

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simulac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sint redituros. Sed noctium quidem sæpe, iniuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: immineré autem ibi aiit interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam rescentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitans confirmans.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluisset efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant externi. verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur. minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis illicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropoleôs arma rapiebant. Congregati autem propè xxx. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

CAP. VI. Idumæorum aduétus pro Hierosolymitanis & acta.

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraverit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vaſtatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidé quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vita captiui exiſtimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clã miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλεισθῆναι. τὸ δὲ ἄπρακτον, ἡ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τὰς φύλακας ἔλαθεν· ἡ δὲ ἔφοδος τῶν ἰδουμαίων, καὶ ἔτι προσῆσαν δὲ ἀποκλείσει τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαξ γοῦν αὐτοὺς συμπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. ἦν οὖν ὅπη τὸν ἀντικρὺς αὐτῶν πύργον, ὁ μὲν ἄπρακτος γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἰησοῦς, πολλῶν ἔφη καὶ ποικίλων τὴν πόλιν κατειληφότων θορύβων, οὐδενὶ θαυμάσαι τῷ τύχῃ ἔστιν, ὡς τῶν συμπεφθεῖσθαι τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ ἀδόξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώποις ἐξωλεστάτοις μετὰ τοσούτης προθυμίας ἐπαμυνοῦντας καθ' ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς οὐκ ἐλθεῖν, οὐδὲ τὴν μητροπόλεως καλέσαντος ὅπλα τοὺς βαρβάρους. κἂν εἰ μὲν ἑώρων τὴν συνέλευσιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τῷ ὁρμῇ ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ ἔστιν συνίσησι τὰς φύσεις, ὡς τρόπων συγγένειαν. νῦν δὲ εἰ μή τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος ἂν εὑρεθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τῆς χώρας ὅλης καταστοχάσασθαι τὰς ἰδίας οὐσίας, καὶ προμνησάμενα τῷ ὑπόνοιαν ἐν τοῖς πέριξ κώμαις τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελιθότες παρεισέρρυσαν εἰς τῷ ἱερὰν πόλιν. λῃσταὶ δ' ἐφορβολιῶ ἀσεβημάτων, μιαίνοντες τὸ ἅγιον ἔδαφος, οἷς ὁρᾶν ἔστι νῦν ἀδείας ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῶν πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων ὁρᾶν ἔστιν, οἷος ἔπρεπε, καλέσης τῆς μητροπόλεως κοινῇ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί αὖ οὖν εἴποι τις τοῦτο, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογίσῃ πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρῶ συναπαίζον αὐτοῖς, μάχει πολλῶ μοὶ δοκῶ, τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἔστο ταχέως ἐγένετο. μὴ γὰρ ἂν δίκα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς παντοπλίας ὑφ' ληστῶν, καὶ κατὰ δήμου συγγενοῖς. ἐπεὶ ἢ ἠκούσαμεν ῥωμαίους, καὶ θεοδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῖν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐκ ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασά τις τοὺς ἀλιτηρίους, ὡς εἰ τὸ ψεῦδος δόκησις. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ μᾶλλον τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, ἐκ ἐν τῷ ὁπλάσιν λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες αὐτοὶ ἡμεῖς, ῥωμαίοις πρεσπολεμεῖν μοὶ ἑαυτοὺς νεῦν, πρὶν ἢ μηδὲ δορυφόρους τὸ πρῶτον, ἢ προχωρῆσαι ταχέως δορυφόρους, ὅπου ἐπὶ τῷ πέριξ δορυφόρων; νῦν μοὶ γὰρ ἐδὲ ἑλομένοις δῆλον ῥᾴδιον, ὅτι ῥωμαίους μοὶ ὑφορπίας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' ἀχιλλεὺς ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ διεκπαίειν αὐτὲς ὄντας ἤδη πλησίον. καὶ ἐγωγε κατ' ἐμαυτὸν μοὶ αὖ εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμήμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλών, θάνατον δυκλεᾶ τῶ ζῆν ἀχμάλωτος. πότερον ἢ φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τῷ δήμῳ προεστῶτας πέμψαι κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ καὶ τὸ δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς ἀδικοῦντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τὶς ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γράμματων γεγράσιν ἐγκρατεῖς; πῶς ἂν τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς κὰν πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φρουρουμένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νυνὶ δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας δοῦναι τῶν τετολμημένων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ καὶ τὸ δημόσιον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. ἀδεὴς γὰρ ἀπεστάλη τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μεμύσεως ἔπαυσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερώτερα. τί δαὶ, ἐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισαμένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄντας τὰς τιμωρίας διαφευγόντων, σκῆψις ὀξύν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθεῖσαν τὴν πόλιν εἴμεθα, μόνοις ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοῖς διαβάλλουσι, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ παρέστε μὴ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαιότατα καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὅτι τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται τὰς κείσεις. ἄνδρας γοῦν ἀκαταιτιάτους τ' ὄντας ἐν μέσῃ τ' ἀγορᾷ ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνὴν, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμενοι, διέφθειραν, ἔξεστι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν εἰσω μὴ πολέμιοι νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια, καὶ γηραιὰς τῶν ἀπεσφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν ὄν καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γὰρ ὅστις οὐ γεύσεται τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οὔτε ὅτι τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπόνοιας, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξωθεν πόλεων, ὅτι τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην τοῦ ἔθνους μετενεγκεῖν τ' ληστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως ὅτι τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο, καὶ καταφυγὴ, ταμεῖόν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς ὠφελησόντων γέγονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν ὠφελημένων σεβάσμια θηρία καταπατεῖται. νεανιεύονται δ' ἐν τῇ ἀπογνώσει ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τῶν ἰδίων σπλάγχνων τὸ ἔθνος σπαράττειν. αὐτῶν ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀληθείους, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὐδ' ἔδει τιμωρὸς δεδιέναι. εἰ δ' αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἱκεσίας, ἀλλά τοι πάρεστι θεμένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικαστὰς γενομένους. κἄπειτα λογίσασθε, πόσον περδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ πλείστοις κεκτημένοις παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταιτιάτοις μηδὲ λόγου μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην γε τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ἔστι συναγανακτεῖν ἡμῖν, ἔστε κείνεσθαι δεῖ, τρίτον ἔστι καταλιπεῖν ἑκατέροις, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ἐπιβούλοις τῆς μητροπόλεως

qui ſerui fuerint proditionis miniſtri. Cùm iret aliquis deprehenſus eſt, rediens captus eſt, literas nacti ſunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora verſaremur? Paucis autem, atque his incluſis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent, quo pacto ſunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auſorum pœnæ reddendæ ſunt? donec autem ſine metu fuêre, neminem noſtrûm proditorem ſuſpicabantur? Sin ad populum cauſam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifeſtior ad vos nuncius fama citius properaſſet. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis eſſet de tranſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant. Sed hæ quidem malè perituros, & inſtantes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiam ſi ciuitatem prodi in ſatis eſſet, id quoque ipſos qui nos criminantur auſuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deeſſe proditio. Vos autem oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum (id quod eſt iuſtiſſimum) iuuare metropolim, & vnà nobiſcum tyrannos eximere, per quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis permiſêre: denique nobiles viros non inculſatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingreſſis, horum videre argumentum, quæ dixi, deſolatas domos rapinis, coniuges in veſte lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non perſecutionem expertus eſt impiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ ſolũ ex agris atque alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis eſt, ſed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc ſibi & ad excurſus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiſcus illis eſt eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata ſunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus deſperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in ſua viſcera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu eſſet optimum accederet, nobiſcum nocentes eximere: atque hanc ipſam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare auſi ſunt, quos metuere vindices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depoſitis, cognatorum habitu introite ciuitatem: medióque inter hoſtes atque auxiliares ſuſcepto nomine, de noſtris diſcordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifeſtis ac tantis criminibus apud vos cauſam dicturi ſunt, qui hominibus non accuſatis, ne verbum quidem facere permiſêre. Ferant igitur hanc ex veſtro aduentu gratiam. Si verò neque nobiſcum indignari neque iudicare vultis, tertium reſtat, vt relictis vtriſque partibus, nec noſtris cladibus inſultetis, nec cum inſidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare præceptis: nonénque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis (rectè qui eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

συμμῆναι. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπίπτετε διειλέχθαι τινάς, ὡς δὰ πατρεῖν ἔξεστι τὰς ἐφόδους. καὶ τι τῆς δεδεβλημένων ἔργων δεκαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους προσῆκεν. οὐ γὰρ αὐ ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσκισμένοις. εἰ δὲ ὑδὲν ὑμῖν τοῦτον δίκαιον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰς κλεῖθρα τῆς πύλων, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἰησοῦς ἔλεγε. τῆς δ' ἰδουμαίων ἔτι τὸ πλῆθος προσῦχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ διηνανάκτουν οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῆς ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ καλδόντων τινὰς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' υἱὸς καθλᾶ τῆς ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῆς οἰκείων καζεῖλας θόρυβον, καὶ σας εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἐκεῖ θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῆς προμάχων τῆς ἐλδυθερίας, εἶτε ἐν τῷ ἔνδει κλείσει τινὲς ὧδε τὴν κοινὴν πόλιν. καὶ ῥωμαίοις μὴν εἰσδέχεσθαι ὡδαπδάζονται, δέχα δ' ἐν στεφανώσαντες τοῖς πύλας· ἰδουμαίοις δ' ἀπὸ τῆς πύργων δεκαλέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλδυθερίας ὅπλα καλδίσει ῥίψαι. μὴ πεδόντες δ' τοῖς συνηθείσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῆς δαφόρων· καὶ κατηγορησάντες τινῶν, ὡς ἀποκτείνειαν ἀκεῖτος, αὐτοὶ καταδικάζουσιν ὅλε τὸ ἔθνος ἀπιστίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποστενοχίδαι. πάνυ γὰρ ὀλίσφαλὲς ἐπιδύσομαι, καὶ τὸν κατὰ τῆς ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ δεκὰ τέτε τραχυνάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλδυθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τῆς φρουρεμένων ἠδίκηδε, κ' πιθανὰς ἔτως ὑποψίας οἶμαι κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τῷ ἔνδον φρουρᾶ κεκλεισμένοι, ὅσοι κήδονται τῆς κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συνήθεσιν ἐνθυσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισικὰ δ' ἔτω πρόσαγμα κελδίοντες, τυραννεῖδαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις ἐπιτίθετε. πὸς ἂν ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῆς λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῆς πραγμάτων, εἰ μὴ κ' νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῆς πατείων ἱερῶν εἴργετε. μέμφαιτο δ' εἰκότως πὸς τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοῖς προδίταις κολάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ὁπλίτας, κ' ἀκαταπάτους λέγετε δεκὰ τὴν κοινωνίαν, ἐν οἷς ὑμῖν ἤρξαντο, καὶ τῆς κακιστάτης προδοσίας μέρη προσπίπτουσι. ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χειρὸς ἐκράτουν μαλακώτερον, τηρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατείδος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωδεν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, εὐθὰς προ τ' τειχῶν μαχεῖμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως οἱ ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλδύθερα φρονήσαντες, μεταβάλησθε τύτοις τὸ μὴ τῆς ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος, ὁ δ' ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει, τοὺς μ' ἰδουμαίους μηδὲν φρονῦντας ὁρῶν μέτριον, ἀνεχώρει δ' τ' πόλιν πολεμεμένην. ἐν δ' ὐδὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν πρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τ' πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῆς

ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὐδὲν ἐπαμυνοῦντας ἑαυτοῖς, ἠπορηντο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τῷ ἀφίξει. ἡ δ' αἰδὼς τὸ τέλεον ἀπορρήκτους ἐποιεῖτο, ἵνα τῷ μεταμέλειαν ὥστε μάχεσθαι αὐτόθι περὶ τὸ τεῖχος κακῶς αὐλιζομένους.

A

Κεφάλαιον ιζ.

Διὰ γὰρ τὴν νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμών, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φρικώδεις, καὶ μυκήματα σεισμοῦς τῆς γῆς ἐξαίσια προδήλου δὲ ἴσως ἐσόμενα ἀνθρώπων ὀλέθρου τὸ καταστημα, τὸν ὅλων συγχεχυμένον. καὶ ὐχὶ μικρᾶς τὰς ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα. μία δὲ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέστη δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ὧν ἂν δίκαιον ἐπεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ δεῖ τὸ ἄνομον, γενικηκέναι χωρὶς ἀδικίας, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηλατεῖν. καὶοὶ ὄντες ἀρα τῶν μελλόντων ἐσομένων, καὶ κατεμανθάνοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπὶ πολὺ παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συναφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεθάλπτον, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφέροντες, ἠτόν ἐκακοῦτο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τὸν καθ' αὐτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ σωμελθόντες ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμωὴν ὑπνοήσειαν. τοῖς μὲν ἐν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων διάζεσθαι τὰς φυλάσσουσας. ἔπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. δεῖσθαι γὰρ φύλακας εἶξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν οὔσας ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυσκίνητον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, φέρειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ δεῖδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς ἀγρῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ σωμετώτεροι διάζεσθαι μὲν ἀπεγνώκεσαν, ὁρῶντες καὶ μόνον τὴν ἑαυτῶν φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ἀφ' ὧν τοὺς ἰδουμαίους ὀλιγωρότερον φυλασσόμενον, ὥρων τε παντάχοθεν τὸ ἄνομον παρεῖναι, καὶ καθ' ὅσον ὄπισθεν ἐπιστέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὃ δὴ καὶ τὰς μὲν ἄλλας νυκτὶν, ὅσον εἶχεν, ἀνείθη δὲ κατ' ἐκείνην ὅτι καθ' ὑπνον ῥᾳθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος ὑπόλοιπο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τὸν εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὅπλ τῇ σοφῇ φρουρούς. τοῖς ζηλωταῖς δὲ, ὑπνοιαν ἐμβάλλει τοῖς ἱερῶν ἀγόντας φρουρῶν, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. σωήρχησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸν φόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. δεδιότες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προσμένοντας πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς φρουροῖς χαίρουσι, τοῖς καὶ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δὲ, τὸ μὲν φρικῶδες ἐμπίπτει τάραχή, τοῖς δὲ τὸν ἄνομον ὑπειρεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχει τὸν δεξιὰν, ὡς ἀμωὴ μόρος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσπέσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτράποντο ὅτι τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὑπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρεί, ὅσους εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ φρούτοις ζηλωτὰς ἀπαδόντας τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δορυφόρων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ προϊδεῖν δὲ οἷς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑπισεῖσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἤδη χωρεῖν ὅτι τὴν πόλιν,

lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeúdi, pœnitudiné superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cũ imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cõcussáque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidé cæteruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zelotæ autem magis illorum quam suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autẽ ardẽtioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte proiecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris tẽplo sacratis portarũ vectes secarẽt. affuit autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clanculo veniunt: ferratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiũt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt mutatè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

B

C

D

E

F

G

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos continueri non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conari aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíſque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum, fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea que his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſupetuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatímque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muto dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, rémq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἢ ἅπαξ ταύτην προχινήσειαν, ὅτε αὖ ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τ' ἀθρόαν σωτάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ δι' τ πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπανεδέχοντο. καὶ παρελόντων εἴσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τοῦ ἐσωτέρου ἱεροῦ. μιγέντες ἢ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς. καὶ τινας μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς ἢ τὴν ἐγερσθέντων βοὴν, ἅπας τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἔως μὲν ἐν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπονοεῖν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προϊσόμενοι. καταδύντες ἢ ἔξωθεν ἐπειχεομένους ἄλλους, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἐῶ. φεῤῥάμβοι ἢ ὀλίγοι τῶν νέων, γυναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχει πολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν πληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατ' τ πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυνάν μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπωκότας τοὺς Ἰδουμαίους. ἄχαν ἢ αἰτεβόων καὶ αἰτιολοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ἐκινδύνευόν τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπιλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τ' ἀποκλεισάντων ἐχθῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινὸν ἱερὸν λαβεῖν αἰδῶ, ἁπλανὲς τοῖς ξίφεσιν. ἦν ἢ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σιωπῇ δ' ἔμενον ἢ πρὸς ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐμβιαζόμενοι, ὡς ἂν ἔτι ἦν ὑποχωρήσεως τόπος, ἐπήεσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτότερον ἔμοιγε δοκεῖ διέφθορον ὀλέθρῳ, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη ἢ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρα κατελάμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐπορέσθησαν ἢ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅπη τ πόλιν ξαπόμενοι, πᾶσαν μ' οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον ἢ τ' ἐντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει πρόκαμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων λοιδοῖς τοῖς πλείοσι ἡ φορὰ, τάχεως ἢ ἁλόντας διέφθειρον, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑπισάντες, τὸν μὲν Ἄνανον τ' πρὸς τὸν δῆμον δύνοιας, τὸν ἢ Ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον ἢ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτῃ Ἰουδαίων πρὸ τὰς ταφὰς προθυμίαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναστανρουμένους πρὸ δύντος ἡλίου καθαιρεῖν τε καὶ θάπτειν. καὶ αὖ ἁμάρτοιμι δ' εἰπὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν Ἄνανου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὅτι μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. ἐῶ γὰρ δὴ τάτε ἄλλα,

σμυὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ τῶν ἄγκον τῆς τε δυ- A
ναμείας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσό-
τιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ὢν σπου-
δῆς, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυ-
σιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ προτιθέμενος, καὶ πρὸ παν-
τὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἀμαχὰ γὰρ ἤδη τὰ Ῥωμαίων.
προσκοπούμενος ὢν ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὸν πόλεμον, ὅπως
εἰ μὴ διαλύσαιντο ἰουδαῖοι, δίκαιος διαφθείροιντο. κα- B
θόλου γὰρ εἰπεῖν, ζώντος ἀνανίου, πάντως ἂν διελύθησαν.
δῆμος γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον. ἤδη δὲ κεχείρω-
το, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείσιν ἂν
ἔβιβλον Ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τούτῳ στρατηγόν. παρέ-
ζυντο δὲ ἀυτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἀυτοῦ μὲν λειπόμενος κατὰ
σύγκρισιν, πρόσχων δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καθαρεύ-
σας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ
πυρὶ βυλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς ἀντε- C
χομένους αὐτοῦ, καὶ φιλοσορουμένους ἐθεώρησεν. οἱ δὲ
περὶ ὀλίγα τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα περικείμενοι, καὶ τὴν κοσ-
μικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς
ἐκ τῆς οἰκουμένης εἰσεβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμέ-
νοι γυμνοὶ βορὰ κυσὶν καὶ θηρίοις ἐβλέποντο. αὐτίκα ἐπ'
ἐκείνοις σεναξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δικαίως τὴν ἀρετὴν ὀ-
λοφυρομένῳ, ὅτι τοσοῦτον ἦττητο τῆς κακίας. D

vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem petire flammis, purgatíque sancta vellet; consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celebeţrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

Κεφάλαιον ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀ-
πέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῆς ἰ-
δουμαίων τὸ πλῆθος, ὥσπερ αἰσίων ζώων ἀγέ-
λιον θύοντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲ εἰκῇ ον, ἐφ' ὃ καταλιφ-
θείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δὲ δυνατοὺς, καὶ νέους συλλαμ-
βάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλ-
πίδα τοῦ προσεθήσεσθαι τινας αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ὑφορ-
θέμενοι. προσέχε δὲ ἐδεῖς, ἀλλὰ πάντες τοῦ ζῆν μᾶλ- E
λον τῶν πονηρῶν καὶ τῆς παρίδος, προείλοντο τὸν θάνατον. δέ-
νας δὲ τῆς ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ
στρεβλούμενοι. μᾶλ δὲ τὸ μηκέτ' αἰκεῖν τὸ σῶμα τοῦ βασά-
νοις, μόλις ἠξιοῦτο τῷ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ'
ἡμέραν, ἀνῃροῦντο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲ νεκροὺς ἐκφορέντες
ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώτας τόπος. ἐπὶ δὲ τοσαύτῃ
τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι F
φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ
λαθραῖα μὲν ἐπ' αὐτῷ κατανεκλασμένα τὰ δάκρυα,
καὶ μὲ προϊσπέσεως, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔσε-
νον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθοῦσιν, ὁ πενθήσας οὐθεὶς ἔπαθε.
νύκτωρ δὲ κόνιν ἄραντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς
σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις ἐπεβόλος. μύριοι δὲ καὶ
δισχίλιοι τῶν δυνατῶν νέων, ὅτε διεφθάρησαν. οἱ δὲ
ἤδη καταμεμισηκότες τὸ φονεύειν ἀνέδην, εἰρωνεύον-
το δικαιοσύνας καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ὑπατικῶν ἀ-
στῶν ἀποκτείναι προεθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρύχου.
παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αὐθ' ἑαυτοῦ μισοπόνηρον καὶ
φιλελεύθερον. ἐπὶ δὲ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπί-
ζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσοβάσε-
σθαι δυνατὸν ἄνδρα εἰς τὸν αὐτῷ κατάλυσιν.

[FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè consp irarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quędam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunatum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem,

CAP. I. De altera strage, & reditu Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi assciri eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Deberé igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A

B

C

D

E

F

G

συγκαλῶσιν ἐν ἐξ ὑπερόπματος, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τὰ ζαχαρίου κατηγορίαν, ὡς ἐνδιδῶσι τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ ὡδὲ πρόδοσίας ἐγκέκλητο πρὸς ἐκατασιανόν. ἦν δ' ὅτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορημένων, ὅτι τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τ ἀληθείας ἠξίουν. ὅμως μὲν ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλιπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι γὰρ κατ' ὀπίσω εἰς εἰρητὴν, ἀλλ' ὑπὲρ δικαστηρίου, ἐποιήσατο τ ἐκ τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορημένων διεκλύσατο, καὶ ὅσα βραχέων ἀπελύσατο τὰς ὑπερημερίας ἀρπίας. εἶτα ἦ τ λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἑξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆλθε τὰς ἀνομίας, καὶ πολλὰ ὡδὲ τ συγχύσεως κατελοφύρετο τ πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ ἦ ἐθορύβουν, καὶ μόλις τ ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα τ εἰρωνείαν τ δικαστηρίου, μέχρι τέλους παίζαι νομίζοντες, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ ὡδά τ αὐτῶν κίνδυνον μεταθήσουσ ἦ τ δικαίαν. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῇ κενομένῳ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σωὶ αὐτῷ προείλοντο πιθανὰ μᾶλλον, ἢ τ ἀναιρέσεως αὐτὸ λαβεῖν τ ὑπερασπιστήν. ἤρθη ἦ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τ ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ὠὶ ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ σωιεῖσι τ εἰρωνείαν τ δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο ἦ τῶν ὑλμηροτάτων, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τ ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ὑπερβάλλοντες ἔφασαν, ἔ παρ' ἡμῶν τιὼ ψῆφον ἔχεις, ἔ βεβαιοτέραν τ ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ θέως ὑπὸ τὸν ἱερόν, καὶ τ ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς ἦ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεσκευασμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τῇ θύρᾳ, δι' ἣν τοῦτο φεύγοντες σφαγὴς αὐτῶν, ἵνα ὑπερβαίνοντες ἀνὰ τιὼ πόλιν, ἄγγελοι πάσης ὀλέθρου γίνωνται.

Κεφαλ. κ.

Τοῖς ἦ ἰδουμαίοις ἤδη τ παρουσίας μετέμελε, καὶ πρόσφατα τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν ἦ αὐτοὺς τις ὑπὸ τ ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κ' τ μητροπόλεως διεξῆλθε. πεφοβισμένους μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τ ἀρχιερέων πρόδηλα ῥωμαίοις τ μητροπόλεως, σύριπτέναι ἦ πρόδοσίας τεκμήριον ὑδέν. τοὺς ἦ ἐκείνων ὑποκειμένους φυλάττεσθαι καὶ πόλεμον τ τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. προσήκειν μὲν ἦν αὐτοῖς σχολάζειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὄφελον γὰρ ὑπενδεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ πεφοβῆσθαι χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς κατάλυσιν τῶν πάντων. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς ἔσοδον, ἀλλὰ τὰς εἴρξαντας τετιμωρῆσθαι καὶ πάντων μὲν ἄδικον, διεφθάρται ἦ ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῷ μὲν οἰκεῖον πολλοὶς ἀμύνασθαι μεταγνοοῦντας, τῷ ὑπερβαλεσαμένων ἦ ὁρᾶν ἄμετρον τιὼ ὠμότητα, μηδὲ δι' οἷς ἐσώθησαν ἀμυνομένων. ἐν ὄμμασι γοῦν τῷ συμμάχων τὰ ἀγριώτατα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προστάττεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύη τις, μήτε χωρίζῃ τῷ ῥωμαίων. δεῖν οὖν ἐπιδὴ διαβολὴ δι' ὀφθῆναι τὰ τ προδοσίας, ἔφοδος ἦ ῥωμαίων ὑδεμία προσδοκᾶται, δυνασεία τε ὑπερτειχίσαι τῇ πόλει δυσπαράλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, καὶ τῆς μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁ- A
πάντων, ἀπολογησαμένους ὡς ὧν φανησομένους μετέ-
σχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι
τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ χιλίους δεσμώτας οἱ παρε-
σχηκὸς φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς
σίμωνα, καὶ βραχὺν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα οἱ τῆς
ἱεροσολύμων ἀναχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωφρονήσειν τὸν χω-
ρισμὸν αὐτῶν ἡγούμενοι καὶ βάδδοξον ἀμφοτέροις ὄν, τὸ
δῆμος αἴνοῦν τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, B
ὡς ἐχθρῶν κεκερασμένος, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπα-
νίσησαν, οὐκ ὡς τὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ'
ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσωπούντων παρανομεῖν. ὡς ἔπι τοσοῦτον μέλλησις ἡ σκέψις ἐπὶ τῆς ἀδι-
κημάτων, ἀλλ' ἐξυτάτοις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς
εἰς ἕκαστα. τὰ δοκοῦντα δὲ, ταχὺ καὶ τὸ βουλαῖς σπεύ-
δουσι, μᾶλλον δὲ ἐπ' ἀδείαν τε καὶ δυσβουλίαν ἐφόρων,
τοὺς μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ ἧσσον ἀνδρεῖον, δέει. μόνῳ C
τῷ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυ-
νατῆς καταλιπεῖν. ἀπηρέθη γὰρ σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ
γοργίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει προέχων, δημοκρατι-
κὸς ὢν καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μέτριος, εἰκῇ τις ἕτε-
ρος ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μᾶλλον
πρὸς τοὺς ἄλλους πλεονεκτήσασιν. ἐδὲ ὁ περαίτης νί-
γερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς
πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς καὶ βοῶν πολλά-
κις τὰς ὠτειλὰς ἐπιδείκνυς, διὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πό- D
λεως. ἐπεὶ δὲ ἔξω τῆς πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπο-
γνοὺς, πρὸς ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ὡς
ἐπιθύμει μᾶλλον γῆς, μὴ μεταδοῦναι αὐτῷ, τὸν φόνον
ἐπήγαγον. ἀναῤῥηγνύμενος δὲ ὁ νίγερ, τιμωρησομένους ῥωμαίους
αὐτοῖς ἐπηρᾶσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,
καὶ πρὸς ἅπασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ'
τῆς αὐτῶν ἐπήρασεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι βού-
λεσθαι δ' ἀλλήλων ἀπονοίας ἔμελλον ἐν εἰς μανῆναι E
ἐσπάσαντες. νίγερ μὲν οὖν ἀναῤῥηγνύμενος, τοὺς δὲ τῆς
καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκύφισε. τὸ λαὸν δὲ μέρος
ἐδέησεν ἰδίων, ὡς μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐτρέποιτο πρόθεσις. τὸ
μὲν δὲ αὐτῶν διεπεφθείρετο τινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ
προσπεσὸν κατ' εἰρήνην, δίκῃ κρίσεις ἐλάμβανε ταῖς
αἰτίαις. καὶ ὁ μὲν μὴ ὢν ὅλως αὐτοῖς προσιών, ὡς ὑποφά-
νος, ὁ προσιὼν δὲ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θε-
ραπεύων δὲ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία δὲ ἰδίων τῆς τε F
μείζω, καὶ τῆς μειζοτάτων τιμωρία, θάνατος. ὃ δὲ-
φυγὴν ἐδίδεις, εἰ μὴ σφόδρα τις ἰδίων ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγέ-
νειαν, ἢ δι' τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὸν σάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐταιρισμὸν ἤπειγον, ὡς αὖ ὄντα κύ-
ριον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεῶν σύμμαχον σφίσι,
τὸ τεθεάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἴ μὲν τις G
τῶν ροπὴν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κο-
πιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ἐταιρισμὸς δὲ ὀλεῖσον αὐτοὺς ἔφη τὸ δέοντος ἀ-
μύνεσθαι, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων
ἐπίδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον,
ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluant, propè ad duo millia popularium, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant: cùm inuidia nobilitatem abstumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restituissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: verumtamen velox esse momentum, & Iudæos eitò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare tanquâ in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cum periculo: quam secum quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos A causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, deberę se potiùs periculorum B spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assi- C duis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti D gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nō ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa depre- E hensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabāt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occi- F sis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis oladibus mētis affectio: hísq; G irritabantur noxij, quæ miserāda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autē excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὲ γὰρ αὐθέως ὁρμήσαιεν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἅπαντες ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέψειν. εἰ δ' ὧδε μέλλοιεν, ἀλιγωτέρους χρήσεσθαι, διαπαυηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ ῥωμαίοις ὧδε διδόντα ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὥς τε χεῖρας ἀλλήλων διαφθειρομένων χερσὶν οἰκείαις τὸν ἐχθρὸν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σώζεσθαι χρωμένων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἐπικαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τιμὴν δόξαν τ' νίκης ἀνόλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ δίκαιον τ' ὅπλων σφαλερῶν, τὸ μετὰ ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον. ὃ γὰρ ἧττον δυκλεὲς οἴεσθαι χρὴ τῆν κτῆσιν χεῖρα λαμπρὰν, τὴν ἐγχειρεῖσαν καὶ σωσέσαι τὰ ἴσα διαπραξάντας. ἅμα μὲ τοι μειωμένων τ' πολεμίων, καὶ τὴν αὐτῶν στρατιὰν ἀναλωθεῖσαν ἐκ τῆς συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμένεστέραν ἄξειν. ἄλλως τε ὃ τ' σχολαζομένων μ' ὧδε τ' νίκην λαμπρότητος, καὶ τοῦτον εἶναι κρείσσον. καὶ γὰρ ὧδε κατασκευὴν ὅπλων ἢ τειχῶν, καὶ ὧδε συλλογὴν ὀπώρων, ἰουδαίους ἀχολεῖσθαι, ὃ τ' ὑπαρθεῖσιν ἐσεσθαι κ' τῷ διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ βραχηλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παθεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ δλαθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε δὴ τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπῆς, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δικλεέστερον τῶ κατορθώματος, καὶ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ὀπιχειρεῖν, ῥηθήσεται γὰρ δίλογος, καὶ αὐτῷ τῶν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα θεασαμένῳ λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὧδε χρῆμα τὸ στρατηγικὸν τ' γνώμης ἀνεφαίνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ ἢ καθ' ἡμέραν ἀνομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς ὑποδιδράσκοντες. χαλεπὴ ἢ δὲ ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διηλημένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὀπισθεν ἀλισκόμενον ὡς θεοῖς ῥωμαίοις ἀπιόντα, διαχρεωμένων. ὅ, γε μὲν χρήματα δὲς ἐξηφίετο, καὶ μόνος δὲ ὁμὴ διδοὺς ἐσεσώθη, ὥστε καταλείπετο, τῆν δ' ὑπόρων τ' φυγὴν ὠνουμένων, μόνους διασφαττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ ἢ κ' τὰς λεωφόρους πάσας ἐστορέννυντο πανπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τ' ὁρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τ' ἔνδον διολλεσθαι ἠρῶντο. τ' γὰρ ὅπι τ' παρίσης θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεριώτερον. οἱ ἢ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον αἰωρυμένοις, μήτε τοῖς ἀπὸ τῆς ὁδοὺς μεταδῦναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τ' παρίσης συγκαταλῦσαι καὶ τὰς τ' φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιαῦναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς ἢ θάπτουσι τινὰ τ' φυσικόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν ὁπτιμον, θανάτος ἦν, καὶ δεῖας ὧδε χρῆμα ταφῆς ἑδὲ τ' ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ὕστερος ἀπωλώλῃ χρηστὸν πάθος ἐν τοῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτείρειν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὅπο μὲν τῆς ζώντων ὅπι τοὺς ἀνηρημένους, ὅπο ἢ τῆς νεκρῶν, ὅπι τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον, καὶ δι' ἐμβολὴν δεῖος, ὁ ὧδειον τοῖς παρελθόντας ὡς ἀπαυσαυσαμένους ἐμανιάζειν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰχμάζόμενοι, κατὰ σύγκλεισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀστέ-

φαυον

φαυλον δυδαίμονας. κατεπατεῖτο μὲν ἐν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο ἡ θεία, καὶ τὰς τῶν προφητῶν θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ γὰρ ἔστι περὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας προδιαταχθέντα, ἃ καταβαίνοντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὴν πάλαι προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. λέγει γάρ τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε ἡ πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, σάσις ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος, οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δυσκόλους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Κεφαλ. κγ.

CAP. III. De Gadaréſiũ deditione & ſtrage.

Ἤδη δὲ ἰωάννης τυραννιῶν, τὸ μὲν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ' ὀλίγους μεταποιούμενος τὸ πονηρότερον, ἀφιλίαζε τὸ σωτάγματος. ἀεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτὸς πρὸς ἅπασιν διαπορίπτων, δῆλος ἦν μοναρχίας ἀντιποιούμενος. ἔπειθον δ' αὐτῷ, πινὲς μὲν δέει, πινὲς δὲ κατ' εὔνοιαν. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτην καὶ δόλῳ προσαγαγέσθαι. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τὸ αὐτῷ, τὰς αἰτίας ἤδη τῶν ἁλισκομένων, ἐφ' ἕνα, καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὴν δρασήριον αὐτὸ καθ' αὑτὸ χεῖρα, καὶ τὸν γνώμην, διαφόρους εἶχεν ἐν ὀλίγοις. πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀπὸ καθεστώτων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἰσχὺς μὲν οὐ φόβος, δεινὸν ἡγεμόνων ὑποτεταχθαι τῷ πρὶν ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον δὲ διάφορα τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ὅτε γὰρ καταλύσειν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτῷ προφασιν ἔξειν, τὸ τῆς ἀρχῆς ἀπωθεῖσθαι. προηρεῖτο δὲ πολεμῶν ἕκαστος ὅπῃ ἐν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἐκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ σωθαπολέσθαι. διαιρεῖ μὲν ἐν σάσις ἐκ τούτων, τοῖς σπανιωθεῖσιν ἰωάννης ἀντεβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς διὰ φυλακῆς ἦν, καὶ ὀλίγον ἢ μικρὸν εἴποτε διπλοβολίζοντο τοῖς ὅπλοις, ἥμισυ δὲ καὶ τοῦ δήμου, καὶ πότερα πλείονα λείαν ἀπάξοιμεν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἔσῃ τοῖς μείζοσι κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει, κατὰ σύγκλεισιν μετειώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῆς οἰκείων, ἔφυγον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ τῶν ῥωμαίοις ἧς ἀπόλαυσιν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦτο. τέταρτον δὲ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὸ τοῦ ἔθνους κατάλυσιν.

C

D

E

F

G

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione seiungebatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: níhilque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt; & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quantum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandíque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decep-

Κεφάλαιον κδ.

Φρούριον ἦν ὑπόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον τῶν τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπόθεσιν κτίσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ καλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκατέλαβον οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι. δεῖ γὰρ αἰεὶ λοιπὸν τὸ πλεῖονος ἁρπαγῆς. ὡς δὲ τὰ ῥωμαίων στρατεύματα ἠρεμοῦσαν, σάσει δὲ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀσφαλέστερον ἥπτοντο τῶν ἁλισκομένων. καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τὸ ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας, ἀνειθέντες εἰς τὸν πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δαλαθόντες. καὶ πολίχνιόν τινα καταφέχουσι καλουμένου ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον πρὶν ὅπλων ἅψασθαι, καὶ συνιδεῖν, φθάσαντες ἐσπέσασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamè erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesũ comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: mimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarensiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem missò Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ δ' φυγεῖν ἧττον ὀν γύναιά τε κ' παῖδας, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιρῆσιν. ἐπ' ἔτι δὲ τοὺς οἴκους ἐρημωσάμενοι, κ' τ' καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες εἰλίσσοντο εἰς τ' μάσαδα. κ' οἱ μὲν ἐλπίζοντο πάσας ταύτας περὶ τὸ φρούριον κώμας, κ' τ' χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πρὸς διαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκ πλείονος ἀθροιζομένων. ἐκινεῖτο δ' τὰ ἄλλα τ' ἰουδαίας κλίματα, τῶν τέως ἠρεμεῖν τὸ ληστρικὸν. καθάπερ δ' ἐν σώματι τ' κυριωτάτου φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνιδοσ, δι' ὅλου τ' ἐν μητροπόλει σάσιν κ' τ' ταραχὴν, ἀδείαν ἔχουσιν οἱ κατὰ τ' χώραν πονηροὶ τῶν ἁρπαγῶν, κ' τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, σωαθροιζόμενοί τε κ' συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανίζοντες μὲν ὁλιγώτεροι, πλείους δ' ληστηρίου, πρὸς ἅπαν τὸ ἱερὸς κ' πόλεσι. κ' κατέβαινον μὲν συνιόντες, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. φθάνειν δ' τὰς ἀμυνὰς ὡς ληστῶν ἅμα τ' ἁρπαγαῖς ἀποδιδράσκοντων. ἤδη δ' μέρος ἦν τ' ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ παρούσῃ πόλει συναπώλλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα ἐτάσσοντο πρὸς τὴν αὐτομόλων διηγγέλλετο, καί περ δὲ φρουρούντων τὰς ἐξόδους τὴν σασιαστῶν ἀπάσας, κ' διαφθειρόντων τοὺς ὁποσοῦν παρισόντας, ὅμως ἦσαν οἱ διελάνθανον, κ' καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, τ' στρατηγὸν ὑπῆγον ἀμυνοῦντα τῇ πόλει, κ' τὰ τ' δήμου περισῶσαι λείψανα. διὰ γὰρ τ' παρὰ ῥωμαίοις εὔνοιαν, αἰρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, κ' κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ δ' οἰκτίρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐκπολιορκήσων αἰτίαν τὰ ἱεροσύλημα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει δ' περὶ καταστρέψασθαι τὰ λῃστήρια, κ' μηδὲν ἐξωθὲν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων δ' ὃν ὅτι τὰ γάδαρα μητρόπολιν τ' περαίας καρτερὰν τετάρτῃ δύστρου μηνὸς εἰσέισιν εἰς τ' πόλιν. κ' γὰ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τ' σασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, κ' δείᾳ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δ' τῶν γάδαρα κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τ' πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ διάφοροι, πλησίον δ' ἤδη ὄντος ὑπατικοῦ διεπύθοντο, κ' καταφεῦν μὲ αὐτοὶ τ' πόλιν ἀπέγνωσαν δίκαιοι, τῶν τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, κ' ῥωμαίους ὁρῶντες ὑ μαχεῖν τ' πόλεως. φόβῳ δ' κίνδυνον ἡδέως ἀναμωτί, κ' μηδεμίαν παρὰ τ' ἀρίστου εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι δ' τ' δόλωνος, ἔδει γὰ αὐτῷ ὑ μόνον ἀξιώματι κ' ἡλίκου τ' πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει κ' τ' πρεσβείας ἄρτιος, κτείνουσί τε αὐτὸν, κ' δι' ὑποβολῆς ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τ' πόλεως. ὀπίσω δ' ἤδη τ' ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτι δῆμος τ' γαδάρων μετ' ὀφρμίας τὸν ἐτασιαστὴν εἰσδεξάμενοι δίξιας παρ' αὐτῶν πίστεως ἔλαβον, κ' φευγεὰν ἱππέων τε κ' πεζῶν, πρὸς τοὺς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τ' τ' εἰρήνης ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ ἑκουσίως πολεμεῖν. ἐτασιαστὴς δ', ὅτι μὲ τὰς δραπέτας ἐκ τ' γαδάρων, πλάκιδον συὶ ἱππεῦσιν πεντακοσίοις, κ' πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μ'

μὴ ὑ τῆς ἄλλης σρατιᾶς ὑπεσρεψεν εἰς κηταρειαν. οἱ A ὑ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τὰς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τινα κώμιν συμειλεῖ βηθενναβεὶν σεσαγορδυομένιν. ἐν ᾗ νέων πλῆθος ὡς ὀλίγον δυέρντες, κὴ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς ὑ βία καθοπλίσαντες, εἰκαίως σεσπηδῶσιν ὅπι τὰς σφὲ τὸν πλάκιδον. οἱ ὑ σεὸς μὲν τὴν σρώτην ἐμβολὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα Ꞓ σεσκαλέσαδαι τεχνιτδύοντες αὐτοὺς ἀπὸ τῦ τείχους πορρωτέρω. λαβόντες ὑ εἰς B ὄπιτηδειον σφεπλαωνόν τε, κὴ κατηκόντιζον. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῆ, οἱ ἱππεῖς ὑσετέμνον, τὰς συμπλοκὰς ὑ τὸ πεζὸν δύτονως διέφθειρεν. ὁ μὲν τοι πλέονι τόλμης ὅπιδεικνύμενοι οἱ ἰνδαῖοι διεφθείροντο. σεπυκνωμένοις γὸ σεσαίπιπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, κὴ τ πανοπλίας ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτὶ μὲν ἠχ δύεισκον βέλοις σφόδυσιν, ὁδὲ ἠυτόνοων ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. σφιεπείροντο ὑ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, Ꞓ τοῖς ἀγειωτάτοις σφόσπλήσιοι θηρίοις, ὥρμων ὅπι τ σίδηρον. διεφθείροντο ὑ οἱ μὲν κῆ σόμα παρόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ ὑ ὑπὸ τῆ ἱππέων σκεδαννύμενοι. ατεδὴ γὸ C ἰῶ τῆ πλακίδ ῳ τὰς ὅπι τ κώμιν ὁρμὰς αὐτῆ διακλείειν, Ꞓ σωεχῶς παρελαύνων κατ ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπειτα ὄπισρέφων ἅμα, Ꞓ τοῖς βέλεσι χρώμενος, δύσοχος αἰρει τοὺς πλησιάζοντας, κὴ δεῖ τοὺς πόρρωθεν αἰέρεφε, μέχει βίᾳ διεκπαίοντες οἱ γενναιόταοι σεὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία ὑ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε D γὸ ἀποκλεῖσαι τὰς ἀπὸ τ γαδάρων ὑσεμένον, διὰ τὰς σφετέρας, κὴ δεξάμενοι σωαποκλείδς σεσεδόκων. ὃ δὴ Ꞓ συνέβη. σωωσθέντων γὸ αὐτῆ εἰς τὸ τεῖχος, παρ ὀλίγον μ οἱ τῆ ῥωμαίων ἱππεῖς σωέπεσον, ὁ μὲν ἀλλὰ Ꞓ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, σεσβαλὼν ὁ πλάκιδος, κὴ μέχει δείλης γενναίως ἀγωνισάμενος, τὸ τεῖχος, κὴ τῆ ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μ ἓν ἀρχὰ πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ ὑ ἰῶ τ δυνατωτέρων, E τὰς ὑ οἰκίας οἱ σρατιῶται διήρπασαν, κὴ τ κώμιν ἐνέφρησαν. οἱ ὑ διαδραπέντες ἐξ αὐτῆς τοὺς κῆ τὴν χώραν σωανέσησαν. κὴ τὰς μ αὐτῆ συμφορὰς ἐξαίροντες ὅπι μεῖζον, πᾶν ὑ ῥωμαίων σρατιὰν πᾶσαν ὅπιέναι λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῆ δέει. γεμόμενοί τε πανπληθεῖς, ἔφευγον ὅπι ἱεριχοῦντος. αὕτη γὸ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῆ ἐθαλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τε, κὴ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. F πλάκιδος ὑ, τοῖς ἱππεῦσι, κὴ τ σεραγούσας δυσραγίας τεθαρρηκὼς εἵσετο. Ꞓ μέχει μὲν ἰορδάνου τὰς ἀεὶ καταλαμβανομένους, αἰρει. σωελάσας δὲ σεὸς τὸν σοταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τῦ ῥεύματος, τραφὲν γὸ ὑπ ὄμβρων ἄβαδον ἰῶ, αὐτικρὺ παρετάσετο. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη σεὸς μάχην, τὰς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, κὴ τὰς ὄχθας ὀπιμήκιστον παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, κὴ τὰς τῆ ἱππέων ἐμβολὰς, οἳ πολλὺς αὐτῆ παίοντες, εἰς τὸ G ῥεῦμα κατέβαλον. κὴ τὸ μ ἐν χερσὶν αὐτῆ διέφθαρεν, μύριοι πενταχιλίοι, τὸ ὑ διαδὲν ἐμωνδήσαν εἰς τὸν ἰορδάνην πλῆθος ἑκουσίως, ἀπειρον ἰῶ. ἐάλωσαν ὑ σεὶ διχιλίοις καὶ διακοσίοις, λεία τε παμπληθὴς ὄγων κὴ σεσβάτων, Ꞓ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν οὖν, ὁδὲν ἐλάττων ἤδη ἡ πλαγὴ σεσαισοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nõ paucorum iuuenum multitudine, hisque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vrebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducẽti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidẽ hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſémoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IV. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo lunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

A

B

C

D

E

F

G

ἢ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ὅλα τὸ μὴ μόνον τῷ χώρᾳ ἅπασαν ἣν ἔφυγον πληρωθῆναι φόνῳ, μηδὲ νεκροῖς ὅλβατον γῆν εἶναι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν σωμάτων καὶ τῷ ἀσφαλτίτῃ λίμνῃ, εἰς ἣν παντελῶς θεὶς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεσύρησαν. πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ὅπῃ ταῖς πόλεις πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμωθ, ταῖς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίσησιν ἐκάστῃ τοὺς ὁπηνδήποτε τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ὑπιβιβάσας τοὺς σπηλαίτας αἱρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὡσεχώρησεν ἢ ἐάλω πάντα, μέχρι μαχαιρῶντος.

Κεφάλαιον κε.

ΕΝ δὲ τούτῳ τῷ περὶ τὸν γαλατικὸν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ εὐθὺς ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ὑπηκοείων ἀφεσὼς νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. ἐτεταράσσετο δὲ ἐπήγαγεν εἰς τὸ ὁρμὴν τῶν πολέμων τὰ ἡγεμονικά, προορώμενον ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὸ ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ προφρωδύσας τὰ καὶ τὴν ἀπατηλὴν, ὑπηκροάσθη περὶ τοὺς καὶ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἦν ἐπέσχεν ὁ χειμών, τὰς ὑπηγμένας διεσφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθίσας, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσας, καὶ τῶν πεπορθημένων. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρχοῦ τῆς ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἤγαγε ὑπὸ τὰ καισαρείας ὅπῃ αὐτοπαρέδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαθεσησάμενος τῷ πόλιν, τῇ τρίτῃ προῆει πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. καταστρεψάμενος δὲ τὰ περὶ τοῦ θαμνὰ τοπαρχίαν, ὅπῃ λύδδης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ προσχειρωμένας ἑκατέρας ἐγκαθεσήσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρηκότων ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὅπῃ τοῦ μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπών, προῆσι μὲν τὰ ἄλλης δυνάμεως ὅπῃ τοῦ βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτοῦ τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν αὐλῶν, καὶ τὰ πέριξ τὰ ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὑπηκόοις τόποις ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαρίτας τὰ ἰδουμαίας, βίπταειν, καὶ καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίσησι τὰ ἰδίας δυνάμεως ἐν ὀλίγον, οἳ καταζέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινοῦ. αὐτὸς δὲ μετὰ τὰ λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀπὸ τὰ σαμαρείτιδος, καὶ δὴ τοῦ νεάπολιν καλουμένου, μαβαρθὰ δὲ ὑπὸ τὸ ὑπηκοείων καταβὰς εἰς κορέαν δευτέρα δεσὶν μιλιὸς στρατοπεδεύεται. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτῷ συμμίσγει ζαϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τοῦ ἐκ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῶν ὑπὸ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τοῦ ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τοῦ ἄπειρις ἱεροσολύμων ὀρεινοῦ διαπεφεύγει, καὶ καταληφθὲν δ' ὀλίγον διαφθείρεται.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΗν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥπις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπορκεῖ αὐτῇ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. καὶ δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σκυθοπολιτῶν γῆς, ἐκτείνει. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔστι ἢ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. A
ἀπόκειται ἢ τούτῳ, τὸ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Γαλιλαίας, καὶ τῆς Βορείων κλιμάτων. Σιδηρεῖον ἢ εἰς μεσημβρίαν ἕως σωμόρρων, ἥπερ ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δὲ ἔστι καὶ τὸ σιδηρεῖον καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. ἡ μέση ἢ τῆς δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γεναβεὶν, διῆκον μέχρι τῆ ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτὸ μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος ἢ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμναι τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν Τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ Τιβεριέων ἢ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται ἢ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, ἐπὶ δὶ ὑπερβολὴν αὐχμοῦ, περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄυδρον, πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρὰ καὶ τοὺς μὲν ὅπη τὰς ὀχθας φοινικῶνας θαλερωτέρους, καὶ πολυφορωτέρους εἴη συμβέβηκεν. ἥττων ἢ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. Σιδὰ μὲν τοι τὴν ἱερειχοῦντα, ἔστι πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, Σιδὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς, στρατηγὸς ἐβραίων, πρώτην εἶλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρπους ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν ἦν νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθῆναί τε καὶ γλυκεῖαν τοὐναντίον ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, ἀπὸ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν οὗτος ἠλίᾳ καὶ διάδοχος, ὃς ὑπὸ ξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱερειχοῦντα, θεῖον δὴ φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώραν ἀγωνίῳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ὅπη τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ὑγρὸν δεξιὰν αἰθερίαν διήκας, καὶ πηγὴ σπονδὰς μειλιχίοις χεόμενος, τὴν μὲν, ἠτείτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν ἢ, ἐγκεφάσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δρόσους τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθυμίαν τοῖς ὑπηχωρίοις, καὶ τέκνων διαδοχὴν, μηδὲ ὑπολιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γλυκυπικρὸν ὕδωρ, ἕως μείνουσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς εὐχαῖς πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ὑπισήμης ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παράπτον ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόσου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον ἢ τῆς μέχρι κόσου χρησιζόντων. παρὰ καὶ τῆς μὲν δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ὀλίγη, τούτου ἢ τοῦ ὀλίγου δαψιλής. ἀρδεῖ γοῦν πλέονα τῆς ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, διατρέφει τε ἐν αὐτῷ Σαδδεῖσιος καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους· τῆς δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γλυκὺ πολλὰ ταῖς γεύσεσι, καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. Τούτων οἱ πότεροι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς αὐίασιν, ἡ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον. καὶ μελιτοτρόφος ἢ ἡ χώρα. φέρει ἢ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῆς τῆδε καρπῶν, κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς ἂν μὴ ἁμάρτοι τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vsque ad Bacra, quæ Petram disterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltidem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúsque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. namque alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandísque aruis vbertimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctáq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansueuisse, contráque salubertimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressúsque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largiùs abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam sapore quàm nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illium tractum dixerit, non erraverit.

vbi & larga & optima generantur quæ ſunt A cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, eáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis LX. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac ſterile. C Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, E ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cóflagraſſe memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ, deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores cõcludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobique auxiliariũ pariter ac Romanorum præſidia collocat.

ἐν ᾧ διαφιλῆ τὰ ἀναιώτατα καὶ κάλλιστα γίνεται. τῷ μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν, ἂν αἰ ῥᾳδίως τὸ ἐμβληθὲν κλίμα τ οἰκημάτων, ἕτω τὸ καταβληθὲν πολύχευ ἀναδίδωσιν. ἄτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τ ἀέρων, ⁊ τὸ τῷ ὑδάτων δύγονον, τ μὲν προκαλεμμένων τὰ φυόμενα, καὶ διαχεόντων, τ δ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τῷ ἐν θέρει δύναμιν. προικαὶς δέ ὅσιν ἕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδὲν ῥᾳδίως προσιέναι. τὸ δ ὕδωρ προ ἀναπολῆς αὐτλεύμενον, ἔπειτα ἐξαθεμαδέν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τλὺ ἀναπίαν πρὸς τὸ προιέχον φύσιν λαμβάνει χειμῶνος ὄν, ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσιὼν ἄτον. ἔστι δ καὶ τὸ προιέχον ἕτως δύκρατον, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τ ἄλλης ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τ δ ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχει ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πεζῶδες. τὸ δ μέχει τ ἰορδάνου, καὶ τ ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν προιέχοντα δύναμονες ἀτλῶ ὄσαν ἀποχρώντως δεδήλωται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τ ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μ ὡς ἔφλιν πικρά, ⁊ ἄγονος, ὑπὸ δ κεφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τ εἰς αὐτλὺ ῥιφέντων ἀναφέρει, καταδῶσαι δ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γὰρ καθ ἱστορίαν ἐπ' αὐτλὺ Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τῷ νεῖν ἀδιαμβύων, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῶσαι κατὰ τ βυθῦ, καὶ συνέβη πάντας ἐπινήξασθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δ ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἧς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τλὺ ἐπιφανείαν ἀλλάσσει, καὶ προὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀνταυγεῖ ποικίλως. τ μὲν γὰρ σφάλτιν καὶ πολλὰ μέρη, βώλους μέλανας ἀναδίδωσιν. αἷς δ ἐπινήχονται τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις παραπλήσιαι. προσελαύνοντες δ οἱ τ λίμνης ἐργάται, ⁊ δρασσόμενοι τῶν συνεχῶς ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη πληρώσασι δ, ἀποκόπτειν ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὑτονίαν προσήκτην τῷ μύρματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμιλύσῃ γυναικῶν αἵματι, καὶ ἔρῳ, διαλύσωσιν αὐτλὺ, οἷς μόνοις εἴκει. καὶ χρήσιμος δ ὐ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ ⁊ προὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γὰρ τ φαρμάκων παραμίσγεται. ταύτης τ λίμνης, μῆκος μ ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σάδιοι, καθὸ δι' μέχει ζοάρων τ ἀραβίας ἐκτείνει), εὖρος δ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μ δαίμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τ κατὰ πόλις προσιούσης. νυὶ δὲ κεκαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γὰρ ἔτι λείψανα τῆ θείᾳ πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς. ἔστι δ καὶ τοῖς καρποῖς ἀποβλέψαι ἀναγλυφομένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, δρεψαμένων δ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται ⁊ τέφραν. τὰ μὲν δι' προὶ τὴν σοδομῖτιν μυθεύμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τ ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν προσεπιχίζων τὰς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ ἱεριχοῖ, καὶ ἐν Ἀδιδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρας ἐγκαθίσησιν ἔκ τε τ ρωμαϊκῆς καὶ συμμαχικῆς τάγματος.

πέμπει

A πέμπει δὲ καὶ εἰς γέρασα λεύκιον ἄννιον, παραδοὺς μοῖραν ἱππέων, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν. γενεὰς δὲ ᾐχμαλωτίσατο, καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐκέλευσεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, καὶ φθοραὶ τῶν ἀσθενεστέρων. τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίμπρατο. B καὶ διειληφότος τοῦ πολέμου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφύλαττον. τοὺς δὲ ἔξω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἶργεν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Οὐεσπασιανῷ δὲ εἰς καισάρειαν ἐπιστρέψαντι, καὶ κατασκευαζομένῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, ἐπ' αὐτὴν τὴν ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται νέρων ἀνῃρημένος, C τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ. περὶ οὗ λέγειν ὃν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισε πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ καὶ τιγελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβουλευθεὶς, κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἁπάντων, διαδρὰς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέρων, ἐν τοῖς προαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετ' οὐ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κατὰ τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς γάλβας D ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἐπὶ ταπεινοφροσύνῃ, ἐδολοφονήθη κατὰ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου στρατείαν ἐπὶ τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατάλυσιν. ἔπειτα τοὺς κατὰ οὐιτέλλιον ταράχους, καὶ τὴν περὶ τὸ καπιτώλιον συμβολὴν, ὅπως τε ἀντώνιος πρίμος καὶ μουκιανὸς, διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα, κατέστειλαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἀπ' ἀκριβὲς παρῃτησάμην, ἐπειδὴ δι' ὄχλου E πᾶσίν ἐστι, καὶ πολλοῖς ἑλλήνων τε καὶ ῥωμαίων ἀναγέγραπται. συναφείας δὲ ἕνεκα τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦ μὴ διηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπεσημηνάμην. οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλλετο τὴν ἐπὶ ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν πρὸς τίνα ῥέψει τὸ κράτος μετὰ νέρωνα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπιστείλαι τι περὶ τοῦ πολέμου F κἀκεῖνον, οὐκ ἐπεχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ ληψόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς δὲ αἰτίας ἅμα τίτῳ καὶ ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπλει. καὶ διὰ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ ἦν ὥρα, μακραῖς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀναιρεθεὶς, μετὰ μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὄθων, ἀντιποιούμενος τῶν πραγμάτων. ὁ μὲν οὖν ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικέσθαι διέγνω, G μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὴν μεταβολήν. τίτος δὲ κατὰ δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς ἂν σαλευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὑπερεώρων τὴν ἐπὶ ἰουδαίους στρατείαν, καὶ διὰ τὸν περὶ τῆς πατρίδος φόβον, τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλλοφύλοις ὁρμὴν, ἄωρον ἐνόμιζον.

Mittit autem Gerasam L. Annium equitatus ei parte multísque peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibúsque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis dissidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa republica: quódque horum captus insidiis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit, & quòd multo pòst tempore, qui eum deposuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto desierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, militésque suos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile sedauerint: hæc omnia recusaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copiosè perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus primo quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium post Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priusquam ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatant speluncas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se creuisceret cupientes, pletique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellũ traderent persuasurum: quem quidem sine mora susceperè custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπανίσταται ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς γὰρ ἦν τῷ Γαμαλιήλου τὸ γένος Γερασηνὸς, τῇ μὲν ἡλικίᾳ νεώτερος, τὴν δὲ τόλμαν ἐν τοῖς μάλιστα θρασὺς, καὶ τῇ πανουργίᾳ μᾶλλον ἢ τῇ σοφίᾳ τοὺς ἄλλους ὑπερβαλλόμενος. ἤδη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐπὶ μέρους ἐκράτει τὸν Ἰωάννην ἐκβιασάμενος. ἀλλὰ τῇ μὲν τοῦ σώματος ἰσχύϊ καὶ τόλμῃ διαφέρων, διὰ δὲ τὸν ἐπὶ τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀπραγματεύτως πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδαν ἐχρήσατο. τὸ μὲν οὖν φρονεῖν αὐτὸν μὲν οὐδὲν ὑπώπτευον, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, αὐτοὶ δὲ ἄνω ἦσαν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. ὡς δὲ ἡ δι' ἐκείνου συμμαχία ἐδόκει, συμφρονεῖν μὲν αὐτοῖς ἐξιὼν, καὶ συνεπόρθει τὰ πρὸς τὴν μασάδα, τὸ μὲν ὅτι τὰ μείζω τῶν καλῶν ἔπειθεν. οἱ μὲν γὰρ ἐν ἔθει ὄντες τοῦ φρουρεῖν, καθάπερ φωλεοῖς χωρίοις μάχεσθαι ἐδιδάσκοντο. ὁ δὲ τυραννικῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὸν Ἀνανίαν τελευτῆσαι πέπυστο, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσατο, καὶ θεοκηρύκας ὄχλους μὲν ἐλευθερίας, χάριτας δὲ ἐλευθερίοις, τοῖς πανταχόθεν πονηροῖς συνήγειρεν. ὡς δὲ ἐπ' αὐτὸν καρτερὸν τὸ σύστημα ἐπεδείκνυτο, τὰς κατὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χαμαιλότερα. καὶ περιῆν πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἐπὶ πολλοῖς τῇ ἰσχύϊ, καὶ τὴν ἐκείνων τῶν κατορθωμάτων ἐφθείροντο δυνατοί, καὶ οὐκ ἐπὶ τῶν ἐθέλων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκόντων στρατὸς, ἀλλ' οὐ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέτρεχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην ναὶν τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ ἦν φάραγξ προσαγορευομένη φάραγγα, πολλὰ μὲν εὐδαιμονίας σπήλαια, πολλὰ δὲ ἀνθρώπων ἕτοιμα, ταμιείοις ἐοικότα θησαυρῶν, καὶ τῆς λείας ἐνδεχόμενα. εἰσέπιπτον δὲ καὶ οἱ ἁρπαζόμενοι εἰς αὐτὰ καρποὶ, οἵ τε πολλοὶ τῆς λόχων διαίτης εἶχον ἐν ἐκείνοις δῆλος δὲ ἦν τὸ τε σύστημα προγυμνάζων, καὶ τὰς ὑποψίας κατὰ τῆς ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῆς φερόμενον, ἐξίασι μετὰ τῆς ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ οὐδὲ τάξαμένους, συχνοὺς μὲν αὐτῆς ἀναιρεῖ, σκεδαννύει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ἔπειτα δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει, τῷ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέγνω. χειρώσασθαι δὲ προὔθετο τὴν ἰδουμαίαν ἐπιβάλλειν. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ὅπῃ τοῖς ὅρεσιν αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, οὐδὲ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φυλάττειν τὰ σφέτερα, δι' ἐκ τῆς τῆς ἐν μασάδᾳ συμμαχίας κατὰ δρομὰς, ἐδέχοντο τὸν σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ἔστε νεμεσητὸς, ἔστε νενικημένος διεκρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναὶν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι δι' ἐλύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' ὀλίγον, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῆς ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν προαστείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλέγετο

ζαρών τινα τῆς ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα ὡς δώσων τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι, θεῖ ξάμβον ἢ πρὸς A
πρόσταδόσεως, ἐδίωκον ἀπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἰδὼν ἔχων, ἔῤῥιψεν ὑπὸ τὸ τεῖχος ἑαυτὸν εἰς τὸ
ὑποκείμενον φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δὲ ἰδουμαίοις ἤδη κατῤῥωδοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν
τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
πιδίδωσιν ἰάκωβος, εἰς τὴν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὡρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ ὀλούρου, καὶ γὰρ ταύτην
συνῴκησεν τὴν κώμην τότε τῶν ἰδουμαίων τὸ στρά- B
τευμα, προσελθὼν πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ
προδώσειν συνέθετο αὐτῷ παρίδια, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διατελοίη. συνεργήσειν δὲ ὑπεσχήτο, καὶ
πρὸς τὸν ὅλης ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἡσιωθεὶς φιλοφρόνως
ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶ-
τον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐψεύδετο τοῦ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, ἀνῆγεν ὡς τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ πρό-
δοσιν δίκα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκά-
λει, σπεύδοντα ὑπεκκλέπτοντος τοὺς ἰδουμαίους, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἤδη πλησίον ἦν στρατιᾶς, πρῶτος ἀναπηδή-
σας ὅππου τοῦ ἵππου, μὴ τῶν συνδιεφθαρμένων ἔφυγε. ποία
γὰρ ἐμπίπλῃ παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων ὁ πρὸς δόξαν εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀναιμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν ὁ διήρπασε καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τὴν
χεβρών, οὐ μόνον τῶν τηνδὲ πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ
μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ ξιακόσια
ἔτη συνεῖθμηται. μυθεύουσι δ' αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀ-
βραάμ τε τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ κατα-
βιῶναι εἰς αἴγυπτον ἐνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νεῦ ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μαρμάρῳ
καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δ' ὑπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
κτίσεως μέχρι νεῦ διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων ἅπασης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τοῦ ὁπλιτικοῦ, τέτρασιν F
αὐτῷ συνείποντο μυριάσιν, ὡς μηδὲ τοῦ ἐπιτηδείων
ἐξαρκέντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ τῇ χρείᾳ, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ὀργὴ ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημωθῆναι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ ὑπὸ
τοῦ ἀκρίδων κατόπιν, ὕλην ὅτιν ἰδεῖν ἐφιλονεικούσῃ
πᾶσαν, ἵνα τὸ κατόπιν τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκά- G
πτοντες, πᾶν ὅ τι πεφυκὸς εἶχε τὴν χώραν, ἢ συμπα-
τοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τὴν ἐργασίαν, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τὸ γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζη-
λωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὴ αὐτοῖς συντάξασθαι

cautiæ nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congredcrentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque se patriam suam traditurum esse pacisceretur, accepta fide quòd semper ei carissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimísque promissis animatus, vbi ad suos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent, suadebat, eíque sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, discessurum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuersam multitudinẽ, ac priusquam ad manus venirent, donium quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primúmque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiúsque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quòd aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

CAP. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατέδυσαν, θεσμοθετίσαντες ἢ ἐν τῇ παρόδοις ἁρπάζειν τὴν σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν θεὸν αὐτῷ θεραπείας συχνὰς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλώτισμένοι τὸν σίμωνα, ἐλπίσαντες εἰς τὴν πόλιν ὑπάρξειν, καὶ ὅσον οὐδέπω θεασόμενον καταθέμενον τὰ ὅπλα, καὶ τὴν γυναῖκα ἱκετεύσαντα. τὸ δὲ ἔλεος εἰσῆει, ἀλλ' ὀργὴ καὶ τὸν ἥρπασμένης, καὶ θεὸς τὸ τεῖχος τῆς ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ ξωθέντα τῶν θηρίων, ἐπῆλθε τοὺς ζώσαντας καταλαβὼν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἤφιει. ὅσοι γὰρ λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ θεσελήλυθεσαν ἔξω πυλῶν, ἀόπλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μόνους οὐχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ δυσασιάσαι τὸν δῆμον ὀλιγωρῶν θεοῦ τοῖς αὐτοῦ. ἐτέτακτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἕφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα δρᾶσειν πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδὲ ἀπὸ τῶν αἰτίων δρᾶσείνας τοὺς αἰτίους. τούτοις μὲν ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγῆντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα. καὶ τότε μὲν σημειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῶν συνεχοῦς φόνου.

Κεφάλαιον λγ.

ΟΥ μόνον ἢ κατὰ τὴν ἰουδαίαν στάσις καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ δὴ καὶ τὴν ἰταλίαν. ἀνῆπτο γὰρ κατὰ μέσον τὸ ῥωμαίων ἀγορᾶν γάλβας, ἀποδεδειγμένος ἢ αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει οὐϊτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἦρτο τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, καὶ ἠρεμούσης συμβολῆς κατὰ φρυγίαν τὴν γαλατίας πρός τε ἀάλενταν καὶ κεκίνναν τοὺς οὐϊτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ πρὸς ὄθωνα, τῇ δευτέρᾳ ἢ τοῦ οὐϊτελλίου στρατιωτικὸν, καὶ πολλὰ φόνου γενομένου, διεχώρισεν μὲν ὄθωνα ἑαυτὸν εἰς βεδριάκον τὴν ἕτοιμον πυθόμενος, ἡμέρας δύο καὶ ξξ μείνας κεφήσας τὸν θεσσμάτων. πρόσθεν ἢ τοῖς οὐϊτελλίου στρατηγοῖς ἢ στρατιὰ, καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τὴν ῥώμην μὴ δυνάμενος. εἰ ἢ τούτῳ καὶ βεασάμενος αὐτὰς ἐκ τῆς καισαρείας πέμπτῃ δεσίῳ μηνὸς, ὥρμησεν ὅτι τὰ μηδέπω κατεσταλμένα τῆδε τῆς ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς ἢ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλά τε καὶ ἐφρεμὶν πολίχνια, οἷς φρουρεῖς ἐγκατασήσας, μέχρις ἱεροσολύμων ἐπεβάζετο. φθορὰ ἢ λεὼν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ἠχμαλώτιζετο. κερεάλιος ἢ αὐτῷ τῆς ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄπω καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ καφθερμὶν ψιδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν ἢ καλουμένην καφαραβὶν θεσσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ ἢ λεὶ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ βίᾳ θεσσδεχῶντι πλείονα χρόνον, ἀφνιδίως αἰτοῦσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων θεσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους φρουρὰς καταμένας, ὅτι χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται ἢ ὡς ἔφην αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὑ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ἢ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταλειφθὲν πλῆθος, ἠνδραπόδισε. τὸ ἢ ἄστυ κατατίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρᾶντος (ταῦτα A ἦν ὑπὸ τῷ λῃστῶν κατειλημμένα) σκοπὸς ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα φεύγουσι ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

CAP. IX. De Simonis gestis cõtra Zelotas.

Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο ἀπὸ τῆς ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅπῃ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ θᾶττον παντάχοθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φόβῳ συνωθίσαι. εἵστατο δὲ καὶ αὐτὸς ὅπῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅπου τινα λάβοι τῶν φερομένων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἐν δὲ τῷ δήμῳ σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων B φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις δεινοῖς κακῶν καὶ τὸλμη τὸ σωτήριον τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτοι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς ἐφιλοποιήσατο δυναστείας ἠμείβετο, πάντα ὅπῃ ἐπῶν δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε αἱρετὸς, καὶ γυναικῶν ὕβρεις C ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας σωθεπιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι μύρῳ, καὶ πρὸς δυρρέπειαν ὑποχάροντες ὀφθαλμούς. ἐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑφροδισίων ἀσελγίας, ἀθεμίτοις ἡδοναῖς ἐπενόησαν. ἐφθείροντο δὲ ὡς πορνείῳ τῇ D πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τὴν δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὁπλίται ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν ἁβρεβελημένων χλανιδίων, τὴν προσυχόντα διήλαυνον. τοὺς δὲ ἀποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννῃ, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγόν τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον, ὑπὸ τὸ προπυλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν προὶς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπητο. διασαφάζει δὲ προὶς τὴν ἰωάννου ἡ δυνάμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιρέσει τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταισθανθεῖσαν ὑπὸ χαράπης. συγγενὴς δὲ ἦν αὕτη τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἰζάτης. συνεισέπεσον δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, F καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τὴν φερομένην αὐλὴν, αὐτός τε ἦν, καὶ κεῖ τὰ λάφυρα τῶν τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπῃ τε τὴν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἔχ ἕτερα τῶν ἔφοδον αὐτῷ καταδῆσαι παρέστη μαχιμωτέροις ἦσιν, ὡς τὴν ὑπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G καταφρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τῶν ὑπόνοιαν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἔκριναν δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεράγετο δὲ ἡ βουλὴ,

præter castella Herodium & Massadam & Macherunta, quæ à latronibus tenebantur, sola jam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

SImon autem vbi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ rendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptíque crines, ac fœminarum veste induti, lotique vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíque intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíque ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterósque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt; eósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Iltis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo noctesubrepterent, séque pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: turs{us}que vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem dispositas balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant; adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum; tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

τ̃ ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἐδέησαν. συμπαρεκάλει δ' οἱ ὁκ ὀλίγοι τ̃ ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τ̃ οἴκων κ̀ τ̃ κτημάτων. ὁ δ' αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταφρύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τ̃ ζηλωτ̃ τ̃ πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τ̃ δήμου, κ̀ κηδεμὼν δυφημούμενος. παρελθὼν δ' μ̀ δ' δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ πρὸς τ̃ ἑαυτ̃ δυνασείας, κ̀ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἧττον ἐχθροὺς ὑνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐπέκλητο. σίμων μ̀ ὕστερος εἰσιὼν τ̃ ξίτῳ ξανθικὰ μέλη, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δ' κ̀ τὸ τ̃ ζηλωτ̃ πλῆθος εἰργόμενον τ̃ ἐξόδων τ̃ ἱερῶ, τὰ τ̃ πόλεως ἀπολωλεκότες, ὡδαλεῆμα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ πρὸς τ̃ σίμωνα διήρπασαν, οὐδ' ὁπόρουν τ̃ σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δ' τ̃ ἱερ̃ σίμων, τ̃ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι κατασὰς ὅπλ τ̃ ῥοῶν, κ̀ τ̃ ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δ' ἔπιπτον τ̃ πρὸς σίμωνα, κ̀ πολλοὶ θαυμαστὰ κατεφέροντο. ῥᾳδίους δὲ ἐξ ὑφ' ἑδρᾶς τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, κ̀ ἐκ ἀσόχους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δ' τ̃ τόπῳ, κ̀ πύργους ἓξ προκατεσκεύασαν τέτταρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τ̃ μ̀ κ̀ τ̃ ἀνατολικὸν, κ̀ βόρειον γωνίαν, τ̃ δ' τ̃ ξυστ̃ καθύπερθεν, τ̃ δ' τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην αὐτικρὺ τ̃ κάτω πόλεως, ὁ δ' λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν καρυφὸν κατεσκεύασο τ̃ πασοφορείων, ἔνθα τ̃ ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἑβδομάδα εἰσιὼν, προσημαίνει σάλπιγγι δήλης, κ̀ τελεσθεῖσαν αὖθις πρὸς ἑτέραν, ὅτε μ̀ ἀνίησι τ̃ λαὸν καταζέλλων, ὅτε δ' ἔργων ἔχεσθαι. διέσησαν δ' ὅπλ τ̃ πύργων, ὀξυβελεῖς τε κ̀ λιθοβόλοις μηχαναῖς, τοί τε τοξόται, κ̀ σφενδονῆται. ἔνθα δὴ τὰς μ̀ προσβολὰς, ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτ̃ τ̃ πλειόνων, αὐτεῖχε δ' ὅμως πρεσβυσία δυνάμεως. τὰ δ' ὑπὸ τ̃ ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοῖς πολλοὺς τ̃ μαχομένων αἴρει.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ δ' τὸν αὐτὸν καιρὸν, πρόσεχε καὶ τοῖς ῥωμαίοις πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ὑπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τ̃ στρατιωτικ̃, πολὺ πλῆθος ὑπισχνούμενος ἕτερον. μὴ χωροῦντος δ' τοῖς ὑποδεδεγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας πρεσβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τ̃ ῥώμην στρατόπεδον, κ̀ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλ̃ν ἐπλήρωσαν. οἱ δ' ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς τ̃ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, κ̀ πρόσλαμφθέντες πόνθεν ἀργύρῳ τε κ̀ χρυσ̃, τὰς ὑπερθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐρέπεσθαί τε, κ̀ τοῖς ἐμποδὼν γινομένοις ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δ' ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεφάμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, κ̀ οὐϊτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὑπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, κ̀ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τ̃ ἡγεμονίας, ἀδόξει διατρίβειν. προσαλγήσας δ' τ̃ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, κ̀ τ̃ πατρίδος πορθουμένης, ἑτέρους πρεσβεύειν πολέμους. ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὑπὲρ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τ̃ δράσημάτος. πολλὰ γὰρ φθάσαι παιουρ-

παυεργήσασαν τ̃ τύχῃ, πρὶν αὐτὸν εἰς τ̃ Ἰταλίαν πε- A
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδάζου-
σαν ἤδη κατεῖχε τ̃ ὀργήν. συνιόντες δ' οἵτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβουλεύοντο, & δεινὰ ἀνεκραύγαζον, ἐβόων, οἱ μὲ ὅτι τ̃ Ῥω-
μαίων στρατιώτας ζυφοῦντες, & μηδὲ ἀκούειν πολέμου φή-
μην ὑπομένοντες, δεηθέντων εἴη οἷς βούλοιτο τ̃ ἡγε-
μονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδείκνυσιν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τοσούτων κεχωρικότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται τὴν
ἐξουσίαν, & ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τ̃ εἰς αὐτοὺς δυνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τ̃ νεῶ καταφρόνητο. τοσούτῳ δ'
ἧττον ἅπασιν ἡγεμονεύειν εἴτελλίῳ δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοὺς τ̃ ἐκείνου ἀποδειξάντων. οὐ γὰρ δὴ μικροτέ-
ρους τ̃ ὑπὸ γερμανίας διενηνοχέναι πολέμους, οὐδὲ τ̃
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἧττηθαι τοῖς ὅπλοις
ἀγῶνος. ἐνδεήσειν δ' οὐδέν. οὐ γὰρ τ̃ σύγκλητον, ἢ τ̃ Ῥω- C
μαίων δῆμον αἰέξεσθαι τ̃ εἰτελλίου λαγνείας, αἰτῆ τῆς
ἐσπασιανοῦ σωφροσύνης, οὐδὲ αἰτῆ μὴν ἡγεμόνος ἀγα-
θοῦ τύραννον ὠμότατον, ἄπαιδα δ' αἰτῆ πατρὸς αἱρεῖ-
σθαι πρὸς ταύτῃ. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρήνης ἔχει, τὰς γνησίους τ̃ βασιλέων ἐφορὰς. εἴτε δὲ
ἐμπειρίᾳ γήρως, πρόσεστι τὸ ἄρχειν, ἐπασιανὸν αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῇ πίστον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δ' οὐ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τ̃ ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τεία
τάγματα, & τὰς πρὸς τ̃ βασιλέων συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνερήσειν τάτε πρὸς νῶ πάντα, καὶ
τ̃ δύρωπης ὅσα τ̃ ὑπὸ εἰτελλίου φόβων κεχώρισται, καὶ
τοὺς ὅπὶ τ̃ Ἰταλίας δ' συμμάχους, ἀδελφὸν ἐπασιανοῦ
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τ̃ μὲν πρεσβύτερον πολλὰς τ̃ ἐν
ἀξιώματι νέων, τ̃ δ' & τ̃ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦ-
σθαι, μέρος ἂν ὀλίγον εἰς ὑποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλε
τε αὖ βεβαιώσειν αὐτὴν, τάχα τῷ σύγκλητον ἀποδεί- E
ξειν τ̃ ὑπὸ τ̃ σωτηρικότων στρατιωτ̃ ἀπειλούμε-
νον. τοιαῦτα καὶ συνεφοὰς οἱ στρατῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα σωαθροισθέντες, καὶ προτρεψάμενοι ἀλλή-
λους, ἀναβοῶσιν τ̃ ἐπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τ̃
δ' ἧττον; μ̃ ἦν πάλαι πρὸς τ̃ ὅλων, ὅτι γε μὴν αὐτὸς
ἄρχειν προῃρεῖτο, τοῖς μ̃ ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἱστάμενος,
προσεῖναι ὧν δ' τ̃ ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τ̃ ἐν ἰδιώ- F
ταις ἀσφάλειαν. ἀντεμβάλλω δ' μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ-
πέκειντο, καὶ προσχυθέντες οἱ στρατῶται ξιφήρεις, ἀπει-
λεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δ'
πρὸς αὐτοὺς διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο τ̃ ἀρχὴν,
τελοῦσαν ὡς ἂν ἔπειθεν, εἶπεν τοῖς ὀνομάσασι.

Κεφάλαιον λζ.

ΠΡοεπόμενον δ' αὐτὸν ἤδη μυκιανῦ τε καὶ τ̃ ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ̃ ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ὅτι παῦ τὸ ἀπόπαλον, αὐτὸς
πρῶτον τ̃ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἶχε πραγμάτων, εἰ-
δὼς πλεῖστον τ̃ ἡγεμονίας μέρος τῷ αἰγύπτου οὖσαν,
διὰ τῦ τὸ σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν εἰτέλλιον. οὐ γὰρ αἰσί-

tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli iustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

MVtiano autem cæterísque rectoribus, qui cum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerẽt, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, matique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente marẽ rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptο munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viriex proximaadministratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

A ξειας πεινῶσαν ὅλη ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τε ὅλη τῆς ἀλεξανδρείας τάγματα περαιοῦσθαι βιλόμενος. ἐνεθυμεῖτο ἢ δὲ περβλημα τὴν χώραν ἐχειν ἥν ὑπὸ τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ περὶς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἐκατέρας, περβεβλημένη τὰ εὐυδρα τῆς λιβύης, καὶ ἡ μεσημβρίαν, τὴν διοείζουσαν ὑπὸ αἰθιόπων τὴν συήνην, καὶ τοὺς ἀπλώτους τῶν ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ὑπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅλη τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχει κοπτοῦ. βόρειον ἢ τεῖχος αὐτὴ, ἥτις μέχει συείας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. τετείχισται μὲν ὕτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ἢ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅσα ὑπὸ τῆς πλινθίνης ἀναπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ἢ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχει τῆς ἐλεφαντίνης καλουμένης πόλεως, ὥσπ ἢν εἴργουσι περαιτέρω χωρεῖν οἷς περειρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπτος δὲ λιμὴν ἐστι, καὶ κατ' εἰρηνην, ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτρωσις ὑφάλους τὸν ἐπ' αὐτὸν καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτῆς μέρος, πέφρακται χειροποιήτοις σπέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ περσαγορδομένη φάρος νησὶς πρόκειται, πύργον αἰέχουσα μέγιστον, ἐκπυρσδύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅλη σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πορρωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῶ κατάπλου. περὶ ταύτην τὴν νησίδα, καταβεβλημένη χειροποίητα τείχη μέγιστα. περσαραμασόμενον ἢ τοῦτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς ἀπτώτοις ἔρεσιν ἐφηνυσμένον ἐκτραχύνει τὸ πρόσω, καὶ σφαλερὰν δι' στενῆς τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοίνυν λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τότε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς δυσαρμοστίαν καταίεται, καὶ τὰ περιοδεύοντα τὴν ὀικουμένην ἐπίσημα κατ' ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην. ἐφίστο μὲν ἤδη εἰκότως, ἀφ' ἑαυτῆ περαγμάτων ἐπανασεισμὸς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας. ὅπως ἔλλειπε δὴ οὐδὲν τῷ διέποντι τὴν αἴγυπτον, καὶ τὸν ἀλεξανδρείων περεῖπε ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς προθυμίας, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀναγκαίως τὸ βαρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν περσλαμβάνοι. περαναγνοὺς ἢ τὸ ὁπισθόλιν ἀλέξανδρος, ἅμα περθύμως τάττε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν, ἑκάτεροι ἢ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηίας εἰδότες. καὶ οἱ μὲν πεπεισμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, περπαρεσκεύαζεν αὐτὸ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχιον ἢ ὑπονοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅλη τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑόρταζεν, εὐαγγέλια ἢ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. τὰ δὲ μὴ μυσίαν, καὶ πανηγύρεις τάγματα, μικρῷ πρόθεν κεκινημένα πρὸς τὸ ἐπιτελλόμενον τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἐπανασεισαντα τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ ἢ ἀναζεύξας ἀπὸ καισαρείας εἰς ἐκρυτὸν παρῆν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς συείας αὐτῷ, πολλαὶ ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆισαν, σταφανους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ περσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν ἢ καὶ μουκιανὸς,

B C D E F G

CAP. XII. Vespasianus Iosephũ captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciíque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,

ὁ τῆς

ἐπ' ἐπαρχίας ἡγεμών, τὸ θεῖθυμον τ̃ δήμων, καὶ τοὺς κ̃ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων. Κεφ. λη.

Προχωρούσης ἢ παντα χῆ κ̃ ὧν δ' τύχης, καὶ τ̃ πραγμάτων συννευδκότων ἐκ πλείσ ε μέρους, ἤδη παείσατο τ̃ ἐλευθερίαν δ' νοεῖν, ὡς ὑ δίχα δ' αμονίου θεονοίας ἅψαιτο δ' ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὶς εἰμαρμένη θεάγει τὸ κρατεῖν τ̃ ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνήσκει ζδ' τότε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἢ αὐτ̃ γεγόνει παντα χῆ, θεφαίνοντα τὴν τε ἡγεμονίαν κ̃ τὰς τ̃ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα θεοειπεῖν ἐθαῤῥήσεν. ἐξεπέπληκτο ἢ τ̃ ἀνδρα δεσμώτην ἐπ ὀνζα παρ' αὐτ̃, κ̃ θεοκαλεσάμενος μικιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι κ̃ φίλοις, πρῶτον μ̃ αὐτ̃ τὸ δραστήριον ἐκδιηγεῖτο, κ̃ ὅσα τοῖς ἰωσήπου δι' αὐτὸν ἐκαμψ. ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μ̃ ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τ̃ δεῖσ, ὡς δ' ἀληθῶν ἢ τὸν τ̃ χρόνε ἐ τ̃ θεσμάτων θείας αἰτίαν ἐν ἔφη τ̃ θεοθεσπισαν τά μοι τ̃ ἀρχῆς, ἐ δίκαιον τ̃ τε θεῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτε τάξιν, ἢ δεσμότε τύχης ὑπομένειν.

Κεφάλαιον λθ.

Καὶ καλέσας τ̃ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ̃ ὧν ἡγεμόσιν ἐκ τ̃ εἰς τ̃ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ ἐ θεῖ αὐτ̃ ἐλπίζ ν παρέση. συνὼν ἢ τῷ πατρὶ πάντος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ̃ ἰωσήπου κ̃ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σοὶ τῷ σιδήρῳ. χρήσει ζδ' ὅμοιος τῷ μὴ δεθέντι τ̃ ἀρχῆς, ἂν αὐτ̃ μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο ζδ' ὅτι τ̃ μὴ δέοντας δεθέντων θεάττεται. συνεδόκει ἢ ταῦτα, κ̃ παρελθὼν τὴς, πελέκει διέκοψε τ̃ ἄλυσιν. ὁ ἢ ἰώσηπος εἰληφὼς θεῖ τῷ θεοειρημένων χάρας τῶν ὄπτημίαν, ἤδη ἐ θεῖ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν. Κεφ. μ.

Οὐεσπασιανὸς ἢ τ̃ θρεσβείας χρηματίσας, καὶ κατασπάσμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως κ̃ δίκα τ̃ ἀξίων, εἰς αὐτόχειραν ἀφικνεῖτ). κ̃ βουλόμενος πρῶ χρὴ ῥίπτεσθαι, θεσυρμάτερα τ̃ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμὴς, τὰ κ̃ τ̃ ῥώμην ἔχειν, τ̃ μ̃ βέβαιον ὄσαν ὁρῶν, τὰ ἢ τοῦ οὐιτελλίε ταραττόμενα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ̃ ἰταλίαν, ὧδε δοὺς ἐπιτρέπων τε κ̃ πεζῶν συχνῶν δύναμιν. ὁ ἢ δίχα τ̃ τ̃ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τ̃ στρατιὰν ἦγε δίχα καππαδοκίας ἐ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

Ἐν ἢ τούτῳ κ̃ αὐτόνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζέτον τάγμα τῆς κ̃ μυσίας, ἔτυχε ἢ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οὐιτελλίῳ ὧδε ταξόμενος ἐπειγέτο. οὐιτέλλιος ἢ αὐτ̃ συναντήσοντα μ̃ πολλῆς δυνάμεως κομίζοντα ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῇ ἀνδρεῖ, δίκα τ̃ ἐπ' ὀθωνι νίκῃ. ὁ ἢ ἀπὸ τ̃ ῥώμης ἐλαύνων δίκα τάχους θεῖ πρέμονα τ̃ γαλλίας τ̃ αὐτόνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δ' ἐστὶν ἡ πόλις αὕτη τ̃ ἰταλίας. καταδὼν ἢ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῆς πολεμίων, κ̃ τ̃ δυτάξιαν, συμβαλεῖν μ̃ οὐ ἐθαῤῥεῖ, σφαλερὰν ἢ τ̃ ἀναχώρησιν λογιζόμενος, θεσδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν ἢ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, κ̃ χιλιάρχους ἐκῆγε, μεταβιῶναι θεὸς τὸν αὐτόνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ οὐιτελλίε θεφάγματα, τῷ δ' ἐσπασιανῦ ἢ ἰσχὺν ἐπαίρων, ἐ παρ' ὧ μὲν ἓν λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τῷ δύναμιν, κ̃ αὐτοὺς δ' ἄμεινον θεσλαβόντας, τῷ ἀνάγκῃ ποιῆσαι χάριν, κ̃ μέλλοντας ἡτᾶσθαι τοῖς ὅπλοις,

populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque lotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi augurásset imperium, vocisque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se sperandà esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed incideri-mus catenas. namque id agi solet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutē habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciāt, quòd necesse est: cumque le multitudine superatum iri sciāt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda : Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit persuasit : & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissset, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecisséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt, mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit : & ante ciuitatem circumclusam pletámque multitudinem peremit. aggressus autè reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est : collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt : postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit : reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur : milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt : & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio : quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra l. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ὑεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προσθήκης καὶ παλείποντος, ἰδίτελλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τυρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τὸ ἀντώνιον αὐτομολεῖν μετὰ τοῦ δυνάμεως. νυκτὸς ἐμπίπλη μέγιστα τοῖς στρατιώταις, καὶ δίος τὸ προπέμψαντος εἰ κρεῖττον γένοιτο. σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸ κεκίνναι ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ τὸ πλέον μὲν ἀπέχοντο, δήσαντες δὲ τὸν προδότην, οἷοί τε ἦσαν πέμπη ἰδίτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρῖμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας ἀνίησι, καὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἤγγυᾶ ὅτι τοὺς ὑποσπάσας. οἱ δὲ ὠθισθέντες πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ σφαττόντες, ἔφθυγον εἰς τὰ κρέμνα. καὶ τὰς ἱππεῖς ἀναλαβὼν πρῖμος, ὑποστέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, πρὶν ἢ λοιπὸν συνῆσαν ὅσον διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῆς ὑπαίθρου ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ ἰδίτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἓξ ἀνδρῶν καὶ διακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, ἀντώνιος τεσσαρακισχιλίους ὑποβάλλει, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὸν κεκίνναν, πέμπει πρὸς ὑεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τῇ παρ' ἐλπίδα τιμῆς ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϛ.

ΑΝεθάρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὸ ῥώμλιον σαβῖνος, ὡς πλησίον ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῆς τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνησίμων προσεγλύσθησαν, καὶ δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τῆς εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. ἰδίτελλίῳ δὲ πρῖμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τιθύμωδος δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῆς σαβίνῳ, καὶ δὴ καὶ τὸν ἔμφυτον ὠμότητα, διὰ ῥῶν αἵματος δύσνοις, τὸ στρατιωτικὸν τὸ συγκατελθὸν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπιτωλίῳ. πολλὰ μὲν ἓν ἑκ τε ταύτης, καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἱερὰ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῆς πλήθη φθειρόντες οἱ ὑπὸ τῶν γερμανίας, ἐκράτησαν τὸ λόφου. καὶ δομετιανὸς ὁ σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, δαιμονιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. καὶ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὑπὸ ἰδίτελλιον, ἀναιρεῖται. διαρπάσαντες τοὶ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιφῶσι. καὶ μίαν ἡμέραν, εἰσελαύνει μὲν ἀντώνιος μετὰ δυνάμεως, ὑπλίτων δὲ οἱ ἰδίτελλίου, καὶ τειχῆ κατὰ τὸ πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐπὶ βασιλείοις ἰδίτελλιος, καὶ δαψιλές ἑορτὴν ὥσπερ εἰώθασι τοῖς δυνάστε ξαπίζης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ τοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπαῖς αἰκίαις ὀξυβελισθείς, ὑπὸ μέσης τῆς ῥώμης ὑποσφάττεται, μιᾶς ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε; ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶναι, ὑπολιπεῖν αὐτοῦ τὴν λαγνείαν τιμὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δὲ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δὲ ἕβδομος μὲν ὑπελλαίου πέφανται. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοῖς σὺν αὐτωνίῳ παύσας τὸ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῆς ἰδίτελλίου στρατιωτῆς, πολλοὺς δὲ τῆς δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἱρέσεως, φθά-

φθάνοντες τὰ θυμῷ τ̃ ἀκριβῆ ἐξέγνωσιν) καὶ προσαγαγὼν τ̃ δομετιανὸν, σωίσησι τῷ πλήθ μέχρι τῆς τοῦ παρόδος ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δ̃ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τ̃ φόβου, αὐτοκράτορα μὲν πασιανὸν δῦφήμει, καὶ ἅμα τήν τε τότε βεβαίωσιν ἑορταζε, καὶ τ̃ εἰτελλίε κατάλυσιν. εἰς δ̃ τ̃ ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ μὲν πασιανῷ, τὰ ὑπὸ τ̃ ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τ̃ ἰδίας οἰκουμένης στεφανόμενοι. μεγίστη τε ἔσται μ̃ τ̃ ῥώμῃ ἡ πόλις, στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δ̃ ἤδη τ̃ ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, ἐπανασιανὸς ὅτι τὰ λείψανα τ̃ ἰουδαίας τ̃ λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν οὖν εἰς τὸν ῥῶμον ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος κἀγγεῖλαι, καὶ τάχος, τὰ κ̃ τὸν ἀλεξάνδρειαν διώκει. τὸν δ̃ υἱὸν τῖτον μ̃ τ̃ ἐκκρίτου δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δ̃ προελθὼν πεζῇ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δ̃ αὖθι διέχει τ̃ ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τ̃ στρατιᾶς μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τ̃ νείλου καὶ τ̃ μὲν διπλοῦν νόμον, μέχρι πόλεως θμούεως. ἐκεῖθεν δ̃ ἀποβὰς, ὁδεύει καὶ κ̃ πολίχνιον τινὰ ζᾶνιν αὐλίζεται. δευτέρας αὖπω σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ξέντος πλησίον γίνε). δυσὶ δ̃ ἡμέραις ἐνταῦθα τὸν στρατιᾶ ἀναλαβών, τῇ ξέντῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τ̃ ἐρήμου, πρὸς τῷ τ̃ κασίῳ διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δ̃ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν σραχίνου. ἔστι ὁ σταθμὸς οὐ ὕδατος. ἐπεισάκτοις δ̃ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μ̃ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥαφείαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δ̃ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν χάζῃ πίδε) στρατόπεδον, μεθ' ὃ εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγνοὺς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réstque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundum Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ A prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsareã venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis B optimum quis dixerit, factúmq; iustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in C dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Eztronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in D sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. E crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΜΕΝ πους ὁν προειρήκαμεν ζόπον διοδεύσας τὴν ἀφ' αἰγύπτε μέχρι συείας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ζάνπη διεγνωκὼς προστατάξαι τοῖς δυνάμεις. ἔτι γὰρ αὐτὸς κῆ τὰ ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένω τῷ παρόι τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένῳ ὑπὸ τε θεῦ, συνέβη κ τὸ τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀναμιχθεῖσαν ζιμερῆ γενέσθ, κ καθ' αὑτὴν διατερον ὑπερφυᾶ μέρος, ὅπερ αἴ τις ὡς ἐπὶ κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι κ δίκης ἔργον. ἡ μὲ γὰρ κῆ τὸ δήμου τὴν ζηλωτῶν ὑπόθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μῆ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, κ ὁποῖόν κακὸν ἀπηυξήθη. ταύτῃ γὰρ ἂν ἁμάρτοι τὶς εἰπών, ζάσει ζάσιν ἐγγενέσθ. κ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, ἐνδεία τῆ ἔξωθεν ὑπὸ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἦτοι ἐλεάζαρος ὁ τῆ σίμωνος, ὃς δὴ κ τὰ πρῶτα τὸ δήμε τὰς ζηλωτὰς ἀπέκρινεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δηθεν ὅτι τοῖς ὀσημέραι τῶν ἰωαννῆ ζημιουμένοις, ἃ γὰρ ἀνεπαύετο φόνων ὅδε, τὸ γὰρ ἀληθὲς αὖτε μεταζὺ ἑτέρων τυραννων μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῆ ὅλων κ δυνάσειας ὑπεθυμία, δίῆσα γὰρ, ὡς ἁλαβὼν ἰσθλὸν τε τὴ χελκία κ σίμωνα τὸν ἐζῶπος τῆ δυνατῆ, πρὸς οἷς ἐζεκίας λῃῶ χωβαρεὶ πᾶς ἐκ ἄσπμος. καθ' ἕκαστον γὰρ ἐκ ὀλίγοι τῆ ζηλωτῶν ἠκολέθησαν, κ καταλαβόμενοι τὴν ἐνδότερον τε νεῶ πρόβολον ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπῃ τῆ ἁγίων μετέπωπίθησαν τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὑπαπάντων ὄντες ἐθάρρυν. κ γὰρ ἀφθονία τῆ ἱερῶν ἐγένετο πρόφασις, οἷς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμόσιν. ὀλιγότητι γὰρ τῇ κῆ σφᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθισάμενοι τὰ πολλὰ κῆ χώρων ἔμενον. ὁ γὰρ ἰωαννης ὅσων ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσῶτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, κ κ κορυφῶν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὅτε δ' ὀργὴν πρέμῃ. κακόμβρος γὰρ πλέον ἢπερ ἀλκιμος τοῖς πρὸ τὸ ἐλεάζαρον, ὅμως ἀπαύῃ. συνεχεῖς γὰρ ἐπεδέομαι, κατ' ἀλλήλων κ βελῶν ἀφέσεις ἐτίνοντο, κ φόνοις ἐμιαίνετο πανταχῆ τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ τῆ γιώρα σίμων, ὃν ἐν τ ἀμηχανίαις ὑπέλη-

ἐλπίλιπτον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
A προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὸ κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν ἰωάννην ἐβαλλεν,
ὡς αὖ μὴ καθύπερθεν πολεμουμένοις. ἰῶ δ' ὑπὸ χεῖρα
προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ ἰωάν-
νῃ διχόθεν πολεμουμένῳ, σπεύδοντι βλάπτεσθαί τε, καὶ
βλάπτειν δυσκόλως. καὶ καθόσον ἀπέβαινε τῷ ἀμφὶ τὸν ἐλε-
άζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπολεμεῖτο ἐν ὑψη-
λῷ τῷ σίμωνος. πανταχόθεν καὶ χερεὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσ-
βολὰς διμάχως εἶργε. τοὺς δ' ἄνωθεν ὑπὸ τῷ ἱερῷ κατα-
κοντίζοντας, ἀπὸ μηχανῶν τοῖς ὀργάνοις. ἀξυβελεῖς τε καὶ λι-
B θοβόλοις, οἷς μόνοις ἐχρῶντο τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ πολλοὺς
καὶ τῶν ἱερουργούντων ἀνῄρει. καίπερ δὲ πρὸς πᾶσαν ἀσέ-
βειαν ἐκπεπλυσμένοις, ὅμως τοὺς ξένους ἐφίλουν ἐπισκήψαν, μετὰ ὑποψιῶν μὴ καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους
προσιέμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδικώτερον, οἱ καίπερ
C δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα, ὥσπερ ἀνάλωμα τῆς
σάσεως ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ
θωμοῦ, καὶ τὴν νεὼ ὅλην τὴν ἔσω ἐπιφερόμενα, τοῖς τε ἱερεύ-
σι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύδοντες
ὑπὸ γῆς περάτων, πρὸς τὸ διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χώραν ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖ, καὶ τὴν ἑλ-
λησι πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον θωμὸν, κατάσπει-
σαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱε-
D ρεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πανταχόθεν ἀπῶν
πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβόλοις ἐλυμαίνετο.

Κεφάλαιον ϛ.

Τί τηλικοῦτον ὠτλημονήσας πόλις πέπονθας ὑπὸ
ρωμαίων, οἵ σου τὰ ἐμφύλια μύσα περικαθαρεῦν-
τες εἰσῆλθον; θεὸν μὲν γὰρ οὔτε ἔτι χῶρος, οὔτε μένειν
ἐδύνατο, τάφος οἰκείων γυμνωθεὶς σωμάτων, καὶ πολέμου
E τε νεὼν ἐμφυλίου πλήσασα πολυανδρίου. δύναιο δ' ἂν ἴσως
πάλιν αὖ ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὰ παρθησάμενα θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῶν
συγγραφῆς, ὡς ὁ κατολοφυρμὸς οἰκείων ὁ κηδεύς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως πρᾶγμα τῶν. δίειμι δὴ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς
σάσεως. Κεφαλ. γ.

Τριχῆ τῆς ὁπλιτικῆς τῶν πόλεως διηρημένων, οἱ μὲν
περὶ τὸν ἐλεάζαρον τοῖς ἱεροῖς ἀπαρχὰς διαφυλάσ-
σοντες, καὶ τὸ ἰωάννου τὸ μέθυ ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ
F διαρπάζοντες τοὺς δημότας, κηλίζοντο καὶ τὸ σίμωνος. ἐν
δὲ κρείττονι τροφῇ καὶ τῷ σασιᾶ ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἐν
ἀμφοτέροθεν ὁπλιζοῖτο, τοὺς συνόντας ὁ ἰωάννης αὐ-
τόθεν, καὶ τοὺς μὲ ἐκ τῆς πόλεως αὐτόνας ὑπὸ τῷ τοῦν
βάλλων, τοὺς δὲ ὑπὸ τὸ ἱερὸν κατακοντίζοντας, ἠμύνετο
τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλυθεραθείη ποτὲ τὸ καθύπερθεν
ὁπλιζομένων, διανέπαυε δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ
κάμοντες, ἀδικώτερον τοῖς περὶ τὸν σίμωνα μᾶλλον
ἐπεξέθεον. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον ζέψαιτο τῆς πόλεως ὑπερπί-
G πτουσα τὰς οἰκίας αὖτε μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ὁπλι-
σμάτων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωρούντων ὅλων ὁ σίμων
ἐπεξῆγεν, ὥσπερ ὁπλίτας ῥωμαίους διαφθείροντας,
παρεσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα
τῆς αὐτῆς ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ περὶ
τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσοτείχιον ἐρη-
μίας γεγενῆσθαι, καὶ ἀδρανεστέρους τινὰ πόλιν, κατασκαλεῦναι
δὲ πάλιν ὀλίγου πάντα τὸν τοῖχον, ὃς αὖ αὐτοῖς ἐπ' ὀλέ-
θρῳ διήρκεσεν ἔτι πολιορκουμένοις λιμῷ γῆν ἰάλωσαν,

inuitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorem ciuitatem tenens, & inferioris plurimam partem, animoſiùs iam Ioannem eiúſq; ſocios adoriebatur, quaſi deſuper impugnarentur. ſubiectus autem illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat, Simone celſior conſtitutus: cùm inferiores aggreſſus etiam ſola manu ſine labore prohiberet: deſuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus nõ ſolùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam ſacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipiebant, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas perſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent eorum crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſeditionis opera conſumebantur. Miſſilia namque machinarum vi ad aram vſque templúmque peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent, ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur: pérque atria diuina, ſtagnum fecerat diuerſorũ cadauerum ſanguis. Quid tantum paſſa es, ô miſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domeſticorum funerum facta ſepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum conſtitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam vaſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda ſunt, quæ dolent, lege ſcribendi: quando non domeſtici luctus, ſed exponendarum retũ hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis facinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiatoribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſacras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditioſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſubeuntes, miſſis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quoties autem deſuper inſtantium moleſtia caruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitudine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam verſos, ædes frumenti plenas omniúmque vtenſilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon inſecutus agebat: veluti conſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſuarúmque virium neruos abſcinderent. Deniq; que contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter propriàs acies ſolitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: conctemari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spescupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérque aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermisêre: adeò vt etiã sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; pontificibus placuisset, idque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius parte Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἤκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς ἐπεπορίσαντο.

Κεφάλαιον δ.

Πανταχόθεν ἦν τὸ πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐκβεβλων, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ὑπὲρ ἀμηχανίας τῶν εἴσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἴσω κακῶν ἐπαρᾶσθαι. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε βιαίως καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς, ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφυλάττετο καὶ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ σασιάζοντες ἀρχιλῃσαὶ, τοῖς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦσιν ἢ θεὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύων, ὡς κοινὸς πολεμίους αἴρων, καὶ μόνον ὠμότητι τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲ μαχομένῳ, ἀδελφὸς ἦν κερδαλέος, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότερον δὲ οἱ τῶν πεπτωκότων ὀδυρμοὶ ἀεί. καὶ θρηνῶν μὲ αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεσκεύαζον, τοὺς δὲ οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασανίζον. καὶ ὅτε θεὸς τοὺς ζῶντας ἐᾷ ἀδῶς ἐπὶ τοῖς παροικήσασι, ὅτε θεῖον τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. ἄτιμον δὲ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἐκάστῳ. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς παρανομίας οἱ σασιάζοντες, ὡς ἀπολλύμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὲ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις στασιαρχοῦμενοι, οἱ σασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τὴν ἀπόνοιαν τῶν ἐν ποσὶ παρομάτων ἀπαντες, ἦσαν ἀγριώτεροι. παροξυνόμενοι δὲ ἀεί τι κατ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δεχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ἐδήμιαν ὅτε αἰτίας ὁδὸν, ὅτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

Ἀμέλει Ἰωάννης τὴν ἱερὰν ὕλλην εἰς πολεμικὴν κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὸς πεῖσαι τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις παρασυψῶσαι, καταγῆ μὲν ἀπὸ τῆς λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλλην ὁ βασιλεὺς ἀγείσπας, ξύλα θέας ἄξια τήν τε διάθεσιν καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ Ἰωάννης τειμῶν αὐτὰ, πύργοις κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος δόρων, παρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ καθύπερθεν ἱερᾶ μαχομένους, ἵστησί τε παρασαγὼν κατόπιν τῆς παρεμβολῆς, πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἀπόκρυς, ἢπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατῆσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄλυσιτον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν διαπῆσαι τινὰ τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

Ὁ γὰρ δὴ τῖτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν συμπαγῆ τῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ὅπλ ἱεροσολύμων συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυνε τῆς καισαρείας. διὰ δὲ τείας μὲν τὰ πρότερον αὖτις τὰ συνδηώσαντα τὴν ἰουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συν νεστῖφ πᾶσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὄπισθεν δὲ αὐδεία ὑπῆρχον, τότε κατὰ τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμμαυν ἦει προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δὲ ἀμμαοῖς ἐπέλυσεν αὐτῷ συναντᾶν, καὶ δὴ ἱερεχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ αἰζδῦξι μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αὐτὸς τῶν βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαν πλείονς, καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς συρίας ἐπίκουροι A
συνῆλθον. αὐτοκράτωρ δὲ καὶ τὰ τεσσάρων τάγματων,
ὅσον ἐστρατεύσατο, μεγίστα ἀφ' ἑαυτοῦ συνέπεμψεν εἰς
ἰταλίαν, σὺν τοῖς ἐπελθοῦσιν μετὰ τίτου. διχίλιοι μὲν γὰρ
αὐτῷ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι,
τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' εὐφράτου φυλάκων.
φίλων δὲ δοκιμώτατος σύνοιά τε καὶ συνέσιν, τιβέ-
ριος ἀλέξανδρος πρότερον μὲν αὐτὸς τὸν αἴγυπτον
διέπων, τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἄρχων, κρινθεὶς
ἄξιος ἐξ ὧν ἐδείξατο πρῶτος ἐγειρομένῳ ἀρτι B
τὸν ἡγεμονίαν, καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου
τῇ τύχῃ συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν τοῖς τὰ πολέμου
χρείας, ἡλικίᾳ τε προὔχων, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἶπε-
το. προσιόντι δὲ εἰς τὸν πολεμίαν πύργῳ, προῆγον μὲ
οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ,
καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπεσται τὰ τῶν ἡγεμό-
νων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, C
τοίς τε ἄλλοις ἐπιλέκτοις καὶ τοῖς λογχοφόροις ἔχων,
κατόπιν αὐτῷ τὰ τάγματος ἱππικόν. ἕστοι δὲ πρὸ τῶν μη-
χανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρ-
χοι, καὶ ἀπείρων ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, περὶ τὸν ἀετὸν αἱ
σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν.
ἔπειτα δὲ τούτους, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυνάσα.
τὸ δὲ οἰκετικὸν ἐκάστε τάγματος ὄπισθεν, καὶ πρὸ τούτων
τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων D
φύλακες οἱ ἐραστοί. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ
καθὰ ῥωμαίοις συνήθες, ἐμβάλλει δι' σαμαρείπ-
δος εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τῶν
πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλι-
σάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω προῆσι, καὶ διανύσας ἡμέρας
σταθμὸν στρατοπεδεύεται καὶ τὴν ὑπὸ ἰουδαίων πατρίως
ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρὸς τινι κώμῃ γαβαθ-
σαὺλ καλουμένῃ. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σαοὺλ, διέ-
χοντα ἀπὸ τῆ ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα. E

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τοὺς
ἐπιλέκτων ἱππέων, ἧκεν τὴν τε πόλιν προσκοπού-
μενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰου-
δαίων, εἰ πρὸς τὸν ὅπλων αὐτῷ ῥᾳδίως εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πέπεισο γὰρ, ὅπερ καὶ ἀληθὲς, F
τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπερπηχότα πο-
θεῖν μὲν εἰρήνην, ἀσθενέστερον δ' ὄντα τῆς ἐπανάστασεως
ἡρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὸν λευκοφόρον
καταστείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ὑδεὶς προσυφαίνετο τοῖς
πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψήφινον πύργον
ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῶν ἱππέων στῖφος, προ-
πηδήσαντες ἐξαίφνης ἀπειροι, κατὰ τοὺς γυναικείους
καλουμένους πύργους, διὰ τῆς ἀντικρὺ τῆς ἑλένης μνη- G
μείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι
κατὰ τὸν ὁδὸν θέοντας, ἀτιμήτοποι στάντες ἐκώ-
λυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ πίτον ἀποτέ-
μνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, πρόσω μὲν ὧν χωρεῖν
ἀδύνατον, ἐκτετάρθυτο γὰρ ὑπὸ τὸν τείχους πρὸ
τὰς κηπείας ἅπαντα, κήποις τε δικαρσίοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τῶν δὲ πρὸς τὰς σφετέρας ἀναδρομὰς, πλῆθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχα-
νον ἐώρα· οἱ δὲ καὶ τῶν λεωφόρον, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τῆς βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Supplerum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde, rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & C alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum : & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt : ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio : fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito pateface re, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt : altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ipſos animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

συναναστραφῆναι κἀκεῖνον αὐτόφωρον. ὁ δ', καπνοῦ ὄντος ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλλήλῃ κεῖται τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ὑπεστρέφει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἔπεσθαι, μέσους ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις, διεκπαῖσαι ποιεῖ τοὺς σφετέρους διαζόμενος. ἔνθα δή μάλιστα παρέστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλονται παρὰ θεοῦ. τοσοῦτον γὰρ ὅπλων ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (περιῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμησὼν, ἀλλὰ κατάσκοπος) ὑπὲρ ἥψατο τοῦ σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τινὸς ἀοράτων παρερρύζαν πάντα. τῷ δ' ἕπεσθαι τοὺς καὶ πλαγίους ἀεὶ διαφεύγειν, καὶ πολλοὺς τῷ ἀπροσδοκήτων ἀναζέπων, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς ἐναντιωμένους τὸν ἵππον. τὸ δ' κραυγήτε καὶ πρὸς τὸ φοβῆσαι τὸ καίσαρος, καὶ φθονεκέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δ' καὶ διαχωρισμὸς ἄθεσις, καθ' οὓς ἐναντιώνων γένοιτο. συνῆπτοντο δ' οἱ τὸν κινδύνου μετέχοντες καὶ νικᾶν, καὶ κατὰ πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς τῆς σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ τίτῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν ἑτέρων, τὸν μὲν, συν τῷ ἵππῳ περιέχοντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μετὰ δὲ τὸν λοιπῶν πίτος ὅπη τὸ στρατόπεδον διασώζει. τοῖς μὲν ἐν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὴν ὡρώτην ὑπόθεσιν, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, περισσαίους ῥοπὴ περιῆκεν.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ca ſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat : qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam : vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit : & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam : rationémque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi : bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderẽt mœnibus clauſis, remiſſísque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur : raptísq;

Κεφάλαιον ν.

Καῖσαρ δ' ὡς αὐτῷ συνέμιξε δι' ἀπὸ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Ἀμμαοῦς τάγμα μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅπῃ τὸ σκοπὸν καλούμενον περίοισιν. ἔνθεν ἥ, τε πόλις ἤδη καταφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἔκλαμπρον, καθ' ὃ μὲν βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τὸ δὲ πόλεως κατὰ δύσιν ἐπὶ διέχων, ἐκέλευσε περιβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δυσὶ τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ἵστασθαι σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετειμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τὸ χάραγμα καταρχομένων δὲ αὐτοῖς τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱερειχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆσαν τὴν ὁπλιτικὴν μοῖραν φερυρῶσαι τὸ ἐμβολῆ, ὑπὸ βεσπασιανοῦ περικατειλημμένην. περιεστήκασι δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῆς ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδευσάσθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς αὐτήκει, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον ϑ.

Τῶν δὲ ἀεὶ ἄσυ συρρηγνυμένων ἀδιαλείπτως, τὸν πρῶτον ἀνέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθὼν, καὶ μετ' ὀπλίτων οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ἔριχῃ, καὶ τῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μαίνοιεν ἢ τί παθόντες ἀπέχοιντο ξίφη τῶν αἱματηρῶν αὐτῶν ὑπερασπίσματα τείχη, καὶ τὸν πολέμιον μετ' ἀδείας ἀπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τῇ χειρὶ καὶ τὰς παροπλίας παρέντες. καθ' αὑτοὺς ἄρα γυναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐγενόμεθα. ῥωμαῖοι δὲ ὄν τῶν ἡμετέρων φάσεως κερδήσουσιν αἱμωμοῦ τὴν πόλιν. τούτους ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς παροπλίας

πλίας

πλίας ἁρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεκθέοντι τῷ λοιπῷ A
τάγματι, καὶ δὴ τὸ φάραγγος αἴξαντες μὴ κραυγῆς
ἧσσον, τειχίζομένοις ἐπεπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ
δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ δὴ τοῦτο τὰ πολλὰ
τεθεικότες τῶν ὅπλων (ἅτε γὰρ θαρσοῦντες τοὺς Ἰουδαίους
ἐπιδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων ἧττον ἀ-
θήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῇ σάσει) σωματοφάχθησαν ἀ-
δοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφέμενοι πινὲς μὴ ἀνεχώρησαν
ἀθρόως, πολλοὶ ἢ δὴ τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν ὅλης ἐφ- B
ἁψῶσι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφορμοῦντο παιόμενοι. προ-
σῄνοντο ἢ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν
τοὺς πρώτους τεθαῤῥηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλα-
σίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, διξιᾷ τῇ τύ-
χῃ χρώμενοι. μάλιστα ἢ τοὺς ἐν ἐθνῇ συντάξεως ὄντας,
καὶ μὴ κόσμῳ καὶ συντάγμασι πολεμεῖν εἰδότας,
ἀτάξια φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες
οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶχον. καὶ ὁπότε μὴ ὅλης ἐφεῖεν C
οἱ καταλαμβανόμενοι, τε ἐρομοῦσι τοὺς Ἰουδαίους ἐπεῖχον,
καὶ δὴ τὴν ὁρμὴν ἧττον φυλαττόμενοι, ἐπέτρωσκον. ἀεὶ ἢ
πληθυούσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταρασσόμενοι τελευ-
ταῖον ἀπὸ τῆς στρατοπέδου φέρονται. καὶ δοκεῖ τότε κιν-
δυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ πόθεν ἀγγελθέντος αὐτῷ
δὴ τάχους ἐπεβοήθησε καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀναν-
δρίαν, ὅπισθεν μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς ἢ πλαγίοις
τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ἐπιλέκτων, συ- D
χνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείους ἢ τρέπεται ἢ πάντας,
καὶ πεισθεῖς καὶ φάραγγος. οἱ ἢ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ
κακωθέντες, ὡς διέπεσον, αὐτόκρημνος ὅπισθεν φερόμενοι, καὶ
μέσῳ ἔχοντες τὸ χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμά-
χοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἔτος ἐπολέμουν.
ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, πῶς τοὺς
μεθ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀκρω-
τῶν τοῖς ἐπιφέρουσιν αὐτῶν ἀτάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς
τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρόρειαν. E

armis, subitò in legionem decimam ruunt: péque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos autumos esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortunâ vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magísque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multísque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæísque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulò autē post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, alísque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset & neue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione pertetriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamē aggressus à latere,

Κεφάλαιον ι.

Ἰουδαίοις ἢ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σκοποῦ κατασεί-
σαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὅπι τὸ τείχος καθῆσο,
προπυθῶσι πλῆθος ἀκραφνέσεσιν μὴ τοσαύτης ὁρ-
μῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀχριωτάτοις εἰκάζειν
θηρίοις. ἀμέλει τῷ προσπαγέντων, ὑδεὶς ἔμεινε τὴν
ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ὑπ' ὀργάνου παιόμενοι, διέῤῥηξαν
τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἑαυτοὺς ἀνέφυγον. λεί- F
πεται ἢ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει πῶς μετ' ὀλίγων, καὶ
πολλὰ τῶν φίλων προτρεπόντων, ὅσοι δι' ἀγνοῶν πρὸς τὴ
ἡγεμόνα τὸν κινδυνεύειν καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶξαι
θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ἕνεκα
ἐκείνῳ πρὸ αὐτοῦ μάχεσθαι, λαμβάνειν ἢ ἔννοιαν τὸ καθ'
αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτην ἀποπλεονάζοντα καὶ
τῷ πολέμῳ καὶ τῇ οἰκουμένῃ δεσπότην, ὀξείαν ἔτσι ὑ-
φίστασθαι τεκμηρίῳ, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τύπτων ἀδὲ
ἀκούειν ἔδοξε. τοῖς ἢ κατ' αὐτὸν ἀναζέχεσιν, ἀϊδίσας), G
καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους ἀπῆρει, κατάπερ τῷ
πανοῦς ἀθέοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ
πρός τε τὸ ῥᾴσημα, καὶ τῇ ἰσχυῇ καταπλαγέντες, ὑ-
δὲ ἕτσι μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον
ἢ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέ-
κειντο. καὶ τούτοις ἢ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his, quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμνετο. κἂν τούτῳ αὐτοῖς ἄνω τφχίζοντο τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτουσι τάραχή τε δέους, καὶ δυσπιδνατος πᾶν τὸ τάγμα, δοκούντων αὐτοῖς ἀνυπόστατον μὴ εἶναι τὸν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, τραφθαι δ' αὐτὸν πῖτον. ἐ γὰρ ἂν ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῆ διεφέροντο. μέχρι τινὲς καταβάντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, δυσβοῶσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δ' αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς καχίζοντες ἀλλήλους ὅτι τῷ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο, καὶ κλίναντες ἅπαξ ἀπὸ τῶν καταντίους σωωθεν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ κάτω πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. στεφσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ τῖτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅπῃ τὴν τφχοποιΐαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον αἰτίας ἐίργε τοὺς πολεμίους. ὥς τε εἰ χρὴ μήτε θεραπείᾳ τι προσιθέντα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καίσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχε.

Cap. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartusdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferroque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modò, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totum quod erat vſque muros ſpacium complanare.

Κεφάλαιον ια.

ΛΩφήσαντος δὲ τοῦ τάραχου τὸν πόλεμον, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ ὥσπερ ἀζύμων ἐνστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὴν πρώτην ἀπαλλαγὴν δουλείας καιρὸν ἡγεῖσθαι, οἱ μὲν τὸν ἐλεάζαρον ὠφελοῦντες τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσιέναι θέλοντας εἴσω, ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ὁπλισμένης ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τοῖς σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄοπλοι, δι' ἀπιδοῦς παρῆσαν ἐμπίπτουσι προκαταλημφόμενος τὸ ἱερὸν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξοπλίνης ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τοῦ μὲν ἔξω τοῦ στάσεως λαοῦ, καὶ πάντων ἄκρατον οἰομένων εἶναι τὸ δόλωθεσιν. τὸ δὲ ζηλωτῶν ὅτι σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τοῦ φρουρεῖν ἔτι τὰς πύλας, καὶ τὸ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ θωμῷ καταπήσαντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν συνελθόμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε ἀπέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἰδίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αἰτίους ἀσιαζας ἀπήγαγον οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τοῦ ὁπλιβέλων πάλαι, τηνικαῦτα ὁπλιγωθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀπελέγετο. πολλὰ δὲ διὰ τὰς αἰτίους διαπεθέντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διέπεσαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πύλας πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ὕστερον ζιμερὴς ὅσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας πρώτας.

Κεφάλαιον ιβ.

Ο δὲ τῖτος ἔγγιον, ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τὴν πόλιν στρατόπεδεύσασθαι προαιρούμενος, πρὸς μὲ τοῖς ἐκτὸς ἔχοντας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. κατα-

καβληθέντος ὑπὸ παντὸς ἕρκους καὶ φρουρήματος, A
ὅσα κήπων φερόντων καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης σκοπιᾶς, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ φερούσας ἐξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ ἡρῴου μνημείων ἃ φερσεῖχε τὴ τοῦ ὄφεων ὀπὴ καλουμένη κολυμβήθρα. κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ B
ἰουδαῖοι κατὰ τ ρωμαίων ἐνέδραν συσκιάζοντ διαίδε. τ σασιασῶν οἱ μ ζηλωτεύσει φερελθόντες ἔξω τοῦ γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐνβεβληκότες δῆθεν ὑπὸ τοῦ εἰρωνικὰ φερονέντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν ρωμαίων ἔφοδον, ἀπεῖλουντο, καὶ παρ' ἀλλήλοις ὑπεπήδων. οἱ δ ὀξαίνοντες ὅτι τὰ τείχη, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρωνείαν ἐδόων, καὶ δεξιὰν ᾐτοῦντο, καὶ τοῖς ρωμαίοις ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τὰς σφετέρους ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τοὺς πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς C
εἰσόδους ὑπεκείναντο, καὶ τὰς ἔνδον ἱκετεύειν, συμφώνως τε φερὸς τοὺς ρωμαίους ὁρμήσαντες, ὅπισφερόμενοι ταρασσομένοις φερσεφέρεσαν. ὧδε μὲν οὖν τοῖς σατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτοῦ, ἐκ ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοις μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμοις φερὸς τιμωρίαν, τοὺς δ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τὴν φερᾶξιν. τότῳ δ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τ ὅπλισέως παρέλογον. καὶ δὴ φερὶ μιᾶς ἡμέρας φερκαλούμενος αὐτοὺς ὅτι συμβάσεις ἄλλα τοῦ ἰωσήπου μέτειον ὑδὲν D
δύεσκε, καὶ τότε τὰς σρατιώτας κ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἔφθασαν δ τινες τ ὅτι τοῖς ἔργοις φερτεταλμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, φερὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τότοις οἱ μ ἐνβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δ μεταξὺ τ πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ φερσέκειντο κατόπιν. οἱ δ ὑπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὥς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, ἔξωσαν δ πλείστους. ὧν δὲ ῥᾴδιον τοῦ τείχους E
καταφυγεῖν τοῦ κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ὀλιγωρίας τοῦ ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκελεύετο τῷ πάσματι φερσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ὀλιγοραπτίζομένοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμύνειν δ ἐκ ἐλάττοις ἀντιδόντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τοῦ ἐλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀφειδηκότως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχην, ἐσκωπτόν τε τοὺς ρωμαίους δολεσαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοῖς θυρεοῖς ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μετ' χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δ σατιώτας ἀπειλή τε τοῦ ἐξιαρχῶν, καὶ χαλεπαίνων καῖσαρ, ἐξεδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπόνοια μόνη σρατηγεῖ, πάντα μετ' φερνοίας φερόντουσι καὶ σκέψεως, ὅπλοις τε συνιάσοντες καὶ λόχοις, ἔπειτα δὲ αὐτοῦ G
ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, ἀλλὰ τὸ πειθήνιον, καὶ τοῦ φερὸς ἀλλήλους εὐνοιά τε καὶ πίστιν. ρωμαῖοι δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ φερὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νυνὶ ὑπὸ τοῦ ἐναντίων πάσουσι, καὶ δι' χείρων ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων αἴσχιστον, ἀσρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppositа quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

Cap. V. De Iudæorũ dolo in Romanorum milites.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffingere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decertantes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omniũ est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscerentur insidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itémque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Plephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

ἢ μεγάλα μὲ σεναίξῃν ἔφηβες τ σρατιᾶς νόμις, μεγάλα ἢ αὐτὸ τ πατέρα, τὴν δε τ πληγὴν πυθόμενον, εἰ γε ὁ μὲ ἐν πολέμοις γηράσας, ἢ δέ ποτε ἔπαισεν ἔτος. οἱ νόμοι ἢ ἀεὶ, ἢ τὰς βεχὺ π τ τάξεως ὠθήσαντας, θανάτῳ κολάζεσι. νῦ ἢ ὅλῃ σρατιὰν ἐωρᾶσι λιποταχτεῖν. γνώσεσθαί γε μὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι τὸ νικᾶν ὠθήσα ῥωμαίοις δίκα ὠθήσηέλμασος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διαλεγόμενος πρὸς τὰς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρείθησαν τὰς ψυχὰς, ὡς ὅσον ἀδέπω τελευτησόμενοι δικαίως. περιχυθέντα ἢ τὰ τάγματα τῷ πίτῳ, πρὸς τὴν σρατηγὴν ἱκέτευε, τ ὀλίγων μεταμέλειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων σωτηρίᾳ καταπιθόλευε. ἀναλήψεσθαι γὰ αὐτὸς τὸ παρὸν πάθημα, τ εἰς τὸ μέλλον ἀρετᾶς. πείθεσθαι κᾶσαρ ἅμα τ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. τοῖς μὲ γὰ καθ' ἑνὸς ἡμωρίαν ὤετο χρῆναι μέχρις ἔργου μεταμέλεσθαι, τ ἢ ὅτι πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὴ ὁμοῦ σρατιώταις διαλλάττεσθαι, πολλὰ νεωτερίσας αὖθις ἂν φρονιμωτέρους. αὐτὸς ἢ ὅπως ἀμυνεῖται τ ἰουδαίων ἐσκόπει. ὅπως βουλεύσεται ἡμέρας ἐξισωθείσης τ μέχρι τῶν τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τὰς τε ἐπισκοπὰς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ὠθήσαγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τ δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, ἐπὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τ φάλαγγα, τ τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τῶν ἱππικῶν ξυσοίχων ἑκατέρων ἑβδόμοι καὶ μέσον εἰσῆσαν οἱ τοξόται. ἐσύτῳ ἢ σίφει περαγμένων ἰουδαίοις τῶν ἐκδρομῶν, τά τε ὑποζύγια τῶν ἰδίων ταγμάτων, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲ ὢν πᾶς ἀπέχων ὅσον εἰς σαδίοις δύο τὸ τείχος, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτῶ μέρος, αὐτικρὺ τῆ ψηφίνῃ καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπει πρὸς δύσιν. ἡ ἢ ἑτέρα μοῖρα τ σρατᾶς, κατὰ τ ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζει, διεζῶτα τ πόλεως, ὁμοίως δύο σαδίοις. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπῃ τῶ ἐλαιῶν καλουμένων ὄρεσι ἔμενε.

Cap. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem cęsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

Κεφάλαιον ιγ.

ΤΡισὶ ἢ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' μὲν τ ἀδάτοις φάραγξιν ἐκύκλωτο (ταύτη γὰ εἰς ἰῶ ἐβόλος) αὐτὴ μὲ ὑφ' δύο λόφων αὐτοφεσώπως ἔκτισο, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἰῶ ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν ἢ λόφων, ὁ μὲ τ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἰῶ. διὰ γοῦν τ ὀχυρότητα, βασίλειον ἦν δαβίδ τ τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶνος τοῦ ἰῶ ἐδῶ, τ ῥώτε τ νεὼν κτίσαντος. ἡ ἢ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος ἢ ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τ κάτω πόλιν ὑφεσὼς, ἀμφίκυρτος. τούτῳ ἢ αὐτικρὺ ῥῖπος ἰῶ λόφος, ἀπεινότερός τε φύσει τ ἄκρας, καὶ πλατεία φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις γε μὴν καθ' ὃς οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνοις ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν σωτᾶφαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τ πόλιν, καὶ τ ἄκρας καθεργασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποιήσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑφ' φαίνοιτο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ ἢ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἰῶ ἔφαμεν τ τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαλλεῖν, καθήκει μέχρι σιλωᾶ. οὕτω γὰ τῶ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε & πολλὴν οὖσαν ἀναλοῦμεν. ἔξωθεν δ', οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείας φάραγξι περιείχοντο, καὶ δι' ἀμφοῖν τοῖς ἐκατέρωθεν χρημνοῖς, περιτὸν ὑψηλότατον λίθ. τρεῖς δ' τειχῶν τείχων, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, & τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' ὃ κατεσκεύασο, δυσάλωτον λίθ. περὶς δ' τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, διαδὶ τε καὶ σολομῶντος, ἔτι δ' τῷ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δ' καταβορράν ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, & διατεῖνον ὅπῃ τὸν ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συναπτον, ὅπῃ τῷ ἐσεδίῳ τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀπαντίζετο. κατὰ θάτερα δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δ' τοῦ Βηθσὼ καλουμένου χώρου κατατεῖνον ὅπῃ τῷ ἐσσηνῶν πύλῃ, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὸ σιλωὰμ ὑπερέφερον πηγήν, ἔνθεν τε πάλιν ἀνακλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ὅπῃ τῷ σολομῶντος κολυμβήθραν, καὶ διῆκον μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶ, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τοῦ ἱεροῦ συνάπτε. τὸ δ' δεύτερον τῷ μὲν ἀρχῷ ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γναθὰ ἐκάλουν τοῦ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλούμενον δ' τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον αὐξει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τῶν βορείου κλίματος κατατεῖνον ὅπῃ τὸν ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῶν ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῆ βασιλὶς ἦν αὕτη, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, & διὰ πολλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἐκάμπτετο μὲ γωνιαίῳ πύργῳ, κατὰ τὸ τοῦ γναφέως περισταλούμενον μνῆμα. τρίτῳ δ' ἀρχαίῳ προσβόλῳ συνάπτον εἰς τὸ κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα κατέληγε. τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προσέθηκεν ἀγρίππας, ἅπερ ἦν πᾶσα ξυμπᾶ. πλήθει γὰρ ὑπερχεομένη, καὶ μικρὸν ἐξεῖρπε τῶν προβόλων, καὶ τοῖς ἱεροῖς τὰ προσάρκτια, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον προσοικηθῶν λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κεῖμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος δ' ὀρύγματι βαθεῖ. διεταφρεύθη γὰρ ὅπῃπερ, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, δυσπρόσοδοί τε εἶεν, & ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὅπῃχωρίως δ' συνήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. διομένων οὖν τῷ τούτῳ σκέπτης, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχὴν μὲν ἐπέθηκε τῷ προειρημένῳ τείχους. δείσας δ' κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ὅπῃ νεωτερισμοῦ πραγμάτων ὑποτοπήσῃ, & σάσεως, παύεται θεμελίοις μόνοις καλόμενος. καὶ γὰρ ἂν οὐ λίθ. ἀνάλωτος ἡ πόλις, εἰ φθάκοπε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, & τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μεθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις ὁρασθῆναι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δ' καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενοι ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀέρα. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, ξιπήχεις δ' τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte aditi poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, B aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan C vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Phephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebat D contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templíque Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, si- E tus quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrip- F pa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, G si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. A Murum autem ſupereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis ſtructæ, & ſicut ipſe murus plenæ ac ſolidæ. præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorum nihil erat templo deterior. poſt altitudinem verò turris ſolidam, viginti cubitis elatam, cellæ deſuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuoſi latíque ſingularum aſcenſus. Eiuſmodi quidem turres nonaginta B tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in ſexaginta, diuiſi erant. omne autem ciuitatis in gyro ſpacium triginta tribus ſtadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis eſſet tertius murus, admirabilior Pſephina turris ad Septentrionem Occidentémque ſurgebat in angulo, qua parte Titus caſtra poſuerat. ex ea nánque per LXX. C cubitos ædita, Sole orto Arabia proſpici poterat, & vſque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine ſiue pulchritudine ac firmitate, vniuerſis quæ toto orbe eſſent, præſtabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: perſonísque tribus cariſſimis, quarum nomi- D nibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris cauſa peremptæ, iis autem bello amiſſis, cùm fortiter decertaſſent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem XXV. cubitos in latitudinem itémque longitudine habebãt, & excelſæ XXX. cubitos erant, nuſquam inanes. ſupra ſoliditatem verò, ſaxíſque adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus ex- E cipiendis: ſuper hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, ínque varia membra diuiſa: & deſuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaſelon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & ſolida eius altitudo ſurgebat. & ſuper hanc decem cubitis ædita porticus erat, inſtructa brachiis, itémque propugnaculis ſepta. In media verò F porticu ſupereminens alia turris ſtabat, in membra magnifica & balneas diuiſa, ne quid regalis ei vſus videretur deeſſe: in ſummo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celſitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & ſpecie quidem videbatur aſſimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul oſtendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum do- G micilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (ſic enim regina vocabatur) vſque ad XX. cubitos farta, per XX. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cum id proprium, séque dignum eſſe rex putauiſſet,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάδῃ. τῶ δὲ τείχους ὑφεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲ εἰς εὖρος, εἴκοσι ϑ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦγε μὲν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῆ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναῦ. μῆ ϑ τὸ νεὼ ὕψος τῆ πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπῶα, δεξάμεναί τε ὄμβρους τὰς τῆ ὑετῆ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείστας, Ϲ πλατείας κατ' ἔκασον ἀγοδοι. τοίνυν μὲν οὖν πύργοις τὸ τείτον τεῖχος εἶχεν ἑκκαίδεκα. τὰ ϑ μεταπύργια τέτταρα, ἀνὰ πήχεις δεκαοκτώ. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρεσκαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν ϛ ἑβδομήκοντα ξιῶν. θαυμασία δὲ ὄντος ὅλε τῦ τρίτε τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἦν κατὰ γωνίαν βορείου τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὅπου γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἀραβίαν τε ἀνέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, Ϲ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑσπερίων κληρουχίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος ϑ ἦν. τούτου ϑ ἀντικρὺς ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκεύασαν ὑπὸ πρόδε τῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγέϑός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, τ καὶ τ οἰκεμονίαν διαφοροι. πρὸς γὰρ τῆ φύσει μεγαλοψύχω, καὶ τῆ περὶ τ πόλιν φιλοτιμία, τ ὑπερεχεν τῆ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ξισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τ μνήμην ἀνέθηκε. τ μὲν, ὡς προειρήκαμεν κτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δὲ ὑποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τῦ φίλε προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲ ἦν, δύεος ϑ καὶ μῆκος, εἴκοσι Ϲ πέντε πήχων, Ϲ ἕκασος ὕψος ξιάκοντα, εὐδαιμῶ διήκενος. ὑπῆρ ϑ τὸ πλῆρες, Ϲ ταῖς πέτραις συνειλημμένοις εἰς ἐνδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπῆρ ὃν τύρσις μὲ δεκάπηχεις, προμαχῶνες δὲ περιέβεβλητο ξιπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναεῖσθαι μεῖθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ ταδελφῦ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκασον. ὅπου τεσσαράκοντα δὲ ἦν τὸ ναὸν αὐτὸ ὕψος, ἐπ' αὖω δ' αὐτὸ περιῆσι στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ προβόλοις σκεπομένη. μέσῳ δ' ὑπερῳκοδόμητο τ στοαὶ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, Ϲ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδεῖν τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢπερ ὁ πρὸ αὐτὸ κεκοσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεῴκει τῷ κατὰ τὸν φάρον ἐπὶ πυρσεύοντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῆ περιοχῆ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τοιγαροῦν τὰ γε μὴν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῷ σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναστὸς ἦν. εἴκοσι ϑ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν ϑ καὶ ποικιλωτέραν τῆ ἄλλων τῶν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω, τῷ βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντες, τὸν

ὑπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τὸ γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τούτων τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πολιτικῶτοι δ' ὄντες οἱ ξεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον. αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διεδέμητο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα περανεῖχεν εἰς ἑκατὸν πήχεις, ὑφ' ᾧ οἱ πύργοι κείμενοι, πολύ δή τι μετεώρως περιελάμβανον. θαυμάσιον δὲ καὶ λίθων ἦν τὸ μέγεθος. ἐκ γὰρ ἐκ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῆς ἀνθρώποις πέρα σωρεῖς ἦσαν, λύκοι δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνῳκοδόμηντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶναι πέτραν ἀνατεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ ἐξειργάσθαι χερσὶ τεχνικῆς, εἰς σχῆμα καὶ γωνίας ἕστως ἐκάστοθεν ἡ συναφὴ καὶ ἁρμονίας διεφαίνετο. κλιμάκιον δὲ ἐκ τοῦ ἄρκτου αὐτοῖς ἔνδοθεν ἦν τῆς βασιλέως αὐλῆς προσέβλητο, παντὸς λόγου κρείσσων. ὅτε γὰρ πολυτελείας, ὅτε κατασκευῆς πόνος ἔλιπεν ὑπερβολήν. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ἑκατὸν πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταπλίνοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆπτο δὲ πολὺς ὁ παντοχῆ περίβολος. θαυμάσαι δ' ὀφθαί, μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι κεκοσμημένων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ κτημάτων ἦσαν τοῖς μυείαις. πᾶσι γὰρ μὲν ἀποσκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἦσαν δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαί, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστην διαφοραί. τοίχοι μὲν τούτων ὑπῆρθεν, παντοχῆ χλοερὰ, καὶ ποικίλαις μὲν ὕλαις, μακραὶ δὲ αὐτῇ ἦσαν περίπατοι, καὶ πρὸ τούτου δρύφακες βαθεῖς, καὶ διεξόδων τε πολλαχῆ χαλκουργημάτων ἦσαν πλέοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξέχεῖτο, καὶ πολλοὶ πρὸ τὰ νάματα πύργοι, περιεστᾶσιν ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ ὑπ' ἐρημώσεως διωκτὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῆς ληστικῆς πυρὸς διαπαίας ἀναφέρουσα. ὁ γὰρ ταῦτα Ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβούλων, ὡς προεπυθόμην ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἔπι τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ἑῴων πύργων τὰς στέγας ἐπανεμήθη.

Κεφάλαιον ιδ'.

Τὸ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφην ἔπι λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αὐτοτάτω χθαμαλὸν αὐτοῦ, πρίν γε ναῷ, καὶ τοῦ δώματος τὰ δὲ πρόπυργος ἦν δυσκρήμνος καὶ κατάντης. τῷ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἵδρυσε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐπετείχισαντος, ἐπετέθη στοὰ τοῦ χώματος. καὶ κατὰ μὲν τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. ἔξῃς δ' ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί τι τοῦ λαοῦ προσχωννύοντος ἀνισούμενος ὁ λόφος ἠρύετο. ἐξικόμενος δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ἔσωθεν προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπετείχεν ὁ τοῦ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ καὶ ἐνταῦθα κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξαπλωθῆναι αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες οὓς ἀνεπίμπλασαν οἱ πρὸ τῆς οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latísque decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, vt nusquam iunctura compagmis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexæ columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variatum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatû, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tum in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliàs Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac tei magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τάς τε ἄνω περιβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τοῦτο τὸ ζᾶπεινότατον, ὑπὸ ξιακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, καὶ δέ τινας τόπους ὑπὲρ πλείονος. ἐκ μὲν γοῦν πάντων τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων. ὅπου γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισουῦν βουλόμενοι τοῖς ἔνωθεν τὸ ἄσχεος. πέτραι δὲ τεσσαρακονταπήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν· αἱ δὲ πολυτέλεια τῶν χρημάτων, καὶ τῆς λαῦ φιλοτιμίας, λόγον μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑπολήψεις, καὶ τὸ μηδὲν ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπερμονῆ καὶ χρόνοις λῦ αὐσημον. λῦ δὲ ἄξια τῶν τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτῶν εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου. καὶ εἶνοις ἦν φατνώμασιν ὠρόφωτο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ἄξεσον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. οὐδενὶ δ' ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ περισκυλαίῃσο. ἦν πλατεῖαν μὲν ἅπασαν ὅπη τειάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῆς, εἰς ἓξ σταδίους συνεμέξετο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀντωνίας. τὸ δ' ὕπαθρον ἅπαν, περοίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἐν δὲ τούτῳ περιόντων ὅπη τὸ δεύτερον ἱερὸν, φρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, ξυπήχης μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διειργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰστήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν καθαγνείας περσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τεῖχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθ' ὅσον τεσσαρακονταπήχων ὑπάρχον, ὑπὸ τῆς βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δ' ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. διὰ γὰρ ὑψηλοτέρου δεδομημένου τοῖς βαθμοῖς, ὡσεὶ ὅλου ἄπαν εἴσω καταφανές, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μεθ' οὓς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντεβάθμοι κλίμακες ἀνῆσαν ὅπη τὰς πύλας, αἳ διὰ μὲν ἀρκτοῦ, καὶ μεσημβρίας ἀνῆσαν, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀράγκλου. διατετειχισμένου γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα τῆ γυναιξὶν ἰδίᾳ θρησκείαν χώρου, ἔδει δευτέραν εἶναι πύλην. τέτμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης ἀπέχουσα καὶ τῶν ἄλλων κλιμάκων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰσῆσαν. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναιξὶν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ σφετέραν διαβαίνειν τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτο γε μὴν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν κατὰ τὸ τεῖχος, ἔνδον ἐσραμμέναι πρὸ τῆς γαζοφυλακίου, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἀπλέτου μεγέθους τῆς κάτω κατ' οὐδὲν ἀπελείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐνέα, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε τοῖς παραστάσι, καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ κορινθίου χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ περιχρύσους ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τειάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντεκαίδεκα. μιᾷ μὲν τοῖς εἰσόδοις, A
ἐνδοτέρω πλατυνομένοις παρ' ἑκάτερον ξυακοντάπη-
χεις ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε & μῆκος πυργοειδεῖς. ὑ-
ψηλαὶ δ' ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον
ἑκάστῳ κίονες, ἀώδεκα πηχῶν τὸ πλεῖστον ἔχοντες. καὶ
τὴν μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἦν τὸ κορυ-
θίαν ὑπὸ τῶν γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τὸ
τοῦ νεὼ πύλης ἀντικρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πη-
χῶν ὕσα τὸ ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας B
εἶχε, & τὸ κόσμον πολυτελέστερον, ὅτι διαφυλὴς πάχος
ἀργύρου τε & χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπένθα πρὸς
τὸ μείζονα πύλῃ ὑπὸ τῆς γυναικῶν διαπρίσματος
ἀνοῖγον. τὸ δὲ πρὸς ἄλλας πέντε βαθμοῖς ἦσαν διεχώ-
ρισεν. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς κατὰ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον
ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ κατὰ πρόσ-
σωπον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατό-
πιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενώτερος. ἐμφερόθεν δὲ C
ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ
πρώτη δὲ αὐτὴ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἔ-
σα, & εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας ἃς εἶχε. τῇ δὲ οὐ-
ρανῷ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀοίκλειστον ἐπέφαρε. κεχρύσω-
το δὲ τὰ μέτωπα πάντα, & δι' αὐτῆς ὁ, τε πρῶτος οἶκος
ἔσωθεν ἅπας κατεφάνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸς τὸν
ἔσω πύλῳ, πάντα λαμπόμενα χρυσοῦ τοῖς ὁρῶσιν ὑ-
πέπιπτον. τῷ δὲ ναῷ ὄντος ἔσω διαφόρου, μόνος ὁ πρῶτος D
οἶκος πρόκειτο, καὶ διαφανὴς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος
μὲν ὅτι ἑβδομήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὅτι πε-
ντήκοντα, & διαβαῖνον ὅτι εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύ-
λη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφαν πᾶσα, καὶ ὅλος πρὸ αὐτῆς
τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀμπέλους,
ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤ-
δη τοῦ ναοῦ διαστέγου, διαπρεπεστέρα τῆς ἔξωθεν λίθου, καὶ θύ-
ρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος, E
εὖρος δὲ εἰκοσιέπτα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμιτας κατα-
πέτασμα, πέπλος ἦν βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου
καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰρ-
γασμένος, ὡς ἀθεώρητον δὲ τὴν ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ'
ὥσπερ εἰκόνα τοῦ ὅλων. ἐδόκει γὰρ ἁρμόττειν τῇ κόκκῳ
μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ
τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τῇ μὲν, ἐκ τῆς χρόας ὁμοι-
ουμένων, τῇ δὲ βύσσου καὶ τῆς πορφύρας, ἐξ ἃ τοῖς μὲν γένεσιν, ἐ- F
πειδὴ τοῖς ὑγροῖς, ἀπαδίδωσιν ἡ γῆ, τοῖς δὲ ἡ θάλασσα.
κατεγέγραπτο δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τὴν οὐράνιον θεω-
ρίαν, πλὴν ζωδίων. παριόντας δ' εἴσω, τὸ ὑπόπεδον
τοῦ ναοῦ μέρος ὑπεδέχετο. τούτου δ' αὖτε, τὸ μὲν ὕψος, ἑ-
ξήκοντα πήχεων, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ
πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ
τὸ μὲν πρῶτον μέρος, διαστατὸν ὅτι τεσσαρά-
κοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὑτῷ τρία θαυμασιώτατα
καὶ σεβάσματα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τρά- G
πεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύ-
χνοι, τοὺς πλανήτας, δυοῦσι δὲ ἀπ' αὐτῆς διῄρητο
τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ὅτι τῆς ζαπίζης ἄρτοι δώδε-
κα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis cellas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinquelata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus ocurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam aurata paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & bysto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. cruſtis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos mensis Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, maláque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀφ' ὧν ἑπτακαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιπλάτου καὶ τ' ἀοικήτου καὶ οἰκεμβρίας, ἐσήμαινεν, ὅτι τ' θεῶ πάντα καὶ τῷ θεῷ. τὸ δ' ἐνδότατον μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείργετο δ' ὁμοίως κατὰ πετάσματα πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκτος δ' ἦν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἁπάντων. ἁγὴς ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸ ἦ τὰ πλάγια τ' κάτω ναοῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύστεγοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερα εἰς

B αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τέτοις μὲν ἴσα ἐτ' εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον ἁπ καὶ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅσῳ τεσσαράκοντα πήχεις, ἐστὶ λιτότερον τ' κάτω. συνάγει γὰρ ἔτος πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τ' ὀπισθόδομον πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ἔστε εἰς ψυχῆς, ἔστε εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσῆ σιδαρᾶς καὶ λυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολὰς, πυρωδέστην ἀπέπαλλεν αὐγήν, ἐστὶ τ' βιαζομένων ἰδεῖν τοῖς

C ὄμμασιν, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖσιν ἀντέστρεφε τοῖς ἐμοὶ εἰσαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. ἐστὶ γὰρ καθαμὴ πεπερύσωτο λευκότατος λίθ. κ' κορυφῇ ἦ χρυσέοις ὀβελοῖς ἀκεῖτο τεθηλυμένοις, ὡς μή τινι προσκαθεζομένῳ μολυσμὸς ἦ ὄρνιον. τ' ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἑξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἐπὶ πήχεων, εὖρος ἦ καὶ μῆκος ἑκτείνων ἴσον, αἰὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος

D δ' ἵδρυτο, κεραστοειδὴς τοῖς προσανέχων γωνίαις, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐφ' αὐτὸν ἀνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆιασο. κατεσκευάσθη δ' ἄνευ σιδήρου, καὶ οὐδέ ποτε ἥψατο αὐτοῦ σίδηρος. προσέστεφε ἦ τὸν τε ναὸν, ἐστὶ τ' βωμὸν, ἐπιθόν τι καὶ χαμαίζηλον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργε ἐξωτέρω τ' δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δὲ

E ἐμμιλυοὺς ἀπεκέκλῃστο, παρελθεῖν ἦ ταύταις μὲν καθαρᾶς ἐξεῖναι, ὧν προείπομεν ἕνεκεν. ἀνδρῶν δ' οἱ μὲν καθαροὶ πάντων ἠναδύκοτες, εἴργον τὸ τ' ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

Τῶν ἦ ἀπὸ φυλῆς ἱερέων ὅσοι ἀφὰ πήρωσιν ἐν ἐλειτούργουν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἑκατέρω τ' μέσῳ, καὶ ταῖς ἀπὸ τ' φυλῆς ἐλάμβανον μερίδας, τ' μὲν ἐθήσειν ἰδιωτικὰς ἐχρῶντο. τ' δὲ ἱερεῖον, ὃ

F λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅτι ἦ τὸ θυσιαστήριον, ἐστὶ ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δείσει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἀπῆει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι ἐστὶ νεμηνίαις, καὶ εἴτις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυεις παίδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τοὺς

G μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, λινῷ τε ὑποδύτῃ ἐνδυθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρες καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔρυον. τῷ ἦ θυσάνων ἀπηρτίητο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ἀβάλλιοι, βέντος μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ ἦ τὸ ἔν-

δυμα

δυμα τῷ ἱερῷ περιπλῶσα ταινία, πέντε διιλυθισ- A
μὴν ζώναις πεποίκιλτο, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκ-
κῳ, βυσσῷ δὲ βύσσῳ, καὶ ὑακίνθῳ, δι' ὧν ἔφαμεν, καὶ τὰ τῶ
ναῶ καταπετάσματα συνυφαίνειν. τούτοις δὲ ἐπωμί-
δα κεκεραμένην εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. χιτὼν μὲν
ἦν ἐνδυτὸν ποδήρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτὴν ἐπόρπων
ἀσπίδισκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλ-
λιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, οἷς ἐγκεκόλπισται τὰς
τῶν ἐθνῶν φυλῶν ὀνομαζομένας. καὶ δὲ θάτερον ἄλλοι B
περιέκειντο λίθοι δώδεκα, κατὰ ζεῖς εἰς τέσσαρα
μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄν-
θραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον,
ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστῳ πάλιν, εἷς
τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. ἡ δὲ κεφαλὴ, βυσσίνη μὲν
ἦν στρεπτῷ, τιάρᾳ, κατέκειτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσᾶς
ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμ-
ματα. ταῦτα δὲ ὅτι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν C
τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐφόρει τὸ ἄλλον χρόνον, λιτωτέραν δ'
ἀνελάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ
πάντας τὸν θεόν. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν πόλεως. καὶ τῶ ναοῦ
τῶν τε ὅσα τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον
ἐροῦμεν. ὁ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλειπόμενος λό-
γος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τῶ
πρώτῳ ἱερῷ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον.
ᾠκοδόμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕ- D
ψος, πρὸς κρημνῶ δὲ πάσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρώδου βασι-
λέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξα-
το. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα, πλαγίοις κεκάλυπτο
λείαις λίθων, εἰς τε κάλλος, καὶ ὡς ὀλισθαίνοι πᾶς ὁ
πρόσβαίνειν καὶ κατέναν πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς
τοῦ πύργου δομήσεως, ξιῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέ-
ρω δ' τούτου, τὸ πᾶν ὕψος τῆς ἀντωνίας, ὃν πεσ-
σαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων E
εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμίκτο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴ-
κων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, πρόστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ
εὐρυπτέρους αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔ-
χειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶναι δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ
βασίλειον. πυργοειδὴς δ' ὢν τὸ πᾶν ὕψος, κατὰ γω-
νίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλ-
λοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ πρὸς τῇ μεσημβρινῇ, καὶ καθ'
ἀναζέλιον γωνίᾳ κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν,
ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆ- F
πτο ταῖς τῶ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε κατα-
βάσεις. δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθίστο γὰρ ἀεὶ
ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι περὶ
τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δή-
μον ὡς μήτι νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον
γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ
ἀντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τειῶν φύλακες ἦσαν, καὶ
τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ ἡρώ-
δου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διήρητο μὲν ὡς G
ἔφην ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος. ὧν
μέρει τῆς κάτω πόλεως προσῴκιστο, καὶ μόνος τῷ
ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπισκοτεῖ. περὶ μὲν δὴ τὴν πόλεως, καὶ
τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκασα προτε-
θείμην, ὅτι τὸ παρόντος ἀποχρώντως εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque varia-
tæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, bys-
si, & hyacinthi: quibus etiam vela templi di-
ximus esse contexta, iisdem autem habebat e-
tiam epomidem temperatam, in qua plus
auri erat: & habitu quidem indumento tho-
raci simili videbatur: duabus autem fibu-
lis aureis, aspidum specie vinciebatur: qui-
bus inclusi erant optimi, maximique sardo-
nyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomi-
na præferentes. ex altera verò parte, duode-
cim pendebant alij lapides, in quatuor partes
terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smarag-
dus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates,
amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chry-
solithus. quorum singulis singula item cogno-
mina erant scripta. Caput autem byssina tiara
tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam
alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras
literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia.
Ea quidem veste non semper, sed alia mi-
nùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando ady-
ta introibat. solus autem atque semel in anno
intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos e-
rat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & le-
gibus iterum diligentiùs referemus. non enim
pauca super his exponenda sunt. cæterùm Anto-
nia in angulo quidem duarum porticuum sita
erat prioris templi, quæ ad Occidentem Se-
ptemtrionémque spectarent. in saxo autem fue-
rat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vn-
dique prærupto: quod opus Herodis regis fuit,
vbi maximè ingenij sui magnificentiam de-
monstrauit. Primùm enim à radicibus saxum
ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo &
decus adderet operi, & facile dilaberentur,
qui vel ascendere vel descendere tentauissent.
deinde ante turris ædificium murus erat cu-
bitorum trium. intra hunc omne spatium
Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur.
Intus autem regiæ latitudinem ac descri-
ptionem habebat, diuisam in omnem vsum
habitationùm & speciem, id est, atria, &
balnea, & aulas castris aptissimas: vt quan-
tum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas
videretur, magnificentia verò palatium. in-
star verò turris toto habitu formata, quatuor
aliis per angulos turribus cingebatur: quarum
cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ
verò ad Meridianum Orientalémque angu-
lum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex
ea totum templum videri posset. Quà verò
porticibus iungebatur, vtrinque descensus
habebat, vnde custodes commeabant, sem-
per namque in ea Rom. milites residebant:
& cum armis appositi custodes, ne quid po-
pulus festis diebus noui committeret obser-
abant. castrum enim erat impositum oppido
quidem templum, templo verò Antonia.
In hac autem porticu custodes erant, & supe-
rioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis
erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab An-
tonia separabatur: qui cùm omnium esset al-
tissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniunge-
batur, templóque Septentrionali solus obstabat.
De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum
scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redière. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuertetetur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ σασιάζον πλῆθος, περὶ σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τῶν ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῆς μυρίων, ἐφ' οἷς αὐτὸς κύριος τῆς ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτῶν συντελοῦντες εἰς πενταχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρόκειν ἐδόκουν, ὅτε τὸ σωσᾶ ἰάκωβος, καὶ σίμων ὁ καθλᾶ. ἰωάννης δὲ τὸ ἱερὸν κατέληφως, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεχώρουν δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι τῆς διαφέρειας, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χερώμενοι δ' ἄρχοντι, πρὸς δὲ πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τῷ ἰαείρου. πολεμούντων δὲ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τῷ λαῷ μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τήν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τότε ἀρχαῖα τείχη ὄντα. ἀπὸ τοῦ σιλωᾶ ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὴν, ὁμοῦ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' ἦν ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὐτὴ δ' ἐν κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς τῆς ἑλένης βασιλείων τοῦ μονοβάζου μηδός. ὁ δὲ ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ περιξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὀφλᾶ καὶ τὸν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφράσαντες τῇ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν εἶσαν. ἐπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν ἑστῶτες ῥωμαίων, ἔνδον ἡ σάσις ἐρέμει. ἐφ' ὅσον δὲ πρὸς τὴν ὡρωτὴν ὑπωνήφαντες ὁρμὴν, ἀνέσεσαν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, κατά τε δίκην πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπρασσον. ὅτε γοῦν αὐτοῖς τι χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, ὅτε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐφέρετο κακοτέρᾳ πάθει. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸς τοῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ σάσις. ῥωμαῖοι δὲ εἷλον τὸ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὴ σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἂν τις δίκαιος ῥωμαίοις προσγράφοι. νοεῖτο δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ιζ.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ὄντων διακειμένων, ὁ τίτος μετὰ ὁπλιτῶν ἱππέων προϊὼν ἐξώθεν, ἦ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορουμένῳ δὲ πανταχόθεν, ὅτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πεζὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ ὡρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τοῦ ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει καὶ τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ ὡρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὑπ' οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ὃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συωῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ξίστον ἦν ἡ δὲ πέτρα, δι' ἣ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δῆλον τοῦ ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ θεασάμενός τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τὸ λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μὲν τοῦ ἰωσήπου προσελθών, καὶ προρώμενος εἰρωνικὰ τοῖς ὅπλοις τὸ τείχους, ὑπὸ γὰρ ἄγνωσος ἦν δηλέσθαι. διὰ τοῦτο τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὅπλοις κάμαρ, εἰ μηδὲ τῶν ὅπλων σωτηρία προσόντων ἀπέχοιντο, παρεξιέναι πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

σωτά-

σωζόμασι δηοιῶ τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, & συμφέ- A
ροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλιν εἰς εἰρειν χώματα. Ζιχῆ δὲ
διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χω-
μάτων τοξότας τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς
ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τοὺς λιθοβόλους μηχανάς,
ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅπως τὰ ἔργα,
καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων
δὲ τῶν ξύλων τὰ περάσεια μὴ ἐν τάχει γεγύμνωτο.
συμφερομένων δὲ ὅπως τὰ χώματα τῶν ξύλων, καὶ τῆς B
στρατιᾶς ἁπάσης ὅπως τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἤδη τὰ περὶ
τὴν Ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφάλαιον ιη.

ΤΟὺν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις,
συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσειν τε τὸ πρῶ-
τον πολεμίων πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι
τὸν ἀρχὴν αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι προσχώροιντο.
Ἰωάννης δὲ καίτοι χωρεῖν ὅπως τοῖς ἔξω πολεμίοις τὸν περὶ C
αὐτὸν ὡρμημένων, δέος τὸν σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σί-
μων ἠρέμει, & τὸ μὲν ἔγγιον τῆς πολιορκίας. τὰ δὲ ἀφετή-
ρια διέτρησιν ὅπως τοῦ τείχους, ὅσα κίονι τε ἀφήρητο
πρότερον, & τὸν ὅπως τὸν αἰτωνίας φρουρὰν ἐλόντες ἔλα-
βον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν
δι' ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ
καὶ τόξοις τοὺς χωννυμένους ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ
καῦ σωστάξεις ἐκρέοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς D
δὲ ἐργαζομένοις μὲν, ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη γέρρα
χαρακωμάτων ὑφιστάμενα. τὰ δὲ ἀφετήρια, τοὺς
ἐκθέοντας θαυμαστὰ ἦν πᾶσι κατεσκεύασο τοῖς
τόγμασι, διαφόρως δὲ τῶν δωδεκάτων, βιαιότεροί τε ὀ-
ξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ἐ μόνον τὰς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπως τείχους ἀνέτρεπον. παλαιπ-
αῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρες, δύο ἢ καὶ πλεῖον ἀ-
ποτίθεσαν σταδίους. ἡ πλαγὴ δὲ, ἐ τοῖς προσεγγύς μόνον, E
ὅπως πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ὠλέθριος. οἱ γε-
μῶν ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὰς πέτρας, λόβη
γὰρ ὠλεθρος, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ &
τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπως τῶν
πύργων καθεζόμενοι προεμιμνον, ὁπόταν φανθείη τὸ
ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παρῴᾳ γλώσσῃ βοῶν-
τες, ὁ ὑὸς ἔρχεται. διέσαντο δὲ καθ' ὃς ἦκεν, καὶ προκατ-
εκλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἄπορον διεκ-
πίπτειν τὴν πέτραν. αὐτεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐ- F
τοῖς. τότε γὰρ ἂν ἔτι ὁμοίως προορωμένης οὐκ ἔχοιεν. καὶ
πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὑπὸ κακο-
μένοι μετ' ἀνδρίας παρεῖχον ῥωμαίοις εἰρεῖν τὰ χώ-
ματα. πάσῃ δὲ ὀπωπῇ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νυκτὸς,
καὶ μεθ' ἡμέραν εἴργον.

Κεφάλαιον ιθ.

ΤΩν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολιβίδι μὲν καὶ G
λίνῳ διαμοχθοῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς
τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ὑ γὰρ ἐνδὺν
ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. δύοντες δ' ἐξικνεῖσθαι
δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις προσῆγον, καὶ πῶς ἐγγυτέ-
ρω τὰ ἀφετήρια διάστησας, ὡς μὴ τοῖς κρείοις εἴρ-
γοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. ζιχόθεν δ'

suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem constrúi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem aboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam pleriſque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtriusque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

ἐκ παρασίου κτύπου πρεσηχήσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε πᾶσὰ τὴν ἔνδον ἤρθη, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δὲ ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem oblitiodiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῶν διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸν πολεμίων, δέον εἰ μὴ διδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἀλλ' γοῦν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπὲρ θεμελίους, καὶ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύσσει δὲ ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὅπῃπερ ἀπιστεῖν ὁ ἰωάννης. οἱ δὲ τὸ μίσους καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος περιέχοντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρά τε παμπληθῆ καὶ τῶν μηχανημάτων σύνεσαν, καὶ τοὺς ὑπερβαίνοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι ἢ καὶ σίφη προπηδῶντες, τὰ μέρη τῶν μηχανημάτων ἐπαιρόμενοι, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες, ὀλίγα μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη ἢ τὰ πλείω προεχώρουν. προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τούς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσων, εἶργε μετὰ τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνῆγε δὲ ἢ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ὁ μὲν οὖν πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆς πεντεκαιδεκάτης τάγματος κριὸς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀπέραντον ὂν. ὑπὸ γὰρ εὐθείας συνεχὴς ἦν τῷ πύργῳ προὔχοντι πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῆς προσβολῆς. παυσάμενοι δὲ τῶν ἐκδρομῶν πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους θεασάμενοι ἐσκεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δύῃ τοὺς ἰουδαίους ἠξίουν, ἐνθέοι καὶ τὸ ἱππικὸν πύργον ἀπὸ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένους. πρὸς ἢ τὴν κραυγὴν αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσαντο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἐφθασε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τὴν ῥωμαίων δύταξίαν, καὶ τοῖς προεντυγχάνουσι ξεφάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ ἢ πρὸς τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑποπροάναι, τῶν ἢ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον δπονοίᾳ, καὶ τῷ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν συνεδύνδυσε πάντα μὴ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας δπλέκτων αὐτέσησαν οἱ πολλοὶ, πολλά τῶν σφετέραν ὑπόληψιν ἀνδρισάμενοι. καὶ δὴ τῶν ἐνδοξοτέρων διῆσαν κατὰ ταὐτὸν τῷ μάχῃ. μέχρι καίσαρ τὸν τῶν ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῶν προμάχων αἱρεῖ. πρὸς ἢ τὸ τότων πάθος ἐκκλίναντος τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἐπόμενος συνελαύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν, κἀκ τοῦ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήτες. μὴ ἢ τὰ ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῶν ἀράβων κατὰ τὸ στέρνα βέξύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς σασιασαῖς ἀπολιτῶν. καὶ δὴ κατά τε χεῖρα, καὶ συνέσιν διάσημος ἦν.

Κεφάλαιον κ.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ θόρυβος ἐμπίπτει τοῖς ῥωμαίοις ἀμηχάνου. τῶν γὰρ τριῶν πύργων ἓνα μέσης νυκτὸς ἀπροσδοκήτως κατασείσας κελεύσαντος πεντηκοντάπηχυς, ἐν ᾧ ἐκάστῳ χώματος ὑπεστῶτος ἀπὸ τούτων τοὺς ὑπὲρ τοῦ τείχους ἐρείποντο, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγίστη δὲ ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ. καὶ τοὺς πολεμίους ὑπιχθρεῖν σφίσι δόξαντες, ὑπὸ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ δὲ τῶν τραυμάτων καὶ θορύβου ἦν, καὶ τὸ συμβὰν ἀδηνὸς εἰπεῖν ἔχοντος, ὑπερλείσιον ἀπορουμένοι διεφέροντο, μηδενός τε φαινομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπτοημένοι, καὶ τὸ σιώπημα μὴ ἀπιστοῦντες ἕκαστος τὸ πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλουμένοις παρεῴκεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τῖτος, δι' ἀγγέλων σπέλυσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. ἰουδαίοις γεμίζουσι τοὺς λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας, ἐπάκουσαν οἱ πύργοι. καὶ τὸ τῶν ὀργάνων τοῖς κυφοτέροις ἀπὸ αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὥστε ὑπ' αὐτῶν αὐτοὶ δι' τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τοὺς πύργους οὐκ ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀναβαπτίσαι ῥᾳδίως διὰ τὸ βεβαθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸ σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. ζεπόμενοι δ' ἐξωτέρω βέλους, καὶ ἔτ' ἐκώλυον τοὺς κριοῦντας ἐμβολαῖς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες, ἰσχυον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῷ νίκωνι τὸ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τοῦτο ἰουδαῖοι τὸ μεγίστῳ ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὑπὸ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲν πάλαι πρὸς τοὺς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τὸ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳθυμίας, καὶ τὸ βελτίονος παντὸς κακῶς, ὡς ἔπος εἰπεῖν, δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μᾶλλον ἐνδεντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τὸ ῥωμαίων ὑπερβάντων καθὰ παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δ' ἰουδαῖοι, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὸ στρατιάν. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἕκτῳ τὸ φρούτε τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνὸς, αὐτό τε πολὺ καθασκάπτουσι, καὶ τὰ περιτάρκια τὸ πόλεως, ἃ καὶ πρότερον κέκτο. Κεφ. κα.

Μεταστρατοπεδεύει δὲ τῖτος εἴσω, κατὰ τὸ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ὑπιχνῶν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τὸ κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ τὸ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους εἶ), προσβολὰς δι' ὅλου ἐποιεῖτο. μεριαθέντες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τείχους. οἱ μὲν ὑπὸ τὸ ἰωάννου ἀπό τε τὸ ἀντωνίας, καὶ τῆς προσαρκτίου στοᾶς τὸ ἱερὸν, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τὸ βασιλέως αὐτοῦ μνημείων μαχόμενοι. τὸ δὲ τὸ σίμωνος, τάφμα, τὸ μὲν τὸ ἰωάννου τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες, ἐφεξῆς μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσήκτο. προσπεσόντες τε δὴ πολλάκις ἐκ τοῦ πυλῶν, συχνὰς ἐπολέμουν, καὶ συμπλοκὰς ἐποιοῦντο τὸ ῥωμαίων ὑπερέχοντες ἀπειρίᾳ. προῆσαν δὲ ταῖς τειχομαχίαις, καὶ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα ἦγεν ἐφορμῶντας, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δὲ ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατήσειν. ὅθ' ἕτερον δὲ ἦπτετο κάμνος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τειχομαχίαι, καὶ τὸ ἐπιπόνου πολέμου ἐπιγινόμενον ἀνεκαίνιζε τὸ ἀγῶνος. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐνδεδωκόσι τὸ τείχους, ἐπιπλήττων ὁ τῖτος, ἐκέλευε τὸ ἀνδρείου μεμνῆσθαι, καὶ τὸ ἀνδρείου ἐπιδείκνυσθαι. ἐπὶ δὲ τοῖς ἀνδρείως ἀγωνιζομένοις, ἐπῄνει τε καὶ ἐτίμα. καὶ τὸ μὲν ἐπιφανῆ τὸ ἀνδρείου ἐποίει, τὸ δὲ ἀφανῆ τὸ δειλίας ἐποίει. καὶ τὸ μὲν ἐπιφανῆ τὸ ἀνδρείου ἐποίει, τὸ δὲ ἀφανῆ τὸ δειλίας ἐποίει. καὶ τὸ μὲν ἐπιφανῆ τὸ ἀνδρείου ἐποίει, τὸ δὲ ἀφανῆ τὸ δειλίας ἐποίει.

A

B

C

D

E

F

G

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conati autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma current, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis indè feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatique plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxtà monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in mutuali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis fuberat spes salutis, & Romanis ciuæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorúmque

Cap. VIII. De casu turris & duorũ murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullaque prælioru spes aberat, cùm à prima luce incipientia vtrisque insomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ exercitationesque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: mórsque his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX. De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cùm pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. extentísque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iámque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittatios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularet, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dummori liberis liceat. denique illi super hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κ' λόχοις ἐνεδρομαῖς συνεχεῖς, δ' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. καὶ ἔστιν ἥτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' ἐπέπαυε μόλις ἑωθεν ἀρχομένους. ἰῶ δ' ἄυπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τ' ἡμέρας. δεῖ γὰρ μᾶλλον ἔπω καταληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τ' δ' ἐπιθησόμενον ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. ἐντεῦθεν ὅπλοις ἑκάτεροι δι' ὅλης νυκτερεύοντες, ὑπὸ τὰς ὡρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ δὴ μὲν ἰουδαίοις, ἔρις ἰῶ ὃς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλιστα δ' Σίμωνος αἰδῶς ἰῶ καὶ δέος, ὅτου τε προσσείχεν ἕκαστος αὐτὸς τ' ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρια ἑτοιμότατον ἕξ) κελεύσαντος. ῥωμαίοις δ', ἐπ' ἀνδρίαι ἦν προκοπή, τότε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἅτις ἄθεσία, σύνεχής τε στρατιά, καὶ διηνεκὴς μελέτη, & μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δ' πάντων, Τίτος ἀεὶ πᾶσι παραχῦ ὢν θαρσυνόμενος. τό, τε γὰρ μαλακισθῆναι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου κρῖσαι, δόξαν εἶδεν, καὶ τ' καλῶς ἀγωνισαμένων, μέρτις αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἰῶ ἦδη, καὶ τὸ ἕνα θλῖψαι κρίσαι γηναῖον ὄντα. δι' τοῦτο πολλοὶ τ' κατὰ σφᾶς ἰσχὺς ἀμαίνους τῇ προθυμίᾳ διεφαίνοσαν.

Κεφάλαιον κϛ.

ΠΑρεταξαμένων γοῦν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τ' ἰουδαίων πρὸ τὸ τεῖχος καρτερᾷ σίφει, καὶ δι' ὅλης κοπτιζομένων ἔτι πόρρωθεν τῷ βαλλομένων ἑκατέρων, λογχίνός τις τῷ ἱππέων ὑπεξαλλόμενος τ' ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῷ ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ δι' ὅλης διαδόντων πρὸς τ' ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους αἱρεῖ, τ' μὲν κατὰ στόμα πλῆξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἐλάσπασας ἐκ τ' προτέρου τὸ δόρυ, κατὰ πλευρὰν διαπείρει ξαπόμενον. ἐκ μέσου τε τ' πολεμίων, ὁρῶντος εἰς τὰς σφετέρας ἐδραμὼν. ὁ μὲν ἓν δ' ἀρετὴν ὄλισημος ἰῶ, ζηλωταὶ δ' τ' αἰδείας ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τ' παθεῖν, τὸ δι' αθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅτε θαλατος αὐτοῖς ἐδόκει κεφότατος, εἰ καὶ μὴ τ' κτεῖναί τινα τῷ πολεμίων προσαπέσοι. τῖτος δ' τ' τ' στρατιᾶς τῷ ἀσφαλείας, ἐχ ἧττον τὸ κρατεῖν πιστεύει, καὶ μὲ ἀσφαλεστέρου ὁρμὴν, ἐπόνοιαν λέγων, μόνῳ δ' ἀρετῷ τ' μὴ προφάσεις, & τὸ μηδὲν τ' δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς, σκέλλυσιν αἰδείζεσθαι.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγῃ δ' αὐτὸς τὸ βορείῳ τεῖχος τῷ μέσῳ πύργῳ τ' ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τ' ἰουδαίων τις ἀπὸ ζόης ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τ' λοιπῶν φυγόντων δι' τὰς τάξεις. ἔστι μέχει μέν τινος ὑποπεπληγότες τοῖς βωμαϊκοῖς πρέμοντι. λυομένῳ δ' τ' πύργου δι' ανίσαν), καὶ προτείνας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, σκάλει τ' κρατεῖν, & τῇ φωνῇ καθοικτιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πεισθεὶς δ' ὁ ἀπόλλοπος ὁ τῖτος, καὶ μεταγνοὺς ἤδη τοὺς ἰουδαίους ἐλαττους, ἐπέχει μὲν τὸ κριὸν τιλῶ ἐμβολῆς, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱππέας, λέγειν δ' σκέλλυσιν ὅτι βούλεται τῷ κάσωρι. τὸ δ' ἐπίστος ὅτι δεξιᾷ καταβαλὼν θέλει, ὁ τῖτος σωνήθεσθαι μὲν αὐτὸ τῆς ἀβελίας ἔφη, συνήθεσθαι δ' εἰ πάντες ταὐτ' ἤδη φρονοῦσι, & τῇ πόλει διδόναι γε πίστιν ἑτοίμως. τῷ δέκα δ', οἱ τοίνυν μὲν αὐτοῦ συνυπεκρίνοντο τιλῶ ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' ὡς οὐ πάνυ δουλεύσειν ῥωμαίοις ἔφασαν, πᾶσιν ἐλευθέρως τεθνάναι. καὶ μάχεσθαι πολλὰ διαφερόμενοι

ταις,

ων, ἐτελεῖτο μὲ ἡ παρασκευή. πέμπων δ' ὁ καῖσαρ A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hîsque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad nasum quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum se dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæuitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vtebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimverò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendit: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus

πρὸς τ σίμωνα, σχολὴν ἄγειν ἔφη τοὺς ἐπειργόντων B ἔλεγεν, ὡς ἂν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τ ῥωμαίων ἀρχιῶ. ἅμα δ' ταῦτα πέμπων, κατεφαίνετο λῦ τοὺς ἀπιθοῦντας, δεῖ τ δεξιὰν προτείνων. οἱ δ' ὥσπερ ἀναιαχτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωράκια διήρεν τὰ ξίφη γυμνά, τ τὲς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δ' τ πᾶσι τ τὲς περὶ αὐτὸν εἰσῆει τ τῆς αἰφνιδίου προτάσεως, κ μὴ δυνάμενοι κατοῦθεν ἀκριβῶς τὸ γεγονὸς ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τ δύσλημίας αὐτοὺς, τ πάθους ἠλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ προτ τ ῥῖνα τ καίσαρα. κἀκεῖνος διὰ τάχους ἀπασάμενος τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ τίτῳ, κ ὡς δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δ' τ βαλόντα χιλίαρχον, κέλευσε πέμπειν παρεσῶντα τ ἰώσηπον δεξιὰν τῷ καίσαρι δώσοντα. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη προσελθὼν, φρονεῖν γὰρ ἐᾶν ὑμᾶς τοὺς δημοτικοὺς, κ τοὺς ὁρμοῦντας τῆς φίλων κατέχειν. ἀρεσάσης δέ τινος τῶν δυτόλμων, αὐτὸς ἔφη προσελθὼν σταθεὶς. κ τῶ καίσαρος καλοῦντος, ὅπως δέξαιτό τις κ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, πρόσθεν ἀφεὶς ὁ αἰνείας διαπεράσας τ κόλπον προσέδραμεν. ἀετόμενος δ' ὁ καῖσαρ ἀπέτεμεν, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, κ τότε πρὸ διημάρτε φυλαξαμένου, πέφευγεν ὁ σπατιώτην ἔντεσιν προσελθόντα. συνοῖσας ὁ καῖσαρ τ ἀπάτην, πρὸς βλάβης μὲ ἔγνω τ ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ γὰρ ἀπιστότερον, ἧττον ἐπιτίθεται τῷ πανούργῳ, ταῖς δ' ἐμβολαῖς τ ἐλεπόλεως ὀργῇ τ χλοῦνις, ἐποιεῖτο δὲ μᾶλλον τ ἀπατεῶνας. ἐπιδιδόντα τε τ θύρσον ἐμπρησθῆναι οἱ πρὸς τ καίσαρα, κ δᾳδὶ τ φλογὸς εἰς τ ἐπ' αὐτῷ κρυπτὸν ἁλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέσχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

ΑΙρεῖ ὁ καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μὲ τὸ πρῶτον, κ τ ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μὲ χιλίων ἔνδον ὁπλιτῶν, κ τῆς πρὸς αὐτὸν ὁπλέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως, ἐμπορία τε ἦν κ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς ᾧ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἡ τοῦ τείχους πλέον διὰτους διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, οὐκ ἂν οἶμαι, τὴς ἐμοῦ βλάβη τῷ κρατεῖ. νυνὶ δ' ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἦδον κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν δυσχερῆ τ εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν. ὁ γὰρ ὁπισθοδρομεῖν οἷς διεργετεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ὅτε κτείνειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέστρεφεν, οὐδ' ἐνεπιπρησάναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲ τοῖς σασιασᾶς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τ τῆς δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δ' τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν. πρὸς πολεῖς γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δ' ἐνεῖχε τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένεια, κ τὸν πόνον, ἀδυναμία τῶ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. διαπειλοῦσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρὸς διάδοσιν μνησθείη τις αὐτῶν, κ τοὺς παραφθεγγομένους εἰρωνίᾳ ὑποσφάττοντες, δημόθενται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωποὺς ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictísque turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hostibus cingerentur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentium. crescen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque scientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnésque penè qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittariis, & vbi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites retesserêre. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amentes erant, neque Romanos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, supereſſe cernebant: neque famem, iamiámque serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggressum nequaquam ferre potuerunt, sed vi coacti, rursum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim statim deposuit: in Meridiana verò per turres præsidia collocauit.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Iosephi pro deditione facienda, & fame obsessorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spaciúmque consilij seditiosis esse dandum, si quid disturbatione secundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas posse sufficere: ipse ocio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque suburbana per multum spacium auro argentóque lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus videbatur. spectantibus enim

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχους κ τὰς αὖω προπηδήσαντας πύλας, πρὸς οὓς ταραχθέντες οἱ φρυροὶ τ τείχους καθαλλόμενοι τ πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἰὼ τ πᾶ εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξωθεν τοῖς ὑπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ προεκπολιῶντες κατ' ἐμπειρίαν τ τόπων, ἐπέρωσκον τὰ πολλὰ, κ προαπίπλοντες ἔκτεινον. οἱ δ' κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτείχον. ἠ γὰρ ἰὼ ἀθρόως ἐκφυγεῖν ἐκ στενῆς τῆς τείχους. δοκοῦσι τ' αὖ καταπλῆναι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσαμυνάντος τ πῦτ. ἐκπλήσας γὰρ ἐπ' ἀκρους τοῖς στενωποῖς τὰς ὁδούς, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀνέσειλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ σὺν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φανεὶς τ μάχην. παρέμενε δ' συνεχῶς τοξεύων κῆσαρ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὖν κρατήσαντες τῦ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τῷ δ' ἀνὰ τὸ ἄστυ μαχίμων ἐωθρώθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τ δύωσιαν ἦσαν, ὅτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἐπιπαρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἐπιτιθήσεσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότῃ γὰρ αὐτῷ τ γνώμας ὑπὸ τὰς ἁμαρτίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἴσχυε ὅσῳ πλείω κατελίπετο δ' ἐξελαθείσης ἔβλεπον, ὅτε τ ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔπι γὰρ παρὼν ἐθάρρυν ἐκ τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ δ' πόλεως αἷμα πίνειν. ἔνδεια δ' τὰς ἀγαθὰς ἐπέσχε πάλαι, κ πρὸ τοῦ τὴν ὀπτηδείων, διελύοντο πολλοί. τ δ' τὸ λαὸ φθορὰ, ἑαυτῷ οἱ σασιασαὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν προειρημένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρως ἤδοντο δαπανώμενον. τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους δ' πάλιν τ εἰσόδου πυρωμένους, ἐκώλυον φραξάμενοι, τὰ καταῤῥιφθέντα ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἔστι μὲν αὐτεῖχον ἡμέρας κατερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δ προσβαλόντα γυμνῶς πῶν ὠλίγωσαν. ἀλλὰ βιαθέντες, ἢ κ πρότερον ἀναφεύγουσιν. ὁ δ' πάλιν τ τείχους κρατήσας, τὸ προσάρκτιον μὲν δὴ θέως κατέῤῥιψε πᾶν. ὅπῃ δ' τ κ μεσημβρίαν, φρυροῖς τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπενόει.

Κεφάλαιον κε.

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι πρὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, καὶ διωρείαν βελῶν σασιασᾶς ὠθήσειν, εἴτε πρὸς τ καθαίρεσιν ἐνδώσειν τ δευτέρου τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑποδείσαντες (ἠ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεσχέθη τ ἄνεσιν. σεισάσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἰὼ ἔδει δοῦναι τοῖς στρατιώταις ξοφὰς, ἐν ὑποπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τὴν δυνάμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάστῳ τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τόως, κατάφρακτοι προσῆσαν, κ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅπῃ πλεῖον δ' τὰ προ τῆς πόλεως ἀργύρῳ τ χρυσᾷ προελάμπετο. κ τ ὄψεως ἐκείνης, ὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις ὑπερφυέστερον, ὅτε τοῖς πολεμίοις παρέση φοβερώτερον. κατεφλήθη γὰρ ἀφορώντων τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, & τ ἱερὸ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσας ἰδεῖν προκυπτόντων ἐφιδεῖν, καὶ τ πόλεως ὅλην ὁ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς θλιμεστάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυνάμιν ὅτι ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τ διάταξιν τῶν ἀνδρῶν. δοκεῖσι τ' ἄν μοι πρὸς ἐκεῖνα οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τ ὄψιν, εἰ μὴ δι' ἀμφιβολίαν τ δήμου ἔδεισαν κακῶν, συγγνώμην πρὸς ῥωμαίους ἀπήλπιζον. ἀποκειμένη δ τὸ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιτο, πολὺ κρείττονα τ ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοιοῦτο. & τὸ χρεὼν δ' ἐκφάτει τούς τε αἰτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, & τῇ πόλει τ πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάλμα διετέλεσαν τὰς ἀφορμὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δ ὡς ἔδην ἀπήνυτα πρὸς τ ἰουδαίων εἰρωνικὸν, διελὼν τὰ τάλματα πῦρος, ἤρχετο χωμάτων, κατά τε τ ἀντωνίαν, καὶ τὸ τ ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὑπενόων, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τ ἀντωνίαν. τύτε γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστῳ τάλματος. & τὰς μὲν πρὸς τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετ' τ σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴργον ἐπεκθέοντες. τὰς δὲ πρὸς τ ἀντωνίας, οἱ πρὲι τ ἰωάννην, & τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' ὑ καὶ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἤ γὰρ καθ' ἡμέραν ξύλη, καὶ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ξιακοσίους, τεσσαράκοντα δ' ἦν τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πῦρος δ' σώζεσθαί τε τ πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτόν, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τῶ παραινεῖν ἰουδαίοις μετάνοιαν, ὡς ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, ἀπέμιγε συμβουλίαν, & πολλάκις γινώσκων ἀνυπικώτερον ὅπλων τ λόγον, αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώττῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἐνδώσειν πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτοῖς.

Κεφαλ. κς.

Ὁ δὲ τος προϊὼν τὸ τεῖχος, καὶ περιόμενος ὀξωτέρω βέλους ἦν & ἐν ἐπικόῳ, πολλὰ κατηνυβόλει. φείσασθαι μὲν ἑαυτῶν καὶ τῶ δήμου, φείσασθαι δὲ & τ πατρίδος, καὶ τ ἱερᾶ, μηδὲ ζηλοῦσθαι πρὸς ταῦτα, τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, ἐνδέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἅγια, καὶ μέχρι νῦν τας χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐνδαφέντας αὐτοῖς, κἂν προισωθῶσι μόνους ἔξοντας, ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. ἢ μὴν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἀλωκότων ἀθενέστερον. γινώσκειν δὲ τὴν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, καὶ τὸ δουλεύειν τούτοις, ὡς ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ δὲ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρῆναι τὸ πρῶτον. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μακροῖς ἐξάντας χρόνοις, ἔπειτα ἀποστατεῖν τὸ ζυγὸν, δυσανατόντων & φιλελευθέρων ἐστί. δεῖ μὲν τοι καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν ταπεινότητος, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τί γὰρ ῥωμαίους ἀφεφεύγειν, πλὴν εἰ μή τι δι' ἄλπος, ἢ χρὸς ἄχρηστον. μεταβλῶσι δὲ & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, nec oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, híscque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognascatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

καὶ ζέ-

A τες ἐφαύλοις πάντοθεν τ τύχλω καὶ καθ' ἕθνος τ θεὸν ἐμφερόμενα τ ἀρχλω, νυῦ δὲ τ' ἰταλίας εἶ). νόμον γε μλὼ ὡείδς, καὶ πᾶσι θηρσὶν ἰσχυότατον, καὶ πᾶσι ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τ ὅπλων, ἐῖ). ἐπὶ τοῦτο καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν, Ϲ τ ψυχαῖς, καὶ τοῖς σώμασιν, ἔτι ὂ καὶ τ ἄλλας ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἶξαι ῥωμαίοις, ἂν αἰ εἰ μὴ τ θεὸν ἠδεσαν σφὼ αὐτοῖς τοῦ ὑπομείναντας. αὐτὲς ὂ, πίνι καὶ B πεποιθότας αὐτέχειν. ἐαλωκυίας μὲ ἐκ πλείσυ τ πόλεως μέρους, τῆ δ' ἔνδον εἰ μὴ τὰ τείχη παρέμμεν, ἀλώσεως χεῖρον ἐμαχόμθα. ἐ γὰ λανθανέτ ῥωμαίους τ ἐν τῆ πόλει λιμὸν, ᾧ νυῦ μὲ τ δῆμον, μετ' ὀ πολὺ δ' ἀφθαρήσεδς καὶ τὲς μαχίμους. εἰ γὰ δὴ Ϲ παύσαιντο ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ ὂ ἐπιπέσοιεν τῆ πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμου ἔνδον ἐφάνθδς καθ' ἑκάσλω ὥραν ζεφόμθον. εἰ μὴ καὶ πρὸς τ λιμὸν αἶρε τὰ ὅπλα, καὶ μάχεδς δύναντο, μόνοι τε καὶ παθῶν ἐπικρατεῖν. προστίθει ὂ ὡς καλὸν πρὸ αἰκείας C συμφορᾶς μεταβαλέδς, Ϲ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεσι ῥέψαι. καὶ γὰ ἐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τῆ ἐγθμυμθύων, εἰ μὴ μέχρι τέλες ἀπαυθαδίζοιντο. φόσῳ τε γὰ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρως ἐῖ), καὶ πρὸ τῆ θυμῆ θήσεδς τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' ἐῖ) μήτε τ πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ Ϲ νυῦ καίσαρα βέλεδς δέξιαν αὐτοῖς φᾶδ' ἄγειν. ἐ γὰ αἰ σῶσαι τινὰ D βία λαβὼν τ πόλιν, καὶ μάλισα μηδ' ἐν ἐχάταις συμφοραῖς ὑπακυσάντων φᾶδ' ἀλῶντι. τῷ γὰ μὴ ταχέως τὸ ῥῖον τεῖχος ἁλῶσεδς, ἀλ' ἀσφαλεσάτοις πίσιν ἐῖ). καὶ ἄῤῥηκτον ὂ ἢ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ἰσχὺν ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεδς. ταῦτα τ ἱππον παραινοῦντα, πολλοὶ μὲ ἐσκωπτον ἀπὸ τ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι ὂ ἔβαλλον. ὁ ὂ ὡς τοῖς φανεροῖς ἐπείθε συμβυλίαις, ὅτι τὰς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἰσορίας. ὧ δ' εἴλωοι βοῶν, Ϲ τῆ ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις. τίνα γὰ ἄλλον ἔτως ἐνεκήσαμθ; ποτὲ ἐ θεὸς ὁ κτίσας αἰ ἀδικῶνται ἰουδαῖοι ἐκδικος; ἀλ' ὅπισθεν ὀφέντες ὄψεδε, πόθεν ὁρμώμθοι μάχεδε, καὶ πολίτων ἐμαίατε σύμμαχον; ἀλ' ἀναμνήσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, πλίκοις ὑμῖν πάλαι πολεμίοις καθεῖλεν; ἐγὼ μὲ φείτο τὰ ἔργα τῶ θεῶ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ φαρὼ, βαρεῖα χειρὶ καταβὰς, ἅπασε σάῤῥαν βασιλίδα τῶ ἡμῶν ἠμῶν τὴν μητέρα. πόθεν ὁ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, πρόπατωρ ὂ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβρισὴν ἠμυνάτο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὲν τριακοσίους ὑπάρχους ἔχων, δυνάμιν δ' ὑφ' ἑκάσου τούτων ἀπείρων. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἠνήσατο μὴ συμπαόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' αἱατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν ναὸν ἐμιάνατε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκίνητον αὐτῷ βοηδὸν ἐστρατολόγησεν. ἐ μᾶ μίαν ἑσπέραν ἄχραντος μὲν ἡ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; πρόσπολον δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἰμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

καὶ ζέ-

καὶ τρέμων ἀπὸ τ̃ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγ̃λθ ὁ αἰγύπτιος, ἀργύρῳ ἢ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρεῖτο. σιγῶ ἢ εἴπω τ̃ εἰς αἴγυπτον μετοικίαν τ̃ πατέρων; οἱ τυραννούμενοι, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τ̃ ἑξακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς ἂν οἶδε τ̃ ἐκ παντὸς θηρίων καταπλησθεῖσαν αἴγυπτον, καὶ πᾶσι φθαρεῖσαν νόσῳ, τ̃ ἄκαρπον γῆν, τὸν ὀπίλειποντα νεῖλον τοὺς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τοὺς δι' ταῦτα μὴ πρεσβεῖς πρεσπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναμάχλους, ἀκονδύνους οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόροις ἤγαγε. ἀλλὰ τ̃ ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῶν λάρνακα, καὶ ἐξέναξε μὲν ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐξέναξε δ' πᾶν τὸ τῷ ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμενοι δ' τὰ κρυπτὰ τ̃ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μὴ τῷ σπίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς λῃσαμένας ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλιχτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; θεὸς δ' ὁ ταῦτα παρέχων ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖνα τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεῖς ἀσυρίων συναχθέντας, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπηκόους τῷδε ἔθεσι κατεπεδήσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἦ καὶ μὲν ὑπὸ τῷ ὅπλων ἠρημένας ἢ πεφευγυίας ἦσαν. ἄγγελος δ' τ̃ θεῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀνασὰς ὁ ἀσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ὅτι πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μὴ δ' τῷ καταλειπομένων ἀόπλοις, καὶ μὴ δώκοντας ἑβραίους ἐφυγ̃λθ; ἴσε δ' καὶ τ̃ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ὑπέστρεψεν εἰς ἐλευθερίαν ἀνεκαίπισεν, ἢ κύριον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. προυτρέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτῷ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον ἐπικαλέσαι. καθόλου δ' ἁπλῶς ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων δυνήσεται ὑπερβάντες τῷ θεῷ. μόνοντες μὲν κατὰ χώραν, ἐνίκων ὡς εἰκὸς τῷ κρείττω μαχόμενοι δ' ἐπταισαν ἀεί. τοῦτο μ̃ καὶ γυναῖκα βασιλεῖς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τοῖς ἱερεμίου προφητείαις, αὐτός τε ἑάλω, καὶ τὸ ἅγιον μ̃ τὸ ναὸς καταπαπόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μᾶλλον ἐστὶν ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῷ ὑμετέρων ἡγεμόνων εἷς, ὁ δ' ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. δοκοῦντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπειχθάνοιτο μὲν τῷ θεῷ δι' τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιτο δ' ἂν μὴ προδιδοῦσαν τὴν πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀπεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, καὶ δι' ἑρμιόνην τὴν ἀναίδειαν τὰς προφανομίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν προκαλούμενα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῷ ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τ' ἀρνᾶ δράτε κατ' ἡμέραν. τοῦτο δ' ἴσως αἰσχρὸν τῷ κληθέντος ὑπάνους προσκαθεζομένους τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μὴ τῷ ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀνεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἅγιον τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτι τεῖα καὶ μείωσις ἐξ τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ βωμοὺς τοὺς ἐπὶ στρατοπέδων καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς τῷ ὑπαίθρων ἀνοσίως; πόθεν δ'

ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis repottauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant; & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia repetit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnántes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, quæritis, telúmque appetitis ratæ, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cùm Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum verò ab hostibus direptum est; sanctúmque per triennium exque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

ſeruire cepimus? Nónne à ſeditione maiorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubiecit? Denique tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legéſque deliquerant, & maioribus ad bellum ſubſidiis vtebantur, ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filij Ariſtobuli neſcimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate perſequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per ſex menſes obſidebantur, donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptáque eſt ab hoſtibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data ſunt. Oppugnationi verò ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, ſacri loci poſſeſſores iudicium Deo de omnibus permittere: manúſque tunc humanas contemnere, cùm à ſuperno ipſi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid, quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiáſque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouáſque maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum verò templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impij, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem iuſti eſtis, ſupplices, puríſque manibus adiutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte proſtrauit. Similia verò Aſſyriis Romani committunt, vt etiam ſimilem vltionem ſperetis? nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, vt vaſtitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacráſque leges ſaluas manere patiuntur. Inſania eſt profectò, ſperare Deum talem circa iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim vlciſci nouerit cùm oportet. Denique Aſſyrios prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Soſius quicquam paſſi ſunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum ſcitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλεέας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ σάσεως τ' πρεσβύτων, ὅτε ἡ ἀριστοβύλε & ὑρκανῦ μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐον ἐπήγαγε τῇ πόλῃ, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς ἐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔτι γῶν μικρὸν πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια & τὺς νόμυς ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοαν ἀφορμὰς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' ἀντιγόνου τέλος τῦ ἀριστοβύλε παιδὸς, ὃν ἴσμεν, ὃ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τ' λαὸν ἤλαυνε πλημμελῆτα. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε σόσιον, σόσιος δ' ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. πολιορκηθέντες δ' ὅπι μῆνας ἓξ, ἐπολιορκῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ὅτως οὐδέποτε τοῖς ἔθνεσι τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ οἶμαι τὺς χωρίον ὅσιον νεμομένους, ὑπείκειν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, & καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστὴν. ὑμῶν δέ τι τ' διωμοσμένων ὑπὸ τ' νομοθέτε πέφευκε. τί δὲ τ' ὑπ' ἐκείνε κατηφανισμένων οὐ δυσλέληπας; πόσῳ δὲ ἧσσον τῷ ἧττον ἀλόντων ἀσεβήσετε; ἃ τὰ κρυπτὰ μὲ τῷ ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας, & μοιχείας· ἁρπαγὰς δ' εἰ εἴζετε, καὶ φόνους, & ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐκδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεῖος μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσκύνουν, πολλὰ τῷ ἰδίων ἐθῶν καταλύοντες, εἰς τ' ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅπι τύτοις τ' ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστε δίκαιοι ἱκέται, & χερσὶ καθαραῖς τ' βοηθὸν ὑμῖν καταλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ἱκέτευσεν ὅπι τὸν ἀσύριον, ὅτε τ' μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὅμοια δὲ τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲ χρήματα καταδὲ τὸ βασιλέως ὑμῖν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τ' νεών. ῥωμαῖοι δὲ σωτηρίαν ἀσμὸν αἰτῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῖν τοῖς ἐκείνων παρέσι παρέχον. καὶ τότε τυχόντες, ὅτε πορθῆσι τ' πόλιν, ὅτε ψαύσι τῷ ἁγίων. δίδασιν δ' ὑμῖν τἄλλα ψευδεῖς τε ἐλευθερίας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῷ νέμεσθαι, & τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζεσι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅπι δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ καταχρῆμα δὲ ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοῖς γοῦν ἀσυρίοις καὶ νύκτα τὴν πρώτην καταστρατοπεδευσαμένοις ἐκόλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ἐλευθερίας, ἣν ῥωμαίοις κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν καταχρῆμα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τ' ἔθνος ἥπλετο πομπηΐος, ὅτε μετ' αὐτὸν ἦλθε σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τίτος τῇ πόλει. καίτοι μέγυος μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αἰὰ κράτος ἔλαβον τ' πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἤρξατο. πῦρ μὲν δὴ καὶ πηγαὶ πλεσιώτερα ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῶν παρυσίας, τὴν τε σιλωὰμ ὀλιγοπόταμον ἴσε, καὶ τὰς πρὸ τ' ἄστεος ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ἀνεῖσθαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νεῶ ἔτι πλησθύουσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς ἐκτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἀφαρκεῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο πεπείρασθαι καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει πόλεως γεγνημένου, οὗ ὁ πρεσβυμένος βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑλὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, καίτοι οἶμαι τότε ἱσεβεστάτων τηλικοῦτον ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἔγωγε περιδυμῶμαι μὴ ἐκ τῶν ἁγίων οἴμαι τὸ θεῖον, ἐς ἀέρα δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νεῶ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύγει), καὶ B
τοῖς ἐν αὐτῇ συνήσει. τὸν δὲ θεὸν ἔπι πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς ἀφαμένοις; ὃς πάντα κρυπτὰ πάντα ἐκφορᾷ, καὶ τῶν σιωπωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτει), τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; πομπεύετε γὰρ ἀφανομοιοῦντες, καὶ καθ' ἡμέραν εἰς ζετε τὰς χεῖρας γυμνὰς, τὰ ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. καταλείπεται δ' ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολογουμένοις, καὶ μεταποοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πα- C
νοπλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης αἰδοῦς πατρίδος, ἔμπρήσατε, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς φείδεσθε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσον ἐθνῶν δῶρα. ὅτι ταῦτα τοῖς ὀδηγεῖ φλόγας; ταῦτα τις μηκέτι θέλει. καὶ τί σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; ἄπεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, χλιαὰς γὰρ ὑμετέρας οἰκτείρατε, καὶ τοὺ ὀφθαλμοῦ ἑκάστῳ χλιόθω τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οἷς ἀναλώσει μὴ μικρὸν, D
ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ γένος ἅπαν ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος· καὶ τάχα δοκῶ δι' ταῦτα συμβαλεῖν. ἀποκτείνατε αὐτούς, λάβετε μισθὸν τὰ ἑαυτῶν σωτηρίας τιμὴν αἷμα. κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε. Τοιαῦτα τοῦ ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ σασιασταὶ μὲν ἔτι ἐνέδοσαν, ἔτε ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκειτο. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα E
τῶν κειμηλίων, τοῖς μὲν χρυσοῖς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀφικνεῖσθαι σπεύδοντες ὁπότε κατενέγκαιεν, ἀπόρως πρὸς ἃ δέοιντο. ἀνήρει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ τόπος εἰς τὴν χώραν, ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν σεσηπομένους, μὴ δυναμένους δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ τὸν σίμωνα, φυλακὴν τὰς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιὰν τὴν ὑπονοίαν φυ- F
χὴν μόνον, δυσθέως ἀπεσφάττετο.

Κεφάλαιον κζ.

Τοῖς γεμὴν δυσόρμοις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. πρόφασις δὲ αὐτομολίας, ἀνῃρεῖτο τὰ παρὰ τῶν ἰουδαίων. τῷ λιμῷ δὲ, ὁπόσα τῷ σασιαστῶν στασιάζειν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξεκαίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἀδαμοῦ οὔτως ἐ- G
πειασανδῶντες δὲ, διαρπάζοντες τὰς οἰκίας, ἔπειτ' ἀνέντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο. μὴ ἀνέντες δὲ ὡς ἀπιμελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hìque nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inique dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre: Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adduxit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullàque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, séxque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabãt sanguinem popularium, miserorumque cada-

πτωμάτιον ἢ τί τε ἔχειν. καὶ μὴν τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι σωζομένων, ἀπορεῖν ζοφῆς ἐδόκουν. οἱ πτωχεύοντες ἢ ἤδη παρωδοῦντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἢ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες, οἱ ἢ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀπέργαστον τὸν σῖτον ἤθιον, οἱ ἢ ἕψεσιν ὡς ἦν ἀνάγκη, καὶ τὸ δέος παρήνει. καὶ τράπεζα μὲν οὐδαμοῦ παρετίθετο. τοῦ ἢ πυρὸς ἐφέλκοντος, ἐντεῦθεν τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ζοφή, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, τῶν ἢ ἀθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ἐχρῆσατο λιμός, οὐδὲν δ' ἕτερος ἀπόλλυσιν ὡς αἰδώς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐντροπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ κατεφρονεῖτο. γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐ λοιδοροῦντες τοὺς τὸ ζῆν ἀφελέσθαι σαλαγμούς. τοιαῦτα δ' ἐθίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, παντάχοῦ δ' ἐφίσαντο οἱ σασιασαί, καὶ τούτων ταῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ καπήδιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφῆς ἐπιφέρεσθαι τροφῆς. ὠθίσας δ' ἁρπάσαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐν τῷ φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο ἢ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν σιτίων, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ σωζεπαίροντα τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἐκκρεμάμενα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἢ φθάσασι τὴν εἰσβολὴν αὐτῶν, καὶ προκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαζησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἢ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἔρευναν ζοφῆς, ὀπαῖς μὲν ἐμφέροντες τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φεικτὰ ἢ καὶ ἀκοαῖς, ἔπαρχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα μιμύσῃ δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' ἀπ' ἐκείνων, καὶ γὰρ ἦσαν αὐ ὠμὸν ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἢ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ προπαιδεύοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅτι τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσαντι ὅτι λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντήσαντες ὅτε ἤδη ἀκαταφρονήτως τοῖς πολεμίοις ἐδόκουν, ἁφήρπαζον τὰ κομισθέντα. καὶ πολλάκις ἱκετεύοντων, καὶ τὸ φεικτὸν ὀνομα τοῦ θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λάβοιεν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι συνειλημμένον. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπασχον. οἱ ἢ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὀνειδικὰς ψευδεῖς ὀνειδιζόμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἢ ὡς προδιδοῦσαν ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μισητὴς τὴς ὑποβλητὸς, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ ἢ ὑπὸ σίμωνος γυμνωθεὶς, πρὸς ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τὴν ὑπὸ ἰωάννου συληθέντων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀντεπέπινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημωτῶν, καὶ τὰ κτή-

ματα

μετα τῆς ἀθλίων διεμερίζοντο. Ⓒ τῶ μὲν κρατεῖν, A
σάσις ἦν ἐν ἀμφοτέροις, τῆς δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
οὐ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῆς ἀλλοτρίας κακῶν θατέρῳ μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. οὐ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθῦ τινὸς, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καθ' ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξήνεγκεῖν τὰς ἀδικίας αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην ἔφασκε τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένος ἐξ ἀρχῆς γεγονέναι B κακίας γονιμώτερον. οἴγε τελευταῖον, οὐ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῆς ἐυσεβείας, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοζύγιες, ἐξωμολογήσαντο δ' ὅσπερ ἦσαν, εἴ δ' ἔλοι, οὐ σύγκλυδες, Ⓒ νόθα τῶ ἔθνει φθαρμάτα. τὰς μὲν γὰρ πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, ῥωμαίους δ' ἄκοντας, καὶ ἀνάγκαν ὑπηρεσίαν συνθρόπτ καταδῶμαι, οὐ μόνον οὐχ ἕλκυσαν ὑπὸ τὸν ναὸν βραδύτερον τὸ πῦρ. ἀμέλει πρόμαχον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν, ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, οὐδὲ ῥωμαίους ὤρθη. οὐ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μὴ ὑποδείξεως τῆς πραγμάτων ἐσομένης. C

Κεφάλαιον ιβ.

Τίτῳ δ' τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καί τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τοῦ τείχους τῆς στρατιᾶς, σίμφας δ' αὐτὸς μοῖραν τῆς ἱππικῆς ἐκέλευσε τοῖς κατὰ τὰς φάραγγας ὑπὸ συγκομιδῆ ξοφῆς ἐξιόντας ἐπιδρᾶναι. ἦσαν δέ τινες μὲν οὐ τῆς μαχίμων, ἀλλ' ἔτι ἔχεροι μόνοι τὴν ἁρπαγῆς, τὸ δ' πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ φόβῳ τῆς οἰκείων δίος. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς σώσαντας ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παιδίων δραδιάσκοντες, οὐ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐκ ὑπέμενον ἅτε αὐτῆς σφαγιασόμενα. τολμηροὶ δ' πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. οὐ κατελείποντο λανθάνοντες εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δ' κατ' ἀνάγκην ἠμύοντο. οὐ μὴ μάχιμοι ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγόμενοι δὴ οὐ προβα- E σανιζόμενοι τὸ θανάτῳ πᾶσαν αἰκίαν, ἀντεσταυροῦτο πρὸ τείχους ἀπικρύ. τότῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἐκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. ἔτι δ' τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, Ⓒ φυλάττειν τοσούτους φεύγειν τὸ φυλαξάντων ἐώρα, τόγε μὴν πλέον ἐκ ἐκώλυε. τάχα δ' ἐν ἐνδοιᾶσι πρὸς τὴν ὅλην ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ παραδοῖεν ὁμοία πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργῆν, οὐ μίσος τῆς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, οὐ δι' τὸ πλῆθος χώρα τε ἐπέλειπετο τοῖς σταυροῖς, οὐ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ σώσαντες δ' τοσοῦτον ἀπεδέησαν τῆ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε οὐ τύναστον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸν λοιπὸν πλῆθος. σύνεγγυς γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ὑπὸ τὸ τεῖχος, οὐ τῆ δημοσίᾳ τοὺς ὑπὸ πίστιν ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, G οὐ τοῖς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον ἐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῆς αὐτομολεῖν ὡρμημένους μέχρι τοῦ πλήθους ἐγνώσθη, κατέσχεν εἶσω. ἔνιοι δ' οὐ τῷ ξυχρῆμα διέδρασαν, ὡς ὑπὸ βέβαιον τιμωρίαν; ἀπάπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῆς πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῷ συγκείσει. πολλοὺς δ' Ⓒ χειροκοπήσας καλέσας τοὺς

uèra partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vindicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriam maliciaferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertêre, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiúsque venientem in templum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluêre, neque illacrymauêre: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

TIto autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eósque latronibus relinquère non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant, metu supplicij, seróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, eósque ad Ioannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néve se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & patrias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, velut factis verba non multo pòst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortémque se contemnere clamabant, cámq. seruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundúmque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia cõuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, priùs quàm fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturáque promptissimus, tantúsque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc subrisisset, laborémque communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt, & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit an pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes subfossa intus terra vsque ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum sudibus opera suspendit: illitáque sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis,

φάλτῳ δεδεκτεχεισμένῳ ὕλῃ εἰσκομίσας.

ἦρξε καλῶκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι καὶ πρὸς δέος τὸ συμφορᾶν, εἰσὶ πεμφθέντες πρὸς τὸ σῴζεσθαι, καὶ τὸν ἰωάννην, νυνὶ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδήσαιτε δ' ἂν ἐν ὑστάτοις μεταμελείας, τάς τε αὑτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν παντὸς παρρησίαν καὶ ναὸν ἀποινόητον ἄλλοις. ἐθείων δὲ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα καταπτοεῖσθαι, ὡς ἂν εἰς μάχεσθαι ἀκολουθήσειν ἔργοις τοῖς λόγοις. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τοῦ τείχους καθίσαντες, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τὸ μὲ θανάτου καταφρονεῖν ἐδόκουν. κρῆναι γὰρ αὐτὸν πρὸ ἐλευθερίας καλῶς. πρᾶσσεσθαι δ' ὅσα ἂν δύωνται κακὰ ῥωμαίους, ὡς ἐμπτύσωσι. παρρησίᾳ δ' ἃ μέλλει τοῖς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένοις. ἐκ γὰρ ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ τὸν κόσμον εἶναι. σαθήσεσθαι γὰρ μὴ καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑστερῆσαν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, εἶναι τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ, ὁ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ ὡς αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλὸς ἀλίσιον ὑπὲρ ἀντιπαῖδας, τὸ μακεδονικὸν ζόπον ὡπλισμένους. τε καὶ παιδευμένους. ὅθεν καὶ τὴν ὅπλισιν εἶχον, ὑστερεῖσθαι οἱ πολλοὶ τοῦ ἡλίου. δυδαιμονῆσαι δὲ μάλιστα τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τὸ κομμαγηνὸν σωέβη, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δὲ καὶ κεῖνος ὅτι χρὴ ὡς ἐδένα χρὴ λίγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅταν πᾶς ἀκμάζοντος αὐτοῦ πανικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοικοῦεν προσιέναι τῷ τείχει. πολεμικὸς δέ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει παρέβολος. κατά γε τὰ ἀλλαῦ τοσοῦτος, ὡς ἀλίγῳ τὸ τόλμαν δεκμηρᾶναι. μεσδέσαντος δὲ τοῦ πύου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μετὰ τῶν μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲ οὖν δεδὲ τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μὲν ἀκόντια δ' αὐτῷ συνεξέβη πάντα, πλὴν ὀλίγων. δεδὲ γὰρ αἰδῶ τὴν ὑποχέσεως, προσεφιλονείκει μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησεν ἐκ μαχίας πολλοὶ συνοοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τὴν ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς δὲ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μὲν ἀρτεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ καὶ εἰκάδι, τὰ δὲ ἑπτὰ συνεχῶς πονηθέντων ἡμέρας. μέγεθος γὰρ ἐχώθη τὰ τέσσαρα. καὶ θάτερον μὲν τὸ ὑπὲρ τὴν ἀντωνίαν ὑπὸ τοῦ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον δ' ἐρυθίᾳ καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου δεκαπῶντος ὄσον εἰς πήχεις ἑκατόν. τὸ δὲ κάτω δὲ τάγματι δίεχον πολὺ τούτων, καὶ βόρδον κλίμα τοῦ ἔργου λίθου, καὶ κολυμβήθρας ἀμφίδεξον προσαρδομένου. τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ διακοσίων πηχῶν ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαρδόμενον δ' ἤδη τῷ ὀρύγματι, ὁ μὲ ἰωάννης ἐνδοθεν ὑπορύξας τὸ καὶ τὴν ἀντωνίαν μέχει τῶν χωμάτων, καὶ δεδαλαβὼν σανιξὶν τοῖς ὑπονόμοις, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσση δὲ ἀνῆψε πῦρ, καὶ τοῦ σταυρῶν ὑπεκκαέντων ἅτε διώρυξ

διώρυξ ἐπέδωκεν ἀθρόα, καὶ μὴ μετρίου φόφου κατασείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῆς κονιορτοῦ καπνὸς ἐγείρετο βαθύς, πυρουμένου τοῦ πάσσαλου τῆς πυρᾶς. ὡς δὲ θλιβόσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. Καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀφύλακτον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὄψιν ἐμπίπτει· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβαὶ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τοῖς χώμασιν καταπεσόντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, Καὶ τοῖς ἄλλοις ὀπισθεν τὰ χώματα οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ δὴ προσαγαγόντες ταύτη τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τυφθᾶος δέ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μαγάσσαρος τοῦ βασιλικῶν μυριάρχης θεράπων, μεθ' ὧν ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, Καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπη τὰς μηχανάς. οὗτοι τοῦ ἀνδρῶν, ὅτε ὁλμηρότεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, ἐκ τῶν πόλεως ἐφάνησαν, καὶ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκβέχοντες, ἡ πολεμίων ξίφος, ὅτε ἔδεισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορῶντες τοῦ ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀμυνόμενοι πάντοθεν, ἡ φερόμενον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τοῦ ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀρθομένης δὲ ἤδη τῆς φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τοῦ στρατοπέδων σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τοῦ ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τοῦ ὑπὸ αὐτὰς χερῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ δρέπανα τῆς φλογὸς ἀπελαμβάνοντο, Καὶ τοῦ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοῖς χερσὶ καὶ μεθίεσαν. διέβαινε δὲ ὑπὸ τούτων ὅπη τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνομένοις περιελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, Καὶ τοῦ σωτηρίαν τοῦ ἔργων ἀπογνόντες, ἀπεχώρουν ὅπη τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τοῦ ἔνθεν προσβοηθούντων, Καὶ τοῦ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀτάκτους ἐχώντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τοῦ ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. ταξις δέ ἐστιν ἐκ δεξιᾶς ἐσαμβὴ, προ τὰ στρατόπεδα μὴ τοῦ ὅπλων, Καὶ δεῖσθαι ἐστ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἑαυτὸν ὁπωσοῦν αἰτίαν θνήσκειν. ἔστι τε μὴ πολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείμενον, ἴσασται. καὶ πρὸς τοῦτον ἀνάγκη, πολλοὶ τοῦ ξαυτῶν ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. δεδιότες δὲ καὶ τὰς ὀξυδερκείας ὅπη τὰ τείχους, εἶργον τὸ προσιόμενον πλῆθος ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπὲρ εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τοῦ θαρρεῖν προῆσαν. Καὶ ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶχον, ἢ τοῦ κακὸν ἔδαν. παρὼν δὲ ἤδη πῦρ ὑπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου κεχώρισο, κα-

A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil enuctati sunt, aut substitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidé concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conferebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliáte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsue cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iā verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locū aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cū hostium muros obtinerent, in suis periclitarētur,

B

C

D

E

F

G

καταστικτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοῖς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τοῦ πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis, militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ viriũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτῶν Ἰουδαίους ἀφέντες, ἀθρόοι μὴ τ' ὁπλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτὸς. οἱ δ' ἐν σώματι παμμιγεῖς, καὶ πρὸς τοῦτον ὁπισταφέντες ἀκαρτέρουν. μιγείσης δ' ἀθρόας ταραχῆς, ὁ μὲν κονιορτὸς τὴν ὄμματων, ἡ κραυγὴ δ' τ' ἀκοῶν ἐπεκράτει, καὶ οὐδὲ ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ἰουδαίων δὲ ὁ τόσσον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπογνώσει σωτηρίας ἀθλημένων, καὶ Ῥωμαίοις ἐτόνωσεν αἰδὼς δόξης τε καὶ τῶν ὅπλων, καὶ πρόκινδυνεύοντος καίσαρος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ὑφ' ἑαυτῶν θυμῷ, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τῷ ῥοπῇ τ' ἀθλητῶν φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τ' πόλιν. διεφθαρμένων δ' τ' χωμάτων, Ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τ' μακρὸν κάματον ὑπὲρ μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν τ' σωμάτων μηχανὰς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

CAP. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autem cũ ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę ignauior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestũ nõ videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria, operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinem locorúmq; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, cũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, non solũ rectores inter se; verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

Κεφάλαιον λα.

Τῖτος δ' μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο· καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τ' δύναμιν, ὑποπειρᾶσθαι τῶ τείχους βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νυῦ καταπασμα Ἰουδαίους τ' στρατιᾶς συμπεπλέχθαι προσιόντων δ' ἀθρόων, ὑπὸ τ' ἐφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ τῶν βελῶν. τῶν δ' ἀσφαλεστέρων, οἱ μὴ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δ' μὴ δίχα τούτου προσκαθέζεσθαι μόνον ὡς φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσομιδὰς τ' ὁπτηδείων παρήνουν, καὶ τῶν λοιμὸν καταλιπεῖν τ' πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι χερσὶ τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τ' ὑπόγνωσιν, οἷς δίχα μὲν τῶν σιδήρω πεσεῖν, ὑπόκειται δ' καὶ δίχα τούτου, παθος χαλεπώτερον, αὐτῶν δ' τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ὡς ἐδόκει φρίττειν, τὸ μάχεσθαι φεύγοντον, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀπορία, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τ' πόλιν, διὰ μέγεθος καὶ δυσχωρείαν, οὐ ῥᾴμαρες εἶναι, τ' σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τοὺς ὑπηδάφους τ' δ' φανερῶν φυλακτηρίων, ἀφανεῖς ὑπορρῶγας ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δέ τι λάθοι παρεισομισθήσεται, τεμβλῶν ἕνεκα πλείω τῆς πολιορκίας, δεδιέναι τε μὴ τ' δόξαν τ' κατορθώματος αὐτῶν τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τὸ χρόνῳ. τοῦτο γὰρ εἶναι τ' ἀνύσιμον. πρὸς δ' εὐκλείας τὸ τάχος. δεῖν μὲν γὰρ καὶ τῶν ταχὺ μετ' ἀσφαλείας βέλτιστα χρήσασθαι, φείδεσθαι δ' ἧττον τ' πόλιν. μόνως γὰρ ἅπας ἂν πάσας ὑποφράξαι τὰς ἐξόδους καὶ ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα δυναγκάσας τ' σωτηρίαν, ὡς δώσειν τ' πόλιν ἢ λιμοῦ τόνους χειρωθῆσαι ῥᾳδίως. καὶ δ' ἡρεμοῦν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τ' χωμάτων ὑπομελήσεσθαι πόλιν προσῆκον τοῖς καλύσιν ἀτονωτέρους. εἰ δὲ τῷ μεγαλοψυχεῖ καὶ δυσπόνητον τὸ ἔργον, χιλίας σταυρεῖν, ὡς ἔτι ῥωμαίους τὸ μικρὸν ἐργάζειν ἁρέσθαι, τ' δίχα πόνου καθορθοῦν τῶν μᾶλλον εὐπόνητον, ἀλλὰ τῷ θεῷ μόνῳ. τοῖς πειθομένοις τοῖς ἡγεμόσιν, ἄρχεσθαι ἐπέλαμψε τὰς δυνάμεις ὑπὸ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, τ' μεμισημμένων τ' ἀσέβολον, καὶ μόνον πρὸς τὰ μέτωπα ἦν ἐρεῖς, ἀλλὰ καὶ τ' ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας, καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχῃ, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχῃ, ἑκατοντάρχης δ' χιλιάρχῳ ἐπισπεύδειν ἀρίστασθαι. χιλίαρχος τ' δ' χιλιάρχων ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσιν ἐτύγχανε ἡ φιλοτιμία. καὶ τ' ἡγεμόνων τ' ἄμιλλαν ἐβεά-

ἐβεβλύει καῖσαρ. θεϊὼν γὰρ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολ A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅτι τὸ κατωτέρω καινόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δι' τῆς
κεδρῶνος ὅτι τὸ ἐλαιῶν ὄρος, ἔστα ἀνακάμπτων κῆ με-
σημβρίαν θεϊλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ θεισεριῶνος
καλουμένης πέτρας, τόν τε ἑξῆς λόφον ὃς ὑπόκειται τῇ
κῆ τῷ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐκκλίνας θεὸς δύ-
σιν, εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατίησι φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαί- B
νων κῆ τὸ ἀπέναντι τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, ⁊ διαλαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, θεὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. κῆ θεοσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε-
βίνθων οἶκος καλεῖται) ⁊ μετ' ἐκεῖνο τὸ πρώδες μνη-
μεῖον θεισχὼν κατ' αὐτολὴν τὴν ἰδίαν στρατοπέδῳ
συνῆψεν. ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέ-
οντος τεσσαρακόντα σταδίων ἦν, ἐξωθεν ᾗ αὐτὴν θεο-
σωκοδομήθη ξυσταδίοις δέκα φρέαρα· κῆ τούτων οἱ κύκλοι C
δέκα συνεθυμοῦντο σταδίων. ξυσὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείων ᾖ ἄξιον, τὸ ᾗ τεί-
χος ἠπιθανὰ πίστεως. θεικλείσας ᾗ πᾶν τεῖχος τὴν πόλιν,
κῆ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατασήσας, τὰ μὲν πρώτην
φυλακὴν τῆς νυκτὸς θεϊὼν αὐτὸς ἀπεσκόπει. τὰ δευτέραν
ᾗ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὰ ξύστην ᾗ ἔλαχον οἱ
τῆς θεαγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦτο δ' οἱ φύλα-
κες τοῖς ὕπνοις, ⁊ δι' ὅλης νυκτὸς θεϊήεσαν κῆ διάσ-
ημα τῆς φρουρίων. D

Κεφάλαιον λϚ.

IOυδαίοις ᾗ μὴ τῆς ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτη-
ρίας ἐλπίς. κῆ βαθυῶας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους
κῆ ῥύας τὸν δῆμον ἐθεβόσκετο. ⁊ τὰ μὲν τύγη πεπλή-
ρωτο γυναικῶν κῆ βρέφων λελυμένων· οἱ γενναῖοι ᾗ
θεόντων νεκρῶν. παῖδες ᾗ κῆ νεανίαι διοιδοῦντες ὥ-
σπερ εἴδωλα κῆ τὰς ἀγορὰς ἀπειλοῦντο κῆ κατέπιπτον,
ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάοι θάπτειν τοὺς θεο- E
σήκοντας, ἔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, κῆ τὸ διδοτονεῖν, ὤκνει
δι' τὸ πλῆθος τῆς νεκρῶν, κῆ τὸ κῆ σφᾶς ἄδηλον. πολ-
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῆς θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον.
πολλοὶ δ' ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὅτις ἐῶαι τὸ χρεὼν
θεῆλθον. ἔτε ᾗ θρηνὸς ἐν τῇ συμφοραῖς, ἔτ' ὀλοφυρ-
μὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἅπαντα τὰ πάθη. ξηρὸς γὰρ τοῖς
ὄμμασι, κῆ στεγνοῖσι τοῖς σώμασιν οἱ δυθανατοιῶντες,
ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀπαπαύσαθαι. βαθεῖα ᾗ τὴν F
πόλιν θεεῖχε σιγὴ, κῆ νὺξ θανάτῳ γέμουσα, κῆ τούτων
οἱ λῃσαὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοιῶντες γὰρ τὰς οἰ-
κίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, κῆ τὰ καταπλάσματα τῆς
σωμάτων θεϊαπῶντες, μὴ γέλατος ἔξηεσαν, τάς τε
αἰχμὰς τῆς ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. κῆ τι-
νας τῆς ἐῤῥιμμένων ἔτι ζῶντας δι' πείρας
τοῦ σιδήρου. τοὺς ᾗ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶ κῆ
ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ὑφηφανοιῶντες. κῆ τῆς ἐκ-
πνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιόσα τοὺς G
στασιαστὰς ζῶντας ὀπολιπὼν. οἱ ᾗ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῆ
δημοσίᾳ θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν
ὁσμὴν ἀφέροντες ἔπειθ' ὡς ἀθλίκουσι, ὑπὸ τῆς τεί-
χεων ἐῤῥίπτουν εἰς φάραγγας. θεϊὼν δὲ ταῦτας ὁ
τῖτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῆς νεκρῶν, κῆ βα-
θυεῖ ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑπορρέοντα τῆς σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudica-
bat. In dies enim singulos circumiens, opus sæ-
pissime inspiciebat. Cœptum enim à castris
Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem
Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedro-
nem ad Elcôn montem reuertens, à meridie
montem complectitur, vsque ad saxum quod
Peristereonos vocatur, eique proximum col-
lem, qui supervallem imminet Siloam, ac in-
de ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pon-
tificis monumentum, circundato monte, vbi
Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem
redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum,
cui nomen est Erebinthonicus, post illum He-
rodis monumentum ab Oriente clausum ca-
stris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus qui-
dem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc
autem fortis castella tredecim ædificata sunt:
eorum gyrus denis stadiis numerabatur. To-
tum autem opus triduo constructum est, vt id
quidem dignum mensibus videretur, celeritas
verò fide careret. Muro autem circuncluſa ci-
uitate, per castella custodibus collocatis, pri-
mam quidem vigiliamnoctis ipse circumiens
explorabat: secundam verò Alexandro permi-
serat: tertia verò obtigit legionum duci-
bus. Somnos autem vigiles inter se sortie-
bantur, totáque nocte per castellorum spacia
circuibant.

IVdæis autem cum exeundi facultate, om- CAP. XIV. De fame Hie-
nis etiam spes salutis adempta est: auctá- rosolymorũ
que iam fames, totas domos ac familias de- & secundo
pascebatur. Et tecta quidem plena erant mu- aggere ex-
lieribus exanimatis, atque infantibus: viarum tructo.
autem angusta senibus mortuis. Adolescen-
tes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ
mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem
casus occupauerat, decidebant. Sepelire au-
tem funera, neque poterant præ labore, & eos
quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter
multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis e-
rat incertum. Denique super eos quos sepelie-
rant, multi moriebantur. Multi autem ad
sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui
properabant: neque luctus in illis calamitati-
bus, neque fletus erat, sed fame superabantur
affectus. Siccis autem oculis, & corruptis o-
ribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se
requiescerent, tuebantur. Altum verò silen-
tium ciuitatem, plenáque mortuis nox com-
prehenderat, & latrones his acerbiores. domos
enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera
spoliabant, & velamina corporibus detrahen-
tes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum
mucrones probabant: nonnullósque iacen-
tium adhuc spirantes, ferro experiendi causa
transuerberabant. Si quis autem manum ro-
gasset aut ferrum sibi commodari, quo famem
euaderet, superbissimè negligebatur. Animas
verò efflantium quisque, in morte templum
obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret se-
ditiosos. Illi autè, primo quidem sumptu publi-
co iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem fer-
re non possent: deinde quod non sufficiebant, in
valles eos ex muro præcipitabãt. Quas circũiens
Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque
saniem tabefactis corporibus defluentem,

ingemuit: & extentis manibus Deum testaba- A
tur, factum illud iuum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliatúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo ma- B
gis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus C
eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

Cap. XV. De cæde Iudæorũ intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem ob- D
tinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusa- E
tum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioseph verò patrem concluſum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex G
numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

στρατίας, & τὰς χεῖρας ἀνατείνας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατ' τ πόλιν οὕτως εἶχεν ἔτους. ῥωμαῖοι δ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐπιβαίνοντος, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, τ δ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τ συρίας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἰσάμωροι ἦ ὅτι πολὺ τ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τ ἐδωδίμων ὑπεδεχόμενοι, τῶν κατ' σφᾶς κόρον, τ λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαμον. θεὸς δ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἀνιέντων, τῶν οἰκτείρων τὰ λείψανα τ δήμου, καὶ ἀπολλύζων τὸ γῆν θεῖον ἁρπάσαι πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὖτῳ τ ὕλης ποριζομένης. ἡ μὲν γὰρ περὶ τ πόλιν πᾶσα τοῖς περιτείχεσιν ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλωθεν ἀπ' ἐκατὸν σταδίων οἱ στρατιῶται, καὶ θεὸς μόνης ὕψωσε τ αἰτωνίας κατ' μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν περιτέρων χώματα. θεῖον δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀπειλήχει τοῖς ληστάς, ὡς ἐν χερσὶν εἴποιεν αὐτ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἅρα κακῶν ἀπολώλει μέλα μέλεια, & τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοφύλοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἥμερσε τ ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τοῦ σώματος, οἵ γε & νεκρὸν τ δῆμον ὥσπερ κυνὸς ἀπαράτου, καὶ τὰ δεσμωτήρια τῶν ἀῤῥώστων ἐνέπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμων γὰρ υἱὸς ματθίαν δ' ὃν κατέχε τ πόλιν ἀβασάνιστον αἰτίαν ἔκτεινε. ἐνοχλοῦντος αὐτῷ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν δήμῳ πιστὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένου τοῦ πλήθους, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τ δῆμον εἰσαφεῖναι τ σίμωνα βοηθὸν, ὑδὲν ὕστερον προσωφελήμενος, ὕστερον προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τ πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, καὶ τ ἴσως αὐτῷ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἁπλότητος ληφθησόμενον. ἀχθόμενος δ' τοιαῦτα & κατηγορούμενος τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲ θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξιώσας αὐτὸν τελευτὴν υἱοῖς. ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη ἀδρᾶς πρὸς πατέρα. ἱκετεύοντα δ' ἀναριθμήτῳ πρὸ τ τέκνων, καὶ ταύτην αἰτούμενον τ χάριν ἀνθ' ὧν ἀνοίξας αὐτῷ τ πόλιν, πολυτάλαν ἀπολεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲν ἓν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἀναπισφάγη τοῖς παισὶν ἀπίκρες τ ῥωμαίων προσαχθείς. ὅπου γὰρ ὁ σίλων ἀνῃρέθη τῷ καμήλῳ προστέταξεν, ὃς ἦν αὐτῷ ὠμότατος αὐτοῦ θηρυφόρων, ἐπειρωμένου εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς ὃν ἐξελθεῖν εἴλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μὴ τούτου ἱερεύς τις ἀνανίας υἱὸς μασβάλου τ ἐπισήμων, καὶ ὁ γραμματεὺς & βυλῆς ἀριστάρχου, ἡμίους ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ὑπὸ τ δήμου λαμπρῶν, ἀναιρῶν τας. ἢ τῷ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δ μηδένα τ κτ' τ πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅπῃ τὸ αὐτὸ συνοδοιπορίζειν, εἴνεκα θεραπείας, καὶ τοὺς συνολοφυρομένους, πρὸ ἐξετάσεως ἀνῄρουν.

Κεφαλ. λδ'.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τις υἱὸς ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τῷ σίμωνος εἷς ὤν, καὶ πεπισμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἰκτῳ τῶν ὡμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτοῦ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτοῦ δέκα. μέχρι

τίνος

τίνος αὐθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔ- A
χομεν ἐλπίδας περὶ πονηρῶν μίσοντες; οὐχ ὁ μὲν λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν; Ῥωμαῖοι δ' ἔνδον, σίμων δὲ
καὶ πρὸς ἐπιορκίας ἄπιστος; καὶ δίκας μὲν ἤδη παρ' αὐτοῦ
κολάσεως. ἢ δὲ Ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε παραδόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πείσει δὲ ἡδὺν δῆνον σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτὸν τάχιον δῶ δίκην. τούτοις τῇ δίκῃ πεισθέντων, ὑπὸ τὴν ἕω τοὺς B
λοιποὺς τῶν ὑποτεταγμένων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθείη τι τῶν βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου σκοπεῖ τοὺς Ῥωμαίους. τῶν δὲ οἱ μὲν, ἀφροσύνῃ, οἱ δ' ἀπίστοις, οἱ πολλοὶ δ' ὀκνῷ, ὡς τεμοῦσι μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δὲ τῶν μὲν ὁπλιτῶν παρῆσαν περὶ τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς ὁ σίμων, καὶ μετὰ τάχους τοῦτο πύργον περικαταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβὼν, ἐν ὄψει τῶν Ῥωμαίων αἴρει, καὶ περὶ τὸ τεῖχος λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα. C

Κεφάλαιον λε.

Κἀν τούτῳ θεῖος ἰώσηπος, ὑπὸ αἰεὶ μὲν καλῶν, βάλλει τὸ κεφαλὶ λίθῳ, καὶ μέγα πῆμα πίπτει καρωθείς. ἐπέδραμε δ' ὅτι τῷ πώματι τῷ ἰουδαίων γένει, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως κῆδαι ἐπεμψε τοὺς ὑφαπατίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρει, θεραπεύειν τῷ θεατομένων ἐπαίων. οἱ στασιασταὶ δὲ ὡς ἀπελθόντες ὃν ἐπεθύμουν D
μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀπεβόων. διαγγέλλει δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἰκείας τῷ ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, πυθομένη τὸν υἱὸν, φεύγειν μὲν τοὺς φύλακας, ἀπὸ ἰωταπάτων τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον εἰληφέναι δύτεχνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν E
υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφῆσαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ταύτην ὅτι πλέων ὠφίλητο τὸ ψεῦδος, ὅτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ὀπὴ τῶν λῃστῶν αἰωρήσασα ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθὼν, τοῖς μὲν ὠμὰ εἰς μακρὰν ἐβόα δίκας αὐτοῦ δώσειν τῶν ἔργματος. τὸ δὲ δῆμον ὅτι πίστιν προὐκαλεῖτο. θάρσος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει περὶ τὸν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφάλαιον λς.

Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τῶν τειχῶν ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μάλιστα καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔχώρουν. σωφρονέστατος δὲ τούτοις τύχη, τῷ ἔσω χαλεπωτέρᾳ, καὶ τοῦ παρὰ σφίσι λιμοῦ, σωτονωτέρῳ δεινὸν πρὸς ὀλεθρον τὸν πρὸς ῥωμαίοις κόρον. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ἐμφορηθέντες ἐμπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρ- G
ρήγνυντο. πλὴν τῷ δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπροθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοῖς ὕστερον ἢ σωζομένοις, ἑτέρα φορὴ μετελάμβανε. τῷ γὰρ πρὸς τοὺς σύνεσις τῶν αὐτομόλων φωράσασα τῷ τ' γαστρὸς λυμάτων χρυσοὺς ἐκλέγων. καταπίνοντες ἢ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς προήσαν, ἐπειδὴ ἀνθρώπων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanísque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circúiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo reliquam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtuliſſent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant; quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro tranſfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis : vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſque iratus dicebat : ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent : deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne ſupplicium, ſæuiſque hominibus lucrandi amor innatus eſt : nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis tranſfugiſſet, circunſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſque ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos tranſfugarum reduxit.

CAP. XVI. De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit : multáque donaria templi retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſi ne metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Proptereáque ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

A ℭ εἰκοσιν. ἀλλά τοι τ' ὀπινοίας ἐλεγχθείσης θ' ἑνὸς, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεσοὶ χρυσίε παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ ᾗ πρῶ ἀραβων πλῆθος, κ' οἱ σύεγοι τὰς ἰκέτας ἀνατέμνοντες, ηὗρόν τὰς γα-
στέρας, κ' τοῦτο τὸ πάθος ὑδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβλῶαι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεχύθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. κ' γνοὺς ὁ παρανομίαν τῖτος, ὀλίγου μὲν ἐδίνησε τὸ ἱππικὸν πρῖσας κατακοντίσαι τοὺς
B αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἀνείχετο, κ' τῆς ἀπηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας ᾗ τοὺς τῆς συμμάχων ἡγεμόνας, κ' τοὺς τῆς ῥωμαίων, σωδιεβάλλοντο γὰρ κ' τῆς στρατιωτῆς τινὲς, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτῆς ἔλεγλε. εἰ τῆς μὲν αὐτῶ στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλε, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῆς αἰδέμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε κ' χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄραψι, κ' τοῖς σύεγοι, εἰ
C πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοζίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ πρὸ φόνους ὠμότητι, κ' τῷ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους ὀνειδίσωσι. ℭ γὰ νῦν ἑτοίους αὐτῶ τῆς στρατιωτῆς σωκαπολαύειν δ' κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖ διπείλησε θάνατον, εἴ τις ὀρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶ. τοῖς ᾗ ὑπὸ τῆς τάγμάτων, ἐπίσελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει ᾗ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης
κολάσεως, κ' δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τὸ κερ-
D δαίνειν ἔρως. ὑδὲν δ' ἔστω πάθος πλεονεξία σωβυβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως κ' μέτεγον ἔχει κ' φόβοις ὑποτάσετ). θεὸς ᾗ ἰῶ ὁ τῶ λαῶ παντὸς κατακείνας, κ' πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ὑποτρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῆς αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, κ' τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι περιαγηῦντες, ἐσφάτ-
τον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι ᾗ μήτις ὑπόδυσι ῥω-
E μαίων αἰτίζον, καὶ τ' αὐλάγχνων τ' μιαρῶν κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνδυείσκετο, ℭ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῆς αὐτομόλων ἐσαπήγαγλε.

Κεφάλαιον λζ.

IΩάννης ᾗ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ πρὸς τῆς δήμου, πρὸς ἱερσυλίαν ἐτρέπετο· κ' πολλὰ μὲν ἐκ τῆς ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ ᾗ πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεῦν, κρατῆρας τε ℭ πί-
νακας, κ' τραπέζας· ἀπέχετο ᾗ ὐδὲ τῆς ὑπὸ τῷ σε-
βασῶ, κ' τ' γυναικὸς αὐτῶ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐπέμπσάν τε, κ' πρόσκοσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, κ' τὰ τῆς ἀλλοφύλων κατέσπα. πρὸς ᾗ τοὺς σωόντας, ἔλεγλε, ὡς δῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσαιτο τοῖς θείοις, ὑπὲρ τῷ θείου, καὶ τοὺς τῆς ναῆς τρεφομένους, ἐξ αὐτῆς ζῆφειν. ἀλλὰ τοῦτο ℭ τὸν ἱερὸν οἶνον, κ' τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπέχειν σκευώσας· ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίνειμε τῷ πλήθει, κἀκείνοι δίχα φείκης, πλέον τῷ ἐν ἠλείφοντο, κ'

ἔπινον ἐξ αὐτῆς. ἐκ αὖ ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἃ μοι καλδίει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βεαδιώτεραν ὑπὸ τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι αὖ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῆς μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰ τῆς ταῦτα παθόντων ἰδίεγμε γῆγενὰ ἀθεωτέραν.

τῇ γοῦν

τῇ γοιᾷ τύτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ A
τί δεῖ καθ' μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ
πρὸς τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μανναῖος ὁ λαζάρου
φυγών, ἀφ' μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς
ἐπέπιστο τὸ μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πεντακισ-
χιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας
παρεστρατοπεδεύσατο, πεντεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ
μηνὸς ἄχρι πανέμου νουμηνίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἀ-
πόρων, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐφεσῶς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν δι- B
δοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δ' λοιποὺς, οἱ προσήκον-
τες ἐθάπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆς ἄ-
στεος ῥίψαι. μὴ δ' τοῦτον ἀφαιρεῖτες πολλοὶ τῆς ὑποκύ-
πτων, ταῖς πάσαις τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριά-
δας ἑξήκοντα ἀφ' τῆς πυλῶν ἐκκομιθείσας. τῆς δ' ἄλλων
ἀνεξεύρετον ἦν τὸ ἀριθμόν. μικρὸν δ' ὑπονοούντων τοῖς
πτωχοῖς ἀναφέρειν, ἔλεγον συνασωθοῦσας εἰς τοὺς μεγί-
στους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τῷ μὲν στόμα τὸ
μέτρον προβαλλῶν ταλαίπωρε, μέχρι καὶ τοῦτο δ' ὡς ἀφ' πον- C
λογεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν ἀφειλκυσθείσης τὸ πόλεως, προσ-
ελθεῖν τινας εἰς τοῦτον ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμόρους
ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ
ἐκ τύτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδ' ὄψει φορητὸν πάλαι, τό-
τε ἡδέως τροφήν. ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέη-
σαν ἴσως καὶ ἔπασχον δ' καὶ βλέποντες, ἀ μετενόουν ἀλλ'
ἠνείχοντο μέχρις αὐτοῖς προελθεῖν. πεπήρωτο γὰρ
ὑπὸ τῆς θεοῦ, ὃ τῇ τε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra propeciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS.

[*Secundum Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorũ, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ A in peius quotidie proficiebat, cũ & seditioni magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare B mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulchertrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas potetat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã ciues in ea degentes afficiebãtur. ad mala. n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vtebãtur, sed

Κεφάλαιον α.

ΤΑ μὲν ἐν τῇ ἱεροσολύμων πάθη, ῥᾴδιον καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τὰ σασιασῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς, καὶ τὸ λιμὸς μὴ τὴν δήμον, ἤδη καὶ κείνους νεμομένης. τὸ γε μὴν πλῆθος τῶν συστρεφομένων αὖθ' τὴν πόλιν πρωμάτων, ὄψει τε φρικώδεις ἦν, καὶ λοιμώδη παρεσέβαλλεν ὀσμὴν, ποός τε τὰς ἐκδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀδιατάξεως φόνῳ μυείῳ γεγυμνασμένοις χωρεῖν ἔδει τὰ στόματα πατεῖν. οἱ δ' ὁπλοφορούντες, ὅτε ἔφεισθον, ὅτε ἠλέουν, ὅτε κληδόνα κακὸν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὰ εἰς τὰς καθιχομένας ὕβριν. περυρεμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπη τὰ ποὸς τὰς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τ' ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ἐ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη ἂν ὑποψώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. ῥωμαῖοι δ' καίτοι πολλὰ ποὸς τὰ ὕλης συκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χώματα διήνυσαν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, πείραντες ὡς ποοσειρῆ τὰ ποὸς τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' εὐπετοῦς σταδίους εἰ κύκλῳ πάσαν. ἰὼ δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ ὡς θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ ῥᾳδινοῖς κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, καὶ ποεκέκοπτο τ' ὕλαν. ὁδοῖς τε τ' πάλαι ἰοῦσαν, καὶ τὰ ποὸ καλλιπῆ ποεάστια τ' πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἐπεῖτα τὴν τοτε βλέπων ἐρημίαν, ἀνωλοφύρετο, καὶ κατεξέναξε τ' μεταβολὴν παρόσον ἠδύνατο. ταῦτα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τὸ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ἂν αὖτις ἐξαπίνης ὄψεις ἀφ' ἧς ποεγνωκότων, ἐγνώρισε τ' τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τ' πόλιν. Κεφαλ. β.

ΡΩμαίοις δ' καὶ ἰουδαίοις τὸ τέλος τῆς χωμάτων, ἴσον ἐνεποίει δέος ἀρχή. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν ποσεδόκων. ῥωμαῖοι δ' ἂν αὖ ἐπ' αἱρήσειν κείνων ἀφθαρέντων. ὕλη; γὰρ τε ἰδ' ἀπορία· καὶ τῆς μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῆς δ' ἐπαλλήλων πλαγμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς τραπώσας ἐλείποντο. τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἰ συνέβαινε ποὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ἅπαξ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις ἀδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ' ἐθεμίστ-

ἐθεμώνιζε πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῇ μὲ χωμάτων ταῖς A
ὑπερβολαῖς, τῇ ὲ ὀργάνων τερρέστητι τὸ τείχοις, τῆς ὲ
κῇ χείρος μάχης τ τῇ συμπλεκομένων ζήλοις πλεο-
νεκτέμενοι. τὸ ὲ μέγιστον, ζάσκως τε κῇ λιμῷ & πολέ-
μου, κῇ ζοσύτων κακῶν διείσποντες ἐπαίνω τὸ ὠδάσ-
κμα τῆς ψυχῆς ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε
τῇ ἀνδρῶν ἀμάχοις μὲ τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον ὲ τὴν
ὅλη σκμφορᾶς δύθυμίαν ἔῃ. τὶ γὲ ἂν μὴ ὑπος ἶναι
δεξιᾶ τύχη χρωμένους, ζοις ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν B
ζεπομένους; οἱ μὲ οὖν ἐῤῥωμένες ἔρας δέα ταῦτα τῇ
χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ ὲ πρὲ τ ἰωαν-
νῆν, κατὰ τὴν ἀντωνίαν ἅμα κῇ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ
καταῤῥηχθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. κῇ πρὶν ὅλης ἦ-
ναι ζοις πολεμίοις, ἐπέθεντο ζοῖς ἔργοις. ἐ μὲν σκεφάτησάν
γε ὃ ὅπῃ χρήσεως. ἀλλὰ πρελθόντες μὲ λαμπάδων
πρὶν ἐγγίσαι ζοῖς χώμασι ψυχρότερον ὁ ἐλπίδος ὑπέ-
στρεψαν. πρῶτον μὲ γὲ, ὑδὲ ὁμονοεῖν ἢ σπεύδειν αὐτῇ ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ἀκπηδῶντας, κἀκ διαλειμμάτων, κῇ C
μεμελλημένως μὲ δέους, καθόλε τ εἰπεῖν, ὡς ἰουδαϊ-
κῶς. τὰ γὲ ἴδια τὸ ἔθους, ὑς ἔρπτο ἅμα, ἢ τόλμα, κῇ ὁρ-
μὴ, κῇ δ ἐρμος ὁμῶ πάντων, κῇ τὸ μηδὲ παίοντας ἀνα-
στρέφειν. ἀτονώτεροι ὲ ἑαυτῆ πρελθόντες, κῇ τὲς ῥω-
μαίους εὖρον ἐῤῥωμένες ἔρως τὲ σωμάτος ὠδατέλ-
μένους ζοῖς μὲ γε σώμασι, κῇ τ πανοπλίας, ὅτως ἐφρά-
ξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν ὠδάδυσιν. τ ὲ ψυχῇ ἐτόνωσαν ἕκαστος,
μὴ μετανιν θλῶσι δ τάξεως πρὸ θανάτε. πρὸς γὲ D
τὸ πάσας αὐτῇ ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ ζοις ςρατιώτας εἶχεν αἰ-
δὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανυρία μὲ ἀρετῆς, ὀπλοις
ὲ ὅπλων, πλῆθος ὲ ἐμπειρίας, ἰουδαῖοι ὲ ῥωμαίων.
ἅμα δέτι, κῇ τὰ ἀφετηρία συνήργει τ πρσπιπτόντων
ἐφικνούμενα, κῇ πρσών τις, τῷ μὲν ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν,
ὁ τε κίνδυνος τὸ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐ ποίει μαλακω-
τέρος. τῇ δ ὑσέρᾳ βέλος ὑπὸ δαμόντων. οἱ μὲν E
πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τ διαξίαν, κῇ τὸ σύνηθμα τ
πολεμίων καταπλαγῆτες, οἱ ὲ νυττόμενοι ζοῖς ξυ-
ςοῖς ἐπαλινδρόμεν. κῇ τέλος, ἀλλήλες κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρεν ἄπρακτοι. νεμεσία πανέμου
μενός ἢ ὅπ χείρησις ἰῶ. αἰσχωρησάντων ὲ τ ἰουδαίων,
πρσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλέπολεις, βαλλόμενοι πέ-
τραις τε ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, κῇ πυρὶ κῇ σιδήρῳ, κῇ πα-
τὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκη βέλει.
ἡμπερ γὲ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῷ ὀργά- F
νων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον ζοὺς ῥωμαίους
πρσάγειν. οἱ ὲ τὴν ἀσφάλειαν τῷ ἰουδαίων τὲ μὴ πλη-
γὴν τὴν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀ-
σθένειαν τ τείχες, & σαθρὸς ἐλπίσαντες ἔῃ τὲς θε-
μελίους, ἀντιφιλονείκουν. ἐ μὲν ὑπήκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κῇ πρὸς μηδέ-
να τῷ καθύπερθεν κινδύνων ἐκλείποντες, ἐργοις
παρεῖχον τὰς ἑλέπολεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάτοις, & πε- G
ριεθραύοντο τ πέτραις, ἔτεροι τὲς θυρεὸς ὀρφώσαν-
τες ὑπὲρ τῷ σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυττον
ζοὺς θεμελίους, καὶ πάσαις γε λίθοις πρσκαρτε-
ρήσαντες ἔξέσεισαν. ἀνέπαυσε ὲ νὺξ ἑκατέρες, κῇ
τὸ ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῷ κειῶν σεσαλδμένον, καθ' ὃ τοῖς πρσθίοις ὀπλιβελδων χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, σαθρὸς κῇ δυσῤῥυχος, ἐξαπίνης καπέῤῥηξεν.

eorum ſpes frangebantur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione faméque ac bello torque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſſiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per intervalla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepsêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata; & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinaſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaque ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtrísque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοῦτο συμβαίνοντος παρὰ δόξαν, ἑκατέροις διηλλάγη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ εἰς ἀθυμίαν εἰκὸς ἦν, τῆς παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ πεφυλάχθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μηκέτι σωθέντα δ' αὐτονίας. Ῥωμαίων δέ γε τὸ παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τάχιστα καταῤῥιφέντι, ταχέως ἔσεσθαι ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτοκατεδομήσαντο. διὸ μὲν ἑτέρα μοῖρα τὸ παρὸν ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβλῶσαι δεῖ τὴν καταῤῥιφέντων ῥᾶον ἐλθεῖν, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς αὐτονίας, καὶ ταχέως τῆς προσπαρὸν ἐσόμενον, λύειν ὑπελάμβανον. ἡ μὲν ἐτόλμα τις ἀναβῆναι· ῥᾴστος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ὁ ἀπώλεια.

Κεφάλαιον δ'.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐκείνους μάλιστα τοὺς τῶν πολεμίων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τάς τε προξόπας, καὶ τὰς ὑποχείους πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ βαθεῖαν καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅλην ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπέφερτο τῶν ἀνδρῶν. ὧν συστρατιῶν) λέγων, τὸ μὲν θαρσαλέους ὅτι τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς θαρσαλεομένοις ἀκλεές. ἀμέλει ὃ καὶ τὸν θαρσαλέοντα, φέρει καταίνωσιν αἰσχύνης. δεῖ δ' οἶμαι προξόπης εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰς προπτῶσιν ἄξιον. ὥστε ἔγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν ὅτι τὸ τεῖχος ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσπόλοις τὰς ἀρετῆς ἐφιεμένοις, καὶ ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, καὶ ὡς ἐπ' ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ἐν ὑμῖν γενέσθω προξοπὴ, τὸ πνεῦ ἴσως ὑποξέπον, ἡ Ἰουδαίων μαχεσθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. ἀρχὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὶ, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔνθυμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἢ τάχιστα καὶ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχήν. καὶ ταῦτα πρὸς τέλει τὴν νίκης καὶ συνεργεμένους τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πάσαμαξα, τὰ Ἰουδαίων ὀξὺν ὀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τὰ τε ἡμετέρας ἀρετᾶς, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ συνεργίας αὔξει). σάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μῆνις μείωσις ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ δ' εἶναι μὴ μόνον ἐλαττουμένοις χρεόντων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προσδιδόναι, πρὸς ἡμᾶς ἐκ ἂν εἴη. πῶς δ' ἐκ ἀρχὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλοὶ ἀμαχεὶ ὁ φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δηλοῦσιν, ὡς τὸ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκπέσχῃ, ἐκ ἐλπίδι τοῦ κρατῆσαι, ἀλλὰ δίχα φιλεῖ δηλοῦσθαι ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τοὺς γῆς ὀλίγης δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς μὴ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἁμαρτάνειν. θεμιτὸν δ' τὸ λιμὸν κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸ τύχης ἀρχοὺς καθεζομένους, μὴ τοιούτων ὅπλων· καὶ ταῦτα δ' ὀλίγου τοῦ πᾶν καθορθῶσαι δυναμένους. ἀναβαίνειν γοῦν δεῖ τὴν αὐτονίαν, ἔχομεν τὸν πόλιν. καὶ δ' ἂν γένηταί τις ἐν μέσοις τοῖς ἔνδον ὅπερ ἐν οἶμαι μάχη, τόνε κατὰ κορυφὴν εἶναι), καὶ τὰς ἀναστοὰς ὅπλα θῆσθαι τῶν πολεμίων, τάχιστα τὸν ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὸν ἐν πολέμῳ τελευτὸν, καὶ τὸν ὅτι τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν θαλείπω. ἐθαρσαίμην δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχουσι, τὴν κατ' εἰρήνην ἐκ νόσῳ θάνατον, οἷς μὴ τῷ σώματος,

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ καταχεῖνε). τίς γὰρ ἂν οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν ᾅδαι ξὺν ψυχαῖς σιδήρῳ τὸ σαρκῶν ἀπολυθεῖσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονες δ' ἀγαθοὶ, καὶ ἥρωες εὐμενεῖς, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζουσ); τὰς δ' ἐν νόσοις τοῖς σώμασι συντακείσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὦσι καθαραὶ, νύξ ὑπόγαιος ἀφανίζει, καὶ λήθη βαθεῖα δέχε) λαμβανούσας τε ἅμα τὸ τε βίου, καὶ τὸ σωμάτων, ἔπ ἂν τὰ μνήμης περιγραφῶ. εἰ δὲ κέκλωσαι μὲ ἀνθρώποις ἀναλῆμα τελευτὴ, κυφότερον δ' εἰς αὐτὴν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, ὥσ ἂν ἀγῶνις μὴ δίδυαι τῆ χρείας, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν· καὶ ταῦτα μὲ ὡς ἐ δυναμένων σωθῆναι τῶν ὑπηχθρησάντων διεξῆλθον. ἔνεσι δ' σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐν τῷ σφαλερωτάτῳ. πρῶτον μὲ γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν διεπίβατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν εὐδιάλυτον. ὑμεῖς τε ὠλείους θαρσήσαντες, ὅπῃ τὸ θεᾶξιν, ἀλλήλοις θεῖτε ὁρμὴ καὶ βοήθεια γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον θράσημα, ταχέως κλάσῃ τὰ φρονήματα. καὶ τάχα αὖ ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν θρασύνονται καὶ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δ' καὶ διασαμένους, ἅπαξ, ἂν αὖ πως ἄρῃ ἔπι κἂν ὀλίγοι φθάσῃ). τὸ δ' καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαμι ζηλωτὸν, ἐν τῷ ὑπαρπίως. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἀρξει τῶν νεῶν ὁμοίων, μακάρεια δ' ἀκολουθήσῃ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀρίστεια. Κεφ. ε.

ΤΟιαῦτα τοῦ πέτε διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τῇ πείρας στρατευομένων σαβῖνος τὄνομα, γένος ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ καὶ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τι θεῖεν ἰδὼν ἂν τις αὐτὸν ὑπό γε τὸ σωματικῆς ἕξεως ὁ δίκαιον εἶ) στρατιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ λευὸν τὸ χρόαν, ἰσχνός, τὸ σάρκα πεπλημμύρος· ἀλλ' ἐνῴκει τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τὸ ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γοῦν ἀναστὰς, ὑπεδέδωμι καῖσαρ, ἔφη, θεοθύμως ἐμαυτὸν, πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ δύχομαι μὲν μου τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὸ σὸν ἀκολουθῆσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείη τῆς ὑπερβολῆς, ἴδοι μα, μὴ παῖσαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σὲ κείσει τὸ θάνατον ἡρημένου. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τὸ κεφαλῆς περιπετείνας, τῇ δεξιᾷ ὁ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸς ὥραν τὸ ἡμέρας ἕκτην. εἵπετο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆλθε ὁ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατηκόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι παντοθεν ἀνειρεῖς ἔβαλλον, καὶ πέτρας ὀξυσίους κατεκύλιον, αἳ ἐκ τῶν μὲν ἑνδεκα παρέσυραν ἑνίους. ὁ ὁ σαβῖνος ἀναστὰς τοῖς ἀφειμένοις, καὶ καταχωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ὁ πρότερον ἐπέσχε τὸν ὁρμὴν ἢ γενέσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ξέφασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγῆτες γὰρ αὐτὸ τὸν τε δυώαμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ θράσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἂν τις ὡς φθονερὸν ὅπῃ ταῖς ἀρίστοις τὸν τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ θράσσοντα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ οὐκ ἔστ' ὅτε ἐκλάπησε τῆς ὑπερβολῆς ἐσφάλη, καὶ πταίσας πρός τινα πέτραν,

quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manésque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabésque consumpserit: & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vóique plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestráque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat, sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehëderet, hostésque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréque ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunâ quis veluti virtutibus inuideat, sempérque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis

cum maximo impetu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

ἀρλωνὶς ἐπ' αὐτῆς μὴ μείζω φόβω κατέπεσεν. ὑπερφέροντες δ' οἱ ἰουδαῖοι καὶ κατιόντες μόνον τε αὐτὸν καὶ περιπωλοῦντα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ ἀγαγὼν, καὶ περικαλυψάμενος τῷ θυρεῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιαζόντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὴ δεξιὰ, καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ψυχὸ, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δ' ἀδρίαν τύχη, πρεσὸν ἢ δ' ὑπεβάλης ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωζέσθαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ὀκτὼ ἑαυμαπίαι καταῤῥεντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, τρίτη πανέμου μηνὸς ἐπράχθη.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij

Κεφάλαιον ς.

ΜΕτὰ δ' ἡμέρας δύο τῶν περιοιτούντων τινὲς ὑπὸ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, περισκαλοῦνται μετὰ τῶν πέμπτε τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐκ τῆς ἴλης ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην, περιβάντες μετ' ἡσυχῆ δι' τῶν ἐρειπίων, ὑπὸ τὴν ἀντωνίαν· ὑποσφάξαντες δ' τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τὸ τεῖχος, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλευσαν· περὶ ὃ τῶν μετ' ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις ἀφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὑπιδεῖν τῶν ὑπεβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καῖσαρ δ' τὸ σημεῖον καταικάσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν ἅπασαν, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ὑπολέκτους ἔχων. καταφρονούντων δ' ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, μετὰ ὁ ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ διασαίτες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν τάγμάτων, τῷ τε ἰωάννῃ, καὶ τῷ σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ὑδεμίαν ὅτε ἰσχύος ὅτε προθυμίας ἐλλείποντες ἐπιβολήν. πρέσας γὰρ ἀλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον. ὁ δὴ καὶ καὶνοῖς, τὸ κρατεῖν ἀρχὴ συῤῥήγνυ) τῶν περὶ τὰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τῶν μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δ' ἰουδαίων ἐκθωσμούντων αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἀντωνίαν. καὶ τὰ βέλη μετ' ἀμφοτέρους ἄχρηστα, καὶ τὰ δόρατα· σπασάμενοι δ' τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὸ συμβολὴ, ἄπειρον ἦν ὁποτέρωθεν ἑκάστοι μάχοιντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὸ στενοχωρίαν διπλαγμένων, τῆς δ' βίας ἀσημάντου περισπάσης ἀπὸ τὸ μέγεθος. φόνος τε ἀμ' ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τότε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας πατουῦντες, ἔθεσαν οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβηκεν ῥέπων ὁ πόλεμος, ἐπανάπλωσις ἦν ἀμ' ἀμφοτέρων τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ δ' τῶν ἡττωμένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, ἔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μεταπλήσεις, μεμιγμένης ἐκάστοτε τῆς ἐπαταξέως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἦν τὸ θνήσκειν ἢ τὸ κτείνειν ἀνάγκη παρεῖν, ἵνα ὄπισθεν ἀναφυγὴς. οἱ δὲ κατὰ νώτου πρόσω διαζόμενοι, τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐπὶ τὴν μάχην μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δ' τῶν ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἐπαταξέως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τὸ δ' ἀλώσεως

κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆς A
δυνάμεως, ὕπω γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκείνοις ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τῆς ἀντωνίας ἀποχρῶν, ὅπερ τῷ παρόντι ἐδόκει.

Κεφάλαιον ζ.

IOυλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῆς ἀπὸ τῆς βιθυνίας, ἀνὴρ ἄσημος ὢν αὐτὸς, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱστόρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς θράσημασι πάντων ἄριστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἀνιδρύτους ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρῆκεν ἤπτῳ καὶ τὴν ἀντωνίαν, φεύγοντας δὲ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξένος μόνος μάχει τῆς ἐνδοτέρω ἱερῶν χωνίας. ἔφυγε γὰρ τὸ πλῆθος ἀθρόως, ὥτε τὴν ἰσχὺν, ὥτε τὸ τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη δήπτων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τὴν ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ὅτι τῆς καίσαρι θαυμασιώτερον, ὅτι τοῖς ἄλλοις παρέσχηφελικωδέστερον. ἐδιώκετο δ' ἀρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν εἰμαρμένης, ὡς ἀμήχανον δρασμοῦ θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα περιπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου ξέχων, ὑπολισθαίνει· πεσὼν δ' ὑπίος μὴ μείζων τῆς πανοπλίας ἦν, τοῖς φεύγουσιν ἐπηρέφει. καὶ τῷ μὲν ὑπὸ τῶν ἀντωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ ὡς ταῦτ' εἰδότων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ὡς εἰσάντων αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυσοῖς, καὶ τοῖς ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῆς θυρεᾶς σίδηρον ἐδέξατο. πολλάκις δ' αἰασιῶν περιφέρων, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμενος ὅμως, ἔνυπτε τοὺς ἐφεστῶτας πολλούς. ὡς δὲ γὰρ ἀπρίητα ἔχειν, τῆς τε κνήμης καὶ τῆς θώρακος περιφραγμένος, πάντα τὰ κῶλα ὡς ὀφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς ὡς σωθησομένου τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα αὐδενὸς ἕνεκα ἀναιρεῖσθαι, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευομένων. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῆς βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δ' ἰουδαίους ἡ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσας, καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον δὲ θράσος ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ θράσος τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ τὸν νεκτὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἔφυγον, καὶ κατεπλάγησαν εἰς τὴν ἀντωνίαν. ἠγωνίσατο δ' ἐξ αὐτῆς ὁπλίσεως καὶ ταύτην τὴν μάχην, ἀλέξας μὲν τις Ἐ γυφθαῖος τῶν ἰωσήπου τάγματος· ὃν δὲ τῆς ὡς ἐμοὶ σίμωνα, μαλαχίαν τε, καὶ ὁ τοῦ μέρτωνος ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰάκωβος, τῆς ἰδουμαίων ἡγεμών, τῆς δὲ ζηλωτῆς ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαείρου, ἄμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφαλ. η.

TΙτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις, κατασκάπτειν ἐπέστελλε τοὺς θεμελίους τῆς ἀντωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον ἀτρεπίζειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον θράσησάμενος, ἐπὶ πύργου γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανέμου δ' ἐν ἐπιτηδείᾳ τινὶ, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἐκ δρῶν ἀποφέρα δεδαλελοιπέναι τὸ θεῖον, καὶ δῆμον ὅπη τύπτω δεινῶς ἀθυμοῦν. λέγειν δὲ τῷ ἰωσήπῳ, πάλιν ἐκέλευσεν ἀ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τοῦ μάχεσθαι, προσιλθόντα μεθ' ὅσων βούλοιτο πολεμεῖν ὁρᾶν,

periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illíisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare B conspexit (propter Titum autem apud Antoniã stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab C homine vitari non possunt. Calceos namque habens, crebertimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, intergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutei eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos percalit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filii Iairi Simon & Iudas.

Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta dirnere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, cáque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

Cap. IV. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

dum modò non vnà secum & ciuitas interiret simul & templum : sanctùm tamen locum violare desineret, néve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, postremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione, sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolatáque sancta mansêre: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hostésque impietatem tuam corrigant, tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has seuior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excessit, & cum coniuge sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur: cúmque memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis ista promittam: spectatíque oporteat, quis sis author & vnde consilium. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deíque sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, tórque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiú que socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίχα ϑ συναπολέϑῃ τὴν τε πόλιν, & τ ναὸν αὐτῇ. μηκέτι μὴν ϑέλειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ ϑεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ὁλοκαυτώσεις ϑυσίας ἐπιτελεῖν, εἰ ὧν αὐτὸς ἐκβάλοι ἰουδαίων. & ὁ ἰώσηπος, ὡς αὐ εἰ μὴ τῷ ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς; οἷς ἐπικόψας, τάδε τὸ κήρυγμος διήγειλεν ἐβοᾷζων. καὶ πολλὰ προσιὼν βόλει φείσασθαι τ παρόντος, & ἀγασκεδάσαι τὸν ναὸν ἤδη τὸ πῦρ, τοῖς τε ὁσιωτάτοις ἀποδιδόναι τῷ ϑεῷ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὲν οὐ κατήφεια, καὶ σιγὴ, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηϑεὶς τε τῷ ἰωσήπῳ, & καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέϑηκεν, ὡς οὐ εἰ ποτε δείσειεν ἅλωσιν. ϑεὸν γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παῦσον γοῦν καϑαρὰν τῷ ϑεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἔτι μένει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ἔτι ἐλπίζεις σύμμαχον, εἰ δὲν ἠσέβησας· τὰς ἔτι ἐθίμους ϑυσίας ἀπολαμβάνει· κἂν μέν σου τὰς ἀφέλητα τὴν κατ' ἡμέραν τροφὴν ἀσεβέστατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἔτι, ὃν τ αἰωνίου ϑρησκείας ἐστέρησας ϑεόν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις ταῖς ἀμβρτίας ἀναπτῆς; οἳ μέχρι νεῦ κλόνου τὴν ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ ὁλοκοπείσας ϑυσίας, ἀποδίδοῦσι τῷ ϑεῷ βιάζονται. τίς ἂν ἐνάξειεν, καὶ κατολοφύραιτο τ τοσαύτης μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἴγε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ δ' ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφεὶς, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς γίνῃ χαλεπώτερος. ἀλλά σοι ἰωάννῃ & μετανόησαι ἔτι ἐκ κακῶν, ἐν ἀγαϑὸν ἐν ἑκάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τ πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς ἰουδαίων ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶσαι τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἡμαρτῆς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐϑελούσιον, ὥσπερ τε μὴ ϑεομαχοῦσαν ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ τὸν οἶκον τὸ ϑεοῦ προϊδεῖν φλεγόμενον. ἀλλὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπηγυομένοις ϑαυμάζεσθαι ἀϑάνατον. καλὸν ὦ ἰωάννη τὸ ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τὴν ἀπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ἔτι, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, & ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόϑεν. μὴ γὰρ ἔγωγέ ποτε ἡδοίμην ζῶν ὕπος αἰχμαλώτου, ἵνα παύσωμαι τὸ ἡδέος, ἢ τῷ παρίσῃ ὁπλάϑωμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἀξιός γε & χαλεπωτέρων, ὃς ἀντικρὺς εἰμὶ μωμήσις τι παραινῶ, καὶ τοῖς ὑπὸ ϑεῷ βιάζομαι καταπεπτωκόσι σώζειν. τίς γὰρ οἶδε τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν αἰνιγματώδεις, καὶ τὸν ὑπερέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ὀνειρώτας; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλοι τὰς ἀρχὰς φόνε. τῶν ἡμετέρων ἔτι πωμάτων, ἐχϑρὰ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν ἔτι πᾶν πεπλήρωται. ϑεὸς ἀρα, ϑεὸς αὐτὸς ἐπάγει μυσῶν ῥωμαίων καϑάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τὴν τοσαύτην μιασμάτων γέμουσαν πόλιν, αἰρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ & δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνεκόπτη. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειρόν τε τὸ πάϑος, καὶ τ ϑαυμάσιον αὐτὸν ἐϑαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ὅτι τοῖς ῥωμαίοις ὁλοϑυμοῦντες ἐγκρατεῖς γένεσθαι ἐκείνου.

Τὸν γε

Κεφάλαιον ϑ.

Τῶν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδήσαντες τὰς φυλακὰς τῶν σικαρίων καὶ χώραν ἔμφυον, ἀπώλειαν μὴ τοῖς σφῶν τε αὐτῶν καὶ πόλεως κατιγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἱ καὶ φυλακήσαντες ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, ἰώσηπός τε καὶ ἴησοῦς, υἱὸς δ' ἀρχιερέων, ζακαῖος μὲν ἰσμαήλου τοῦ καρατομηθέντος ἐν κυρηνίᾳ, καὶ τέταρτος ματθίου παῖς ὀδέδρας μὲν τὸν πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ φρὴ γιώρα σίμων ἀπέκτανε, συὼ ζῶσιν υἱοῖς ὡς προεῖρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. κρῆσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τῶν ὀλιγιβλὶ ἔξιν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς γόφναν τέως ἐκεῖ παραμενῶν μέχρι· ἀποδώσειν γὰρ ἐκέλευε τοῖς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γινομένοις μὴ ἔνι εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δ' αὖτε, διεφήμισαν οἱ σικάριοι πάλιν, ὡς ἀποσφαλεῖεν ὑπὸ ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποξήναντες τοῦ φόβου ὀλιγοδράσειν. λύυσο δ' ὡς μὴ φεύγειν αὐτοῖς τὸ παράγγελμα πρὸς καιρὸν, ἐπεχέθησαν γὰρ ὑπὸ τῶν δήμων αὐτομολεῖν. Κεφ. ι.

Τίτος δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας πέμπει, σκέλδοντα μετὰ ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τοῖς δήμοις, πλεῖστοι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφυγον. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς σασιασάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρίδια σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μή, τοῦτο ἱερὰ πάντως ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἃ γὰρ αὐτολμήσαι ῥωμαίους μὴ μετὰ μείζονος ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αὐτεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις αὐτικεκραγότες, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, πρόσοικεναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμοὶς ἔτι τὰς χεῖρας ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ πρόσκοπαν εἰς τοσοῦτον δαιμονίας, ὡς τε λιὰ ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἰουδαίων, εἰ ῥωμαῖοι ταῦτα ἐζυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτην εἶδε δὴ ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σταυρωθῆναι ἂν ἔσιν ὅς τις ἐμὲ μὴ φείκης εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τάς τε λῆσας ἤυχετο, πρὶν ἀτηκέστοις παθεῖν μετανοῆσαι. τίτος δ' ὑπεμάθησας πάλιν ἐξωνείδιζε τοῖς πρὸς τὸν ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἀρύφακτον τοῦτον προβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὴ τὰς ἐν αὐτῷ σήλας διεσπάσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ παράπαν ὑπερβαίνειν προαγορεύει; οὐχ ἡμεῖς δὴ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῶν αἱρεῖν ἐπιτρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί δὲ νεκροὺς ἀλιτηρίους, καὶ νεκρὰς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὴ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐμοὺς πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νεῦμόν τε ἂν οἶμαι, μαρτύρομαι δὴ καὶ σφαγὰς ἐμοὺς, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐγὼ ταῦτ' ὑμᾶς

Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceptt, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogábant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quàm Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere: Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum a- A
cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta
quispiam Romanorum, nec quicquam in eo-
rum contumeliam faciet. seruabo autem vobis
etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, infer- B
re non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hísque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim C
operis cum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & D
vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primo- E
rum quidem impetum excipiebant Romani : qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat : cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos pro- F
silientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigaban- G
tur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminabatur, aut si locum aciei mutauissent, templum ipsum incendio absumpturum. Hæc cùm dixisset, ipse quidem ad Antoniam discedebat, Iudæi verò ad pugnam ruebant, & ad primum impetum Romanos in fugam vertebant, & ad ipsa castra persequebantur. Cùm autem ad ea peruenissent, & Romani ex improuiso in eos irruissent, rursus fugam capiebant. Ita vtrique vicissim & fugabant & fugabantur, & quamuis in vtramque partem cederent, nemo tamen fugæ se committebat. Cùm autem ad templum Romani peruenissent, Iudæi ad ipsa castra reuertebantur. Cùm autem ad castra Iudæi peruenissent, Romani ad templum reuertebantur. Ita vtrique vicissim & fugabant & fugabantur, & quamuis in vtramque partem cederent, nemo tamen fugæ se committebat. Cùm autem ad templum Romani peruenissent, Iudæi ad ipsa castra reuertebantur. Cùm autem ad castra Iudæi peruenissent, Romani ad templum reuertebantur. Ita vtrique vicissim & fugabant & fugabantur, & quamuis in vtramque partem cederent, nemo tamen fugæ se committebat.

Cap. VI. Quomodo Titus Iudæos ad deditionem hortatus sit.

TItus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hísque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis cum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani : qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat : cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminabatur, aut si locum aciei mutauissent, templum ipsum incendio absumpturum. Hæc cùm dixisset, ipse quidem ad Antoniam discedebat, Iudæi verò ad pugnam ruebant, & ad primum impetum Romanos in fugam vertebant, & ad ipsa castra persequebantur. Cùm autem ad ea peruenissent, & Romani ex improuiso in eos irruissent, rursus fugam capiebant. Ita vtrique vicissim & fugabant & fugabantur, & quamuis in vtramque partem cederent, nemo tamen fugæ se committebat. Cùm autem ad templum Romani peruenissent, Iudæi ad ipsa castra reuertebantur. Cùm autem ad castra Iudæi peruenissent, Romani ad templum reuertebantur. Ita vtrique vicissim & fugabant & fugabantur, & quamuis in vtramque partem cederent, nemo tamen fugæ se committebat.

ἀναγκάζω μιαίνειν, κἂν ἀλλάξητε τὴν τῶν τάξεως τὸν τόπον, ἔστε τοῦτο τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, ἔστε ἐνυβρίσει. τηρήσω γὰρ τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα δ' ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τῶν καίσαρος, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος ὡς ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατὰ δειλίαν γίνεσθαι τὰς διαλύσεις δοκοῦντες, ἐθρασύνοντο. πάντες γὰρ ὡς οὐκέτι οἷόν τε ἑαυτοῖς τοῖς ἄνδρασι, ἔστε φεισθῶσι τοῦ ναοῦ ποιουμένοις ἐφοδον, πάλιν ἐπὶ πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφάλαιον ια.

Πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρεμένοις τοῦ τόπου. ξιάκοντα δὲ τῶν ὁπλίτας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἀνδράσι, τούτων δὲ ὁπλίτας ἡγεμόνα κερεάλιον, ὁπλιθέσθαι κελεύσας τὴν φυλακῆς ὥραν τοῦ νυκτὸς ἐνάτην. ὅπως ἂν καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συνκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέχον, καὶ τὰ ἀνδρῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν ἔφασαν ὅπου τὸν ἀντωνίας καθεζόμενον, καὶ τοῦ μάχου ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς κινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶντος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πεισθεὶς ὁ καίσαρ, δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ἐπομόσειν εἰπών, ἵνα κεῖνη τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, καὶ μήτε τοῦ ἀγαθοῦ τὸς ἀγέρωχος, μήτε τοῦ ἐναντίου ἀπιμώρητος διαλάθῃ, ὀμόσας δ' αὐτόπτης καὶ μάρτις ἁπάντων, ὁ καὶ τὸ πολέμου, καὶ τὸ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπως τὸ θεᾶσιν ἐπεμπε καθ' ἑαυτὸν ὥραν καὶ φειδόμενοι, φοβηθῶν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ὅπου τῆς ἀντωνίας, ἐκαθεδόκει τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ μὲν οὖν φθάσαντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἔλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μὴ καιρὸς δόθεως συνεπλέκοντο. ὡς δὲ τὸ συκοτύπτων ὅλων ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ καὶ σίφας ἐξέθεον. τοῦ μὲν δὴ φρόνων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, φειπίπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τοῦ σφετέρου σώματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὸ μὲν γὰρ βοῆς ὑπίγνωσιν, ἡ κραυγὴ συνχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὸ δ' ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως, οὓς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δ' οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὸ φρουχόντα πλήττειν λοιὸν ἄκριτον. ῥωμαίοις μὲν ἐν συναπικότας, καὶ κατ' συντάξεις φρονδοῦντας, ἧττον ἔλαπτεν ἄγνοια. καὶ γὰρ λοιὸν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τοῦ συνθήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ τὰς τε φρουρὰς, καὶ τοῖς ὑποχωρήσας αἰεὶ δὴν ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὸ ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον δι' σκότους, ὡς ὁπόταν ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείοις γὰρ ὑπὸ τοῦ ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γνωμένης, ὤφειε τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διακείνετο. καὶ καὶ φάλαγγα διασώσαντες, τοῖς τε βέλεσιν ἀτάκτοις ἐχρῶντο, καὶ τοῦ ἀμυνάς. ὑπ' ἄλλοι ἢ οὔτ' εἰκὸν ἦν σκοπῶν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος τίτου, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ συντάξεις ἤριζον ἀλλήλοις, καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβήκει τὰς τόλμας, ὅτε φεὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἱεροῦ φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεῶς, καὶ τοὺς μὲν ὡρκαλῶν, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ διεκί-

ρων

ρων ἀπέλας. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖον, σπανίαν ἔχειν τὴν μάχιμον, ἐν ὀλίγῳ δὲ, καὶ ταχέως ἀπορρέφειν τὰς ῥοπάς. ἑκάτεροι δὲ ὅτε φεύγοιεν, ὅτε διώξεως μῆκος εἶχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἀπὸ τῆς αἰτωνίας ὁ θόρυβος ἦν θαρρεῖν καὶ κρατεῖσθαι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων, καὶ μάχειν ἐπομβρίοις. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ ὅτε ἦτον, ὅτε τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἐλαύνοντες τῆς καὶ τῆς μάχης. τὸ δὲ πέρας ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς ἐνάτης ὥρας, ἐπὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ἧπερ ἤρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, μηδ' ἑτέροις βεβαίως κλίναντες τοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ τῇ νίκῃ μέσῃ ἐν ἀχωμάτῳ τῇ παρατάξει καταλιπόντες. καὶ ῥωμαίων μὲν ὀλίγοι πολλοὶ ἠγωνίσαντο, ἰουδαίων δὲ ἐκ μὲν τῆς πρὸς σίμωνα ἰούδας ὁ τοῦ μέρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσίου. τῆς δὲ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν οὗτος παῖς, σῶσα δὲ ὁ ἰάκωβος. τῆς δὲ μετ' ἰωάννου ζυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τῆς δὲ ζηλωτῆς, σίμων υἱὸς ἰαείρου.

Κεφάλαιον ιγ.

ΕΝ τούτῳ δὲ ἡ λοιπὴ τῆς ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέρας ἑπτὰ καταρραμμήν τοῖς τῆς αἰτωνίας θεμελίοις, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἀπόδον ἐξεπίσαντο, πλησιάσαντες δὲ τῷ πρώτῳ προβόλῳ τὰ τάλαντα, κατήρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἀπέκρις τῆς εἴσω ἱερᾶς γωνίας, ἥπερ ἦν κατ' ἄρκτον καὶ βύσιν. τὸ δὲ καὶ τὸ βόρειον ἐξέδρας, ἣ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θάτερον μὲν καὶ τὸ ἑσπέριον σοᾶς, τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἔξω καὶ πλὴν βόρειον. προὐκόπτε μέν τοι μετὰ πολλῶν καμάτων καὶ ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὴν ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντες. ἀκουὸν δὲ ἐκ ὅτου καὶ κατ' ὀλιγωρίας αὐτοὶ, δι' ἀφειδίαν τῆς κρατεῖν ὄντες ἀσφαλέστεροι. καὶ δι' ὑπόνοιαν ἤδη σωτηρίας, χρώμενοι ταλαιπωρίαις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΤΩΝ γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ὅπλ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τῆς κομιδῆς χρόνον, αἰφνιδίως τοὺς ἵππους ὑποχαλινῶντες, ὡς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σῖφος σκηπανοῦντες ἥρπαζον. καὶ τότε συνεχῶς γινομένων, νομίσας καῖσαρ ὑπερβολὴν, ἀμελείᾳ τῆς σφετέρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων αὐθρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοῖς λοιποῖς προσφυλακὴν τῶν ἱππέων ὑπερέχειν, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὸν ὑπὲρ θάνατον τῶν ὑπολελειμμένων στρατιωτῶν ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπάρσει τοὺς ἵππους. ὡς δὲ καὶ εἶσιν νεμεσᾶν, καθάπερ ὑπὲρ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὑπὲρ τὰς χρείας ἐξήεσαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τῷ ἱερᾷ, καὶ τὰ χώματα ὑπῆρα.

Κεφάλ. ιε.

ΜΕτὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῆς τῆς ἀπόδου, πολλοὶ τῶν σασιασῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τὸ ἐπιλειπὸν ἦν ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες τῇ καὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, ῥωμαίων φυλακῆς ὑπὲρ τὸν), πρὸς ὥραν ὑπὲρ τὰς ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείας ἤδη τοῦ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπεσεῖν. προσπαίοντες δὲ τὸν ἕφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐν τῷ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, ἔρρωσαν ὥρπησάν καὶ διακόπειν τὸ περιτείχισμα βιαζόμενοι. γνωμένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γινόμενα ἐπέσχεθη, ῥωμαίων μὲν μετὰ τοῦ ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ τῶν πολεμίων χρωμένων. ἰουδαίων δὲ ἀφειδίσι τοῦ ὁρμῆς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerumque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & considere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inierè certa fuga cessissent, verùm modum in incipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotaéque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exirent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, cometu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæôn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

A τοῖς θυμοῖς ἀκαταχέτοις, ἐστρατήγει ἡ τὸ μὲν αἰδὼς, τῷ δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις ἄμαχον ἐδόκει, κἀκείνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥῆξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῷ ἀπὸ ἀσφαλοῦς τοὺς ἱππέων πεδάνιος τοὔνομα, ξεπομένων ἤδη τῷ Ἰουδαίων, καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς ὄντος σεσωθεμένων, ῥᾴδιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῷ πολεμίων νεανίαν, σιδηρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον δραξάμενος ἐκ τοῦ σφυροῦ. Τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκ ῥέχοντος ἐπέκλινε τοῦ ἵππου. Τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τοῦ τε δεξιᾶς τόνον, καὶ τῶν λοιπῶν σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. τοῦτος ὁ τὸν μὲν λαβόντα τὸ δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δ' ληφθέντα τοῦ δεῖ τὸ τεῖχος ὑπεχειρίσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς δεῖ τὸ ἱερὸν ἐβιάζετο χαλᾶν, καὶ τὰ κώμματα κατέπεγνυ.

B

C

Κεφάλαιον ις.

D

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι τοῦ συμβολαῖς, ἀεί κατ' ὀλίγον κορυφούμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ τοῦ ναοῦ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένῳ σώματος, ἀνέκοπτον τὰ προσλημμένα μέλη, φθάνοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. ἦ γὰρ βορέᾳ, καὶ κατ' ὀλίγον τοῖς προῆς τὸ συνεχὲς προῆς τὴν αἰτιαν ἐμορήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τοῦ ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἄγια. μεθ' ἡμέρας δύο, τεταρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τὸ πλησίον τοῖς ἐπισπωμένοις Ῥωμαῖοι, καὶ μηχεπεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὸ προθύρου, μήτε καθάπαν ὀξέως ἁμῶς τῷ ἔργων, καὶ τὸ προς τὴν αἰτιαν σωαφὲς αὐτῷ διαφεύγοντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ἐπισπωμένους. οἱ δὲ προς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς πρεμήσαντες, τὸ νομὴν ἐπέμψαν αὐτῷ, σφίσι χρήσιμως. προῆ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, ἐ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὲ ἐν ἀλλήλοις ὁ πόλεμος.

E

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩΝ Ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, ἀνὴρ ἔτι σῶμα βραχὺς, καὶ τὸ ὄψιν δυσταφεόντος, ψυχὴν τε ἔνεκα, καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑφηφαίνως ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. τῷ δὲ ταύτῃ διατεταγμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑφηφαίνων. ἦσαν δ' οἱ καὶ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἤπειτό γε μὲν πόνων καὶ λογισμὸς ἀπρόσιτος, θανάτῳ τι μὴ συμπλέκεσθαι. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τοῦ σωτηρίαν, ταῦτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε διαβάλλεσθαι πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐ μέγα, καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἀπ' ἀνδρίας, ἀλλὰ θεσσύτητος εἶναι. μετ' ἐνὸς δ' ὅπλου πολοῦ πρόσιτος, καὶ τοῦ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις καὶ ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῷ Ῥωμαίων ὑφηφανος, πάλης τὸ ὄνομα τῷ ἀπ' ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτῷ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδες. εἰκὸς δὲ, καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος

F

G

αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῦναι, πρόπαλ ᾗ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πρὸ τοῦ συμβαλὼν, πρόσθεν δ' ὑπὸ τοῦ τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ἰωνάθης ὑποσφάττει πρόσθεν, ἔπειτα ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ, ὅτε ξίφος ἡμάλυβδον ἀνέσφε,

καὶ τῇ

καὶ τὴν λαιὰν τὸν θυρεὸν, ἐπαλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, καὶ πρὸς τὸ παρόντα κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀνασκιρτῶντα καὶ ματαίζοντα, τρίσπορος τὶς ἑκατοντάρχης τοξεύσας, διήλασε βέλει. πρὸς δὲ τῆς τε Ἰουδαίων καὶ τῆς ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δινηθεὶς ἐπὶ τῆς ἀλγηδόνων ὑπὸ τὸ σῶμα τὸ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ὑποφήνας ἐν πολέμῳ τιλὺ ὑπὸ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν. A B

Κεφαλ. ιη.

Οἱ δ' αὖτε τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τ' ἐπ αὐτοῖς ἦσαν τοῖς ὑπὸ τῆς χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τῇ τεσσαρακοστῇ μιᾷ ἑβδόμῃ ἐπὶ εἰκάδι, δόλον ἐπενδιάζον τοιόνδε. τὸ ἐπὶ τῆς στοᾶς τὸ μεταξὺ τῆς δυκῶν, καὶ τὸ ὑπ' αὐταῖς ὀχετῆς, ὕλης ἀναπεπλᾶσιν αὖης, πρὸς ἣ ἀσφάλτῳ τε καὶ πίσσῃ, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. πρὸς δὲ τῆς μὴ ἀσκέπτων πολλοὶ τῇ ὁρμῇ φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπῃ τε τὸ φοβῆ ἐπίδοιεν προθύμως κλίμακας. οἱ δὲ συνετώτεροι ἄλογον ἔοικε τῆς Ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμφυτον. κατεπλήσθη μὲν τὸ ἀναπεπλησμένων ἡ στοὰ, καὶ τότῳ οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρᾶσιν αὐτιλύ. ἀμφοτέρωθεν δ' ἀφνιδίως πάντοθεν τὸ φλογὸς, τοῖς τε ἔξω τῷ κινδύνῳ ῥωμαίοις ἔκπληξις ἐπῆκτο δεινὴ, καὶ τοὺς περιεχθέντας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τὸ φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες, ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείσων δ' ἔφθανε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τιλὺ φλόγα σιδήρῳ. προεῖχε δ' οὐθέως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅπῃ πλεῖον ἐκφερόμενον. καίσαρα ἢ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίχα ὠδυνήλματος ἀναβεβήκεσαν, ὅμως οἶκτος εἰσήει τῆς αὐδρῶν, καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένου, τοῦτο γὰρ ὠδαμώθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ ὃ τὶς ἡφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον. ἐοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῆς ἐόντων ἐπαμύνειν ὠδηκαλῶν, δῆλος ἦν. τὰς ἢ φωνὰς ἕκαστος, καὶ τὴν ὀχάθησιν, ὡσαύτως τιλαμπρὸν ἀποφέρων ἐνταφίου, ἀθύμως ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γεμίσαντες ὅπῃ τὸ τεῖχον τὴν στοᾶς ὄντα πλατιᾶ αἰαχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ ἢ τὴν Ἰουδαίων περιεχθέντες ὅπλοις μὲν αὐτέχον ὀχαριζωσάμενοι. τέλος ἢ πάντες ἔπεσον. C D E F

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τὶς αὐτῆς νεανίας, ὀνόματι λόγος, ὅλον ὅπλοσμήσας τὸ πάνυ, καὶ κατ' αὐδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τὸ ἀπολωλότων, ἄριστος φανείς. ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τὸ τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως ἀπολέσθαι ἀθυμοῦντες, καταβοῶν πρὸς αὐτοὺς ὅπῃ δεξιᾶ παρεκάλουν. ὁ ἢ ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταδυναστεῦσαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τιλὺ ῥωμαίων στρατιᾶ. τότῳ πειθεὶς, καὶ ὀχαριζόμενος φανερὸν ἑκατέρους τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν αἴρει. τῆς ἢ τῷ πυρὶ προεχομένου, ἀπόρως τὶς πανουργίᾳ ὀχαπάζεται. προσπαλεσάμενος γάρ τινα τῆς στρατιωτῆς λοίσιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῆς ἐμαυτοῦ κτημάτων, εἰ προσελθόν με δέξαιο. τοῦ ἢ ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲ ἐπ' αὐτὸν καθειληχθεὶς, ἔζησεν. ὁ ἢ δεξάμενος

que cruentum gladium coruscabat: armisque cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio sequeretur ostendit.

Cap. VI. Romani flãmis pereunt dolo Iudaico, & de Atorioquodã.

SEditiosi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itémque sulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique subitò flamma Romanos & qui extra periculum sterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere posset incendiũ, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiúsque voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euasêre. obsessi autem à Iudæis, cùm diu saucij restitissent, postremò vniuersi cecidêre. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria, qui periêre, omniũ tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eũ cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanámque militiã dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatóque altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorũ autem quos ignis obsederat, Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem, qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppressus, constratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Gedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades euenie- C bant. Per ſingulas namque domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabi- dos decipiebat: & impingentes in oſtia, tan- D quam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Attici- E cis venundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt. F

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanē habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cū cæteris obſidebatur. Huiusalia quidē bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterēáque ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem ademptа iam erat ei etiam rapiendi facultas, famēſque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ τ βάρος τῆ λιθοσρώτῳ σεσοαγχθεὶς, σβδαγξῆμα θυήσκ. τῦτο τὸ πάθος σεὸς κεγεν μ ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, σεὸς ἢ τὸ μέλλον ὅμως, κατεσκό ασε φυλακτικωτέρους, κ σεὸς τὰς ἐκ τ ἀγων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δ' ἄγνοιαν τ τόπον, κ τὸ ἦθος τ ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκάη ἢ ἡ σοὰ μέχρι τ ἰωαάνυ πύρ ις, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ σεὸς σίμωνα πολέμῳ κατεσκάσεν, ὑσ τὰς ὀχυρώσας ὑσ τ ξυςὸν πύλας. τὸ ἢ λοιπὸν ὁπλιεφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑςεραία ῥωμαῖοι τ βόρειον σοαὶ ἐνέφρησαν μέχρι δ ἀνατολικῆς ὅλης, ἐν ᾗ σωάπεσα γωνία δ καδρῶνος καλεμένης φάραγγος ὑσρδιέδομπτο, παρὸ ῥ φοβερὸν λῖ τὸ βάθος. κ τὰ μ σεὶ τὸ ἱερὸν ἐν τύτοις λῖ.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ' ὑπὸ τ λιμῦ φθειρομένων κ τ πόλιν, ἄπειρον μὲν ἐπιπλε τὸ πλῆθος· ἀδιήγητα ἢ σαυέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάς ην γὰ οἰκίαν εἴ πε ζοφῆς παιφανείη σιᾶ, πόλεμος λῖ, ῥ δι' χειρῶν ἐχώρειν οἱ φίλτατοι σεὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ἁλαίπωρα δ ψυχῆς ἐφόδια. πίς ι δ' ἀσρείας ἐδὲ τοῖς θήσκουσιν λῖ, ἀλλὰ ῥ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λῃσαὶ διηρεύνων, μή τις ὑσὸ κόλπον ἔχων ζοφλὸν, σκήπτοιτο τ θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, κ παρεφέροντο, τ τε θύρας ἐνσειόμενοι μαινόμενοι ζόπον, κ ὑσ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ ζὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῦλα δ' ὑσ' ὀδόντας ἦλθ ἡ ἀνάγκη, κ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τ ἀλόγων ζώων σεζοφορα, συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέφερον. ζωσήρων γοῦν κ ὑσοδημάτων τὸ παλαιὸν ἐν ἀπείχοντο, ῥ τὰ δέρματα τ θυρεῶν ὑποδέροντες ἐμασσῶντο. ζοφὴ δ' λῶ κ χόρτου ποὶ παλαιᾶ σπαράγματα· τὰς γὰ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχισον σαθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τ ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τῆ λιμῆ λέγειν; εἶμι γὰ ἀπὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε σαρὰ βαρβάροις ἱσόρηται, φεικτὸν μ εἰπεῖν, ἄπιςον δ' ἀκοῦσαι. κ ἐγὼ ἢ μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κὰν παρέλιπον τ συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τ καθ' ἑμαυτὸν εἶχον ἀπειρους μάρτυρας. ἄλλως τε κ ψυχρὰν καταθείμην τῇ παρίδι χάριν καθυφειμένος τ λόγον, ὅ πεπον θε τὰ ἔργα. γυνὴ τις σαρὰ τ ἰορδάνῃ κατοικέντων, μαρία τὄνομα, σαρὸς ἐλεαζάρ, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει ἢ τῦτο οἶκος ὑσσώπ ου, δι' γλύος κ πλῆτον ὀπίσημος, μ τὸ λαμπρὸν πλῆθος εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυῖσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τ μ ἄλλην κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τ σαρείας ἀναπεπλεσμένην μετήνεγκεν εἰς τ πόλιν. τὰ ἢ λείψανα τ κμηλίων, κὰν εἴτι ζοφῆς ὀλίγον θεῖη, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ ἢ τὸ χύναγον ἀγανάκτησις εἰσῆει, κ πολλάκις λοιδορῦσα, κ κεκερωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' ὔτε παροξυνόμενός τις, οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν αἴρει· ῥ τὸ μὲν δύρεσθαί τι σιτίον ἄλλως ἐκσοία, σαντα χόθεν δ' ἄσορον λῖ ἤδη ῥ τὸ δύρεσθαι, ὁ λιμὸς ἢ δι' σπλάγχνων κ μυελῶν αἰεχώρει.

κ τῆ

καὶ τῷ λιμῷ μᾶλλον ἐξήκαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λα- A
βοῦσα τὴν ὀργὴν μὲν τὴν ἀνάγκην, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ
τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς νεοθήλιος, ὃν ἁρπάσασα μέση
βρέφος εἶπεν· ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι
σε τηρήσω; τὰ μὲν γὰρ Ῥωμαίοις, δουλεία κἂν ζήσο-
μαι ἐπ' αὐτούς. φθαίης δ' ἂν καὶ δουλείαν ὁ λιμός, οἱ στασια-
σταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκύ μοι ζοφὴ,
καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐμοῦ, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος
ἐλλείπων τὴν Ἰουδαίων συμφορᾶς. καὶ ταῦτ' ἄμα λέγουσα B
κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατεσθίει,
τὸ δ' λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. δ' Ἰουδαίους δ' οἱ
στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὴν ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσαντες
ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ βρωσιμαθὲν, ὡς σφάξειν
αὐτίκα δ' Ἰουδαίους. ἡ δ' καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τε-
τηρηκέναι. τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοῖς δ' δ'
Ἰουδαίους φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρει, καὶ βραδὺ τὸ ὄψιν ἐ-
πεπήγεσαν. ἡ δ', ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ C
ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε
μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μη-
τρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσσεβεῖς, καὶ τὰ ἐμοὶ ἀποστρέφεσθε θυ-
σίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ
μεινάτω. ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξήεσαν πρὸς ἓν
τοῦτο δειλοί, καὶ μόλις ταύτης τὴν τροφῆς τῆς μητρὸς χωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' δυσεβείας ὅλη τοῦ μύσους ἡ πό-
λις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς D
παρ' αὐτῷ καινοτομηθὲν ἔφριττεν. ἀπεδὴ δ' τῷ λιμωτ-
τόντων ὅτι τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῷ φθασάν-
των, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. τα-
χέως δ' καὶ Ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῷ δ' οἱ μὲν
ἠπίστουν, οἱ δ' ᾤκτειραν, τοὺς δ' πολλοὺς εἰς μίσος τοῦ ἔθ-
νους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν καῖσαρ δ' ἀπε-
λογεῖτο καὶ πρὸ τούτου τῷ θεῷ, φάσκων πᾶσι μὲν αὐτὸν
Ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι, καὶ πάν-
των ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τοὺς δ' αὐτὸ μὲν ὁμο- E
νοίας ζῆν, αὐτὸ δ' εἰρήνης πόλεμον, προῖκα δ' καὶ δυ-
θηνίας, λιμὸν ἀφθονίους· ἰδίᾳ δ' χερσὶν ἀρᾶσθαι τοὺς
καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἰ καὶ
τοιαύτης ζοφῆς ἀξίους. καλύπτειν μὴ τοι τὸ τῆς τεκνοφα-
γίας μύσος, αὐτῷ τῷ παρίστασθαι πώματι, καὶ μὴ κατα-
λείπειν ὅτι τὴν οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ
μητέρες ἔτλη τρέφονται· προσῆκεν μὲν τοι πρὸ μητέρων
πατρᾶσι τλῆναι τοιαύτην ζοφὼ, οἳ μὴ τηλικαῦτα
πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἄμα διεξιὼν, ἐνενόει F
καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ἀνδρῶν· ἐδ' ἂν ἔτι σωφρονῆσαι
τοὺς πάντα προπεποιθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς μεταβα-
λέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruaueso? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc solum timidi, víxque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur, interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

Κεφάλαιον κϛ'.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

Ἤδη δὲ τῶν δύο τειγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα λαὸς μιᾶς ὁρμῆς, προσάγειν ἐκέλευσε τοῖς κριοῖς κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τῷ ἔσωθεν ἱερῷ. πρὸ δ' τούτων ἓξ ἡμέρας ἀδιαλεί- G
πτως σφροδρότατα πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖ-
χον, οὐδὲν ἔβλαπτεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ
μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἰσχυρὰν ἀμείνων. τῆς
δ' βορείου πύλης ὑπερφέρουσαν ἑτέροις τοῖς θεμελίοις,
καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες, τοῖς ἔμπροσθεν λί-
θοις ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δεῦτερον ὀργάνων, καὶ τῶν

Octauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. támque diu mansêre, donec instrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subite prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autē ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorúm causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec ¡simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

A ἢ μοχλῶν ὑπιχθρήσας ἀπογόντες, κλίμακας ταῖς
στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο, καὶ τοὺς μὲν ἀπω-
θοῦντες εἰς τὰ ὀπίσω κατεχρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζον-
τας ἀπήρουν. πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας, πρὶν
προέξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τὰ ῥομφαίαις ἔφθανον.
ἐνίας δὲ γεμίσασι ὁπλιτῶν κλίμακας, ὥσπερ κλίνοντες
ἄνωθεν κατέσειον. ὧν δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ'
ἀνενέγκαντες τὰς σημαίας πρὸς αὐτῶν ἐπολέμουν,
δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς αἰχμώλου τύπτον τὸν ἁρπα-
γήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς
ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τὰ ἀπο-
λωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν
ῥωμαίων ἄπρακτος οὐδεὶς ἀπέθανε. τῶν δὲ στασιαστῶν,
οἱ κατὰ τὰς προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ
τότε, καὶ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ
δὲ τῖτος ὡς ἑώρα τὸν ὅπι τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδῶ,
πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην καὶ φόνου, τὰς
πύλας προστάττει ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

ΕΝ δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄναν̃ός τε ὁ
ἀπ' ἀμμαοῦς τῶν σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώ-
τατος, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπί-
σαντες, ἐπειδὴ κρατέντων Ἰουδαίων ἀπεχώρουν. τῖτος δὲ
τὸ τοῦτο πανούργημα προβάλλεται τὸν ἀνδρῶν, καὶ τὸν ἄλλην
πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὠμότητα πεπουσμένος, ὥρμητο κτεί-
νειν ἑκατέρους. ὑπ' ἀνάγκης ἦλθον λέγων αὐτούς, ἵνα μὴ
προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας ἂν ἀξίους εἶεν τοὺς
φλεγομένης ἤδη δὲ αὐτοὺς ἡ παρῴδος ἐξαλλομένους.
σκέπτει δ' ὅμως τῷ θυμῷ ἡ πίστις, καὶ ἀφίησι τοὺς ἄν-
δρας, ἐμοὶ δὲ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέστασε τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ
τὰς πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ προσπνέ-
οντος ὁ ἄργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τὰ ξυλείας τὰς
φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἀνεφέροντο τοῦ σηοῦ ἐπελαμ-
βάνοντο. τοῖς δ' Ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τὰ
σωμάτων παρεῖσθαι αἱ ψυχαὶ, καὶ δὴ τὰ κατάπλη-
ξιν, ἀμυδρὰν μὲν ἡ σθεννύειν ὥρμησεν οὐδείς· αὐτοὶ δ' ἐσῴ-
τες ἀφεώρων· ἃ μὲν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες,
εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφέρειν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τὰ ναῦ καμ-
όμενα, τοῖς θυμοῖς ὅπι ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μὲν ἓν τὰ
ἡμέραν, καὶ τὰ ὅπισθεν νυκτὰ, τὸ πῦρ ἐπεκράτ. κ' μέ-
σης δὲ ἤχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Κεφάλαιον κδ.

ΤΗ δ' ὑπιόσῃ, τῖτος μέρει τὰ δυνάμεως σθεννύειν
τε καὶ πρὸ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύμαρες ἐ-
κέλευε τῶν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς σωπᾷ τοὺς
ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, τι-
βερίου τε ἀλεξάνδρου τοῦ φαίτων τῶν στρατευμάτων ἐ-
πάρχοντος, καὶ σέξτου κερεαλίου τοῦ πέμπτου ἄγοντος
τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τοῦ δεκάτου, καὶ τίτου φρυ-
γείου τοῦ πεντεκαιδεκάτου. πρὸς οἷς φρόντων ἦν λιτέρ-
νιος, στρατοπεδάρχης τῶν ὑπὸ ἀλεξανδρείας δύο τα-
γμάτων, καὶ μάρκος αὐτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας
ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιστράτων καὶ χιλιαρ-
χῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὶ τοῦ ναοῦ προυτί-
θη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νό-
μῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε Ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τοῦ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγον-
ται. τινὲς δὲ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θεῖν σώζειν·

εἰ δὲ

εἰ ἢ πολεμῶεν, ὑπεβάντας καθαφλέγειν. φρύειον γὰρ, καὶ A
πι ναὸν ἦν). ☪ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων ἀσέ-
βειαν, ἀπ' αὐτῶν. ὁ ἢ πῦρ ὑπ' αὐτῶν πο-
λεμῶεν ἐυδαίμοι φήσας, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμυνεῖσθαι τὰ
ἄψυχα, ὑπὸ καταφλέγειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥω-
μαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ κλάδευμα, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμο-
νίας αὐτῶν μύοντος. θαῤῥοῦντες δ' ἤδη προσεπίθεντο τῇ
γνώμῃ φέροντες τε καὶ ἀλέξανδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν
οὖν ὕφαλεν τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις ὑπα- B
παῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐῤῥωμένες ἔ-
εσαν ἐν τῇ παρατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῶν πειρῶν
ὑπολειπομένοις, ὁδοποιεῖν ὕφαλ τῶν ἐρειπίων προστάξεν, ☪
τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνον μὲν δὴ τὸν ἡμέραν,
κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐπέσχεσε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὸ ἰσχυὸν, καὶ ἀνα-
θαρσήσαντες ἐπεκθέουσι ὕφαλ τὰ ἀνατολικὴν πύ- C
λην τοῖς φύλαξι τῶν ἔξωθεν ἱερῶν περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ
δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φραξά-
μενοι τοῖς θυρεοῖς καὶ πύκνωσιν ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνω-
σαν τὴν φάλαγγα, ὀλίγοι τε ἦσαν ἐκ ὀλίγου πολὺ συμμένον-
τες, πλήθει τε τῶν ἐπιφερόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθά-
σας ἢ τὴν παράταξεως τὴν ῥοπὴν καῖσαρ, καθεώρα γὰρ
ὑπὸ τὴν ἀντωνίας, ἐπήμυνε μὲν τῶν ὑπλιτῶν ἱππεῖων.
ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πε- D
σόντων, ἐφάπτουσιν οἱ πολλοί. ☪ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥω-
μαίοις ὑπιστρεφόμενοι, προσέκειντο μεταβαλλομένων
δ' αὖ ἐφόδυγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τὴν ἡμέρας ὥραν,
οἱ μὲν διαθέντες, εἰς τὸν ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κς.

Τιτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς
τῇ ὑπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὸν ἕω, μὴ πάσης ἐμβα-
λεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν προκαταχεῖν. τοῦτ' ἦν ἄρα
κατεψήφισο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆν δ' ἡ εἰ- E
μαρμένη χρόνων περίοδος, ἡμέρα δεκάτη λῴου μηνὸς
καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν βαβυλωνίων βα-
σιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τ' οἰκείων
τὴν ἀρχὴν, ☪ τὴν ἀρπαν. ὑποχωρησάντος γὰρ τοῦ πύρ,
περὶ ὀλίγον λωφήσαντες οἱ ζηλωταὶ, πάλιν τοῖς ῥω-
μαίοις ὑπιοῦσιν), καὶ τῷ τοῦ ναοῦ πρυτάνει συμβο-
λὴ, περὶ τοὺς σβεννύντας τὸ πῦρ τοῦ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ
δὲ ἐφάμενοι τοῦ ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔν- F
θα δή τῳ στρατιώτῃ τις, ὥτε φάσγελμα περιμέ-
νας, ὥτε ὑπὸ τηλικούτῳ θείσας ἐγχειρήματι, δαιμο-
νίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγο-
μένης ὕλης, ἀναπυφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ
ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν
οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. αἰσθομένης
δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐλείπεται κραυγὴ τοῦ
πάθους ἀξία, καὶ περὶ τὸν ἅμιλλαν συνίεσαν, ὕπ
τοῦ ζῆν ἐπὶ σφίσι λαμβάνοντες, οὔτε θαμυνόμενοι G
τὸν ἱερὸν, δὲ καὶ φυλακικοὶ περίεσαν οἰχο-
μένου. δρομὰν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυ-
χε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης,
ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἤδει περὶ τὸν ναὸν εἶρξων
τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵπερ ἡγεμόνες εἵποντο πάντες,
☪ ποσθέντα τοῦτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ὥτε τηλικαύτης δυνάμεως

if verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vicissendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: tam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus veteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septique scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluси sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nam cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Híque Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

CAP. X. Quemadmodum templũ incensum est inuito Tito.

Hic itaque tùnc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (nam eque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul A ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus confertis, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò arden- B tibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram qui- C dem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatio- D ne verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique impetus quidam vehementior, Iudæotúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes ex- F trà succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis; itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat in- G censum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύναι. ὅτε δὲ βοῶντες ἦκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατειλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι τὰς χεῖρας ἐπεσείχον, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ τοῦ καῖσαρος ὠθούμενοι. τὰ δὲ παραγγελλόμενα ἔτε παραίνεσις, ἔτε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατήγει, καὶ τοῦ εἰσόδους σιωπωμένους, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἀτιμωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γενόμενοι, τῶν μὲν τοῦ καίσαρος ἀδραγαλμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατανεύειν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ στασιαστῶν, ἀμηχανίᾳ ὑφ' ἑαυτῶν ἤδη τοῦ βοηθεῖν. φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ ζοπή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τοῖς ἀπροφάτοις. καὶ τοῦ μὲν τοῦ βωμοῦ, πλῆθος ἐστοιβάζετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τῶν τοῦ ναοῦ βάθρων, αἷμά τε ἔῤῥει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἀναφονευομένων σώματα κατωλίσθανε. κέλσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τοῦ στρατιωτικοῦ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπανεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἄγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τοῦ λόγου τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τοῦ δὲ κόμπου, καὶ τοῦ λόγου τοῖς οἰκείοις δόξης ἐλάττω. τῶν φλογὸς δὴ ἐδέπω διϊκνουμένης ἐδαμόθεν εἴσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους ἐμπεπρησμένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δυνάσθαι, προπηδᾷ, καὶ αὐτός τε παρακαλεῖ τοὺς στρατιώτας ἐπισπᾶσθαι τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβερᾶλιον ἑκατοντάρχην τοῦ περὶ αὐτὸν λοιχοφόρων ξύλοις σφόνδυλον τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν ἔργειν. τῶν δὲ καὶ τοῦ καίσαρος αἰδῶ, καὶ τὸ δεινὸν τοῦ κωλύοντος φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ περὶ ἐκείνους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τις ὁρμὴ λαβεστέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνῆγε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς πάντα ἔνδον ἀφθονία χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πρὸς ἔξ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῶν ἔσω παρελθὼν, ἐμπρήσαντος τοῦ καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν, πῦρ εἰς τοὺς τροφέας ἐμβαλὼν τοῦ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπίνης τ' ἐνδοθεν ἐμφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τῶν καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοῖς ἔξωθεν ἤδη ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ἔτους ἑκατοντοῦ καίσαρος ἐμπρησθέντος.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παντῶν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιώτατον, καταστάσεώς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστων λάβοι πανδαμυθίαν τοῦ εἱμαρμένου ἄφυκτον ὄντα, ὥσπερ ἐμψύχοις, ἔτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τοῦ ἀκριβείαν. ἐμνήσθη γοῦν, ὡς ἔφη, καὶ ἡμέραν ἐφύλαξε τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ἐπὶ καταβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νεῦ αἱρέσεως, ἦν γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς βεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ, μησὶν ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ὑπὸ δὲ

ὑπὸ ἢ τῶ ὕστερον, καὶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος ἐποίησατο αἰγαῖος, ἕτη μέχρι τῆς ὑπὸ οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ξιακονταεννέα πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραις τεσσαράκοντα πέντε.

Κεφ. κη.

ΚΑιομένου ἢ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν προσπιπτόντων λῃστῶν ἁρπαγή, φόνος ἢ τῶν καταλαμβανομένων μυελος· ἔτη ἢ ἡλικίας λεὼ ἔλεος, ἕτ' ἐνδοπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηγοῦντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει προκόπτων ὁ πόλεμος ὁμοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. σωνήχει δ' ἡ φλὸξ ὅλη πλεῖον ἀφεσταμένη τοῖς τῶν πυλῶν στεναγμοῖς. καὶ ὅλα μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἂν τις ἔδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τὸ δ' ἦχος ἐκείνης ὑδὲν ὀκνηροθέαν δ' ἦν ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὰρ ῥωμαϊκῶν τάγματων ἀλαλαγμὸς ἅμα συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυκὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ὁπολειφθέντος αὖ λαοῦ, ζοπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. σωνεβόα ἢ τοῖς ὄρεσι τὸ λόφος, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἀνέτεινον. σωνήχει δ' ἥπερ περία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρύτερον ποιοῦντα τὸν ὁρμιὸν. λεὼ ἢ τῷ θορύβῳ τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὰρ τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν αἴ τις ἔδοξε σαλεύεσθαι, πάντοθεν τῷ πυρὸς καταγόμενα. διαφιλίσεσον ἢ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς ἦν, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ἐδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπιβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ὅλη τὰς διαφεύγοντας ἐθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερόν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τῷ δημοτικῷ ἢ τὸ λειφθὲν, ὅλη τὴν ἔξω σωὰν καταφυγή.

Κεφάλαιον κθ.

ΤΩῦν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τοῦ ναοῦ τοῖς τε ὀβελοῖς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβῳ στερροτέραις ἀναστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ἰσχύον τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, ὅλη τὸ τεῖχον ἀναχωρήσαντες ὅσον ὀκτάπηχυ τὸ εὖρος, ἑδραν. δύο γε μὴν τῶν ὀνησίμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μετασταῖεν, ἢ ἀγαπητὸν εἶν πρὸς τῶν μὴ τῶν ἄλλων τύχοι, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ ναοῦ συγκατεφλέγησαν, μίσεος τε ἰὸς ἐλεγχος, καὶ ἰώσηπος δαλαίου. ῥωμαῖοι ἢ, μάταιον τὸν ὅτι τοῖς πρόσθεν φεισθὲν κείναντες, τῷ ναοῦ φλεγομένῳ, πάντα σωνεπώρεσαν, τὰ τε λείψανα τῶν σοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον ἢ καὶ τὰ ζαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειρα δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, σωελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν δυνατῶν. ἦσαν ἢ ἔτι ὅλη τὸν λοιπὸν σοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Cap. XI. De sacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte veniret rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec ætas fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vnáque supplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentísque operis magnitudine, totam quis arderè crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igníque clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi vidêre, in questus interim vires clamorémque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, plurésque interfectoribus interfecti: omnísque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníque in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecêre, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnà porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ita flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

ΠΡΙΝ ἢ καῦσαι κεῖναι τὴ θεὸ αὐτῆ ἡ κελεῦσαι τὰς ἡμέρας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τ σοὰν ὑφάπτουσι, Ϲ συμβαίνει τοὺς μὲ, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῆ· σωιζόμενοι δ' ἐκ τούτων ὀλίγοι.

Cap. XII. De prodigiis excidii Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟΙΟΥΤΟΙΣ ἄρτος τ ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τὰς κατέσχε, κατ' ἐκείνην κηρύξας τ. ἡμέραν τοῖς ὑπὲ τ πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ὑπὲ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένοις τὰ σημεῖα τ σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι ὑπὸ τ τυράννων τότε πρὸς τ δῆμον προφῆται, προσμένειν τ ἀπὸ τ θεῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, καὶ τοὺς ἐπάνω δείους καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς ὑπομενεῖν. πείθει ϑ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν ϑ δὴ καὶ τ κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποσχέσθαι, τότ' ὁ πάσχων ὅλος γίνε) τ ἐλπίδος. τ γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μ ἀπατεῶνες, Ϲ κατάψευδόμενοι τῦ θεῦ, πανικῶτατα παρέπειθον. τοῖς ϑ ἐναργέσι, Ϲ προσημαίνουσι τ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ἅτε προεῖχον, ἅτε ὄντες δύσ, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοις, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχουσι, τῶν τῦ θεῦ κηρυγμάτων παρῆκουσαν.

Κεφάλαιον λα.

ΤΟΥΤΟ μὲν ὅτι ὑπὲρ τ πόλιν ἄστρον ἕστηκε ῥομφαία ἐοικὸς, καὶ κομήτης. τῦτο ϑ ἰδίκα πρὸ τ ὄπος ἀσεως, Ϲ τῦ πρὸς τ πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένε τ λαῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἰδ ξανθικῆ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τ ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶ) λαμπρὰν, καὶ τῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲ ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τῶν ὑποβεβηκότων δι' θέως σημεῖον. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τ θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ ϑ ἀνατολικὴ πύλη τῦ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδαρωτάτη, κλειομένη ϑ πρὸς δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἐχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδαφον ὄντα δι' ὅλων λίθε καθειμένους, ὤφθη κ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἀνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τῦ ἱερῦ φύλακες, ἠγγέλλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τῦτο τοῖς μὲ ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνεῳχέναι γὰ τ θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγοι ϑ, λυομένην αὐτομάτως τ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν σημαίνουσι, κ πολεμίοις δῶρον αὐοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ ἐρημίας ἀποφαῖνον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μ ϑ τὴν ἑορτὴν ἡμέραις ὕστερον ἢ πολλαῖς μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' αὖ ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπο, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἴσα ἄξια. πρὸ γὰ ἡλίε δύσεως ὤφθη μετέωρα πρὸ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα Ϲ φάλαγγες ἔνοπλοι, διάττουσαι τὴν νεφῶν, Ϲ κυκλούμεναι τὰς πόλεις. κατὰ ϑ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς προελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κίνησιν αἰσθάνεσθαι ἔφασαν καὶ κτύπε, εἶτ' ϑ

μὴ ἢ ταῦτα ⸫ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ ἢ τότων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνάνου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ ἀθλιώτατος, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐφ' ἣν σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ὑπαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ κατὰ ἱεροσολύμων, ⸫ τὸν ναὸν, φωνὴ κατὰ νυμφίων καὶ νύμφας, φωνὴ κατὰ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ, κατὰ πάσας τοὺς στενωποὺς ἐφοίτα κεκραγώς. τῶν δ' ἀρχόντων τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πληγαῖς. ὁ δ' οὔθ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, οὐ ⸫ πρότερον φωνὰς κακῶν διέτελει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀπάγουσιν αὐτὸν ὅπου τὸ φῶρ ῥωμαίοις ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τοῦ φωνεῖν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκείνατο πληγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τῷ ἢ ἀλβίνῳ διερωτῶντος, ὅστις γὰρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, ⸫ πόθεν, ⸫ ὅτι ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκείνατο. τὸν δ' ὅτι τῇ πόλει θρηνοῦν εἴρων, οὐ διέλειπε, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ ἢ μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον, ὅτε προσῄει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔθ' ὥφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ ἐξ ἐπιτηδεύματος μελετηκὼς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε ἢ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηράτο, ὅτε τοῖς τροφῆς μεταδιδόντας ἐλόγει. μία ἢ πρὸς πάντας οὐαὶ, ἡ σκυθρωπὴ κλήσεων ἐπίκλησις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει, ⸫ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μείωσιν οὐκ εἶπεν, οὔτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, ὅτε ἐκαμνε, μέχρις ἧς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κλήσεσιν ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. πρώην γὰρ ὅτι τοῦ τείχους, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ θλιβερώτατον ἐβόα. ὡς ἢ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ ἢ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τοῦ στρατοβόλου χαλάσας, καὶ πλήξας αὐτὸν, ὥθρησε χρῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κλήσεις ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τοῖς ἐννοεῖν δυναμένοις, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώποις κηδόμενον, ⸫ σωτῆρας πρόνοιαν ποιουμένους τῆς σφετέρας ἡλικίας, τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας ⸫ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους. ὅπου γε ἰουδαῖοι ⸫ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν ἡμῖν τετράγωνον. τὸ ἢ ἐπαρὰν αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐγκείμενος τοῖς ἐμοῖς, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀπὸ τῆς χώρας τὶς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὴν περὶ ἀσεβείαν τὸ λόγιον ἡμαρτημένην, ἀποδειχθέντος ὅτι ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ὁ δυνατὸν ἀνθρώπους τὸ χρεὼν ἐκφυγεῖν, ἢ δὲ προορωμένους. οἱ ἢ καὶ τῶν σημείων,

A

B

C

D

E

F

G

ter. Sed enim homines fatum vitare non possunt,

posteà verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem veniſſet, quo aegias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus feſtis vociferabatur: ídque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modiſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia A contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híque ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter C placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabātur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titū perducti, vt ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò D conſeruaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, dūci homines ad ſuppliciū iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuE per Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circūm Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebaF tur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè petituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra G Romanum populum exciuiſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

ἃ μὲ ἐκείναν πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξηθένισαν, μέχρις ὅτε ἀλώσει ἡ πατρίδος, ⁊ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, ἁπλέξηθησαν τῇ ἄποιαν.

Κεφάλαιον λϛ.

ΡΩμαῖοι ὁ τ μὲν ἔασιας ὧν, παλαπεφλεγότων εἰς τὴν πόλιν, καμομένῳ ὁ αὐτῷ τε τῇ ναΐ, ⁊ τ πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, ⁊ θέμενοι ἡ ἀνατολικῆς πύλης ἔπικρις, ἐθυσάν τε αὐτᾶς B αὐτόθι, ⁊ τὸν πῖτον μ' μεγίσων ἐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τ ὁ ἁρπαγαῖς ὅτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε κατὰ τ συρίαν πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τ ϛαθμὸν τῇ χρυσίῳ πωρᾶσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

ΤΩν ὁ αὐὰ τ τοῖχον τὸ ναῦ ἱερέων ἐϛαϛαρτερέντων, παῖς δι' ὑπὸς ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν ῥωμαίων δ' ἕναν δεξιὰν αὐτῷ, ⁊ τὸ δίψος ὁμολογεῖ. τῶν ὁ τ ἡλικίας ⁊ τ ἀνάγκης οἶκτον λαβόντων ⁊ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, ⁊ ὃ φέρων ἦκεν αἰσχίον πλήσας ὕδατος, ᾤχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῶν ὁ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ ὑδὶς ἴσχυσε, πρὸς ὁ τ ἀπιςίαν ἐλασφήμων. κἀκεῖνος ὑδὲν ἔφη παραβεβηκέναι τ συνθηκῶν. λαβεῖν ὁ δεξιὰ ὑ τ μὴ μένειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τ καταβῶσαι μόνον ⁊ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιςὸς ἔδοξεν εἶ). τὸ μ' δὴ παράργημα δι' τ ἡλικίαν μᾶλλα τ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ παραληθέντες. πέμπῃ δ' ἡμέρᾳ λιμῶπονῆσες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, ⁊ πρὸς τῖτον ἀναχθέντες ὑπὲρ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ ὁ τὸν μὲν ⁊ συγγνώμης καμεῖν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἴκεδε ὁ δ' ὃν δύλόγως αὖ αὐτὲς ἔσωζε, πρέπειν ὁ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ σωαπολέσθαι, κελεύει κολάσω τὲς ἄνδρας.

Κεφάλαιον λδ.

ΟΙ ὁ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τῷ τε πολέμῳ παντα χόθεν ἐκρατεῖτο, ⁊ πρειτετειχισμένοις δι' φυγεῖν ὐδαμόθεν ἦν, πρεσπαλεῖν ὁ τ πῖτον εἰς λόγους. ὁ ὁ δι' τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχυ πρεσῶσαν πρεσαγρέμενος, ⁊ τῷ φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰ μεζιάζειν τοὺς λῃσὰς ὑπελάμβανεν, ἴσατα ⁊ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τῷ ἔξωθεν ἱερῷ. ταύτῃ γὰ ὕπαρ τὸν ξυςὸν ἦσαν πύλαι, ⁊ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση ἦν τυράννων ⁊ τ καίσαρος. τὸ ὁ πλῆθος ἑκατέρους, βύδηλὸν ἐφειςήκει. ἰουδαῖοι μὲν πρὸς σίμωνα ⁊ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι ὁ καίσαρι καταδουλοῦντες αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν. πρὸ ὁ γελᾶς τοῖς στρατιώταις τῖτος, θυμῷ τε ⁊ βελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, ⁊ τ ἑρμηνέα πρὸς ὁμησάμενος, ὅπερ ἐν τεκμήριον ἦν κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῆς ἀ πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας ἀ δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ ὁ ἀσκέπτῳ ⁊ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, ⁊ τὴν πόλιν ⁊ τ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολόμενοι ὁ ⁊ αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρῶτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήϊος εἶλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, ἐν ἐπαύσασθε νεωτεροποιΐας, ἔπειτα ⁊ φανερὸν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; ⁊ μὴν ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος αὐτήρκησε τῷ ῥωμαίων στρατιωτικῷ. πίσει δι γαρ ὧν συμμάχων ⁊ τι τ ἔξω; ἀ ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἴρεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; ⁊ μὴν ἴσε γερμανοὺς ὁ ὑλδύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι ὁ τει-

ἢ τειχῶν; καὶ τὸ μεῖζον ὠκεανὸς τεῖχος κώλυμα, ὃν A murorum? Et qui maior Oceano murus atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solùm discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quódque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: cáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rerũ gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusce modi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, spõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templúmque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnate alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale petiit?

ἢ τὸ μεῖζον ὠκεανὸς τεῖχος κώλυμα, ὃν ὡς βεβλημένοι βρετ τανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβόμενοι; καρτερία ψυχῆς ἢ πανουργία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἥδει, καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. τίγαρ ὑμᾶς ἐπήγειρε κατ' ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ πρῶτον μὲν ὑμῖν, τήν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις νόμοις ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῶ οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεξέφαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τε ὑμῖν ὅτι τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπεξέφαμεν· καὶ τοῖς τοῦτα φέρουσιν ὅτε ἐνθετήσαμεν, ὅτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν χρήσθε πλουσιώτεροι, καὶ θᾶσσον ἀπολαύσησθε τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ' ἡμᾶς. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὅτι τοῖς φθάσασι λωΐονα τὸν κόρον, καὶ δίκλινα τῆς ἀπιθανοσύνων ἐρωτᾶτε, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἔσω γοῦν κατέφερνήσατε τὸ νέρωνος ῥαθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα, ἢ ἀπάσματα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνη τε, καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναδῆς, καὶ ἀμέτρους ἐξετείνατε τὰς ὑπονοίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἐμὸς εἰς τὴν χώραν, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῶν κατὰ κέσιον, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον γοῦν εἴπερ ὅτι ἐπανασάσει τὸ ἔθνους παρῶν, ὅτι τὴν ῥίζαν ὑμῶν ἀραμεῖν, καὶ ταύτην ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν οὐθέως, ὁ δὲ γαλιλαίαν ἐδῄου καὶ τὰ πέριξ, ὅπως ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τὴν ἡμετέραν πραότητος, ἣ τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰχομένου, τοῦθ' ὅπερ ἐχρῆν τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, καὶ ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαῤῥήσατε. καὶ χωρεῖν ἔτι εἰς τὴν αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας γεγυμνασμένους, οἷς καὶ στρατηγοὶς φιλανθρώπους ἐπείρασατε. πρόσφυγούσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ ταύτην ἠρεμούντων πάντων, προφθάνομένων δὲ καὶ συνηδομένων τῷ ἐξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ πρεσβεῖαι μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ Εὐφράτην ὅτι νεωτερισμοῦ, φεῖβολοι δὲ τειχῶν ἀνοικοδομούμενοι καινοί· σάσεις δὲ, καὶ τυράννων φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ἔτι πονηροῖς πρέποντα. ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, οὐδὲ τὸ πατρὸς ἄκοντος, λαβὼν σπυθρωπὰ οὐδαγγέλματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρωνικὰ φρονεῖν, ἤθελω. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῶ πολεμούντων ἐφεισάμην, δέξιας αὐτομόλοις ἐδωκα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοῖς ἐπείροντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοῖς στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προὐκαλεσάμην. τοῦ ἱεροῦ πλησίον γιγνόμενος, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην τῆς τοῦ πολέμου νόμων. φείσασθαι δὲ παρεκάλουν τῆς ἰδίων ὑμᾶς αὐτῶν, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δίδουσ ἄδειαν τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας. εἰ δὲ βούλεσθε μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάντων ὑφείσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνέπρησατε. ἔπειτα μαρώτατοι προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους νυῦ, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπόλωλεν;

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV. De prædâ seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas depositerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιᾶτε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νεὼ μὴ τῶν ὅπλων ἐσήκατε, καὶ οὐδ' ἐν ἐχθίστοις ὑποκείτεσθε γῶν ἱκέτας, ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ νεκρὸς ὑμῖν ὁ δῆμος; οἴχεται ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ τὰ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς. εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; κἀμὲ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσοντα πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ὑμῶν ῥίψασι τὰ ὅπλα, καὶ σῶσαι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρὸς δεσπότης, τὰ μὲν αὐτὸς κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ. Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνους, δεῖσθαι μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέ ποτε τοῦτο ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἠτοῦντο δι' ἀπορίαν τροφῆς μὴ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελθοῦσαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτῷ τὴν πόλιν, πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας τίνος, εἰ τύχοι ἁλωκότων ἔχοντες αἰρίσεις αὐτῷ προτείνειν νενικηκότων, κηρύξας μὲν ἐπέλθοιεν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεῖσθαι ἐλπίζειν· φείσασθαι γὰρ ἀδένος· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως αὖ δύνωνται· πάντα γὰρ αὐτοὺς ἤδη πρὸς ἡμᾶς πολέμια νόμῳ. τοῖς δὲ τραπώτας ἐμπιπράναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνῳ μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν ὀφλᾶ καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῦκοψε τὸ πῦρ μέχρι τῶν ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. ἐπλήροντο δ' οἴκων στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τῆς λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωρισμένος, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας, καί ποτε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συνήθεις δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιασαὶ δ' ὅτι τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δὴ ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπίθεντο, τούς τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοὺς ξέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τὴν δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες εὐθέως, ἕσυραν διὰ τῆς πόλιν, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγεται πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὡς δόλιος κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸν ὀπίσω τὸ χεῖρε δήσας, καὶ ταρίᾳ τὸν ὀφθαλμοὺς, αὐτικρὺ τῶν ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων. φθάσει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ ἰουδαῖος. τοῦτον διαφυγόντα μὲν ἐν τῷ πολεμίων, ἀπολεῖν μὲν οὐκ ὑπέμεινε πῶς. ἀπάξιον δὲ ῥωμαίων εἶναι τραπώτου κεῖνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τότε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τοῦ ἅλματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰσχυνομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι διαφάμενοι τοὺς λῃστὰς ἐκ τοῦ κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τῆς σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν.

Ε τῶν

καὶ τῶ μὴ ἄσεος ἥδοντο διαπαιωμένω, τῶ δ' ἁρπαγῶν δίκαιον ἐπῆλθε πάντα· οἱ γὰρ ἀσεβέστατοι προκινδυνεύοντες, ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ἦν δὲ αὐτοῖς μεγάλα μὲν ὑπερμεγέθη τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καὶ ὁμοῦ μὲν εἶδον γῆν ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς θρασυστόμοις θυμοῖ προσδέχεσθαι τὴν τελευτὴν ἐλεγον· περιφλεγομένω μὲν τὸ δῆμω, κεκαυμένω δὲ τὸ ναῶ, φλεγομένω δὲ τὸ ἀστεῖ, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν οὖν Ἰώσηπος ἐν ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τῆς χαλεπωτέρας πλέον ἀπεργάζετο. ἐπεὶ δ' οὔτε ἀναδαδύναι δύνατο τὸν ὅρκον ἑαυτοῖς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν ἐξίσχυον ῥωμαίοις ἔθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῆ περιειλημμένοι· τότε δὴ φονεύειν ἔθος ἐπῆνει ταῖς δεξιαῖς, σκιδνάμενοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρήμοις ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δὲ πολλοί, καὶ πάντας διαφθάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτοῖς νυὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τὸ λιμῶ κεφόστερος· ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσι ἤδη τὸ ἕλεσθαι, ὁμοῦ προσέφλεγον, καὶ φονεύσι τοῖς σασιασαῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. τόπος τε ὅλη τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ πάντας λιμῶ νεκρῶν ἔσχεν ἡ σάσεως. καὶ ἀπεπλήρωτο νεκρῶν, ἃ δὴ σάσις, ἃ δὴ λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λθ.

ΕΘαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικόν, ἐλπὶς ἐκάτη προὶ τῆς ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες ἀπροσδόκητοι ἐρευνηθήσεσθαι μὴ ἔτι λύσαντες τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζεύξαντων ῥωμαίων προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς. ὅτε γὰρ τὸν θεὸν, ὅτε ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. πανικῶτατα γὰρ μὴν τοῖς ὑπονόμοις πεποιθότες, αὐτῶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐσεπίπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῆς καιομένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόντε αἰδέσιμοι καὶ ἰσύλων. κἂν εἴ τινος δύσιον ἔσφηλε ἁρπάζοντες, ἅμα περιφυρμένω κατέπινον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν τῆ ἁρπαγῆς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι δ' ἄν μοι μὴ φθαέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ἐμφυλίου ὠμότητος, διδύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν προείρημενον ὄσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφω μέσως εἰκάσαι χαλεπῶ δ' ἦν ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν πρὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σασίοις ἐφιλονεικούντων εἰς τὰ προάστεια χώματα. τὸν μὲν ὧν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, αὐτοκρὰς τὸ βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τὴν ξυστὸν, ἐξ οὗ καὶ τὴν ἔφυραν, καὶ τὸν σίμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῶ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς τῖτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσταθέντων ἰδουμαίων, οἱ πολὺ τὸ πολέμου μέρος ἦσαν, βεβαίως μὲν, ἀλλ' οὐ κατανοῶν τὴν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς,

A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quò interempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædísque insuper consuetudo dextreras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Cap. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidè legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumęorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabãtur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumęis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, serò quidem, verũtamẽ vitam his pollicitus

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebātur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsique milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorū multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

καὶ τοὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. Φασηλαζομένων δ' ἀποχωρεῖν, αἰσθάνεται σίμων, καὶ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας εὐθὺς πίτον, δύθεος ἀναιρεῖ· τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδουμαίων ἀμηχανῶν ὅλως τὸν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀλιγίστης διελαμβανεν· ἐμὲν γὰρ αὐτὸν εἶχον οἱ φεύγειν πρὸς τὰς αὐτομολίας ἰσχύον· ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διασῳζόμενοι ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τῆς πάντα ὅλως πρότερον παραγγελίας ὑπερβάντες φιλανθρώπου, καὶ αὐτοὶ κόρον τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ὀλιγίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τοῦ παραδομένου, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ φειδομένων μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ ὄχλους ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ οὕτως ἐδέχετο· ἐπέσπεσε μέν τοι τοῖς ὀλιγεγνήκασιν ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. καὶ τῶν μὲν ἀπεμπολητόντων, ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν· ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς ὅλως κατὰ καιρὸν ἡ φιλοτιμία ἐκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δὲ αὐταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἱερέων τις θεμιστοκλέους ἱππεὺς ὄνομα, λαβὼν ἀσφαλείας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν. δύο τῶν τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμένας παραπλησίας, ἑκατὸν λίτρας τε, καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντ' ἀλλὰ χρυσᾶ, καὶ στιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ ταμίας τῆς ἱερᾶς φιάλης ὄνομα, τοῖς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον· πρὸς χρείας ἀπέκειτο τῶν καταπετάσματος σὺν οἷς ἀναθημάτων τε πολὺ καὶ κασίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ παρεδίδοσαν· ὑπ' αὐτῶν πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεὺς ἐν ὀλίγοις, ἅπερ αὐτῷ βίᾳ ληφθέντα, τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντελεσμένων δὴ ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμη γοργιαῖος μηνὸς, ἐν ὀκταικαίδεκα ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν ἐκ τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δὲ ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ ὅλως ἀπέστησαν ἑαυτοὺς τοῖς προσάγουσι τὰς ἐλεπόλεις. σκεφάμενοι δὲ καὶ τῶν ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀθυμοτάτους ἀθύμων ἤδη, καὶ ἀρρώστων. ὡς δὲ προσέρραξε μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ πύργων τινὲς ἔπεσον, φυγὴ μὲν οὐδεὶς ἦν ἔτι τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυραννοῖς ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. ὁρῶν γὰρ ἐπιβαίνοντας τοὺς πολεμίους, ἐπάρσεως τε καὶ μετανοίας πρὸς φυγὴν ἦσαν. οὐδὲ δὲ ἐδίδουν τοῖς πάλαι σφαγαῖς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς καὶ ἐξεμόντας, ὡς ἐλεεινοὺς εἰ καὶ παρ' ἐν πανεστατοὺς τῶν μεταβολῶν. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ ἐπιτείχισμα διαρρήσσειν, ὥσασθαί τε τοὺς φεύγοντας, καὶ δρασόμενοι ἐξελθεῖν.

ὡς δὲ

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximū est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac trèmere, vt miseranda esset, quāquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

μὼς ἢ τοὺς μὲ πάλαι φίλους ἐς ἑώρων ἀφίκετο, ἀθρόον δὲ A
ὅπῃ τινὶ συνεβάλλοσαν ἢ ἀνάγκη. περιθέοντες ἢ, ὅτι μὲ
ὅλον αἰπερέφθαι τὸ περὶ δύσιν τεῖχος ἠγγέλλοντο, οἱ
δ' ἐμβεβληκέναι τοῖς ῥωμαίοις, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον
ἐφ' ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ὅτι τῶν πύργων
πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τὰς ὄψεις τῷ δίνῳ, ὅτι
σῶμα πεσόντες, ἀνώμοζον τ' ἑαυτῷ φρενοβλάβειαν. ἢ
καθάπερ ἐσκοκομμένοι τὰ νεῦρα, τ' φυγῆς ἀπόρων.
ἔνθα δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι τιὼ τε τῷ θεῷ δύ- B
ναμιν ὅτι τοῖς αἰσίοις, ἢ τ' ῥωμαίων τύχιν. οἱ μὲν γὰρ
τύραννοι, τ' ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτοὺς, κἀκ τῶν
πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδ' ποτ'
ἁλῶναι μόνῳ δ' ἐδυνάσατο λιμός. ῥωμαῖοι δ' τοσαῦτα
ἐπὶ τοῖς ἀθετήσεσις τείχεσι καμόντες παρέλαβον
τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὰρ ἐχυρό-
τεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ ξηροὶ πύργοι, ἐφ' ὧν αὐτο- C
τέρων δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον
δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ἐνθάδε χῆ-
μα μὲν εἰς τιὼ ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφύγοσιν.
αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους, ὥρμησαν
ὅπῃ τὸ τῆδε ἐνδεὲς χισμα. χρησάμενοι γὰρ τ' τόλμας ἀ-
γλυεστέρας τ' ἀνάγκης, κατέσφαξαν μὲν ἤδη τ' ἐχυρὰ ἅ- D
μα τοῦ δέους ἢ τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τῶν φυγόντων ἀνωθουῦ-
των, ἢ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς
ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δ' τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε
σημαίας ἔστησαν ὅπῃ τῶν πύργων, ἢ μετὰ κρότου ἢ χα-
ρᾶς ἐπαγαλίζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τ' ἀρχῆς κυφότερον
τοῦ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν τοῦ τε-
λευταίου τείχους ἐπιβαίνοντες ἀπίστουν, ἢ μηδένα βλέ- E
ποντες, ἀπόπαλον, ἀληθῶς ἀπόρουν. εἰσιόντες δ' τοῖς
γενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον
ἀνέδην, ἢ τῶν συμφυγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους
ὑπ' ἐπύρωσαν. πολλὰ δ' περιζόντες, ὁπότ' ἔνδον πα-
ρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν ὕλας ὅλας νεκρῶν κατελάμβα-
νον, ἢ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τ' λιμῶ πωμάτων. ἔπειτα
ἐπὶ τὸ ὄψιν πεφρικότες, κενὰς χερσὶν ἐξήεσαν. ἐμὲν
οἰκτείροντες τοὺς ἔτι τῶς ἀπολωλότας, ταὐτὸ καὶ ἐπὶ
τοῖς ζῶντας ἔπαθον. ἀλλὰ τ' ἐντυχόντα ἐλαύνοντες,
ἀπέφραξαν μὲν τοῖς γενωποῖς νεκροῖς, αἵμασι δ' ὅλην F
τ' πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβε-
σθῆναι τῷ φόνῳ. ἢ οἱ μὲ κτείνοντες, ἐπαύσαντο περὶ
ἑσπέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις
δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις ἡμέρα χαρπαλέως μιμοῦσα
ὀγδόη, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς κ' τῇ
πολιορκίᾳ, ὅσοις ὑπὸ τ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχαρισμένῃ,
πάντως ἂν ὀλίφθονος ἔδοξεν, ἐμὲν ἀξία κατ' ἄλλοπ
τῆς τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένεσιν ἑαυτῷ ἐνεγ-
κεῖν, ὑφ' ἧς ἐτέχθη.

Κεφάλ. μγ.

Παρελθὼν ἢ πῶς εἴσω, πάντ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος
τιὼ πόλιν, ἢ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οἷς οἱ G
τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. καπεδὼν γὰρ
τότε νεὼν αὐτῷ ὕμος, ἢ τὸ μέγεθος ἑκάστης ὡσ-
τέρας, τιὼ τε ἀκριβειαν τῆς ἁρμονίας, ἢ δυσὶ μὲν
εὐρος, ἡλίκοι ἦσαν τιὼ αἰάτασιν, συὼ θεῷ γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔφη, ἢ θεὸς ἰὼ ὁ τῶν δὲ τῶν ἐρυμάτων
ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τοῦτοις τοῖς πύργοις δύναντας; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum; in mora prostrati, prosequi dementia querebantur: ac veluti succisi nerui, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respiraueruut, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idẽ etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidũ compagine singulorũ, quántúmque paterent vel quantum etigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiuſmodi cum amicis colloquutus eſt : quos verò à tyrannis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, muróſque ſubuerteret, eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuiſſet, quæ capi non potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat ſuperſtitum multitudo, ſolos quidem armatos Cæſar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem ſaluam eſſe. Illi autem cùm his quos occidi mandatum fuerat, etiam ſenes, ac debiles trucidabant : vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in deſtinatum mulieribus ambitum concluſerunt. Cuſtodem autem his Cæſar apposuit vnum ex libertis. & amicum ſuum Frontonem, qui fortunam quam quiſque meritus eſſet, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque ſeditioſos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoſo eſſent corpore, triumpho ſeruabat : ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtiis conſumendos. Qui verò infra decimum & ſeptimum annum ætatis agerent, venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia, quibus partim odio cuſtodum non præbebatur cibus, partim ipſi victus faſtidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehenſi ſunt, nonaginta & ſeptem millium comprehenſus eſt numerus, mortuorum verò per omne tempus obſidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, ſed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem feſtum congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt : vbi primò quidem illis peſtifera lues ex loci angustia naſceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies feſtus adeſſet, qui Paſcha vocatur, quando à nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias cædunt, per ſingulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum ſunt : ſolum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hoſtiarum quidem ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numeratæ. Fiunt autem, vt denos epulatores per ſingulas imputemus, vicies centena ac ſeptingenta millia, ſancti omnes ac puri: nec enim leproſis ſiue vitiliginoſis, aut ſeminę fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menſtruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare ſacrificia permittebatur : ſed nec alienigenis quidem, niſi qui religionis cauſa veniſſent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa eſt, & ſarta hominibus ciuitas bello obſidebatur.

μὲν πολλὰ τοιαῦτα διῆλεγχθη πρὸς τοὺς φίλους· ὃς δὲ τοὺς τυράννων δεσμώτας οἰκ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις ἀφῆκεν. αὖθις δὲ ἄλλων ἀφαιρῶν πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον ἑῆς αὐτοῦ τύχης, ἢ συστρατιώτας λαβόμενος ὠφέλησε τὴν ἀλῶσαν μὴ δυναμένων.

Κεφάλ. μδ'.

ΕΠεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἤδη φονεύοντες πολὺ δὲ τὸ πλῆθος τῶν φειδόντων ἀπέφαινε, κελεύει Καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ὁπλίτας καὶ χεῖρας αἰτηχότας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τὰ παραγελμένων τό, τε γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἀπῆραν. τὸ δὲ ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, εἴκοσι πλέθρων τὸν γυναικῶν ἀφεστερίσμενον. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε Καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φέρεται δὲ τῶν φίλων, ὅπερ ἐνῆγε τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἀναιρεθησομένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίξας ἐπὶ τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιποῦ πλήθους τοὺς ἐπὶ πακτώσεσιν ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο τίτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δὲ ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκειντο ὁ φόρτων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ζοφῆς, οἱ δὲ ὑ προσπέμποι διεδιδόμην. ἦν δὲ τὸ πλῆθος ἐν ἔνδεια καὶ σίτου. Κεφάλ. με.

ΤΩν μὲν ἐν αἰχμαλώτων πάντων ὅσοι καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δὲ ἀπολεμένων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον, ὅπου γὰρ ἐκ χώρας ὅλης ὅτι πλῆθος ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, ἐξαπίνης τοῦ πολέμου περιέσχεν, ὡς τε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν συνοχωρίαν ἡμέραν λοιμώδη φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δὲ ἐχώρει τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι κεῖσε συνελήλυθότων, ὡς δὲ ἀκμὴν τὸν πόλεως ἐμφανίσαι τέρασι βελόμενος καταφρονῆσαι τὸ ἔθνος, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ἑορτὰς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἑνδεκάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥσπερ δὲ φαῦλα τοῖς ἑκάστων γένεσι θυσίαν, ἐν ἕλασσον αἀδρῶν δέκα (μόνον γὰρ ἐν ἑστίασι διαπνεῖσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ συνεῖκοσιν αὐθεμίζον), τῶν μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠριθμήσαν, ὡς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γένος δ' αὐθρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δαρτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἀπάντων καὶ ἁγίων. οὔτε γὰρ λεπροῖς, οὔτε γονορροϊκοῖς, οὔτε γυναιξὶν ἐπεμμένοις, οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξεῖν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συνλέγεται. τότε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ νοσῶν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν αὐθρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαι

Κεφάλ. μς.

ΠΑσαν γὲν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅλη γὲν τὴν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ἡνιχαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀπηρδύνων, καὶ τὰδαφος ἀναῤῥηγνυώτες, ὅσοις μὲν ἐτύγχανον ἔκτεινον. διῤῥέθησαν δ' καὶεῖ νεκροὶ πλείοις δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τὲ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπλώτα τοῖς ἐπιπατοῦσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν εὐθέως. τοὺς δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰς ἐλπίδας νεκρῶν στεφανωμένους ἐμπατεῖντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν ἐρείπετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τοῖς ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυραννων. ὐδὲ γὰρ ἐν ἑκάτοις ἐπαύσαντο τῶν ὠμότητος. ἀπεπίσατο γε μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἐπὶ πολλάκις ὑπερφανέντος τοῦ ῥωμαίων δέξασθαι λαβεῖν ἐκέτευσε. σίμων δ' πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δι' ὀλίγων ἔξης δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῶν θριάμβων σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δ' τάς τε ἐκκλησιὰς τῶν ἄστεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

ΕΑ'λω μὲν ἔτος ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς ἐπὶ ἀσιανοῦ ἡγεμονίας, ὀρθαῖς μησὶ ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δ' ἐπὶ πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὅτε τέτοις σὺν ἡρώδῃ σώσιος ἑλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὰ μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μησὶν ἕξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας αὐτὰ χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. καὶ γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱερᾶσατό τε τοῦ θεοῦ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν διημάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλεμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸ ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἕξ, ὑπὸ βαβυλωνίων καταστράπτεται. ἀπὸ δ' δαβίδ τε τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίος, μέχρι τοῦ ὑπὸ πότε γεγενημένης καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἀπὸ δ' τῶν πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἑκάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ ἐπ' ἀρχαιότης, ἐφ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, ἔτε τὸ διαπυροῦντικὸς ὅλης τῶν οἰκουμένης ἔθνος, ἐφ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῶν ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cerêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupiditate, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque ubuertunt.

Cap. xviii. Hierosolymę vrbis historia breuis.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod ageret, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muríque tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XX. De præmio militum.

CEsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullá que alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita virtutis fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimus, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declarátos ac præmissos in imperium cunctis liberter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Murari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & rebenè gesta militiam, suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituru: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ locis fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

Κεφάλαιον α.

ΕΠΕΙ ὃ ἔτε φονεύειν, ἔτε ἁρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιὰ, πάντων τοῖς θυμοῖς ὑπολιπόντων, καὶ δή τε φειδοῦ τινὸς ἐμελλον ἀφίξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κελεύει καῖσαρ ἤδη τὴν τε πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸ νεὼν καθαιρεῖν, πύργους μὲν, ὅσοι τὴν ἄλλων ὑπερεῖχον, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μαριάμμην. τεῖχος δὲ ὅσον ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν, οἵας πόλεως καὶ τίνα τόπον ὀχυρᾶς ὄντος, κεκράτησεν ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸ δὲ ἄλλον ἅπαντα τὸ πόλεως περίβολον, ἅπαν ἐξωμάλισαν οἱ καθαιροῦντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν αὖ ἔτι προσδοκᾶν τοῖς περιοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐκ τῶν νεωτερισάντων αἰσίας, ἱεροσολύμοις ἐμόλετο, λαμπρᾶ τε πόλει, καὶ πᾶσι ἀνθρώποις δυσβουλίας. καῖσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτῆς καταλιπεῖν ἔγνω τὴν τάγματον τὸ δεκάτον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν.

Κεφάλαιον β.

ΠΑΝΤΑ δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διῳκημένα, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθει τὴν στρατιὰν ὅτι τοῖς κελευσθεῖσιν· καὶ τὰ πρόσηκοντα γέρα τοῖς ἀρίστοις δόσεσιν ἀπεδίδου. ποιησάμενος οὖν αὐτὸς μεγάλην καὶ μέσην τῶν πρότερον παρεμβολὴν βήματος, κατασὰς ὅπου τούτῳ μὲν τὴν ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τὸν θεὸν αὐτῶν δυνάμει, ἣ χερῶν ἡμῶν διατελοῦσιν· ἐπαινεῖ δὲ τὸν ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας, ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρίᾳ παρέχον, τῇ μὲν πατρίδι, καὶ δι' αὐτὴν τὸ κράτος αὔξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθίστατες, ὅτι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τὴν ἀπὸ τάγματος ἀλόγιστοι ὁρμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναντ' ἄπορον τὴν ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες τὸ τύχης ὑπερωνται συναγωνιζομένην. καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ὑπαθεῖναι, πολλοῦ χρόνου γενομένου. μηδὲ γὰρ ὄψεσθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτε εἰς αὖθις καθίσαντο. τούτου δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡσσημένους καὶ ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπεξοπλοῦντας, αὐτῷ χειροδυνησάντων, εἰς τε τὴν πατρίδα σεσωσμένοι πάντες ἀπίασιν, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ ἑνωσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τὸ δυνατὸν τὴν σωφροσύνην, ἀδεὲς ἰσχυροτέραν. τοῖς μὲν γὰρ δι' ἀφροσύνης ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀρίστης κεκοσμηκόσι, τὴν δ' ἀπὸ στρατιᾶς ὑπεροψίαν δι' ἀφροσύνην τῶν καταθυμάτων πεποιηκόσιν, ἔφη τὰ γέρα· καὶ τὰς τιμὰς δ' ἐδὲς ὑποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν ἀλέον πονεῖν ἑτέρου θελησάντων δικαίας ἀμοιβῆς ἀμαρτήσεσθαι· πλείστων δὲ αὐτὸ τοῦτο ἡγήσεσθαι τὴν ὑπεμίλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευομένων, ἢ κολάζειν τὰς ἁμαρτάνοντας.

Ἰουδέως

Κεφάλαιον γ.

ΕΥθέως ἐν ἐπέλυσεν ἀναγνώσκειν τοῖς δὴ τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε παριόντας, ὡς αὖ φιλοφρονούμενός τις ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφανίοις ἐπέτιθει χρυσοῦς, φιαλοχρύσιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μικρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐκ δίδου πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λαφύρων ἀργυροῦν, καὶ χρυσοῦν, ἐσθῆτας τε, καὶ τὴν ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμημένων ὅπως αὖ αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ξυμπεπλῆσθαί τε πρὸς θυσίας ὁπλικὰς· καὶ πολλῶν βοῶν πλῆθος τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καταθύσας ἅπασας, τῇ στρατιᾷ ἐφιλοτιμήσατο εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ξεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὰ μὲν ἄλλῃ στρατιᾷ ἐφῆκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστοις ἀπέναι. Κεφάλ. δ.

ΤΩν δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ὑποστείλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ καὶ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τὸ μὲν συνεχὲς αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις εἰς ἣν τὴν μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, δεύτερα δὲ Εὐφράτου ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔτη καὶ καππαδοκίας. δύο δὲ ἐξίωσεν αὐτῶν μέχει τοῦ εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ἐκδημοῦντα, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατῷ πρὸς τὴν ὅπου τὴν θαλάττιον καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀνέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὀχειμῶν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον. ε.

ΚΑθὸ ἦν καιρὸς πᾶσι καίσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος ἐκ σασπασιανὸς ὁπλίας, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν ἦν πλέων ὅπου ξιφῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ αἰγαίῳ πόλεις ἐπελθὼν δικαίως αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περᾶται, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκρον ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφάλ. ς.

ΤΙτος δ' ἀπὸ τοῦ ὅπου θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὸ φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἧκε· συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, πανοίας θεωρίας ὁπλιτῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις καταβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πλῆθος ἀλλήλους ἀναιρούμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τῆς σίμωνος τὸν μώαν συλλαβεῖν ἐπύθετο, τῶν ἡγουμένων τὸν ζόπυρον. Κεφάλ. ζ.

ΣΙμὼν υἱὸς ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὅτι τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τὸ τεῖχος ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ κατελάμβανεν, πᾶσαν ἐπορθεῖτὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους καταλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὅπλισμὸν τοῦτον σίδηρον, τεσσάρων τε ἡμερῶν ἐφόδιον ἔτοις σίδηρον, τεσσάρων τε ἡμέρας διαμείνειν, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθίσας ἑαυτὸν εἰς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχει μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προύχώρουν δι' αὐτοῦ· τῆς ἐρημίας δὲ γῆς ὑπαντώσης, ταύτην ἐπενόμευον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω διανοίξειν προελθόντες· ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν ὑποστέλλεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello feciſſe: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò C legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum D multitudinem reposuit, captiuósque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, E in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. F iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fideliſſimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat: G

Vix enim paululum fossores processerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locísque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statimque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quó antea modo periret.

ΦΑδδῆ ὁ τ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τ ἔργων. ὀλίγοι τε γὰρ μόλις περυβαινον οἱ μεταλλάττοντες· ἦτε ξοφὴ καί τοι ταμιευομένοις, ἐμελλεν ὑπολείψειν. πότε δὴ τοίνυν ὡς δ' ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκὴν ἐνδὶ δύσει χιτωνίσκου, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, καὶ αὐτὸ ἐκεῖνον τ τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν πρόθεν, ἐκ γῆς ἀνεφαίν. τὸ μὲ ὂν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος περσέπεσε, καὶ χώραν ἔμενον, ἔπειτα δὲ ἐγγυτέρω περσελθόντες, ὅς τις ὀνὶν ἤεσυτο. καὶ τοῦτο μὲ ἀ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν ὁ τὸν ἡγεμόνα περσέταττε· καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε τερέντιος ῥοῦφος· οὗτος γὰρ ἀρχον δ στρατιᾶς κατελέλειπτο. πυθόμενος τε παρ' αὐτ πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τ μὲ ἐφύλαττε δεδεμένον, καίσαρι ὁ ὅπως τ' εἴη συνειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μὲ ἓν εἰς δίκλιν δ καὶ τ πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν, ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, ὑβρίζομενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τ τιμωρίαν περιβαλόντα, διὸ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ὑπφέρων δ θεὸς ῥωμαίοις μεταβολῆς. ὁ γὰρ ὀλοφύρεται πονηρία θεῦ χόλον, ὑδὲ ἀσθενὴς δίκην ἐχθρῶ ὁ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὸν ὑβρικότας, καὶ χείρω τ τιμωρίαν ὑπφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ περσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δ' ἐκείνη γῆθεν ἄοδος, πολὺ καὶ τ ἄλλων ὁσίας ὧν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. καίσαρι δ' εἰς τὸν ὑβρίλιον ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων περσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ὑπελεῖν ἐν ῥώμῃ παρεσκεύαζετο θείαμβον περσέταξε φυλάττειν.

Κεφαλ. ι.

Διαζέων δ' αὐτόθι τ ταδελφῆ ἡμέραν ὑπφανῶς ἑώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνη τιμὴν αἰαπθείς. ὁ δὲ ἀριθμὸς τ ἐντ τ περὶ τὰ θεῖα μάχαις, ἐν τῷ καταπεφευμένων, ἐντ τ ἀλληλοκτονίαις αἰρεθέντων, πεντακοσίους ὑπὲ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μέν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῷ ὑπολυμένων ξόπους, ἐλάττων κόλασις εἶ). μὴ τοῦτο καίσαρ εἰς ὑπρυτὸν ἦκεν. ἡ δέ ὀζιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χερνιωτέραν ἐποίησατο τὴν ὑπόθεσιν, πολείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ὡς τ τῦ πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον, ἐντ ταῖς τ θεωρίων πολυτελείαις, καὶ τ ἄλλην ὑπόνοιαν τῷ ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δ' ἐν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν ξόπον ὡς περόθεν ἀπώλλυτο.

Κεφάλ. θ.

Γενέσθαι δ συνέβη περὶ τ καιρὸν τῦτο καὶ τοῖς ἐν αἰτοχείᾳ τῷ ἰουδαίων ὑπολοιπομένοις, ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρυ, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῷ αἰτοχέων ἐπαναστάντων, διά τε ταῖς ἐν τῷ παρόντι διαβολαῖς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ διὰ τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ περόθεν ὑ πολλά. περὶ ὧν ἀναγκαῖον ὅτι διὰ συντόμων περιιστεῖν, ἵνα καὶ τῷ μὴ ταῦτα περαχθέντων, ὑπαδακολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων γένος, πολὺ μέν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ὑπηκόοις. πλεῖστον δ τῇ συρίᾳ καὶ τὴν κεντύασιν ἀναμεμιγμένον, διαφέρεσε δ ὅτι τῆς αἰτοχείας ἰσχὺν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

Evenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequéti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' A
ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς
ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ
δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαλαβόντες, τῆς ἀ-
ναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ'
ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τ' συναγωγὴν αὐτῆς
ἀναθέντες, & συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως,
τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δ' τρόπον, καὶ τῆς μὴ B
ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς παρασχομένων, εἰς τε τὸ
πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτε-
λείᾳ τῆς ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί
τε παρασυρόμενοι τὰς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλή-
νων, καὶ ἐκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῆς ἐποίλωτο.
καθ' ὃν δὲ ἦρξεν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δὲ
εἰς τὴν συρίαν ἐσπασιανὸς κατασκαλεύκει, τὸ δὴ κατ'
αὐτῆς Ἰουδαίων ὅλον πᾶσιν ἤκμαζε μῖσος, τότε δή τις ἀν-
τίοχος εἷς ἐξ αὐτῆς τὰ μάλιστα ἄγαν τὸν πατέρα τιμώ- C
μενος, ὢν γὰρ ἄρχων τῆς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τῷ
δήμῳ τῆς ἀντιοχέων συγκλυσιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον
παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους
ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταφρήσας τὴν
πόλιν ἅπασαν διεφώκεισαν. καὶ παρεδίδου ξένους Ἰου-
δαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῆς ἐβουλεύμενων.
ταῦτα δὲ ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ'
ὅπῃ ἕκαστοι ἐδυνάθησαν, πῦρ ἐνιέναι κελεύειν· καὶ D
παραχρῆμα πάντες ὅπῃ τὸ θέατρον κατεφλέ-
γησαν. ὅπῃ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τὴν Ἰουδαίων· ἐν τῷ
τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ ἐμβαλεῖν, τὴν αὐτῆς παρεῖσθαι
σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος δὲ ἐπέτεινε τὴν ὀργὴν, πει-
θὼν μὲν τὸν αὐτὸν μεταβολῆς, καὶ τὰ μεμισημένα τὰ τῆς
Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἱόμενος τὸ θύ-
ειν, ὥσπερ νόμος ἦν τοῖς Ἕλλησιν. ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς
ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἦν ἐσό-
μενος τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χωρούντων δὲ τῇ E
πείρᾳ τῆς ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ
βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ στρατιώτας μὲν
τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβών, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς
αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τ' ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ
βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας
ἡμέρας. ὅτε τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ
μόνον ἐν ἀντιοχείᾳ καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα
ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένην τὸ πρᾶγμα· F
τος, κἂν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρό-
νον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅπῃ τ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῆς κατ'
ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλ-
ιν συμφορὰ προσέπεσε, φθόνῳ τινὶ ἐπιχει-
ρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξιόντες. ἐπεὶ γὰρ συνέβη κα-
τακαρπωθῆναι τὸν τεράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ
γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ
πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅπῃ πᾶσαν τὴν πόλιν G
προσεφερόμενον. ταύτῃ ἀντίοχος τὸν πρᾶξιν Ἰου-
δαίων κατηγόρει· καὶ τοῖς ἀντιοχεῖς, εἰ & μὴ πρότερον
εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ
πάντα τὸν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος παραχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς προϋπαρχόντων τοῖς ὑπ' αὐ-
τοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἐκ
ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τ' Ἰουδαίων ἐωρακό-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempêrque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μὴ πολλῶ τινὸς οἴστρου πάντες ὅπῃ τοὺς διαβεβλημένους ὥρμητο,

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

A μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, νέος κολλήγας τις πρεσβευτής, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων. τὴν γὰρ ἡγεμονίαν τῆς συρίας καισέννιον πέτον, ἤδη μὲν οὐεσπασιανὸς ἐξαπεστάλκει, συνέβαινε δὲ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δ' ἐπιμελῆ τὴν ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' ἀντιόχου λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν. ἅπαν δὲ τοὔργον ἔπραξαν ἄνθρωποι τινὲς ἀλιτήριοι, B διὰ χρεῶν ἀνάγκης, νομίζοντες εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια καταπρήσειαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐπὶ μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι καραδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον. τίτος δὲ καῖσαρ τῆς περὶ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ C αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον ἦν ἀπηλλαγμένος.

Κεφάλαιον ε.

Οὐεσπασιανὸν γὰρ ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν ἰταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τοῦ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην D τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταῖον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ὑπεροχὴν, πρὸς μόνην ἠπίσταντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τετρυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς εὐετηρίας πεπιστευκώς. E ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν κατορθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ηὔχοντο, τοιαύτης δ' εὐνοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις προὔχουσι τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς ῥώμης F αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολήν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ προσιὼν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅ- G παν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς γένοιτο παριὼν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ἔρπεται δ' ἡ τε πλήθη πρὸς δωχίαν, καὶ κώμας, καὶ γῆν, καὶ γειτονίας ποιούμενοι τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ παρενδύντες, αὐτόν τε ὅτι πλεῖστον χρόνον ἀκαταστασίαν διαμεῖναι τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ παῖδα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένους, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνακαλούμενοι. ἦ μὲν οὖν ῥωμαίων πόλις ἔτυχε ἀκαταστασίαν ἀνδεξαμένη θερθύμως, διὰ τοὺς εἰς πολλὰ διδ αμονίαν ἐπιδιδοῦ.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Verùm autem se ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Verbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

B

Κεφάλαιον ια.

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ΠΡὸ δ' τούτων ἔτι τῆς χρόνων, ἐν οἷς ἀκαταστασὶς μὲν περὶ ἀλεξάνδρειαν ἦν, τίτος δ' τὴν τ' ἱεροσολύμων περιήδρυτο πολιορκίαν, πολὺ μέρος γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὰ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐτύγχανε δ' αὐτοῖς γερμανοὶ ἄφαντον τ' ἀποστάσεως, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ φύσις, ἅσα λογισμῷ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μετ' μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος. ἔπειτα δ' καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῷ δουλεύειν διασταμένους δὲ μὴν, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῷ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πιστευθὲν μετέωρον εἶναι καὶ κραδαίεσθαι, ἥκιστον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ στάσεως κεκρῆσθαι ὤήθησαν. ἐδόκει δὲ τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτας αὐτὰς τ' ἐλπίσιν ἐτύφοντο, κλαυσικός τις, καὶ βίπλλος τ' παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακρᾶς ἑαυτῆς ἐφίεντο τ' νεωτεροποιίας. ὑπὸ τ' καιρῷ δ' θαρσῆσαι προαχθέντες, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δ' θερθύμως ὀφελείμενοι τ' πείρας, τοῖς πλήθεσι θερσφέρειν. πολλὰ δὴ μέρη ἤδη τ' γερμανῶν τ' ἀπόστασιν ὁμολογηκότα, καὶ τ' ἄλλων ἃ δ' ἔχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου θερνοίας ἐπιστασιὰς πέμπει γράμματα πρὸς λίκιον κερεαλίν τὸ θερτεγον ἡγεμόνι γερμανίας ἠνωμένῳ, τ' ὕπατον δηδιὸς τιμῶ, καὶ πελδίων ἀρξάντα βρεττανίας ἀπέναι. προθυμούμενος δ' ἐκεῖνος ὅπως θερστήσηται, καὶ τὰ περὶ τ' ἀπόστασιν τ' γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνηλεγμένους αὐτοῖς ὁπλίτων, καὶ ὡδ' ἀξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ ἀναιρεῖ καὶ τ' μάχῃ, καὶ τῆς αὐσίας παυσαμένους, ἰδ' ἀγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δ' κἀκεῖνα μὴ θᾶττον εἰς τοὺς τόπους ὡδ' ἀλαβόντος, δίκην ἂν εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἰδίκα γὰρ πρῶτον ἡ περὶ τ' ἀποστάσεως αὐτῷ ἀγγελία τῇ ῥώμῃ θερσέπεσε, δομετιανὸς κᾶσαρ πυθόμενος, ἐχ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἰδ' ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἀραδ μέσεθος θεαγμάτων ὤκνησεν. ἔχων δ' παρόθεν ἔμφυτον τ' ἀνδραγαθίαν, καὶ τελφοτέραν τ' ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὅπη τοῖς βαρβάροις δύοις ἤλαυνεν. οἱ δ' πρὸς τ' φήμην τ' ἐφόδου καταπεσόντες, ἵνα αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος δεδεμένοι, τὸ χαρεὶς συμφορῶν ὑπὸ τ' αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὁπλισθεῖς τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν πάλιν τὴν θερσήκεσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἄπορε ῥᾳδίως ἔτι τοῖς περὶ τὴν ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ θεβλεπὴς, ὅτι κρείττοσι μὲν τ' ἡλικίας, φρόνησι δ' τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην αἰζόμενος.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis scisunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscèrent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficiscì. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, ilicò tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: luctum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade priſtino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

ſupradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem ea celeritate debellatum eſt.

Cap. XXIV. De amne ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertum eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modò viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autē fortiter iiſdem inſtantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ὁ προειρημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ⸂καὶ⸃ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄδηλοι μὲν τὸ ἔτος ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ ὄφθησαν παντάπασιν ἀνέλπιστον δ' ἐφόδῳ προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ὅπῃ δ' ἔτυχε ῥωμαίων ἀνῄρουν, καὶ τὸν προσβαλόντα ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπανδιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες ⸂καὶ⸃ φέροντες ὅτῳ προσέτυχον. ἱεσπασιανὸς γὰρ τὰ γεγυμνάσθαι, καὶ τὴν πορθησιν δ' μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑπέχοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν τῇ μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ προσυφθὲν, μὴ δίοις εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, ⸂καὶ⸃ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προὐνόησε. πλέοσι γὰρ ⸂καὶ⸃ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅπως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεφθέγξαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦλθε πόλεων τὰ συνήθη πολυτελῆ, καὶ τὰ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄνησιν τῶν ἑαυτοῦ ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτρα καὶ τὰ πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἄξιαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανάας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πόλις γὰρ ὧν ὅτε ῥεῖ καὶ καθ' ὃ φορεῖν ἀκολάστως, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν ἀπογινομένων ὄνων ἐλείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἐφεξῆς ἀφανίζων ὁρᾶται τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ ἀδημίας γοῦν μεταβολῆς, ὁμοίως καὶ τὰ ἑβδόμῃ ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηκεν ἄλλοτε ἀφανιζόμενον. ἔθεν δὴ ⸂καὶ⸃ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ δὲ ἱερᾶς τῆς ἰουδαίων ἑβδόμης, ὅπως ὀνομάσαντες. Κεφάλ. ιδ.

Ὁ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα πάτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπαφιδόσθαι δ' ὅπῃ τῷ ὑπάντησιν, καὶ ξιάκοντα σταδίων ὅπλιτέον προῆλθον, οὐ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀπειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, ἅμα τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν ἅπασαν ἅπτεσθαι, τάς τε δεξιὰς προὔτεινον ἀσπαζόμενοι, καὶ παντοίοις ὀνόμασι χαίροντες συνεπέσυρον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ ἅπασι ἅμα τὰς εὐφημίας δίπους ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. πῶς μὲν οὖν ἐδέξατο πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἠσυχῇ τὴν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δ' ἦν τὸ τί φρονεῖ, καὶ τὴν ποίησιν, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. ἐδόκει γὰρ ἐπέμφθαι ἐν ἀντιοχείᾳ πῶς, ἀλλ' ἄδηλος ὅπῃ τὸ ζεῦγμα τὸν καὶ τὴν εὐφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ ἅπαντα τὰ πάρθων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅπῃ τὴν καὶ τὴν ἰουδαίων νίκην κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τὴν ἀντιοχέων πολλὰς ποιουμένων δεήσεις ἐλθὼν εἰς τὸ θέατρον αὐτὴν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτὴν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

supradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem ea celeritate debellatum eſt.

Cap. XXIV. De amne ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertum eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modò viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autē fortiter iiſdem inſtantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ὁ προειρημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄδηλοι μὲν τὸ ἔτος ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ ὄφθησαν παντάπασιν ἀνέλπιστον δ' ἐφόδῳ προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ὅπῃ δ' ἔτυχε ῥωμαίων ἀνῄρουν, καὶ τὸν προσβαλόντα ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπανδιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ προσέτυχον. ἱεσπασιανὸς γὰρ τὰ γεγυμνάσθαι, καὶ τὴν πορθησιν δ' μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον ἐκπέμπει, δίκην ὑπέχοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν τῇ μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ προσυφθὲν, μὴ δίοις εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προὐνόησε. πλέοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅπως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

Κεφάλαιον ιγ.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεφθέγξαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦλθε πόλεων τὰ συνήθη πολυτελῆ, καὶ τὰ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄνησιν τῶν ἑαυτοῦ ἀπωλείας καταχρώμενος, θεάτρα καὶ τὰ πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἄξιαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανάας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πόλις γὰρ ὧν ὅτε ῥεῖ καὶ καθ' ὃ φορεῖν ἀκολάστως, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν ἀπογινομένων ὄνων ἐλείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἐφεξῆς ἀφανίζων ὁρᾶται τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ ἀδημίας γοῦν μεταβολῆς, ὁμοίως καὶ τὰ ἑβδόμῃ ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηκεν ἄλλοτε ἀφανιζόμενον. ἔθεν δὴ καὶ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ δὲ ἱερᾶς τῆς ἰουδαίων ἑβδόμης, ὅπως ὀνομάσαντες. Κεφάλ. ιδ.

Ὁ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα πάτον ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπαφιδόσθαι δ' ὅπῃ τῷ ὑπάντησιν, καὶ ξιάκοντα σταδίων ὅπλιτέον προῆλθον, οὐ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. κἀπειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, ἅμα τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν ἅπασαν ἅπτεσθαι, τάς τε δεξιὰς προὔτεινον ἀσπαζόμενοι, καὶ παντοίοις ὀνόμασι χαίροντες συνεπέσυρον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ ἅπασι ἅμα τὰς εὐφημίας δίπους ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. πῶς μὲν οὖν ἐδέξατο πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἠσυχῇ τὴν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δ' ἦν τὸ τί φρονεῖ, καὶ τὴν ποίησιν, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. ἐδόκει γὰρ ἐπέμφθαι ἐν ἀντιοχείᾳ πῶς, ἀλλ' ἄδηλος ὅπῃ τὸ ζεῦγμα τὸν καὶ τὴν εὐφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ ἅπαντα τὰ πάρθων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅπῃ τὴν καὶ τὴν ἰουδαίων νίκην κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τὴν ἀντιοχέων πολλὰς ποιουμένων δεήσεις ἐλθὼν εἰς τὸ θέατρον αὐτὴν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτὴν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσαι δ' πόλεως τοὺς ἰουδαίους δύσχολον ἐποιήσατο τῷ A
ἀπόκρισιν, εἰπὼν· ἀλλ' ἦγε παρὸς αὐτῷ εἰς ἣν ἐμβα-
λεῖν ἐχρῆν τοὺς ἰουδαίους, ἀπήρηται, ἢ δέξαιτ' ἂν ἑδέις
αὐτοὺς ἐτι τόπος. ὅθεν δεύτερον οὐδ' αἰτησαμένοις ξύμφορα
δίδωσιν, δ' πρότερον ἀμβρότοντας. τοῖς γὰρ χαλκοῖς ἠξίουν
δίλτοις ἀνελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα
τῶν ἰουδαίων. ὁ μὲν ὅδε τοῦτο οὐκ ἐνέδυσεν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐπ' αἰτιοχείας ἰου-
δαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. B

Κεφ. ις.

ΚΑὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελ-
θὼν, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλέπομένην αἰτηθεὶς
τὴν ποτὲ δ' πόλεως λαμπρότητα, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρ-
ρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς
μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τὴν ὄλεθρον,
καὶ οὐχ ὥσπερ ἄλλος αἶτις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην ἔσαν, καὶ
τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώ- C
μενος τοῖς αἰτίοις τῆς ὅπως ἀσεως ὑπάρξασι, καὶ ταύτην
ὅτι τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν ἐμηχανήσαντο. ἔτους ἑκάστου ἐμοὶ ἂν εὐθέως ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν
κολασθέντων ἐμέλλε τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ τὴν ὄφελειαν. τῷ
δὲ πολλῷ πλούτου τῆς πόλεως, ἔτι καὶν τοῖς ἐρειπίοις ἦν
ὀλίγον μέρος ἀνευρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσπαστον
οἱ ῥωμαῖοι· τὰ πλείω δ' ἐκ μελύσεως τῶν ἀργυρω-
μάτων ἀνηρεῖτο, χρυσόν τε & ἄργυρον, & τὰ τῆς ἄλλης D
τιμιότατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς
ἀθήλους τοῦ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ἀπετεθησαυρί-
κεσαν. πᾶσα δὲ τὴν προσῳκημένην ποιήμενος πορείαν ἐπ'
ἄγυπτον, καὶ τὴν ἔρημον ἢ ταχίστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀ-
λεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν ὅτι τῆς ἰταλίας διειλημμένους, δυοῖν
αὐτῷ ταγμάτων συμπολεμικοτάτοιν, ἑκάτερον ὅθεν περ
ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμ-
πτον, εἰς πανονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῷ ἀρχμαλώ-
των δὲ τοῖς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τόν τε ἄλ- E
λον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἀνδρας ὁπλίταις μεγέθει τε
& κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξειν εἰς
τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐ-
τοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ προπομπεῖν.

Κεφ. ις.

ΤΟῦ πλῆ δ' αὐτῷ καὶ νοῦν ἀναθέντος ὁμοίως μὲ
ἡ ῥώμη περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ὅτι τὸ πατρός. λαμπρότατον δ' ἦν τό- F
τῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλή-
θει τῆς πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τὴν χαρὰν παρεῖχε, τὸ
βλέπειν αὐτοὺς ἅθη τοὺς ἕξεις ἐν ταὐτῷ γεγονότας. οὐ
πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα & κοινὸν ἔγνωσαν
τὸν ὅτι τοῖς καθηθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καθ-
περ ἑκατέρῳ τῆς βυλῆς ἔδοξε ψηφισαμένης. προθύμα-
σαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ
χωρήσεσθαι τῶν ὀπωνικίων, ἐδέθη οἶκοι καταλείπεσθαι, G
τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπη καὶ
ἐλθοῦσαι μόνον ἂν ὅσον προελθόντες, τοὺς τόπους κα-
τέλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀρθοστάθμοις μόνον εἰς πάροδον
ἀναγκαίαν καταλιπόντες. τῇ δὲ στρατιωτικῇ πᾶσιν ἐπ'
νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προσ-
ξωδευκότος, καὶ πρὸ θύρας ὄντος, ἡ τὰ ἄνω βασιλεῖα, ἀλλὰ καὶ πλησίον τὰ ἱσιδος ἱερά. ἐκεῖ γὰρ ἀναπαύον-
τὸ νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὸ δὲ αὐτῶν ἀρχομένου ἤδη τὰ ἕω προϊέναι ἐστασιασὼς καὶ πῶς, δάφνη
μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐώπτας παρίοις ἀμπεχόμενοι, καὶ προϊασιν εἰς τοὺς ὀκταβίας προπάτους.

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interiisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam veniisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, dissectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate claresceret. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt.

Ibi enim senatus,& ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm ascendissent, consederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant,in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cùm dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnáque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet,dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest,in omnibus, quæ quisque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex ratissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt,vt appareret frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra,quę illi deos habent,& magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo,purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium nata ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quattúmque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata vestecircundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari qui-

ἐν ταῦθα γὰρ ἦτε βελή, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῆς τιμωρίας ἐπωνεῖς τ' ἀφιξιν αὐτῷ αἰείμνηστον. πεποίητο δὲ βῆμα μεσοῦ τ' σοῶν, δίφροι αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτὰ χειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν δωθέως ἐπεφήμει, πολλὰς αὐτοῖς καὶ ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. καὶ κείνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σηρικαῖς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξαμένου δ' αὐτῶν τ' εὐφημίαν ἡσυχασαντος, ἐπεβουλόμην λέξειν, τὸ δ' σιγῆς ἐπρησεν σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης αἴρας, καὶ τῷ σκεπάσματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος δύχας ἐποήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δ' καὶ πᾶσι πᾶσε. μετὰ δὲ τὰς δύχας, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἡσυχασιακὸς βραχία διαλεχθείς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ὅπι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων δέδεπνιθέν. πρὸς δὲ τ' πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τ' ἀπὸ τῶ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θριάμβους, καὶ σωσπολείας αὐτῷ τετυχήκας. ἐνταῦθα ζῴοις τε σφαγὰς ἐνόντας, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιεσάμενοι, τοῖς τε παειδρυμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον διὰ τῶν θεάτρων διεξελαυνόντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

ΑΜήχανον δ' καὶ τ' ἀξίαν εἰπεῖν τῆς θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφρόσυνειαν ἐν ἅπασιν, οἷς ἄν τις ὑπονοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτε μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀσαλώτησιν. χρυσὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' ἀνθρώποις δι' δαιμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέσης, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμασὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὅπι τ' ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τ' ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρε τε γὰρ καὶ χρυσῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν τοιαύτοις ἰδίαις κατασκευασμάτων ἰὼ ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποις τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφασμάτα τ' ἀσαλωτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲ χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι σεφάνοις, οἱ δ' κατ' ἄλλας ποιήσεις, ἐσθῆτοι παρηνέχθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι κρείττων εἶναί τι τέτων ἀσαλὲς ὑπολήφαμεν. ἐφέρετο δ' καὶ θεῶν ἀγάλματα τ' παρ' αὐτοῖς, μεγάθεσι θαυμασὰ, καὶ κ' τ' τέχνῃ ἐκ παρέργως πεποιημένα. καὶ ζῴων τε πολλαὶ φύσεις παρήχθησαν, κόσμον οἰκεῖον ἁπάντων ἐνδεικνύμενον. ἰὼ δ' καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τέτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλλοίαις ἐσθήσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον, οἷόν τε εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, διακεκριθέντας, ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὴν ὄψιν αὐτοῖς τ' κόσμε τ' πολυτέλειαν. ὅπι τέτοις οὐδὲ τῶν αἰχμαλώτων ἰὼ ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον. ἀλλ' ἡ τ' ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τ' ὑπὸ κακώσεως τ' σωμάτων ἀφόβως, ἐκλεπτε τ' ὄψεως. θαῦμα δὲ καὶ τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τ' φερομένων πηγμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ διὰ μέσης ἦν δεῖσαι τῆς βεβαίας φορᾶς ἅπαν ἀπισησάτα. ζωόφορα μὲν αὖτ' καὶ τεθρόφορα πολλὰ πεποίητο. καὶ ἦν πολυτελείας τῆς περὶ τ' κατασκευὴν ἰὼ ἀδιλῶν μετ' ἐκπλήξεως· καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα περιβέβλητο, καὶ χρυσοῦς καὶ ἐλέφας ἐκ διαπύκτου πᾶσι περιπεπήγει. διὰ πολλῶν δ' μνημάτων ὁ πόλεμος ἄλλοις εἰς ἄλλα μεμερισμένος, ἐπαρχίας αὐτῶ ὄψιν ἑαυτῆ παρεῖχεν. ἐν γὰρ ὁρᾶν χώραν τ' δὲ αὖ-

δαίμονα δημοφίλη, ὅλας δὲ φάλαγγας κτείνομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων θεμελίους καὶ ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνῳ πλησθύοντα τόπον, καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας αἰταρεῖν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπιπεμπόμενον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὅπη τοῖς διασώσαις, καὶ μὴ πολλὴν ἐρημίαν καταφῆ, ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ὅπη γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ πεδία ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ δηλαδὴ τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένοις αὐτοῖς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρεῖσι. τέτακτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πυγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ ναῦς εἵποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερε δὲ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ· χρυσῆ τε τράπεζα τῶν ὁλκῶν πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὸν ἡμέτερον χρῆσιν σωνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων, ἐκ δ' βάσεως ἀπεστηλώθη, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ξιφύνης σχήματι ἐξαπλοῦσαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρου κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς ἑβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ παρ' Ἰουδαίοις ὅπη τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅπη τούτοις παρῆσαν πολλοί, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ' ἃ θέατα σιανὸς ἤλαυνε καὶ ἵππος εἵπετο. δομετιανὸς δὲ ἐπέπτδυεν, αὐτός τε διαφερόντως κεκοσμημένος, καὶ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφάλ. ιη.

ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅπη τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ' οὗ ἐλθόντες ἔστησαν. ἦν γὰρ τοῦ παλαιὸν πάτριον θεμένοις, μέχρις ἂν τὸν τῶν στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων δὲ ὁ γιώρα, τότε πεπομπδυκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· βεβλημένος δὲ θεὶς εἰς τὸν ὅπη ἦν ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ὅτι ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅπη κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἀφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅπη ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες ἀρχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοῖς μὲν, αὐτοῖ θεοῖς δωρεὰν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δωρεαὶ κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν θαυμάσιαι. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ὅπινίκιον μὲν, ὅ κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δ' τῶν ἐπὶ τῆς δυναμενίας ἐλπίδων.

dem fortunatissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excidi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infludi cædísque omnia loca plena, & eorum qui manu tenere non poterant preces: igneúmque templis immissum, ædíumque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formaræ ad similitudinem fascinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prioribat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa tractus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cædèrent qui ducebant. Lex autè Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. hísque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus,

Κεφαλ. ιθ.

ΜΕτὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πίστις ἀνθρωπίνη κρεῖττον ὑπηοίας ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Cap. xxv. Herodion & Machærus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπὶ τῆς ἔκπαλαι κατορθωμένοις γραφῆς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνηχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θείαν ἄνθρωποι, περιῆσαν δὲ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰὼν κείμενον, ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν γὰρ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

Κεφάλαιον κ.

ΕΙς δὲ τὴν Ἰουδαίαν, ἀποσταλεὶς Λεύκιος Βάσσος ἐπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ παραλαβών, τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρωδείῳ φρούριον προσηγάγετο μετὰ τῆς ἐχόντων. μὴ βουλόμενα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πολὺ δὴ ἦν μέρη διηρημένον, καὶ τῆς βαγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ μαχαιρεῶνα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον. μὴ δυνάμενον τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀποστασιν ἐπαίρηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἀπόντων ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἦν παρασχεῖν ἰσχυροτάτη.

Κεφάλαιον κα.

ΑΥ τὸ μὲν γὰρ τετειχισμένον, περιῳδῆς ὄχθος ὄρθιος, εἰς μήκιστον ὕψος ἐπηρμένος, ὡς εἶναι καὶ δυσχείρωτος· μεμηχάνητο δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσαις τὸ βάθος περιτετάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωσθῆναι παντάσασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας περιτέμνουσα, πλέθρων ἑξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο δέπτη, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιρεὼν, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ἀφανίζουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῶν προειρημένων, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν δυείσκεται πήχεων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιρεώντος. ταύτην τὸν τόπον κατιδὼν ὁ φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα γαβίνιος ἀρισοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρώδῃ δὲ βασιλεύοντι, πάντος ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα καὶ ὑπὸ τῶν ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρόρειαν. ἐμὲν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων ἀείσησε, μέσον δὲ τὸν περιβόλου, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῆς οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ὀπτηδειοτάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνο τὸν τόπου ἀνυσάλωτον ἀφαιρήται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἐπὶ τοῦδὲ καὶ θελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶσι ἐπινοίαις τοιμήσασθαι τὸ δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηχα-

μηχίσης πολιορκίας καταφτάνσιν. Κεφ. κβ. A

Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῆ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἡμερίδος ὕψος ἐπάχους ἀπελείφετο. λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, κἂν ὁπλείσιον ἴσως ἔμεινεν. ἐξενόπτη δ' ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἡ μὲν ἀρκτον ἀπειχούσης τὴν B πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, φύσει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένῳ αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τὸ χροιὰν ἔοικε· περὶ δὲ ταῖς ἑσπέραις σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δ' ὅπως μὴ βεβλομένοις λαβεῖν αὐτὸ, ὡς ἔστιν ἀχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, κἂν ὑπὸ φθορᾶς ἡσᾷ) πρὶν αἵματος γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέη κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ κἂν τότε τοῖς ἁψαμένοις προδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχη τις αὐτὴν ἐκείνῳ ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπορρήξειεν. ἁλίσκει) δὲ κἀκ' ἄλλου τρόπου ἀκινδύνως, ὃς ὅδε τις ἐστί. κύκλῳ πᾶσαν C αὐτὸ περιορύσσουσιν, ὡς ἔτι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης ὀλιγίστον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδῶσι κύνα, κἀκείνου τῷ δήσαντι σωακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνάσπασις ῥᾳδίως θνήσκει δ' οὐδεὶς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τοῦ μέλλοντος τὸ βοτάνιον αἱρήσεσθαι. φόβος γὰρ ἁδὴς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ ὅσιόν τινων κινδύνων, ὀλίγα μίαν ἰσχὺν περιποιούσας. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὴ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτίκα ταχέως ἐξελαυνόμενα, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφάλ. κδ. D

Ῥέουσι δὲ καὶ θερμαὶ ὑδάτων πηγαὶ καὶ τόπον, πολὺ τὸ γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν πινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, οὐ μόνον ἐν τοῖς χαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλως ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὐ καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· ἀπήλαιον γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾶ) ποιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ προὔχούσῃ ἀνεπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μασοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παγώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν μάλιστα ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συ- E πτηρείας μέτολλα. Κεφάλ. κε.

Βάσος δὲ πάντη περιειλημμένος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν προσοδον, χωννὺς τὴν φάραγγα πρὸς τὴν ἀνατολὰς, καὶ τῷ ἴρματι εἴκοσι, σταδίων ποιούμενος ἡ τάχος ὑψηλὰ τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιησαμενος τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ξίνων ὀλιγωρηθέντες, ἐκείνους μὲν ἐῶν ἀγκασαν ὄχλον ἄλλως ἔτι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοῖς κινδυνίοις προσεδέχεσθαι. τὸ δὲ ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ ὀλίγα τινὰ ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς στερεότητος αὐτῶν. τάξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πεῖρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τῶν ὀλιγοδυξεσθαι τινὰ πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. ὀλίγα τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπέκτεινον. F

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia tuta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissétque vlterius protectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti rubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuo moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, cóque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset cōsertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebant. G

ſemper autem vtriſque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; ſi incautiores aggrederentur: in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum benè ſepti armis exciperent. Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuito geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitans, & in prælijs ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium excepturum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperaſſet, impetu facto cum ipſis eum armis repente correptum, cum hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, v- ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade percuſſa. Id vbi Baſſus animaduertit, conſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: eorúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſſit. ea verò conſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubiturum, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuũ miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſſis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clam nocte aufugere ſtatuêre. Cùm verò portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum, ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſêre. reliquorum autem viri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ ἢ τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάβλει ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν ἰουδαίοις, εἰ ποῆς ἀφυλακτοτέροις ποοσπέσοιεν. τοῖς ἢ τ χωμάτων ποοειδομένοις, εἰ τ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένως. ἀλλ' ὁ ἐν τούτοις ἔμελλε γλυπέσθαι τὸ πέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι ποαχθὲν ἐκ συντυχίας ῥᾳδίλογον, τ παραδόσεως τὸ φρουρίου τλὺ αὐάγκλιν ἐπέσπασε τοῖς ἰουδαίοις. λὺ ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμητὴς τε θρασὺς, κὴ κατὰ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γεγόνει δ' οὗτ ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι κὴ κωλύειν τλὺ χῶσιν ῥᾳδιουργῶν, κὴ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ κὴ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις δράσαντος. τοῖς ἢ συὶ αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκχέειν ῥᾳδίαν μὲν τλὺ ποοσβολὴν πάρεμπτος, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τλὺ ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπέναι. κὴ δήποτε τ μάχης δραπετευθείσης, & γεγονέναι ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ ποοφερῶν, κὴ νομίζων ἐκ αὖ ἔτι τῷ πολεμίων ἐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῷ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπι τὸ τείχους διελάλῳ, & ὡς ποὸς ἐκείνους τλὺ διάνοιαν λὺ.ὁρᾷ ἢ αὐτὸν τὸ ῥωμαϊκοῦ τὶς σταυροπέδου ῥᾶφος γλῶς ἀγχίπλους, & μηδενὸς αὖ ποοσδοκήσαντος, ἐξάφνης ὑπὸ σαμῶν, συὶ αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ὑπὸ τῷ τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάσας τὸν αὐδ' ὃν μεταθεὶς ποὸς τὸ ῥωμαίων σταυρόπεδον. ἔ δὲ σταυροῦ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, κὴ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν ἀκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ ποὸς τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθρόα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, & θρηνῶς λὺ μείζων ἢ καθ' ἑνὸς αὐδρὸς συμφοράν. τοῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῷ πολεμίων ἀρχὴν ἐποήσατο σταυγήματος, κὴ βεβουλημένος αὐτῷ ὑπιτεῖναι τὸ ποὸς ἀλγεῖν, ἵνα βιασθῶσιν αὐτὶ τῆς σωτηρίας τὰνδρὸς ποήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ ποοστάξει καταπηγνυμένῳ σανρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾷ τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ὑπὸ τὸ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων ποοσέπεσε, κὴ διωλύμιον ἀνώμωζον, ὡς ἀναχωρητὸν ἔτι τὸ πάθος βοῶντες. ἐ ταῦθα δὴ τοίνυν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν ποοϊδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, κὴ σῴσιν αὐτοῖς τλὺ σωτηρίαν ῥᾳδιοργεῖν τῇ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ κὴ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, κὴ ποὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, κὴ πολλῶν ἔνδον ὑπ' αὐτῷ δομένων, λὺ γὰρ μεγάλης & σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, ῥᾳδὰ τ αὐτῷ φύσιν εἰς οἶκτον ἐτέθηκαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες κὴ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ ῥᾴδοσιν τῷ φρουρίου αἰτοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, κὴ τ στρατηγὸς ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῇ κάτω πόλει, τ γεγυμνασμένον ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κὴ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ὑποδραναι. τὰς πύλας δ' αὐτῷ ἀνοίξαντες, ῥᾳδίᾳ τῷ τλὺ ὁμολογίαν πεποιημένων ποὸς τὸν βάσσον ἦσαν μείους, εἶτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε κὴ δίκη θεοῦ μὴ τλὺ αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ὑποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῷ ἐξιόντων, ἐφθασαν διεκπεσόντες κὴ διέφυγον. τῷ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνηρέθησαν, ὑπὲ τοὺς χιλίους ἑπτακόσιοι· γυναῖα ἢ καὶ παῖδες λὺ δ ἐπα-

ἰωδραποδίσθησαν. τὰς δ' ἐπὶ τοῖς ὠνησαμένοις τὸ A
φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάσσειν. αὐτοὺς τ' ἀφῆκε, καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς'.

ΤΑῦτα δ' διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ὅπῃ τὸ πρῶτον ὁρμήσειεν ἰάρδην δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖζθαι, πρίν καὶ τὰς πολιορκίας πρότερον, ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιροῦντος ὑποδραμόντων. ἐλθὼν οὖν ὅπου τὸ τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν ὡς ἐψεύσμενον, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπασι κυκλῶσαι τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διαπαίζειν θέλουσι τὸν Ἰουδαίων, ἄπορος ἡ φυγὴ γένηται. δρᾶν τοὺς πεζοὺς ἐκέλευε δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγουσιν. καθίσαν δ' ὑπὸ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι, τὸ δρᾶν τι γενναῖον, ὡς ἐκ παραβόλου ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δι', καὶ μὴ βοῆς αἴσαντες, ἐπέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τὴν μὲν ὀπονοίᾳ, τὴν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν ἦν ὀλίγος ἐπὶ τοῦτο τῇ μάχῃ παρῆν, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συμβῆναι πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι. τὴν Ἰουδαίων δ' ὀκτὼ μὲν ἡ μάχης ταύτης ἀριθμὸς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες ὡς ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ τοῦ ἀρεῖ παῖς, ὃν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν, ὑπὸ τάξεως ἡγέμονός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, κατά τινας ἀφανεῖς τῶν ὑπονόμων, ἔλαθεν ὑποδράς.

Κεφάλαιον κζ'.

ΠΕρὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσῳ, καὶ Λιβερίῳ Μαξίμῳ, ὃς ἦν καὶ ἐπίτροπος, καλοῦν πᾶσαν ὑποδοχὴν τῶν Ἰουδαίων. ὁ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ὑπὸ τῶν στρατιᾶς ἀφεθεῖσιν, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐτὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

Κεφάλαιον κη'.

ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον βασιλεύοντος τὸν ἡγεμονίαν, συμβὰν τὸν βασιλέα τῶν κομμαγηνῶν Ἀντίοχον, μεγάλας συμφορὰς παροικήσαι, ἐπέπεσεν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεστίννιος Γάλλος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' ἐν ἀληθοῦσιν, εἴτε καὶ δόξαν τῷ πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, ἢ σφόδρα δὲ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν Ἀντίοχον μὴ τὸν παῖδος ἐπιφανοῦς, διαγωνίσεσθαι ῥωμαίων ἀφίσασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τὸν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντες τὸν στασιάσαντα ἀρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ Καῖσαρ τούτου μηνύματος αὐτῷ προσπεσόντος μὴ ἀμελήσειν. καὶ δὴ ἡ γειτνίασις τῶν βασιλέων, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας. τὰ δὲ σαμόσατα τῶν κομμαγηνῶν μεγίστη πόλις, κεῖται παρὰ τὸν Εὐφράτην, ὡς εἴ τις πάρθοις εἴη τοῦτον διανηνόμενος, ῥᾴστην τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πρὸς δὲ τούτοις, ἐν φόβῳ

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Cap. xxvi. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent: qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propereque debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& potestate sibi permissa, vt ageret quod A expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúsque sociis nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus: progressúsque de ciuitate centum triginta propemodum stadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire C tendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præstantibus filiis eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutem se conferũt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nulláque parte suarum vi- D rium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos se transtulêre, omniúmque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat E necessarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cùm ad Vologesem Parthorum regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse F ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copiosè, sed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili ani- G mos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepêre. Cùm eutem etiã Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæsar

κὴ λαβὼν ἐξουσίαν ποιεῖσθαι ἃ δοκεῖ συμφέρειν, ὡς ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης ὁ τῆς πρὸς τὸν αἰτίσχυν ἐπὶ ποσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε· τῆς μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, κὴ πρὸς τούτοις λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουν ὁ, κὴ βασιλεῖς αὐτῇ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης ὁ καλούμενος σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν εἰσβολὴν εὐπαράγωνιστα· τῆς γὰρ κατὰ τὸ χώραν, ὑδὲ εἷς ἤθελε χεῖρας ἐπαίρειν. αὐτόχος ὁ ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πολέμιος μὲν ὐδ' ὁπωσοῦν πρὸς ῥωμαίους ἔσπασεν. ἐγνω ὁ πᾶσαν τὸ βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅπῃ χρήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, κὴ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὖ οἰόμενος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξαι τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τ πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅπῃ μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς καταληφομένους ἀπὸς ἔλλει, κὴ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς ὁ μὴ τ ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτοχον ἐποιεῖτο τ ὁρμήν. ὁ μὲν ὁ βασιλεὺς ὑδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προῆχθη προάξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῇ τύχην ἐδυσφόρει, ὅτι δ' οἱ παῖδες ὑπερῆν. νέοις ὁ κὴ πολέμων ἐμπειρίας, κὴ ῥώμη σωμάτων διαφέρουσιν, ὑ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πᾶσιν αὐτῇ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. ἔπειτ' ἦν πρὸς ἀλκὴν ὅπλα τε κὴ καλλίνικος. σφοδρὰς ὁ τ μάχης ἐκ παρ' ὀλίγον τ ἡμέραν γιγνομένης, αὐτοὶ τὴν αἰδρίαν διαφορὰν παρέχον, κὴ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑαυτέρας διελύθησαν. αὐτόχῳ δ' ὐδ' ὅπῃ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκέναι τὸν τρόπον, μένειν αὐτὸν ἐδόκει. λαβὼν ὁ τὴν γυναῖκα, ἐκ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, κὴ τοῦτο ποιήσας τὰ φερνίσματα τῆς οἰκείων σεβαστῆς κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτῇ τ βασιλείας ἀπέστησαν, κὴ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, κὴ πάντων προδηλος ἦν ἀπόγνωσις. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῆς συμμάχων, τοῖς πρὶ τὸν ὄπιφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῆς πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. κὴ γίνονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτὸν τὸν εὐφράτην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῆς πάρθων βολογάσην κομισθέντες, ὐχ ὡς φυγάδες ὑπεδέχθησαν, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες, εὐδαιμονίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχῳ δ' εἰς ταρσὸν ἀφιγμένῳ τ κιλικίας, ἑκατονταρχὴν πέτος ὄπιπεμψας, ἀνεδέμενον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. ἡ πατασιανὸς δ' ὐκ ὑπέμενεν ὅπως πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αὐτῷ λαβεῖν, ἢ διὰ τὴν τῦ πολέμου πρόφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ κατ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτῇ τῆς δεσμῆς ἀφαιρεθέντα, κὴ παρέντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ ναῦν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, διδοὺς τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς πρὶ τὸν ὄπιφανῆ πυνθανομένοις πρότερον σφόδρα πρὶ τῦ πατρὸς ἐδόκουν, ἀνέπνευσαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσ-

δαιμονίας τοῦ πατρὸς. ἐλπὶς ὁ κὴ αὐτοῖς τῆς πρὸς καίσαρος διαλλαγῆς ἐγίνετο βολογάσου πρὶ αὐτῆς ὄπιπέλλοντος, ὑδὲ γὰρ δυσμενοῦντας ὑπεμένομεν ἔξω τ ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας· ὄντος ὁ καίσαρος

ἡμέρως

ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τῦτο A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redière.

Cap. XXVIII. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Sylua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem monit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

Κεφαλ. κθ.

ΤΟ δὲ τῶν ἀλανῶν ἔθνος, ἅτε μὲν εἰσὶ σκύθαι τὸ πάλαι κὴ τὴν μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρόσθεν δήπου δεδηλώκαμεν. κὴ τούτοις ὁ τῶν Ὑρκανίων ἡγεμὼν ἐντυχόντες εἰς τὴν μηδείαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἐπὶ παθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, πρὸ βασιλέως τῶν ὑρκανίων ἡγεμόνος. τὰ παρόδια γὰρ τούτῳ δεσπότης ὅδε ἐστὶν, ᾧ ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλας σιδηρᾶς κλείσιν ἐποίησε. κακείνῳ τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ἀνεῳγότος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν ὑποπτεύσασι τῶν μήδων ἐπιπεσόντες, χώραν πολυανθρωπον κὴ παντοίων ἀναμέσον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς ἐμποδὼν ὄντος. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀδεῶς χωρήσει, μόλις δὲ παρ' αὐτοῦ ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν δοὺς καὶ πεντήκοντα. μὴ πολλῆς δὲ ῥαδίως ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς ἀρμενίας προῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπατιάσας αὐτοῖς, κὴ ποιησάμενος μάχην, ἀδημονοῦντας ἤλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῆς ἀδοκήτου τάξεως. ἔσχον γὰρ αὐτοῦ τὴν πόρρωθεν βολὴν ἐμελλεν ὅπως ἀσάμενος, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον σκεῖνος τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δὲ κὴ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, κὴ τὴν ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλείων πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφάλαιον λ.

ΕΠὶ δὲ τὴν ἰουδαίας βάσιν τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. κὴ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐς ὃ κατέδυσαν ὅσοι τῶν τόπων δύναμιν συνήγαγον. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασάδα. προσέστη δὲ τῇ κατειλημμένῃ αὐτοῦ σκηνείων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων τινὰς ὀλίγους, ὡς προτερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου τιμητὴς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐπεμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέπνεον ὅσοι τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλουσι, κὴ ταῦτα τέως ὡς πολεμίοις προσεφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, κὴ προσελαύνοντες, τὰ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. οὐδὲν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅσοι ἀδίκως τὴν προσήκουσαν ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προσιέμενοι, κὴ δικαίαν ἀφαιροῦσι τὰ ῥωμαίοις ἀνομολογουμένα. ἵν' δὲ ἀφορμὴν τοῦτο πρόφασις εἰς προκάλυμμα τῶν ὠμοτήτων, κὴ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς ἦν διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τὰ ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, κὴ τοῖς πρὸς ῥωμαίους συνήρανε πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ μήματα χεῖρα προς αὐτοὺς ἐγίνετο. κατὰ τὴν φιλίαν δὲ πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐπάκουον τοῖς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γὰρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήδ' εἴ τις ὁπόσα διαπλάττειν ἐθελήσειεν

Κεφαλ. κθ.

TO autem Alanorum genus, quod quidem Scythæ ſint olim, & paludem Mæotidem habitent, ſuperiùs iam diximus. Hi cùm Hyrcanorum principi occurriſſent, ad Medorum fines vſque, ad rapinam irruperunt, ſine vllo principis Hyrcanorum imperio. Nam is quidem Alexandro Macedoni portas ferreas claudenti, ad eas tuendas præfectus fuerat. Quo ergo illis aditum aperiente, cùm nihil mali ſuſpicantibus Medis, ac ne cogitantibus quidem, irruiſſent, vbertim pecora diripiebant, nullo ſe impedimento obijciente. Nam & Pacorus regnum illius terræ obtinens, metu perculſus, in difficiliora loca ſe recipiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redière.

Κεφάλαιον λ.

ΕΠὶ δὲ τὴν ἰουδαίας βάσιν τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. κὴ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐς ὃ κατέδυσαν ὅσοι τῶν τόπων δύναμιν συνήγαγον. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασάδα. προσέστη δὲ τῇ κατειλημμένῃ αὐτοῦ σκηνείων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων τινὰς ὀλίγους, ὡς προτερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου τιμητὴς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐπεμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέπνεον ὅσοι τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλουσι, κὴ ταῦτα τέως ὡς πολεμίοις προσεφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, κὴ προσελαύνοντες, τὰ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. οὐδὲν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅσοι ἀδίκως τὴν προσήκουσαν ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προσιέμενοι, κὴ δικαίαν ἀφαιροῦσι τὰ ῥωμαίοις ἀνομολογουμένα. ἵν' δὲ ἀφορμὴν τοῦτο πρόφασις εἰς προκάλυμμα τῶν ὠμοτήτων, κὴ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς ἦν διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τὰ ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, κὴ τοῖς πρὸς ῥωμαίους συνήρανε πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ μήματα χεῖρα προς αὐτοὺς ἐγίνετο. κατὰ τὴν φιλίαν δὲ πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐπάκουον τοῖς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γὰρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήδ' εἴ τις ὁπόσα διαπλάττειν ἐθελήσειεν

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intētato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum ereauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam patere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie superèrat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & finesquidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatē haberet, vtque custodes

ἔχειν ἄπτι καινότερον ἐξευρεῖν. ἔπως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντας συόσπουν, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἀλλήλους ἔτι τε πρὸς τὸ θεὸν ἀσεβείας, καὶ τὸ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας; ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνάτους ἀπολλύμενοι καθ' ἡμέραν. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν τοῖς δὲ τὸ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν ἀπόρων ἁρπάζειν. φρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τὴν ἀθεμιστίαν, καὶ τὸ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβεβουλευμένων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. ἐκεῖνος γὰρ μόνον αἴρει πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις, μάλιστα δὲ τὸν πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τῇ πατρίδι μυρίων συνέπεσε κακῶν, οἷα ποιᾶσαι ἔμελλεν ἀνθρώποις ἤδη καὶ τὸ θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. ξάπεζαί τε γὰρ ἄθεσμον παρεπέθετο, καὶ τὸ νενομισμένων καὶ πάτριον ἐξεδίητησαν ἁγνείαν, ἵνα μὴ μικρὸν θαυμαστὸν εἰ τὸ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τὸ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ἔτος καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ μώρος σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχετο σωμάτων, οὗ τὸν αἰδέσιμον τύραννον; ποία δὲ αὐτοὺς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, οὐχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀγχυροῦς ἔργον ἐν πονηρίας ὑπελάμβανον. λαμπρὸν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημελλήσατο δὲ καὶ τὸ τούτων ὄνομα, ἀπὸ τῆς ἰδεμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καταφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τὸ πρὸς θεὸν δυσσεβείας διαφυλαττῇ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπὶ πολιτικῇ χρήματος ἐξέκοψαν, καὶ τῷ τελεωτάτῳ εἰσήγαγον δὴ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῆς ζηλωτῆς κληθέντων ἔθνος ἤκμαζεν, οἱ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπληθύσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἴπ προτερον φρῦπαρχθὲν ἢ μνήμη παραδέδωκεν, αὐτοὶ παραλιπόντες ἀζήλωτον· καίτοι τῷ προσηγορίαν αὐτοῖς, ὑπὸ τῆς ἐπ' ἀγαθοῖ ζηλωμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατφρονοῦμενοι τῶν ἀδικουμένων, δι' τὸν αὐτῆς ἀπειλοῦσι φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν προσῆκον ἔκαστοι τὸ τέλος ἔσχαντο, τοῦ θεοῦ τὸν ἀξίαν ὅτι πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βεβουλευκότος. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δύναται φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πάσας κατέσκηψαν εἰς αὐτούς, μέχρι τοῦ ἐλάττονος τῆς βιαιοθανάτου, λοιὸν ἀπόμειναν οἱ πολυτρόπους αἰκίας ὑποθησόμενοι. ἐγὼ μὲν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ δὲ δικαίως ἐπ' αὐτῆς ἐγὼ προσοίσω. τοὺς δὲ τῶν ἐκείνων ὠμότητι προπεσόντας, ἐφ' παρόντος ἂν εἴη καιρῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπανέρχομαι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰρ τὴν ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῆς ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης ῥᾳδίως ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περιβαλὼν κύκλῳ πρὸς πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῆς πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διαμένειν τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύσας τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὀλίγη δεόμενον βίας, κατὰ ὃν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῇ πλησίον ὄρει συνήπτοντο, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὀλίγων δεόντων δύσβολον. ἐκ γὰρ πόρρωθεν μόνον πορρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ὑπὲρ τούτων ταττομένων Ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἐπ' ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τῷ τόπῳ μηδεμίαν εἶναι πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' οὖν προοικονομησάμενος ὁ σίλλας ὅτι τὴν πολιορκίαν ἐξέπεσε, πολλῆς ὀλίγου χρείας καὶ ταλαιπωρίας δεομένου, διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιάδε τινὰ τῇ φύσει ὑπάρχοντος. πέτρα ἐν ὀλίγῳ τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴ, παντάχοθεν περιρρήγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος, κρημνώδεις δι' ὅλου, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσοπτοι, πλεῖον ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἄνοδον ἐκ δυσμῶν παρεικούσης. ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον προβιβάσαι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ πρὸς τὰς τῆς πρανοῦς ὄψεις, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκπηδωμένῳ μόλις φαίνει τὸ πρόσω. δεῖ δὲ θατέρῳ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι· ἔστι δὲ καὶ τῆς παρολισθαίνειν πρόδηλος ὄλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος πρανοῦς ὑποκέχυνε, τῇ φοβερότητι πᾶσαν δυσολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. ἐξ ἐναντίας οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑβδομήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπὸν ὄρους, ἐπ' εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ' ὡς ἔδει κατ' ἄκρας δυσπρόσβατος. ὅθι ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε μασσάδαν. ὕστερον δ' ἡρώδης τὴν βασιλεῖ δεῖ πολλῆς ἐσπούδασε, καὶ τὸ χωρίον κατεσκεύ. τεῖχός τε γὰρ ἤγειρε πρὸς πάντα τὸν κύκλον τὴν κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων οὖσα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειάκοντα δ' αὐτοῦ τὰ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν πρὸς παῦ τὸ τεῖχος ἔνδον ὠκοδομημένα. τῷ δὲ κορυφῷ πᾶσα τὸ πεδίου πάντος οὖσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε τὰ ἔξω τροφῆς ἀπορεῖα γένοιτο, μὴ ἦν ταύτη κάμοιεν οἱ τῷ αὐτῷ σωτηρίαν τὰ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τῷ ὑπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆς τῆς ἄκρας τείχων πρὸς τῷ ἄρκτῳ ἐγκλίνον. τὸ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργοις ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίοις τέτταρας. ἦτε τὰ οἰκήματα ἔνδον ἐν σοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία δὲ πολυτελὴς ἦν, κιόνων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων αὐλὴ καὶ περὶ τὸ βασίλειον, καὶ περὶ τὸ τεῖχος, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐστεμπηκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτήρας ὑδάτων, μηχανώμενος ἐν χόρτοις, ὅσα τὰ ἐν πηγῶν ὄντα χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνέφερετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανὴς. ἃ μὲν οὖν αἱ φανεραὶ ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

perseuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrísque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: víxque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cùm xxx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Pòst autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndique substitutis, parietibus autem membrísque solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterant.

Nam Orientalis quidem via natura est inaccessa, vt supra memorauimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret quam neque transire posse, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam & frumentum multum erat conditum. & quod in longum tempus sufficere posset: vinúmque multum & oleum: insuper autem cuiúsq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruare. Cũctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quanquam fere è quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illarum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena aë fœculèta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenûm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum sufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum credéres apparatum. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum iuspicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius; ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat; postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, malè eius amore mancipatum quàm non donatruum speraſſet. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam summúmque montem duceret, præcludebat, erat quædã continentia saxi vastior latitudine, multúmq; porrecta, celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc igitur Silua, vt ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verùm neque firma neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itémque latum cubitis L. Erat autem & aliarũ machinarum fabrica illis assimilis, quas primò quidem Vespasianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲ γὰρ ἑῴα ὁδὸς τῇ φύσει ὡς προεῖπομεν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ δυσμῶν μεγάλῳ καὶ τὸ στενότατον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον ἑξήκοντα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἑλεῖν. δυσέξοδος δ' ἦν καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο, ὅταν μὲ ἐν ὁδοῖς ὦσι τοῦ πολεμίων ἐφόδοις, φύσει τε καὶ χειροποιήτοις, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

Κεφάλαιον λβ.

B Τῶν δ' ἔνδον ὑποχειμένων ἀδαμάντων, ἔτι μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ χωνευτηρίου. στῖφος γὰρ ἀπέκειτο πολεμικὸν ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς ἦν καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ πανταχόθεν ἀφθόνων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπεστέφωντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τὸ φρούριον μὴ πρὸ σταλείων ἐκκενωτὰς δόλῳ ἡμωμένος, ἀλλὰ καὶ μηδὲν τῆς νεωστὶ κειμένων ἀποδέοντα. κρίσει γὰρ δι' ὧν ἐπράθησαν εἰς τὸν ὕστερον χρόνον ἐκτὸς ἦν ἔτους, ἀλλὰ καὶ C Ῥωμαίοις τὰς ἐπιληφθείσας τῶν πατρῴων εὑρεῖν ἀσφαλείας. ἄξιον δ' οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἰ τὸν ἀεὶ χρόνον τῆς μονῆς τῷ τόπῳ, πάσης ὄντα ἐπιθέσεως καὶ θάλερᾶς ἀμυνῆ κρείσσονος. ὁρᾶσθαι δὲ καὶ πανοπλιῶν πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῶν βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς αἰδεσθῆναι ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅπερ δὴ καὶ Μασσάδης, ὅτι μεγάλης ἀπήρας ὑλομανίας. λέγω δὲ ἑαυτῷ τὸ ἡρῴδειον τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῆν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ἀφ' τοῦ πλήθους τῆς Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὅτι τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ὅτι τὸν βασιλίδιον Αἰγύπτου κλεοπάτραν. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέκρυπτεν, ἀλλὰ πολλάκις Ἀντωνίου λόγοις προσέφερε, τὸν μὲ Ἡρῴδην ἀναιρεῖν αἰτοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῆς Ἰουδαίων διαμένης. καὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς πρὸς ἀγμασιν Ἀντωνίου ὑπακηκόει, καὶ χῶς ὑπὸ τῆς πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅπως τὴν μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. δι' τοιούτους μὲ φόβους Ἡρῴδης μίσασθαι κατασκευασάμενος, ἐμελλε Ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῖς Ἰουδαίοις πολέμοις τελευταῖον.

Κεφάλ. λγ.

E Ἐπεὶ δ' ἐξωθεν ἤδη προετετύχικει πάντα τὸν τόπον ὁ τῆς Ῥωμαίων ὡς προεῖπομεν ἡγεμών, καὶ τὴν μή τινα ἀπόδειξιν φεύγουσαν πεποίητο τοῖς ἀκριβείας ἀπὸ χειρὸς τῇ πολιορκίᾳ, μόνον εὗρεν ἕνα τόπον, ὅπι βυλεῖ χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ τὴν διατειχίζουσα πύργον τὴν ἀπὸ τοῦ δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, λεῖ τις ἐξοχὴ πέτρας διμελὴς τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκόπτουσα, τὸ δ' ὕψος τὸν μασάδας ἑκατὸν πήχεις ὑπακόπτουσιν ἢ αὐτοῦ ὠνόμαζον. ὅπι ταύτῃ οὖν ἀναβὰς, καὶ καταχὼν αὐτοῦ ὁ σίλβας, σκέλους τὸν στρατὸν χοῦν ὑπεφέρειν. τῷ δὲ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, τριῶν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ἦν τε αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶ τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπερβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπρισμόμενον ἐποιήθη, πεντήκοντα πήχων εὖρος τε καὶ ὕψος. ὧν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ ἁπλουστέρα τοῖς ὑπὸ μὴ ἀσφαλείαν σφετέρων,

μὴ

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ πίτυ. πρὸς τὰς πολιορκίας ὑπονοηθεῖσα. Ⓒ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατα- A
πεφραγμένος ἅπας, ἐξ ἧ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, Ⓒ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀπέστειλαν καὶ προϋπῆρξαν σκώλυσαι. ἐπὶ ταυτῷ ἦ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχεῖς ποιεῖσθαι κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' ἔν αἰ ἀρρήξας τι μέρος αὐτοῦ, B
κατέρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μεσολαβοῦν ὑπὸ τῆς μηχανημάτων ἐμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ ἔτι σφοδρότητα δ' ἐμβολῆς ὑποκλύσαι δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος προσεχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τῷ τοίχῳ συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν εἴχοι αἱ δοκοὶ τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον ἦν πλάτος τείχους, Ⓒ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν αἰεφόρουν. ὅπως ἂν μὴ ὑφεμένης τοῦ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέρας δοκοῖς ὑπαρούσαις, ταῖς κατὰ μῆκος κειμένας C
διέδουν. ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖνοι μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον ἐπλησίαζον. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, πρὸς εἶκος ἐξελύοντο, μὴ τοῦ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ σφαλερώτερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, μὴ τοῖς στρατιώταις προσέταττε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὶ ἀντελάβετο, Ⓒ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν ἀλλαχόθεν, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ὑποστρέφων εἰς ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, μὴ χεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' ἀφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, μὴ πολὺ ἐναντίος πνεύσας, τοῦ τείχει φέρων αὖτὴν προσέβαλε, μὴ παῖ ἤδη διὰ χάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν E
τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ καταθαρσήσαντες, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ὑπαναχωρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, Ⓒ ταῖς φυλακαῖς νύκτωρ ὑπομεμενηκέναι παρήνεσαν, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ὑποδραίτες.

Κεφάλαιον λδ'.

Ὅτ' μὲν οὖν ἔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, ἔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμελλεν ὑπείκων. ὁρῶν ἦ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακαιόμενον, F
ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, οὐδ' ἀλκῆς ὑπονοῶν, ἃ ἦ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῷ τιθέμενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κείνας ἐκ τῶν παόντων ἄριστον, τοῖς ἀνδροδεσπόταις τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ὑπὲρ τοιῶν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, G
μόνῳ γὰρ ὄντι ἀληθῶς ὄντι Ⓒ δικαίῳ ἀνθρώπων δεσπότῃ, ἥκει νυῦ καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταμοχλεύωμεν, φεύγειν μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον προμείναντες, νυνὶ ἦ μὴ δ' ἐλευθερίας ἐλόμενοι τιμωρίας αἰτήσεις, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. νομίζω ἦ καὶ θεῷ ταύτῃ ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλευθέρους ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγίνετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν ἦ

postea verò Titus excogitauerat; & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes compoſuêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluerent, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidētia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cū olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiā datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spē superatis. Nobis autē

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus detinebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus ſum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A θεόθηλος μὲν ὄζιν, ἡ γλυκυθυμία μεθ' ἡδονῆς μέχρι θανάτου φίλτατον αἵρεσις. ἐπεὶ γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως δυσχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς ἁλῶναι, νῦν ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. ἐὰ εἰ μὲν δύσις, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀπαιτεῖσθαι θελήσασι, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης σοχάζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦλον

B Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωκε. μῶν γὰρ ὀλιγωρεῖ ἢ μέτριος ὢν ἡμῖν ἀπηχθημένος, ἂν αὖ τοσούτων μὲν ἀνθρώπων ἀφειδῆσαι ὤλεθρον, ἐφείσατο ἂν τῇ ἱερωτάτῃ αὐτοῦ πόλει πυρὶ καὶ κατασκαφῇς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν ἀφείσεσθαι τοῦ ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, καὶ

C μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἳ καὶ τοῖς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. ὁρᾶτε γοῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῆς ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπαγαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τῆς φερουσίας φύσις ἀνάλωτος ὑπὸ πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονία καὶ πλήθος ὅπλων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἔχοντες ἀβασάνιστον προσεδόκουσαν, ὑπ' αὐτοῦ προφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον,

D ἀυτομάτως ὅπη τὸ κατασκαφὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀπέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα κόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δὲ ἡμῶν αὐτῶν ὑποχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μετριώτεραι. ἠναγκάσθησαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι, καὶ παῖδες ἐλευθερίας ἀπείρατοι, μὴ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δύγμῃ χάριν ἀλλήλοις παρέχωμεν, καλὸν ἐνταφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φθάσωμεν οὖν καὶ τὸ φερόμενον καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μὴτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶν κερδῶν ἀμέτοχοι. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἐνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας. Ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγε· τῶν μὲν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τὴν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἕτοιμοι ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν εἶ τὸν θάνατον νομίζοντες. τοῖς δ' αὐτῶν μαλακωτέροις, γυναικῶν καὶ γήρως οἶκτος εἰσῆει, πάντως δ' καὶ τῆς ἑαυτῶν προθύμου τελευτῆς, εἴς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βεβούλευμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ

E πρὸς τὸ μέγεθος τῆς βουλεύματος τὰς ψυχὰς ἀποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοῖς ἐῤῥωμένως τὴν λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. σύκουν ἀνῆκε τοῦ παρακέλευσιν, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐπιχείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέρᾳ λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τε φρονήσας, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἢ πλέιστον, ἔφασεν, ἐψεύσθαι, νομίζων αἰδρᾶσιν ἀγαθοῖς τὴν ὑπὲρ τῆς

F ἐλευθερίας ἀγῶνα συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἥτε τῶν τυχόντων ἐδὲν εἰς ἀρε-

εἰ; ἀρετὴν μὲν εἰς δειλίαν διαφέροντες, οἵ γε καὶ τὴν A
μείζονα ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον
ὑμᾶς τούτῳ, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον αἰτήσασθαι.
πάλαι μὲν λόγοι πατρῷοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε καὶ
φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιούντων,
ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσῳ ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. ἐλευθερίαν δὲ μοι B
ἐλευθερίας διδοὺς ψυχάς, εἰς τὸν οἰκεῖον, καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς
ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συναναπίπλανται, βαλ-
θίστου εἰωθεῖν τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνη-
τὸν, ἀπρεπής ὅτι. μέγα μὲν ἴσως δύναται ψυχὴ καὶ σώματι
συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀσ-
κάτως αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προ-
άγουσα τὴν προέξιν· ἐὰν μέν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα C
τῆς καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ὅλη γένηται, καὶ προσκρεμα-
μένου χώρου ἀπολάβῃ τὸν οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰ-
σχύος καὶ παντάχοθεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρα-
τος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς
ὁ θεός· ἐπεὶ γὰρ ἕως ὅσον ἐν σώματι θεωρεῖται. προσφέ-
σει γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττει),
μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ
σώματι γενομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσ-
άψῃ), τοῦτο ζῇ καὶ τέθηλεν· ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, D
μαραίνεται καὶ ἀποθνήσκει. τοσοῦτον προέχει αὐτῇ ἀθανα-
σίας. ὕπνος ἦν τεκμήριον ὑμῖν ἔγωγε τοῦ λόγου ἐναργέ-
στατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τῶν σώματος αὐτὰς μὴ προϊεμένων,
ἥδιστον μοι ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῆς γιγόμεναι.
θεοφ δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μοι ὁπόσοι-
περ, πολλὰ ἦν τοῦ ἐσομένου προθεσπίζουσι. τί ἦν δεῖ
δειλίαν θάνατον, ἐν ὕπνῳ γινομένου ἀνάπαυσιν ἀ-
γαπῶντας; πῶς ἦν ἀπόπτον ὅτι τὸν ἐν τῷ ζῆν ἐλευ-
θερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἴσθι E
μοι οὐδ' ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις ἐμ-
φιλόσοφημα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. ἐμοὶ μὲν,
ἀλλ' εἰ μὴ τῆς παρ' ἀλλοφύλων δόμεθα πίστεως,
βλέψωμεν εἰς ἰνδοὺς τοὺς ἀσκεῖν ὑπεχουμένους. ἐκεῖ-
νοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοί, τὸ μὲν τοῦ ζῆν χρόνον,
ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως
ὑπομένουσι· σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τῶν σω-
μάτων, μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ F
ἐξελαύνοντος, πόθῳ δ' ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι
μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι. οὐκ ἔστιν ὁ κωλύ-
σων ἡδέως, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δι' ἀμφιζόντες,
πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ὁπισολάς. ὅτου βε-
βαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τῶν ψυχῶν τὴν μετ' ἀλλήλων
ἐν διαιταν πεπιστώκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι
τῆς ἐντελομένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα φλέγοντες, G
ὅπως δὴ μὴ καθαρωτάτην ἀποκείνωσι τὴν σώματος
τινὰ ψυχήν, ὑμνοῦμενοι τελευτῶσι. ῥᾴον δὲ ἐκείνους
εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῆς ἄλ-
λων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικίστην ἀπο-
δημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους
δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τινὰ ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμ-
βάνοντας. ἆρ' ἂν εἰκὸς ἡμᾶς χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντας, καὶ δίκαι τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις
οἱ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκ ἀρχῆς λόγους

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo lentu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans, ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenterid mouens, & vltra mortalem naturā gestis producens. Verùntamen cum ponderе, quo in terram detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata putáque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in lōginquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quanquam etsi contraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturáſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum ix. millium numerum audiebamus excedere. Illiquidem fortaſſe in aliena terra, cum nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαγδὰθημῶ, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὄντι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ χρὸν καιρὸς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν δυκαρδίως αὐτὸν, θεῖ γνώμῃ, & κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν ἢ τοῦ παντὸς ἰουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπολλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῶ χρῆσθαι καλῶς. μὴ γὰρ αὐτοὶς ὑμῖν ἀναπλέτε τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία νομισθεὶς τοῦ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ μηδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίσασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλοις ἐφόδιον, μηδὲ χεῖρας αἰτιάσαντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατασφάξαι, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐκφαπέντας, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠγοῦντο πολεμίους τοῖς ἀφεστηκόσι· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰῶ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τῶ καιρῶ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοῖς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἢ μὴ τῶν συγγνωμῶν ὑμᾶς ῥωμαίους ἀμοιρεῖσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῆς μὲν τοι πανοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης τ' συμμαχίας ἀμοιβλὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνοις ἐφ' ἡμᾶς ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μαχεῖν αὖ εἰ πρὸς ἰδία πρὸς ἑκάστων λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῆς ἐν συρία πόλεως, ἣν ἔστιν ἡ τις τοῖς παρ' αὐτῆ κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ἐπήρκεσεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τρόφασιν ἄλογον πλάσαι δυνηθέντες, φόνῳ μιαρωτάτου τινὸς αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν, ἑπτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ & ἡλικίας ἀποσφάξαντες. τὸ γὰρ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀπηρθμῶν, ἐξ ὧν μυριάδας ἐκβαλεῖν ἐπιπυθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀπίθανον δεδράμενοι τοῖς πολεμίοις ἔτυχον ἀνῃρέθησαν. τοῖς δ' ὑπὲ τῆς οἰκείας τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασί τε τὰ τῆς ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς ἀφηρῆσθαι δυναμένοις ἐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοῖς ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας κινδύνοις ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὸ ὑπόσασιν ἐπῴρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἦλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὸ ἐκείνων δυκλεεστέραν νίκην, ἢ εἰς τὸ τῶν ἀδρασκαδαμηνῶν σωτηρίαν ἀντρεπόμενα. καὶ τοῖς μὲν ἐν τάξεις μάχαις ὑποθνήσκουσι λιπαμηνίζειν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὸ ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις ἁλισκομένων, τίς ἂν αὖ ἐλεήσειεν, ἢ τίς ἂν ἀντειχθείη πρὸς τὰ ταῦτα παθεῖν ἐκείνοις ὑποθανεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δυτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιώτατοι ὑπολειπίον τοῖς ἔτι

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις δυχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆ παντὸς Ἰουδαίων ἔθνους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγάθη πύργων περιβεβλημένη, μόλις ἂν χωροῦσα τοὺς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, τοσαύτας ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένους; πῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν θεὸν ἔχειν οἰκισθεῖσα πεπιστευμένη; ἐρρίζος ἐκ βάθρων ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆς A
καθηρημένων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔπι τοῖς λειψάνοις ἐποικοδομῆσαι. φρεσβύται δ' ὀλίγοι τῆ ἀποδοθῆ τοῖς τειχίοις παρακαθίζουσι, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι φεῖσ ὕβρεως αἰσχίστης ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν νῷ βαλλόμενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸ ἦλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν ἀκινδύνως; τίς ὅστις δ' πατρίδος ἐχθρὸς ἢ τοῖς ὅλοις αἰσχρὸς καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ θέλειν τὸ μέχρι νεῦ ζῆσαι μετανοεῖν. ἀλλ' εἶεν πάντες ἐπεθυμήσειμεν, πρὶν τὸν B
ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις καθασκαπτομένην C
πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, ὅπως αἰσίως ἐξορωρυγμένον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐκ ἀγλυκὴς ἐλπὶς ἐβιοκόλησεν ὡς τάχα που δυνησόμενος πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνέσθαι, φεύδηται δ' γέγονε νεῦ, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆ ἀνάγκης καταλέλοιπε, ἀποδώσωμεν καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰρ θάνατον ἐχθρὸν ἐνθυμηθῶμεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐκβήσαμεν. καὶ τοῦτον μὲν τοῖς δυσδαιμονεῖσιν ὀκνεῖν ἀφαυγεῖν. ὕβρεις δ' καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμάλωτα ἀγομένας μετὰ τέκνων, ὧν ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα ἀφ' ἑαυτῆς δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ παρὸν μὲν αὐτοῖς ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρεία μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέσημεν, καὶ τὰ τελευταῖα νεῦ ὀκνεῖ σωτηρία περικαλυμμένων ἡμᾶς, ἐχ ὑπηκόσαμεν. τίνι τούτων ὧν ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῆς περόδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι δ' ῥώμης τῆς σωμάτων, οἷς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσοντες, ἀθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν δ' ἡλικίας ταὐ συμφορὰς ἀδυναμήσης. ὄψεταί τις γυναῖκα περὸς βίαν ἀγομένου φωνῆς ἐπακούσῃ τέκνου, πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλλιὼ ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργείτωσαν, ἀδέλωτοι μὲν ὑπὸ τῆς πολεμίων ἀποθανώμεν, ἐλεύθεροι δ' μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῶ ζῆν συνεξέλθωμεν. ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν ἀνάγκην θεὸς ἀπεὶς ἀλεκτήτων ῥωμαίοις ταύτην θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῖν περὶ τῆς ἁλώσεως ἀποθαίη δεδοίκασι. ἀποδύσωμεν οὖν αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως, ἔκπληξιν τοῦ θανάτου, καὶ θαῦμα τοῦ τόλμης καταλιπεῖν. D E F G

viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turribúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autem virorū pro se pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus ad eò patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāra impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, cámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perfetunt qui antè mori cùm licuit noluēre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrûm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro spetata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectiq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent,

Κεφάλ. λε.

ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸν ἀποκαλεῖν, πάντες ὑπετέμνοντο, καὶ ποὸς τὴ ποᾶξιν ἦπειγον, αἰσχρέτου πινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήεσαν, ἄλλος ποὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδειξιν ἐῦ ἀνδρείας, καὶ ἀβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡγούμενος ὀρθιῶν τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ ἀπ' αὐτῆς σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ ἄν τις ὠθηθῆ τῆ ποᾶξεα ποησόντες ἠμβλυώθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὸν γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔχον τῆς λόγων ἀκροώμενοι, τὸ μὲ οἰκείᾳ καὶ φιλοσόργῳ πάθει ἅπασι ξυνόμενοι, τὸ λογισμῶ δ' ὡς τὰ κράτιστα βεβουλευκότος τοῖς φιλτά-

habuerunt: propriū quidem earūmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trās- fixêre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerātes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium, percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eósque cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci suppoſuere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorū, ne quis fortè in multa cæde superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transfacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimū doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cū alijcędibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nō poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensêre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignē verò extinguere conabātur, pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus sicariorū, qui in Alexandriā & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

τοῖς ὑπηκόοις τύχοις. ὁμοῦ γὰρ ἀπαίζοντο γυναῖκας φιλοπυσόμενοι, καὶ τέκνα φεσπαλίζοντο, τοῖς ὑσάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ' καθάπερ ἀλλοξίαις χερσὶν ὑπουργέμενοι, συνετέλουν τὸ βέλεμνα, τὴν ὀπίνοιαν ὧν πείσονθ') κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμενοι, ὧδε μύθιον τὸ ἐν τῷ κτείνειν αἰδῶτας ἔχοντες. καὶ πέρας, οὐδεὶς τηλικοῦτος θλιμμάτος ἥττων εὑρέθη. πάντες δ' ἅμα τὴν οἰκειοτάτων διεξῆλθον· ἄθλιοι τῇ ἀνάγκῃ, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὑτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. ἔτι δὲ τοῖνυν τὴν τοῖς πεφευγόσιν ὀδύνην ἐπιφέροντες, καὶ τοὺς αὐτομόλους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν βραχὺ αὐτοῖς ἐπιχρόνον ὑπολείπωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἰσομοίρους, τοὺς γυναικὶ τοὺς αὐτοὺς παισὶ κειμένους ὧδε σῴζουσας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνεβάλων, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς δ' ἀνοσίων ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. οἱ δ' ἀξέπλως πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸν κλῆρον νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἑνέα κτείνας ἑαυτὸν ὁμοῦ πᾶσιν ἀνέλῃ. πάντες ὕπνος ἐθάρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς δρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλος ἄλλου διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων φειδαθείσας μή τις ἔτι ἐν πολλῷ φόνῳ τὸν αὐτὸν λείπειν χεῖρος δόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν. ἀθρόα δ' τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ παῖς ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῆς οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἁδέμιαν ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἐλαθε δ' γυνὴ φρονίδυτις καὶ συγγνώμης ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φεύγουσα παιδία πλείονα γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ ἑπτὰ παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ πότον ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκαταχρυβέντα τῶν ἄλλων φεύγειν τὰς σφαγὰς τὰς διανοίας ἐχόντων, οὐ τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἑξήκοντα φεὸς τοῖς συναναιρεθεῖσι, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναπολωμένων. καὶ τὸ πάθος ἐφεύρεθη, πεπτεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δ' ῥωμαῖοι μάχην ἐπιφερόμενοι ὑπὸ τὴν ἕω διαπυνθανόμενοι, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους τῶν βαλάθρων ἀφυρώσαντες, φεσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δῆλον πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον φεσκαλέσαιντο. δὲ δ' ἐκ βοῆς αἴσθησις γένοιτο τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ φεσχθὲν ὡς εἶχε, φεὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυον, πάντα δ' ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐφέχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ἃ μὲν ῥᾳδίως αὐτῇ φεσεῖχον τῷ μεγέθει τῆς τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐνεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτοῦ τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων δυστυχοῦντες, οὐκ ὡς ὑπὸ πολεμίοις πάθησαν. τὸ δ' γυναικότητα τῆς θελήματος, καὶ τὸ ἐν τοσούτοις ἄτρεπτον ὑπὸ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τὸ θανάτου καταφρόνησιν. τοιαύτης δ' τῆς ἁλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τοῦ φρουρείου καταλειπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δ' μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς ἡσυχίαν. ὑδὲ γὰρ ὑπελείφθητό τις τῆς χώρας πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἀλλαχοῦ τοῦ πολέμου κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τοῖς ἀπωτάτω κατοικοῦσιν, αἴσθησιν καὶ κίνδυνον παρεχῆς οὐδαμόθεν.

A

Κεφάλαιον λζ.

ETι δὲ καὶ περὶ ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν αἰγύπτῳ, μὴ τεῦχος σωτήριον πολλοῖς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς σάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δ ἰωνθῆσιν, ἐπὶ ἀπέχειν τὸ σώζεσθαι πάλιν ἢ καινοτέροις ἐπιχειρεῖν πράγμασι, καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων, ἐπαῖτιον τῆς ἐλευθερίας ἀπεποιεῖτο, καὶ ῥωμαίοις μὲν μηδὲν κρείττοις ἑαυτὴν ὑπολαμβάνειν, θεὸν ἢ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τὴν ἐκ φανῶν τινες ἰουδαίων αἰτίαν ἔσχον, τοῖς μὲν ἀνοίσφαξαν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ὑπόκρισιν οὐδαμόθεν ὀρῶντες. ὁρῶντες δὲ αὐτῆς τὴν ὑπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας, ἐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον ἀθροίζειν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ὑπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ὑποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπειπερ ὑδὲ πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων ὅλως ἀπολεῖσθαι, ἢ αὐτοῖς πρόσκρουσις συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετέχοντας. φυλάξασθαι οὖν αὐτὴν ὅλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ πρὸς αὐτὴν πρὸς ῥωμαίους ὑπολογήσασθαι, τῇ τούτων οὐδαμόθεν. συνιόντες οὖν τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπείσθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, ὅλῃ τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δὲ ἑξακοσίους μὲν ὅλους ἔλαβον, ὅσοι δὲ εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, ἐκ εἰς μάχην συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν ἐκ ἔστιν ὅς ἐ τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν, εἴτε τὴν γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, ἐ κατάπλαγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοῖς βασάνου καὶ λύμης τῆς σωμάτων ὑπενεθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτὴν καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, ἐδὲ εἰπεῖν, ἐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἰσχυρὰν τὴν ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαρίσῃ μόνον καὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. μᾶλλον δὲ ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ἐδὲ γὰρ ἐκείνων τὶς ἐξενικήθη καίσαρα δεσπότην ὀνομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τὸ τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ τὸ κινήματος τούτου, καίσαρι καὶ τάχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὸ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιίαν, καὶ δίκας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλέγωσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπιπαίσαντας, προστάττει τῷ λοῦπῳ τὸν ἐν τῷ οἰου καλούμενον νεὼν καθελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ὅλα τοιαύτην αἰτίαν, ὡκίσθη τε καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτόχειρ τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ὅλα τὴν πρὸς αὐτόχειρ ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πείθοιτο τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὀνῆσαι αὐτῷ, νεών τε που τῆς αἰγύπτου κατασκευάσασθαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

B

C

D

E

F

G

est. Nec enim quisquam superetat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerant, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere turum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu sicarios aggressi corripuêre. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebásque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solum modo, vt Cæsarem dominum fatererentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam cõseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Cap. xxx. Oniæ templum clausũ apud Alexãdriam.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum ciuitas res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo susciputur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, cóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eíque locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem, à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

A θεόν. ἔπεισε γὰρ αὐτὸς μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις, τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι· πρὸς αὐτὸν δὴ δυνοϊκώτερος ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς εὐσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. ταῦθ' εἰς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν ἡλιουπόλιτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευάσαμενος Ὀνίας, τὸ μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αἰεσηκότα. τοῦ βωμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸ οἰκοι ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ πρὸ τοῦ λυχνίαν κατασκευῆς. ἐξ ἧς ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκεύσαμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὀπτῇ πλίνθῳ περιετετείχισο πύλας ἔχοντι λιθίνας. αἰτήσας δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τοῦ δύσεβῆσαι. ἐμοὶ μὲν Ὀνίας ἐξ ὑμοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράξατο, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῷ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους, ὀργὴν δ' φυγῆς ὑπομνημονεύοντι. καί τοι τὸ ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρεσπάσθαι ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, ἡσαΐας ὄνομα τῷ πραγορεύσαντι τόδε τὸ ναὸ τῷ ἐν Αἰγύπτῳ γρησομένῳ ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευῆ. τὸ μὲν ἐν ἱερὸν ὕτως ἐπεποίητο. λύκιος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ παρὰ καίσαρος λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λύκιος μὲν γὰρ τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτε τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπειλήσας τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ἔτι προσέταττε τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφιέναι· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δι' ἴχνους ἔτι τὸ εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τοῦ ἀποκλεισιν τὸ ναὸ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ξία καὶ τετρακόσια καὶ τριακόσια.

B

C

D

E

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxítque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidé pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

F

G

Κεφάλαιον λη.

ΗΨατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρήνην πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἐπεσών γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφαίτης, καὶ ὀλίγοις τῶν ἀπόρων ἀναπείσας προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα δρῶν προσέχοντας καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιώμασι πρώτους τῶν ὄντων κυρήνης Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτῷ καὶ κατασκευὴν τῶν πεντα πόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαναλίσκουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν αὐτῶν. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφάλ. λθ.

Οἱ δ' ἡγεμόνος τοῦ ἐκλύσματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ὑπαιθρίοις αὐτὸ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἤλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτὸν μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλοις αὐτῷ τ̃ βελλήματος γεγονέναι. φερθόμως ὁ τὰς ἀγχόλας ἐκείνου ἐξεδέχετο κ̀ τῷ φαίνεσθαι πολλὴν ὀργὴν ἐνδεικνύμενος, μεγάλα φέρεσθαι λέγων, ἵνα δὴ δόξειε κ̀ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον καταρθωκέναι. τὸ ὃ δὴ τότε χαλεπώτερον, φεύγειν γὰρ τὸ πρᾶγμα ῥᾴδιον, ἐπὶ Ϲ διδάσκαλος ἦν τ̃ συκοφαντίων τῆς ψευδολογίας. καλέσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι φερόμενος ἐκ τοῦ μίσους, τήν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνου βερενίκην τ̃ ἀρτίως συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν. ὅθεν δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δι' ἐκείνα χρημάτων ἀφαιρεσιν, ὁμοῦ χιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. κ̀ ταῦτα πράττων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς ἁ κ̀σαρος φορολόγους ἀναλάμβανεν. ὅπως ὃ μηδ' ἄλλαχοῦ τινὲς τῶν ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τ̃ ἀδικίαν, πορρώτερω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. κ̀ πείθει τ̃ ἰωνάθην κ̀ τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ὑπενεγκεῖν, ἵνα ἐν ἀλεξανδρείᾳ τε Ϲ ῥώμη τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτους. τότων εἷς τ̃ ἐξ ὑπερβολῆς αἰτιαθέντων, ἦν ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφάμενος. ᾧ μὲν κατ' ἐλπίδα τῆς κατύλλῳ τὸ σκυθρώπημα προεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν ῥώμην, ἵνα μετὰ τὸν ἰωνάθην ἄγων διαδέμενος, Ϲ πέρας ᾖδε τῆς ἐξετάσεως ἕξει, τὴν ἐπ' αὐτῷ, κ̀ δι' αὐτοῦ γνωσόμενος ψευδολογίαν. ἐπεὶ πασιανὸς ὃ τὸ φρᾶγμα ὑποπτεύσας, αἰσθόμενος τ̃ ἀληθειαν, κ̀ γνοὺς ἀδίκως τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφῆκε τῆς ἐγκλημάτων, πάνυ σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν ἰωνάθῃ τὴν φορτικὴν ἐπαγαγεῖν. ζῶν γὰρ κατεκαύθη φθάσας αἰκισθείς. κατύλλῳ ὃ, τότε μὲν ὑπῆρξε δεῖ τ̃ φρενίτιδα τ̃ αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως, ἢ εἰς μακρὰν ὑ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, κ̀ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττετο, ᾗ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἦν ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτοῦ νόσος βαρυτέρα. δίμηνοι γὰρ ἐξέλαφέτατο, κ̀ συνεχῶς αἰσθόμενος, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, κ̀ κατέχειν ἑαυτὸν ᾗ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃ δίνης, ὡς βασάνων αὐτῷ Ϲ πυρὸς προσφερομένων. τῷ ὃ κακῷ πολλῷ ἀεὶ τ̃ ὑπόδοσιν λαμβάνοντος, Ϲ τῶν ἑτέρων αὐτῷ κ̀ ἐλέγχοντος ἐκπεσόντων, ἕτως ἀπέθανεν, ἑαυτοῦ ἧττον ἑτέρου τ̃ προνοίας τῆς θεοῦ τεκμήριον ἡγούμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ὑπέθηκεν. ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔχειν, ἵνα ἐπιγελάμεθα μ̀ πάσης ἀκριβείας ἐμφανίσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔσχε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. κ̀ πῶς μὲν ἤρξαντο τοῖς ἀναγνωσομένοις κεῖσθαι ἀπολελείφθω. περὶ τ̃ ἀληθείας δ' ἃ κἂν ὀκνήσαιμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης ἐμοὶ πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐπαγγελλόμενος.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans; vt ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium qnisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam lõgiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullísque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibus accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cùmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aaron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110. c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isaæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Ieboſthum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Davidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigea Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur a muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra debiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabæum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananeam, & Dei verum cultum instituit* ib. *hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b
eius arma contra Pharaonẽ 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.e *plectitur* 138.c
Ache quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustoma offert, belloque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellai filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.d
Acmes Iuliæ famil. dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præficatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f. 424. a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adonus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b. 1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f. 895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuenter 7.d
æris genus auro preciosius 222.d
æsinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
æthiopes, populus 13.f
bello Ægyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
æthiopas ab Ægyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f. 366.c
agisa Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippa in Iudæos benevolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendū principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680. & 793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906. 907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autore ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatū succedit aliàs Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexāder alabarcha mutuat pecuniā Agrippæ

Agrippe 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c *vincit* 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in ſummo honore habet 435. a. *Ptolomæo Philometori hoſtis factus occiditur* 437.f
Alexander Ariſtobuli filius Iudæam infeſtans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quot quot poteſt interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
ſecuri percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pſeudalexander
alexander Herodis filius Roma reuerſus duxit vxorem 549.c
accuſatus à patre cauſam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppreſſus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per ſocerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Euricle aliiſque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accuſatus à patre Beryti, damnatur 578.f
ſtrangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accuſatur à patre 751.e
iterum accuſatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accuſatur 759.g
ſtrangulatur 761.f
eius ſoboles 762.a
alexandri Herodis filij poſteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem inſidiantem interimit 456.c
circumuenit aſtu Ptolomæum Lathurum, à quo poſtea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum ſuis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis cauſa Thracides dictus: aliáque geſta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lyſimachus Alabarcha ſolutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Macherunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen tranſlati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno ſuccedens quas tulerit victorias 385.d
Damaſcum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hieroſolymis deo immolat, Danieliſque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque poſtularant conceſſit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regnã eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi ſupra Corinthiam craſſiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex conſtitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à moriturо marito inſtructa regnum ſeruarit & adminiſtrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Ariſtobuli, infenſa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phaſaeli filia 627.g 628.a.
alexandria plus ſingulis menſibus quam Hieroſolymata toto anno pendit Romanis 807.g
iiſdem quatuor menſium annonam miniſtrat 808.a
alexandria ciuitas poſt Romam maxima 903.b
alexandriæ portus deſcriptio 894.c
vrbis ſitus deſcriptus 807.g 808.a
alexandrinorum ſeditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Veſpaſianum pro imperatore prompti agnoſcunt 894
alexandrinorum fortitudo & præſtantia in oppugnatione Hieroſoly. 922.e
alexandrini quamdiu ceſſerint Iudæorum ſolennitatibus 1065
alexandrini ſeditionis autores, Apionis ſimiles ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583. b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos ſe defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
aliſas, aliſæi 13.c
aliſfragmuthoſis rex contra paſtores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744. c
amalecita gens 74.b
amalecitæ bellum Iſraelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecita Hebræos ſubigunt 153. d. *eorum rex captus & occiſus* 185.a
amalecitas quanto deus odio ſit proſecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæũ concepit odium 375.a
conſuluit contra ſeipſum 378.b
in crucem Mardochæo paratam ſuſtollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarei filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moyſis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus ſeditioſus exulat 62.c
Amarinus conſtituitur rex 284.f
obit diem ſuum, relicto principatus ſucceſſore Achabo filio 285.b
amaſus Abeſolomi copiis præficitur 253.c. *impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni reſtitutionem* 236.c
conſtituitur præfectus exercitus 238.d. *occiditur à Ioabo* 238.f
amaſias filius Ioaſis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum ſuccedit 315.b.316.c
paterna necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amaſias ſacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus caſtrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
ameſſes regni terminus ibid.
amiaz Achaz. fil. bello ſuperatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f.excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ ſocij mutuo ſeſe occidunt 298.a
ammaus exuſta 781.b
ammaus thermæ ſanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius inſidiator Ptolemæi Philometoris occiſus 437.a
amnon ſororem Thamaram ſtuprat 228.g
occiditur à fratre Abeſalomo 227. d

amorei cum ſuis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 335.a
ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212.b honore priuatur 513.a reſtituitur ei 511.a
ananias Maſbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedrachei 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Phariſæus Ioſephoſe opponit 1015.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. ipſius filius capitur à ſicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionatha filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 826.f apparatum belli rurſus amittere noluit 829.a milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hieroſolymæ excidij principium 882.g. eiúſque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618.e eo priuatur 619.c
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b exercitum ducit in Hebræos 203.f. 206.d
andromache amicitiã renunciat Herodi 567.g
andronicus Meſſalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilei & Aſinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
animi vnde certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus plectitur 681 c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraelis ex Aegypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteij interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d accuſat Ceſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d paternum regnum affectans profligatur 461.d reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499.c quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500.c & inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex conſtituitur 732.d. quã inſolens ex vnica victoria factus 738.d. dat ſe vincẽdum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibidem.f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b quomodo à fratre & cur occiſus 454.f.712.e
antiochia Mygdoniæ, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Encæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d vincitur ab Hyrcano 452.g occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a trucidatur à Triphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſeua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c Bethſaritas expugnat 420.d Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 447.f Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arſace 450.b Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometer Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 761.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudæa à Iulio Cæs. & Hierosolymarum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.a
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudæa constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula promouet 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauit in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazaræorum ducis prælium cum Iamneo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
appollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudæis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam devastantium sævitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
aramus, aramei 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.e
arca Noe reliquiæ ubi seruentur 684.c
arca tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit auctor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arbipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608.c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g. 602.a accuſatur apud Auguſtum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabei immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e. 470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudæa infert bellum 716.a. à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolica hiſtoria ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 405.
ariſteus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d. 780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcēs pulcherrimus 514. d. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
Ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f
vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Romam ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a. 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, privatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis fil. dominiis multis donatus à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſeuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cædepollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Partherorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anileo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373.b. accuſat vxorem & deuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanem in ſummo habet honore 375.a. eundem cruci ſuffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259.c
arteorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudæus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reſp. ſtatum mutauit 367.b
aſamonis montis Galilææ ſitus 818.c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831.a. eius ſitus ibid.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananæa 141.a
aſiæ quingentas ciuitates vni rectori & conſuli Romano parere 806.g
aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſofra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus repletus cadauerib. 890.a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891.b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661.d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familiæ quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 781.a
aſſaracoldas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni terminis 1040.b

Aſſuras,

assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissoluturum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi crediti 1068 c. *scriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Prolemai Euergetis, ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges pastor regũ affectat 608.b.780.c
anaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiscitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cũ muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognouit 306.b. *contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias prophetæ vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emesenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã inuadit 169.b
Azotum captum & concrematum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorum festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

Baaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris institutio 12.a. & *quanta fuerit* 12.b
babylony Iudæos persequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baenis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bageses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum consilium dat Madianitis* 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thammus occisores Iabosthi supplicio afficiuntur 216.e
barachas auxor Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baræa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.e
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
basanæ, moietas à Gimone prophetâ graniter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nacheris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agriculturæ student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vsque ad sexcentos viros* 149.a *quomodo ad tribus restituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. *fit exosa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043. g. *eius historiæ verba & compendium de Iudæis* 1044.a. *Græcos scriptores taxauit ibidem*
bersabe, ciuitas 288.d
bersabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata 678.b
Berzelleus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.e.98.e
Bethsemmathe vxor Esau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid significet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethsabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 418.a
bethsana ciuitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezetha collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna vestibuli templi 261.b
Bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Claud. Cæsaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Messalina f. Neroni prinigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vsus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1034.e
Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902.e
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cadesa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam seu mediam regni partem dedit ib.
eius promissio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783.b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno aunlsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæsarea conditur 746.e.747.g
cæsarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæsarienses contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsarienses omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibidem.
cæsennius Paetus rector Syriæ 974.a
cæsennius Paetus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum monet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsonia iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 619.c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæa 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmauntem 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
designatur Cæsar à Tiberio 635.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
qualis fuerit ingenio 641.b. 643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes sæuitia, & diuini honoris vindicatio, insaniáque tum coniuratio in ipsum, & eius interitus 652. vsque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana seu Canatha 742.e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
capharsaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carræ, Mesopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
cassander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caspiæ portæ 625.a
Cassius Chærea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa affligit Iudæos 489.b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum, occisus 729.e
castor rerum iudaicarum scriptor 1065.
casteris Iudæi versutia & dolus erga Titum 924.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libya Pentapolitanis rector sicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
qui Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Charea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensiũ rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terræ præstantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copias Cleopatræ præficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insulæ ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 269.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiecit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cilicas à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cincbares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e.
cisus Saulis pater 174.e
citharæ quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 795.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuius 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Massada incorruptus manserit 988.c
conon Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constituitur, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, loci nomen 718.e
coræ seditionem contra Mosem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 197.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
corrai, locus 172.d
corus mensura, qualis 109.b. 336.f
costobarus Idumæa Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses cõstituitur 690 d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudæorũ regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaelis filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa templi eis reddit, multáque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d.
perit 356.b

D

Dabarateni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon precipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1009.c. 822.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit diutius viuere propter valetudinẽ & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat. 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim edificat ibid.e quàm caruis Deo fuerit, & quantum ceteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danite à Chananeis ſedes mutare coacti 150.b
danuì, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabista vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonib. obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis predicat ibid.
Darius equitum prefectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.& f commonitus vero à Zorobabele Iudeos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſuccèſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamñ cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſei 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharã 186.e.187.a eiº magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d.216.g. quanta copia ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thanonem in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 223.e,224.e
Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuicianteм Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabeo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromna aream emit 244.e.245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiumque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibi.e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Salomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Salomonis commiſerit 250.g.251.a
expirat ac ſepelitur, maximiſque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decima data 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Iannæum ſuperat 460.b. 461. a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudeiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſteria Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis denabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Muſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus conſiderit 4.b
diglath quid ſignificet 5.e
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b

stupratur, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciss. à Pharisæis interficitur 716.f
Dionisius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Disciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam natura horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum salutis euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector instituitur 903.a
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virésque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Doræ ciuitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d.766.b
Doritirum in Iudæos insolentia 675.f
Dorotheus hexæ. interpretibus additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodis prodit 524.f
Draconis leges de supplicijs antiquissi. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747.e
Drusus Agrippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.634.e
Drusus turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamala occisus 865.e
Ecdippen locus 731.b
Edom, vide Idomus
Edræus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius soboles tollitur per Zamarem 284.d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab Etephanto confosso opprimitur 420.c
Eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex constitutus vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reiecit Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei fucinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.e
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera eius oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
Eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Ægyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285.e. 286.a. 287.288.289.298.299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epistola ad Ioramum Iosaphati filium sceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166.d. & f.
Elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat 300.d
Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d. 303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona sacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à sicarijs inuaditur 887.f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enosa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Epherus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditionis ceperit, 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennij Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epule feriales Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaza præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depranatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. uxores 27.a circumuenitur à fratre ibid.d iratus fratri reconsiliatur 32.f partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit 368. 369.370. per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem. Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e impetrat Iudæis vitam 380.b
Esseu, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Ethæus Gittheus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euila 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebrum-cè nescierit 1051.b
euphrates fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
eutychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
execrantis aliquem pœna 128.c
eZecielis prophetia 335.f
ezecias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot. Palæstinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur 328.a in summam adactus desperationē Esaiam imploral 329.d posteritatem à Deo exorat 331.a moritur ibid.f
eZechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.a
fati potentiæ nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelis vincitur 491.a Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & protervi in parentes quomodo multandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & sæuitia in oppressione Hierosolymorum 802.f mendacium apud Cestium 803.per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris uxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum cuneas cur sic vocata 832.f
gabaonitarum iniuria in uxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721. 722. per tot. 880.
gadara restaurata 720.f
gadarę optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.a
gadarenses Herodium frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gaddi natiuitas 30.g & filij septem 52.c
gadus propheta Dauidi unus è tribus malis offert electionem 244.d
galaad, calis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebelo 156.f
galgala quid significet 157.d
galilæa & regiones trans Iordanem quamrediuius fuerint 782.g
galilæa minor qua 832.f
galilæa utrinque descripta ibid. calamitas 834. per totum
galilæa ingens à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ occisa 848.g
galilæorum nouæ inuentæ & factiones Hierosolymis 897.b
gallia motus 890.b
gallia bellum desiit ibid.
gallię situs descriptus 806.e
gallis centurionis fusinus apud Gamalam 865.e

gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000 f.
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866.per tot.
gamalenſium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit a b Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146.a
gazæi à Iamnæo obſeſſi captique 459.e
gazara Paleſtinæ urbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155.per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869.d.
eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14 per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudæos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſei, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ. frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſetur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſæ ibid.
gerſus Moyſis filius 61.e
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 796.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
giganteum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giſcala Galilææ oppidulum indomitum 868.c
Giſcala ſuccęditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zacharię 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ierami Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g
312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312.per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nuperque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philoſophi primi Ægyptiorum, Chaldæorúmque diſcipuli 1034. e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037.per tot.
græcorũ legislatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum. eorum legislatores poetis poteſtatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
granidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatonmachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helene Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principetus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.a

Hermogenes Grecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippae frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiámque cum aliis praedonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob eadem exosus dicit causam 484.b
praficitur Caliſyriae 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
uxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
ſtrenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur usque Romam 498.d
rex Iudaeae à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigioſe seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad ſtuprum ſolicitatur 518.e
bellum Aretae infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excuſarit apud Caeſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem uxorem interficit & magnificè donatur à Caeſare 529.a. 530.b
necata à ſe uxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad caedem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in ſuam tutelam extruit 535.a
fami urgenti ſuccurrit 536.b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537.g
Caeſaream condiderit, & à Caeſare ſit muneratus 539.b.540.541
ſalutat Agrippam 540.b
extruit templum Caeſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541.b
templum nouum edificat Hieroſolymis ſumptuoſiſſ. 543.e
legem ſtatuit de furibus nouam 546.f
nauigat ad Caeſ. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem ſuis remittit 553.d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554.c
filios ſuos apud Caeſ. accuſat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis deſtitutus Dauidis ſepulchrum reclusit 563.b
omnes coniunctos habet ſuſpectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllaeo iniquè accuſatur apud Caeſarem 572.a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578.a
ſtrangulat 580.b
liberis ipſorum proſpicit 583.f
quas ipſe uxores habuerit & ſobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula conicit 595.e
morbo correptus teſtamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
ſub mortem liberalissimus & crudeliſſ. 598.b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600.c
teſtamento eius confirmato quantum filijs ipſius patrimonium ſuperfuerit 611.e
praficitur Galilaeae, & ſtrenue agit 725.f. accuſatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoria 729.b
accuſatur ib.e
quomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731.732. aedificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. conſtituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & ſeq. fratris mortem vlciſcitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat ſibi Iulium Caeſ. 745.b
aedificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diſſidet cum filijs duob. & uxore 749.f. 750. 751. conciliatur filijs 751.g
iterum diſſidet cum ipſis 755.c
accuſat filios apud Caeſ. & Beryti 760.c. occidit 761.f. 793.g
ocoſforum liberis proſpicit 762.c
quot uxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur diſſidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accuſat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g. 772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
inſtaurat ciuitates 980.e. 988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in ſe concitat 625.e
bello ab Aretа ſuperatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
uxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
qualis fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Caeſare ob auaritiam increpitus, in Hiſpaniam cum uore fugit 790.d
quando deceſſerit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippae ſoror, Herodis iunioris uxor 626.b
odio proſequuta fratrem ſe ſuúmque maritum in exilium conicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & ſtimuli 790.c
Herodion conditur 497.b. 732. 748.c
Herodotum cuncti mendacem oſtendunt 1035.a. Romanorum non meminiſſe 1038.g
Herodotus erroris argutus 279.a
Herodotus Halicarnaſſeus Iudaeorum gentem non ignorauit 1047.a
Heronum oppidum 52.d
Heſiodus ab Acuſilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan praedium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiae prophetae vaticinium & epicedion Ioſiae conſcriptum 335.f.& ſeqq.
damnatur, iterum abſoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem conjectus torquetur 339.c
in cœnoſum puteum praefocandus demittitur, verum rurſus liberatur. 339.f. non vult proficiſci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius geſta ibid.e
hieremias conſulens Ioanni Careae abducitur ab eo in Aegyptum, ubi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & reſtaurator ipſius diris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisaeo factus 891.d
Hierichunty agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathaei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo aegrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioae filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiecit ibidem. moritur Zacharia filio harede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui propheta predixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.a
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.e
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiosè Agrippa, & Politiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabiles clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, una nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.e
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.e
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.e
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita aenigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solennior quam Graecos 1038.b
Historia scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historia vera quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus prascriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia caeperint 7.e
Hominum commercia quibus vitanda 94.e
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosore extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.1.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetaeus mensis 92.c. 263. b. 286.b

hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannei filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469. d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. *disceptat apud Pompeium cum fraire* 472.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481.e. *honoratur ab exteris gentibus* 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486. a. *capitur & amputantur auricula eius* 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.*per totum*
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 71c.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæ 726.f
Hyrcanus Ioseph Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.*per totum*
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. *pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit* 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450. d. *Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur* 452. *per totum. eius felicitas & mors* 454.a. *somnium de filiis quale aliquando habuerit* 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimiturque ipse 152.c
Iabesa ciuitas, & Iabitenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44. f. *proficiscitur ipse etiam cum omni familia* 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij agguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698. b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Maccabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383. b. *Alexandro magno negat forum venalium rerum* 384. d. *placat eundem & impetrat quod vult* 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278. c. *discerpitur à leone* 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Syſarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
iama regni termini 1040. b
ianneus Alexander. quære Alexander
iaphavicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iapheti us filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar, mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
iasonis vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Iapheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iazael propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoron vrbs Syriæ a & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Giora 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædatur 897.e. *ad Titum supplices veniunt* 965.g. *scelerata eorum facta repetita* 980.a
Iehoastus Saulis filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iepthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408. b
iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa exploratorem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. *per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant* 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 537.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879.*per totum*
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b

Ieſu Saphiæ filij facinora 1003. *e.* & 1008.1009.1020.1021. *per totum*
Ieſus Sapphæ filius 812.*d*
Ieſus Thebuthi ſacerdos Titio ſacra donaria tradit 966.*c*
Ieſus Tobiæ filius quid geſſerit 857. 858.860. *per totum*
Ieus Amaſis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Iſraelitarum 308.*b*
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.*a*
Balis ſacerdotes extirpat 311.*d*
contemptor & ipſe numinis moritur Ioaza filio ſucceſſore relicto 313.*f*
Ieus propheta arguit Ioſaphatum 297. *a*
Iezabela quàm mala mulier 285.*d*
minatur Eliæ interitum 288.*c*
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.*d*
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.*a*
Ilys, ager qualis 71.*b*
Immundi qui Moyſi 94.*c*
Impedimentorum cuſtodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.*f.* 208.*a*
Imperatores Rom. ſemper honorauerunt & ornauerunt templum Hieroſolymitanum 940.*e*
Imperij Romani fines quouſque 805.*f.* 837.*b*
Indorum mortis deſcriptio enarrata 991.*c*
iniuria maxima quæ 122.*d*
inuenta debere reſtitui 127.*f*
Inundationis vniuerſalis deſcriptio 8.*e*
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.*f.* 215.*a*
exercitui præficitur Dauidis 222.*f*
Syros vincit 224.*e*
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. *per totum*
ingenioſum commentum fingit 228. *b*
Abeſalomum interimit 234.*c*
Danidem Abeſalomum lugentem increpat 235.*d*
præfectura privatur 238.*d*
Amaſam interficit & Sabæum perſequitur, caputque ipſius ad regem perfert, & reſtituitur priſtinæ præfecturæ 238.*f.* 241.*e*
populum cenſet 244.*b*
occiditur 254.*e*
Ioadus quomodo Gotholiam regno ſpoliat & occidit, Ioaſumque regno præficit 312.*a.* 313.*a*
ſtudet templo reſtaurando & moritur 314.*a*
Ioachabis natiuitas & quid ſignificet 167.*a*
Ioacimus Ieſu filius pontifex 367.*f*
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum conſtituitur 337.*d*
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.*a*
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.*c*
Ioacimus Ioſiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptijs factum 336.*b*
tributarius etiam fit Babyloniis 336.*d*
occiditur 337.*d*
Ioacimus pontifex mortuus 370.*g*
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector deſignatus 822.*e*
ioannes Aſamonæi fil. occiſus 710.*b*
ioannis Baptiſtæ interitus 626.*f*
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hieroſolymitanorum fideliter conſulit Godoliæ 343.*g*
iſmaelem Godoliæ interfectorem perſequitur 344.*e*
conſulit Hieremiam, & ipſum in Ægyptum abducit 345.*a*
ioannes dux militum ionathæ 293.*e*
iohannes Eſſæus Tamnam miſſus, vt toparchiam adminiſtraret 822.*e*
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.*g*
Medabēſibus Amaræis occiditur 428.*c*
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam ſagitta occiſus 922.*g*
ioannes iudæ fil. in pontificatu ſuccedit patri, & fratrem in templo occidit 382.*c*
moritur 383.*b*
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.*e*
Bacchidem adigit ad ineundum ſecum amicitiam 430.*a*
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.*e.* 431.*b*
Alexandro quàm fuerit gratus 434.*f*
vincit Apollonium Dauum 436.*b*
amicus fit Demetrio Nicanori 438.*b*
ſociat ſe Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.*a*
deſeritur à ſuis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.*f*
capitur per proditionem 444.*d*
occiditur ibid.*g*
Ioannis Leui filij Giſcalenſis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. *per totum. Giſcalam Ieſephi iuſſu muro cinxit* 823.*b*
eius proditio & doli varii 824.*a*
dolus nouus 826.*b*
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.
ad defectionem incitat 828.*d*
Titum fallere conabatur 869.*d*
Hieroſolymam fugit 869.*f*
eius excuſatio apud Hieroſolymitanos 870.*f*
Hieroſolymitanis exitij cauſa 876.*a*
malitia, crudelitas & geſta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. *& ſeq.*
Ioannis Leuitæ conflictus 905.*a*
Ioannis pontificis monumentum 920.*f*
Ioas ſeu Ioazes Ioazæ fil. patris regno poritur 316.*a*
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.*b*
contemnit Amaſiæ minas, quem capit in pugna 317.*c*
perit ibid.*f*
ioaſus Ochoſiæ filius quomodo à Gotoliæ ſæuitia ſeruatus, & rex conſtitutus 312.*a*
à religione deficit & legibus 314.*d*
Zachariam ioadi filium in ipſo templo lapidat ibid.*e*
ægrotans occiditur 315.*a*
ioazarus dux miſſus contra ioſephum Matthiæ filium 827.*c*
ioazarus ioſepho inuidet 1013.*c*
ioazarus priuatur pontificatu 618.*e*
ioazaſ ſeu filius regnum paternum aſſequitur 313.*g.* 315.*b*
Dei beneficio liberatus moritur 315. *d*
ioaſus ioſiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 335.*g* 336.*a*
iobacchus torrens 33.*b.* 111.*d*
iobel fil. Lamechi 7.*d*
iobelus quid ſignificet 96.*c*
iobelei anni remiſſio & libertas ibid.
iochabel mater Moyſis 55.*f*
iodes à Moabitis oppreſſos Hebræos libertati reſtituit 151.*d*
iohel Samuelis fil. quomodo ſe in principatu geſſerit 173.*a*
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amaſiæ filio 318.*a*
quomodo ad Niniuitas miſſus ſit, & in mare proiectus ac à cete hauſtus poſt triduum viuus in terram reuomitus 318.*c*
ionia vnde ſic dicta 13.*a*
ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.*e*
ionum in iudæos odium 398.*d*
ionatas Ananifil. 676.*c*
pontificatum oblatum reſpuit ibid.
& eius geſta 795.*d*
ionathas Aſamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. *c*
ionathas Saulis filius caſtrum Paleſtinorum expugnat 179.*c*
hoſtes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.*c*
animoſitas & honeſtas 181.*f*
amor in Danidem 191.*c.* 193.*c.*
fœdus cum eo 193.*f*

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Saducæi cum Phariseis contentio 453.f
Ionathas homo vilissimus provocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phurisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestio militibus capta, direpta, & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Eliseum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iesabetha, Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Iosephus Caiaphas, quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamala 867.c
Iosepho Matthiæ filio qua causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historia descriptionis 1.c.
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
æstutia eius in cognoscendis insidijs 1016.a
Ioannis consilijs contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Sulam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat. falsóque accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalei subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 835.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852. a. eius socij cum ipso cædes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis auctor 1012.f

tor 1012.f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & oſſa eius in Chananeam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c. quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a. eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſolutus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038.a
Ioſephus Simonis filius toparchiam adminiſtrat 822.e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
feſtiuum eius reſponſum 402.e
vxores & liberi 403.e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Ioſue, vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno ſuccedit, Ammonitaſque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazo ſucceſſore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapatæ ſitus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hieroſolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miſerabilis 845.846.847
Iotapateni cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.e
Ious menſis 110.c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid deſignet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21.
ducitur ſacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
naſcuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Ieboſthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623.c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19.d
Arabum autor eſt 21.f
ducit vxorem. gignit fil. xij. 22.c
iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 696.c
iſmael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
iſrael quid ſignificet 33.c
iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71.d
coturnicibus paſcuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infeſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77.g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingreſſus in Chananeam 99.d
iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deſerto vbuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis ſeducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananeam. & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo ſe geſſerint poſt Ieſus mortem 145.e. omiſſo bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur, à Iode libertati reſtituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iephthem liberantur 158.d
cæduntur à Paleſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Paleſtinis 208.b
ciuili bello laborant 212
iſraelitæ quot annis poſt ieſum nequuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 218.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
ſitus 866.f
italiæ bella ciuilia 896.d
iehaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
ithamari domus priuatur ſacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
iudææ deſcriptio 833.d
iudæa nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c

Iudæus vinus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti tuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. *summa calamitate constituti post Iudæ casum* 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. *quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti* 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudei quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604 605. 606. 607. 608. *per totum*
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseria sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. *à seipsis contrita* 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsarea 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882. b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994.b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036. a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. *eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum* 1042. a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & Senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, Iudæi 14.b
Iudæ portio in terra Chananea 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraverit ac perierit 709.c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. *Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit* ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. *creatur pontifex, & fœderatur Romanis* 424.b
cadit 425.e
iudas Sopphorei sophista 772. e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178.b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. *parat expeditionem contra Scipionem & Catonem* 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izate regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

Labanus Batuelis filius 15.f
dolose cum Iacobo agit 30.c

perſequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudæis fœderatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871.e.872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695.f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488.c
Lepid. à Caligula occiſus 653.f.656.
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94.c & quod alicubi ſint in precio 96.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, tribunum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.a
vleiſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g
occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 398.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatemque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus miſſus Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Lybya, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703.a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani ſorte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953.f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in ſalis ſtatuam verſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macharunta quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
luminum inſtitutus, & eius inſtitutio 415.e
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Onia ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſerit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſia committit Antiochum Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Machabæo 415.b
occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus fratrem ſuum occidit, & Garam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1068. 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubiugarunt 1068.e
Machabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima & ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtor. in Machabæorum fratrum
Machæra dux Roma. legionum qua liter ſe geſſerit apud Herodem 903.d 738.b
Machæra et eius fratris Machabæi conſtantia 1094.b
Macherunti, Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 818.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & depredata 22*.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. cæduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d
cæduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014.e
eiuſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudopropheta triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494.a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542.a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a
velut rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis fit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiſo Seleſmo regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e
cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſe pars dimidia Chananæa 141.d
Manaſſes Ezechiæ filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietatis studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822. e
mandra, locus 344.f
mane, quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039. d. eius historiæ compendium 1039. 1040.1041. per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
manna qualis cibus 72.g
mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163. e
m. Agrippa. vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m. Antonius. quære Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956 f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quam fuerit capax, eiusque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia, vxor Herodis 512.b occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 759.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamne Meyssis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace, Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massada castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Absalemi, vir strenuus 446. d
matthias Ioannis filius sacra prophanare vetuit, veræque religionis fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloth seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margalothi sophista 772.b
matthias pontifex maximus vt Simonem Giora Hierosolymam reuocet 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla, locus 1612. 1624
mazaca ciuitas 83.b
madabenses Amarei, Ioannem Gadin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Attieus & Samius 100. b
medi populus 83.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 14.d
Melcha Saulis filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f. 192.b. datur alij nuptum 202.a
ridet maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum comitate excipit 18.d
melsis impesuit Pseudalexander 783. e
Memnonis sepulchri descriptio 790. g. 791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Mendæ ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patrijs legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensa à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donata descriptio 403.d
Mensis anni primus Meyssi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.e
Meroë vnde dicta 58.f
Mesæ, Mesenæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mesre, Mesrai 13.f
mesrai filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methir, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à Vitellio relictus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
michæas propheta, vulnerare ipsum nolenti male omnatur 292.e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
michæas propheta 336.g
michole vxor Dauidis. vide michol
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium trucidarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantum cladem Iudæis dederit 691.b
milvis mosaices libros discerpentis pœna ibid.c
militia qui non commodi 129.f & qui ab ea immunes ibid.g & seq.

Mina quantum pendat apud Iudeos 478.c
Minaeus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m. minucius rufus 660.a.671.e
misael appellatur Misaches 346.a
misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo necessitatis peruenerit 300.c
misenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri prefectus 358.b
mithridates occisus 473.b
mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Ægyptios vincit 480.b. eius gesta 724.a
mithridates quomodo ab Anilao tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d. per tot.
mnaseas Cyracus historicus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabitæ & Ammanitæ socij, mutuo se se interimunt 298.c
iterum sternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabitæ 21.a
molonis mendacia de Iudæis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius pyrex constituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moses, qualis fuerit vir 3
moysis natiuitas 55.a
quomodo seruatus 56.b
cur sic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyses diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. conspicatur rubum ardentem in Sina 60.b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61.f
edit miracula, nomẽ Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.c
traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem. 70.71.a. coturnices & manna impetrat à deo 72.c
ex petra aquam elicit 73.f.
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri sacerdotium confert 87.c
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96.f. mittit exploratores in Chananeam 98.d
Core factionem compescit 104.d
eius iustitia 106.f. lustrat populum 109.g. Sehonem & Ogem reges delet 11. per tot. Madianitas cum suis regibus cædit 117.c. Iesum sibi designat successorem ibid.g
moriturus quid suis prædixerit 119.b. quas leges præscripserit 120.f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananæos exercitum ducat 131.a
nube circundatus disparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
Moseos quinque librorũ scopus 1036.f
Moses apud manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moses Ægyptiis vir diuinus habitus 1956. d. eius tempora quibus vixit descripta ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. per totum
mosollani Iudæi nobile factum 1049.f
muchæus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constuprarit 622.f
murus triginta nouem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo ædificatus 937.b
musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid significet 163.c
quomodo Ruthem instituerit 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabaeus Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuicia sur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla, instrumentum musicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.c
Hierosolyma penitus excindenda, & templum spoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros instituit & castrat ibid.f
somnium, cuius erat oblitus, vult sibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f. moritur 349.c. gestorum eius repetitio 350. d. posterorum eius finis 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbatha regionis situs 799.f
Narbathene toparchia à Cestio equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807.d
Nathan prophetæ 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839.g
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum & deo gratissimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum iuuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nephthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netiræ & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæũ pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tiri sagitta vulnerat 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.a
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 583.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 781.f
Nigro Peræitæ qui Idumeam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d.
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

OBadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Ieu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Olineti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.e
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Lacedæmonum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Oniæ regio 480.a
Ophnes sceleſtus filius Elis 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quamdiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deiectis gentibus vrbem restaurat 318.a
efficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

PAcorus rex Mediæ 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. vxor 69.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a. 136.b. 601.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendũ 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata vnde maxime nascãtur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis fortè factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c. 894.b
Pelusium capitur 480.d. 724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarũ cõtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat tamis tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Dorítas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanissus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. *per totum*
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b. 463.c
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716.c
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.c
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.c
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.c
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b. 748.b. 779.b. 914.c
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit vxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet fictè cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ vxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calũniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiusque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 115.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e *succedit patri in pontificatum* 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. *per totum*
Phœnicum historia 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul periit 619 f.620.a
Phrurea festi dies 382.d
Phryges populus 13.a
Phuites Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 789.c
tumultus alius ob' Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. *transfugit ad Aristobulum* 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. *in Galilæam maximam multitudinem occidit* 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ib.d.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platanæ, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. *Mosen imitatus* 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circumcisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus. historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolymam capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. *origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quotque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis* 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. *repetitur à Fado* 682.d
Pontius Pilatus Iudæa præsidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudæa procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. *quare Festus*
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quamodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hierobeami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilæa ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 388.a *traducit Iudæos in Ægyptum* 388.d

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius sæuitia 458.a
Ptolemæus Menneus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Menneus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1.
Iudæos in Ægypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. vsque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægyptii reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantiũ interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Machabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius emulatus Iudæorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 593. vsque 594. & inde seditiosos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice dõnatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
amulatio erga sororem 30.f
mariti complexum soreri vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senácheribi copiarum præfecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Rasis Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.x
Regum imperium quamdiu durauerit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis erea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 814.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Cæsalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942. c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare constituunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Rutæ mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Æthiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabæus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbæus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Roma capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi suspendio 379.g
Sacchæus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis eum eorum vestitus & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.*per totum*
Sacrorum scriba 54.e
Sadæus Xerxis præfectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g. 241.f.250.e
Saddocus nouas res molitur 616.e
Sadducæorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cuthæos in Iudæam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas victoria 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Iuliæ Augusti coniugi testamento reliqueris 789.a. *eius reditus erant sexaginta talenta* 783.b
Salome Antipatri filia 723. d. *soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri* 517.b. *alteri marito Costobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & earum vxores* 553.e.594.f. *accusatur Herodi* 566.b. *Alexæ iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g *nascitur* 227.g. *instruit eum pater* 246.b. *constituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus* 254.b. *regis Ægypti filiam ducit vxorem* 255.c. *petit à deo & accepit sapientiam* ibid. e. *controuersiam mulierum duarum diiudicat* 250.d. *toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes composuit* 257.f *eius cum Iromo amicitia & materia cædendæ petitio & concessio* 258.259. *per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit* 256.*vsque* 266. *somnium videt & regiam extruit cum domo reginæ* 265.g.266. *quibus donis remuneranerit Iromum* 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.e *ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit* 271.a *quali satellitio stipatus incesserit* ibid.g *quanta opulentia Hierosolyma auxerit* 272.b *deficit à pietate, ac ducit vxores* DCC. *& concubinas* CCC. 272.d *prædicitur ei filium ipsius pœnas prosè daturum* ib. *multis hostibus à deo excitatis infestatur* 275.a *moritur Roboamo successore regni relicto* 274.e *quo tempore ædificauit templum Hierosolymis* 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaias propheta Hierobeamo minatur 279.c
Samaas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samarai populus 14.d
Samaraa qua Mareane vrbe dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samaria regionis descriptio 833.d *& quibus à Iudæa discrepet* ib.
Samaritæ qui ante Chutræi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b *accusantur apud Darium* ib.c
Samaritæ Iudæos infestant 401.a *Iudæos se esse negant agentes feliciter* 410.a
Samaritarũ dissidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c *connubium & gesta eius* 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c *consilium de libertate recuperanda* 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulem inungit regem 175. d. *ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum* 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d *eidem regni amissionem nunciat* 185.d. *Dauidem vngit regem* 186.e *moritur* 200.b. *ab inferis reuocatus per ventriloquam* 204.e
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b *deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moriturque* 384.e
Sanctum, qua tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sinagdrui princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus sterilis ibid.
expellit

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabaz anus 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaele inſidias indicat 371.d
Sareptæ oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonichas XII. cum veſtitu pont. 90.a. quibus inſcripta ſunt nomina filiorum Iacobi, in Eſſene 85.d
qua virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fontæium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas pernaſtant ibid.
Satum quamnam capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententia in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat, & aram extruit 181.f.
quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas dolet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit damoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum ſuis filiis in prælio 208.f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Aretæ fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam multat 721.c
Scenæ locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Ponticum nauigant cogniti 1038.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scithopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus ſortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, ſed fruſtra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Sehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni inſidians occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennæus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Seleſinus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum ſe recipit 329.e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis diſſidium 671.c
Senis cuiuſdam magnanimitas 503.a
Senis cuiuſdam ſeueritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sepphoris vrbs Galilææ 607.e. 1015.e 1023.c. capta incendio abſumitur 609.b.781.a
Sepphoris cum tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphorita à ſeditioſis moleſtantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
Sepphoritæ à Ieſephi militibus ſpoliantur prædaque redditur 828.e
Sepphorita Ptolemaidem ad Veſpaſianum pacati veniunt 832.e
Septimus annus 711.c
Septimi anni remiſſio 964.b
Septimi diei obſeruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam tranſtuliſſe 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & ſicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicima capta & ſolo æquata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis pareit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus nummus qualis 88.e
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi auctoritas penes quos Roma 666.e

Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d. offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 816.c
Silo dux Romæ exercitus 500.a.734.e corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e vindex ingenium, filij sex 52.a
Simeoni quæ terræ portio cesserit 141. e
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
Simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c priuatur sacerdotio 589.c
Simon Camithi anuum pontificatum administrat 619.c
Simon Cantharæ constituitur pontif. 675.c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius magus 693.d
Simon Essæus Herodi somnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ sectæ Sophista erat ib.
Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a cum latronibus qui erant Massadæ Idumæam populatur ibid.b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g. 938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
Simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
Simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Saulj filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.95.c
Sinæus mons 288.d
Sinai populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
Sisa Dauidis fit Scriba 222.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079. e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c
Sodomitica terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Itureus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Spelunca Galilææ quomodo expugnata ab Herode 502.d
Spelunca latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit depromptu & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d
& quomodo imbelles reddiderit ibid.
Syllæus ambito Salomonis connubio frustratur 566.e latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d deserit Cæsari Herodem 571.g.572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b. iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 158.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quædona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festinitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthæorum Garizim quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 263. c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosolymæ instauratur 364.f 365.d

365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Macchabeo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthei Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terra Onia 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filiæ, Absalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnita 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poëta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani sit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & secta tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudæa præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 629.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpèque vincitur 416.c
Tirathaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Giscbalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seq.920.921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.e
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœmina gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurra dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falsò accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izate indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regia præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vetriloquorũ vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1039.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expedítio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837.838. *vsque* 845.850.851.852.853.854.855.856.857.858. & 860.861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f.
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368.369.370.371.372. *per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis nativitas 31.b *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exurit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zarãza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giorę rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusticum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eiúsque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.